

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LANDBRUGSUDSTILLINGEN

af BELLAHØJ 1938

LANDBRUGSRAADET

LANDBRUGSUDSTILLINGEN

paa BELLAHØJ 1938

TRYKT I EGMONT H. PETERSENS KGL. HOF-BOGTRYKKERI

KØBENHAVN K.

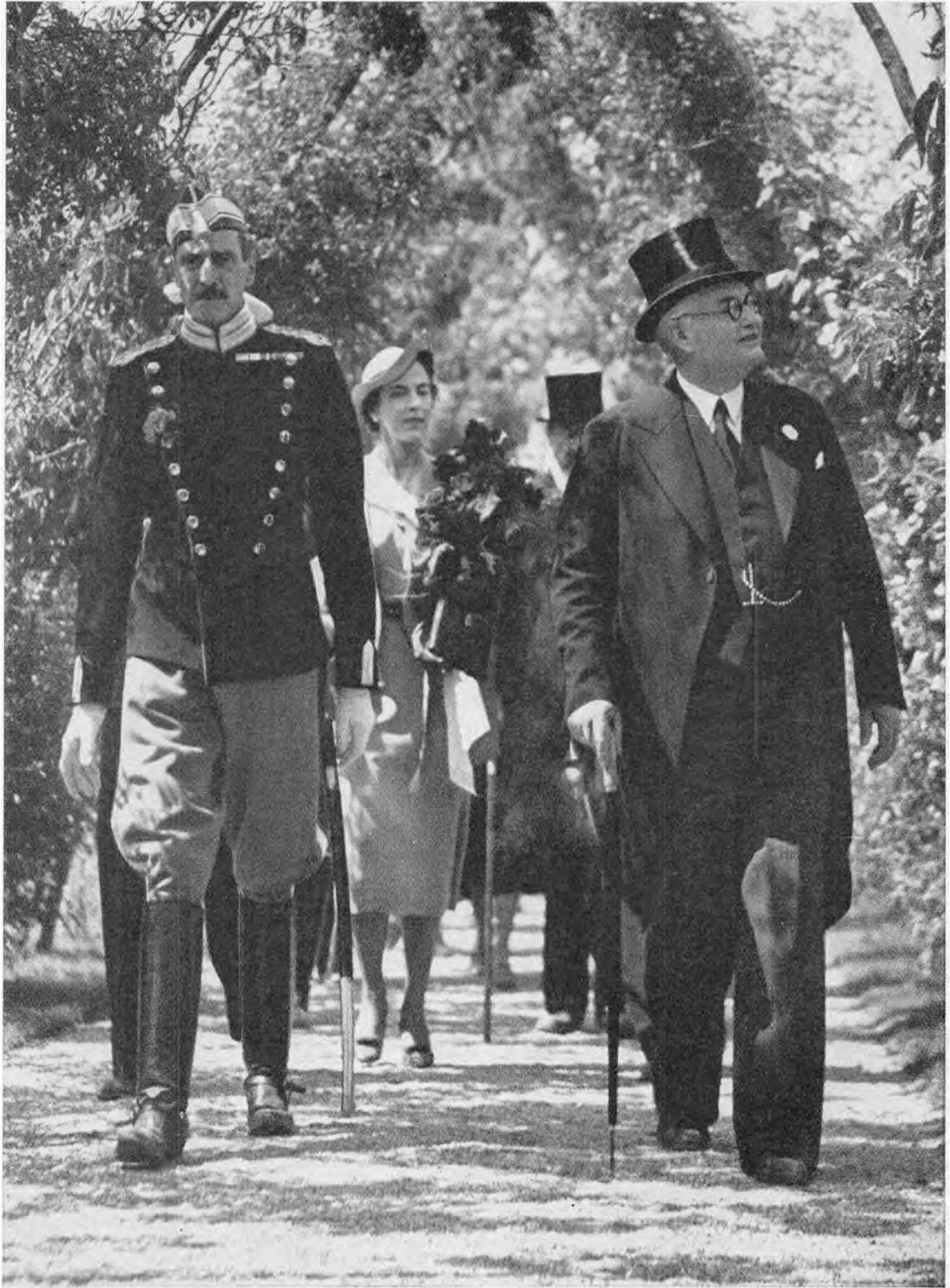
Beretning om
Landbrugsudstillingen paa Bellahøj 1938

Ved

· KAI JOHANSEN

LANDBRUGSRAADET · AXELBORG · KØBENHAVN

.1939

Landbrugsudstillingens Protektor, Hs. Maj. Kong Christian den X.
og Formanden for Udstillingens Præsidium,
Landstingsmand H. Hauch, i Junihaven paa Aabningsdagen.

I 150-AARET FOR STAVNSBAADETS LØSNING
AFHOLDTES LANDBRUGSUDSTILLINGEN
PAA BELLAHØJ VED KØBENHAVN.
I DENNE BERETNING, SOM LANDBRUGSRAADET
HAR SAMLET OG UDGIVET
TIL ERINDRING OM UDSILLINGEN,
FORTÆLLES DER OM PRINCIPPERNE OG
METODERNE I ARBEJDET OG OM
DEN STORE TILSLUTNING, UDSILLINGEN FIK
FRA ALLE KREDSE I DET DANSKE FOLK.
DET ER SAMTIDIG LANDBRUGSRAADETS HAAB,
AT DET INDSAMLEDE MATERIALE
MAA KUNNE TJENE TIL STØTTE OG
VEJLEDNING FOR FREMTIDIGE
UDSILLINGER AF SAMME KARAKTER.

A de fire kæmpestore Dannebrogsslag Fredag den 17. Juni Kl. 12
gik til Tops ved Bellahøjs Hovedindgang, stod den store Udstilling

færdig. Mange Hundrede Mennesker havde i de sidste Maaneder været i Arbejde paa Udstillingspladsen Nat og Dag, og rundt om i By og paa Land havde mange Hænder været med i Forberedelserne. Tilrettelægningen og Organisationen af Udstillingen havde staaet paa i to Aar, og paa Kontorerne i Axelborg var der arbejdet under Højtryk siden Nytaar.

For Landbrugsraadet havde det været Maalet i Samarbejde med Landets førende Mænd indenfor de Virksomhedsgrene, som blev vist paa Udstillingen, at skabe en Billedbog over dansk Landbrugs begivenhedsrige Udvikling i de sidste 150 Aar . . . en Billedbog, som enkelt og jævnt fortalte om dansk Landbrugs skiftende Kaar, og som samtidig gav et Indtryk af hele det folkelige, kulturelle og faglige Arbejde, som havde sit Udspring i Gennemførelsen af Landboreformerne i forrige Aarhundrede.

Mange gode Kræfter var sat ind paa at skabe det rette Helhedsbillede og det rigtige Samspil mellem de enkelte Dele i Udstillingsplanen. Historieforskningens Mænd, Landbohøjskolens Professorer og Assistenten, Konsulenter og Sekretærer for Landbrugets faglige og økonomiske Sammenslutninger, Lærere fra Folkeskolen, Højskolen og Landbrugets faglige Skoler, Embedsmænd fra Ministerierne og fra Københavns Kommune, Arkitekter, Kunstnere og Forfattere havde sammen med det arbejdende Landbrugs ledende Mænd skabt Landbrugsudstillingen paa Bellahøj.

[illegible]

Arkitektens Hovedplan over Udstillingsarealet paa Bellahøj.

Hovedindgangen
ved Hjørnet af
Hulgaardsvej og
Borups Allé.

Udnyttelsen af Terrænet

Under Opførelsen af det danske Hus paa Verdensudstillingen i Bryssel i Foraaret 1935 talte Generalsekretær *Høgsbro Holm* og Arkitekt *Tyge Hvass* en Dag om, hvilket Areal i København der egnede sig bedst for en stor Udstilling.

Arkitekt *Hvass* fremhævede allerede den Gang Bellahøj.

Da Forarbejderne til Landbrugsudstillingen 1½ Aar efter skulde paabegyndes, og Arkitekt *Hvass* fik overdraget Opgaven at finde den bedst egnede Plads, kunde han fremføre saa mange Argumenter til Fordel for Bellahøj, at Landbrugsraadet blev vundet for Ideen. Arkitekt *Hvass*' Forslag faldt nøje i Traad med de Ønsker, som Borgmester *Hedebøl* havde fremsat under de forberedende Forhandlinger. Københavns Magistrat saa med Velvilje paa, at det blev Bellahøj. Der havde været mange andre Forslag fremme, bl. a. Pladsen mellem Peter Lieps Hus og Galopbanen, Fælledparken, Amager Fælled og et opfyldt Areal ved Tuborg Havn.

Bellahøjområdet havde mange naturlige Fordele; det kunde afspærres i hele sin Udstrækning, uden at man greb ind i Byens Trafik. Den eneste Diagonalvej gennem Terrænet, »Bellahøjvej«, kunde uden Vanskelighed holdes lukket de 10 Dage, Udstillingen skulde vare. Op til selve Udstillingsarealet laa 10 ha Land, som egnede sig fortræffeligt til Parkering. Det højeste Punkt

paa Arealet laa 34 m over Havet eller paa Højde med Toppen af Rundetaarn, og der er herfra en enestaaende Udsigt ind over København. I klart Vejr kan man bag Byens Taarne og Spir se Køge Bugt. Den smukke Park omkring Bellahøjgaarden og Kolonihaverne »Mønsterkolonien« og »Tjørnely« kunde gaa ind som naturlige Led i Udstillingsplanen. Endelig var der glimrende trafikale Forbindelse med alle Dele af København.

Det geniale i Arkitekt Hvass' Hoveddisposition laa i at anbringe Hovedindgangen paa Terrænets laveste Del. Den temmelig stærke Højdeforskel gjorde, at man fra Hovedindgangen havde hele det straalende Sceneri liggende foran sig som en farvelagt Tegning paa et skraatstillet Tegnebrædt. Fra Forpladsen ved Hovedindgangen havde man et fuldstændigt Overblik over Størstedelen af Udstillingsomraadet, saa man med det samme var i Stand til at orientere sig.

Da Hovedindgangen var bygget, stod det klart for enhver, at den samme Helhedsvirkning ikke kunde være opnaaet, hvis den havde ligget et andet Sted paa Udstillingsarealet.

Med sikker artistisk Opfattelse udnyttede Arkitekt Hvass de landskabelige og terrænmæssige Fordele ved Bellahøj, saaledes at Helhedsvirkningen blev den stærkest mulige.

Arkitekten havde anset det som sin Hovedopgave at skabe en morsom og levende Dyrskue- og Udstillingsplads og ved Hjælp af Flag, Farver, Baldakiner og Parasoller at give den en festlig, broget og folkelig Karakter.

Ved Opbygningen af en Udstilling, hvis Varighed kun skulde være 10 Dage, maatte det af økonomiske Grunde være nødvendigt at anvende saa lette Konstruktioner og Materialer som muligt. Til Størstedelen af det overdækkede Udstillingsareal, som var paa 20.000 m², blev der derfor anvendt dels lejede og dels nybyggede Telte. Ved en overdaadig Anvendelse af Flag fik Terrænet sin lyse og festlige Tone.

Straks ved Indgangen blev denne bevidste Virkning kraftig fremhævet ved de fire store Flag paa de 21 m høje Master.

Administrations- og Kontorbygninger var holdt meget lave, for at den Udstillingsgæst, som kom ind paa Forpladsen foran Hovedindgangen, kunde have hele det farvestraalende Liv paa Udstillingspladsen liggende udbredt foran sig. Var Administrationsbygningen bygget mere i Vejret, vilde Terrænet bagved ikke have virket med samme Sтыrke.

Konsekvensen af at anbringe Hovedindgangen paa den laveste Del af Arealet maatte være at føre Hovedalleen vinkelret op mod Bellahøjvej. Delingen af Arealet, som opstod derved, blev udnyttet saaledes, at alle Staldbygninger, Forevisningsringen, Teltbyen samt en Række større Udstillinger under Tag blev anbragt i det sydlige Afsnit, medens Maskinudstillingen, en Række Specialudstillinger med Tilknytning til Maskiner, Redskaber og Trafik samt Mejeriernes store Restaurations- og Propagandabygning blev anbragt i det nordlige Afsnit.

Staldbygningerne fulgte Højdekurverne i Terrænet og laa i parallelle Rækker mellem Hulgaardsvej og Bellahøjvej. Længden af Staldene var tilsammen 2,6 km.

Udstillingens Vartegn, den 35 m høje Majstang, blev rejst paa Arealets højeste Punkt tæt ved den gamle Gaard fra Gevninge. I Hjørnet mod Frederikssundsvej laa Bygningsudstillingen. Vest for Bellahøjvej, i Fortsættelse af Kolonihaverne, blev Junihaven anlagt, og mellem denne og Hovedrestauranten laa Planreavlsudstillingen og Udstillingen for Driftsøkonomi. Parken omkring Bellahøjgaarden indgik som et naturligt Led i Planen. Op mod Bellahøjvej laa Frilandsdemonstrationens Lilleputland. Husmandsbruger »Bellahus« blev rejst paa Bakkekammen, og paa den skraanende Plæne i Parken mod Degnemosen byggedes Friluftsteatret med 7.000 Siddepladser og 4.000 Staa-pladser.

Det lange smalle Omraade mellem Bellahøjvej og Rødkildevej blev benyttet til en Række store Specialudstillinger. Først laa den grønlandske Udstilling, derefter kom Skovbruget, Jagten, Hedeselskabet, Landbrugets Binæringer, Klitvæsenet, Redningsvæsenet og Færøerne.

Midt i Arealets Længderetning laa den store Forevisningsring. Med sin pompøse Tribune blev den et meget smukt Midtpunkt for det Liv, som rørte sig paa Udstillingen fra tidlig Morgen til sen Aften. Fra Hovedrestauranten kunde man ud over Tribunens Overbygning skimte Københavns Taarne, og stod man paa Bellahøjvej, havde man i Mellemrummet mellem Tribunens Underdel og den rød-hvide Baldakin den skønneste Udsigt over Pladsen og Byen, rammet ind af Tribunens Flagstænger.

Bygningen af de enkeltrækkede Stalde, som var nødvendig af Hensyn til det stærkt skraanende Areal, viste sig at være til stor Fordel. Ved de dobbelt-rækkede Stalde, som sædvanligvis bruges ved Dyrskuer, staar Dyrene med Hovederne fra Publikum, saaledes at det er vanskeligt at se hele Dyret. Paa

Bellahøj kunde Publikum betragte Dyrene baade fra Hoved og Hale. Ved Realisationen af Udstillingen viste Staldbygningerne sig at være et godt Aktiv, da de var bygget saaledes, at de let kunde tages ned og sættes sammen igen.

Brugen af Telte til de overdækkede Udstillinger viste sig at være heldig. Det dæmpede Lys, som kom ind gennem Telttaget, virkede beroligende og var paa varme Dage en behagelig Kontrast til det skarpe Sollys ude paa Pladsen. De lejede Telte var konstrueret saaledes, at der var rigelig Tilførsel af frisk Luft i Mellemrummet mellem det skraa Tag og Væggens øverste Kant.

De mange Enkeltheder i Planen og de Hundreder af Ting, som Arkitekten og Udstillingens Stab skulde have klaret i Løbet af Vinter og Foraar, blev afgjort paa de saakaldte »Familiemøder«. Til at begynde med blev de afholdt en Gang om Ugen, senere blev de hyppigere.

Generalsekretær *Høgsbro Holm*, som ledede disse Møder, forstod Kunsten at finde Mellemproportionalen mellem Ideernes rige Mangfoldighed og Budgettets nøgterne Realiteter, uden at det gik ud over Arbejdsglæden og Humøret.

Generalsekretærens og Arkitekt Hvass' Oplagthed til at gaa i Gang med Opgaven og deres gode Samarbejde virkede smittende og inspirerende paa de andre Medlemmer af »Familien«.

Deltagerne i disse Møder var, udover *Arkitekten* og *Generalsekretæren*, Arkitekterne *Tage Gorm Hansen* og *Laurits Schrøder*, Sekretærerne *Olaf Hauch*, *Jørgen Kjær* og *Svend Truelsen*, samt *Pressesekretæren*.

Arkitekt *Hvass*, Bygmesteren af de danske Pavilloner paa Udstillingerne i Barcelona, Antwerpen, Bryssel og Paris, kunde efter Bellahøj føje en dansk Sejr til sine internationale.

Den næste Udstilling i Storformat i København, enten den saa bliver nordisk, baltisk, europæisk eller omfattende hele Verden, skal ogsaa ligge paa Bellahøj. — Arkitekt *Hvass* har de forberedende Tegninger færdige!

Tyge Hvass
Landbrugsudstillingens
Hovedarkitekt.

Den første Dag paa Bellahøj

Samtidig med, at de store Dannebrogsgflag Fredag den 17. gik til Tops ved Hovedindgangen, var et Tusinde Børn fra Bellahøjskolen paa Vej ind i den store Forevisningsring. Hvert Barn havde en Ballon i Haanden.

De sommerklædte Børns Indmarch i det straalende Solskinsvejr, Ballonerne brogede Farvepragt, Flagenes Smelden i Sommerbrisen var en festlig og fornøjelig Ouverture. Dommerne, der var midt i deres Arbejde rundt om paa Mønstringsbanerne, standsede et Øjeblik deres Udveksling af faglige Synspunkter for at se paa Børnene og Ballonerne.

Paa Signal af Skoleinspektør *Egerod* fra Bellahøjskolen blev de Tusinde Balloner sluppet løs. Et Øjeblik saa det ud, som om de vilde gaa ned i Hovedet paa Tyrene og Køerne, som var til Bedømmelse paa Mønstringspladserne, men saa førte en opadgaaende Luftstrøm dem op over Hustagene, hvorefter de forsvandt ind over Byen. Der var heftet Præmiekuponer ved de fleste af de Tusinde Balloner. To Dage efter, at de var sendt af Sted, kom en af Kuponerne retur fra Harzen. Ballonen var landet midt i en Ungdomslejr. En anden var gaaet ned paa Rygen.

Udenfor Hovedindgangen havde store Menneskemængder samlet sig for at modtage de seks Posttryttere, der var redet Landet igennem for at samle Post til Bellahøj. Ialt havde de samlet ca. 100.000 Breve og Brevkort, som blev forsynet med det særlige Bellahøjstempel. Under selve Udstillingen blev

yderligere 70.000 Breve stemplet paa Udstillingens Postkontor. Rytternes Kammerater stod stillet op i deres røde Uniform for at tage imod; Postbudenes Orkester spillede, Gaardejer *Jacob Tvedegaard* bød Velkommen til Bellahøj og takkede Rytterne for deres Udholdenhed under det lange Ridt. — Turen har næppe været helt uden Strabadser. Da Rytterne efter Modtagelseshøjtideligheden skulde sætte sig, skete det med nogen Varsomhed.

Der gik i de første Timer efter Aabningen ikke saa faa Gæster gennem Tælleapparaterne, men de fyldte ikke meget paa det store Areal. Hovedparten var Opdrættere, som ikke vilde gaa Glip af Spændingen ved Oprangeringen af Dyrene. Paa Papiret har der af og til været foretaget Bedømmelser for hele Landet indenfor de forskellige Grupper, men det var første Gang i 38 Aar, at Dyrene stod Side om Side. Bedømmelsen var afsluttet henimod Aften, men flere Dommerhold havde anmodet om først at aflevere deres Lister Lørdag Formiddag. De ønskede saa retfærdig en Afgørelse som mulig.

Fredagen blev af Udstillingens Ledelse nærmest betragtet som en Generalprøve. Tilsyneladende klappede hele det store Apparat udmærket. Nogle særlig Sagkyndige gik alle Detailler igennem i Løbet af Eftermiddagen, men der var saa godt som ingenting at rette.

Prøveopstillingen paa »Dyrene i Ringen« og »Dyrenes Parade« havde samlet mange Tusinde Tilskuere. Allerede den første Aften var det en Kendsgerning, at Tribunen med sine 2.000 Siddepladser var for lille, selv om der blev taget særlig Entre.

Paa Udstillingens Administrationskontor ved Hovedindgangen herskede der en overvældende Travlhed. Under Udarbejdelsen af Tegningerne var Rumene flere Gange blevet gjort større, men det viste sig alligevel, at de var for smaa til at tage de første Dages kolossale Pres. Der maatte opstilles særlige Kontrollører ved Indgangen, som lukkede Folk ind i Hold. Skønt alle Udstillerne skriftligt i god Tid havde faaet det nødvendige Materiale tilstillet

Hingstene
stillet op til Mønstring.

om, hvorledes de skulde forholde sig, var der ingen Grænse for de Spørgsmaal, der blev stillet til Personalet i Ekspeditionen. Udflytningen fra Kontorerne i Axelborg var sket en Uge før Aabningen, saa der var nogle Dage til paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer at foretage de nødvendige Ændringer. Telefoncentralens Kapacitet maatte saaledes fordobles. Igennem Maaneder havde Sekretariatet været i Arbejde 18 Timer i Døgnet. Damerne saa efterhaanden noget blege ud, men de holdt Skansen alle som een.

Men Nervøsiteten, de mange Irritationsmomenter, der maa følge med et Arbejde som dette, de opslidende og trættende Forhandlinger og Møder var glemte. Nu skulde det kendes, om Anstrengelserne bar Frugt. De 1700 Dyr stod alle i god Behold i Staldene. Rejsen fra Danmarks fjerneste Egne var forløbet uden Uheld af nogen Art. Det storstilede Transportapparat, som De Danske Statsbaner havde iscenesat, fungerede glimrende. Vogterbyens 1.000 Beboere følte sig hurtigt hjemme i Teltbyen, og havde begyndt at hygge sig i de uvante Omgivelser.

Den første Dag var den roligste, publikumsmæssigt set. 35.000 gik gennem Tælleapparaterne. Alle kunde uden Besvær i Ro og Mag studere Dyrene og de enkelte Udstillinger. Resten af Udstillingstiden var der saa godt som hele Dagen saa stor Trængsel baade i Teltene og i Bygningerne, at det gik ud over Gennemgangen af Detaillerne.

Om Aftenen fik den store Friluftsscene i Parken mod Degnemosen sin Indvielse med Generalprøven paa Fredrik Nygaards folkelige Skuespil: »Ske Bonden hans Ret«. Midt i et stærkt bebygget Kvarter, kun 20 Minutters Sporvognsrejse fra Raadhuspladsen, havde København faaet en ny Friluftsscene med Plads til ca. 10.000 Mennesker.

En Tyr med sin Vogter.

Gemt bag Bakken laa her en lille fredfyldt Idyl, fjernt fra Storbyens Larm og Støj og alligevel midt i et tæt bebygget Kvarter. Tilskuerpladserne skraaede jævnt ned mod Scenen, der var omgivet af Birk og Bøg.

Allerede fra den første Aften var det vanskeligt at faa Folk til at gaa hjem fra Bellahøj. Det var, som om de ikke kunde se sig mæt paa alle de prægtige Dyr. I Timevis kunde de samme Mennesker gaa rundt og rundt igennem Staldenes lange Rækker. En Del af dem var i deres tidlige Ungdom kommet ind ude fra Landet, men havde i det daglige Stræb i Storbyen mistet Forbindelsen med Jorden og Dyrene. I et Glimt saa de igen en Del af deres Barnheds og Ungdoms Liv. Mangen en Fader og Moder gik med Børnene i Haanden rundt og rundt og talte om, hvordan der saa ud derude paa Landet.

Selv Nattevagterne droges med ind i den Fortryllelse, der er over sovende og hvilende Dyr.

Det havde været Ledelsens Tanke at lukke Adgangen til Staldene paa et tidligt Tidspunkt af Aftenen for at skaffe Dyrene den fornødne Ro. Men det var umuligt at gennemføre, selv den første Aften med det relativt lille Besøg.

Interessen for, hvad der foregik i Staldene var saa levende, at det vilde have været et Fejlgreb at spærre af, og da Publikum selv havde Forstaaelsen af ikke at skabe mere Uro end nødvendigt, blev man enig om slet ikke at foretage nogen Afspærring.

Udstillingen samler sine Medarbejdere til Fest

i K.B.-Hallén

Udstillingens Ledelse havde Fredag Aften indbudt 850 Mennesker til en Banket i den nye K. B.-Hal. Her var samlet alle de Mænd og Kvinder, der som Medlemmer af de nedsatte Udvalg havde været med i det store forberedende Arbejde. Det var første Gang den smukke Hal blev brugt som Ramme om en Fest af det Format.

Landbrugsraadets Præsident, Landstingsmand, Gaardejer *H. Hauch*, indledede med følgende Tale:

Mine Damer og Herrer.

— I Dag lukkede vi Portene op for Landbrugsudstillingen 1938. Det har været en Arbejdsdag. I Morgen kommer Hans Majestæt Kongen for at foretage Udstillingens officielle Aabning.

Landbrugsudstillingen 1938 paa Bellahøj er blevet til under Landbrugsraadets Auspicer. Det er derfor naturligt, at Udstillingens Ledelse, som er Landbrugsraadet, i Aften efter endt første Arbejdsdag ønsker at samles med alle de mange i Administrationen og Udvalg og Dommer-Komitéeer, der har bidraget til at virkeliggøre de fra Landbrugsraadet fremsatte Planer.

Under den Udvikling, vort Landbrug gennemgik i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, spillede de landsomfattende Landbrugsudstillinger og dertil knyttede Landmandsforsamlinger en fremtrædende Rolle. Vort Organisationslivs Udvikling medførte fra Aarhundredskiftet en Ændring heri. Man fandt det mere i Overensstemmelse med Landbrugets Tarv at udbygge de provinssielle Landbrugsudstillinger og Dyrskuer, saadan som vi har lært dem at kende gennem den første Trediedel af dette Aarhundrede, men ved flere Lejligheder er Spørgsmaalet blevet rejst, om Tidspunktet ikke var kommet til igen engang at arrangere en hele Landet omfattende Landbrugsudstilling og

et landsomfattende Dyrskue. De, der kan huske tilbage til Landmandsforsamlingen i Odense i Aaret 1900, erindrer den Belæring og Inspiration, som de Landmænd, der stod som Ledere inden for dansk Landbrug, i de første Decennier af dette Aarhundrede hentede fra Landmandsforsamlingen. Ikke mindst paa Husdyrbrugets Omraade har der gennem Aarene lydt stærke Røster, om man ikke snart igen maatte faa Lejlighed til paa et og samme Sted at sammenligne Husdyrbrugets Stade i de forskellige Provinser. Man veg imidlertid tilbage for den store økonomiske Risiko, der var forbundet med et Arrangement af saa omfattende Karakter. Men som Tiden gik og Halvandet-hundredaaret for Stavnbaandets Løsning nærmede sig, tog Overvejelserne om ogsaa i Halvandet-hundredaaret at mindes disse for dansk Landbrug saa betydningsfulde Begivenheder fastere og fastere Form. Ved Forhandlingerne om Sagen var der selvfølgelig afvigende Meninger om Betimeligheden af at skride til Realisationen af saa stort et Foretagende, og ikke mindst blev Meningerne paavirkede af de vanskelige økonomiske Forhold, hvorunder Landbruget nu en Aarrække har maattet arbejde. Imidlertid fandt man inden for de i Landbrugsraadet deltagende Organisationer, at den nulevende Generation af danske Bønder ikke kunde og ikke burde lade Halvandet-hundredaarsdagen for Stavnbaandets Løsning gaa upaaagtet hen, men at det trods Tidernes Tryk var rigtigt for dansk Landbrug at mindes den banebrydende Indsats til Gavn for vort Erhverv og for vort Land, der blev øvet af de Folk, der stod i Spidsen for Landboreformernes Vedtagelse og Gennemførelse sidst i det 18de Aarhundrede. Tidernes Udvikling har til fulde vist, at de Mænd, der stod i Spidsen i Dagens Strid dengang, og som uegennyttigt paatog sig Dagens Byrde, kæmpede for det rette og for det, der gennem kommende Slægter bragte Gavn for store og smaa i vort Samfund.

De i Landbrugsraadet deltagende Organisationer vedtog derfor at gaa ind i et Arbejde for i 1938 at mindes de store Landboreformers Gennemførelse og Stavnbaandets Løsning. Landbrugsraadet lod udarbejde Planer for, hvorledes dette skulde gøres. Planerne blev forelagt og godkendt, og man stod over for at skulle skaffe Sikkerhed for den økonomiske Risiko. Ved denne Lejlighed ønsker jeg at gentage Raadets Tak til alle de inden for Landbruget arbejdende Foreninger og de i Tilknytning til Landbruget staaende Institutioner, der saa hurtigt og saa beredvilligt skaffede den nødvendige Garantikapital. Da man var naaet saa vidt, at Garanterne var gjort bekendt med de

Planer, Landbrugsraadet havde udarbejdet, og i Hovedlinierne kunde acceptere disse, skred man til at nedsætte en Række Udstillingsudvalg, der hver fik tildelt sin specielle Opgave, sit specielle Virkeomraade inden for de Planer, der var fremme. Man henvendte sig fra Landbrugsraadet ikke blot til Folk, der var direkte knyttet til Landbrugsorganisationernes Arbejde, men denne Forsamling her i Aften er et talende Vidnesbyrd om, at Landbrugsraadet henvendte sig til vide Kredse i vort Folk, og at der i disse viste sig stor Forstaaelse og vaagen Interesse for at være med i Skabelsen af Landbrugsudstillingen 1938 som en Mindefest for Landboreformernes Gennemførelse.

Et meget betydningsfuldt Spørgsmaal ved de første Forsøg paa at realisere de fremsatte Tanker var at finde det Sted i vort Land, hvor et saadant landsomfattende Stævne burde være. Jeg ønsker i Dag, hvor Portene til Bellahøj-Udstillingen er blevet aabnet, at bringe Byen Københavns forhenværende Finansborgmester, *Hr. Hedebo*, Landbrugsraadets varmeste Tak for den store og dybe Forstaaelse og vaagne Interesse, som *Hr. Hedebo* viste Landbrugets Planer. Jeg minder Dem, *Hr. Hedebo*, om vor første Forhandling om denne Sag, hvor De, *Holdgaard*, *Høgsgro Holm* og jeg gennemdrøftede Programmet, og hvor Deres Udtalelser var af en saadan Art, at det gav os begrundet Haab om, at vi var paa den rette Vej til Planernes Realisation, naar vi valgte det Sted, hvor Landbrugsudstillingen 1938 nu afholdes.

De Damer og Herrer, som paatog sig Slidder og Slæbet i de forskellige Udvalg, som alle har anstrengt sig stærkt for at udføre dette saa godt og saa billigt, som det var muligt, bringer jeg i Dag Landbrugets Tak. Raadet og de i dette deltagende Organisationer er Dem i høj Grad denne Tak skyldig. Jeg skal ikke fremhæve noget Udvalg paa andres Bekostning, men ingen vil tage mig det ilde op, at jeg til min Tak knytter den Udtalelse, at det har været Landbrugsraadet en overordentlig Glæde som Formand for det historiske Udvalg at have Forpagter *Chr. Sonne*. Forpagter Sonnes Fortjenester gennem et langt Liv til dansk Landbrugs Gavn skal jeg ikke her klarlægge. Vor Glæde er særlig fremtrædende, fordi Forpagter Sonne i sin Person knytter Forbindelsen mellem Landbrugets Hundreedaars-Festligheder og Landbrugets Halv- andethundreedaars-Festligheder for de store Landboreformers Tid. Som ung Mand var Forpagter Sonne Sekretær for Udstillingen i 1888, nu Formand for det historiske Udvalg; det er os en Glæde at lykønske Forpagteren og os selv til dette.

Landbrugsraadet henvendte sig paa et tidligt Tidspunkt til en Række Institutioner, der maaske kan siges at staa Landbruget noget fjernt i det daglige Arbejde, men som vi ikke desto mindre føler os beslægtet med; det gælder Det danske Hedeselskab, det gælder Husflidsselskabet, det gælder Jagtorganisationerne, og det gælder Skovbrugsorganisationerne. Disse og andre lignende Foreninger har beredvilligt og forstaaende samarbejdet med os om at løfte Landbrugsudstillingen af 1938 op i et Plan, som vi og vort Land kan være tjent med. Vi bringer Dem alle vor Tak herfor. Vel er Danmark et lille Land, men dog kan vi paa Udstillingen paa Bellahøj vise Udstillinger fra Færøerne og fra Grønland. Vi er Grønlands Styrelse, og vi er Udvalget, der repræsenterer Færøerne, dybt taknemmelige for, at de endog med meget kort Varsel har efterkommet vor Opfordring og deltager i vor Udstilling paa saa værdig en Maade.

Det vilde være fristende at forsøge at bringe de enkelte Udvalg hver for sig en Tak, men jeg beder Dem forstaa, at De alle er indbefattet i vor Tak, alle der hører til Landbrugsorganisationernes Kreds, og alle, der har været os behjælpelige i Arbejdet, og som endog staar uden for Landbrugsorganisationernes daglige Arbejde — alle gælder vor Tak, ogsaa Udvalg og Dommere ved de Udstillinger, som der ikke har kunnet skaffes Plads til paa Bellahøj, men som paa saa smuk en Maade har løst deres Opgave i og ved Forum.

Det har været Arbejdsdag i Dag. Dommere har taget fat; spændt venter Landet paa Resultatet af det faglige Arbejde. Dette Arbejde faar Betydning ikke blot for Landbrugsudstillingen, men for den kommende Udvikling gennem Aarene inden for vort Husdyrbrug. Som Landbrugsudstillingens Præsident ønsker jeg at bringe Dommerne en Tak, fordi de har paataget sig dette vanskelige og byrdefulde, men saa betydningsfulde Hverv.

Landbrugsudstillingen 1938 paa Bellahøj giver et smukt Udtryk, ikke blot for den store Udvikling, der har fundet Sted inden for vort Erhverv i de 150 Aar, men den giver Besked klart og fyndigt om Landbrugets Stade i Dag. Den fortæller baade om godt og om mindre godt i de Forhold, hvorunder Landbruget virker, og derved bliver en Landbrugsudstilling som denne et Læreapparat — først og fremmest for Landmændene selv, men ogsaa for den øvrige Befolkning.

Landbrugsudstillingen har lukket Portene op. Vi venter nu stort Besøg fra alle Sider i vort Folk og ikke mindst fra Hovedstaden.

Jeg slutter med at gentage Landbrugsraadets Tak til Administrationen og de dertil knyttede Funktionærer, til Udstillingens Arkitekter, der med saa lykkelig Haand har skabt den smukke Ramme om Udstillingen, til Udvalgene, til Dommerne, til alle, der har været med til at bygge Landbrugsudstillingen 1938 op til det, den er blevet.

Landbrugsudstillingen paa Bellahøj leve!

Borgmester Hedeboles Tale

Borgmester *Hedebo*, der var Aftenens eneste Gæst — alle de øvrige Deltagere havde direkte Tilknytning til Udstillingen — rejste sig derefter for at holde følgende Tale for det danske Landbrug:

— Det er mig en stor Glæde ved denne festlige Lejlighed at være sammen med de ledende Mænd for den store Udstilling og med saa mægtig en Forsamling af det danske Landbrugs ledende Mænd og deres Damer.

Med Bellahøj-Udstillingen er unægteligt et meget stort Brød slaaet op. Men Anledningen er — ligesaa unægtelig — til det. Et Jubilæum for Stavnsbaandets Løsning, Bondens Udfrielse af de uværdige Kaar, som vi nylig saa det skildret paa stilsfærdig dansk Maner i Stavnsbaandsfilmen »Kongen bød —«. Stavnsbaandets Ophævelse udløste de stærke Kræfter i den danske Bonde, saa han har arbejdet sig frem til en faglig Dygtighed og en Samarbejdets Formaaen, som hele Verden beundrer i Dag.

Jeg er ogsaa glad, fordi De valgte at lægge Udstillingen i Hovedstaden; thi det er saare ønskeligt, at netop Storbyens Folk ogsaa faar Lejlighed til at se anskuelliggjort Landbrugets store Betydning og Landbrugets Vilkaar.

Ved den første Henvendelse til Københavns Kommune tog jeg Skøn over Kommunens Andel i Udgifterne og blev straks noget ængstelig for de mange Kroner og Ører. Men *Hauch* og *Holdgaard* dokumenterede for mig, dels Landbrugets egen uhyre store Pengeindsats, og dels, at man ikke forlangte mere af København, end man forholdsvis forlanger af Provinsbyerne ved de aarlige Dyrskuer. Jeg gik da uden Tøven og uden Ængstelse til Kommunalbestyrelsen og fik enstemmig Tilslutning fra alle Partier. Maaske har en og anden fra Aviserne en Erindring om stor Staahej paa Københavns Raadhus i Forbindelse med Navnet Bellahøj. Men det var blot en af de sædvanlige Elskværdigheder til mig personligt. Landbrugsudstillingen mødte enstemmig Tilslutning fra alle Sider.

Saa langt, vi er kommet, er jo nu alt gaaet vel. Selv Vejrguderne smiler til Udstillingen paa Bellahøj. Da Ledelsen den 18. Maj foreviste det foreløbige Arbejdsresultat for Kronprinsen, faldt den første Regn efter Foraarets langvarige truende Tørke, og i Dag, hvor den sidste Haand er lagt paa Værket, oplever vi den første rigtige Sommerdag efter den meget kolde Forsommer.

Lad os tage dette som et godt Varsel for Udstillingens hele Forløb. Lad os haabe, den ikke blot paa værdig Maade vil markere Jubilæumsaaret, men ogsaa blive et Startsted til nye Fremskridt mod høje Maal til Lykke for Landbrugets Mænd og Kvinder og dermed for det danske Samfund: Landbruget leve!

De fleste af de Tilstedeværende var blevet rystet godt sammen gennem de mange Udvalgsmøder, saa Tonen blev hurtig munter og fornøjelig, Sangbøgerne kom frem, og der blev holdt en Række Taler. Det vakte stor Glæde i hele Forsamlingen, da Fru *Birgit Engel*, der som bekendt er gift med Næstformanden i Foreningen af jydsk Landboforeninger, Proprietær *Aage Nikolaisen*, Kejsegaarden, sang. Altfor sjældent lader Fruen sin Stemme høre.

Umiddelbart før Festen sluttede blev det meddelt, at der havde været 35.000 Mennesker paa Bellahøj. Meddelelsen blev hilst med stor Begejstring. Man havde ventet, at den første Dag vilde blive meget stille, da den officielle Aabning paa Grund af Kongens Sverigesrejse først skulde finde Sted om Lørdagen.

Majstangen —
Udstillingens
Vartegn.

Aabningshøjtideligheden blev e

Den officielle Aabningshøjtidelighed Lørdag den 18. Juni blev en straalende og festlig Oplevelse. Et tusindtalligt Tog af Mennesker var i de første Formiddagstimer paa Vej til Bellahøj. De 30 Tælleapperater ved de 3 Indgange kunde ikke tage Publikum hurtigt nok. De ventendes Skare blev større og større. Et blinkende Baand af Biler, Cykler og Sporvogne kom fra alle Dele af Byen. Mange af de indbudte foretrak at gaa det sidste Stykke Vej for at slippe hurtigere igennem Menneskevirvaret i Gaderne, som stødte op til Indgangene.

De fleste havde igennem Omtalerne af Udstillingen i Forvejen dannet sig et Billede af Bellahøj, men alligevel blev de overrasket over det storslaaede Skue, som udbredte sig for deres Øjne. Tribunens rød-hvide Sejldug med Kongelogens blaa Baldakiner og Rigsvaabenet, de Hundreder af flimrende

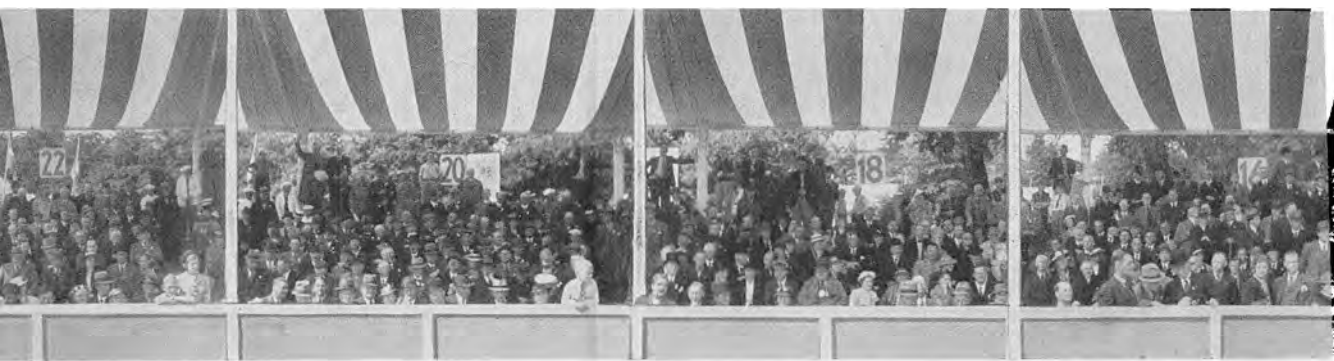

raalende og festlig Oplevelse

Flag, de Titusinder af Mennesker udenom Forevisningsringen, de hvide Bænkerækker med det festklædte Publikum ... i Baggrunden den arbejdende Storby, hvis slanke Taarne fortonede sig i Soldisen. Midt i det farvestraalende Billede stod Danmarks bedste Dyr stiller op til Parade ... deres nye Medailler straaledede og glimtede i Solen ... Tyrenes kolossale Kroppe ved Ringens Yderkant stod som brunrøde Granitblokke mod Grønsværen, de mange Mennesker, alle de mange uvante Lyde gjorde dem urolige ... inde i Ringens Midte stod Hestene, deres Vrinsken og Prusten trængte igennem Højttalernes Musik udover Pladsen.

Den brutale Kraftudfoldelse, Elegancen og Skønheden i Dyrenes Linier, Farverne og Festen i den straalende Komposition, trængte sig ind i Sindet med forunderlig Styrke.

I den store og repræsentative Forsamling paa Tribunen saa man:

Danmark:

Udstillingens Ærespræsidium og samtlige Udvalg, Medlemmer af Folketing og Landsting, Regeringens Medlemmer, Københavns Borgerrepræsentation, Gesandter og udenlandske Magters Repræsentanter i Danmark, Repræsentanter for Hofstaterne, Ordenskapitlet, Højesteret og for Familierne Reventlow og Bernstorff, samt Fruerne Pinstrup og Holdgaard.

Endvidere var følgende Organisationer eller Institutioner repræsenteret enten ved deres Formænd, Bestyrelser, ledende Embedsmænd, Direktører eller Sekretærer:

Aarhus Universitet, Arbejderbevægelsens Erhvervsraad, Arbejds- og Fabriks-tilsynet, Bryggeriet »Stjernen«, Chilesalpeter-Kontoret, Danmarks Nationalbank, Danmarks tekniske Højskole, Dansk biologisk Station, Dansk Fiskeriforening, Dansk Jagtforening, Dansk Skovforening, Det dansk-tyske Regeringsudvalg, Danske Elektricitetsværkers Forening, Det danske Gødningskompagni, Det danske Hedeselskab, De danske Spritfabrikker, De danske Sukkerfabrikker, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, Erhvervsudvalget, Finansministeriet, Det Forenede Dampskibs-Selskab A/S, Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, Generaldirektoratet for Statsbanerne, De gensidige Brandforsikringsselskaber, Groserer-Societetets Komite, Grønlands Styrelse, Handelsministeriet, Den handelsvidenskabelige Lærestalt, I. G. Farben og Norsk Hydro, Indenrigsministeriet, Industriraadet, Justitsministeriet, Kali Importen A/S, Kartoffelmelscentralen A. m. b. A., Det kgl. Bibliotek, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Kirkeministeriet, Kreaturesportforeningernes Forretningsudvalg, Kreditforeningerne, Krigsministeriet, Købmandsraadet, Københavns Belysningsvæsen, Københavns Brandvæsen, Københavns Frihavnsaktieselskab, Københavns Skoledirektion, Københavns Sommertivoli, Københavns Telefonaktieselskab, Københavns Universitet, Københavns Vandforsyning, Landbrugernes Sammenlutning, Landbrugsministeriets Baconudvalg, Landbrugsministeriets Fjerkræksportudvalg, Landbrugsministeriets Hesteeksportudvalg, Landbrugsministe-

riets Kartoffeleksportudvalg, Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalg, Landbrugsministeriets Osteeksportudvalg, Landbrugsministeriets Smøreksportudvalg, Landbrugsministeriets Ægeksportudvalg, Landsjagtforeningen af 1923, Landøkonomisk Rejsebureau, Magistratens 4. Afdeling, Marineministeriet, Meteorologisk Institut, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, Ministeriet for offentlige Arbejder, Nordsjællands Elektricitetsværk, Nordvestsjællandss Elektricitetsværk, Privatslagteriernes Organisation, Provinshandelskammeret, Rigsarkivet, Rigsdagens Bureau, Rigspolitiet, De samvirkende danske Andelsforeninger, De samvirkende danske Andels-Svineslagterier, De samvirkende danske Frøavlerforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Købmandsforeninger, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Smedemesterforeninger, Sekretariatet paa Københavns Raadhus, Skoledirektøren paa Frederiksberg, Slagteridirektørforeningen, Socialministeriet, Sparekassen for København og Omegn, Statens Forsøgsstationer, Statens Forsøgsvirksomhed i Stuekultur, Statens Husdyrbrugsudvalg, Statens Mejeriudvalg, Statens Planteavlslaboratorium, Statens plantepatologiske Forsøg, Statens Tilsynsførende med Landbrugs- og Husholdningsskoler, Statens Udvandrerkontor, Statens veterinære Serumlaboratorium, Statens Ægudvalg, Statistisk Departement, Statsministeriet, Statsradiofonien, Statskontrollen med Smør og Æg m. m., Sundhedsstyrelsen, Sydøstsjællandss Elektricitets Aktieselskab, Søfartsraadet, Teknologisk Institut, Tolvmandsforeningerne, Udvalget for nordisk Samarbejde, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet, Vestjysk Fiskeriforening, Veterinærdirektoratet.

Endvidere saa man samtlige Statskonsulenter, Landbrugsskoleforstandere og Dyrskuets Dommere.

Den danske og den udenlandske Presse var repræsenteret ved ca. 350 Redaktører og Journalister, som omtalt under »Udstillingen og Pressen«.

Danske Gesandter og Danmarks Generalkonsuler og Konsuler:

Minister N. P. Arnstedt og Frue, Cairo, Minister Erik Biering og Frue, Bukarest, Minister Kauffmann og Frue, Oslo, Minister, Kammerherre Otto

Krag og Frue, Bryssel, Minister Greve E. Reventlow og Frue, London, Legationsraad H. Wichfeld og Frue, Rom, Generalkonsul Willy Ahrens, Stettin, Generalkonsul F. C. Corossacz, Fiume, Generalkonsul Dr. Otto Chr. Fischer, Berlin, Konsul Jaques Le Fort, Genève, Vicekonsul Kaj Grum, Oslo, Vicekonsul John Holst, Omaha, Nebraska, Vicekonsul W. Smith Jacobsen, Lillesand, Konsul J. E. R. Kraunsøe, Manchester, Generalkonsul Julius Meinl, Wien, Konsul P. H. Pedersen, Glasgow, Konsul S. P. F. Seest, Mannheim, Konsulatssekretær Finn Skousen, Köln, Vicekonsul Thomas Stang, Oslo, Generalkonsul Max Strauss, Stuttgart, Generalkonsul Alfred Weinberger, Brünn, Konsul Dr. polit. K. A. Wieth-Knudsen, Trondheim, og Konsul Raymond Zöllner, Newcastle.

Belgien:

Forget, Chef de Service d'Etudes, Landbrugsministeriet i Bryssel, Eugène Rommelaire, Bryssel.

Finland:

Overdirektør K. J. Ellila, Lantbruksstyrelsen, Helsingfors, Landbrugsminister P. V. Heikkinen, Helsingfors, J. Jyske, Sekretær for Landbrugsraadet i Helsingfors, Direktør Arvi Kontu, Sydvästra Finlands Andelsslakteri, Åbo, Professor A. J. Vrtanen, Biokemisk Institut, Helsingfors.

Frankrig:

Magnein, Inspecteur Général des Eaux et Forêts, Paris.

Holland:

Ir. S. S. Huizinga, Inspektør i Landbrugsministeriet, Gravenhage; Jutkiet, Regeringskommissær for Havebrug, Gravenhage; C. I. Kruisheer, Direktør for Rijkszuivelstation i Leiden; J. A. N. Pott, Ministeriet for økonomiske Sager, Gravenhage; Ir. I. Sybesma, Rijksveeltconsulent voor Groningen; F. V. Valster, Regeringskommissæren i Gravenhage; L. A. Bom; A. A. Mijs; G. O. Sneep og Chevalier J. van Vredenburgh, Stamboek voor het Nederlandsche Trekpaard; Repræsentanter for N. V. Vee-Export en Handelsverein. Ned. Rundvee-Stamboek og Repræsentanter for Handelsvereniging van Friesche Veefokkers.

Letland:

Rudolf Dzērve, Præsident for Landbrugskamret, Riga; Peteris Grāvis, Direktør for Landbrugsdepartementet, Riga.

Litauen:

St. Jakubsuskas, Direktør for Landbrugsraadet, Kaunas; Vl. Tiskuš, Direktør for Landbrugsministeriet, Kaunas.

Norge:

Landbruksdirektør O. T. Bjanes, Landbruksministeriet i Oslo; Redaktør Ole Hersoug og Gaardbruger Magnus Tvedten, Det kgl. Selskab for Norges Vel, H. Otto Christophersen og Gaardbruger Harald Saue, Felleskjöpet; Generalsekretær Wm. Dietrichson, Norges Bondelag; Landbrukskandidat T. Bjanes og Gaardbruger Anders Fjelstad, Omsetningsrådet; Professor Borgedal, Norges Landbrukshøjskole; Redaktør H. Egebjerg og Sekretær Ant. Størset, Norsk Bonde- og Småbrukarelag; Trygve Benterud og Stortingsmand Jon Sundby, Norske Mælkeproducenters Landsforbund, Fylkesagronom P. Gjerdrum og Direktør G. Sollid, Norges Kjøtt- og Fleskecentral, Underdirektør Hillestad og Direktør Oscar Johnsen, Statens Kornforretning, Gaardbruger Hans K. Askelund og Sekretær Wilh. Klose, Landbrukets Priscentral; Professor dr. phil. h. c. E. Korsmo, Nordisk Jordbrugsforskning.

Storbritannien:

Sir Basil Brooke og Lady Brooke, Nordirlands Landbrugsminister; Professor J. Basil Buxton, Royal Veterinary College, London; Dr. Crowther, Harper Adams Agricultural College, Newport, Shropshire; Ulrich R. Ellis, Privatsekretær i det australske Handelsministerium; Lindsay Everard, Royal Agricultural Society, London; Flatt, Repræsentant for Direktøren for Ministry of Agriculture; Hanford, Departementschef for det skotske Landbrugsministerium; Alec Hobson, National Pig Breeders' Association, London; Holmes, Repræsentant for Direktøren for Ministry of Agriculture; Dr. H. Hunter, Plant

Breeding Institute, Cambridge; Professor Share Jones, University of Liverpool Veterinary School; Jordan, Repræsentant for New Zealand; Miss Eunice E. Kidd, Chick Producers' Association, London; P. H. Laird, Direktør for det skotske Landbrugsministerium; Miss M. V. Larkworthy, National Poultry Council, London; Repræsentanter for The London Provision Exchange; Major G. Willer Mundy, Red Rice, Andover, Hunts; J. F. Murphy og Mrs. Murphy, Sekretær i det australske Handelsministerium; Mytton, Repræsentant for Direktøren for Ministry of Agriculture; Sir Earle Page og Lady Page, Australsk Vice-Premier-Minister; Donald Page; Sir William S. Hyde Parker og Lady Parker; The Estate Office, Duffolk; Henry Percivall Pott, National Poultry Council, Hunts; Colonel Ridley-Martin, Hambros Bank, London; Daniel Riddiford, New College, Oxford; G. Scott Robertson, Direktør for det nordiske Landbrugsministerium; John Rymann, National Pig Breeders' Association, London; Stadsdyrlæge Horace Thornton, Newcastle; Professor J. A. S. Watson, School of Rural Economy, Oxford University; Major P. T. Wessel, Apley House, Surrey, Anglo Danish Society; John Baker White, The Economic League, London.

Sverige:

Den svenske Landbrugsminister, A. L. Pehrsson-Bramstorp, Stockholm; Professor fil. dr. Joel Axelsson, Rektor ved Landbrugsskolen, Uppsala; Redaktør E. Bjelle, Sveriges allmänna Landbruksselskap; Professor fil. lic. Th. V. E. Björkman, Landbrugsakademiet; Ritmester E. Callart, Hushållningssällskapet, Felun; Professor fil. k. N. L. Forsberg, Rektor for Landbrug, Mejeri etc.; Kansliraad S. J. M. O. Idar, Jordbrugsdepartementet, Stockholm; Sekretær B. T. Lanke, Malmøhus läns hushållningssällskap; Landshövding, Friherre S. G. F. T. Ramel, Malmø; Forvalter Einar Sjögren, Svenska Lantmännens Riksförbund; Direktør, Agronom A. H. Stensgård, Sveriges allmänna Landbruksselskap, Landbrugsattaché von Wachenfelt, Svenska Gesandtskab, Berlin; Konsulent N. Wassberg, Malmøhus läns hushållningssällskap; Direktør fil. dr. A. Elofson, Nordisk Jordbrugsforskning, Uppsala.

Tyskland:

Stabshauptabteilungsleiter Paul Beer, Stabsamt des Reichsbauernführers; Landesbauernführer Wilh. Bloedorn, Stettin; W. Hübener, Vorsitzender, Reichsstelle für Milcherzeugnisse; Unterabteilungsleiterin, Frau Liselotte Kuessner-Gerhard, Stabsamt des Reichsbauernführers; Reichshauptabteilungsleiter, Bauer Wilh. Küper, Reichsnährstand, Berlin; Oberpräsident, Gauleiter Lohse, Nordische Gesellschaft, Kiel; Ministerialdirigent Narten, Landbrugsministeriet, Berlin, Dr. Pflaumbaum og Frue, Hauptvereinigung der deutschen Viehwirtschaft; Wilh. Struve, Landesbauernführer, Kiel.

Indbudt gennem Ægeksporudvalget:

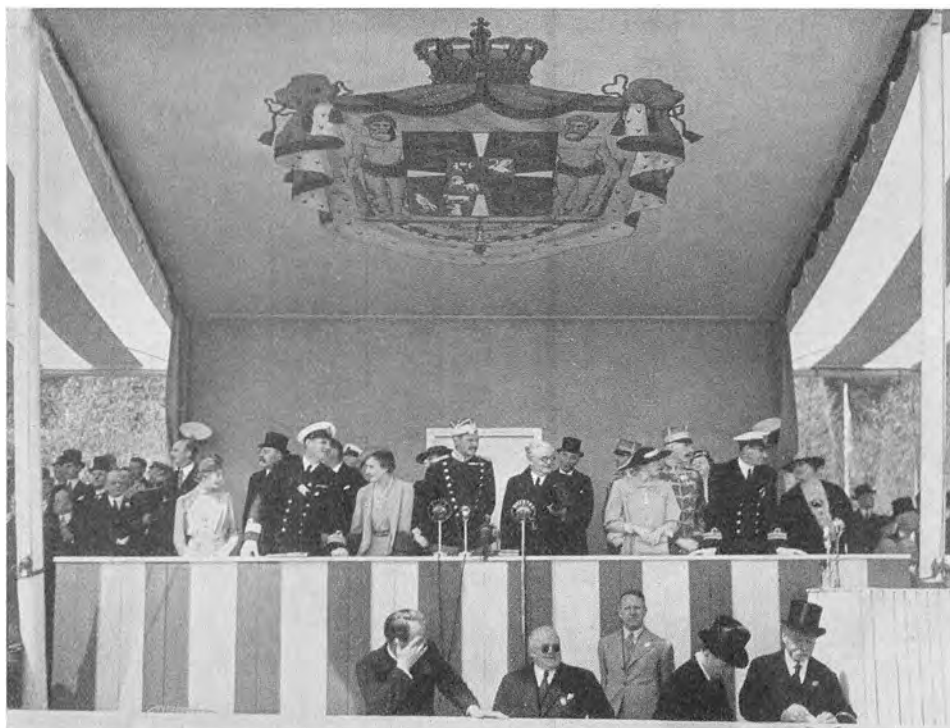
I. C. Beardwell, Vilh. Tangé, Ltd., London; A. L. Brett, Danish Bacon Co. Ltd., Birmingham; E. H. Cooke, Chairmann of The London Egg Exchange; A. Greig, Maypole Dairy Co.; G. Wylie Howie, Experimental Farm, Isle of Man; A. Mitchell, The London Egg Exchange Ltd., London; H. J. Pearce, General Egg Agency Ltd., London; Martin Röver, Hamburg, og G. Stormgaard, Newcastle-on-Tyne.

Indbudt gennem Kvæg- og Kødudvalget:

A. Gjerdin; Frans Poels, Harry Poels og Henri Poels sen.; Repræsentanter for »Consortium Belge d'importateurs et exportateurs de bétail«, Bryssel, samt Repræsentanter for »Nederlandsche Bond van Importeurs van Versch Buitenslandsch Vleesch, Amsterdam.

Indbudt gennem Hesteeksportudvalget:

Harch, Verband Schleswiger Pferdezüchter, Husum; Huttrop, Rheinisches Pferdestammbuch, Bonn; Pherson, Verband Schleswiger Pferdezüchter, Husum; Gebr. Rachlin, Kybartai, Litauen.

Kongelogen
under Aabnings-
højtideligheden.

Kongen aabner Udstillingen

Kongen, fulgt af Kronprins *Frederik* og Kronprinsesse *Ingrid*, Prins *Knud* og Prinsesse *Caroline Mathilde*, Prins *Valdemar*, Prins *Harald* og Prinsesse *Helena*, Prins *Gustav*, Prinsesse *Thyra*, Prins og Prinsesse *Viggo*, traadte præcis Kl. 11 ind i Kongelogen, efter at Landbrugsraadets Præsidium og Generalsekretær *Høgsbro Holm* havde modtaget dem paa Bellahøjvej. Da Kongen var naaet frem til sin Plads midt i Logen, udbragte Landstingsmand *Hauch* et »Kongen Leve«. Den tusindtallige Menneskemængde besvarede det med et ni-foldigt Hurra og »Kong Christian stod ved højen Mast«.

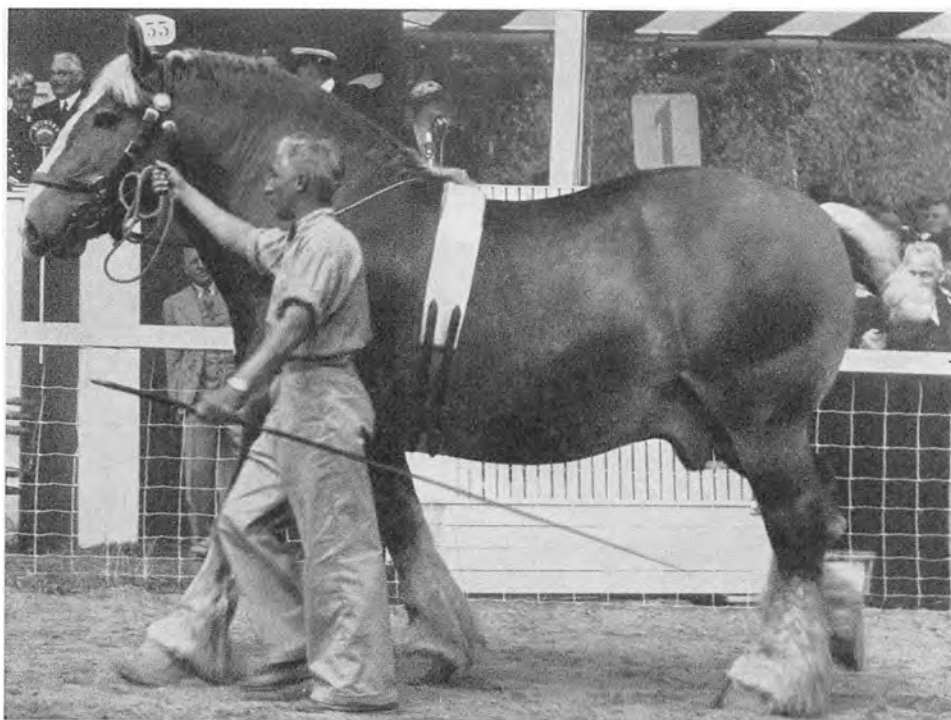
Paa Talerstolen, nedenfor Kongelogen, holdt Landstingsmand *Hauch*, der som Præsident for Landbrugsraadet ogsaa var Udstillingens Præsident, følgende Tale:

— Deres Majestæt, Deres kongelige Højheder, Deres Excellencer, mine Damer og Herrer.

I Halvandetthundredaaret for Stavnsbaandets Løsning og de store Landbo-reformers Gennemførelse har de i Landbrugsraadet deltagende Organisationer ønsket at mindes disse for vort Erhverv og for vort Land store Begivenheder ved at afholde en landsomfattende Landbrugsudstilling her paa Bellahøj.

Vi indbyder Befolkningen fra Land og By, og vi indbyder Repræsentanter for andre Nationer til denne Landbrugsudstilling i Bevidstheden om, at dansk Landbrug har noget at mindes og noget at vise.

„Himmerlands
Eg“, som fik
Kongens
Ærespræmie.

Vi har at vise, hvad der knytter sig til vor Planteavl, hvad der dyrkes og frembringes i Mark og i Skov; vore Husdyr og det Stade, hvortil Landbruget er naaet i Avlsarbejdet, vore Andelssammenslutninger og ikke mindst det folkelige Oplysningsarbejde, der har været en Løftestang for vort Erhverv i det svundne halvandet Sekel, og som det er vort Haab og vor Tro at kunne udbygge videre til Folkegavn i Tiden, der kommer.

Vi har meget at mindes og meget at vise vedrørende vort Landbrugs Historie og Forholdene, som de var, og Forholdene, som de blev, og om Forholdene, som de nu er under de for Landbrugserhvervet saa vanskelige og mærkelige sidste halve Snes Aar.

Vi haaber, og vi tror, at vi ved Landbrugsudstillingen 1938 paa Bellahøj kan fortælle sandt og rigtigt om vort Erhverv, om dets Udvikling, om dets Stade, om dets Trængsler og frem for alt om Landbrugserhvervets Betydning ikke alene for Erhvervets Udøvere, men dets Betydning for hele vort Folk og for vort Folks økonomiske Fremtid.

Jeg anmoder Deres Majestæt, Udstillingens høje Protektor, om at aabne Landbrugsudstillingen 1938.

Medens hele Forsamlingen rejste sig, gik Kongen derefter til den Mikrofon, som var anbragt i selve Kongeløgen, og udtalte:

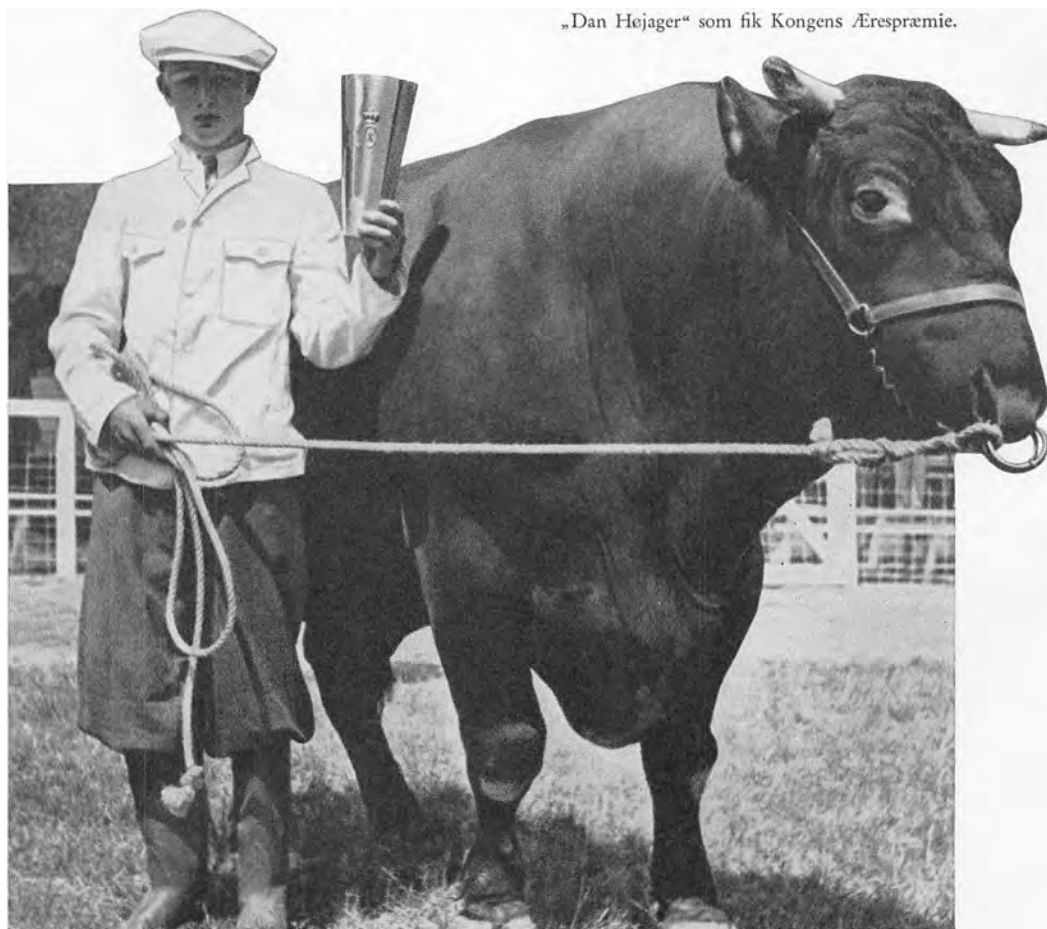
— *Jeg ønsker de Herrer til Lykke med Resultatet af de forberedende og nu afsluttede Arbejder. Jeg udtaler min Anerkendelse til dem, der er mødt med*

deres Elitedyr, trods økonomiske Vanskeligheder og Modgang, og jeg udtaler Ønsket om, at denne Udstilling maa bidrage til, at vi faar et Indtryk af Landbrugets nuværende Stade. Med disse Ord erklærer jeg Udstillingen for aabnet.

Saa slog Garden an til »Der er et yndigt Land«, og næppe var Sangen slut, før Landstingsmand *Hauch* gav Tegn til, at nu kunde Dyrenes Parade begynde.

Først kom Tyrene med Kongepræmietageren »Dan Højager« paa Fløjen, Nr. 2 var »Eske Øksendrup« og Nr. 3 den berømteste af alle danske Tyre »Højager Nakke«. Den lagde Grundvolden til Højagernes Berømmelse, og selv om den havde maattet overlade Førsteprisen til Halvbroderen, var dens Popularitet kolossal. Det var, som om de fleste i den store Menneskemængde var dus med den, da den majestætisk skred frem langs Ringens Barriere.

Efter Tyrene kom Hingstene, anført af Kongepræmietageren »Himmerlands Eg«. Da det prægtige Dyr blev ført frem langs Tribunen, gik der et Kog

»Dan Højager« som fik Kongens Ærespræmie.

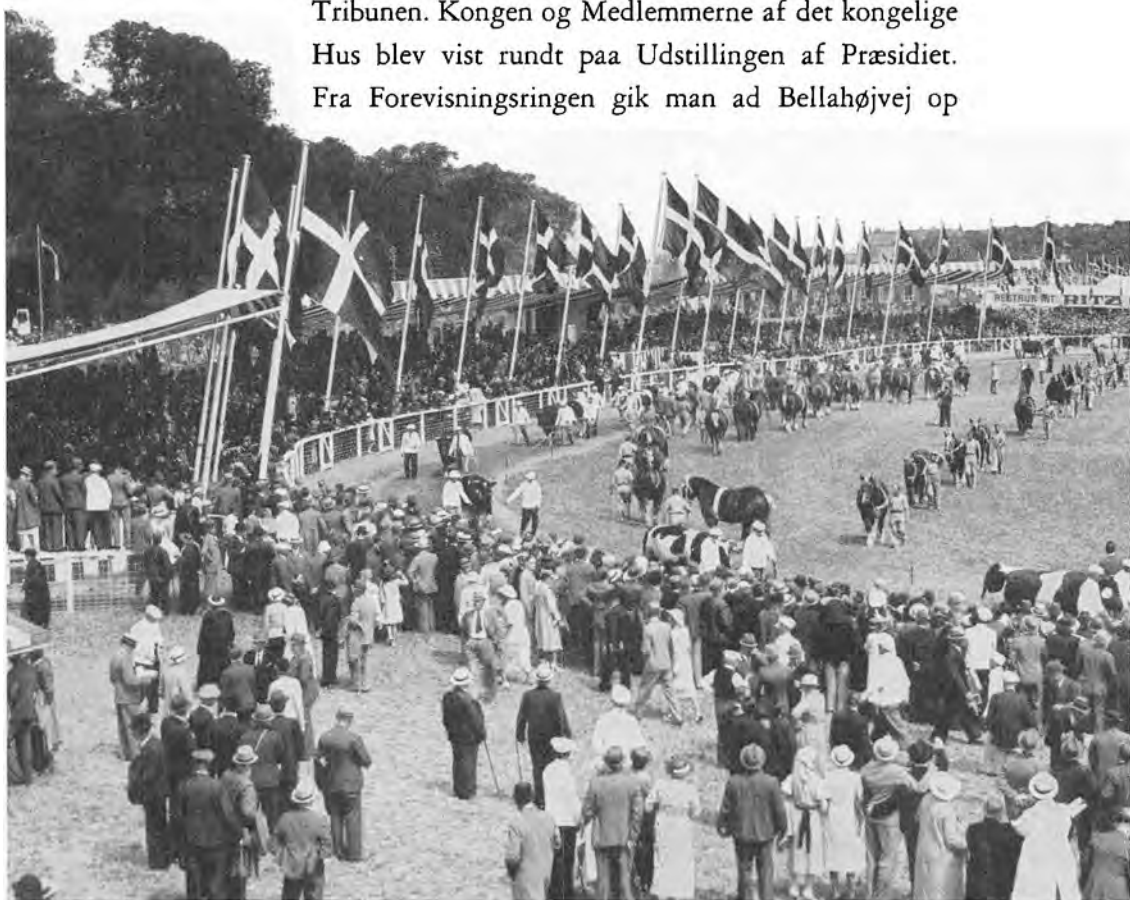
af Begejstring over Pladsen. Igennem Højtaleren maatte det henstilles til Publikum at lade være med at klappe. Man var bange for, at det skulde skabe Panik blandt Dyrene, men Forbudet var umuligt at overholde. Gang paa Gang lød Klapsalverne. Tilskuerne maatte give Udtryk for deres Glæde over de dejlige Dyr. Efter »Himmerlands Eg« kom »Billeskov«, som havde været den en slem Konkurrent til Kongepokalen.

Da de lettere Heste begyndte Paraden, blev en af dem sky og satte i fuldt Firspring ind over Pladsen. Men dens Vogter mistede ikke Aandsnærværelsen. Han lod sig slæbe med et langt Strykke ind over Grønsværet, og det lykkedes ham igen at faa Magt over Hesten. Kongen saa Vogterens Kamp for at bevare Herredømmet over det urolige Dyr, og belønnede ham med en kongelig Tikroner.

Dan Højager og Himmerlands Eg faar Kongens Ærespræmie

Da de sidste Dyr var forsvundet ud igennem »Tyrenes Triumfbue«, bad Kongen om selv at maatte overrække sine to Ærespræmier, og medens Bifalder skyllede ud over Pladsen, kom »Dan Højager« og »Himmerlands Eg« op midt gennem Ringen. Der var kun de to Dyr tilbage ... Titusinder af Øjne fulgte dem. Vogterne var lidt beklemte ved Situationen. Med sindige Skridt vælter Tyren sine Tusinde Kilo fremad. Den standser og kigger sig omkring, som vilde den protestere mod ikke at komme tilbage i Stalden som de andre, et Træk i Tøvet, Oppositionslysten forsvinder, og den fortsætter op mod Kongeløgen. »Himmerlands Eg« danser sig frem gennem Ringen. Med knejsende Hoved kommer den. Paa dens brede Bringe blinker og straalere Guldmedaillen. Kongen overrækker Formanden for Dyrskuets Ordningsudvalg, Gaardejer *Jacob Tvedegaard*, de to store Pokaler, og de bliver givet videre, medens Bifalder stiger til Orkan. I Staldene venter der de to Dyr nye Ovationer. Der maatte tømres tykke Bjælkebarrierer omkring deres Baase for at holde Publikum i nogen Afstand.

Saa snart Dyrene var forsvundet ud af Ringen, begyndte Opbrudet paa Tribunen. Kongen og Medlemmerne af det kongelige Hus blev vist rundt paa Udstillingen af Præsidenten. Fra Forevisningsringen gik man ad Bellahøjvej op

til Lilleputbyen, som blev forevist af Landbrugslærer *P. N. Gaardmand*. Det var morsomt at se Kongens høje Skikkelse midt i Lilleputbyen. Kongefamilien fortsatte til den historiske Afdeling, hvor Udvalgets Formand, Forpagter *Sonne*, viste rundt. Kongen underholdt sig et Stykke Tid med Forpagter *Sonne*, der som Sekretær for Landbrugsafdelingen var med til at tilrettelægge den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København 1888. Efter at have beset Bystævnet og Bygningerne heromkring, sluttede Kongefamilien Rundturen i Junihaven og Kolonihaverne.

Saa mange af Deltagerne i Aabningshøjtideligheden søgte, da den var forbi, at tilfredsstille Sulten og slukke Tørsten i Restaurationerne, at Serveringen nærmest brød sammen. Ved 13-Tiden var der flere Timers Ventetid, endog paa en Kop Kaffe.

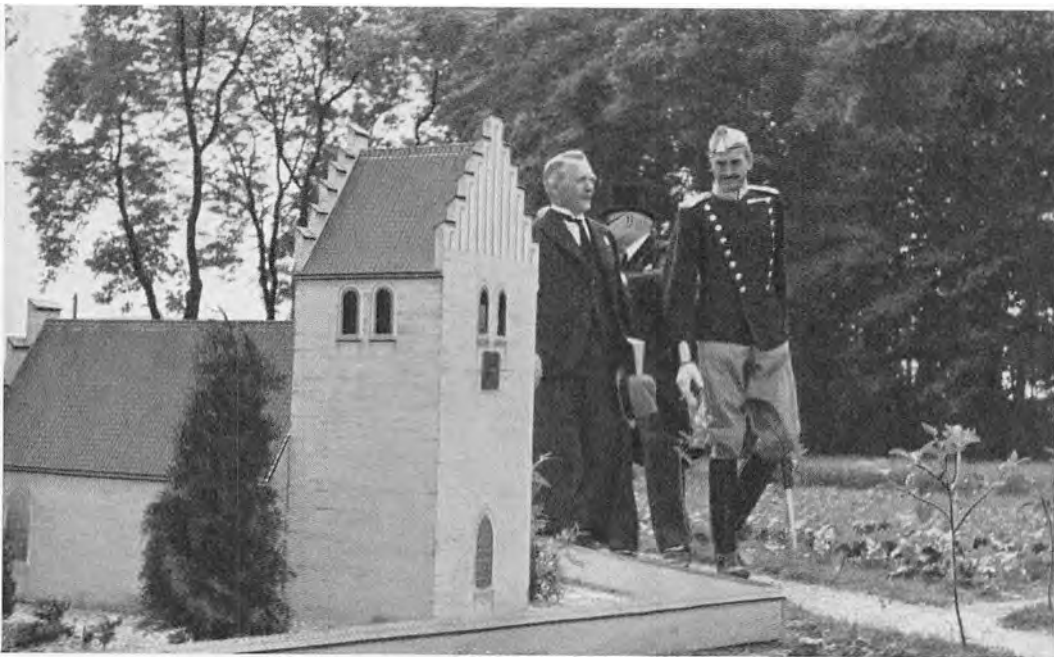
Der var stærkt Pres paa Tælleapparaterne hele Eftermiddagen og Aftenen, og baade Forevisningsringen og Friluftsscenens Opvisninger samlede meget store Menneskemængder. Det var morsomt at se det Folkelivsbillede, som udfoldede sig paa Pladsen i Eftermiddags- og Aftentimerne. Mange Familier havde taget Madkurvene med og lejrede sig i Græsset for at faa en bid Brød og en Øl.

Efter Opgørelsen passerede 85.000 Mennesker Tælleapparaterne i Løbet af Lørdagen.

Kongen
ankommer til
Tribun.

Forstander
Gaardmand
viser rundt i
Lilleputbyen.

Premieren paa „Ske Bonden hans Ret“

Om Premieren paa Skuespillet paa Friluftsscenen skrev Redaktør *H. Hansen*, Venstres Pressebureau:

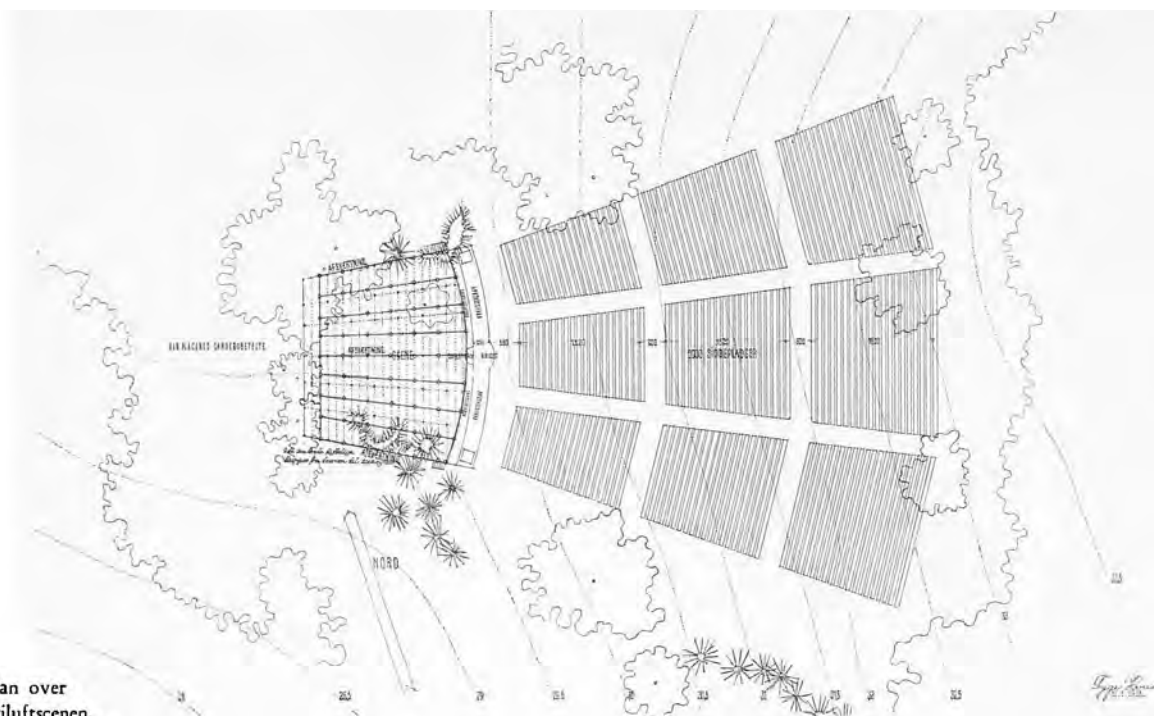
»*Fredrik Nygaards* præmierede Stavnsbaands-Skuespil »Ske Bonden hans Ret« havde i Aftes Premiere paa den meget smukke Friluftscene paa Vestskraaningens af Bellahøj. Der var fuldt Hus, hvilket vil sige 16.000 Mennesker. Stykket er en broget og farvestraalende Billedbog i 5 Afdelinger fra Stavnsbaandstiden — vedhæftet et lille Tillægsalbum fra Tiden derefter. Det har været en meget vanskelig Opgave at imødekomme alle de Krav, som et Skuespil af denne Art maa siges at stille, og det er kun delvis lykkedes *Nygaard* at løse Opgaven, som maaske ogsaa i sig selv er uløselig. Han har med bred Pensel over den givne historiske Baggrund tegnet en Række farverige Billeder og Optrin, som snart virker en Smule for kraftigt i deres Overdrivelser, snart gribende og ægte som et fuldgældigt Udtryk for, hvorledes vi nu forestiller os hin fjerne Tids Mennesker og Forhold.

Billedbogens bedste Billede i saa Henseende var uden Sammenligning en Scene fra Brahe Trolleborg, hvor Reformtidens drivende Kræfter mødes og stilles Ansigt til Ansigt med paa den ene Side en Skare tilfredse og lykkelige Bønder og paa den anden Side med en Repræsentation for reformfjendtlige Bønder fra Baroniet. Her var der 18. Aarhundredes særlige Tone, Rokokkoidens Ynde og dens ideale Stræben har hos Reformvennerne givet et fuldgældigt Udtryk. Denne Scene betegnede Stykkets Højdepunkt, og for dens Skyld skal der bæres over med andet, som maaske i nogen Grad føltes fortegnet eller for spredt.

Personlisten er meget stor, ialt paa 35 Personer foruden Statister. Op over dem alle løftede sig baade fra Forfatterens Haand og i Kraft af Skuespillernes egne Ydelser, Prologus og Iscenesætter *Svend Methling*, og den unge *John Price*, der spillede en Krøbling, som var Udtryk for Tidens Galgenhumor og Anfører for Rømningsmændene — *Klaus Skadelaar*. Det var en mesterlig Præstation.

Handlingen, for saa vidt man kan tale om en saadan uden om den historisk givne, var saa spinkel som vel muligt, men Billederne var næsten alle stærkt dramatiske, og en enkelt fortræffelig Sang (»Naar Bellas Lærke løfter sig med Sang«) til en meget smuk og iørefaldende Melodi af *Johs. Andersen* bi-

Plan over
Friluftscenen.

drog stærkt til at skabe den rette Stemning over hele Spillet. Ogsaa Prologus havde flere meget smukke Strofer — præget af virkelig Poesi og understreget af *Svend Methlings* mesterlige Recitation.

Stavnsbaands-Skuespillet slutter med, hvad Programmet kalder en agrar-kulturel Cavalkade: De sejrige Landsoldater fra 1850, den enlige Jægerskikkelse Steen Steensen Blicher, de sønderjydske Piger, Grundtvig og Kold, Dalgas, Vesterhavsfiskere, Skjoldborg, Aakjær omgivet af Bønder fra vor egen Tid og et Hold mandlige og kvindelige Landbogymnaster.

Denne Slutning føltes, hvor velment og delvis smuk den end var, som i nogen Grad paaklistret og burde maaske helt udelades, saafremt der ikke kan skabes en naturlig Overgang fra det egentlige Stavnsbaandsspil til denne Cavalkade.

Forestillingen som Helhed modtoges med stærkt Bifald, og det var øjensynligt, at Publikum baade var grebet og interesseret.«

Udstillingens officielle Banket

Om Aftenen var Udstillingens Præsidium Vært ved en Banket paa Hotel d'Angleterre, hvori der deltog 420 Personer, deriblandt de udenlandske Gæster, som havde været med til Aabningen om Formiddagen, Repræsentanter for Regering og Rigsdag, de hjemmевærende danske Gesandter, Ministeriernes højere Embedsmænd, Repræsentanter for de andre Erhverv, for en Række af Landbrugets egne Organisationer og endvidere Repræsentanter for den inden- og udenlandske Presse.

Formanden for Udstillingens Ærespræsidium, Hans Kongelige Højhed Kronprins *Frederik*, præciderede ved Midterbordet med Landstingsmand *Hauch* ved sin venstre Side og Statsminister *Stauning* ved sin højre. Det store Selskab fyldte fuldstændig Palmehaven.

Efter at have udbragt et Leve for Landbrugsudstillingens Protektor, *Hans Majestæt Kong Christian den X.*, holdt Landstingsmand *Hauch* følgende Tale:

— I Formiddags aabnede Hans Majestæt Kongen Landbrugsudstillingen 1938. Landbrugsudstillingen har ønsket paa denne Dag at indbyde en Række Repræsentanter for Regeringen, Embedsstanden, de øvrige Erhverv her i Landet samt Repræsentanter for fremmede Nationer, og det er mig en Ære at faa Lejlighed til at henvende et Par Ord til denne repræsentative Forsamling.

Det er Mindet om Landboreformernes Gennemførelse og Stavnsbaandets Løsning i 1788, der er Baggrunden for den Udstilling, der nu finder Sted paa Bellahøj. Vi har ikke ment, at Halvandethundredaarsdagen for disse vigtige Begivenheder maatte gaa upaaagtet hen, og vi har fundet, at det trods Tidernes Tryk var rigtigt for dansk Landbrug at mindes den banebrydende Indsats til Gavn for vort Erhverv og vort Land, som de Folk øvede, der stod i Spidsen for Landboreformernes Vedtagelse og Gennemførelse.

Landbrugsudstillingen paa Bellahøj har vi søgt at tilrettelægge saaledes, at den giver Udtryk ikke blot for den rige Udvikling, der har fundet Sted indenfor Landbrugserhvervet i de halvandethundrede Aar, men ogsaa saaledes, at Udstillingen giver klar og fyndig Besked om de Vilkaar, Landbruget er underkastet i Dag.

Under Forberedelserne til Udstillingens Afholdelse og ved Udstillingens Aabning har vi mærket megen Forstaaelse og stor Interesse hos vide Kredse i vort Folk; vi har mærket denne Interesse hos Regeringen, hos Administrationen, som har bistaaet os, naar vi søgte Bistand ved Udstillingens Opbygning. Jeg ønsker ved denne Lejlighed at takke for denne Imødekommenhed.

Landbruget har ved mangfoldige Lejligheder, ikke mindst under de vanskelige Erhvervsforhold, der har præget de seneste Aars økonomiske Liv, søgt Forhandling og Samarbejde med de øvrige Erhvervsorganisationer i vort Samfund, og vi har gerne villet benytte den Lejlighed, der gives her i Dag, til at indbyde Repræsentanter for de Organisationer indenfor Landets øvrige Erhverv, der paa samme Maade som Landbrugsraadet søger at varetage de paagældende Kredses økonomiske Interesser. Det staar sikkert disse Organisationer saavel som det

staar os klart, at det ikke kan være paa alle Omraader, vore økonomiske Interesser er sammenfaldende, men vi ønsker her, hvor Baggrunden for vor Sammenkomst er Mindet om en stor Tid i dansk Erhvervslivs Historie, at takke de andre Erhvervsorganisationer i vort Land for loyalt og forstaaende Samarbejde til Fremme af vort Lands fælles Maal.

Dansk Landbrug i dets nuværende Udformning er, som alle ved, et Eksport-erhverv. Det er os derfor en Ære og Glæde ved denne festlige Lejlighed blandt vore Gæster at se saa mange prominente Repræsentanter for Nationer, som dansk Landbrug har lært at kende dels som gode Kunder og dels som Leverandører af Færdigvarer, Hjælpemidler og Raamaterialer til vor Produktion, og endelig i mangfoldige Tilfælde som udmærkede Læresteder for dansk Landbo-ungdom, der har søgt og fundet Impulser for fremtidig Virksomhed indenfor vort Erhverv. Vi takker vore udenlandske Gæster, fordi de har efterkommet vor Indbydelse. Vi haaber, at de i denne ogsaa vil se et Udtryk for en Tak fra vor Side for mange Indbydelser til dansk Landbrug om at lade sig repræsentere ved tilsvarende Lejligheder i andre Lande.

Det stod Landbrugsraadet klart, da man gik i Gang med den store Opgave paany at skabe en landsomfattende Landbrugsudstilling i Danmark, at denne Sag ikke kunde løses, medmindre Landbrugsraadet mødte Velvilje og Forstaaelse hos førende Kredse i vort Land. — Ærespræsidiets for Landbrugsudstillingen 1938 blev alsidigt sammensat, og jeg benytter Lejligheden til her i Aften at bringe Medlemmerne af Ærespræsidiets Landbrugsraadets varmeste Tak for den Beredvillighed, hvormed man efterkom vor Opfordring.

— Deres kongelige Højhed, i Særdeleshed ønsker jeg som Præsident for Landbrugsraadet og Landbrugsudstillingen 1938 at takke Deres kongelige Højhed, fordi De straks indvilgede i at paatage Dem Hvervet som Formand for Ærespræsidiets. — Mine Damer og Herrer, vi løfter vort Glas, idet vi hilser og takker Ærespræsidiets Formand, Hans kongelige Højhed Kronprins *Frederik*. Kronprinsen længe leve.

Talen blev derefter oversat til Engelsk, Fransk og Tysk af Redaktør, Dr. phil. *Bjarne Braatoy*, Socialdemokratens Londonkorrespondent.

Kronprinsen, der Gang paa Gang blev afbrudt i sin Tale af begejstret Bifald, udtalte bl. a.:

— *Opfordringen til at overtage Hvervet som Formand for Ærespræsidi-
et var for mig en stor Ære. I Dag, 150-Aaret for Stavnbaandets Løsning,
skal jeg være med til at mindes den Reform, som daværende Kronprins Fre-
derik gennemførte. I denne Navnelighed ser jeg en vis Tilknytning, og jeg
vil haabe, at det Minde, vi nu festligholder, vil knytte et lige saa fast Baand
mellem mig og Landbostanden som mellem Landboerne og den daværende
Kronprins Frederik (Begejstret Bifald). Jeg beklager den Ulykke, der ramte
Landbruget under Forberedelserne til denne Udstilling, og jeg vil af mit inder-
ligste Hjerte ønske, at Mund- og Klovesygen ikke vil faa Følger efter Udstil-
lingen. Med dette Haab vil jeg udbringe et Leve for det danske Landbrug.*

Efter Kronprinsen talte Formændene for *Grosserersocietetet, Industriraadet*
og *Søfartsraadet*, henholdsvis Grosserer *Laage Petersen*, Direktør *Aug. Holm*
og Skibsreder *H. A. Hansen*, der hver for sig med Hensyn til de respektive
Erhvervs Samarbejde med Landbruget bragte en Hyldest til dansk Landbrug,
som det paa Udstillingen præsenterer sig i sin brogede Mangfoldighed.

De tre Talere dvælede ved den Vekselvirkning, der har kendetegnet Ud-
viklingens Gang og udbragte Skaaler for Landbrugets fortsatte Fremgang og
Trivsel.

Endvidere talte Landbrugsminister *Bording*.

Ministeren udtrykte sin Glæde over, at man i Samdrægtighed kunde fejre
de Begivenheder, der festes for, i en Tid, hvor der ellers er Ufred i Verden. Nu
kan enhver se, at det var rigtigt at føre Ideen om en Udstilling frem til Virke-
lighed, det hele er i Orden, og Udstillingen viser paa tydeligste Maade det
Stade, Landbruget staar paa i Dag. Der kan komme Kurrer paa Traaden mel-
lem By og Land, men det er mit Indtryk, udtalte Landbrugsministeren, at de
to Parter i Virkeligheden holder forfærdelig meget af hinanden, og ligesom
Udstillingens Planlægning og Aabning har været en Sukces, saadan vil For-
løbet utvivlsomt forme sig som en Kæmpesukces. — Leve det danske Land-
brugs Udstilling, som det har været en Oplevelse for alle at se bragt ud i
Livet!

Derefter takkede Landstingsmand *Hauch* for den Hyldest, der fra de for-
skellige Talere var bragt Landbruget og Udstillingen, og Festen fortsatte
endnu nogle Timer under tvangfri Former.

167.000 paa Bellahøj om Søndagen

Om Søndagen var det straalende Vejr. Allerede fra de første Formiddagstimer gik der en ustandselig Strøm af Mennesker ud mod Udstillingen. Det var, som om hele Danmark havde sat hinanden Stævne paa Bellahøj denne Søndag. Som en Kæmpemagnet trak Udstillingen Tusinder og atter Tusinder af Mennesker til sig. Der *var* ventet et stort Besøg, men Tilstrømningen var mere fantastisk, end nogen havde drømt om. Under Udarbejdelsen af Udstillingsplanen var der blevet rejst Kritik imod, at Arrangementet var for spredt. — Der var for mange store aabne Pladser mellem de enkelte Udstillinger. — Under Søndagens Kæmpetilstrømning var der snarere for lidt Plads.

Staldene var hele Dagen omgivet af en levende Mur af Mennesker. Omkring Ringen stod der ved hver Opvisning Titusinder af Tilskuere. I Specialudstillingerne var der ikke en Tomme Plads at opdrive.

Den enorme Trafik til Bellahøj kunde mærkes udover hele København. Langs alle Sporvogns- og Busstoppesteder stod der midt paa Dagen store Menneskeskarer. Det ene fulde Vogntog efter det andet kørte forbi. Der var Ventetider til op mod tre Kvarter, skønt Københavns Sporveje gjorde alt, hvad der stod i menneskelig Magt for at fremskynde Køretiden. Folk tog Besværlighederne med godt Humør, selv da det trak ud med at faa Eftermiddagskaffen i Bellahøjs Restauranter. Lørdag Nat og Søndag Morgen havde hele Vogntog forsynet Restaurationerne med Mad og Drikkevarer. Belært af Erfaringerne fra

Besøget om Lørdagen, havde Restauratørerne købt ind i store Mængder og havde sørget for endnu mere Betjening, og endelig var der kommet mere System i Tingene. Det havde om Lørdagen knebet for Tjenerne med at faa Varerne fra Køkkenerne. Men Anstrengelserne hjalp dog ikke stort overfor det kolossale Besøg. Samtlige Restauranter maatte lukke for nye Ordre midt paa Eftermiddagen. Bestemmelsen om, at Lastvogne ikke maatte køre paa Arealen i Eftermiddagstimerne, maatte annulleres. Der blev ustandselig hentet nye Forsyninger inde i Byen, men det forsløg inter til de Tusinder, som opholdt sig paa Udstillingsterrænet. Selv Pølsesalget maatte standses. Fabrikanten, der havde Salget, kunde ikke fremtrylle een eneste Pølse mere, da Kl. var 18. Øl var der derimod nok af, da de store Bryggerier havde indrettet deres eget Depot paa Pladsen. Den store Mælkerestaurant, hvor der var Plads til 1.000 Mennesker ad Gangen, havde rivende Afsætning, navnlig af Is og Jordbær. Kun igennem lidt Statistik er det muligt at faa et Indtryk af, hvad der foregik. Der blev omtrent brugt 1.000 Liter Fløde til Jordbær, solgt 10.000 Portioner Tykmælk, 30.000 $\frac{1}{4}$ Liter Mælk i Flasker og 100.000 Ispinde og Vafler. Der findes ingen autentiske Oplysninger om Ølsalget, men man regner med, at der i Løbet af Søndagen blev solgt omkring 100.000 Flasker.

Københavns Sporveje befordrede 200.000 Mennesker til og fra Bellahøj. Zoneredningskorpsets Læge og Samaritertjeneste havde 196 Personer til Behandling, derunder 50 Hedeslag. Falck's Redningskorps havde et lignende Antal. 200 Portemonnæer og Tegnebøger og 100 Fotografiapparater blev afleveret paa Politistationen som Hittegods. 5.000 Biler med Kendingsbogstaver fra alle Landets Amter saas paa Parkeringspladsen. Paa Cykelparkeringspladserne stod 16.000 Cykler. Gang paa Gang maatte man i Radioen paa Pladsen efterlyse forsvundne Børn. Ialt blev 125 Børn borte fra deres Paarørende. Da man undersøgte, hvordan Tallet kunde komme saa højt op, fandt man ud af, at mange af de saakaldte forsvundne morede sig fortræffeligt paa Børnelegepladsen, der laa lige i Nærheden af Afdelingen for »forsvundne Børn«.

De Tusinder af travende Mennesker forandrede i Løbet af nogle faa Timer Bellahøjs grønne græsklædte Skraaninger til nøgen Jord, saaledes at man i de kommende Dage maatte gøre rigelig Brug af Vandvogne. Ialt gik 167.000 Mennesker igennem Udstillingens Indgange i Løbet af Søndagen.

Kommunalbestyrelsens Banket paa Raadhuset

Søndag Aften havde Københavns Kommunalbestyrelse indbudt til en Banket paa Raadhuset, hvori deltog 221 Personer, deriblandt en Repræsentation for Paris Kommunalbestyrelse, som var indbudt til en Visit i København. De øvrige indbudte var:

Landbrugsudstillingens *Ærespræsidium*, den franske Minister *M. Bonnefoy-Sibour*, Landbrugsminister *Kr. Bording*, Folketingets Formand, Redaktør *Hans Rasmussen*, Landbrugsudstillingens udenlandske Gæster, Statskonsulenterne *A. P. Jacobsen*, Berlin, og *S. Sørensen*, London, Konsul *E. Kraunsøe*, Manchester, Lederne af de Institutioner, som enten havde tegnet Garantikapital til Landbrugsudstillingen eller givet direkte Tilskud, Borgerrepræsentationens Presseloge og de af Kommunens Direktører og Embedsmænd, som har haft med Udstillingen og Franskmændenes Besøg at gøre.

Borgerrepræsentationens Formand, Landsretssagfører *Karmark Rønsted*, holdt følgende Velkomsttale:

— Det danske Landbrug aabnede i Gaar paa Bellahøj under festlige Former en storlaaet Udstilling til Minde om 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning og Landboreformer-nes Gennemførelse.

Det er fuldt forstaaeligt, at det danske Landbrugs Organisationer har ønsket ved denne Udfoldelse af Initiativ og Handlekraft at understrege den kæmpemæssige Udvikling, som vort Hovederhverv Landbruget har gennemgaaet. Vi forstaa den Stolthed, som Landbruget som Stand maa føle, naar man sammenligner Forholdene i Dag og for 150 Aar siden.

Dengang en Bondestand, der levede i Armod og under Stavnsbaandets Tryk, en Stand, om hvilken Landbokommissionens Betænkning kunde skrive, at Bønderne var den mest uoplyste Klasse af Landets Indbyggere, og at det kunde befrægtes, at de vilde gøre en skadelig Anvendelse af deres Frihed, hvis den kom for brat.

Og i Dag den Stand, hvis Organisationer har skabt denne mindeværdige Udstilling, og som sammen med Arbejderklassen i dette Land bærer vort Lands Økonomi og Kultur. I Sandhed, der er Grund til at feste, til at standse et Øjeblik og skue tilbage.

Københavns Borgere deltager af fuldt Hjerte i Landbrugets Mindefest. Byernes Erhverv staar i stor Gæld til Landbruget, ja, Landbrugets Udvikling har skabt Betingelserne for Byerhvervenes Blomstring.

Der er en nøje Sammenhæng mellem Land og By. Det erkendtes ogsaa for 150 Aar siden, da Landboreformerne blev planlagt. De enevældige Konger havde som overalt i Merkantilismens Tidsalder søgt at skabe en Industri, men uden synderlig Held, da Afsætningsmulighederne savnedes. Store Statstilskud og Toldforanstaltninger hjalp ikke. En Kommission, som i 1787 afgav Betænkning, maatte konstatere, at virkelig Industri ikke var skabt ad disse Veje. Kommissionen pegede netop paa Agerbrugets Forbedring og Opkomst som en Grundbetingelse for Handel og Produktion, hvad der førte til de store Landboreformer: Stavnsbaandets Løsning, Jordfællesskabets Ophævelse, Ordning af Fæstebondens Forhold og Korn- og Kvæghandelens Frigivelse. Gennem disse Reforme blev Bondestanden befriet

for de Lænker, der hindrede dens frie Udfoldelse. Det blev ikke gyldne Aar for Landbruget, men Landbruget har gennem den forløbne Tid maattet kæmpe sig frem gennem adskillige Kriser. Værst saa det ud i 80'erne, da Kornpriserne faldt voldsomt paa Grund af Amerikas Opdyrkning. Det blev nødvendigt for Landbruget at omlægge sin Produktion, fra Kornavl at gaa over til at producere Smør og Flæsk. Landbruget blev en Industri og i Andelsbevægelsen fandt Landbruget den organiske Ramme, den Form for Sammenslutning, der gjorde det danske Landbrug til dette Lands blomstrende Hovederhverv.

Det sidste Decennium har bragt det danske Landbrug store Afsætningsvanskeligheder og har ført det ud i en ny Krise. De Lænker, der forhindrer den internationale Samhandel i at udfolde sig, har ogsaa snæret det danske Landbrug i Kødet. Vi Borgere i Hovedstaden har intet højere Ønske end det danske Landbrugs Fremgang. Vi beundrer den Indsats, der er ydet gennem Aarene og sidst ved Udstillingen paa Bellahøj. Maatte Arbejdet bære Frugt.

— Vi hylder da i Dag paa Kommunalbestyrelsens Vegne Landbrugsudstillingens Ledelse og ønsker den til Lykke med velgjort Gerning!

Vi hilser Udstillingens udenlandske Gæster, saavel fra vore nordiske Brødrelande, som fra England, Tyskland og de mange andre Lande, som dansk Landbrug staar i Samhandel med. Vi glæder os over, at De er kommet til Stede. Vi haaber, at vore Gæster maa have faaet det Indtryk, at vort Landbrug er vel rustet til at gøre en produktiv Indsats i den internationale Samhandels Tjeneste, og at vi ikke tilstræber andet end at faa Lov dertil, helst i videre Udstrækning, end Verdenssituationen for Tiden fører med sig.

Det er os en ganske særlig Glæde, at vor By i Dag har Besøg af saa fremragende Repræsentanter for Byen Paris som Præsidenten for Municipalraadet og Præsidenten for Generalraadet for Seine-Departementet med Kolleger og øvrige Ledsagere. Vore franske Gæster er vel ikke Repræsentanter for vort Landbrugs Aftagere i almindelig Forstand, men vore Gæster tilhører en Nation, hvis Aandsliv har haft sin store Betydning til Fremme af de Landboreformer, der blev gennemført for 150 Aar siden. Det var den franske Oplysnings-tids berømte Forfattere, der havde beredt den aandelige Jordbund for disse Reformer, og saaledes skylder det danske Landbrug da ogsaa Frankrig Tak for god Medvirkning i Arbejdet for Bondestandens Frigørelse.

Vi hilser vore franske Gæster som Repræsentanter for en Nation, hvis Aand altid har været brændende for skønne Idealer, hvis Aand har virket befrugtende ud over Verden, og hvis Hovedstad Paris har været Symbolet paa Frankrig. Vi forstaar levende: Paris er Frankrig.

Vi udtrykker vor Glæde over Deres Besøg hos os og haaber, at de Baand, som i Forvejen forbinder Frankrig og Danmark, Paris og København, yderligere maa styrkes og befæstes, og i denne Aand beder jeg Dem, mine Damer og Herrer, tømme et Glas til Ære for Københavns Kommunes Gæster fra Paris, idet jeg adresserer denne Skaal til Président du conseil municipal M. René Failliot og Président du conseil général de la Seine, Sénateur M. Victor Constant.

En Række Talere havde derefter Ordet for at takke Københavns Kommune for dens Velvilje overfor Udstillingen og dens Gæstfrihed overfor Udlændingene, og efter Bordet var der nogle Timers fornøjeligt Samvær. Smukkere og værdigere Rammer om en Fest end Københavns Raadhus kan vel næppe tænkes.

I Bellahøjs Billedbog over dansk Landbrugs Udvikling var det Hovedformålet at vise den kulturelle, faglige og tekniske Udvikling. Ved Mindefesten i Raadhushallen og ved Frihedsstøtten, Mandag den 20. Juni, 150-Aarsdagen for Stavnbaandets Løsning, var det Historien, der talte. Frihedsstøtten staar nu som Symbolet paa den ny Tid, som begyndte for de danske Bønder, og den blev det naturlige Midtpunkt for en smuk og stilfuld Mindehøjtidelighed. Rød-hvide Blomsterdekorationer smykkede Sökkelen, og de fire Figurer, Hunden, Spyd og Fane, Ploven og Borgerkronen, som er Sindbilleder paa Troskab, Tapperhed, Bondeflid og Fædrelandskærlighed var omkranset med Egeløv. Mange Foreninger indenfor Landbruget havde sendt Blomsterdekorationer, og mange private havde smykket Sökkelen med Buketter.

Allerede tidligt om Morgenen havde en Repræsentation for Landbrugsraadet, bestaaende af Landstingsmand *Hauch*, Folketingsmand *N. P. Andersen*, Gaardejer *J. Tvedegaard*, Gaardejer *M. Byriel* og Generalsekretær *Høgsbro Holm* aflagt et Mindebesøg i Roskilde Domkirke, hvor der blev nedlagt Kranse ved Kong Frederik den 6. og Kong Christian den 7.'s Kister og i Frederik den 5.'s Kapel. Det var Egeløvskranse med rød-hvide Nelliker. Paa Baandene stod der: 150-Aarsdagen for Stavnbaandets Løsning.

Mindehøjtidelighedens første Del var henlagt til Raadhushallen. Det smukke Rum var smykket med Flag fra de Nationer, som var repræsenteret. Livgarden spillede, og sønderjydske Piger sluttede Kreds om Talerstolen.

I Mindefesten deltog Folketingets og Landstingets Medlemmer, samtlige Landboforeningsformænd fra hele Danmark, De samvirkende Husmandsfor-

eningers Bestyrelse og samtlige Kredsformænd indenfor Husmandsorganisationerne, Greve A. Bernstorff-Mylius, Lensgreve og Lensgrevinde Erik Bernstorff-Gyldensten, Greve E. Reventlow, Greve Frederik Reventlow, Lensgreve og Lensgrevinde Rudolp Reventlow, Statsminister Stauning, Forsvarsminister Alsing-Andersen, Finansminister V. Buhl, Kirkeminister Johs. Hansen og Justitsminister K. K. Steincke, de fleste af Ministrene med Damer, Landbrugsudstillingens Ærespræsidium med Damer og samtlige Udvalg under Landbrugsudstillingen, Københavns Borgerrepræsentation og Magistrat. Endvidere var følgende Institutioner og Organisationer repræsenteret: Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, Krigsministeriet, Landbrugsministeriet, Marineministeriet, Ministeriet for Handel og Industri, Ministeriet for offentlige Arbejder, Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet, Delegationen for nordisk Samarbejde, Departementet for Told- og Forbrugsafgifter, Det dansk-tyske Regeringsudvalg, Det statistiske Departement, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, Generaldirektoratet for Statsbanerne, Grønlands Styrelse, Sundhedsstyrelsen, Arbejderbevægelsens Erhvervsraad, Bryggeriet »Stjernen«, Bryggeriforeningen, Chilesalpeterkontoret, Danske Elektricitetsværkers Forening, De samvirkende Købmandsforeninger, De danske Spritfabrikker, De danske Sukkerfabrikker, Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Det danske Gødningskompagni, Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber, Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri, Grosserer Societetets Komité, I. G. Farben og Norsk Hydro, Industriraadet, Kaliimporten, Kartoffelmelscentralen, Købmandsraadet, Nordisk Film A/S, Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab, Nordvestsjællandss Elektricitetsværk, Provinshandelskammeret, Sydøstsjællandss Elektricitets Aktieselskab, Søfartsraadet, Tivolis Direktion, Tolvmandsforeningerne, Repræsentanter for Pferdeverkehrs-Gesellschaft, Berlin, Københavns Kommunes Gæster fra Paris Kommune, samtlige Chefredaktører for Dagblade i Provinsen og København, og Deltagerne i Udstillingens udenlandske Pressebesøg. Af Enkeltpersoner var endvidere følgende indbudt: Rigspolitichef Thune Jacobsen, Minister Axel Nørgaard, Dr. phil. & theol. L. Moltresen, Politidirektør I. Stamm, Statskonsulent A. P. Jacobsen, Statskonsulent S. Sørensen, Fru Pinstrup, Fru Holdgaard, Mr. I. C. Beardwell, Vilh. Tangé Ltd., London, Mr. A. Greig og Frue, Managing Director, Maypole Dairy Co., London, Herrn Abteilungsleiter Herman Hinrichs, Berlin, Mr. G. Wyllie Howie & Frue, The

Board of Agriculture for the Isle of Man, Herrn Albert Lamcke, Hamburg, Herrn Grosshändler Franz Mankel, Worms, Mr. H. J. Pearce, General Egg Agency Ltd., London, Herrn Martin Röver, Einfuhr und Grosshandel, Hamburg, Mr. G. Stormgaard, G. Stormgaard & Co., Newcastle-on-Tyne.

Orkestrer indledede med Carl Nielsens March af »Moderen«, hvorefter Københavns Overborgmester, *Viggo Christensen*, bød Velkommen.

— De fleste af os, sagde Borgmesteren, kommer ude fra Landet, og vi følger Landbrugets Virke og Udvikling, fordi vi ved, at det er et fælles Anliggende. Jeg kan forsikre Dem om, at vi føler med Landmændene i disse vanskelige Tider. Et Bevis for, at vi alle holder af og agter Landbruget, ser jeg i den Kendsgerning, at 200.000 københavnske Arbejdere gennem deres Organisationer har sikret sig Billetter til Bellahøj. Borgmesteren udtrykte Haabet om, at Dagen vilde knytte nye Baand mellem Land og Hovedstad, og han tilføjede: Et inderligt Ønske om Held og Fremgang for Danmarks gamle Modererhverv!

Landstingsmand *Hauch* besvarede Overborgmesterens Velkomstord med følgende:

— Landbrugsraadet takker Byen København for den Gæstfrihed, hvormed Byen i disse Dage modtager de mange besøgende ude fra Landet. Vi takker Byens Styre, fordi De i Dag stiller Byens smukke Hus til Raadighed for os, saa vi kan samles her, inden vi i Flok og Følge gaar til Mindehøjtideligheden ved Frihedsstøtten.

Jeg byder Regering, Rigsdag, Repræsentanter for de andre Erhverv og alle de andre Gæster hjertelig Velkommen til vor Mindefest for Stavnsbaandets Løsning og Landboreformernes Gennemførelse.

Derefter vekslede Musik, Sang og Recitation. Livgardens Orkester spillede Mozarts Menuet af Symfoni i S-Dur og Hye-Knudsens Fantasi over »Frem Bondemand, frem«. Til Slut sang Statsradiofoniens Mandskor Grundtvigs »Der staar en Sten paa Vesterbro«. *Svend Methling* reciterede Carl Plougs »Rugen bølger over Danmarks Vange« og Johan Skjoldborgs »Endnu engang forynger sig gamle Danmarks Jord«. Den næste Afdeling var en Potpourri over den danske Bondes gamle og nye Melodier, samlet af Johan Hye-Knudsen. Smil og Vemod vekslede ved de gamle, kendte Strofer. Der var baade »Naar Vinteren rinder i Grøft og i Grav«, »Jyden han er stærk og sejg« og »Længe nok har jeg Bondepige været«. *Svend Methling* reciterede Jeppe Aakjærs: »Se dig ud en Sommerdag«, og Højtideligheden sluttede derefter med Jeppe Aakjærs: »Historiens Sang« til Johan Hye-Knudsens Musik.

De 2.000 Deltagere samledes derefter ved Udgangen for i sluttet Trop at marchere til Frihedsstøtten. Efter Musikkorpset gik Landstingsmand *Hauch*, Københavns Borgerrepræsentations Formand, Landsretssagfører *Karmark Røn-*

sted og Overborgmester *Viggo Christensen* i Spidsen for de indbudte. Politiet havde standset al Trafik fra Raadhuspladsen til et Stykke paa den anden Side Frihedsstøtten. Der stod tæt med Mennesker paa begge Sider af Kørebanen, og fra Vinduer og Tage kiggede andre Hundreder ned paa Processionen. Der kom af og til en Byge, og Vejret var koldt og blæsende. Københavns Kommune havde smykket Gadeafsnittet fra Raadhuspladsen ud til Pladsen omkring Frihedsstøtten med Flag og Vimpler.

De indbudte samledes i en Kreds udenom Frihedsstøtten. I første Række stod Medlemmerne af Familierne Reventlow og Bernstorff. Efter at Fællessangen: »Da var løst den værste Knude« var sunget, holdt Landstingsmand *Hauch* følgende Tale:

— Naar vi i Dag en kort Stund er samlede her ved Frihedsstøtten i vort Lands store By, er det for med Hæder og i dyb Taknemmelighed at mindes den 20. Juni for halvandet Hundrede Aar siden, mindes Bondens Frigørelse for Stavnsbaandet, der var en nødvendig, personlig Forudsætning for Dygtiggørelse og Fremskridt.

Grundlaget blev her lagt for Udnyttelsen af de Reformere, Hoveriets Afskaffelse, Udskiftningen, Udflytningen af Gaardene fra Landsbyen og meget andet, som fulgte efter.

For Landbrugserhvervet har de økonomiske Vilkaar været stærkt svingende i det svundne halvandet Sekel, men i Opgangs- og Nedgangstider var Landbruget vort Lands Hovederhverv. Saadan var det, saadan er det, og saadan maa det ogsaa blive i Fremtiden, dersom der skal være Mulighed for Udvikling og Fremskridt for Land og Folk.

Med Rod i disse Landboreformer byggede Landbruget sin Udvikling i de svundne halvandet Hundrede Aar.

Selvom Bønderne følte Trykket af Stavnsbaandet og i mange Tilfælde led under Ufrihed og Vilkaarlighed, blev det dog ikke Bønderne selv, der stred sig frem eller huggede sig Vej ud i Frihed og Fremskridt. Det var Storsind og dyb Forstaaelse af Menneskeværd og Menneskelyst, der banede Vejen — først og fremmest hos fremragende Mænd blandt de Folk, der var Bøndernes Herskere. Saa lykkelig blev Udviklingen, at det ikke varede længe, før alle i Folket kunde se, at der her var grebet rigtigt. Selv de Folk, som gennem Reformerne mistede Privilegier og Særrettigheder, maatte hurtigt erkende, at Reformerne blev til Fordel for alle, ogsaa for dem selv.

Derfor skal der fra Slægten af i Dag lyde en dybtfølt Tak til de Mænd, der tog Initiativet til Reformværket for deres uselviske Virke. Vi vil ære deres Minde i Dag og ned gennem kommende Slægter.

Mange fortjener at mindes og hædres, men idet vi hædrer dem alle, vil vi samle vor Taknemlighed i Mindet om Kronprins Frederik, Andreas Peder Bernstorff, Chr. Ditlev Frederik Reventlow og Chr. Colbjørnsen. Vi vandrer frem mod nye Tider og ukendte Forhold og Vilkaar. Vi vil bevare Haabet om, at vort Land ogsaa i Fremtiden maa fostre Sønner, der kan røgte Tidens Tarv.

Den enkle og stilfulde Højtidelighed sluttede med Fællessangen »Vort Hjem, du danske Jord«.

Mindehøjtideligheden
ved Frihedstøtten
paa 150 Aarsdagen for
Stavnsbaandets Løsning

Kronprinsens djærve og mandige Ord

til de danske Landmænd

Politiet havde indstændigt henstillet *ikke* at gøre Processionen for lang og omfattende, *ikke* at bruge Højttaleranlæg ved Frihedsstøtten og *ikke* at anvende flere Minutter til Mindehøjtideligheden end absolut nødvendigt. Disse 3 Krav var stillet af Hensyn til den standsede Trafik, og da der var Rimelighed for deres Fremsættelse, bestræbte man sig paa at efterkomme disse, selvom den Del af Publikum, som ikke stod i den inderste Kreds ved Frihedsstøtten, ikke kunde høre og se meget af, hvad der foregik, og selvom man indenfor Ledelsen havde haft Ønske om at gøre Processionen større, mere farverig og festlig.

Under Højtideligheden i Raadhushallen kunde man høre Brandvæsenet rykke ud. Lidt efter gik Rygtet, at National Scala brændte, saa Frokosten, hvortil der var udsendt ca. 1800 Indbydelser, maatte aflyses — det var dog ikke slet saa galt —. Der havde været Ild i en Del af National Scalas Køkken, men den blev hurtig slukket, og Uheldet kom ikke til at genere Serveringen synderligt.

Frokosten fik et fornøjeligt og vellykket Forløb.

Hans kgl. Højhed *Kronprinsen* ankom til Holberghaven til den fastsatte Tid Kl. 12¹⁵ og fik Fru Landstingsmand *Hauch* ved sin højre Side, medens Landstingsmand *Hauch*, der sad til venstre for Kronprinsen, havde Fru Udenrigsminister *Munch* til Bords.

Der blev ved denne Del af Mindedagens omfattende Program holdt følgende Tale af *Kronprinsen*:

— »Paa denne store Dag i dansk Landbrug og i Danmarks Historie er det mig en Glæde at faa Lejlighed til at henvende nogle Ord til denne repræsentative Forsamling af danske Landmænd.

Vi ved alle, at Landbruget i de seneste Aar har gennemlevet en meget vanskelig Tid, og vi værdsætter derfor dobbelt, at man, trods de vanskelige Tider, har fundet det rigtigt at fejre Mindet om en Stortid i vort Folks Historie.

Danmarks Udvikling efter Stavnsbaandets Løsning og Landboreformernes Gennemførelse har vist, at de Mænd, der saa uegennyttigt gik i Spidsen for

det sociale Reformarbejde i Slutningen af det 18. Aarhundrede, havde set rigtigt. De Statsmænd, der stod bag Reformarbejdet, staar da ogsaa som lysende Eksempler for enhver Tids Arbejdere i vort Folkesamfunds fælles Virke; de kendte deres Tid, de forstod deres Folk, de troede paa det godes Sejr i Folkets Liv, og de havde levende Trang til med Varme og Styrke at gaa ind for deres Sag. Det var stærke Slægter, hvis Sønner øvede denne Indsats. Det er naturligt, at man paa denne Mindedag har hædret disse Slægter ved at indbyde Efterkommere af Bernstorff og Reventlow til at være til Stede her i Dag. Det vil være en Lykke for vort Land, om der altid maatte findes Folk, der paa samme uegennyttige og fædrelandssindede Maade vil melde sig til Tjeneste for Land og Folk, som disse gode Mænd gjorde det.

I 1788 rejste Bønderne Frihedsstøtten som Tak og som Minde om Stavnbaandets Ophævelse. I Aar — 150 Aar efter — rejser Bønderne atter et Mindesmærke, ganske vist af en lidt anden Art — nemlig Bellahøj-Udstillingen.

Et skønnere Minde og en værdigere Tak til de Mænd, som i sin Tid arbejdede for Bondens Frigørelse, kan ikke tænkes.

Dannebrog vajer i Dag over Udstillingen og vajer med Ære. Den danske Landbostand har gennem Tiderne vist, at den sidder inde med en Jernvilje til at naa frem. Trods alvorlige Tider og store økonomiske Vanskeligheder har den danske Landbobefolkning med en Energi, som er beundringsværdig, arbejdet sig op til en Elitestand med en Standard, som Udlandet maa bøje sig for, og som er det danske Flag værdigt. Maatte vi alle i Fremtiden kunne tjene under Dannebrog, saa at det kan vaje frit og uplettet over vort gamle Fædreland.

— Leve gamle Danmark!«

Kronprinsens djærve og mandige Tale, hvis Ord trængte ud til den store Sals fjerneste Kroe, blev hilst med et langvarigt og hjerteligt Bifald. Inden Frokosten sluttede, aflagde Kronprinsen Besøg paa første Sal, hvor der var dækket op til en Del af de indbudte. Var Glæden og Begejstringen for Kronprinsen stor i Holberghaven, var Ovationerne paa første Sal endnu kraftigere.

Frokosten sluttede med, at alle sang »Der er et yndigt Land«.

Om Eftermiddagen aflagde Hans Majestæt Kongen et Besøg i Forum og senere paa Bellahøj, hvor navnlig Specialudstillingerne blev gennemgaaet.

Kronprinsen kørte lige fra National Scala til Forum sammen med Landstingsmand *Hauch* og fortsatte senere til Bellahøj.

Udstillingens

PRÆSIDIUM

Landstingsmand, Gaardejer *H. Hauch*, Viborg.
Præsident
i Landbrugsraadet.

Folketingsmand *N. P. Andreasen*, Forsinge.
Vicepræsident i Landbrugsraadet,
Formand for
De samvirkende danske Husmandsforeninger.

Gaardejer *M. Byriel*, Lyngby pr. Sporup.
Formand for
De samvirkende danske Andels-Svineslagterier.

Husmand *P. Nielsen*, Tvis.
Formand for
De samvirkende jyske Husmandsforeninger.

Gaardejer *Rasmus Nielsen*, Slæbækgaard pr. Kirkeby.
Næstformand for
De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation.

Proprietær *S. Overgaard*, Højbygaard pr. Ormslev.
Formand for
De samvirkende danske Andelsselskaber.

Proprietær *Knud Thomsen*, Sølund, Volk Mølle.
Næstformand for
De samvirkende danske Andels-Svineslagterier.

Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langmosegaard, Ringsted.
Formand for
De samvirkende danske Landboforeninger.

Folkemødet paa Bellahøj

Eftermiddagens Hovedbegivenhed var det store Folkemøde paa Bellahøj. Skønt vedvarende Bygevejr samlede der sig alligevel adskillige Tusinde Tilhørere ved Friluftsteatret. Naar det regnede, søgte de Ly under Træerne eller slog Paraplyerne op. Gennem Højttaleranlæg blev Mødet transmitteret ud over Dele af det øvrige Udstillingsterræn, og mange Steder, hvor der var Læ for Regn og Vind, samlede der sig Tilhørere i større og mindre Grupper for at lytte til Talerne.

Mødet blev ledet af Landbrugsraadets Præsident, Landstingsmand *Hauch*, og der var følgende Talere:

Gaardejer *J. Tvedegaard*, Formand for De samvirkende danske Landboforeninger, Proprietær *S. Overgaard*, Formand for De samvirkende danske Andelsselskaber, Folketingsmand *N. P. Andreasen*, Formand for De samvirkende danske Husmandsforeninger, Landbrugsminister *Kr. Bording* og fhv. Stats- og Landbrugsminister, Godsejer *Th. Madsen Mygdal*.

Landboforeningerne har været Moderforeninger for andre landøkonomiske Sammenslutninger

Formanden for De samvirkende danske Landboforeninger, Gaardejer *J. Tvedegaard*, lagde for:

— Som Repræsentant for De samvirkende danske Landboforeninger har det været mig en Glæde at være medvirkende ved Tilrettelæggelsen og Aabningen af dette Stævne. I store Kredse af vort Folk vil man i Dag mene, at Stavnsbaandets Løsning i 1788 ved sine Virkninger var og er den største Reform, der endnu er gennemført i vort Land.

Landbrugsraadet har ved denne Udstilling søgt at skabe et Billede af denne Reforms Virkninger og Betydning, men ogsaa søgt at skabe en Ramme om Billedet, der er Billedet værdigt. Billedet fortæller os om Bondens Liv og Gerning i Dag og tillige om den Udvikling, der gennem de 150 Aar efter Stavnsbaandets Løsning har fundet Sted mod stadig bedre Udnyttelse af Danmarks mest betydende Raastof, Agerjorden, samt Eng og Skov, og Billedet fortæller os om det ved den bedre Udnyttelse givne Grundlag for øget Udvikling af vort Transportvæsen, vor Skibsfart, vor Handel og for en dygtig og anset Industri.

Ophævelsen af Stavnsbaandet som isoleret Foranstaltning skabte dog ikke alt dette. Men det, at den forstaaende Regent med kloge og handlekraftige Mænd bag sig skrev og gennemførte dette Frihedsbrev for Bonden og Bondejorden, det virkede saadan, at det løste op for bundne Kræfter, løste op for Virkelyst og gav Plads for den Dygtighed, der Tvangsforanstaltningerne til Trods boede i alle Kredse af vort Folk.

Det er alle Medarbejdere i Landboforeningsarbejdet en stor Tilfredsstillelse at se tilbage paa den Indsats i Landbrugets Udvikling og i vort Folks Fremgang, som Landboforeningerne gennem Tiderne har ydet. Landboforeningerne rundt om i vort Land søgte først

Samarbejde indbyrdes, arbejdede saa i nært Samarbejde med Højskoler og Landbrugsskoler. Foreningernes Ledelse prægedes af inderlig Kontakt med den Aand og Livsanskuelse, der gennem Tiderne udgik fra disse Skoler, saavel som fra Kirken og Folkeskolen. Paa mange Omraader kom Landboforeningerne gennem deres Arbejde til at være en Slags Moderforening for andre landøkonomiske S sammenslutninger, med hvilke man fortsat søgte og plejede Samarbejde. Det gjaldt ikke mindst i Forholdet til Andelsforeningerne, og Samarbejdet gjaldt alle Kredse i vort Folk, der ønskede at yde en Indsats, der kunde virke befrugtende paa Bondens Liv og Gerning, kulturelt, politisk og økonomisk.

Samtidig med, at vi fejrer 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning, kan vi ogsaa paa det nærmeste fejre 100-Aaret for Landboforeningsbevægelsen og Landboforeningsarbejdet i de landøkonomiske Foreninger. Før Landboforeningerne og før Stavnsbaandets Løsning oprettedes Det kgl. danske Landhusholdningsselskab allerede saa tidligt som i Aaret 1769. Dette Selskab spænder i sin Organisation fremdeles over det ganske Land, og det har gennem Tiderne paa mangfoldige Omraader haft et rigt Virkefelt, der blev af stor Betydning for vort Landbrug. I 1809 oprettedes Maribo Amts økonomiske Selskab. I 1810 Randers Amts Husholdningsselskab og Fyns Stifts patriotiske Selskab, og i Aaret 1812, altsaa for 126 Aar siden, oprettedes den første egentlige Landboforening her paa Sjælland, Holbæk Amts økonomiske Selskab, og jeg ønsker at nævne, at i Dag staar som Formand for denne Forening en Greve A. P. Bernstorff.

Efter den omtalte Begyndelse paa Oprettelse af Landboforeninger gik det i de følgende Aar Slag i Slag. Først omspændte de landøkonomiske Foreninger Amterne. Noget senere blev de mere lokalt prægede og spændte over mindre Omraader, f. Eks. over en Provinsbys Opland. Ved de senere hen i Perioden oprettede Husmandsforeninger naaede man til i Foreningslivet, at Kontakten sluttedes med praktisk talt hver eneste Landbruger i Danmark.

De landøkonomiske Foreningers Opgaver er i Dag de samme som forhen. Man lægger i sin Virksomhed stærkt Vægt paa Udbredelse af faglig Oplysning for dermed at opnaa Dygtiggørelse i det praktiske, daglige Arbejde, en Dygtiggørelse i nær Tilknytning til de Resultater, der paa det landøkonomiske Omraade naas i nært Samarbejde med Teknik og Videnskab. Man ønsker ogsaa gennem den faglige Oplysning at medvirke til kulturelt at højne Landbrugets Udøvere. Ved i Landboforeningsarbejdet at lægge særlig Vægt paa at fremme den faglige Dygtighed hos Landbrugserhvervets Udøvere og derved i Foreningsarbejdet at vise positive Resultater af Foreningernes Indsats gennem Aarene, underbygger Landboforeningerne kraftigt overfor det øvrige Samfund deres Evne til og Interesse i at fremføre Landbrugets erhvervspolitiske Ønsker og Krav. Foreningernes mangeaarige faglige Indsats giver sig et vel underbygget og objektivi Udtryk ved Fremhævnin

[illegible]

LANDBOFORENINGERNES VIRKSOMHED
*Jordens Udnyttelse og Landbrugets Bedrivning og Forbedring og Landmænds og Landarbejdernes m.
 Landbrugens Tilstand og Landbrugens Forbedring, Landmænds og Landarbejdernes m.
 DE FEM FÆLLESFORENINGERS FØRSTE FORMÆND*

DE DANSKE LANDBOFORENINGER

De danske
Landbo-
foreningers
Virksomhed.
Fra den
historiske
Udstilling.

af Landbrugets erhvervspolitiske Maal. Den Styrke, der ligger i Foreningernes faglige Virke, og de Resultater, man der har opnaaet, virker ogsaa paa det erhvervspolitiske Omraade fremmende for Samarbejdet med andre danske Erhverv.

Selv i en for Landbrugserhvervet trang og vanskelig Tid, som den vi i de senere Aar har befundet os i, hilser vi Afholdelsen af denne Landbrugsudstilling og dette Landbostævne med Glæde i Fortrøstning til, at denne Mindeudstilling ved at holde os Udøvelsen af Fortidens og Nutidens Landbrugsgerning for Øje kan lære os at se frem til en stadig forbedret Udnyttelse af Danmarks mest betydende Raastof, nemlig Landbrugsjorden. Historiens Forløb gennem de 150 Aar lærer os, at Jordens rette Udnyttelse kun kan fremmes af en fri og selvstændig dansk-følende og dansk-præget Landbostand.

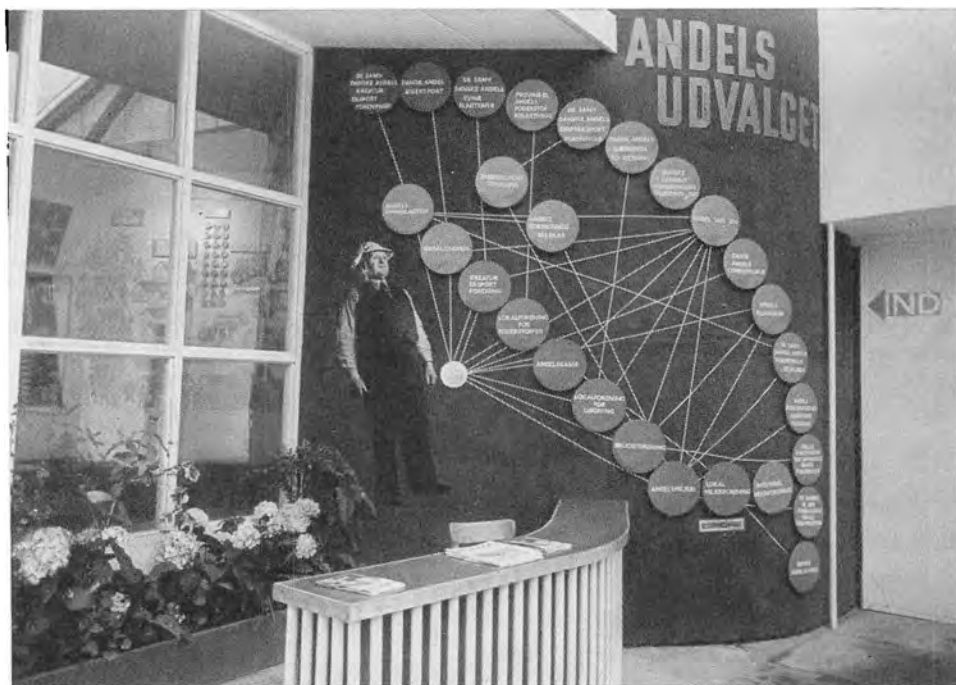
Som Repræsentant for en af de Landbrugsraadet tilsluttede Organisationer udtaler jeg Haabet om, at Samarbejdets Aand maa vokse og styrkes i dansk Landbrug og i vort Folk til gensidig Forstaaelse og Respekt.

Det var Andelsselskaberne, der skabte det produktionsmæssige Grundlag for Udviklingen af Husdyrbrugets Hovedgrene

Formanden for De samvirkende danske Andelsselskaber, Proprietær S. Overgaard:

— Den Udstilling, som vi for et Par Dage siden aabnede her i den store Bys Nærhed, og som nu med sine festlige Flagalleer og sit mangeartede Indhold samler Tusinder af Gæster fra hele Landet, og det Jubilæum, som Udstillingen og vort Samvær er knyttet til, har til Formaal at samle os til Paamindelse af en Udvikling, hvis Linier paa mange Punkter kan føres tilbage til de store Begivenheder for halvandet Hundrede Aar siden, i Taknemmelighed og Ærbødighed overfor de Mænd, som blev Førere og dem, som i Dagens Arbejde bidrog hver paa sin Plads og sin Maade til Udvikling og Fremskridt. Som Tiden, der gik, var rig paa Sejre og Lystid, men ogsaa Vanskeligheder og møjsommeligt Slid, saaledes maa det være vor Stræben, at vi ogsaa af det store Fremmødes Feststemning søger Styrke og Mod til Arbejdet for de Krav, som vi maa stille, og dem, som stilles til os — i Forvisningen om, at de findes og fremdeles vil melde sig.

Ser vi da tilbage paa Udførelsen af Dagens Arbejde gennem de mange Aar, da er det berettiget og vor Skyldighed at fastslaa, at Landbruget fandt frem til Løsningen af sine Opgaver først og fremmest gennem et Samarbejde mellem Erhvervets enkelte Udøvere. Maaske vil De synes, at Samarbejdet er et billigt Ord at tage i Munden, medens Flagene smelder, men vanskeligt at finde, naar det gælder den realistiske Hverdag. Men dertil har vi Lov at sige, at Samarbejdet for dansk Landbrug netop har betydet Dagens Arbejde, fordi det blev et naturligt og oprindeligt Led i Tilværelsen og viste sine Værdier af økonomisk og kulturel Art. Vi var vel indenfor Landbruget fra gammel Tid indstillet paa et Fællesskab, som ofte er omtalt i disse Dage, men det er af Betydning at understrege, at det Fællesskab og det Samarbejde, som op gennem Tiden indtil vore Dage er blevet et Særkende for Landbrugets Udøvelse, har haft sin særlige Værdi og sin fremtrædende Plads i Kraft af, at det gav Mulighed for Bevarelse af den enkelte Landmands frie Stilling i Arbejde og Dispositioner uden Forringelse, endsige Udslettelse af den enkelte, ofte lille Bedrifts særlige Værdier og Muligheder. Og dette Samarbejde blev under vekslende Vilkaar i Overensstem-

Fra Andels-
udstillingen.
Skematisk Over-
sigt over Andels-
selskabernes
Organisation.

melse med Tidens Krav, i bedste Forstand moderne, ikke nogen Spændetrøje for Udvikling og Fremskridt, men tværtimod en Løftestang for Optagelse af nye Opgaver og et Middel til at bane nye Veje for Erhvervet.

Disse Egenskaber ved Landbrugets Samarbejde har først og fremmest været udfoldede i Andelsbevægelsen og dens forskellige Grene til Varetagelse af afgørende Interesse indenfor Landbruget. Og dertil kommer, at Andelsbevægelsen ogsaa udover det rent økonomiske har været Udtryk for værdifulde Sider af vort Folks Tilværelse. I nær Tilknytning til Folkehøjskolen fra dens tidligste Fremkomst og ikke mindre dragende Nytte af den faglige Undervisning paa vore Landbrugsskoler og andre Foretagender til Fremme af faglig og menneskelig Oplysning har Andelsbevægelsen kulturelt og folkeligt været bidragende til at bære og bevare en bestemt Indstilling hos store Dele af Befolkningen, som ogsaa ud fra andre Synspunkter end rent erhvervsmæssige maa værdsættes højt under den nuværende urolige Udvikling Verden over.

Men lad mig med Hensyn til de Opgaver, som det andelsmæssige Samarbejde har taget op og løst, minde om, hvorledes Bevægelsen fandt sin Udfoldelse i Landbruget fra Begyndelsen af 80'erne. Milepælen er det første Andelsmejeri i Hjedding i 1882 og det første Andelsslagteri i Horsens i 1887. Allerede inden Aarhundredskiftet skete en uanet Udvikling indenfor disse Hovedgrene af Landbruget, og i Løbet af forbavsende faa Aar var det danske Landbrug præget af Mejeriernes høje Skorstene og Provinsbyerne af Andelsslagteriets omfattende Anlæg og Beskæftigelse for mange Mennesker. Men dertil kom Udbygningen af Andelsbevægelsen paa andre Omraader, bl. a. kendetegnet ved, at man optog mere forretningsmæssige og merkantile Opgaver, saaledes Afsætning af vore Eksportprodukter og Indkøb af vigtige Raa- og Hjælpestoffer som Foderstoffer og Kunstgødning.

Endnu udvidet efter Aarhundredskiftet med en Række Virksomheder til Varetagelse af specielle Formaaler er senere den samlede Andelsbevægelse naaet frem til betydelige Tal saavel med Hensyn til Omsætning, som med Hensyn til den Medlemskreds indenfor Landbrugets Befolkning, der har sluttet sig til de forskellige Foretagender.

Men det er ikke alene ved den ydre Udvikling, at Landbrugets Andelsbevægelse er karakteristisk, men navnlig ved Indholdet af Arbejdet.

Et yderst afgørende Træk har det været, at Landbrugets vigtigste Driftsformer i væsentlig Grad blev skabte og udformede gennem de rent pengelige og erhvervsmæssige Opga-

vers Optagelse i Andelsforeninger og den videre Organisering af disse. Det var Andelsmejerierne, Andelsslagterierne og andre Andelsforetagender, der til syvende og sidst skabte det produktionsmæssige Grundlag for Udviklingen af Husdyrbrugets Hovedgrene. Det var gennem den ved Andelsforeningerne skabte Enhed i Interesser indenfor de enkelte Led i Landbruget, at der tilvejebragtes baade Mulighed for og Opfordring til at lægge den fulde Arbejdskraft i, fordi Landmanden var sikker paa det fulde Arbejdes Udbytte, og der blev derigennem tilvejebragt Grundlag for den Forædlings-Produktion, hvis Forløb og Resultater har været afgørende for Danmarks Plads paa Verdensmarkedet frem gennem Aarene.

Paa den anden Side var det denne Omlægning og Udvikling i Landbruget, der skabte Andelsbevægelsen under sin specielle Form her i Danmark. Løsning af rent praktiske Opgaver under de delvis omlagte Produktionsformer medførte naturligt den organisationsmæssige Nydannelse, som Andelsbevægelsen er Udtryk for, og Landbruget og Samarbejdet paa Andelsprincippets Grundlag passede hinanden som Haand i Handske.

Og vi maa i denne Forbindelse ikke overse den nære Sammenhæng netop mellem Andelsbevægelsen og den særlige Brugsform, som vi hverken vil kalde Smaabrug eller Storbrug, men som er tilkendegivet ved Muligheden for, at det mindre og det større Landbrug forholds-mæssigt faar det samme Udbytte af sit Arbejde, og at Metoder og Fremskridt med lige Udbytte kan antages og opnaas af alle Størrelses-Klasser. Næppe paa noget andet Omraade indenfor Landbruget har Andelsbevægelsen betydet saa afgørende Værdier som paa dette Punkt.

Ved det Omfang, som vore Andelsvirksomheder har faaet, er de kommet til at indtage en fremtrædende Plads i Erhvervslivet, som saadant, og der er Grund til ogsaa ved denne Lejlighed at nævne, at den særlige Form for Samarbejde, som Andelsforeningerne betegner, har medført, at Landbruget i visse Henseender har været mere fagligt afgrænset end andre Erhverv, men dette bør man derfor fra anden Side bestræbe sig for at forstaa og navnlig ikke opfatte som Udtryk for Selvovervurdering eller et Ønske om en mere udpræget Isolering end andre Erhverv.

Naar vi ser tilbage paa Udviklingslinien i Landbrugets Andelsbevægelse, kan vi fastslaa, at den paa vigtige Punkter er underkastet de Ændringer, som Tiden kræver. I sin nære Tilknytning til Landbrugets Økonomi i Almindelighed vil fra Tid til anden de særlige Vilkaar, som præger Tiden, ogsaa øve sin Indflydelse paa Andelsbevægelsen som saadan, og ved sin Plads indenfor Landbruget er dettes erhvervmæssige Udvikling af afgørende Betydning for den Stilling, som Andelsbevægelsen indtager. Paa den anden Side spiller Andelsorganisationerne en afgørende Rolle, hvor Landbrugets Forhold som Erhverv er paa Dagsordenen. Dette har ikke mindst de senere Aar afgivet Vidnesbyrd om. Under den Centralisering først og fremmest af Eksporten, som er foregaaet siden 1930—31, har derfor Landbrugets Andelsorganisationer fra en Begyndelse været i Frontlinien baade med Hensyn til Tilrettelægning og Administration af de forskellige Ordninger og med Hensyn til det Ansvar, som derved paadrages overfor Producenter eller Forbrugere.

Denne Andelsforeningernes Stilling i Fronten medfører imidlertid ogsaa, at de paa nærmeste Hold stilles overfor de Vilkaar, hvorunder selve det praktiske Arbejde udøves. Det lokale Andelsforetagende saavel som Organisation møder i deres rent praktiske Arbejde Vanskelighederne og disses Følger, og de møder paa første Haand Stemninger og Udtryk for Stemninger baade i Retning af Tilfredshed og det modsatte. Derfor kan en Omtale af Landbrugets Andelsbevægelse i Dag heller ikke komme uden om det Punkt, som hedder det arbejdende Landbrugs Krav om, at den danske Befolkning saavel som dens politiske Repræsentation ved Regering og Rigsdag maa forstaa, at en af de vigtigste Op-

gaver, ja, maaske den allervigtigste, som ligger til Løsning, er Tilvejebringelsen af den økonomiske Ligevægt mellem de forskellige Erhverv, som nu snart gennem adskillige Aar har været savnet. Dette er tilkendegivet ved et Misforhold mellem Landbrugets og andre Erhvervs Indtjeningsmuligheder eller rettere sagt Omkostningsniveau. Det er min Pligt som Talsmand for Andelsbevægelsen i Dag og paa Baggrund af dens praktiske og nære Samhørighed med det arbejdende Landbrug at fremføre dette saa indtrængende og alvorligt, som jeg kan.

Naar jeg da til Slut vilde søge at fastslaa den Betydning og den Plads, som Andelsbevægelsen indenfor Landbruget har haft og endnu har, er det naturligt for mig at give Udtryk for, hvad der maa være den rimelige og ønskelige Fortsættelse af den Udvikling, som vi ved den nuværende Lejlighed kan se tilbage paa. Det bør da efter min Opfattelse være Formaalet for vort fortsatte Arbejde indenfor Landbrugets Andelsbevægelse, saavel i den lokale Forening som i det større organisationsmæssige Samarbejde, at udbygge og fortsætte den Udviklingslinie, som omend med større eller mindre Klarhed og Fart tegner sig fra langt tilbage i Tiden og lige op til Dagen i Dag. Den er i Hovedsagen kendetegnet ved praktisk Sans og ved Bestræbelsen for, at det arbejdende Landbrug søger at løse sine Opgaver, saaledes at Enheden i Arbejdet og i de forskellige Driftsgrene bevares og styrkes, og at det fulde Udbytte af Arbejdet fra Begyndelsen til Enden tilkommer dem, der er Deltagere deri. Under en naturlig Udvikling af denne Art vil Landbrugets Frigørelse fra Afhængighed af uvedkommende Interesser kunne naas, og samtidig vil ikke alene økonomiske, men ogsaa kulturelle Værdier, som er knyttede til Andelsbevægelsens Virksomhed, styrkes til Lykke og Fremgang for Landbruget og dermed for Land og Folk.

Det har været Samarbejdets gode Aar

Formanden for De samvirkende danske Husmandsforeninger, Folketingsmand N. P. Andreassen:

— Den store Mindefest, vi i Aar fejrer for Stavnsbaandets Løsning og de derefter følgende store Landboreformers Gennemførelse, maa fylde enhver dansk Kvinde og Mand med stor Taknemmelighed, og dette gælder da i særlig Grad hele Landbostanden.

Naar jeg i Dag staar som Taler her, er det særlig ud fra det Arbejde og Samarbejde, som hele Husmandsbevægelsen i Danmark har med de øvrige Organisationer indenfor Landbruget, Landboforeningerne og Andelsforeningerne m. v. Selvom vi ved, at den, der fik Friheden i 1788, først og fremmest var den egentlige Gaardmand, Fæstebonden, ham, der havde Hoveripligten paa Herregaardene, og at de Husmænd, der var og blev, havde

De danske Husmandsforeninger

UDVIKLING
1900-1910

ARBEJDE : 5 omgange

År	Ledelse	Medlemmer	Indtægt	Udgifter	Salgspræmie	Salgspræmie	Salgspræmie	Salgspræmie	Salgspræmie
1900	17497	9213	1334	4787					5
1905	46219	37590	1181	47924	793	136	1250		5
1910	69056	243063	1156	104689	750	148			5
1915	75415	662853	2425	352492	2015	200	3757		15
1920	82655	724544	3774	334197	9091	244	4645		39
1925	85806	795846	2300	325747	15641	272	5116		40
1930	93366	980177	3152	400693	20762	294	4616		60

DE DANSKE HUSMANDSFORENINGER

En typisk dansk husmandsbolig.

Udviklingen indenfor De danske Husmandsforeninger.

yderst trange Kaar, lige til Folkets Frihedsbrev blev givet alle ved Grundloven af 1849, saa ved vi, at det, der skabtes i 1788, var det egentlige Gennembrud og Grundlag for hele den derefter følgende Tids Udvikling. Derfor vil alle Husmandshjem i Danmark i disse Dage slutte op sammen med alle andre og prise de Stormænd, der dengang gik i Spidsen for den store Udvikling, og som netop troede paa Danmarks Fremtids Lykke ved at give Bondestanden Frihed, Selvstændighed og Oplysning.

I det Tidsafsnit paa 150 Aar er Husmandsstandens store Gennembrud særlig sket i de sidste halvfjerdsindstyve Aar, og det falder igen sammen med hele det store Gennembrud i Folkets aandelige og økonomiske Liv ved Højskole- og Andelsbevægelsen. Særlig for Andelsbevægelsens Vedkommende blev den Basis for hele det mindre Landbrugs Produktion. Ja, man kan godt sige: Uden Andelsbevægelse ingen Husmandsbevægelse. Den muliggjorde, at det lille Landbrugs Produktion, hvadenten den var fra 2 Køer eller 10, kunde udbringes til ens Værdi, og at det økonomiske Grundlag derved blev bragt i Orden, saaledes at det blev muligt paa det lille Areal at skabe Hjem og Arbejdskraft for en hel Familie.

I Dag ser vi tilbage paa dette store Gennembrud med inderlig Glæde og stor Taknemmelighed. Hvad det har betydet for de Tusinder og atter tusinde Hjem, ikke alene Landbohjem, men Hjemmene i By som paa Land, det kan ingen udmaale i Tal, for det drejer sig her ikke alene om økonomiske, men ogsaa om aandelige Værdier.

Det er saa naturligt, at man i disse Dage paa mange forskellige Maader vender Tankerne mod Tiden, som den var dengang, og som den er i Dag, og trods Tidens mange Vanskeligheder har man Lov til at sige: hvilken Udvikling er der ikke foregaaet i vort Land. Jeg vil blot pege paa en enkelt Side, en Side, der ligger saa nær for os indenfor Husmandsbevægelsen, nemlig Udstykningen. De, der har set Stavnsbaandsfilmen, vil særlig have fæstet Opmærksomheden ved de Billeder, der skildrer Livet paa Herregaardsmarken. Hvilket Liv var ikke det, et Liv i Trældom, Forkuethed og Nedværdigelse, en fuldstændig Sløvhed i alt, hvad der rørte sig til Menneskelivets Højnelse. Se deres Hjem, deres Besætninger og Redskaber, og se Bonden af i Dag, og hvad han kan vise Jer paa Bellahøj, eller se paa de samme Herregaardsmarker, som man saa dengang. Der drives nu et Mønsterbrug, eller ogsaa har der rejst sig Tusinder af nye Husmandshjem paa den samme Jord, Hjem, hvor, som jeg sagde før, der er mere end Arbejde nok for hele Familien, og hvor der kan leves et Hjemmeliv, der ikke mindst for den kommende Slægt bærer Sundheden i sig, en Sundhed, som hele det danske Samfund slet ikke vil kunne undvære.

Ja, der er meget andet, man i Minderne om Stavnsbaandets Løsning er stolt af og glad for. Mange gode Kræfter har medvirket til, at Danmark er, som det er, og som vi elsker det i Dag. Det har været Samarbejdets gode Aar, et Samarbejde i Tillid og Tro til hinanden og til, at det bedste sejrer tilsidst. Og vi, der har haft den Lykke at være med i dette Arbejde, vi tror paa den Fremtid, der kommer, og vi siger med Jeppe Aakjær:

„Lad mig kun flagre hen som Blad i Høst,
naar du, mit Land, min Stamme, frit maa leve,
og skønne Sange paa den danske Røst,
maa frie stærke Sjæle gennembæve.
Da staar en ny Tids Bonde paa sin Toft,
og lytter ud mod andre Lærkesange,
mens Himlen maler blaat sit Sommerloft,
og Rugen gulnes tæt om Vig og Vange.“

**Landbrugsministeren takker
paa Regeringens Vegne
Landbrugsraadet**

Landbrugsminister *Kr. Bording*:

— Stavnsbaandets Løsning, Hoveriets Afskaffelse, Bondens Frigørelse og Landboreformernes Gennemførelse for halvandet Hundrede Aar siden er de store historiske Begivenheder, som samler hele den danske Befolknings Interesse om Bellahøjudstillingen i disse Dage.

Vi Tusinder, der stammer direkte fra den trælbundne Bonde i hin Tid, maa med største Beundring mindes de Mænd, som dengang havde et saa stort Fremsyn, at de kunde se det rigtige i Bondefrigørelsen og gennemføre de betydningsfulde Reformers.

Den uvidende, udygtige, forkuede og forarmede Bondes Indsats og Indflydelse for 150 Aar siden, kulturelt, økonomisk og politisk, var ringe og betydningsløs; saa meget mere prisværdigt var det, at fremskuende Mænd kunde se, at det for Danmarks Fremtid vilde være klogt og nødvendigt at give Bonden fri, gøre ham oplyst og dygtig for derved at gøre vort Land rigere.

Det var et Storsyn og et Fremsyn, som næppe kan overvurderes. Bellahøjudstillingen, som i disse Dage samler os alle, og som har vakt saa stor Interesse i Udlandet, er det mest levende Vidnesbyrd om disse betydningsfulde historiske Reformers Berettigelse. Denne Udstilling viser paa en Række Omraader: produktionsmæssigt paa Mark og i Stald, kulturelt og økonomisk, hvilken høj Standard den danske Landbostand, af hvem langt de fleste stammer fra Fortidens Hovbønder, er naaet til.

Næppe 3 Menneskealdrer tog det for den fortrykte Bondestand at rejse sig efter Bondefrigørelsen for at naa paa Højde med enhver anden Stand her i Landet i Dygtighed og økonomisk Betydning; ligesom Bondestandens Indflydelse efterhaanden overalt i det kommunale og politiske Arbejde i Kommune, Amt, Rigsdag og Regering taaler Sammenligning med ethvert andet Erhvervs Indflydelse. Enkelte dygtige, forudseende, initiativrige Mænd vil altid være nødvendige for at bane Vej for et Erhvervs Fremgang. Men det er dog først, naar det store Flertal indenfor et Erhverv ogsaa er naaet frem til Dygtighed, at Fremgangen kan faa den afgørende Indflydelse paa Landets Økonomi, som dansk Landbrug har faaet i de sidste Par Menneskealdrer.

Skønt Landbrugsproduktionen herhjemme næsten udelukkende omfatter Fødevarer, der overalt, hvor der er Fremgang i Menneskers Lefevod, efterhaanden er kommet til at spille en aftagende Rolle i Forbruget, er Landbrugsproduktionen her i Landet saa stor, at vi ikke alene allesammen forsynes saa godt som udelukkende med danske Landbrugsprodukter, men af vor samlede Eksport udgør Landbrugets Eksport endnu ca. 73 %, i 1932 ca. 84 %, i 1920 ca. 78 % og i 1910 ca. 89 %.

Et stort Prisfald paa Verdensmarkedet paa vore Landbrugsvarer betyder derfor hver Gang ikke alene en økonomisk Ulykke for Landbruget, men ogsaa en Katastrofe for hele Nationen. Naar dansk Landbrug Gang efter Gang har klaret Skærene saa nogenlunde, skyldes det i første Række de Begivenheder for 150 Aar siden, som vi her fejrer og fester

for. Uden en frigjort Bondestand vilde Landbruget aldrig have faaet den Betydning økonomisk set, som det har faaet, og det vilde aldrig nogensinde have kunnet klare de Vanskeligheder, som Verdenskonjunkturerne Gang efter Gang har nedkaldt over Erhvervet.

Da det danske Landbrug og hele Landet blev rystet paa det voldsomste for godt og vel et halvt Aarhundrede siden ved det katastrofale Fald i Kornpriserne, vilde en stavnsbunden, hovpligtig og forsagt Bondestand ikke have kunnet vende de lave Kornpriser, som da var ved at trykke vor Økonomi i Knæ, til Fordel ved Omlægning til Mejeriproduktion og Fedevareproduktion. Til denne Omlægning krævedes der en oplyst, dygtig og intelligent Bondebefolkning, som havde Evne til at tilpasse sig helt nye Forhold i Produktion og Afsætning, som forstod Samarbejdets vanskelige, men herlige Kunst. Denne Prøvesten bestod den danske Landbostand med Glans, saaledes at den truende Uvejrssky — det billige Korn — i Stedet for at ødelægge Landet, kom til at virke som et glimrende Middel til en Menneskealders Opgangstid af uanet Omfang for Landbruget, og som en stadig rislende Kilde af Eksportindtægter fra Landbrugsproduktionen, der kunde anvendes til Indkøb af nødvendige udenlandske Raastoffer til andre Erhverv og Indkøb af Forbrugs- og Luksusvarer, som hele Befolkningen ønsker og ikke selv kan fremstille.

Driftsfællesskabet i Landbruget, som før Stavnsbaandets Løsning og Udskiftningen gennemførtes, lagde saa mange Hindringer i Vejen for Fremskridt, blev paa en Maade i ny moderne Form den Løftestang, som Bondestanden benyttede til at lette det økonomiske Aag med for 50 Aar siden.

I Stedet for den gamle Form for Fællesdrift indførte man Fællesdrift i Indkøb af Raavarer og Forbrugsvarer igennem Foderstofforeninger, Gødningsforeninger og Brugsforeninger. Fællesdrift i Produktionen af Mejeriprodukter og Fedevare i Andelsmejerier og Andelslagterier. Fællesdrift i Afsætningen igennem Andelseksportforeninger.

Der er næppe et Sted i Verden, hvor det moderne Fællesskab i Produktion og Omsætning er drevet videre i Landbruget og med større Fordel end her i Danmark.

Fra alle Sider erkendes det sikkert ogsaa nu, at uden dette Samarbejde i Produktion og Omsætning vilde Omlægningen til Mejeriproduktionen og Fedevareproduktionen umuligt kunne have fundet Sted, og navnlig umuligt at ogsaa de mindste Landbrug kunde fremstille første Klasses Mejeriprodukter og Fedevare.

Det taler til stor Fordel for den danske Landbostands Intelligens, at den trods de sørgelige Erfaringer fra tidligere Tidens Fællesdrift, som da havde overlevet sig selv, ikke, da Fællesdriften opstod i en ny moderne Form, veg tilbage i forblindet Konservatisme, men forstod at tilpasse sig under de nye Forhold og udnytte de nye Fællesdriftsmetoder uden Hensyn til tidligere Tidens daarlige Erfaringer angaaende andre Maader for Fællesdrift.

I Stedet for at nøjes med, at hver enkelt Landmand gjorde sine Forsøg i Planteavl og Husdyrbrug, gik man ind i et Fællesskab angaaende Forsøgs- og Undersøgelsesarbejdet, dels igennem Landbo- og Husmandsforeninger og dels ved Statens Bistand, et Samarbejde mellem Teori og Praxis, som har betydet Millionfordele for Landbruget, og som vist heller ikke findes mere udviklet i noget andet Land.

Saa længe dansk Landbrug betyder saa meget for hele Samfundets Økonomi, at det hjembringer de 75 % af hele vor Eksportindtægt, vil Konjunktursvingningerne paa Landbrugsprodukter ude i Verden fremdeles være af afgørende Indflydelse paa hele Befolkningens økonomiske Vilkaar.

Selvfølgelig rammer et Nedslag i Priserne først Landmændene, men Erfaringen viser, at det meget hurtigt berører hele Landet, og jo hurtigere Nedgangen udlignes over hele Samfundet, desto bedre, og derfor er et Samarbejde imellem alle Befolkningsklasser om

Løsning af de stadig tilbagevendende Vanskeligheder for Landbruget udefra en Livsbetingelse for Danmark.

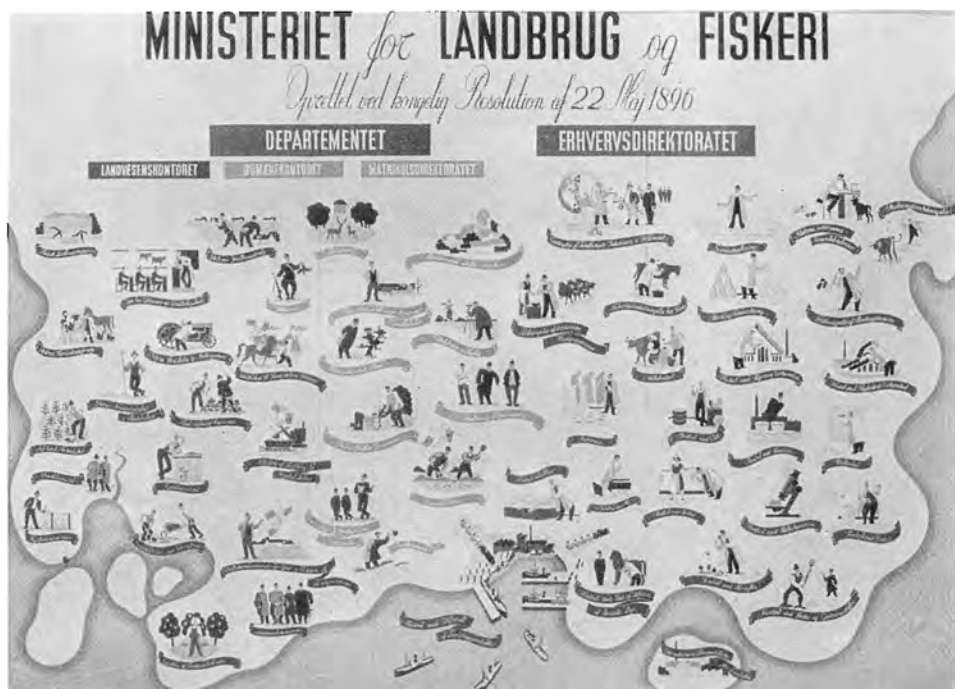
For 6—8 Aar siden ramte Prissammenbrudet udefra atter de danske Landbrugsprodukter med en saa forfærdende Voldsomhed, som ikke kendt siden Kornkrisen for 50 Aar siden. Det gamle Ord, at en Ulykke kommer sjældent alene, blev sørgeligt bekræftet, idet Prisfaldet efterfulgtes af store Afsætningsvanskeligheder for Landbrugsvarer i Udlandet, saa den frie Afsætning nu næsten kun er „en Saga blot”. Under tidligere Prisfaldsperioder var Afsætningen til Udlandet dog saa nogenlunde forblevet fri, naar blot vi fulgte Priser og Kvalitet, og disse Vilkaar havde Landbruget dygtigt indrettet sig paa.

De Vanskeligheder og Problemer, som herved opstod for dansk Landbrug, hører vel nok til de største, som Erhvervet har været stillet overfor i de sidste 100 Aar.

Som for 50 Aar siden, da Kornkrisen truede dansk Landbrug med Ruin, og Midlerne herimod var Indførelsen af Samarbejde og Fællesdrift i moderne Form i Indkøb — Produktion og Afsætning i Forbindelse med Samarbejde med Teorien ved Statens Støtte, tvang den jernhaarde Nødvendighed nu yderligere til Begrænsning af den enkeltes frie Dispositionsret til Fordel for de manges. Andelsproduktionsorganisationerne med Bistand fra Lovgivningsmagten og i nøjeste Samarbejde med Administrationen har maattet gennemføre en Regulering i Produktion og Afsætning, som vel kan irritere og genere den enkelte, men som er en bydende Nødvendighed af Hensyn til hele Erhvervet. Man forstod, at den rigtige Anvendelse af Friheden ikke er den enkelte i Strid med alle, men alles Arbejde for den enkelte.

I den mest afgørende Modsætning til Stavnsbaand og Hoveri, som var paalagt Bonden ovenfra og derfor følte som et ulideligt Tryk, der nedbrød Bondens Selvstændighed og Dygtighed, er det moderne Fællesskab og Samarbejde, paabegyndt og udviklet af Landmændene selv, og har derfor ogsaa medført de modsatte Resultater, nemlig større Dygtighed, mere Selvstændighed og samtidig Forstaaelsen af Samarbejdets Betydning, ja, Nødvendighed. Uden disse Evners Udvikling hos Landbostanden vilde de sidste 5—6 Aars Opgaver have været uløselige, og vi kunde ikke have fejret Stavnsbaandets Løsning med det Humør, der trods alt er tilstede.

Det er ogsaa betegnende for Bondestandens Udvikling, at medens det for 150 Aar siden var enkelte Godsejere, som havde det store Fremsyn og gjorde Arbejdet for Bondens Frigørelse, saa er Samarbejdet, Andelsbevægelsens Indsats i de sidste Par Menneskealdrer fortrinsvis gennemført af den jævne Bondestand — Gaardmænd og Husmænd. — Det er ganske vist i første Række ogsaa dem, for hvem det økonomiske Samarbejde er en Livsbetingelse.

Fra den
historiske
Udstilling.

En Oversigt over Udstillingen her, en Bedømmelse af de Oplysninger, som her gives paa mangfoldige Omraader over dansk Landbrugs nuværende Stilling, giver et berettiget Haab om, at selv de sidste Aars økonomiske Vanskeligheder for Landbruget kan lettes.

Det kan ofte se mørkt og truende ud, som for Eksempel for en Maanedstid siden, da Stormene, Frosten og Tørken truede Afgrøderne paa Marken saa voldsomt, at en Fortsættelse heraf for Tusinder af Landmænd vilde betyde den sikre Ruin, og for hele Landet et økonomisk Knæk, som det vilde vare Aar at forvinde. Sommerregnen kom og forvandlede de tørre, visne, gulrøde Afgrøder til de frodigste og bedste med de smukkeste grønne Farver, som langt overstraalet de flotteste, der findes i de københavnske Stormagasiner.

Der er Grund til at tro, at ogsaa den økonomiske Indefrysning, som lammede vort Landbrug og hele Befolkningen for faa Aar siden, og som var ved at fratage store Dele af Landbostanden det Mod og den Optimisme, der er en Livsbetingelse for enhver Landmand, kan smeltes, og Sommersolen igen kan kaste sit livgivende Lys over Landmændenes Arbejde.

Ingen Lykønskninger, ingen Taler, ingen Bladartikler vil blive modtaget med større Glæde og Tilfredshed af den danske Bondestand ved denne Jubilæumsfest end en Lettelse i det økonomiske Tryk, der har hvilet saa haardt paa den danske Landbostand i de sidste Aar.

Dersom Bellahøjudstillingen, der samler hele Folkets Interesse om sig og som utvivlsomt bliver Sommerens Begivenhed her i Landet, kan bidrage til at fremme Forstaaelsen i Befolkningen af de forskellige Erhvervs Afhængighed af hinanden og Nødvendigheden af det fornødne Samarbejde til Løsning af de Opgaver, der er paakrævet, er der ingen Tvivl om, at Forhindringerne kan overvindes, at Mulighederne for Landbruget forbedres og hele Landets Økonomi fremmes.

Den Frigørelse af Bondestanden, som vi i disse Dage fejrer, er sikkert en af de vigtigste Aarsager til, at vi har en dygtig, intelligent og oplyst Befolkning, med Evnen, Erfaringen og Viljen — til at samarbejde om de Problemer, som er en Livsbetingelse for Danmarks Velfærd.

Det er Landbrugets Hovedorganisation — Landbrugsraadet — som har haft Initiativet, Arbejdet og Ansvar, og som derfor ogsaa bør have Æren af denne Mindeudstilling.

Det er denne Organisation, som i de sidste svære Aar paa Landbrugets Vegne har trukket det store Læs i Samarbejdet med Lovgivningsmagten og Administrationen for at lette Vilkaarene for Landbrugets Vanskeligheder i Produktion og Afsætning.

Paa Regeringens Vegne vil jeg gerne her ved Festen for denne store historiske Begivenhed takke Landbrugsraadet for Samarbejdet i disse vanskelige Aar og tilsige Regeringens Medvirken til fortsat Samarbejde i den kommende Tid.

Paa Regeringens Vegne vil jeg ønske til Lykke med den storslaaede, pragtfulde og lærerige Udstilling og haabe, at Udstillingen vil blive besøgt af det størst mulige Antal Gæster baade fra By og Land, da man her kan berige sin Viden, udvide sin Forstaaelse af Landbrugets Vilkaar og Betydning og herigennem styrke Samhörigheden mellem de forskellige Klasser og Erhverv i Landet.

Som Ætling baade paa fædrene og mødrene Side af de Hovbønder, der blev frigivet for 150 Aar siden, vil jeg da slutte med i den dybeste Taknemmelighed at mindes de Mænd, som gennemførte de største Landboreformer, der nogensinde er gennemført i vor Historie, og derved lagde Grundstenen til en Opgang og Fremgang for Bondebefolkningen, der fik saa stor Betydning for hele vort Lands Kultur og Økonomi i de sidste halvandet Hundrede Aar, og hvorom Udstillingen her i Dag staar som et stærkt og fuldgyldigt Udtryk.

**Stavnsbaandsløsningen og den store Frihedslovgivning
blev det faste og sikre Grundlag,
paa hvilket de danske Bønder i Dag
lever og virker**

Thv. Stats- og Landbrugsminister, Godsejer *Th. Madsen Mygdal*:

— Det er i Dag 150 Aar siden, at Stavnsbaandet ved kgl. Forordning blev ophævet. Med fuld Føje fejrer vi denne Begivenhed som en af de lykkeligste, vort Folk nogen Sinde har oplevet, og daarligt vilde vi i det nulevende Slægtled skønne paa, hvad Fortiden har skænket os, om vi ikke i dyb Taknemmelighed samledes i Mindet om denne Dag, og hvad den har betydet for vort Folks Liv og Udvikling, ogsaa for alle os, der i Dag dyrker den danske Jord.

Betydningen af det, der skete for 150 Aar siden, har ganske vist et bredere Grundlag end selve Stavnsbaandets Løsning. Stavnsbaandet var ikke Bondestandens eneste, end ikke dens største Ulykke. Og Stavnsbaandets Løsning vilde, hvis denne Reform havde staaet alene, have været ude af Stand til at rejse Bondestanden og forbedre dens Kaar. Tværtimod vilde Følgen af en Stavnsbaandsløsning som isoleret Foranstaltning være blevet fuldstændig kaotiske Tilstande. Men som bekendt dannede Stavnsbaandsløsningen Indledningen til en Række hver for sig dybt indgribende Landboreformer, der taget under et, betegner den største og mest betydende Frihedslovgivning, der nogen Sinde er gennemført i vort Land.

I det Tvangsstyre, der i det 18. Aarhundrede beherskede det økonomiske Liv, var det Stavnsbaandets Opgave at knytte den Knude, der holdt hele Systemet sammen. Derfor var Stavnsbaandsløsningen ikke blot den første, men ogsaa den dristigste af alle Tidens store Reformers. Den betegnede et afgjort Brud med Fortiden, den kastede Broerne af til det herskende Tvangssystem og var det afgørende første Skridt paa Vejen fremad til den Frihedslovgivning, som netop ved Stavnsbaandets Løsning blev gjort til en uafvigelig Nødvendighed. Stavnsbaandet var direkte rettet mod den personlige Frihed. Det ikke blot bandt hver enkelt Bonde fast til Fødestavnen, men det prisgav ham samtidig til absolut Underkastelse overfor de Tvangsbestemmelser, som blev truffet af Jordejeren, hvad enten Jorden ejedes af Staten selv eller var i private Hænder. Intet Under derfor, at netop Stavnsbaandsløsningen baade af Samtiden og af Eftertiden er blevet opfattet som den største og vigtigste af alle Reformperiodens Frihedslove, og som det ophøjede Symbol for hele den Befrielse og Genfødelse, som vort Folk dengang oplevede.

Det er nødvendigt, hvis vi i vore Dage fuldt ud skal kunne forstaa Omfanget og Betydningen af den Reformlovgivning, der fandt Sted i Slutningen af det 18. Aarhundrede, at vi kender den Udvikling, der var gaaet forud, og de Tilstande, som derved var skabt, og som gjorde det 18. Aarhundrede til en af de mørkeste Tidsperioder, vort Folk nogen sinde har gennemlevet.

Det skal i Dag efter Landbrugsraadets Ønske være min Opgave at søge at tegne et Billede deraf, i store Træk og uden Fordybelse i Enkeltheder.

De økonomiske Forhold var ved Aarhundredets Begyndelse baade i Statsforvaltningen

og i Erhvervslivet fortvivlede og forværredes for hvert Tiaar, der gik, og den Bondestand, der dengang udgjorde ca. 80 % af hele Befolkningen, levede sit Liv under saa haabløse Kaar, at al Ansvarsfølelse og Vilje til Fremdrift maatte blive udslettet. Som fuldstændig Modsætning til Fortidens fri og selvstændige Bonde sank den danske Bonde i det 18. Aarhundrede ned i den dybeste Armod og Demoralisation. Aarsagerne til dette Forfald var dels af rent økonomisk og dels af erhvervspolitisk Natur.

Igenennem det 18. Aarhundrede blev dansk Landbrug som Erhverv ramt af en Række alvorlige Ulykker, og det var i en stadig fortsat økonomisk Tilbagegang. Begyndelsen blev gjort med Eksportens gradvise Ødelæggelse i Aarhundredets Begyndelse. Ogsaa dengang var Landbruget et Eksporterhverv, ikke som nu med Eksport af Smør, Flæsk og Æg, men af levende Stude, der over Nordsøen blev sejlet til Holland. Denne Eksport havde igen- nem det 17. Aarhundrede et efter Datidens Forhold meget betydeligt Omfang, og det var en Hovedindtægtskilde for Landet. Men selvfølgelig blev den efter den Tids handelspoliti- ske Synspunkter gjort til Genstand for Toldskatter, baade ved Udførslen og ved Indførslen. Regeringens Skattebehov var umætteligt, og det gjaldt om at slaa ned paa de Steder, hvor der var Penge i Omløb. Henimod Slutningen af den store nordiske Krig, i Aaret 1718, forhøjedes den danske Udførselstold til ca. en Trediedel af hele Eksportværdien. Hollænderne svarede med at forhøje Indførselstolden, hvorefter Eksporten sygnede hen, indtil Holland i 1747 helt lukkede af for Indførslen. Af Eksportmulighed havde dansk Landbrug derefter kun et Marked for Korn i Norge uden større økonomisk Betydning, og der skulde hengaa omtrent 150 Aar, nemlig indtil Andelsmejeriernes og Andelsslagteriernes Oprettelse i Firserne i forrige Aarhundrede, før dansk Landbrug paany havde faaet Kræfter til at paabegynde en Eksportvirksomhed af et mere betydende Omfang.

Samtidig med, at Kornsalget ved denne Eksportstandsning blev Landbrugets, ogsaa Bondelandbrugets, vigtigste Indtægtskilde, naar det gjaldt om at skaffe Penge til Bedriften udefra, skete der i første Halvdel af det syttende Aarhundrede et dybt og varigt Fald i Kornpriserne. Dette Prissfald, der ramte Landbruget haardt, blev først bragt til Standsning og afløst af en opadgaende Bevægelse henimod Aarhundredets Midte.

Men paa dette Tidspunkt indtraf en anden stor Ulykke for Landbruget, nemlig den store Kvæggæst. Med Rette frygter vi i Dag Mund- og Klovesygens Udbredelse. Men Kvæggæsten var i det 18. Aarhundrede af en langt mere ødelæggende Karakter. Dødelig- hedsprocenten angives til ca. 90, hele Besætninger døde i Løbet af 24 Timer, og i store Dele af Landet blev Kvægbestanden næsten helt udryddet. Tre Gange, i Aarene 1745—52, derefter 1762—70 og endelig 1772—84, optraadte denne Landsulykke og bidrog i høj Grad til Bondestandens Forarmelse.

Den mest betydende Aarsag til den stadig fortsatte økonomiske Tilbagegang var dog sikkert at finde i det dengang herskende Landsby-Fællesskab, der udelukkede enhver Mu- lighed for Fremgang i Bondelandbruget. Det er ikke nødvendigt for mig ved denne Lej- lighed nærmere at redegøre for dette Fællesskab. Jeg kan herom indskrænke mig til at henvise til den fortrinlige Gengivelse af en Landsby i Fællesskabets Tid, der findes ude paa Udstillingspladsen. Men der kan være Grund til at fremhæve, at medens de fleste af de Baand, som Bondestandens Handlefrihed var bundet af i det 18. Aarhundrede, var paa- tvunget den udefra, af Statsmagten og af Jordejeren, saa gælder dette ikke om Fælles- skabet. Det var den ældgamle Form for Landsbyens Liv og Arbejde. I dette System stod alle Bønder inden for hver enkelt Landsby sammen i fuld og gennemført Solidaritet. Det var en lokal Organisation, der lænkede sine Medlemmer sammen til ubrydeligt Følgeskab, baade i godt og ondt. For Enkeltmands Initiativ fandtes ingen Plads. Generalforsamlingen

eller Bystævnet var højeste Myndighed. Her blev det fastsat, naar der skulde saas, naar der skulde høstes, og naar Ævret skulde gives op. Ingen kunde naa frem foran de andre, men der var ganske vist heller ingen, der blev ladt tilbage. Bønderne selv følte sig trygge i dette Arbejdsfællesskab, og det er betegnende, at da den første Forordning om Udstykning blev givet, hvorefter den enkelte Bonde i Landsbyen fik Ret til at kræve sin Mark udskiftet fra de andres og dermed fri Selvbestemmelsesret i Arbejdet og Udløsning af Fællesskabet, da fandtes den Bonde ikke i Landet, som ønskede at gøre Brug af denne Ret. Der kan siges meget godt og smukt om dette gamle Fællesskab, der prægede Bondens Liv gennem Aarhundreder. Men der klæbede to store Fejl derved. Det sløvede al Fremskridtsvilje hos den enkelte, fordi det ikke indeholdt Belønning for Dygtighed og Flid eller Straf for Uduelighed og Dovenskab. Og det umuliggjorde enhver Ændring i det fra Fædrene nedarvede Driftssystem. Og i det 18. Aarhundrede var det netop en fuldstændig Omlægning af Driften, der mere og mere blev paakrævet. Med den stærkere Bebyggelse af Landet svandt Overdrevene ind, og Trevangsbrugets uheldige Sider blev derved mere fremtrædende. Jordens Gødningskraft og Renhed og dermed Ydeevnen var i stærk Tilbagegang. Ved Midten af det 18. Aarhundrede kan vistnok et Høstudbytte paa 3 eller 4 Fold anses for det almindelige, endog paa Landets bedste Jorder, og dette kummerlige Resultat opnaaedes endda kun ved en aldeles urimelig Arbejdsydelse, baade af Mennesker og Trækdyr. De Redskaber, der stod til Raadighed, muliggjorde kun en højst utilfredsstillende Jordbearbejdning, og Jorden selv var ude af Kultur, d. v. s. i høj Grad trængende til alle de Foranstaltninger, som i vore Dage sammenfattes under Betegnelsen Grundforbedringer. Derfor maatte Høsten blive saa ringe og tilmed meget svingende, i langt højere Grad afhængig af Aarets Vejrforhold, end vi kender det i vore Dage. Gang paa Gang indtræffer hel eller delvis Misvækst paa Grund af Vinterkulde eller Sommertørke. Det sker endnu i vore Dage, at vi efter tørre og halmfattige Somre maa anvende Lyng til Kreaturfoder, men i det 18. Aarhundrede var det ikke ukendt, at naar Rugen slog fejl, maatte Lyngen og Trærnes Bark anvendes til Føde for Mennesker.

Men selv med en normal Høst blev der kun lidt eller intet tilbage, naar den første Tønde skulde tages fra til Saasæd, naar den næste blev beslaglagt til Statsskat og Tiende, og derefter en betydelig Part af den tredie medgik til Landgilde eller Fæsteafgift. Det er intet Under, at Resultatet af disse Tilstande maatte blive Bondestandens fuldstændige Forarmelse. I mange Egne af Landet har der utvivlsomt været Perioder, hvor det var umuligt for Fæstebonden at skaffe sig det nødvendige til selv den mest tarvelige Livsførelse og til Bedriftens Opretholdelse, for slet ikke at tale om at kunne præstere Skat eller Landgilde. Naturligvis har Tilstanden ikke været ens overalt. Der kunde være nogen Forskel fra det ene Gods til det andet, og der var ogsaa Forskel mellem Landsdelene, idet Forholdene utvivlsomt har stillet sig noget bedre for Jylland og Fyn end for Sjælland og Lolland-Falster. Men i det hele og store var Bondestandens økonomiske Kaar elendige, og der er ingen Grund til at betvivle Rigtigheden af den Paastand, at naar Fæstebonden i det 18. Aarhundrede døde, saa fandtes der ikke engang Arv til Børnene i hver 50. Gaard.

Denne Bondelandbrugets haabløse økonomiske Tilstand er det nødvendigt at have for Øje, hvis man vil forstaa Bondestandens Undertrykkelse og Fornedelse i det 18. Aarhundrede. Hvis Tiderne rent landbrugsfagligt og økonomisk havde været bedre for Bonden, hvis han havde været i Stand til blot nogenlunde at svare enhver sit, saa vilde han ogsaa have været i Stand til at hævde en friere og mere uafhængig Stilling. Beviset herfor kan hentes fra Vestjylland og Nordjylland, hvor man i Stedet for Trevangsbruget fra gammel Tid havde opretholdt et saakaldt Græsningsbrug med store og frugtbare Engarealer, og hvor

den lette Jord bedre lod sig bearbejde med Datidens primitive Redskaber. Her var Bondestanden gennemgaaende bedre ved Magt, og Fæstebønderne var endog i Stand til i flere Tilfælde selv at købe de forarmede Godser og udstykke dem, saaledes at de ved denne saakaldte jyske Herregaardsslagtning med et Slag afskaffede baade Fæste, Hoveri og Stavnsbaand og ved egne Kræfter gennemførte de Reformer, som Regeringen først 20—30 Aar senere satte paa Programmet. Men dette skete kun lokalt og rent undtagelsesvis. For hele det øvrige Land var en saadan Løsning af Problemet ganske utænkkelig, netop paa Grund af den herskende Armod.

Omvendt kan det siges, at da Kornpriserne efter Midten af det 18. Aarhundrede bedredes og henimod Aarhundredets Slutning steg endog meget stærkt, samtidig med at der ogsaa kunde opnaas bedre Salgspriser for Produkter fra Husdyrbruget, saa afgav denne Bedring i Tilstandene en uundværlig økonomisk Baggrund for, at de store Landboreformer overhovedet lod sig gennemføre. Da Frihedslovgivningen løste Lænkerne, da var det disse bedre Tider, der gav Mulighed for, at Bonden med Lyst og Tro til Fremtiden kunde tage fat paa de Opgaver, der ventede, og udnytte de Muligheder, der blev bragt til Veje.

Selvfølgelig var Bondestandens Fornedrelse i det 18. Aarhundrede dog ikke et rent økonomisk Problem. Hvis det havde været Tilfældet, vilde Stavnsbaandsløsningen og det efterfølgende politiske Reformarbejde ikke have haft en saa afgørende Betydning.

Heller ikke lader Tilstanden sig forklare alene ved at fremhæve Fæstebondens Afhængighed af Jordejeren og at udpege alle Datidens Herremænd og Proprietærer som Bondeplagere. Det er uden for al Tvivl, at der fandtes hensynsløse og snævertsynede Godsejere, der brutalt tilsidesatte Bøndernes Interesser for deres egne, men det er lige saa sikkert, at der blandt Datidens Godsejere fandtes mange, der fuldt vel forstod, at i det lange Løb var Ejerens og Fæstebøndernes Kaar uløseligt knyttet sammen, og som derfor satte alt ind paa at holde Bønderne oppe under Trængselsperioden. Ofte maatte Fæsteafgiften gennem lange Perioder helt stryges som uerholdelig, og der maatte uddeles Sædekorn og Foderkorn og Halm til Straafoder for overhovedet at opretholde Liv og Virksomhed paa Fæstegaardene. Dertil kom, at Statsmagten havde gjort Godsejerne ikke blot til Skatteopkrævere, men ogsaa til Garanter for Indbetalingen af de tunge Skattebyrder, som Fæstegodset maatte bære. Under de herskende Tilstande kunde denne Forpligtelse være ruinerende for mange Godsejere. Det nyttede ikke, at Godsejeren tilbød ledige Fæstegaarde til Dækning af Skatterestancer, thi det havde ikke Interesse for Rentekammeret, og Tvangsauktioner over hele Godser var ikke noget usædvanligt Fænomen.

I mange Tilfælde var der kun Mulighed for virkelig Indtægt ved at forbedre Dyrkningen af Hovedgaardsjorderne, hvor Driften var fri, og denne Tendens øgedes i høj Grad ved Kornprisernes Stigning i Aarhundredets sidste Halvdel. Men for Bøndernes Landbrug betød dette kun en ny stor Ulykke, fordi Hoveriarbejdet derved øgedes, indtil det naaede et fuldkomment urimeligt Omfang. Fra gammel Tid var der Forbud mod at forøge Landgilden, men for Hoveriarbejdet var der ikke sat Grænse. Statsstyrelsen savnede ikke Blik for, at dette ubegrænsede Hoveri var ødelæggende for Bondelandbruget, men den turde ikke fastsætte og gennemføre en effektiv Begrænsning deraf, fordi en Statskasse i stadig Pengetrang ikke kunde taale et alt for stort Svind i Skatteindbetalingerne.

Men over alt andet var den egentlige Aarsag til Bondestandens usle Kaar at finde i de erhvervsøkonomiske Synspunkter, som de skiftende Regeringer indtil Reformperioden, naar lige den kortvarige Struense-Periode undtages, bekendte sig til. Det var den merkantilistiske Lære, der i det 18. Aarhundrede her i Landet, som i alle andre europæiske Lande, prægede Regeringens økonomiske Politik. Ifølge denne Lære var den nationale Selvforsyning

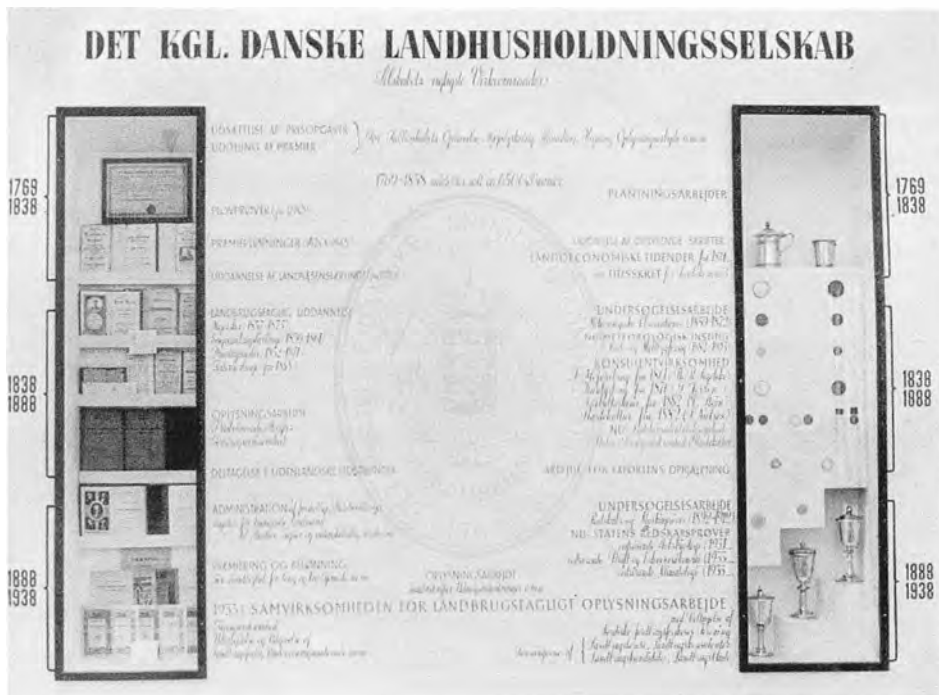
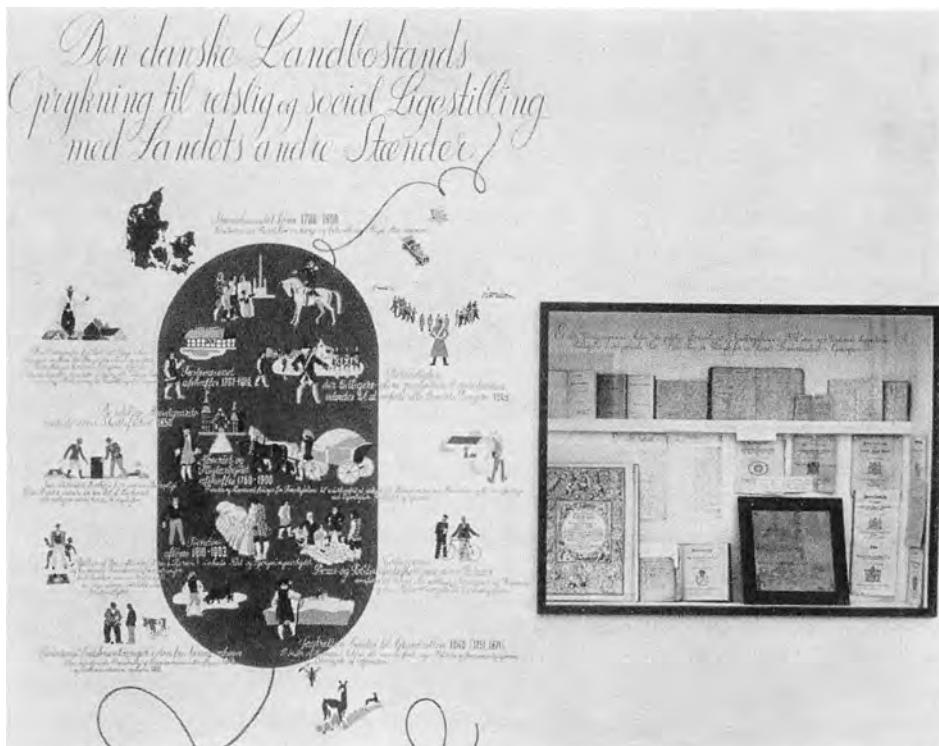
det store ophøjede Maal, som Statsmagten først og fremmest burde tilstræbe. Midlerne til at opnaa dette Maal var udadtil at spærre for Importen og indadtil ved Statsindgreb at regulere alle Næringslivets Forhold paa en saadan Maade, at Landet i størst mulig Udstrækning kunde blive selvforsynende.

Det vilde være uretfærdigt, hvis nogen vilde bebrejde det enevældige Styre i det 18. Aarhundrede, at det forholdt sig ligegyldigt og uvirksomt overfor Tidens Vanskeligheder. Det modsatte var Tilfældet. Fra Kancellierne udgik en stadig og uafbrudt Strøm af Forordninger og Cirkulærer, der tilstræbte Regulering ikke blot af Udenrigshandelen, men ogsaa af den indenrigske Produktion og Handel, og som fastsatte ned til de allermindeste Enkeltheder, hvorledes baade Borger og Bonde havde at forholde sig.

I et agerdyrkende Land som Danmark maatte Selvforsyningsbestræbelserne naturligvis søge at skaffe Balance i Tingene ved at ophjælpe og fremme det, man kaldte „nyttig Fabrikationsvirksomhed“. Med dette Forhold for Øje opretholdtes overfor Udlandets Industrivarer en lang Række af rene Indførselsforbud, der dog var Genstand for stadige Ændringer, og der indførtes meget høje Toldsatser i de Tilfælde, hvor Importen ikke var helt forbudt. Ved Privilegier og Monopoler og endog ved direkte Støtte fra den kongelige Kasse søgte man at fremkalde ny Industrivirksomheder, som hidtil havde været ukendt i Landet, og for at tilvejebringe de bedst mulige Kaar for den Industribefolkning, man ønskede at skabe, tilstræbtes lave Priser paa Fødevarer.

Det ligger i Sagens Natur, at disse Synspunkter som ledende for Statsstyrelsen ikke kunde virke forbedrende for Landbrugets økonomiske Tilstand. Men hvis man da vilde tro, at der til Gengæld inden for Byernes Næringsliv maatte opstaa blomstrende Virksomheder og Velstand for Byens Borgere, saa viser Købstædernes Tilstand igennem hele det 18. Aarhundrede et helt andet Billede, og Tilstanden var i Virkeligheden ikke stort bedre i Byerne, end den var paa Landet. Alle Beretninger fra Datiden gaar ud paa, at de kunstigt støttede og beskyttede Industrier fremstillede Varer, der var lige saa daarlige, som de var dyre, og det viste sig umuligt at tilvejebringe Afsætning for Varerne i det ønskede Omfang. Hjemmemarkedets Spærring forslog ikke, og heller ikke nyttede det, at Regeringen med store Tab oprettede Statsmagasiner, der skulde foretage Fordeling og Salg, fordi Befolkningen under de knugende Skattebyrder og de elendige Erhvervsforhold simpelthen manglede Købeevne. Paa Landet var Bondestanden henvist til en strengt gennemført Naturaløkonomi, hvor ikke blot Fødevarer, men ogsaa alle andre Nødvendighedsartikler blev fremstillet ved hjemlig Husflid. Og i Provinsbyerne herskede under Laugsvæsen og Næringsvang den største Fattigdom. Noget bedre stillede Forholdene sig i Hovedstaden, dels fordi de fleste nyoprettede Virksomheder blev henlagt dertil, for at de kunde være nærmere ved de Kancellier, hvorfra Privilegier og Naadegaver blev uddelt, og dels fordi der efter store Ildebrande indenfor Københavns Volde herskede en livlig Byggevirksomhed. Men selv om dette gav Forøgelse i Hovedstadens Befolkningstal, saa var ogsaa i København den arbejdende Befolknings Levevilkaar meget daarligere.

Værst stillet var dog Bondestanden, hvor Udviklingen viste en stadigt nedadgaende Linie. At fremstille Forholdet saaledes, at det enevældige Styre med Forsæt tilstræbte Bondestandens Forarmelse og Underkuelse, vilde være ganske urigtigt. Tværtimod savnede de skiftende Regeringer ikke Blik for, at Tilstanden indenfor Landbruget var fuldkommen uholdbar, og at der maatte foretages Ændringer. Men alle Bestræbelser i saa Henseende var præget af den største Usikkerhed. I det herskende økonomiske System fandtes ingen Plads for nogen virkelig betydende Reform, og alt hvad Regeringen foretog sig til For-

To af Poul Sæbyes
Vægtavler fra
den historiske
Udstilling.

bedring af Bondestandens Kaar, blev gjort virkningsløst af dens egne Tvangsbestemmelser. Ethvert Skridt fremad blev næsten altid efterfulgt af et Skridt tilbage.

Dette gælder eksempelvis Forbudet mod Nedlæggelse af Bøndergaarde, som vel ikke bragte nogen som helst Bedring i Tilstanden, men som vi i Dag bør mindes, fordi det utvivlsomt bidrog til, at Bondestanden overhovedet blev bevaret gennem denne Trængselsperiode. I andre Lande blev i det samme Tidsrum og under tilsvarende Forhold Bondestanden næsten helt udryddet, og den samme Fare var til Stede hos os. Den økonomiske Udvikling opfordrede i høj Grad til Nedlæggelse af Bøndergaarde og Oprettelse af Hovedgaarde, og i store Dele af Landet vægrede de unge Bønder sig ved at overtage ledige Fæstegaarde og maatte tvinges dertil. Men uheldigvis modvirkedes dette Forbud i høj Grad ved Regeringens egne Foranstaltninger, idet den stadig tilstedeværende Pengetrang medførte et betydeligt Salg af Krongods. I Enevældens første Aarhundrede blev ikke mindre end 112.000 Td. Hartkorn eller en Trediedel af alt Landets Hartkorn solgt af Staten til Private. Ofte var Køberne kun rene Spekulanter, som enten ved Forøgelse af Hoveriet og haard Udnyttelse af Fæstebønderne eller ved Sammenlægning af Bøndergaarde søgte at skabe sig selv den størst mulige Profit, men over for hvem Regeringen saa gennem Fingre med, at Forbudet mod Nedlæggelse af Bøndergaarde ikke blev strengt overholdt.

Paa lignende Maade gik det, da Frederik IV allerede ved Aarhundredets Begyndelse, i Aaret 1702, ophævede Vornedskabet og begrundede denne Foranstaltning ved at udtrykke Haabet om, at „Bønderne skulde faa mere Lyst, Mod og Hjerte til at være arbejdsomme, flittige og vindskibelige, til at vove Livet for Os og Fædrelandet, naar de ser, at de og deres Børn med Frihed kan besidde og i Brug beholde det Sted, de stræber for“. Der er den samme Klang i disse Udtalelser som i de Ord, der senere blev indhugget i Frihedsstøtten, og med fuld Føje kaldte Ludvig Holberg Vornedskabets Ophævelse den største Zirat i Frederik IV's Regering. Men Vornedskabets Ophævelse holder vi alligevel ikke Mindefest for, simpelthen af den Grund, at Tilstanden ikke i større Grad ændredes derved. Thi netop Aaret forud var der oprettet en Landmilits, og der paalagdes Godsejerne Forpligtelse til at stille det fornødne Antal Rekrutter. I Forbindelse dermed indførtes den saakaldte Pastvang, hvorefter de unge Mænd ikke maatte forlade det Gods, hvor de boede, uden Pas fra Ejereren. Uden at det egentlig var tilsigtet traadte denne Pastvang i Stedet for Vornedskabet og blev Spiren til det senere indførte Stavnsbaand.

I det hele og store kan det om hele den omfattende Landbolovgivning, der fandt Sted forud for Reformperioden, siges, at den ikke ydede noget som helst Bidrag til Forbedring af Tilstandene, men havde sit Hovedformaal i at lænke Bonden til den Plads, som Systemet anviste ham, og som han selv, hvis han havde Frihed dertil, kun ønskede at forlade.

Dette viste sig med en rent ud forfærdende Klarhed, da Christian VI i sit første Regeringsaar 1730 ud fra samme gode Vilje, som Frederik IV havde vist ved Vornedskabets Ophævelse, ophævede Landmilitsen, der i lige høj Grad var forhadet baade af Godsejere og af Bønder, og afskaffede Pastvangen. Derved var der pludselig givet Bonden Frihed, d.v.s. Frihed til at løbe fra det hele, og denne Frihed blev i meget stor Udstrækning benyttet.

Denne Rømning fra Gaardene er maaske det stærkeste Vidnesbyrd om Bondestandens elendige Tilværelse. Enhver, der kender Bondens Sind, ved, hvor stærke de Baand er, der knytter Bondens Søn til den Gaard, hvor han er født, og den Landsby, hvor han er vokset op. Men saa usle var Kaarene, at disse Baand ikke længere kunde binde. Det er betegnende for Tilstanden, at de unge Bøndersønner foretrak jordløse Huse for ledige Fæstegaarde. Og da nu Pastvangen blev ophævet, tiltog Rømningen over alle Grænser, og de fæsteledige Gaardes Antal voksede med rivende Hast.

Hvorhen drog da den Ungdom, der flygtede bort fra Landsbyernes Armod og Tvang? Ja, mange rejste til Hovedstaden, men de fleste nøjedes med at drage ud paa Landevejene og søge tilfældigt Arbejde. I Virkeligheden blev de kun, hvad der i Datidens Sprog kaldtes Betlere. Allerede i Aaret 1721 anslog man alene for Jyllands Vedkommende Betlernes Antal til 60.000. Lad være, at dette Skøn er for højt, det er i hvert Fald meget højt, naar det tages i Betragtning, at hele Landets Befolkning kun udgjorde højst 800.000. Men naar der fra samme Periode berettes, at der mange Steder paa Landet daglig var 10 Betlere for hver Mands Dør, og naar vi hører, at der i Nordsjælland maatte foranstaltes hele Klapjagter paa Tiggere, naar de kgl. Herskaber havde anmeldt Besøg, saa faar man i hvert Tilfælde et Indtryk af, hvor ulykkelig Tilstanden har været.

Denne Rømning bort fra Landbruget naaede sin Kulmination i de tre Aar 1730—33, da Pastvangen var ophævet, og Priserne paa Korn naaede deres laveste Punkt. Fra alle Egne af Landet strømmede det ind med Klager til Regeringen over de herskende Tilstande, hvis Fortsættelse maatte medføre, at Landet blev øde, og Staten mistede sine Indtægter.

I Aaret 1733 saa Regeringen da ingen anden Udvej end at genoprette Landmilitsen og bruge denne som Paaskud til at indføre Stavnbaandet. Medens Vornedskabet kun havde været gældende for Sjælland, Lolland-Falster og Møen, saa gjaldt Stavnbaandet for hele Landet. I Begyndelsen omfattede Stavnbaandet kun Mænd mellem 14 og 36 Aar, men det fandtes nødvendigt stadig at øge det, for at det kunde virke tilstrækkelig effektivt overfor Bøndernes Ulyst til at tage Gaarde i Fæste. Aldersgrænserne udvidedes gentagne Gange, 1739 blev det tilladt Godsejerne at sende de udtjente Soldater tilbage til Regimenterne, hvis de nægtede at fæste Gaard, og 1746 blev det forbudt dem at fæste Gaard paa andet Gods end det, hvorfra de var udskrevet. I 55 Aar, fra 1733 til 1788, varede dette Stavnbaand, og i disse Aar oplevede den danske Bondestand sin dybeste Underkuelse og Fornedelse.

Det er let nok nu at se de store og skæbnsvangre Fejlgreb, som det daværende Styre foretog. Men for dem, der stod midt i denne Tid og den Haabløshed, den var præget af, var det ikke umiddelbart indlysende, hvor den Vej gik, der kunde føre ud af Trængslerne. I Aaret 1755, da der ligesaa lidt var Pressefrihed som nogen som helst anden Frihed, foretog Regeringen det usædvanlige Skridt at udstede en offentlig Opfordring om Indsendelse af Afhandlinger om økonomiske Spørgsmaal, som Regeringen derefter vilde lade trykke. Denne Opfordring forblev ikke ubesvaret. Det viste sig, at der var mange, der havde Forslag at stille. Løsenet blev: Skriv, saa længe Kongen tillader det, og der opstod en meget frodig Litteratur om Tidens brændende Spørgsmaal. Naar vi i vore Dage læser denne saakaldte Kamplitteratur fra Aarhundredets sidste Halvdel, vil vi finde ikke blot dygtige og begejstrede Indlæg for de ny Frihedsideer, som da var i Færd med at vaagne rundt omkring i Landene, men ogsaa sagligt underbyggede Begrundelser for, at den hidtil fulgte Linie ikke kunde brydes, uden at der deraf vilde opstaa store Ulykker, eller som den sidste af Tvangsstyrets Statsministre udtrykte det, at Bondens Aag ikke kunde afkastes, uden at Staten vilde ryste i sin Grundvold.

Men saa skete det store Omslag, og en helt ny Tid for Land og Folk brød frem, da den 16-aarige Kronprins Frederik 1784 indtraadte i Statsraadet og med ham en ny Regering. Et mere betydningsfuldt og dybtgaaende politisk Systemskifte har næppe hverken før eller siden fundet Sted i vort Land. Der er maaske Grund til at bemærke, at dette store Omslag i Landets Styrelse ikke udkrævede en Ændring af Landets Forfatning. Det var under Enevælden, det haardeste Tvangsstyre, vort Folk nogen Sinde har lidt under, blev gennemført, men det var under den samme Enevælde, at de største og mest betydende Frihedslove blev givet, og der kan vistnok heraf uddrages den Lære, at hvor betydningsfuld

ningsfuldt det end er, at et Folk har den Forfatning, som til enhver Tid giver det størst Mulighed for Liv og Fremgang, saa er det dog endnu vigtigere, at Forfatningen bliver brugt paa rette Maade.

Vi kender alle Navnene paa de Mænd, der indtog ledende Stillinger i den nye Regering, som til alle Tider vil indtage en ærefuld Plads i vort Folks Historie. Men vi har Grund til i Dag at nævne tre Medlemmer af denne Regering, der paa særlig Maade var Drivkraften i det Reformarbejde, som nu tog sin Begyndelse, nemlig Statsministeren Andreas Peter Bernstorff, der med sin store Anseelse og Autoritet var den stærke Bølgebryder, som Modstandernes Kritik ikke kunde overvinde, og de to Brødre Christian Ditlev og Ludvig Reventlow, der med Liv og Sjæl gik ind for de Frihedsreformer, som for et nødstedt Land og Folk var blevet en Nødvendighed.

Anledningen til Reformarbejdets Begyndelse blev givet ved en Henvendelse fra daværende Herredsfoged Biering i Viborg, indsendt til Regeringen allerede i 1783. Deri var det paavist, at Fæstebonden i Virkeligheden var fuldstændig retsløs og prisgivet Ejerens Vilkaarlighed, og der stilledes Forslag, der kunde bøde derpaa. Disse Forslag blev af den ny Regering gjort til Genstand for en omhyggelig og omfattende Undersøgelse, og da denne var afsluttet, forelagde Rentekammerets Præsident, Christian Reventlow, i Juli 1786 Forslagene for Kronprinsen, og benyttede Lejligheden til samtidig at beskrive Bondestandens usle Kaar i Almindelighed og Nødvendigheden af Reformer. Paa Kronprinsens Spørgsmaal om, hvad der var til Hinder for at afskaffe de Misbrug, der fandt Sted, svarede Reventlow, at de bestaaende Forhold og indgroede Fordomme skabte Vanskeligheder, der kunde tale for en Udsættelse af Sagen. Herpaa svarede Kronprinsen med de kendte Ord: „Det forekommer mig dog, at i en saa vigtig Sag, hvor det gælder Landets Vel, kan man ikke lade en eneste Dag gaa tabt. Kan man ikke lige saa godt tage fat derpaa i Morgen som i Overmorgen.“ Disse ungdommeligt frejdige Ord blev afgørende for Regeringen, Bernstorff tog dem som et Vink fra Forsynet, og faa Dage efter indsendtes Forestilling til Kronprinsen om Nedsættelse af en stor Kommission til Overvejelse af hele Landbolovgivningen.

Hvad man end kan mene om Kommissioner, saa betød i hvert Fald denne store Landbokommission ikke Problemets Udsættelse gennem langvarige Overvejelser og Diskussioner. Den rummede ganske vist stærkt modstridende Opfattelser, men den beherskedes af et Flertal, der var i Besiddelse af baade Mod og Handlekraft. Hertil bidrog i meget høj Grad det fortjenstfulde Arbejde, som Kommissionens energiske Sekretær, den norskfødte Jurist Chr. Colbjørnsen udførte. Med blændende Dygtighed forstod han at tilrettelægge Arbejdet efter store Linier og føre det frem til positive Resultater, saa at den store Landbokommission blev det Værksted, hvorfra store og betydningsfulde Reformer i hurtig Rækkefølge efter hverandre udgik.

Først udstedtes, allerede i 1787, to Forordninger om Fæstebondens retslige Beskyttelse, hvorved det Spørgsmaal, der havde givet Anledning til Kommissionens Nedsættelse, blev ordnet. Saa kom den 20. Juni 1788 Stavnsbaandets Løsning, der paa afgørende Maade satte Skel mellem den gamle og den ny Tid. Og saa fulgte i Løbet af en kort Aarrække de mange betydningsfulde Reformer, der omformede hele Samfundet, og som har præget vort Folks Liv og Udvikling indtil denne Dag.

Disse Reformer angik ikke blot Landbostandens Forhold, men var ogsaa af almenpolitisk Betydning, idet de betegnede et afgjort Brud med Tvangssystemet og Merkantilismen og skænkede Erhvervslivet den Frihed, som det hidtil havde savnet. Af størst Betydning i denne Henseende var Toldloven af 1797, hvorved Danmark gik i Spidsen for

Den største Plads indenfor Reformarbejdet indtog dog Landbolovgivningen, og det lykkedes baade Kommissionen og Regeringen at finde Vej frem til en praktisk Løsning af de mange overordentlig vanskelige Problemer, der forelaa paa dette Omraade. Var selve Stavnbaandsløsningen som Indledning til Reformarbejdet Udslag af begejstret og dristig Handlekraft, saa er der ikke mindre Grund til at beundre den saglige Indsigt og Besindighed, der prægede Reformvennernes Indsats paa Landbolovgivningens Omraade. Selvfølgelig kunde Tilstandene ikke ændres simpelthen ved et Lovbud, der maatte foregaa en naturlig Udvikling, og Opgaven bestod i at skabe og støtte en saadan Udvikling.

I Forbindelse med denne hurtigt gennemførte Udstykning søgte Regeringen mest muligt at fremme Gaardenes Udflytning, og til Sikkerhed for de udstykkede Arealer fik vi den første Hegnslov i 1794, ligesom der i 1790 blev indført en Vandløbslovgivning, hvis vigtigste Bestemmelse var, at den gav Adgang til Bortledning af Vand over Naboens Mark.

Skematisk
Oversigt over
Landbrugs-
raadets
organisations-
mæssige
Opbygning
og Arbejde.

hed for, at Bonden kunde svare baade Skat og Landgilde, naar blot han kunde faa Tid til at beskæftige sig med sin egen Jord. Godsejerens Modstand var brudt ved Stavnsbaandets Løsning, og uden direkte Lovbud fra Regeringen lykkedes det i et forbavsende hurtigt Tempo at afløse det meste af Hoveriarbejdet og at fastlægge det, der blev tilbage. I 1791 udstedtes en Forordning, der paabød Orden paa Hovmarkerne og forbød den saakaldte Husstraf, og samtidig opfordredes der til frivillig Overenskomst om Hoveriets Afløsning eller Fastlæggelse. Denne Opfordring blev efterkommet paa ikke mindre end 600 Godser i Løbet af 4 Aar. For de tilbageværende 159 Godser nedsattes i 1795 Hoverikommissioner, der skulde mægle eller om fornødent afsige Kendelse. Dette Arbejde var fuldført i Løbet af 2 Aar, og Kendelse var kun nødvendig i 37 Tilfælde. Først derefter udkom i 1799 en Forordning, der paabød, at alt Hoveri, der forrettes af Gaardfæstere, skal være og forblive bestemt. Men Hovedparten af Hoveriarbejdet, over 60 %, var allerede da helt afløst, idet der regnes med, at før 1788 var ca. 200.000 Td. Hartkorn Bøndergods hoveripligtigt, mens dette i 1807 kun gjaldt for mindre end 80.000 Td. Hartkorn, og det tilbageværende Hoveri var nu ikke mere vilkaarligt og ubegrænset, men fastlagt paa rimelige Vilkaar.

Paa lignende Maade gik det med Fæstegaardenes Overgang til Selveje. Stavnsbaandsløsningen og Hoveriets Afskaffelse medførte, at Godsejerne var villige til at sælge deres Bøndergods, og Bønderne fik efterhaanden Mod til at købe. Regeringen støttede Bevægelsen ved at oprette en Creditkasse, der gav Bønderne uopsigelige Laan til 2 % Rente og ringe Afdrag, og i Løbet af 30 Aar, indtil 1818, da der indtraadte en Standsning, overgik Hovedparten af de danske Bøndergaarde fra Fæste til Selveje.

Det samlede Resultat af denne Reformlovgivning blev en fuldstændig Ændring af alle Samfundsforhold, og for Bondestanden blev det den store Rejsning og Frigørelse. Det var ikke blot Landsbyen og med den hele det danske Landskab, der skiftede Udseende, men, hvad der var af større Betydning, der skete en fuldstændig Omvæltning i Bondens Sind og Tankegang. Han blev en fri Mand paa egen Jord med Ansvar for sin egen Skæbne. Han vaagnede op af den Sløvhed, som altid er Tvangens og Haabløshedens Følgesvend, han rettede Ryggen og saa foran sig store Muligheder, der kaldte paa Virkelyst og Foretagsomhed. Friheden og Ansaret vakte de slumrende Kræfter til Live. Med Tillid og Fortrøstning betraadte den danske Bonde efter lange Tidens Dvale den Fremskridtsvej, som derefter gennem baade Medgang og Modgang er blevet fastholdt indtil denne Dag, og det kan med Sandhed siges, at Stavnsbaandsløsningen og den store Frihedslovgivning ikke blot betød Bondestandens Frelse for 1½ Aarhundrede siden, men ogsaa blev det faste og sikre Grundlag, paa hvilket danske Bønder i Dag lever og virker.

Derfor samles vi i Dag for at ære og hædre Mindet om de Mænd, der gennemførte dette Størværk. Deres Gerning lever endnu, og dens Storhed vil lyse gennem Tiderne, saa længe en Bondes Plov drager Furer i den danske Jord.

Og hvis vi vil drage Lære af de henfarne Slægters Erfaringer, lad os da paa denne Mindedag give hverandre Haandslag paa, at vi vil værne og vogte den Frihed, som dengang blev os skænket, saaledes at den helt og fuldt kan gaa i Arv til dem, der skal bygge Landet efter os.

Til Slut takkede Landstingsmand *Hauch* for de Ord og Tanker, som var baaret frem paa denne historiske Dag og udtalte Haabet om, at vort Lands Frihed og Selvstændighed maatte blive bevaret til seneste Tider. Han udbragte et »Danmark leve«, og Forsamlingen sang »Der er et yndigt Land«.

Stort Besøg, trods Regnen

De fleste af Tilhørerne var rejst langvejs fra for at overvære Folkemødet, men de holdt ud til Afslutningen, trods det ublide Vejr. Den skarpe Blæst nødvendiggjorde en Række ekstraordinære Foranstaltninger til Beskyttelse af de kostbare Dyr. Falck's Redningskorps og Zonen hængte Presenninger op paa de mest udsatte Steder, saa Dyrene kom til at staa i Læ. Da deres egne Forraad af Materiel ikke strakte til, maatte man laane hos Statsbanerne. Ud paa Eftermiddagen tog Blæsten til i Styrke, og henimod Aften var der saa godt som mennesketomt paa Pladsen. 4.000 Tilskuere paa Teatret trodsede dog Aftenkulden og Stormen.

Rigsdagens Formænd havde om Aftenen inviteret Udstillingens Ærespræsidium til Middag paa Christiansborg. Folketingets Formand, *Hans Rasmussen*, bød Velkommen ved Bordet, og Hans Kgl. Højhed *Kronprins Frederik* takkede.

Det var med nogen Ængstelse, at Besøgstaller for hele Dagen blev gjort op. Efter de store Besøg de foregaaende Dage, hvor Vejret havde været varmt og smilende, havde man ventet en stor Nedgang. Det blev dog ikke saa slemt. 67.000 havde i Dagens Løb passeret Tælleapparaterne. Det var adskillige Tusinde flere, end man havde turdet regne med som Gennemsnitstal.

76.000 Besøgende paa en almindelig Hverdag

Tirsdag var Vejret noget bedre. Det blæste en Del først paa Dagen, men senere tog Vinden af. Medens der de foregaaende Dage havde været større Begivenheder, som man paa Forhaand maatte regne med vilde sætte Besøgstallet i Vejret, var Tirsdagen Udstillingens første egentlige Hverdag. Saavidt man kunde se paa Tilstrømningen om Formiddagen, var der dog snarere Stigning i Besøget. Navnlig var der mange Svenskere. Der var Fodboldslandskamp mellem Sverige og Danmark, og mange af de svenske Gæster tog tidligt over Sundet for at gaa paa Bellahøj, inden de om Aftenen gik i Fælledparken.

En Række landsomfattende Foreninger havde henlagt deres Møder til København i Bellahøj-Dagene. Saaledes holdt De samvirkende danske Landboforeninger Tirsdag et Bestyrelsesmøde, efterfulgt af et Forhandlingsmøde,

hvori samtlige Lokalforeninger under Samvirksomheden var repræsenteret, ialt 137.

Efter en Debat om aktuelle erhvervsøkonomiske Problemer, blev der fra en Række Deltageres Side givet Udtryk for deres store Tilfredshed med Udstillingens Udformning, og der blev rettet en Tak til Ledelsen for det Initiativ, der var udfoldet, og for de Anstrengelser, man havde paataget sig ved at føre det store Arrangement ud i Livet.

Fremføringen af Dyrene i Ringen samlede et stort og trofast Publikum. Det fortrinlige Underholdningsprogram, som Ringudvalget havde sammensat, samlede for hver Dag større og større Tilskuerskarer. Det blev ligefrem Mode at gaa paa Bellahøj om Aftenen for at se paa Trojkaridt, Romerkørsel, Travkvadrille, historiske Vognoptog, Trækkraftprøver, eller hvad der nu var paa Programmet, og Tælleapparaterne gik, lige til Tusmørket begyndte at sænke sig over Pladsen.

Et af Udstillingens største Problemer var alle de Børn, der blev borte fra deres Paarørende paa Udstillingspladsen. Som Regel fandt man dog ved Efterlysninger i Radioen en Fader eller en Moder, som saa i »Afdelingen for bortkomne Børn« kunde hente den Forsvundne. Værre var det, naar Børnene ligefrem løb af Gaarde for at komme ind og se Bellahøj. Tirsdag Eftermiddag

I »Afdelingen for bortkomne Børn« havde man travlt hver Dag.

stod der en forsagt lille Fyr paa Tribunens Kongeloge. Han kunde ikke huske, hvad han hed, hvor han boede, eller hvordan han i det hele taget var kommet ind paa Udstillingen. Da han havde faaet lidt Mad, og Humøret var var blevet bedre, blev det opklaret, at han tidlig om Morgen var cyklet fra sit Hjem paa Køgeegnen. Han havde uden at faa hverken vaadt eller tørt vandret rundt det meste af Dagen, indtil Trætheden til sidst havde overmandet ham. Den lille Mand, som kun var 8 Aar gammel, blev sendt hjem i Rutebil. Besøgstallet for Tirsdag kom helt op paa 76.000.

Landsbyskoleidrætsstævnet begynder

Onsdagens Hovedbegivenhed var det store Landsbyskoleidrætsstævne, hvis Hovedarrangør var Dansk Gymnastiklærerforening. Det var første Gang, at et saadant Stævne afholdtes for Landsbyskolen. Der deltog 2.300 Landsbyskolebørn fra alle Landets Amter, deriblandt ca. 100 fra Færøerne. Københavns Kommune benyttede Lejligheden til at sige Landboerne Tak for den Gæstfrihed, der Aar efter Aar vises Københavnerbørnene i Sommerferien og paatog sig Værtsskabet for alle 2.300 Børn. Undervisningsministeriet havde sørget for gratis Rejse paa Statsbanerne, og Børnene sov om Natten paa de store Skoler, som laa nærmest ved Bellahøj, medens Udstillingens Præsidium gav et Tilskud paa 10.000 Kr. til Stævnets almindelige Udgifter.

Det var Gymnastikinspektør *Langkilde*, der først kom med Ideen til dette

Stævne, der ved hele sin glimrende Tilrettelægning og Gennemførelse i høj Grad var med til at sætte Farve og Fest over Dagene paa Bellahøj.

Ved Aabningshøjtideligheden i Ringen stod de 2.300 Børn, 100 fra hvert Amt i Landet, stiller op i Række med Amtsfanerne forrest, saaledes at de dannede en Flagallé nedenfor Tribunen.

Tusinder af Mennesker stod rundt om Ringens Barrière, og paa Tribunen sad en Række Skole-, Idræts- og Gymnastikfolk med Generalmajor *Castenskjold* i Spidsen. Man saa bl. a. Borgmester *Kaper*, Skoledirektør *Thorkild Jensen*, Departementschef *Barfoed* og Undervisningsministeriets Statskonsulent i Folkeskolesager *Kaalund Jørgensen*.

Højtideligheden indledtes med Fællessangen »Den signede Dag«, og efter en Morgenandagt ved Sognepræst *J. Th. Thomsen* fra Grøndalskirken, bød Gaardejer *Jacob Tvedegaard* paa Udstillingens Vegne Børnene Velkommen:

— Som Repræsentant for Landbrugsraadet byder jeg i Dag Velkommen til Jer alle-sammen og til hver eneste en iblandt Jer. Naar vi i disse Dage skulde vise, helst hele den danske Befolkning, den Udvikling, Landboerne i de sidste 150 Aar har gennemgaaet, og hvorledes vi staar i det i Dag, vilde der have været et Hul i Arrangementet, hvis I ikke havde været med og vist os Gymnastik, saadan som denne Del af Skolegerningen trives

og ledes ude i Landdistrikterne. Der kan maaske endnu være dem, der tror, at Trællemærke og Trællesind sidder i Krop og Sind ude paa Bondelandet. I skal nu være med at vise os alle, at dette ikke er Tilfældet, men at vi ogsaa i Legemskultur, i Gymnastik, i fri og frisk Optræden saavel som i Disciplin under og mellem Øvelserne, er naaet saa vidt, at Landbounghdommen i Danmark ikke staar tilbage for anden Ungdom.

Det er Landbrugsraadet en Glæde at se Jer deltage i Stævnet, og Landbrugsraadet haaber, at det ogsaa skal blive en Glæde og Berigelse for Jer at se de forskellige Udstillinger, men først og fremmest en Glæde for Jer at være med i det hele og yde Jeres Indsats, for at Stævnet kan give et fyldigt og smukt Billede af dansk Landboliv.

Men ogsaa til Lærere og Førere skal lyde et ikke mindre hjerteligt Velkommen og en varm Tak. Tak først og fremmest for det daglige Arbejde derhjemme, men ogsaa for Beredvilligheden til for en Stund at afbryde dette Arbejde, og gennem Fremmødet her være med til at vække og styrke Interessen for dette saa vigtige Led i Skolearbejdet og Ungdomsopdragelsen.

Børnene stemte derefter i med en Sang, som Lærer C. Damgaard havde skrevet til Dagen, og saa talte Undervisningsminister Jørgen Jørgensen:

— Denne store Skare af Piger og Drenge er kommet ind til Landbostævnet som Budbringere for den nye Tid. De kommer derude fra Sognet, fra Landsbyen, hvor Bondens daglige Gerning foregaar, og mange af de smaa Mennesker, der staar her, er allerede meget nyttige Medarbejdere i Landbrugsbedriften i deres Hjem.

De er kommet herind ved denne Lejlighed for at vise, at der er Sundhed og Styrke, Glæde og Livsmod hos Slægten, der vokser op ude paa Landet.

Igennem mange Aar har Gymnastikken haft stor Betydning for Landbounghdommen, gennem Højskolen kom den ud til Befolkningen, og Ungdommen fra Landet melder sig i stigende Tal, hvor god Idræt øves.

Under de danske Gymnastikforeninger og de danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger samles nu hver Vinter over 100.000 voksne til Gymnastik, og af disse 100.000 er det altovervejende Tal Landbounghdom. I disse Dage, hvor vi ligesom gør Status op for et Afsnit af Bondestandens Historie, og hvor vi med Stolthed ser tilbage paa en rig og betydningsfuld kulturel Udvikling, skal Gymnastikkens Betydning i denne Udvikling ogsaa med Hæder nævnes.

Det er en gammel Erfaring, at bedre end at prædike Moral overfor Ungdommen er det at fylde de Unges Sind og Tanker med gode Interesser, og Gymnastikken er til dette Formaal særdeles velegnet.

Naar vi da i vor Tid i Skoler og andre Steder opfordrer til Deltagelse i Gymnastik og anden god Idræt, saa er det ikke alene, fordi vi ved, at dette er nyttigt af Hensyn til Sundheden, men saa er det, fordi vi ogsaa ved, at gennem den gode Idræt udvikles og fremmes ogsaa andre værdifulde Egenskaber. Den gode Idræt bidrager til at styrke Viljen, den udvikler Karakteren og kalder frem den gode Kammeratskabsfølelse, der er saa værdifuld for Ungdommen.

Jeg skal ikke nærmere uddybe, hvad jeg mener, der kan henføres under god Idræt, det afgøres vel bedst af Ungdommen selv, men jeg advarer jer imod at blive grebet af det Sportsjageri, som er saa stærkt fremme i Tiden. Denne Jagen efter Rekorder løfter ikke Ungdommen, hverken med Hensyn til kulturel eller personlig Udvikling. Lær ogsaa

paa dette Omraade at skelne mellem godt og ondt, mellem det opbyggende og det nedbrydende, mellem det, som bidrager til personlig og menneskelig Udvikling, og det, som fører til det modsatte.

Idrætten er blevet et Led i Skolens Arbejde. Mange vil mene, at Idrættens Plads i Skolen hidtil har været noget for beskeden. Det skal for Fremtiden blive anderledes.

I Skoler af alle Slags baade for Børn og Unge vil der i de kommende Aar blive sikret Gymnastikken bedre Betingelser end hidtil.

I Løbet af de nærmeste Aar vil der nu blive rejst Gymnastikhuse ved Skolerne Landet over, det er den første Betingelse for at faa Gymnastikken rigtig i Gang.

Paa samme Maade bliver der i de nærmeste Aar indrettet Idrætspladser i enhver Kommune i Landet. Naar dette i Løbet af 5 Aar er gennemført, er Grundlaget skaffet til Veje for, at Idrætsarbejdet kan komme rigtig i Gang.

Men skal Idrætten faa Betydning i Opdragergerningen, saa skal der herske god Aand og Tone i Gymnastiksalen og paa Idrætspladsen. Raa Tale eller daarlig Opførsel overfor Kammeraterne er ikke forenelig med Idrættens høje Formaål.

Men Piger og Dreng, naar I er kommet herind ved denne Lejlighed, saa er det jo ikke alene for at vise os Gymnastik og Boldspil, men saa er det tillige for at være med i disse Dages store Folkemøde, hvor Befolkningen fra Land og By i Tusindtal har sat hinanden Stævne.

De Begivenheder, vi fejrer, de store Landboreformers Gennemførelse for 150 Aar siden, kan maaske synes jer noget fjerntliggende, som ikke betyder saa meget for jer og for vor Tid.

Saadan synes I maaske nu, men naar I bliver voksne og bedre bliver i Stand til at skønne over, hvor betydningsfuldt for den danske Bondebefolkning det var, det, som skete for 150 Aar siden, saa vil I bedre forstaa, hvorfor alle vi, der har vor Rod i den danske Almue, hædrer og hylder de fremsynede Mænd, der for 150 Aar siden ved deres Reformlovgivning skabte saa rige Udviklingsmuligheder for den danske Bondestand.

Lykke og Livsglæde groede frem, hvor Mismod og Haabløshed før havde til Huse, et bedre Danmark, et lykkeligere Folk blev Resultatet. Det Land, I skal bygge videre paa, det Folk, I tilhører, er præget af de Begivenheder, vi fejrer, derfor vedkommer Sagen ogsaa jer.

I kommer ude fra den danske Muld, for manges Vedkommende fra smaa og fattige Kaar, men I kommer med Sundhed, med Styrke, med Kræfter, som I har hentet fra Livet og Arbejdet i den fri Natur. I skal nu føre videre det Arbejde, som Slægterne før jer har udrettet paa den danske Jord. Vi Bønder føler os stolte over at vise herude paa Pladsen de mægtige Fremskridt, der er naaet indenfor Landbruget, men vi sætter os ikke tilrette paa de Resultater, der er vundne, vi sætter nye Maal længere fremme, vi vil vinde nyt Land, vi vil høste flere Fold, vi vil have endnu bedre Resultater af vore Husdyr.

Det staar til jer, Børn af den danske Bondestand, at føre dette Arbejde videre.

Herinde mødes I nu i disse Dage med Børnene fra den store By, deres Livsvilkaar er

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen.

anderledes end jeres, de har mindre Sol og Lys, end I har, og de har ikke den frie Natur at tumle sig i, men de er Børn af det samme Folk, og I skal lære at forstaa, at en lykkelig Fremtid for alle fra Land og By kun kan skabes, naar Befolkningen forstaa hinandens Vilkaar, forstaa Samarbejdets Værdi, og er i Stand til at se bort fra de snævre Egeninteresser, naar det gælder Helheden.

Det 19. Aarhundredes Udvikling er det stærkeste Vidnesbyrd om, hvad Samarbejde mellem Land og By kan føre til.

Idet jeg da aabner dette Gymnastikstævne, udtaler jeg Ønsket om, at disse Dages Samvær maa bidrage til at styrke Sammenholdet og Fællesskabsfølelsen i vort Folk, og at der maa vokse op i By og paa Land en sund, en stærk, en vaagen og maalbevidst Ungdom.

Formanden for Dansk Gymnastiklærerforening, Skoleinspektør *H. Mønsted*, der de sidste to Maaneder udelukkende havde arbejdet med at tilrettelægge Stævnet, udbragte et »Danmark Leve«, og saa marcherede Børnene ud af Ringen ned mod Bellahøjskolen, hvor de kommende Dages mange Konkurrencer og Opvisninger skulde foregaa.

Ingen Forlængelse af Udstillingen

Baade før Aabningen og under de første Dages stærke Tilstrømning var der fra flere Sider udtrykt Forundring over, at Udstillingen kun skulde strække sig over 10 Dage. Nogle ønskede, at de smukke Specialudstillinger, Forevisningsringen og Teatret skulde blive staaende hele Sommeren som Turistattraktion. Der skulde saa fastsættes et nærmere Spilleprogram for Teatret og et Underholdningsprogram for Ringen. Andre ønskede Udstillingen forlænget en Uge, og atter andre vilde have, den skulde vare en Maaned. Til Grund for disse velmenende Forslag laa sikkert den Tanke, at Udstillingen havde været alt for

Statsminister *Th. Stauning*
som Tilskuer ved en af
Opvisningerne i Ringen.

stort et Apparat at sætte paa Benene for kun 10 Dage, og at saa stor en Kreds af Befolkningen og saa mange Turister fra Udlandet som muligt skulde have Lejlighed til at se den. En af Motiveringerne for Kravet om en Forlængelse var, at det i nogen Grad er begrænset, hvad Trafiksystemet i Danmark kan belastes med i 10 Dage, og at mange holdt sig hjemme, fordi de ikke vilde rejse i overfyldte Tog.

Indenfor Ledelsen havde man diskuteret Udstillingens Varighed mangfoldige Gange. Paa Baggrund af Sagkyndiges Erfaringer mente man dog ikke at kunne lægge Beslag paa Dyrene mere end i 10 Dage. Økonomiske og avlsmæssige Hensyn spillede ind her, og det var paa Forhaand udelukket at forlænge Dyrskuet, naar først Organisation og Apparatet var indstillet paa de 10 Dage. Derimod var der intet i Vejen for at forlænge Udstillingen uden Dyr, men det, mente man, vilde forrykke Helhedsindtrykket.

Af økonomiske Grunde havde Ledelsen intet Ønske om at forlænge Udstillingen, da det store, stadig stigende, Besøg gav Udsigt til, at det hele økonomisk vilde komme til at hvile i sig selv.

Et andet Forhold, som ogsaa spillede ind, var Propagandaen. Netop paa Grund af det korte Tidsrum var alle Sejl sat til i Tiden op mod Aabningen. Skulde Udstillingen strække sig over et længere Tidsrum, vilde en anden Metode og Teknik have været nødvendig for at opnaa et tilsvarende Resultat.

Generalsekretær *Høgsbro Holm* fastslog ved en Udtalelse Torsdag, at Udstillingens Porte blev lukket Søndag Aften som planlagt, og standsede dermed alle Rygter og Formodninger om en Forlængelse.

„Den største og smukkeste Sct. Hansfest

i Danmarks Historie“

Efter Udstillingens Aabning blev en stor Del af Arbejdet koncentreret om den store Midsommerfest, hvis Ramme var skabt ved et Samarbejde med Københavns Kommune, der i Udvalget var repræsenteret ved Kontorchef *S. Thorsen*, og Københavns Journalistforbund, repræsenteret ved sin daværende Formand, Redaktør *Karl I. Eskelund*. De øvrige Udvalgsmedlemmer var: Redaktør *N. Jørgensen*, Formand, Skuespiller *Svend Methling*, Politikommissær *Dahl Jensen*, Sekretær *Truelsen* og Pressesekretær *Kai Johansen*. Sidstnævnte var Udvalgets Sekretær.

Det var med nogen Spænding og ikke saa lidt Nervøsitet, man indenfor Udvalget og Udstillingens Ledelse imødesaa Aftenens Forløb. Det store Arrangement havde krævet et omfattende teknisk og organisatorisk Forarbejde. Det var Maalet at forsøge at skabe en folkelig, dansk Midsommerfest med saa enkle Virkemidler som muligt. Det, der skulde foregaa i Forevisningsringen, skulde ses og høres af mange Tusinde Mennesker, hvoraf store Dele stod temmelig langt fjernet fra Begivenhedernes Centrum, og samtidig skulde Familieme, der sad ved Radioapparaterne ude omkring i Landet, ogsaa føle noget af den Stemning og fornemme noget af det Liv, som fik Udtryk paa Bellahøj.

Det truede med Regn flere Gange i Løbet af Dagen, og der faldt enkelte Draaber sidst paa Eftermiddagen, men til alt Held klarede det op ved 19-Tiden. Det blev dog langt fra nogen lun dansk Sommeraften. Temperaturen var Kl. 21 kun 13° Celcius, hvilket var 2—2½° under Normalen. Allerede ved

18-Tiden begyndte Folk at strømme til Indgangene. Københavns Sporveje havde truffet omfattende Særforanstaltninger og havde alt disponibelt Materiel i Brug. Sporvogne og Busser kørte med det kortest mulige Interval, og flere Linier blev forlænget, saaledes at de kunde sætte Folk af saa nær Udstillingen som muligt.

Politiet i København og paa Frederiksberg havde indkaldt et stort Ekstramandskab til Afvikling af Trafikken, og inde paa Pladsen var der foretaget en Række omfattende Afspærringer for at dirigere de mange Tusinder, som strømmede ned mod Forevisningsringen. Københavns Brandvæsen, Zone-Redningskorpset og Falck's Redningskorps foretog systematiske Afpatruller-ringer mellem Staldene, og der var posteret Udrykningsvogne, Ambulancer og Sprøjter flere Steder rundt om i Terrænet. For ikke at skabe Panik mellem Dyrene, naar det store Sct. Hansbaal blev tændt, var Staldenes Facader mod Forevisningsringen beskyttet af Presenninger. I Indgangsportalen til Ringen holdt Ambulancer og Motorsprøjter og i Falck's og Zonens Afdelinger paa Udstillingen var man parat til Katastrofe-Udrykning. Politiet havde posteret Kæder af Betjente, radiært ud fra de Punkter i Barrièren omkring Ringen, hvor man kunde vente den største Belastning.

Det blev en uforglemmelig Aften. De fleste, der oplevede den, er sikkert enig med den Journalist, som i Nationaltidende i en 6-spaltet Forside-Over-skrift brugte Udtrykket: »Den største og smukkeste Sct. Hansfest i Danmarks Historie.«

Da Tusmørker kom, tændtes alle Lys paa Bellahøj. Indefra Byen kom Stafet-ter fra de københavnske og frederiksbergske Idrætsforeninger. Med brændende

Fakler løb de gennem Byen. Det var Byens Ungdom, som bragte deres Hilsen til Landet.

Fra Forevisningsringen havde man et meget smukt Overblik udover Pladsen. En Tordensky trak indover Byen, netop som Festen skulde til at begynde. I Baggrunden trak Københavns projektørbelyste Taarne og Spir lysende Striber mod Nattehimlen. Raadhusets Taarn hævede sig op over Lysreklamernes røde, blaa og gule Farver, og Bellahøj var som Højen, der stod paa gloende Pæle. Træhesten var anbragt øverst oppe paa det pyramideformede Baal. Mørk og truende — næsten grotesk i sin Virkning — hængte den dér som Symbolet paa en ond Tid i Danmarks Historie.

Fra Bellahøjskolen kom 4.500 Børn ind over Pladsen. Med Bøgeløv i Hænderne kom de forundrede og betagne gaaende frem gennem Ringens Halvmørke. Medens Garden slog an til Riberhus Marchen, kom de ind gennem den store Indgangsportal, gik Ringen rundt og samledes i en Halvmaane foran Tribunen.

Som en lysende Cirkel uden omkring dem stod 300 Vogtere med brændende Fakler.

En rød Signalkugle tændtes højt oppe over Pladsen. I samme Sekund kastede tre Kæmpeprojektører deres slanke Lysbundter mod Himlen. Straalene krydsede hinanden under Skyerne og samledes til sidst i et Kæmpebundt midt over Pladsen. I samme Øjeblik satte Lurblæserne ind med en Fanfare. Saa begyndte Byens Sang. Børnenes klare Stemmer, deres Alvor og oprindelige Glæde over at være med greb alle om Hjertet. 118.200 Mennesker stod stille og lyttede til Sangen. Inde over Byen var Kontrasten mellem Mørke og Lys blevet skarpere, og rundt om i Udkanterne begyndte Sct. Hansbaalene at blusse. Publikum maatte allerede nu give Udtryk for deres Glæde over Børnene, og der brød en Orkan af Bifald løs.

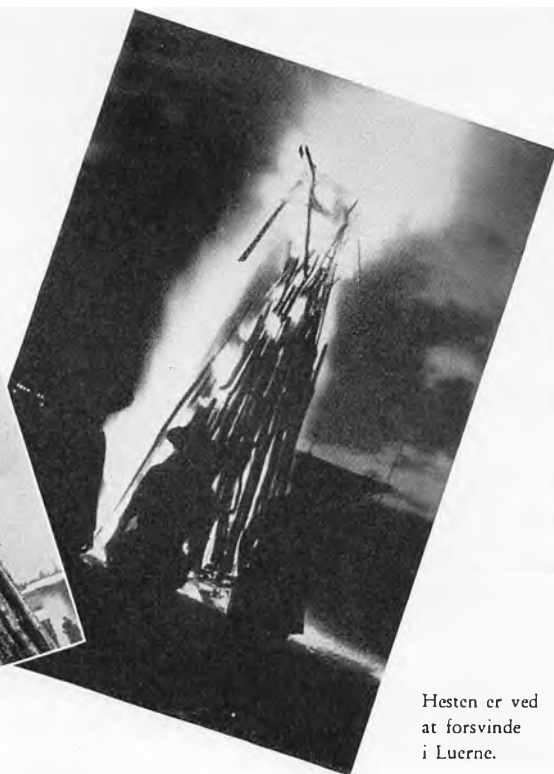
Den Folkelykke, der er skabt paa Frihedens Grundlag,
har lært os alle, Arbejdere saavel som Bønder, unge og gamle, at elske vort Land.

Saa talte Formanden for Københavns Borgerrepræsentation, Landsretssagfører *Karmark Rønsted*:

— Paa Københavns Bystyres Vegne byder jeg alle, Byens Gæster og dens Borgere Velkommen til Fest paa „Bellahøj“. Vi samles paa et Sted, hvor Byen møder Landet, og hvor Pladsens Omgivelser taler til os. Vi skuer ud over en By med skønne Taarne, som hvert er et Blad i vor Bys og vort Lands Historie. Paa Pladsen foran os har vor Bys Borgere for snart 3 Aarhundreder siden kæmpet for Byens og Landets Selvstændighed. Vi

Træhesten
anbragt paa det
pyramide-
formede Baal.

Hesten er ved
at forsvinde
i Luerne.

staar derfor her paa et Sted, hvor Folkets Arv af dybe, stærke Minder strømmer os imøde. Ogsaa Kirkens kønne Bygninger taler til Sindet og stemmer os til Andagt. Grøndalskirken i Landsbykirkens Stil med Kirkeklokken, der ogsaa kan være støbt til Hovedstaden, selvom den høres bedst i den lille By. Paa den anden Side rejser Grundtvigskirken sig som et Vartegn for de søfarende, der sejler ind til vor By, og som et synligt Minde om en af vor Kulturs store Aander og hans Indsats i vort Lands Historie gennem Højskolen og dens Betydning for Bondestandens Højnelse, den Bondestand, der har skabt denne enestaaende Udstilling. Bag os hører vi Suset fra Bellahøjparkens gamle Trækroner, der hvisker om den florissante Tid for 150 Aar siden, da dansk Handel bragte Rigdom til Huse fra fremmede Lande, saaledes at Eventyret kunde begynde paa „Bellahøj“.

Københavns Kommune har hæget om dette Sted og har med nænsom Haand faaet de gamle Bygninger til at tjene Dagens Krav. Herligere Plads til et Møde mellem Land og By kan ikke tænkes, og jeg mener at gøre mig til Tolk for vor Bys Befolkning, naar jeg udtaler Haabet om, at denne Plads ogsaa i Fremtiden maa kunne være en Ramme, naar By og Land mødes til Fest.

Vi ser ogsaa for os en Arbejdets By med talløse Skorstene mellem de historiske Spir og Taarne, en Arbejdets By, der er med til at gøre Landets Gerning i lige Grad, som Arbejdet øves derude paa Landet.

Vi fejrer ved denne Udstilling 150 Aarsdagen for Bondestandens Frigørelse, og vi fatter Sandheden af, hvad der staar i Landbokommissionens Betænkning, at naar man sammenholder den stavnsbundne Tilstand med den frie Borgers, saa bliver det indlysende, at hin ikke i saa høj Grad som denne kan elske sit Fædreland, fordi det er tillukket for ham. Stavnsbaandets Lænker blev løst, en ny Tids Bonde voksede frem, og i Dag samles Bonde og Borger for at fejre Mindet om Bondestandens Frigørelse. Ogsaa Arbejderklassen paa Land og i By kæmper for sin Frigørelse. Ingen Følelse er mere dybt indprentet i Mennesket end Lysten til Frihed, den er uadskillelig fra Menneskets Natur. Et frit og folkeligt Styre har skabt det Grundlag, som vort Lands Økonomi og Kultur i Dag hviler paa. Den Folkelykke, der er skabt paa Frihedens Grundlag, har lært os alle, Arbejdere saavelsom Bønder, unge og gamle, at elske vort Land. ... det Land, som vi blev

forenet med ved vor Moders Stemme, i hvis Historie vi alle er et Led, og som vi alle gerne fortsat vil tjene under et frit og uafhængigt Flag.

Idet jeg byder Velkommen, beder jeg Dem alle med mig forenes i et Ønske om, at det i Samarbejde mellem By og Land maa lykkes os at skabe lykkelige Kaar for hele vort Lands Befolkning og bevare vort Lands Selvstændighed. Jeg beder Dem med mig raabe et trefoldigt Leve for det Land, som vi har taget i Arv fra vore Fædre. Danmark Live!

Hurraraabene bruste ud over Pladsen, og med Børnene som Forsangere istemte Forsamlingen »Der er et yndigt Land«.

Saa lød Lurerne igen. Børnene sang første Vers af »Absalon byggede Borg«, og medens Projektørerne blev rettet mod Talerstolen, bragte Biskop Absalon (Svend Methling) Byens Hilsen til Landet.

Jeg er sikker paa, at disse Aars dybeste Ejendommelighed engang, naar vi ser dem i Historiens Lys, bliver den jernhaarde Vilje, hvormed Vanskelighederne er blevet brudt.

Børnene sang andet Vers af »Absalon byggede Borg«, og saa talte Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødding:

— Naar Bonden i disse Dage rykker indenfor Københavns Grænser med sin Mindeudstilling, er en af Grundene den, at vi vil paakalde vor Hovedstads Opmærksomhed paa Bondens Gerning og Stilling. Lad mig i Aften, hvor Land og By mødes, minde om et Par Forhold, som ikke springer umiddelbart i Øjnene.

Dansk Landbrug arbejder dygtigt — det vidner Udstillingen højt om. Men her siger den almindelige Fremrykning, som illustreres rundt omkring i Teltene, mere end de Enkeltpræstationer, hvor de dygtigste af vore Fæller peger paa de Maal, der ad Aare skal naas af os alle. Men har De tænkt paa, at det, De ser paa Udstillingen, er ydet af en Bondestand, der i de sidste Aar har været ude i haarde Prøvelser, og i en haard Kamp ikke alene for rimelig Løn og rimelige Kaar, men ogsaa for Hjem og Arnes Frihed. I den historiske Udstilling er de forskellige Krisers Virkninger gennem Tiderne blevet fremstillet. Om den sidste siges der, at den har givet os Svinekort, nye Organisationer og politisk Uro. Jeg er sikker paa, at disse Aars dybeste Ejendommelighed engang, naar vi ser dem i Historiens Lys, bliver den jernhaarde Vilje, hvormed Vanskelighederne er blevet brudt, og som vor Kronprins talte om forleden. Det er et af haarde Storme medtaget Landbrug, hvis Arbejdsresultat, De ser i Dag. Selv den blinde skal kunne se, hvor mandigt de trange Dage er blevet mødt. Vi sender en Hilsen til de mange Hjem, smaa som store, udover vort Land, der har oplevet disse Aar i Angst og Bekymring for Ejendom og Frihed — de dyrebare Goder, Landboreformerne skænkede Danmarks Bønder — og som under Nøjsomhed og Arbejde har baaret tunge Byrder og bevaret sig selv derved.

Det andet, vi vil minde os, er, at det danske Landbrug er de Titusinder af selvstændige Bedrifter. Det var Landboreformernes Tanke, at Danmarks Jord skulde dyrkes af de mange frie Bønder, Gaardmænd og Husmænd. Det var et Vovestykke. Kunde vi Slægtled efter Slægtled stille de Titusinder, der kunde være selvstændige Ledere i et Arbejde, der med Aarene er blevet uhyre sammensat og krævende. Svaret giver vi i denne Udstilling.

Det er den Dag i Dag dansk Landbrugs Styrke ikke, at Enkeltmand kan lave Rekorder, men at vor Fremrykning sker over saa bred en Front og med saa tæt fylkede Rækker. Aarene har lært os at staa sammen i Fællesskab om Opgaver, som oversteg den Enkeltes Evner.

Bundet af vort Væsen har vi ladet det Fællesskab være af frivillig Art — „Enkeltmænd, der frit forenes“. Ogsaa det er vor Hemmelighed og Styrke.

Vi vil i Aften minde vor Hovedstad om Baggrunden for vort Arbejde og om vort Særpræg. Vi holder af denne store By, denne som vi synes for hvert Aar skønnere By med det lyse Smil og den aabne Venlighed; som vi gerne vil forstaa den, vil vi gerne forstaas af den ogsaa paa disse Omraader. Der er dybe Forskelligheder mellem Land og By, vort Fædreland bliver ikke fattigere af det, tværtimod, naar vi forstaar hinanden og erindrer, at vi har Fællesskab i Skæbne. Vort fælles Fædrelands Fremtid bygger I og Vi sammen. Naar man i gammel Tid tændte Sct. Hansbaalene i Landsbyerne, saa brændte man de Hekse, der symboliserede det, der ødelagde Sammenhold og Fællesliv. Naar vi tænder Baal paa Bellahøj, hvor Land og By mødes, ønsker vi, at Luerne maa fortære Misforstaaelse og Mistillid os imellem. Ja, vi haaber, at disse Dages Møde mellem Land og By maa:

Spaa om Dag, da Danmark staar
atter med Kransen om Panden,
og Hjerter, der for hende slaar,
faar lært at forstaa hinanden.

Al Undertrykkelse udefra som indefra være bandlyst!

Saa satte Lurblæserne i med »Herlig en Sommernat«, og Baaltalen blev derefter holdt af Borgmester *Ernst Kaper*:

— Vi fejrer Aar for Aar over hele Landet ved Sct. Hans vor Midsommerfest. Det er Sommerlyset vi fejrer, det er det skønne Privilegium, Naturen har skænket Nordens Folk i den lyse Sommernat. Hos os, som det sydligste Folk i Norden, mødes vel det vigende Aftenlys og den stigende Morgenglans ikke helt som længere nordpaa, men et Par Timers Baalfest kan dog ligesom binde Aften og Morgen sammen paa Aarets længste Dag.

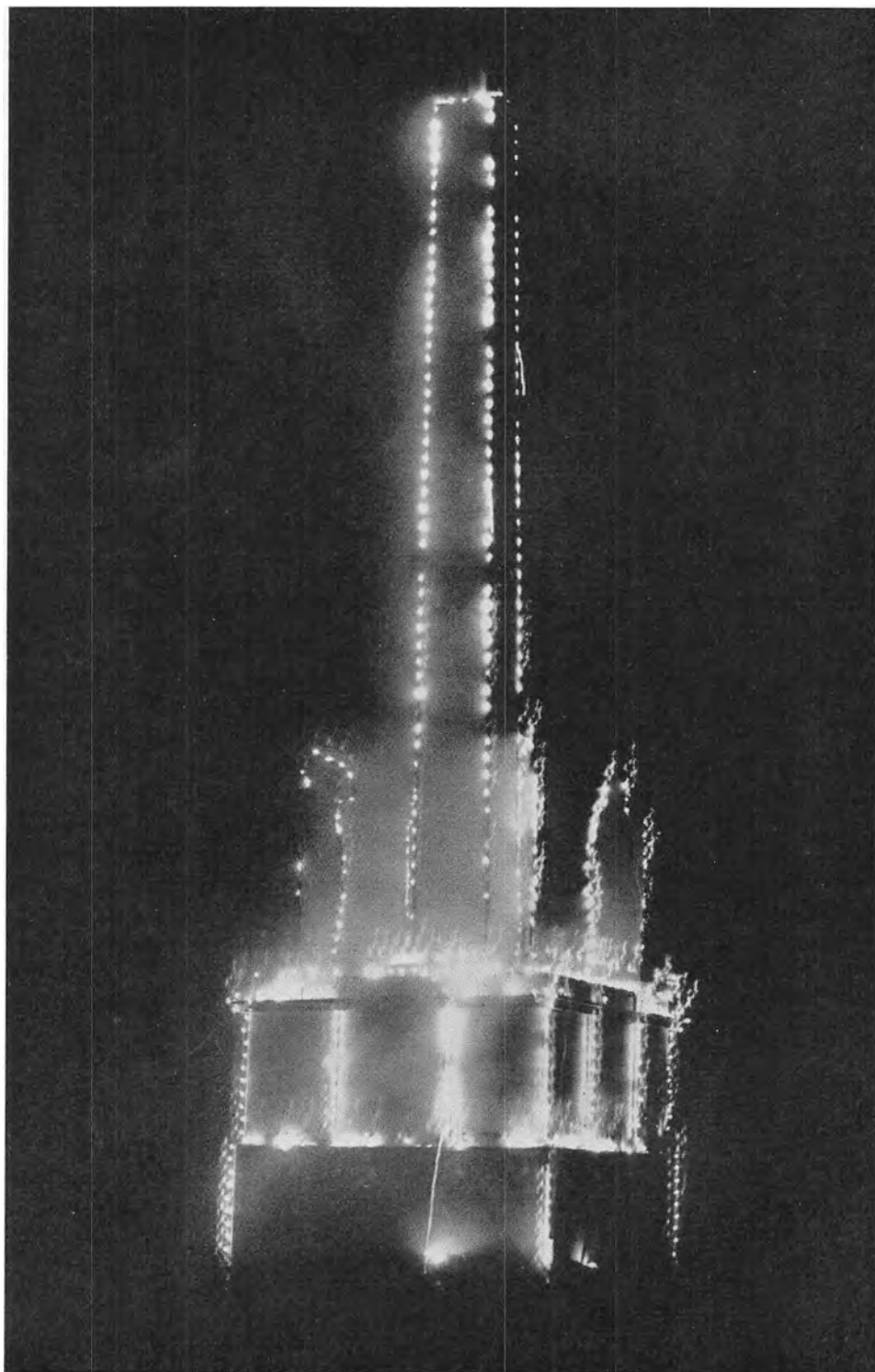
Vi Danske, som ikke er sikre paa en hvid Vinter, men for hvem det kan hænde, at Mørke og Slud erstatter Sne og Is, elsker maaske just derfor Midsommerglansen over vort blide Landskabs Enge og Bakker, over Fjord og Hav med særlig Ømhed. Bereder selve Midsommerfesten os Skuffelse, saa føler vi det næsten, som lidt af en Uret mod os, ved at der er gjort Skaar i vor Sommerglæde. —

Mens vi her i Staden ellers holder vor Midsommerfest med Børnesang og Lurklang foran Raadhuset og med Sct. Hansbaalet tændt højt over alles Hoveder paa Raadhusets Tag, er vi i Dag rykket ud paa den store Festplads fælles for Land og By. De mere end 2.000 Børn fra alle Landets Amter, som København har budt til Gæst, blander deres Røst, der skingrer i alle Landets brogede Dialekter, sammen med Klangene fra Børnene baade fra „Grønnegade“ og fra Nørre-, Øster-, Vester- og Sønderbro, en særlig Dialekt som Landets øvrige.

Med Rette kan Land- og Byboere, Voksne som Børn, føle sig som een Skare; thi København er kun blevet Storby — paa godt som paa ondt — ved den store Tilstømning ude fra Landet, og tusind og atter tusind Familier her føler sig stadig ved Herkomst og Slægt knyttet til alle Egne af Danmark.

Og ligesom det fælles Sprog har vi alle det samme Sind. Hos os følges Amen og Gammen let sammen; Alvor og Skæmt omskiftes i Sindet med en Lethed i Danmark som næppe noget andet Sted i Verden.

Det er derfor, at det paa een Gang er vort ramme Alvor med Ærbødighed at mindes den Stordaad fra 150 Aar siden, der betød vor Landbostands Frigørelse, og som skabte

Lysende steg
Frihedsskøtten
op af
Baalets Aske.

Grundlaget for personlig og politisk Frihed for alle Danske, og at vi dog vil gøre det skæmtvis ved at brænde Træhesten paa vort Baal.

Vi bør ogsaa her under Bellahøjs Bakkekam, hvor for dobbelt saa lang Tid siden Svenskerne truede vor Selvstændighed, som intet andet Folk har gjort det, i Mindet om Nordens indbyrdes Fredssind nutildags tænke fremad med Haab om, at alt det stygge og truende, vi nu oplever, dog maa vende sig til Fred og Frihed.

Paa een Gang i Alvor og Skæmt fordømmer jeg da Undertrykkelsens Symbol fra Fortiden, Herremandens „Træhest“, til Baal og Brand, og knytter til denne Baalfærd et inderligt Ønske om Selvstændighed, Frihed og Fred for vort Land!

Al Undertrykkelse udefra som indefra være bandlyst!

Forsvind i Luerne, du onde Træhest — og stig op af Ilden, du fejre Frihedsstøtte!

Tænd Baalet!

I samme Sekund Borgmesteren sluttede, slog lange Ildtunger ud af Baalet, og ude fra Yderkanterne trak Fakkeltænderne ind mod Midten og kastede Faklerne i Ilden. I Løbet af nogle faa Minutter var hele den store Brændestabel et sydende Ildhav.

Som en levende Mur, stod de mange Tusinde Tilskuere med Ansigterne vendt mod Baalet. Da Ilden begyndte at slikke op omkring Træhesten, gik der en Bølge af Bevægelse gennem Forsamlingen. Symbolikken i Handlingen blev levende for dem. Og da Hestens Hoved styrtede ned i en Regn af Gnister og Gløder, jublede hele den store Tilskuerskare. Saa begyndte Orkestret paa Midsommervisen, og medens Baalet langsomt brændte ned, tonede Sangen ud i Sommernatten. Børnene sang for. Da sidste Vers var ved at være slut, steg Frihedsstøtten op af Baalets Gløder. Lysende stod den dør, Symbolet paa den danske Bondestands Frigørelse fra Trældomsaaget. Med rungende Stemme citerede *Svend Methling*:

»Kongen bød: Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives Orden og Kraft, at den frie Bonde kan vorde kjæk og oplyst, flittig og god, hæderlig Borger, lykkelig.«

Som grebet af den samme Indskydelse, hilste Børnene Frihedsstøtten med Jubel og Hurraraab. De hævede Bøgegrenene og svingede dem over deres Hoveder til Hilsen, og de Voksne bag dem blev revet med af dette spontane Følelsesudbrud, saa Bifaldet vilde slet ikke standse.

Festens første Del var slut. Mens Garden spillede Marcher, forsvandt Børnene ud af Ringens søndre Udgang og fortsatte bag om Husmandsstedet til Bellahøjsskolen, hvor Toget opløstes. De københavnske Børn blev hentet af deres Forældre, og Landsbyskolebørnene fortsatte til de Skoler, hvor de havde

Nat kvarter. Dagens mange skiftende Indtryk havde næsten været for overvældende for dem. De var segnefærdige af Træthed.

Omsider kunde Dansen begynde, og Udvalget trak et Lettelsens Suk. Selvom det hele tilsyneladende var gaaet programmæssigt, havde der dog været en Brist. Brandvæsen og Politi havde stillet Krav om et gnistfrit Baal, og efter Sagkyndiges Mening blev der ogsaa anvendt det rigtige Materiale, men man havde overset Gnistdannelsen fra Træhesten og Faklerne. En stor Glød landede i et Hjørne af Indgangsportalens Lærred, som øjeblikkelig blev antændt. Folk begyndte at raabe Brand, og de Ambulancevogne, som holdt i selve Porten, brugte Hornet, for at komme bort. Der var ved at udbryde Panik mellem Tilskuerne, og de, der stod nærmest, begyndte at sætte i Løb. Ilden havde dog ikke kraftere fat, end at Falck med en Haandsprøjte kunde slukke den. Baade Politi, Brandmænd og Redningskorpsets Mænd forsøgte at faa beroliget de ophidsede Gemytter og raabte som paa Parole: »Bliv staaende«. Der var da gaaet Panik i den Del af Tilskuermængden, som stod nærmest Porten. Først da de saa, at Ilden var slukket, og at det hele kun var en Bagatel, slog Stemningen om. Saa begyndte til Gengæld Vittighederne at falde kraftigt.

Dansen paa Bellahøjvej blev noget sammentrykt, fordi de Dansende alle vilde være saa nær Højtalerne og Rundspredene som muligt. En Del foretrak Forevisningsringen som Dansegulv. Efter Henstilling fra Politiet fortsattes Dansemusikken til Kl. 2, idet det var nødvendigt for en rolig Afvikling at fordele Hjemtrafikken over en saa lang Periode som muligt.

Der faldt nogle enkelte Regndraaber, lige da Festen i Forevisningsringen var afsluttet, og en Masse Mennesker strømmede mod Udgangene for at komme hjem saa hurtigt som muligt. I Tidsrummet fra Kl. 23 til Kl. 24 blev alle Tidens Trafikrekord sat af Sporvejene. Ved store Begivenheder er Trafikken i Almindelighed delt paa mange Linier og over et længere Tidsrum. Her var den koncentreret paa et Sted, Krydset ved Hovedindgangen. Publikum tog dog Vanskelighederne med godt Humør. Sporvejene og Politiet, som havde sat et mægtigt Apparat ind paa at løse Opgaven, havde megen Glæde af deres Anstrengelser. Der skete ikke et eneste alvorligt Trafikuheld.

I Mylderet kom dog en Del Børn bort fra deres Forældre, og paa et Tidspunkt var der 100 Børn i Politivagten, men de blev dog henter allesammen paa nær tre, som maatte tilbringe Natten hos Zone-Redningskorpset.

I Diskussionen om, hvordan 100 Børn kan forsvinde fra Forældrene, var der Strid om, hvorvidt det kunde være et Udslag af »synkende Ansvarsfølelse« hos Forældrene, eller om det ikke snarere var et Udtryk for den Tillid, Befolkningen nærer til sit gode Politikorps.

Ca. 90 Mennesker blev Sct. Hansaften behandlet af Udstillingens Læge, Dr. Tryde. Det var dog alle kun lettere Ildebefindender.

Det samlede Besøgstal om Torsdagen blev opgjort til 118.200.

Landsbyskolebørnenes imponerende Opvisning

Efter det kolossale Besøg til Midsommerfesten var man forberedt paa en stille Fredag, men allerede først paa Formiddagen var der igen sort af Mennesker paa Arealet. Fredagen blev navnlig Udflugternes store Dag. Man kunde høre Dialekter fra alle Landets Egne, og skønt mange af Landmændene havde rejst hele Natten, satte de alligevel Kursen mod Bellahøj, saa snart Togene i den tidlige Morgen ankom til Hovedbanegaarden. Det var navnlig Specialudstillingerne, de interesserede sig for, og mange af de praktiske Oplysninger, som blev givet paa de faglige Udstillinger, aabnede nye Perspektiver, og de talmæssige Oversigter satte Tanker i Gang. Videnskabsmænd og Konsulenter havde løst deres Opgaver paa fortræffelig Maade. Grundprincippet i dansk Landbrugs tekniske Udvikling — Samarbejdet mellem Videnskaben og det praktiske Liv — blev paa Bellahøj levendegjort, saa alle kunde forstaa det.

I Referater af faglige Møder, holdt i Løbet af Efteraaret og Vinteren, nævnes Bellahøj tit, saaledes at man har Lov til at konstatere, at det omfattende belærende Materiale, som var samlet i de store Specialudstillinger, har virket

Drengenes
Opvisningshold.

ansporende i det daglige Arbejde. Mange Problemer blev sat under Debat her, og en Række af de Mænd, som havde været med til at skabe disse Udstillinger, havde stillet et Livs Erfaring og Viden til Raadighed.

I Dagens Program var Afslutningen af Landsbyskoleidrætsstævnet den største Begivenhed. Kl. 17,30 marcherede de 2.300 Børn samlet ind i Ringen. Bagest gik det store Opvisningshold paa 1.200, sammensat af 25 Dreng og 25 Piger fra hvert Amt. De Børn, som ikke var med i Opvisningen, tog Opstilling i Ringens Yderkant omkring Amtsfanerne. Drengene i Gymnastikholdet var i sorte Benklæder og hvide Trøjer, Pigerne var i lyseblaa Gymnastikdragter.

Viceskoleinspektør *H. Mønsted* udtalte i sin Præsentation af Holdet, at man ikke havde arbejdet paa at faa de dygtigste trukket frem, men havde bestræbt sig paa at vise Gennemsnittet af Børnegymnastikken paa Landet.

Der var trænet holdvis hjemme, medens Lederne, Seminarielærer *L. E. Christensen*, Skaarup, og Frøken *Helga Petersen*, Viborg, udover en Radioinstruktion kun havde trænet 2 Gange under selve Stævnet. —

Gymnastikinspektør *P. M. Trap* takkede derefter alle, der havde været med til at gøre Landsbyskoleidrætsstævnet til en saa storslaet Oplevelse, som det var blevet; henvendt til Børnene udtalte han:

— I har vist os, hvilke Resultater, man kan naa selv under vanskelige Forhold og med en kortvarig Træning. Jeg haaber, at der maa blive arbejdet med samme Energi og Interesse paa Gymnastikpladserne Landet over. I fejrer i disse Dage Mindefesten for Stavnsbaandets Løsning, men I bør ikke glemme, at de samme Mænd, som var med til at gennemføre Landboreformerne, ved Skoleloven af 1814 ogsaa var med til at indføre Gymnastik og Idræt i danske Skoler. —

Derefter begyndte Opvisningerne. Det var knapt til at forstaa, at alle disse Børn kun havde været samlet to Gange til Fællestræning. Man fik nærmest det Indtryk, at det var et sammensvejet Hold, som gav en Opvisning efter et længere Ophold i en Træningslejr.

Til Slut takkede Viceskoleinspektør *Mønsted* Børnene og udbragte et »Leve dansk Ungdom!«

Forsamlingen og Børnene sang »Altid frejdig, naar du gaar«, og under endeløst Bifald begyndte Børnenes Udmarch.

Saa tog et Hold Vogtere fat. Under Gymnastiklærer *Alfred Ryes* Ledelse

Børnene stillet
op for sidste
Gang under
Stævnet.

havde der hver Dag under Udstillingen været Morgengymnastik. Der var ikke trænet med Opvisning for Øje, men det lykkedes alligevel at faa sammensat et dygtigt og ensartet Hold.

Denne lille Tilføjelse paa Programmet interesserede navnlig en Række af vore bedste Gymnastikpædagoger, som var inviteret til at overvære Afslutningen af Børnegymnastikstævnet.

Om Aftenen havde det historiske Vognoptog samlet en stor Tilskuerskare omkring Ringen. Det blev en morsom Kavalkade. Nogle af Køretøjerne var fra det 18. Aarhundrede, og Personerne paa Vognene var klædt i Dragter, der svarede til Tiden. Det fornemste var et Firspandskøretøj, som havde tilhørt Prinsesse Caroline Mathilde. Det blev eskorteret af 11 Hestgardister med Kyradser.

Folk skyndte sig hjem, saa snart Forevisningen var forbi. Hele Dagen havde Himlen været overtrukket, og det var koldt om Aftenen, men alligevel var 79.035 Mennesker gaaet igennem Tælleapparaterne.

Regnvejr ødelagde Lørdagsbesøget

Om Lørdagen svigtede Vejret fuldstændigt. Det havde gennemgaaende været koldt og blæsende det meste af Ugen, men der var kun kommet enkelte Byger. Lørdag Middag faldt der et meget stærkt Regnskyl, og det regnede jævnt det meste af Eftermiddagen. Redningskorpserne maatte beskytte Staldene med Presenninger, og Dele af Arealet maatte afspærres paa Grund af Vand. Med de store Besøgstal paa alle Ugens Dage som Udgangspunkt havde man

Regnen blev taget med godt Humør.

saa smaat haabet at komme op paa et samlet Besøg paa 1 Mill., man havde navnlig regnet med et stort Eftermiddags- og Aftenbesøg Lørdag, hvor Niels Bukhs Gymnaster skulde have givet en Opvisning paa Friluftsscenen. Men Regnen slog de lyse Forhaabninger i Stykker.

Midt paa Eftermiddagen blev der holdt et Møde hos Generalsekretæren med Programlederne i Forevisningsringen og paa Friluftsteatret. Meteorologisk Instituts Vejrudsigter var ret trøstesløse paa det Tidspunkt, og det blev besluttet at aflyse alle Udendørsprogrammer. Aflysningen blev omgaaende meddelt gennem Højtaleranlægget paa Pladsen, og gennem Pressens Radioavis og Dagbladenes Oplysningscentraler blev det meddelt Offentligheden, saaledes at Folk ikke skulde gaa forgæves.

Selvom de Besøgende, som var kommet ind, før Regnen tog fat for Alvor, blev skuffede, var der ingen Kritik over de trufne Dispositioner. Det heftige Regnskyl havde forvandlet en Del af Forevisningsringen til et Morads, og Opholdet paa Friluftsteatrets Tilskuerpladser var alt andet end tillokkende. Redningskorpserne maatte flere Steder grave Grøfter for at faa Vandet ledet bort. De fire store Flag ved Hovedindgangen maatte tages ned, da man var bange for, at Stængerne ikke var stærke nok til at tage Vægten af de vaade Flagduge. Mange af de Besøgende, som blev overrasket af Regnen, foretog et grundigt Studium af Specialudstillingerne. Flere Steder var der ligefrem Trængsel.

Enkelte særlig modige bevæbnede sig med Paraplyer eller Regnfrakker og gik ud for at se, hvordan Dyrene tog det ublide Vejr.

Ved 5-Tiden stilnede Regnen af, og Folk begyndte igen at gaa igennem Tælleapparaterne. Det var dog for sent til, at Besøget kunde naa op paa de 100.000, som man havde haabet paa for Lørdagens Vedkommende.

Taller blev ialt 67.201, deraf var de 50.000 gaaet ind før Regnen begyndte ved Middagstid.

Københavns Kommunes Fest for Udstillingen

Københavns Kommune havde om Aftenen indbudt Udstillingens Ledelse og Medarbejdere til en Fest paa Raadhuset. Kommunalbestyrelsen var Værter, og der var indbudt følgende: Samtlige Ministre, Rigsdagens Formænd, Udstillingens Ærespræsidium og Økonomiudvalg, Arkitekterne og Pressen, samt alle de Udvalg, som stod i Spidsen for de enkelte Arrangementer. Endvidere deltog Kommunens Direktører og Kontorchefer og Repræsentanter for de Entreprenører og Haandværksmestre, som havde været med til at bygge Bellahøj.

Den store Forsamling, der talte ialt 1.200 Mennesker, samledes i Raadhus-hallen.

I sin Velkomstrale udtalte Borgmester *Viggo Christensen* bl. a.:

— Vi har set den prægtige Udstilling, og vi beundrer den som det vidunderlige Udtryk, den er, for det danske Landbrugs maalbevidste Arbejde igennem Aartier. Vi ved, at dette Arbejde har været ude for store Vanskeligheder. Vi her inde i Storbyen har ogsaa vore Vanskeligheder, jeg behøver blot at nævne Arbejdsløsheden. Vi priser enhver Forbindelse mellem Landbefolkning og København. — Og vi mindes med Tak, at Tusinder af vore Børn henter Sollys og Sundhed paa Landet. — Vi ønsker, at de Baand, der paa saa mange Maader knyttes mellem Land og By, vil blive styrket, og som Udtryk for dette Sindelag byder jeg i Aften paa Københavns Kommunalbestyrelses Vegne dem alle et hjerteligt Velkommen.

Derefter tog Udstillingens Præsident, Landstingsmand *Hauch*, Ordet:

— Der hersker i Landbrugsraadet og i Landbrugskredse dyb Taknemmelighed over den Maade, hvorpaa Udstillingen og Skuet er forløbet. Fra første Færd har Landbrugsraadet mødt vaagen Forstaaelse og beredvillig Imødekommenhed fra Københavns Bystyre og fra alle Sider indenfor den dertil knyttede dygtige Embedsstand. Vi er lykkelige over den smukke Plads, hvorpaa Udstillingen ligger. Mange Landbrugere har paa Toppen af Bellahøj i Løbet af Udstillingstiden faaet Indtryk af Storbyens Skønhed og smukke Beliggenhed, som ogsaa kan have Værdi i Tiden, der kommer.

Vi takker Københavns Kommune for den udmærkede Maade, hvorpaa Udstillingens Areal, trods den korte Tid, der egentlig var til Forberedelserne, blev tilrettelagt.

Vi er klar over, at Udstillingen har lagt Beslag paa Arbejdskraften hos mange af Københavns Kommunes Styrelse og Medarbejdere. Det er os ikke muligt at takke hver enkelt, men vi beder Dem være forvisset om, at hver enkelt er med i vor Tak.

Nogle af Kommunens Afdelinger har haft mere Besvær af os end andre. Nogle har kun haft Udgifter af os, men vi glæder os over, at der ogsaa indenfor Kommunen findes Afdelinger, som paa deres Indtægtsbudget vil have mærket Udstillingen. Jeg tænker her ikke mindst paa Københavns Sporveje.

Jeg takker, fordi De har stillet Deres smukke Hus til Raadighed for os, jeg takker for den smukke Fest i Aften, og jeg foreslaar, mine Damer og Herrer, at vi udbringer et Leve for København og Københavns Indvaanere. —

Stærkt og taktfast lød Hurraraabene op mod Hallens Glastag. Byen København havde taget imod Landbrugets store Udstilling med hjertelig Gæstfrihed, og Byens Borgere var i Tusindtal gaaet ud for at se, hvordan man arbejdede i Landbruget.

De af Landbrugets Mænd, som havde været med til at give Udstillingen Form og Indhold, gav ved Raadhusfesten Udtryk for deres Glæde og Taknemmelighed over den Interesse, Udstillingen var blevet mødt med. Og da Talerne i Hallen var forbi, og Selskabet tog fat paa Forfriskningerne, der ventede paa 2. Sal, hyggede Byens og Landbrugets Mænd sig i hinandens Selskab oven paa de travle Dage. Ved 10-Tiden spillede Garden op til Dans, og Borgmester *Kaper* var Fordanser.

Det blev en fornøjelig og smuk Sammenkomst, hvor Glæde over Arbejde, som lykkes, var Festens lyse Undertone.

Rekordbesøg paa Udstillingens sidste Dag

Indtil Lørdag Aften var der gaaet 786.236 gennem Tælleapparaterne. Selv om man havde opgivet at naa Millionen, var man alligevel forberedt paa et meget stort Rykind Udstillingens sidste Dag, Søndag den 26. Det var Tørvejr om Morgen, og lidt op paa Formiddagen begyndte Solen at kige frem gennem Skydækker. Samtidig begyndte den sidste store Folkevandring mod Bellahøj. Sporvogne og Busser spydede ved Middagstid Tusinder og atter Tusinder af Mennesker ud paa Forpladsen ved Hovedindgangen. For Udstillingens Ledelse, der paa Generalsekretærens Hjørnekontor i Administrationsbygningen spændt fulgte Slagets Udvikling, var det et dejligt Syn at være Vidne til ovenpaa den halvtriste Lørdag Eftermiddag. Alle Tælleapparater var i

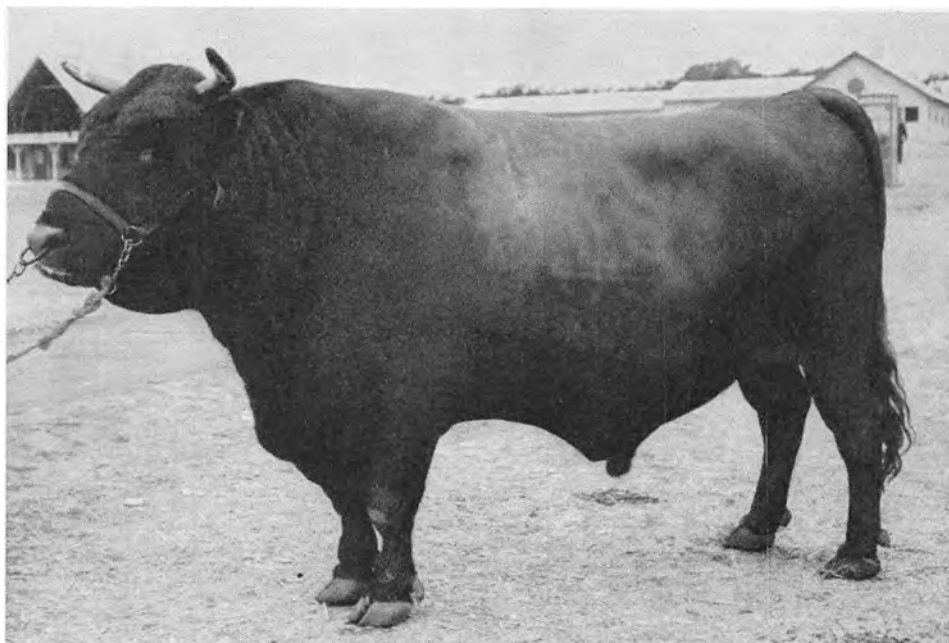
Rekord-Trafik til Bellahøj

Sporvejene satte alle Tiders Rekord i Bellahøjdagene.

Paa Parkeringspladserne stod den sidste Søndag Biler og Cykler i saa stort et Tal som aldrig før ved noget Stævne i Danmark.

Den berømteste
af alle danske
Tyre, „Højager
Nakke“.

Funktion, men alligevel stod der lange Rækker af Tilskuere, som ventede paa, at det blev deres Tur til at komme igennem. Paa Parkeringspladserne var der midt paa Dagen samlet Cykler og Biler i saa stort et Tal, som aldrig før ved noget Stævne i Danmark.

I en Periode lige efter Middag var Tilstrømningen kolossal. Skønt Sporvognene havde alt Materiel i Gang, var der lange Rækker af ventende ved Stoppestederne ind gennem Byen. Mange af Tilskuerne havde været paa Bellahøj før, men de vilde ud og tage Afsked. Forevisningsringen havde samlet saa mange Tilskuere som aldrig før, og det var næsten med Vemod, at Folk saa »Dyrenes Parade« for sidste Gang. Blæsten generede dog en Del. Det rigtige Folkelivsbillede vilde ikke udfolde sig som paa den første Søndag.

Tilstrømningen til Friluftsscenen slog alle Rekorder ved de to Niels Bukh-Opvisninger. Hver eneste Sidde- og Staaplads var solgt, og langs Hegnet stod Tusinder af Mennesker, som ikke kunde komme ind. I Træerne omkring Tilskuerpladsen fandt Ungdommen en gratis Førsteparketplads. Som altid høstede Niels Bukhs flinke Gymnaster Bifald for deres glimrende Præstationer.

Det var med nogen Vemod, man nærmede sig Afslutningshøjtideligheden. I 10 Dage havde Bellahøj været Midtpunktet i Danmark. Store Dele af Befolkningen havde Dag efter Dag fulgt med i Begivenhedernes Udvikling, og i alle Kredse glædede man sig med Udstillingens Ledelse over hver ny Rekord, Publikumsbesøget satte. For Udstillingens Personale blev Søndagen den roligste af de 10 Udstillingsdage. Apparatet gik af sig selv, og der var intet, der skulde forberedes til den næste Dag. Hjemsendelsen af Dyrene havde været planlagt før Aabningen.

Afslutningen paa de lyse, festlige Dage

„Det er med en Følelse
af dyb Taknemmelighed“.

Tusinder af Mennesker trodsede Kulden og Blæsten om Aftenen. Ved 10-Tiden blev der for sidste Gang blæst til Samling, og da Udstillingspræsidiets havde taget Plads paa Tribunens Midterloge, var Forevisningsringen fyldt med Mennesker. De stod alle med Ansigterne vendt mod Talerstolen, som vilde de se og høre de Mænd, som havde været i Spidsen for Landbrugets store Udstilling.

Den første, der talte, var Generalsekretær *Høgsgbro Holm*, som havde ledet Arbejdet fra den første Begyndelse. Ud fra sin slægtsbundne Forbindelse med dansk Landbrug og paa Baggrund af sin Indsigt i Landbrugets Forhold, sit Kendskab til Organisation, Administration og Personer, havde han været Manden, der samlede Traadene i sin Haand.

Generalsekretæren sagde:

— Om faa Minutter lukkes Portene for Landbrugsudstillingen 1938 — for Bellahøj-Udstillingen, som dens Betegnelse er blevet.

Det er med taknemmeligt Sind over for min dygtige Stab af Medarbejdere og ogsaa i Taknemmelighed for frugtbart Samarbejde med vide Kredse i vor Befolkning, at jeg som Udstillingens Generalsekretær konstaterer, at de Planer, vi for Aar og Dag siden lagde for denne Udstillings Afholdelse, nu er blevet virkeliggjort.

Det er lykkedes igen at afholde en hele Landet omfattende Landbrugsudstilling.

Det lykkedes, fordi det tidligt viste sig, at der i Befolkningen var en virkelig Trang til dette landsomfattende Stævne.

Det lykkedes, fordi Stævnet her blev bygget op som Udtryk for dansk Landbrug, fagligt, erhvervsmæssigt og kulturelt, og som Udtryk for Landbrugets Samhørighed med de andre Erhverv i vort Samfund.

Det lykkedes, fordi Mindet om Landboreformerne og Mindet om Reformernes Fædre og deres uegennyttige storsindede Førerskab fremdeles er levende iblandt os, og derfor udløser en Trang hos Landbrugeren af i Dag til i Halvandethundredaaret for Stavnsbaandets Løsning at fejre disse Mænd og deres Gerning i vort Folk ved at vise, hvad de stavns-

bundne Bønders Ætlinge har naaet som Resultat af det Frihedsværk, der bærer Navnene Kronprins Frederik, Bernstorff, Reventlow og Colbjørnsen.

Derfor har Bønderne præget København i disse Dage.

Bellahøj-Udstillingen lykkedes, fordi Byen København saa hjerteligt og saa gæstfrit tog imod os, og fordi Københavnerne saa talrigt søgte herud, ofte i nedarvet Trang til Forstaaelse af og Kendskab til Landbruget, dets Udvikling og øjeblikkelige Stade.

Det lykkedes, at Mødet mellem Landbrug og By paa Bellahøj blev til gensidig Belæring, og der er Grund til Taknemmelighed herfor.

Det lykkedes at faa Folkeskole, Højskole, Landbrugs- og Husholdningsskole med i Samarbejdet om at give Bellahøj-Udstillingen dens rette kulturelle Præg, og det lykkedes uforglemmeligt smukt at faa den opvoksende Ungdom og Landets Børn med i vort Frem-møde.

De Tusinder af Børns frejdige Sang under det susende Bøgeløv Sct. Hansaften varsler godt for det Slægtled, der følger og skal og vil bygge vort Land videre.

Det Lys og den frejdige Glæde, som Deltagelsen i Bellahøj-Udstillingen tændte i disse Tusinder af tindrende Barneøjne er for mig den smukkeste Understregning af, at Bellahøj-Udstillingen lykkedes, og at selv om vi nu lukker dens Porte, saa vil Mindet om Udstillingen, fagligt, erhvervsmæssigt og kulturelt, leve i vort Folk og være med til at bære gennem de Tider, der kommer.

Gaardejer J. Tvedegaard:

— Gennem de forløbne Aar er der indenfor Landboforeningerne afholdt mange lokale og provinsielle Dyrskuer og Landbrugsudstillinger, men det er første Gang De samvirkende danske Landboforeninger har været med til i Samarbejde med de andre Landbrugsorganisationer her i Landet at tage Initiativet til og at gennemføre en landsomfattende Landbrugsudstilling.

Nu staar vi ved Udstillingens Afslutning, og jeg føler Trang til her som Formand for De samvirkende danske Landboforeninger at udtale min Tak og min Glæde over Udstillingens Tilblivelse og Udstillingens Forløb.

I det kommende Landboforeningsarbejde vil den Belæring og de Impulser, vi har hentet paa denne Udstilling, blive af stor Betydning; det gælder saa godt som alle de Omraader, hvor Landboforeningsarbejdet sætter ind: Husholdningen, Planteavl, Husdyrbruget og ikke mindst Avlsarbejdet.

Det Elitedyrskue, der har været samlet paa Bellahøj i de sidste 10 Dage, og den Bedømmelse af de fremmødte Dyr, der har fundet Sted, vil i Arbejdet med Forbedring af vor Husdyrbestand i de kommende Aar faa uvurderlig Betydning. Vel har Ledelsen af vor Husdyravl hidtil haft de aarligt tilbagevendende store provinsielle Dyrskuer at støtte sig til i Arbejdet, men dette landsomfattende Fremmøde med Konkurrence mellem de bedste Dyr fra de bedste Opdrættere indenfor de forskellige Provinser maa ganske sikkert blive en Hjælp for Avlsarbejdet, som ikke kan vurderes højt nok. — Netop derfor finder jeg Anledning til at takke Opdrætterne, fordi de er mødt frem med deres kostbare Dyr, vidende om den dermed forbundne Risiko.

Naar det er lykkedes at give Udstillingen paa Bellahøj det Publikumstække, som det store Besøg er Vidnesbyrd om, skyldes det ikke mindst den udmærkede Hjælp ved Udstillingens Opbygning, som Landboforeningernes dygtige Konsulentstab har ydet. Vi kender og værdsætter disse trofaste Medhjælperes Virksomhed i den daglige Gerning, og vi beundrer, at de til Trods for deres Optagethed af Opgaverne derhjemme beredvilligt og med saa stor

Begejstring ogsaa har været i Stand til at hjælpe os her med at faa alt tilrettelagt og ordnet saa udmærket.

Men denne Tak gaar videre ud til vore Ungdomsskolars Ledere og til Landbohøjskolens og Veterinærskolens Folk. Det hidtil saa forstaaende og frugtbare Samarbejde mellem Videnskaben og det praktiske Landbrug er ved Udstillingen her yderligere blevet understreget og varsler godt for Fremtidens Arbejde. Udstillingens Tiltrækningskraft for Publikum blev stærkt fremmet ved den Hjælp og den Interesse, Udstillingen mødte fra alle dem, der har medvirket ved de festlige og lærerige Opvisninger, som har fundet Sted her i Forevisningsringen. Der har i Programmet for Forevisningerne i Ringen været noget baade til Fornøjelse og til virkelig faglig Gavn.

Med megen Tak nævner jeg den overmaade store Tilslutning til Udstillingen fra Landboforeningsmedlemmer fra det ganske Land. Vi havde næsten ikke turdet haabe paa saa stort et Besøg under de vanskelige økonomiske Kaar, som præger Tiden. Vi tager det som et Udtryk for Landbrugets Vilje til, de daarlige Tider til Trods, at dygtiggøre sig i og til Dagens Gerning, og jeg udtaler Haabet og Forvisningen om, at Bellahøjudstillingens gode Forløb vil sætte sig varigt Spor, ikke blot i Landboforeningernes Arbejde der ude omkring, men i de enkelte Landbrugeres samfundsnyttige Indsats i deres egen Bedrift paa Mark og i Stald, og — derpaa lægger jeg megen Vægt — ogsaa i den gensidige Forstaaelse og Respekt i Samarbejdet mellem Land og By.

For Landboforeningernes erhvervspolitiske Arbejde er den Indsats, der her er ydet, af stor Betydning for Fremtiden, thi vi har vist det øvrige Samfund Resultaterne af det Arbejde, der ligger bag os, naar vi finder det betimeligt overfor andre Kredse i vort Samfund at fremhæve Landbrugets Ønsker og Landbrugets Krav for derigennem at skabe saadanne Kaar for dansk Landbrugs Udøvere, som det var Landboreformernes Mening at tilvejebringe. Ogsaa indenfor De samvirkende danske Landboforeninger staar det os klart, at vi endnu ikke har naaet det Maal, som Landboreformerne satte, men det er vort Haab og vor Tro, at vi i de Dage, der kommer, kan medvirke til, at Vejen fremad lettes.

Proprietær S. Overgaard:

— Ved Afslutningen af dette store 10 Dages Stævne er det mig en Tilfredsstillelse at udtale Andelsudvalgets Glæde over at have været med i Samarbejdet om at gøre Stævnet til det, det blev. Ingen ved bedre end Andelssammenslutningerne i Danmark, hvad Samarbejde betyder, hvad der kan naas, naar man løfter i Flok.

Vi har ikke blot været glade for og interesserede i Samarbejde med de andre landøkonomiske Organisationer om at opbygge og gennemføre Bellahøjudstillingen, men vi har i Særdeleshed været glade for at faa Lejlighed til her i vor egen Andelsudstilling at vise det store Publikum, hvad vore Andelsselskaber udretter til Gavn for vort Land. Vi har beflittet os paa, at vor Udstilling skulde være fagligt belærende og derigennem berigende for de Besøgende, og vi mener nu ved Udstillingens Afslutning at have Lov til at sige, at dette Maal blev naaet.

Hvad der gælder for Andelsudstillingen her paa Bellahøj, gælder ogsaa vor store Mejeriudstilling i Forum, hvis Porte ligeledes lukkes i Aften.

For vor Udstilling som for den Mangfoldighed af belærende faglige Udstillinger, hvis Døre nu i 10 Dage har staaet vidaabne for lærelystne besøgende, gælder det, at de har vist, at man i Samarbejde med dygtige unge Kunstnere har kunnet fremstille, hvad man ønskede, at Publikum skulde lægge Mærke til, enkelt, lødigt og smukt, saa Folk har faaet deres Lyst til at tilegne sig Viden tilfredsstillet paa en let og overskuelig Maade.

En Udlænding, der har besøgt Bellahøj-Udstillingen, sagde ved sin Bortrejse, at han gennem Aarene havde besøgt talrige Udstillinger i sit Hjemland og i Udlandet, hvor han forstod det Sprog, der blev skrevet og talt; her var han imidlertid kommet til en Udstilling, hvor han hverken forstod det skrevne eller talte Ord, men ikke desto mindre maatte han konstatere, at han aldrig havde besøgt en Udstilling, hvor han saa let havde faaet et rigt Udbytte. —

Vi tager denne smukke Kompliment som et Udtryk for, at det er lykkedes de forskellige Udvalg, der har arrangeret disse belærende Udstillinger, at løse deres Opgave til Gavn for det besøgende Publikum paa en meget behændig og smuk Maade.

Som Andelsudvalgets Formand er det med megen Tilfredshed jeg ved Udstillingens Afslutning kan anføre, at Udstillingen baade her paa Bellahøj og i Forum har haft et uforudset stort Besøg af interesserede Udlændinge, repræsenterende de Lande, hvor vi har Afsætning for vore Produkter. Vi tillægger det meget stor Betydning, at vore udenlandske Gæster i saa rigt Maal efterkom vor Indbydelse til for en Gangs Skyld her i vort Land at se en Udstilling, der viser det Produktionsapparat, der ligger bag ved Evnen til at levere vore Kunder de Standardvarer, vi eksporterer. — Mangfoldige Vidnesbyrd i de sidste Dage fra vore udenlandske Gæster viser deres Begejstring over, hvad de har set, og vi haaber, og vi tror, at dette vil blive til Gavn for vor Samhandel med Udlandet i de Hverdage, der følger efter Bellahøjudstillingen.

Udstillingen har været et Vidnesbyrd om, hvordan Forholdene indenfor Landbruget var, da Landboreformerne kom, og et Vidnesbyrd om, hvor langt vi er naaet.

Indenfor Landbruget ved vi vel, at det Frigørelsesværk, der begyndte med Landboreformerne, ikke er afsluttet endnu, og vort Ønske og vort Haab er, at det vil blive videreført i kommende Dage.

Nu begynder Hverdagen igen, og den Belæring, vi har hentet her, skal frugtbares i den daglige Gerning i Mark og Stald, og i vore Andelssammenslutninger. Landbrugets sociale og økonomiske Frigørelse skal fortsættes, først og fremmest ved Samarbejde og Sammenhold i vore egne Organisationer.

Folketingsmand N. P. Andreasen:

— Det sidste landsomfattende Landbrugsstævne i Danmark afholdtes i Odense Aar 1900. Siden da er Husmandsforeninger dannet ud over Landet, og De samvirkende danske Husmandsforeninger blevet en stor og betydelig Organisation. Bellahøjudstillingen er første Gang, hvor De samvirkende danske Husmandsforeninger som Organisation har været med til et saadant Landbrugsstævne. Vi har ikke før i det Omfang, som sket er her, været med i de forskellige Afdelinger af Udstillingen, og jeg ønsker særlig at understrege nu ved Bellahøjudstillingens Afslutning, at vor Deltagelse i Elitedyrskuet her varsler om en voksende Interesse i Husmandsforeningerne for fremtidig stærkere Medvirke i Avlsarbejdet. Det har været belærende for os at være med, og denne Belæring vil spores indenfor vore Rækker i de Aar, der kommer.

Ogsaa De samvirkende danske Husmandsforeningers flittige Medhjælpere, baade mandlige og kvindelige Konsulenter, har gjort deres til, at Udstillingen har faaet det Forløb, som vi er saa glade for, og det er derfor naturligt, at Husmandsforeningernes Ledelse bringer dem vor bedste Tak herfor.

I Tusindtal har danske Husmænd og deres Koner i Udstillingsdagene i store Flokke som Husmands-Fællesrejser besøgt Bellahøj-Udstillingen og været med til at sætte Præg paa saavel Udstillingen som den store Bys Fysiognomi. Mange er de Vidnesbyrd, der er aflagt om den Belæring og faglige Løftelse, som man har hentet her. — Et dybt Indtryk

paa vore Folk har Københavns Kommunes Gæstfrihed gjort, derved at den har aabnet sine smukke Skoler for vore Husmandsrejsers billige Indkvartering; der har været en fornøjelig og god gensidig Forstaaelse der, hvor Indkvarteringen fandt Sted. — Jeg har hørt Udtalelser fra Skolebetjentene om, at deres Sommerferie for Resten af Levetiden er blevet sikret.

Det store Publikum, vi har kunnet glæde os over ude paa Bellahøj, har i et Omfang, der næsten var ved at sprænge Rammerne, besøgt det Husmandssted og den Husmandsfamilie, som ved Statens Jordlovsudvalgs Hjælp har været her paa Pladsen. Vi er glade for dette mægtige Rykind og for, at vi derved har faaet Lejlighed til at demonstrere den Betydning, vi mener der maa tillægges Oprettelsen af saadanne Hjem.

Egne selvhjulpne Hjem er af mægtig Betydning for vort Lands fremtidige Trivsel. Som Formand for De samvirkende danske Husmandsforeninger udtaler jeg Haabet om og Troen paa, at denne Udstilling vil virke til Berigelse for den enkelte Smaabrunder her i Landet og vil staa som et smukt Minde i Fremtiden for de Tusinder af Husmandsfamilier, der har besøgt Udstillingen.

Landstingsmand H. Hauch:

— Det er med en Følelse af dyb Taknemmelighed, jeg staar her for at slutte dette Stævne, som aabnedes Lørdag den 18. Juni af Udstillingens høje Protektor Hans Majestæt Kongen. Jeg udtalte ved Aabningen Haabet om, at Land og By vilde mødes i et taknemmeligt Minde om Landboreformernes Mænd og Udviklingen, der fulgte, mødes for at se, hvad det danske Landbrug var og er.

Besøget overtraf vore dristigste Forventninger, og vi takker alle vore Gæster, og vi takker Pressen hjemme og ude. — Min Tak gælder i første Række de Mænd, der danner Landbrugsraadet, og som aldrig svigtede i Samarbejdet til Sagens gode Løsning, trods megen Modstand, aaben og skjult. Generalsekretær *Høgsbro Holm* takkede sine Medarbejdere — Raadet takker *Arne Høgsbro Holm*, der gennem denne Udstilling har sat sig et Minde, som vil leve længe i Befolkningen.

Jeg takker alle, der medvirkede i vore mange Specialudstillinger; sidst, men ikke mindst gaar min Tak til Udstillerne paa Jubilæumsskuet. Vi bør alle her i Landet fyldes af Beundring for den Indsats, der her er øvet, og som trods ublunde økonomiske Kaar, der for mange grænser til Haabløshed, trofast og uforstyrret har fortsat Arbejdet til Fremgang og Fremskridt.

Naar vi nu gaar ind i en Fremtid, som vi ikke kender, lad saa dette Eksempel paa Energi og Indsats være os et Haab for Fremtiden.

Vi vil sluttelig alle samle os i Haabet og Ønsket om Lykke og Fremgang for Land og Folk. — Danmark leve!

Og saa lød Hurraraabene for sidste Gang.

Under Landstingsmandens Afslutningsord var de fire store Dannebrogssflag ved Hovedindgangen langsomt gledet mod Jorden. — De lyse, festlige Dage var forbi.

Generalsekretær
Høgsbro Holm.

Hvordan Udstillingen blev til

Omtrent en Trediedel af Danmarks Befolkning havde været paa Bellahøj og i Forum. Trafiksystemet havde været ude for en Belastning som aldrig før. Baner, Busser og Sporveje havde været overbebyrdet. Veje og Gader omkring Bellahøj blev daglig befærdet af Tusinder af Cykler og Biler, Mennesker i Titusindvis havde staaet i en tæt sammenpresset Masse omkring Forevisningsringen. Mange Hundrede Mennesker havde deltaget i Opvisninger i Ringen og paa Friluftsteatret. 2.500 Landsbyskolebørn fra alle Landets Amter havde deltaget i Landsbyskoleidrætsstævnet, Dyrskuets 1.700 Dyr var blevet befordret frem og tilbage, nogle af dem fra Landets fjerneste Egne — og hele dette store Apparat havde fungeret, uden at der var sket en eneste alvorlig Ulykke.

Udstillingen kom økonomisk til at hvile i sig selv. Garantikapitalen blev ikke rørt, og der fulgte ikke en eneste Retssag i Udstillingens Kølvand. Paa alle Omraader havde Samarbejdet mellem Udvalgene og Ledelsen været harmonisk. De Mænd og Kvinder, som havde været med i Arbejdet, fik i Udstillingens straalende Forløb Belønning for Sliddet og Anstrengelserne.

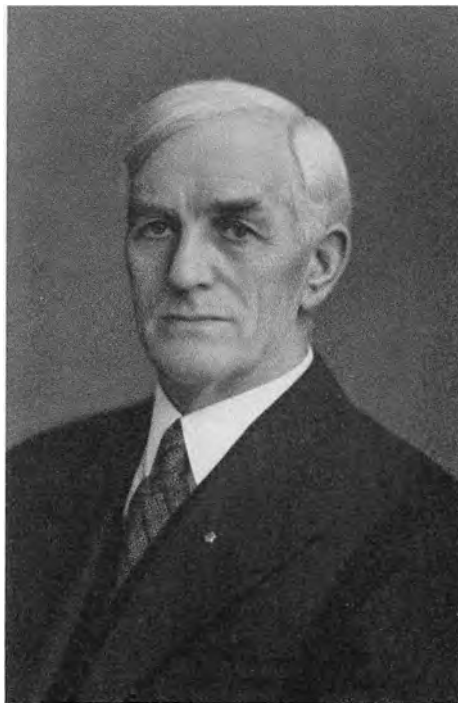
De første Overvejelser om, hvordan man paa værdig Maade skulde fejre 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning kan føres helt tilbage til 1922.

Det var paa Tale at afholde en Landmandsforsamling i 1925 og hertil knytte et Eliteskue, en Mejeriudstilling og en Produktudstilling. Der var dengang som nu en levende Følelse af, at det vilde aabne nye Perspektiver i det daglige Arbejde, hvis man kunde finde en Form, hvorunder hele det danske Landbrug kunde samles for i ædel Kappestrid at vise det ypperste indenfor sin Avl og Produktion. Samtidig vilde det være af Betydning overfor de andre Erhverv og Befolkningsgrupper at faa fastslaaet, hvilken Betydning Landbruget har og har haft for hele det danske Samfunds økonomiske Trivsel. Den sidste Landmandsforsamling havde været afholdt i 1900 i Odense. Staten havde maattet tilskyde et temmeligt stort Beløb til Dækning af Underskudet — det var meget uheldigt Vejr i Dyrskuedagene — og det lagde en Dæmper paa Anstrengelserne for at afholde en ny Landmandsforsamling og Eliteskue. Landbruget har ikke som enkelte andre Erhverv et fælles Fond at tage af ved saadanne Lejligheder, saaledes at man maatte opgive at begynde Landmandsforsamlingerne igen i 1925. Men Tanken om i 1938 at fejre 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning var stadig levende. Afdøde Professor *Lars Frederiksen* arbejdede i øvrigt paa at faa oprettet en landsomfattende Elitepris.

Fem store H'er

var med i det forberedende Arbejde til Bellahøjudstillingen: Landstingsmand *H. Hauch*, de danske Husmænds afholdte Fører *Jens Holdgaard*, Borgmester *Hedebol*, Generalsekretær *Høgsbro Holm* og Arkitekt *Tyge Hvass*.

Jens Holdgaard naaede ikke at se Værket fuldført. Efter et Livs utrætteligt og dygtigt Arbejde for dansk Landbrug, døde han den 28. Oktober 1936.

Den første egentlige Drøftelse af, under hvilken Form 150-Aars Mindet skulde foregaa, fandt Sted i et Møde i Landhusholdningsselskabet den 28. Februar 1934, hvor følgende var til Stede: Forpagter *Chr. Sonne*, Hofjægmester *Chr. Lüttichau*, og Sekretær *H. M. Knudsen* repræsenterede Landhusholdningsselskabet, Landstingsmand *H. Hauch*, Gaardejer *J. Tvedegaard* og Sekretær *K. Madsen* repræsenterede De samvirkende danske Landboforeninger, Proprietær *S. Overgaard*, Gaardejer *Carl Madsen*, Klim, og Sekretær *A. Axelsen Drejer* repræsenterede De samvirkende danske Andelsselskaber, medens Landbrugsraadet var repræsenteret ved Generalsekretær *A. Høgsbro Holm*. De samvirkende danske Husmandsforeninger havde givet Tilsagn om at komme, men var forhindret.

Forpagter *Sonne* aabnede Mødet med at give en kort Fremstilling af, hvordan den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København 1888 var blevet til. Forpagteren gav derefter en Oversigt over Landmandsforsamlingernes Historie og omtalte i denne Forbindelse, at Spørgsmaalet om en Udstilling havde været drøftet i 1921, hvor Direktør *Benny Dessau* i Industriforeningen havde slaaet til Lyd for en Udstilling i København. Nationalbankdirektør *Rosenkrantz* var gaaet stærkt imod Tanken. Sagen blev fra Landhusholdningsselskabet forelagt Landbrugsraadet, der nedsatte et Udvalg, hvor de tre Landbrugsraadet nu tilknyttede Organisationer var repræsenteret, samt Landhusholdningsselskabet.

Landstingsmand *H. Hauch* fremhævede, at det vilde være hensigtsmæssigt

Borgmester *P. Hedebo*, en anden af de 5 store H'ere, som var med til det forberedende Arbejde. Landbrugsraadet er Borgmesteren Tak skyldig, fordi det blev Bellahøj, der blev udset til Udstillingsomraade.

først at klare sig, om man ønskede en landsomfattende Udstilling, hvor alle Erhverv kunde deltage, eller om det skulde være Landbruget alene.

— Skal det være et Minde for Stavnsbaandets Løsning, og skal Udstillingen fortælle om det Arbejde og den Udvikling, der er foregaaet indenfor dansk Landbrug i de sidste 150 Aar, ligger Sagen noget anderledes, end hvis det drejer sig om en Udstilling, hvor Industri og Haandværk ogsaa skulde være med. — Landstingsmanden tilføjede, at han ikke troede paa Muligheden af at faa en Udstilling, hvor alle Erhverv var repræsenteret.

Forpagter *Sonne* var enig med Landstingsmand *Hauch* i, at man med Hensyn til en Erhvervsudstilling manglede det inciterende Moment, som man havde haft i 1888, hvor Handels- og Produktionsforhold laa paa en ganske anden Maade.

Efter nogen Diskussion sluttede Mødet med, at Sagen henvistes til fortsat Drøftelse indenfor Landbrugsraadets Præsidium.

Paa et Møde i Præsidiet den 9. Januar 1936 fik Sekretariatet Bemyndigelse til at forhandle med Sekretærene for de større Landsdelsorganisationer om Formen for, hvorledes Landbruget skulde fejre 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning. Der blev derefter afholdt to Møder, henholdsvis den 17. Januar og 20. Februar 1936. Udgangspunktet for Forhandlingerne her var et Forslag udarbejdet og fremsat af Generalsekretær *Høgsbro Holm*.

Den Udstilling, som 2½ Aar senere rejstes paa Bellahøj, havde i hele sin Opbygning og Form sit Udspring i dette Forslag. Der blev føjet en Del til

og enkelte Ting blev ændret, men i det store og hele blev baade Rammen, Indholdet og Programmets Hovedpunkter fastlagt paa disse Møder. Der deltog følgende:

Dansk Andels Ægeksport ved Direktør *E. Hansen*, De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation ved Kontorchef *L. P. Frederiksen*, Foreningen af jydsk Landboforeninger ved Sekretær *J. K. Haugaard*, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger ved Sekretær *L. Fabricius*, Det kgl. danske Landhusholdningsselskab ved Sekretær *Axel Nielsen*, Landbohøjskolen ved Inspektør *Ib Windfeld*, Landbrugspressen ved Redaktør *K. Raunkjær*, Landbrugsskolerne ved Forstander *N. Bredkjær*, De samvirkende danske Andelsselskaber ved Redaktør *A. Axelsen Drejer*, De samvirkende danske Andelsslagteriers Fælleskontor ved Fuldmægtig *H. Behnke*, De samvirkende danske Husmandsforeninger ved Sekretær *Johns. Henriksen*, De samvirkende danske Landboforeninger ved Sekretær *K. Madsen*, De samvirkende jydsk Husmandsforeninger ved Sekretær *N. Chr. Nielsen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift ved Sekretær *N. Peter Poulsen*, De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger ved Sekretær *G. Engel*, De samvirkende sjællandske Landboforeninger ved Sekretær *K. Skovgaard*, Statens Planteavlssudvalg ved Fuldmægtig *L. P. M. Larsen*.

Endvidere har følgende været indbudt: Forsøgsleder *H. Wenzel Eskedal*, Sekretær *J. M. Henriksen*, De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger og Sekretær, Konsulent *K. A. Jensen*, Bornholms landøkonomiske Forening. De sidste to har dog ikke deltaget.

Generalsekretær Høgsbro Holms første Memorandum om Landbrugsudstillingen

Paa Grundlag af Generalsekretær Høgsbro Holms Forslag om Forhandlingerne ved disse to Møder blev der udarbejdet følgende Memorandum til Landbrugsraadets Præsidium:

- Der var Enighed om,
- at 150-Aarsdagen for Stavnbaandets Løsning bør festligholdes,
- at denne Festligholdelse bør ske i Tilknytning til Dagen for Stavnbaandets Løsning, den 20. Juni,
- at Festlighederne udelukkende gives en dansk Karakter,
- at Festligholdelsen bør iværksættes af Landbruget gennem dets Organisationer i Samarbejde med de Industrier, der er knyttet til Landbrugsproduktionen.
- Festligholdelsen foresloges udtrykt ved Udstillinger, omfattende:

Da Jordarbejdet
blev paabegyndt
paa Bellahøj.

Den historisk, kulturelle Udvikling af Landbruget fra 1788, Andelsudstilling, visende Andelsforeningernes Betydning for dansk Landbrug, Udstilling, visende Udstykningsbevælgens Betydning, Elite-Dyrskue, omfattende ca. 2.500 Dyr, Maskinudstilling, Planteavlsudstilling, Udstillinger vedrørende Gartneri, Havebrug, Skovbrug (Jagt), Mejeri, Slakteri, Æg- o. a. Produktudstillinger.

Det kunde ikke anbefales at afholde nogen egentlig Landmandsforsamling med dertil hørende Foredragsmøder, men man gaar ud fra, at adskillige Landbrugsorganisationer vil benytte en saadan Lejlighed til Sammenkomster og Møder.

Det anbefales, at der søgtes udarbejdet Skrifter til historisk og faglig Belysning af Landbrugets Udvikling i det paagældende Tidsrum, saaledes at disse Skrifter kan foreligge trykt ved Festlighedernes Begyndelse.

Man foreslog, at der forud for Festlighederne søgtes optaget Film, bl. a. af landbohistorisk og kulturel Karakter.

Vedrørende Arrangementet af Udstillinger af kulturel Art burde der søges Samarbejde med Landbrugsmusæer, Folkemusæet og dets forskellige Afdelinger samt lokale Musæer af lignende Art i Provinsen.

Arrangementet af Andelsudstillingen burde ske under Ledelse af Andelsudvalget.

Statens Jordlovsudvalg vilde formentlig interessere sig for at deltage i en Demonstration til Belysning af Udstykningsvirksomheden historisk og kulturelt.

Fra alle Sider var der Enighed om, at et Dyrskue burde være et Eliteskue, saaledes at Adgangen til Deltagelse blev begrænset. Ifølge Sagens Natur maatte Arrangementet ske i

nærmeste Tilknytning til de provinsielle Landbo- og Husmandsforeninger samt til de Organer, der har med Fjerkræudstillinger at gøre.

Maskinudstillingen burde afholdes i Tilknytning til Dyrskuets. Hovedvægten ved Maskinudstillingen burde formentlig lægges paa at vise, hvad man i Øjeblikket har af Maskiner og Redskaber, og hvad Fabrikanter og Forhandlere vil mene, der kan anvendes indenfor Landbruget paa dette Omraade i den kommende Tid. Maskinudstillingen burde kunne bidrage økonomisk til de almindelige Udstillingers Gennemførelse.

Planteavlsudstillingen burde omfatte lignende Ting — maaske i noget udvidet Maalestok — der plejer at blive forevist ved de aarlige provinsielle Landbrugsudstillinger.

I Samarbejde med Skovbrugsorganisationer og Jagtorganisationer burde arrangeres Udstillinger paa disse Omraader. Saadanne Udstillinger plejer at kunne trække Publikum.

Det har været nævnt, at man, ikke mindst under Hensyn til Udstillingens Økonomi, burde søge Samarbejde med Kolonihavernes Organisation om en eventuel Udstilling paa dette Omraade f. Eks. i Tilknytning til Planteavlsudstillingen eller Havebrugsudstillingen.

Opmærksomheden henledes paa en Bygningsudstilling og en Udstilling for Husholdning og Ernæring.

Man har været inde paa Tanker om i Forbindelse med en eller flere af førnævnte Udstillinger at kunne tage saadanne Spørgsmaal frem til udstillingsmæssig Belysning, som Trafikvæsenets Udvikling i det omhandlede Tidsrum (Jernbaner, Skibe, Biler), og man har her ikke blot tænkt paa de for en Udstilling muligvis økonomiske Fordele, der gennem Betaling for Stadelplads kunde indvindes.

Med Hensyn til Mejeriudstillingen har det vist sig, at en saadan var paatænkt afholdt i 1937. Man henstillede, at der blev gjort, hvad der var muligt for, at denne Udstilling blev udskudt til 1938. Det er blevet anført, at der eventuelt i Forbindelse med Mejeriudstillingen eller særskilt burde være en Produktudstilling, omfattende Æg og Produkter heraf, Slakterivarer af forskellig Art o. l.

Som en Hovedindretningslinie for Arrangementet af de enkelte Udstillinger er følgende bragt i Forslag:

Hvorledes saa det ud i 1788, og hvordan ser det ud i Dag, idet man først og fremmest tænker paa det oplysende overfor det hjemlige Publikum, men ogsaa har det propaganda-mæssige for Afsætningen af Landbrugsprodukter indenlands og udenlands i Erindring.

For nærmere at anskueliggøre, hvad man har tænkt paa, kan eksempelvis anføres følgende:

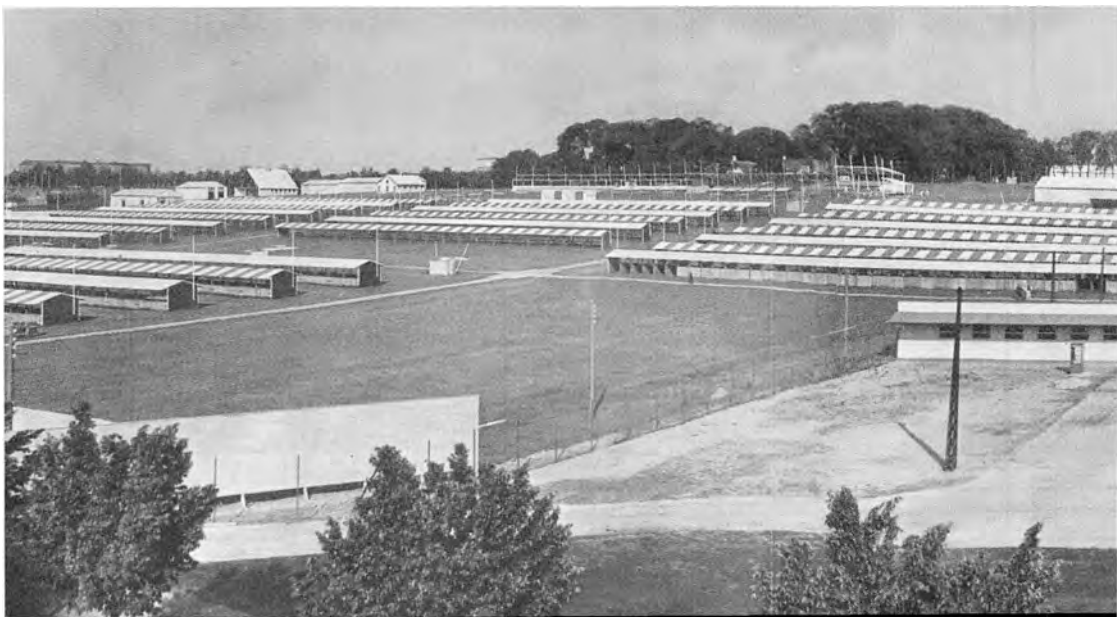
Man ser den sammenbyggede Landsby, Bymarkens sribemæssige Inddeling, Fælleden, og man ser nogle af den Tids Redskaber (Hjulploven) i Arbejde. Paa den modsatte Side ser man panoramamæssig et tilsvarende Landskab, som det tegner sig i Dag: Landsbyen med Kirke, Skole, Mejeri, Brugsforening o. l. og uden om den spredte Bebyggelse med Gaarde og Huse midt i det dertil hørende Areal.

Med Hensyn til Stedet for Festlighedernes Afholdelse fandt de fleste det naturligt, at Festligholdelsen knyttedes til det Sted, hvor Frihedsstøtten blev rejst, altsaa til København. Enkelte Deltagere i Forhandlingerne har dog taget Forbehold heroverfor. Saa vidt muligt bør alle Udstillingerne samles paa een Festplads.

I København og Københavns Omegn har Opmærksomheden med Hensyn til Festpladsen været rettet imod Fælledparken, der formentes at være for lille, Amagerfælled, der formentes uegnet, dels af Hensyn til det lavtliggende Areal, dels af Hensyn til trafikale Forhold, Dyrehaven, hvor et eventuelt Areals Grundbearbejdning vil paahvile Festarrangørerne, og endelig: Bellahøj, hvor der formentlig er et Areal til Disposition paa ca. 140 Tønder Land, højt og smukt beliggende over Byen, og hvor de trafikale Forhold er relativt gode.

Det henstilledes meget indstændigt, at Spørgsmaalet om Festpladsen blev afgjort hurtigst muligt, saaledes at Festpladsens Grundbearbejdning kunde finde Sted i indeværende Foraar. Ved Grundbearbejdning tænktes paa Planering og Udlæg med Græs. Valgte man Bellahøj, maatte officiel Henvendelse til Københavns Magistrat snarest finde Sted. Formentlig vilde det være muligt at faa Arealet overladt gratis i brugbar Stand og indhegnet.

Publikumsmæssigt set vilde det have størst Betydning, at Dyrskuet strakte sig over hele

den Periode, hvor man paatænkte at afholde Festlighederne. Som Maksimum for disse under nævnte Forudsætning er nævnt ca. 10 Dage, begyndende med en Torsdag for Udstillingens Aabning og med Lukning af Udstillingen den næstfølgende Søndag. Det fremhævedes, at det for Udstillingens Økonomi var af Betydning, at den strakte sig over 2 Lønningsdage (Fredage).

Man mente det heldigst, at den Betaling, der forfalder ved Entré til Festpladsen, gælder for alle Udstillinger, og man kunde ikke anbefale et Arrangement, der vilde medføre Særbetaling for enkelte Udstillinger indenfor Festpladsens Omraade. Som Entré foresloges 2 Kr. pr. Dag indtil Kl. 4 Eftermiddag og 1 Kr. efter Kl. 4 og om Søndagen. Hvor stor Entréindtægten vilde kunne blive, var meget vanskeligt at jugere, formentlig vilde man nøgternt kunne regne med mindst 500.000 Kr.

Det henstilledes, at der indenfor de i Landbrugsraadet deltagende Organisationer tegnedes en Garantikapital, der skulde danne Maksimum for den Risiko, man i Fællesskab paatog sig ved Festlighedernes Arrangement. Garantikapitalen burde formentlig være paa ca. 1 Mill. Kr.

Man gik ud fra, at Arrangementet burde finde Sted under Landbrugsraadets Ledelse.

Det henstilledes til Landbrugsraadet snarest at lade afholde et orienterende Møde med Landbrugets Hovedorganisationer og Repræsentanter for de Udvalg indenfor disse, der formentlig vilde faa med Tilrettelæggelsen af Festlighederne at gøre, for at Raadet paa Baggrund af et saadant Mødes Drøftelser kunde faa tilvejebragt fornødent Grundlag for dets videre Arbejde paa dette Omraade."

Man gaar i Gang med den store Organisation

Det i Memorandummet foreslaaede Møde blev afholdt den 15. April 1936 og der deltog følgende:

Landbrugsraadets Medlemmer, samt Bestyrelsesmedlemmer, Sekretærer og andre Repræsentanter for følgende Foreninger og Virksomheder: Andels- og Privatslagterierne, De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, Danske Landboforeningers Frøforsyning, Foreningen af jyske Landboforeninger, Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole,

Bellahøj
umiddelbart
før Aabningen.

Landbrugspressen, Landsudvalget for Svineavlens Ledelse, Landøkonomiske Foreningers Husdyrbrugsudvalg, De samvirkende danske Andelsselskaber, De samvirkende danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende jyske Husmandsforeninger, De samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, De samvirkende lolland-falsterske Husmandsforeninger, De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger, De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger, De samvirkende sjællandske Landboforeninger, og endvidere følgende Enkeltvirksomheder indenfor De samvirkende danske Andelsselskaber: Andelsbanken, Andelsforeningernes Sanatorieforening, Danske Andelskasser, Dansk Andels Ægeksport, Dansk Andels Cementfabrik, Dansk Andels Gødningsforretning, Dansk Andels Kulforretning, Fyns Andels Foderstofforretning, Fyns Kulindkøbsforening, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Jysk Andels Foderstofforretning, Ringkøbing Amts Vareindkøbsforening, De samvirkende danske Andels-Forsikringsselskaber, De samvirkende danske Andels-Kreatureksportforeninger, De samvirkende danske Andels-Smørekseksportforeninger, Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer.

Landstingsmand *Hauch* trak ved dette Møde Linierne op for, hvordan man fra Landbrugsraadets Side havde tænkt sig Opgaven løst. Forslaget fik Tilslutning fra alle Sider, og under Generalsekretær *Høgsgbro Holms* Ledelse gik man i Gang med Realisationen af Planerne.

Organisationsapparatets Opbygning

Det var nødvendigt ved et Arbejde af det Format at skabe saa organisk en Helhed som muligt i Organisationsapparatets Opbygning, uden at det dog gik ud over de enkelte Udvalgs Initiativ og Iderigdom.

I den første Tid havde Generalsekretær *Høgsgbro Holm* direkte Forbindelse med Udvalgene og deltog i alle de Møder, hvor Retningslinierne blev lagt. Senere fordeltes Arbejdet indenfor Udstillingens faste Stab, der bestod af *O. Hauch, Kai Johansen, Jørgen Kjær* og *Svend Poulsgaard Truelsen*.

Alle vigtige Spørgsmaal blev forelagt i Morgenmøder, der fra 1. Februar fandt Sted daglig, indtil Udstillingen var forbi.

Her stak *Generalsekretæren* Linierne ud, og her drøftede man i Fællesskab Problemerne, efterhaanden som de meldte sig. Det var Sekretærernes Opgave at være Kontakttled med de enkelte Udvalg, saaledes at Ledelsen altid

var orienteret om, hvad der foregik, og hvor langt fremme man var i Arbejdet. Det er umuligt nøjagtig at skelne mellem de enkelte Sekretærs Virksomhedsomraader. Hovedlinien var følgende: Sekretær *O. Hauch* havde Udstillingens Organisation og Opbygning, de fleste af Specialudvalgene og Friluftsscenen, Sekretær *Jørgen Kjær* Dyrskuet, Maskinudstillingen, Underholdningsprogrammet i Ringen, Kataloget og enkelte af Specialudstillingerne, Sekretær *S. Truelsen* den økonomiske Udnyttelse af Udstillingsterrænet, Kontrol- og Vagttjenesten og Vogterbyen, og *Pressesekretæren*, Presse, Propaganda, Programmet, samt Tilrettelægningsen af større Publikumsarrangementer.

Nogle Maaneder før Aabningen kom Fuldmægtig *A. F. Knudsen* fra Landbrugsraadet, og Redaktør *N. Jørgensen* fra »Dansk Landbrug«, med i Arbejdet med den særlige Opgave at ordne Indbydelserne til Ind- og Udland.

Fra 1. Januar havde Udstillingen etableret sine egne Kontorer paa 4. Sal i Axelborg, hvor der i Maanederne op mod Aabningen var beskæftiget et Personale paa 20 Personer.

Udstillingens faste Stab af Medarbejdere samlet til Møde hos Generalsekretæren.
Fra venstre Sekretærene
S. Truelsen, *J. Kjær* og
O. Hauch,
Generalsekretær
Høgsbro Holm,
Arkitekt *Tyge Hvass*,
Pressesekretær
Redaktør *Kai Johansen*,
Arkitekterne
T. Gorm Hansen og
L. Schrøder,
Redaktør *N. Jørgensen* og
Fuldmægtig *A. F. Knudsen*.

Landbrugsudstillingens Tidsordning og Program

★

Fredag den 17. Juni

- Fra Kl. 11 *Bedømmelse af de udstillede Dyr.*
Kl. 11 *De forskellige Specialudstillinger afleveres til Præsidiet.*
- 12 Adgangen til Udstillingen aabnes for Publikum.
- 12 Opsendelse af 1000 Balloner vedhæftet Gevinstkuponer.
- 14—16 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester
- 15 Specialudstillingerne forklares.
- 17—19 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
- 18 Forevisningsringen: Prøveopstilling af Dyrene.
- 19 Specialudstillingerne forklares.
- 19³⁰ Friluftsscenen: Grønlandsk Kor.
- 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“ (Generalprøve).
- 22³⁰ Udstillingen lukkes.
Til Kl. 24 Tivoli: Koncerter og Forlystelser.
*
Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Lørdag den 18. Juni

- Kl. 9 Adgangen til Udstillingen aabnes for Publikum.
- 10—12 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
- 10³⁰ Den officielle Aabning af
LANDBRUGSUDSTILLINGEN 1938
ved Udstillingens Protektor
H. M. Kongen

Lørdag, fortsat

- Kl. 11 Specialudstillingerne forklares.
- 14—16 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14—16 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 15 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Undervisningsminister Jørgen Jørgensen: Ungdommens Dygtiggørelse.*
 - 16 Friluftsscenen: *Fynske Musikanter.*
 - 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Højskoleforstander Hans Lund, Rødning: Højskolen og Bondekulturen.*
 - 17 Forevisningsringen: Dyrene fremføres.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19 Forevisningsringen: Opvisning af Sportsrideklubben.
 - 19³⁰ Friluftsscenen: *Fynske Musikanter.*
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „*Ske Bonden hans Ret*“. Skuespil af Fredrik Nygaard. Premiere.
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
- Til Kl. 24 Tivoli: Koncerter og Forlystelser.
- *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Søndag den 19. Juni

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
- 9¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 10 Forevisningsringen: Hestene fremføres.
 - 10 Mønstringspladsen: Familievis Opstilling af Kvæg.
 - 11 Specialudstillingerne forklares.
 - 11 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Skoleinspektør Hans Kyrre, København: Folkeskolens Historie.*
 - 12—15 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14 Forevisningsringen: Trojkaridning.
 - 14³⁰ Forevisningsringen: Opvisning med Hesteforspand.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 16 Forevisningsringen: Opvisning af Politihunde.

Søndag, fortsat

- Kl. 16 Friluftsscenen: *Sønderjydske Pigers Gymnastik-opvisning.*
- 16³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Højskoleforstander Lars Bækboj, Ollerup: Folkehøjskolen og Genrejsningen efter 1864.*
 - 17 Forevisningsringen: Dyrene fremføres.
 - 18³⁰—19³⁰ Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19³⁰ Forevisningsringen: *Historisk Vognoptog.*
 - 19³⁰ Friluftsscenen: Foreningen t. Folkedansens Fremme.
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“.
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
- Til Kl. 24 Tivoli: Fest med Fyrværkeri og Tivoligarde.
- *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Mandag den 20. Juni

150 Aars Dagen for Stavnsbaandets Løsning

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
- 9—11 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Børneskolen.
 - 9¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 10 Mønstringspladsen: Opstilling af Samlinger efter Hingste.
 - 10 Forevisningsringen: Kvæget fremføres.
 - 10 Modtagelse i Raadhushallen af de særligt indbudte.
- Mindehøjtidelighed ved
- FRIHEDSSTØTTEN**
- 11—12
 - 11 Specialudstillingerne forklares.
 - 12³⁰ Forevisningsringen: Træk-Kraftprøve arrangeret af Landsorganisationen for lettere Hesteavl i Danmark.
 - 13³⁰ Forevisningsringen: Opvisning af Gardehusarregimentet.

Mandag, fortsat

- Kl. 14—15 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14—15 Friluftsscenen: Folkedansere fra Præstø Amt.
 - 14—16 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 16 Friluftsscenen: Folkemøde under Ledelse af Landbrugsraadets Præsident, Landstingsmand Hauch og med følgende Talere: Gaardejer J. Tvedegaard, Formand for De samvirkende danske Landboforeninger, Proprietær S. Overgaard, Formand for De samvirkende danske Andelsselskaber, Folketingsmand N. P. Andreasen, Formand for De samvirkende danske Husmandsforeninger, Landbrugsminister Kr. Bording og fhv. Stats- og Landbrugsminister, Godsejer Th. Madsen Mygdal.
 - 17³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 17³⁰—19³⁰ Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 18 Forevisningsringen: Dyrene fremføres.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19³⁰ Forevisningsringen: Opvisning af 4. og 1. Artilleri-afdeling.
 - 19³⁰ Friluftsscenen: Folkedansere fra Præstø Amt.
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret”.
 - 20 Forevisningsringen: *Opvisning af Københavns Rideklub.*
 - 21¹⁰ Forevisningsringen: Romerkørsel.
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
 Til Kl. 24 Tivoli: Koncerter og Forlystelser.
 *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
 - 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Tirsdag den 21. Juni

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
 - 9—12 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Børneskolen.
 - 9¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 10 Forevisningsringen: Hestene fremføres.
 - 10—12 Mønstringspladsen: Familievis Opstilling af Kvæg.

Tirsdag, fortsat

- Kl. 11 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Forstanderinde Frøken E. Westergaard, Sorø: „Hvad vi stræber efter at naa gennem Husholdningsskolernes Undervisning“.*
- 11 Specialudstillingerne forklares.
 - 14—16 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14 Forevisningsringen: *Præsentationskørsel med de udstillede Heste.*
 - 14⁴⁵ Forevisningsringen: Træk-Kraftprøve arrangeret af Landsorganisationen for lettere Hesteavl i Danmark.
 - 14—15 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 16—17 Friluftsscenen: Københavns Højskoleforenings Folkedansere.
 - 16³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Friskolelærer Jes Jessen, Trunderup: „Den danske Friskole“.*
 - 17—19 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 17 Forevisningsringen: Dyrene fremføres.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19 Forevisningsringen: *Trækvadrigle*, arrangeret af Det danske Travelskab.
 - 19²⁰ Forevisningsringen: Opvisning af Københavns Rideklub.
 - 19³⁰ Friluftsscenen: *Menuetdansere fra Bjerregrav.*
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“.
 - 21¹⁰ Forevisningsringen: Romerkørsel.
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
- Til Kl. 24 Tivoli: Koncerter og Forlystelser.
- *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Onsdag den 22. Juni

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
- 9—11 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Børneskolen.

Onsdag, fortsat

- Kl. 10 Forevisningsringen: *Det 3 Dages Børnegymnastikstævne tager sin Begyndelse. Indmarch af 2300 Landsbyskolebørn fra samtlige Landets Amter.* Taler af Gdr. J. Tvedegaard og Undervisningsminister Jørgen Jørgensen.
- 10¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 11 Specialudstillingerne forklares.
 - 11 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Højskoleforstander J. Th. Arnfred, Askov: Højskolen og Bondestandens praktiske Fremskridt.*
 - 11 Mønstringspladsen: Opstilling af Samlinger efter Hingste.
 - 11³⁰ Forevisningsringen: Kvæget fremføres.
 - 14 Forevisningsringen: Træk-Kraftprøve arrangeret af Landsorganisationen for lettere Hesteavl i Danmark.
 - 14—16 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14—16 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
 - 14³⁰ Forevisningsringen: Opvisning af 4. og 1. Artilleri-afdeling.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 15¹⁰ Forevisningsringen: *Militær Springkonkurrence.*
 - 16—17 Friluftsscenen: Foreningen t. Folkedansens Fremme.
 - 16³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Landbrugsskoleforstander J. K. Jensen, Haslev: Landbrugsskolen i Dag.*
 - 17 Forevisningsringen: Hestene fremføres.
 - 17—19 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19³⁰ Forevisningsringen: *Københavns Rideklubs Opvisning.*
 - 19³⁰ Friluftsscenen: *Sønderbo Danserne.*
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“.
 - 21¹⁰ Forevisningsringen: *Trojkaridning.*
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
- Til Kl. 24 Tivoli: Koncerter og Forlystelser.
*
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Torsdag den 23. Juni

(Skt. Hans Aftensdag)

Kl. 9	Udstillingen aabnes.
- 9—12	Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Børneskolen.
- 9 ¹⁵	Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
- 10	Mønstringspladsen: Familievis Opstilling af Kvæg.
- 10	Forevisningsringen: Hestene fremføres.
- 11	Specialudstillingerne forklares.
- 11	Ungdomsskolernes Telt: <i>Foredrag af Konsulent, Landbrugslærer Joh. Dons-Christensen, Ladelund: Nutidens faglige Landbrugsuplysning udover Landbrugsskolen.</i>
- 14	Forevisningsringen: Mønstringsopvisning.
- 14—16	Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
- 14—16	Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
- 15	Specialudstillingerne forklares.
- 15	Forevisningsringen: Opvisning af Luksuskøretøjer med Hesteforspand.
- 16 ¹⁰	Forevisningsringen: Opvisning af Politihunde.
- 16—17	Friluftsscenen: <i>Sv. Jørgensen med sit Orkester: Gammel dansk Musik.</i>
- 16 ³⁰	Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
- 17	Forevisningsringen: Dyrene fremføres.
- 17—19	Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
- 17	Ungdomsskolernes Telt: <i>Foredrag af Højskoleforstander Uffe Grosen, Vallekilde: Højskolen og den folkelige Frihed.</i>
- 19	Specialudstillingerne forklares.
- 19	Forevisningsringen: Rytteroptog.
- 19 ³⁰	Friluftsscenen: <i>Sv. Jørgensens Orkester: Gammel dansk Musik.</i>
- 19 ⁴⁵	Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“.
- 20 ³⁰	Forevisningsringen: Trojkaridning ved Fru Peder Møller.
- 21 ³⁰	Midsommerfest arrangeret i Samarbejde med Københavns Journalistforbund og Københavns Kommune. Fakkeltog, Taler af Formanden for Københavns

Torsdag, fortsat

Borgerrepræsentation, Landsretssagfører Karmark Rønsted, Højskoleforstander Hans Lund, Rødding, Børnekor, bestaaende af 2300 Landsbyskolebørn fra samtlige Landets Amter og 1000 københavnske Skolebørn; Stafetløb gennem Københavns Gader af Fakkeltædere, Lurblæsning, Koncert af Livgardens Orkester, Træhesten brændes paa Baalet, Baaltale af Borgmester Ernst Kaper, Fællessang og til Slut Dans i det grønne.

Kl. 24 Indgangen lukkes.

*

- 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Fredag den 24. Juni

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
- 9—11 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Børneskolen.
- 9¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
- 10 Mønstringspladsen: Opstilling af Samlinger efter Hingste.
- 10 Forevisningsringen: Kvæget fremføres.
- 11 Specialudstillingerne forklares.
- 11 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Førstelærer K. A. Kristensen, Karise: Landsbyskolen i Dag.*
- 14 Forevisningsringen: Mønstringsopvisning.
- 14—16 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
- 14—16 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
- 14³⁰ Forevisningsringen: Opvisning af Luksuskøretøjer med Hesteforspand.
- 15 Specialudstillingerne forklares.
- 15¹⁰ Forevisningsringen: Præsentationskørsel med udstillede Heste.
- 15³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
- 16—17 Friluftsscenen: *Jens Frederiksens Landsbyorkester.*
- 16 Forevisningsringen: Dyrene fremføres.

Fredag, fortsat

- Kl. 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Forstander P. J. Skriver, Glamsbjerg: De frie Efterskoler.*
- 17—19 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 17³⁰ Forevisningsringen: *Afslutning af Børne-Gymnastikstævnet.*
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19³⁰ Forevisningsringen: *Historisk Vognoptog.*
 - 19³⁰ Friluftsscenen: *Jens Frederiksens Landsbyorkester.*
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“.
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
- Til Kl. 24 Tivoli: Sct. Hans Fest, Baal paa Søen, Lurblæsning, Festfyrværkeri.
- *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
- 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Lørdag den 25. Juni

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
- 9—12 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Børneskolen.
 - 9¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 10 Forevisningsringen: Hestene fremføres.
 - 10 Mønstringspladsen: Familievis Opstilling af Kvæg.
 - 11 Specialudstillingerne forklares.
 - 11 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Amtsskolekonsulent, Førstelærer O. Hesselt, Nr. Alslev: Aftenskolen.*
 - 14 Forevisningsringen: Mønstringsopvisning.
 - 14—16 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14—16 Skole- og Ungdomsgaarden: Undervisningstimer i Ungdomsskolen.
 - 14³⁰ Forevisningsringen: Opvisning af Rideforeninger.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 16 Friluftsscenen: *Niels Bukh's Gymnaster.*
 - 16³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Forstanderinde, Frk. Margrethe Pedersen, Hadsten: Husholdningsskolernes Historie.*

Lørdag, fortsat

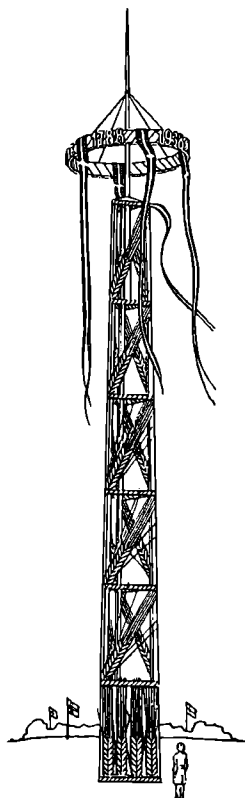
- Kl. 17—19 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 17 Forevisningsringen: Hestene fremføres.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19³⁰ Forevisningsringen: *Travkvadrille arrangeret af Det danske Travelskab.*
 - 19³⁰ Friluftsscenen: Færdansere.
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret“.
 - 19⁵⁰ Forevisningsringen: Opvisning af Gardehusarregimentet.
 - 22³⁰ Udstillingen lukkes.
 Til Kl. 24 Tivoli: Koncerter og Forlystelser.
- *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
 - 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Søndag den 26. Juni

- Kl. 9 Udstillingen aabnes.
 - 9¹⁵ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 10 Mønstringspladsen: Opstilling af Samlinger efter Hingste.
 - 10 Forevisningsringen: Kvæget fremføres.
 - 11 Specialudstillingerne forklares.
 - 11 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Skoleinspektør Oluf Egerod, Bellahøj-Skolen, København: Folkeskolens sociale Opgaver.*
 - 12—15 Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 14 Forevisningsringen: Opvisning af Rideforeninger.
 - 15 Specialudstillingerne forklares.
 - 15 Forevisningsringen: Opvisning af Forretningskøretøjer med Hesteforspand.
 - 16 Friluftsscenen: *Niels Bukh's Gymnaster.*
 - 16³⁰ Mellem Staldene: Præsentation af Hestene.
 - 17 Ungdomsskolernes Telt: *Foredrag af Landbrugsskoleforstander N. Bredkjær, Tune Landboskole: Landbrugsskolen i Forhold til Folkehøjskolen og Landbohøjskolen.*

Søndag, fortsat

- Kl. 17 Forevisningsringen: Dyrene fremføres.
 - 18³⁰—19³⁰ Musiktribunen: Koncert af Livgardens Orkester.
 - 19 Specialudstillingerne forklares.
 - 19 Forevisningsringen: *Historisk Vognoptog*.
 - 19³⁰ Friluftsscenen: Københavns Højskoleforenings Folkedansere.
 - 19⁴⁵ Friluftsscenen: „Ske Bonden hans Ret”.
 - 20 Forevisningsringen: *Rytteroptog og Trojkaridning*.
 - 22³⁰ Afslutning paa Landbrugsudstillingen 1938.
 Til Kl. 24 Tivoli: Tivolis Afslutningsfest for Landbrugsudstillingen.
- *
- Kl. 9—22 Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum.
 - 9—22 Fedekvægsudstillingen ved Forum.

Oversigt over det daglige Programs faste Punkter

Alle Hverdage er der Undervisning i Skole- og Ungdomsgaarden. Om Formiddagen i Børneskolen og om Eftermiddagen i Ungdomsskolen.

Formiddag og Eftermiddag fremføres Dyrene i Forevisningsringen.

Samtlige Specialudstillinger bliver gennemgaaet og forklaret af Eksperter daglig Kl. 11, 15 og 19.

Livgardens Orkester spiller dagligt to Timer om Formiddagen og to Timer om Eftermiddagen.

I Forevisningsringen er der udover Fremføringen af Dyrene hver Eftermiddag og Aften Opvisninger af forskellig Karakter bl. a. Rideopvisninger, militære Springkonkurrencer, Trojkaridning, Opvisninger af Politihunde, Romerkørsel, Travkvadrille, Træk-Kraftprøve, historisk Vognoptog, Præsentationskørsel, Opvisning af Køretøjer med Hesteforspand o. s. v.

Paa Friluftsscenen i Bellahøjparken er der hver Eftermiddag en Times Underholdning med Musik, Folkedans, Sang eller Gymnastik.

Hver Aften opføres Fredrik Nygaards Skuespil „Ske Bonden hans Ret“, der blev præmieret mellem 23 andre Skuespil. Forud for hver Forestilling er der en kort Optræden af Folkedansere, Korsang og gammel dansk Musik.

I Ungdomsskolernes Telt bliver der daglig Kl. 11 og 17 Foredrag af en Række fremtrædende Personer indenfor Højskolen, Landbrugsskolen og Husholdningsskolen.

Den gamle og den ny Smedie er i Virksomhed daglig fra Kl. 10—12.

I Grøndalskirken er der Søndag den 19. Juni Kl. 10 Gudstjeneste ved Biskop, Dr. theol. H. Fuglsang-Damgaard og Sognepræst J. Th. Thomsen.

Søndag den 26. Juni Kl. 10 er der Gudstjeneste ved Sognepræst J. Th. Thomsen.

Alle Søgndage i Tiden 18.—26. Juni er der hver Morgen Kl. 8 Morgenandagt.

I Grundtvigs Mindekirke er der Søndagene 19. og 26. Juni Kl. 10 Gudstjeneste ved Sognepræst A. Lund Sørensen.

Grundtvigskirken med Byggepladsen er gratis tilgængelig for Udstillingsgæster i det Omfang, de kirkelige Handlinger tillader.

Arbejdet i Pressesekretariatet

Antallet af Avisudklip er den bedste Maalestok for Pressens store Interesse og Indsats for Bellahøjudstillingen. Der findes i Landbrugsraadets Arkiv saaledes 11.714 Avisudklip om Bellahøjudstillingen fra danske Blade — Aflægger- og Filialblade i Provinsen og Annonceblade er ikke medregnet — 335 Udklip fra den britiske Presse, 188 svenske, 95 norske, 80 tyske og 17 hollandske Udklip. Hertil kommer en Del Artikler i den oversøiske Presse og i forskellige europæiske Tidsskrifter og Fagblade. Om disse sidste Artiklers Fremkomst har man faaet Indberetninger fra Gesandtskaberne, men der foreligger ingen Opgørelse over Antallet.

En Karakteristik af den indenlandske og den udenlandske Presses Stilling til Udstillingen og en Gennemgang af Linierne i Pressesekretariatets Arbejde maa samtidig omfatte en Vurdering af de Propagandamuligheder, som Udstillingen indeholdt af en Omtale af en Del af de større Arrangementer, som udover den Betydning, de havde i sig selv, blev Udgangspunkter for Propagandaen.

Under det forberedende Arbejde var der ikke fra Udstillingens Side tilrettelagt nogen egentlig Forbindelse med Pressen, da man helst vilde have hele det store Organisationsapparat færdigt først. De Meddelelser, der derfor fra Tid til anden fremkom i Bladene, var af mere tilfældig Karakter. I November 1937 besluttede Udstillingens Præsidium at oprette et Pressesekretariat, og efter forskellige Orienteringer blev man enig om at anmode Journalist *Kai Johansen*, London, om at overtage Ledelsen.

Arbejdet blev paabegyndt den 3. Januar.

Det første Pressemøde blev holdt Torsdag den 13. Januar i Landbrugsraadets Mødesal, og der var udsendt Indbydelser til følgende: Repræsentanter for den københavnske Dagspresse, Provinspressens Bureauer og Korrespondenter i København, Fagpressen, Udenrigsministeriets Pressebureau og Medlemmerne af »Foreningen af den udenlandske Presses Repræsentanter i Danmark«.

Landbrugsraadets Præsident, Landstingsmand *H. Hauch* bød Velkommen, og Generalsekretær *Høgsbro Holm* gav en Redegørelse for, hvorledes man havde tænkt sig Udstillingen arrangeret. Der var udarbejdet en detaljeret Gennemgang af Udstillingens hele Opbygning, som sammen med Fotografier af de foreløbige Tegninger blev udleveret til Mødets Deltagere.

Der skete ikke særlige Begivenheder indenlands eller udenlands i Løbet af Aftenen, saa den første samlede Omtale af Udstillingen fik en god Placering. I mange Aviser var det Forsidestof.

I Forbindelse med Pressemødet fortsatte nogle Blade med en Kritik af, at Udstillingen var lagt i København, andre protesterede imod, at den i det hele taget skulde afholdes. Der var dog kun enkelte Blade, som var imod Udstillingen. Langt den overvejende Del af Pressen sluttede op bag Arbejdet. Selv om Landbrugets Kaar i de senere Aar ikke netop har dannet en passende Baggrund for Fester i større Format, var der Enighed om, at det kun vilde være Udtryk for Mindreværdighed og Utaknemmelighed, hvis man ikke paa værdig Maade mindedes den Begivenhed i Danmarks nyere Historie, — Stavnsbaandets Løsning, — som for de senere Slægtled staar som Symbolet paa den danske Bondestands Frigørelse.

En Række Blade fra Ind- og Udland bragte udover de faktiske Oplysninger, som blev givet paa Pressemødet, specielle Artikler om Udstillingens historiske og kulturelle Baggrund.

I første Omgang var Principet i Pressesekretariatets Arbejde, saavidt muligt at undgaa de sædvanlige Transportbaandsartikler, som i Reglen ender i Redaktionernes Papirkurve.

I Stedet for blev der arbejdet paa at faa skabt en personlig Kontakt med den arbejdende Journalist. Pressesekretariatet opfattede det som sin Opgave at fremskaffe det Raamateriale, som passede baade til den enkelte Journalists stofmæssige Arbejdsomraade og til hans Blads Form og Ramme.

Der var rige Kilder at øse af.

Generalsekretær *Høgsbro Holm* havde i sin Udformning af Udstillingens Formel forstaaet at fremhæve den kulturelle Side af Udviklingen, den der faktisk danner Baggrunden for Landbostandens faglige og tekniske Dygtiggørelse.

Det var Generalsekretærens Idé at skabe en Udstilling, der med den kulturelle, sociale og faglige Udvikling som det store Perspektiv fortalte om de Resultater, dansk Landbrug havde naaet gennem 150 Aars Arbejde. Bag Udstillingens mange Detailler og bag de haandgribelige Udtryk for Landbrugsproduktionens Kvalitet og Effektivitet, skulde de Besøgende fornemme den danske Bondes sejge og støtte Kamp for aandelig og økonomisk Frigørelse. Endnu er Kampen ikke endt. Den fortsættes i Dag som for 100 Aar siden,

men under andre Forhold og under en ændret Strategi. Ogsaa om dette og om Verdenskonjunkturernes Skiften og de politiske Forholds Indflydelse paa Landbrugserhvervets økonomiske Resultat blev der paa saglig Vis fortalt paa Bellahøj.

Men i alle Afdelingerne paa de store Specialudstillinger var det fælles Udgangspunkt Historiens Tale og Minderne om vore Fædres Gerning.

Det var en krævende Opgave for Udstillingens Generalsekretær gennem de mange Maaneders forberedende organisatoriske Arbejde at fastholde denne Linie, som han selv havde udstukket. Den store Tilslutning, som Udstillingen fik, var et Vidnesbyrd om, at dens indre Opbygning gav Genklang i alle Kredse i det danske Folk.

For den presse-mæssige Udnyttelse af Udstillingens Indhold og Ramme rummede det historiske og kulturelle Perspektiv en Rigdom af Emner og Ideer, som gjorde det muligt at arbejde paa mange forskellige Fronter.

Husmandshuset af i Morgen

Fredag den 4. Februar blev det første Rejsegilde holdt. Det var Jordlovsudvalgets smukke Husmandsbrug, som først naaede at faa Kransen hejst. Husets Indretning og dets Udstyr er blevet stærkt kritiseret. Nogle fandt det misvisende. — Et Husmandshus skulde i højere Grad bære Præg af Dagens trælse Gerning, hævdedes det fra den Side. — Andre fandt det meget forkert at bygge et saadant Hus, da der efter deres Mening intet Forhold var mellem Udgifter og Indtægter. I den særlige Beretning om Huset, der findes i Bogens sidste Afsnit, fremsætter Jordlovsudvalget de Betragtninger, der blev lagt til Grund for Husets Opførelse og Indretning.

Den almindelige Udstillingsbesøgende, som ikke paa Forhaand var indstillet for eller imod, opfattede det vel i de fleste Tilfælde nærmest som »Husmandshuset af i Morgen«. Der er i Realiteten ikke saa stor Forskel mellem Udgiftsbeløbet til de smukke Møbler, Huset var forsynet med — det var vist dem, der faldt Kritikerne mest i Øjnene — og de, der nu staar mange Steder.

Saa fulgte forskellige andre Begivenheder, som i saa stor Udstrækning, det var praktisk muligt og taktisk hensigtsmæssigt, blev brugt i Pressesekretariatets Arbejde paa at henlede Offentlighedens Opmærksomhed paa den kommende Udstilling.

Fra Stavnsbaandsfilmen
„Kongen bød“ —

Premiøren paa Stavnsbaandsfilmen „Kongen bød —“

Tirsdag den 15. Marts blev Stavnsbaandsfilmen »Kongen bød —« vist første Gang i Paladsteatret for en indbudt Forsamling paa 1600 Mennesker. *A/S Nordisk Film, Landbrugsraadet og Dansk Kulturfilm* stod som Indbydere.

Filmen, der henter sin Tekst fra Indskriften paa Frihedsstøtten paa Vesterbro i København, bestaar af en Række Folkelivsbilleder, som søger at skildre Bondens Kaar indtil Stavnsbaandets Løsning og i Tiden umiddelbart derefter, da Bondereformerne begyndte. Den viser, hvorledes den økonomiske Udvikling stod i nøje Samklang med Bondestandens aandelige Udvikling og hele det folkelige og kulturelle Liv, som Løsningen af Stavnsbaandet dannede Udgangspunktet for, de gamles Ængstelse ved at flytte ud fra Landsbyen, Uviljen mod at bryde de gamle Skikke og Former gaar Side om Side med de unges Tro paa den ny Tid. Folkelivsbillederne er hver for sig en Situation, som en enkelt Handling binder sammen til et Hele. En ung Bondeknøs gennemlever Perioden fra Hovbonde til Fæstebonde, og til sidst ser man ham som Ejer af sin Jord. Det er Filmens Kulminationspunkt, dèr hvor han første Gang tilsaar sin egen Jord. Mens han gaar ud over Ageren, ser man paa Lærredet Skygger fra de store europæiske Krige, som foregik paa samme Tid og fra Revolutionerne, hvor Folkene med Vaaben i Haand søgte at kæmpe sig den Frihed til, som et humanistisk præget Regime gav Danmarks Bønder. Kron-

prins Frederik, Reventlowerne, Bernstorfferne og Colbjørnsen er fremtrædende Skikkelser i Handlingens Forløb.

Den første Forevisning i Paladsteatret blev en Milepæl i dansk Filmskunsts Historie. Det var en repræsentativ Forsamling, der var indbudt, og Forestillingen blev modtaget med Velvilje og Begejstring, saaledes at Aftenen kom til at danne et naturligt Led i Arbejdet paa at skabe Interesse for Sommerens Begivenhed paa Bellahøj.

Redaktør *Svend Carstensen*, Pressens Radioavis, fortalte til Indledning Lyterne, hvordan Filmen var blevet til og interviewede nogle af Mændene, der havde været med. Landstingsmand *Hauchs* og Statsminister *Staunings* Indledningstaler blev transmitteret af Statsradiofonien.

A/S Nordisk Film, dets Direktør, Vekselerer *Bauder*, Ideens Ophavsmand, *Thomas P. Hejle*, der sammen med *Bernhard Jensen* stod som Forfattere, Iscenesætter *Svend Methling*, Tilrettelæggerne af Musikken *Emil Reesen* og *Torben Krog* havde sammen med den fortrinlige Stab af Kunstnere og Teknikere som havde været i Ilden, gjort en betydningsfuld Indsats for dansk Filmskunst.

Udstillingspecjen udkommer

Den 21. April blev der holdt et større Pressemøde med 130 Deltagere fra følgende Bladgrupper og Institutioner: Den danske Provinspresses Repræsentanter i København, den københavnske Presse, Foreningen af udenlandske Blades Repræsentanter i Danmark, Statsradiofonien og Pressens Radioavis, Udenrigsministeriets Pressebureau, den sydsvenske Presse, Bestyrelsen for »Foreningen af danske Landbrugsblade« og Landbrugsfagpressen. Som Værter fungerede Landbrugsraadets Præsidium og Pressens Repræsentanter i Udstillingens Ærespræsidium.

Formanden for Landbrugsraadets Præsidium, Landstingsmand *Hauch*, bød Velkommen, og Generalsekretær *Høgsgro Holm* gav paa Baggrund af Udstillingspecjen, der udkom samme Dag, en Skildring af Udstillingen.

Det var kun en snævrere Kreds af de Tilstedeværende, som havde kiget om bag Kulisserne i Udstillingsarbejdet, saaledes at de fleste af Deltagerne blev overrasket over Udstillingens Format og Indhold. »Jamen bliver Arealet dog ikke altfor stort,« var det stadig tilbagevendende Udtryk, da man gik Udstillingsområdet igennem, og Arkitekterne fortalte, hvad der blev at se.

Enkelte Sider i Udstillings-pjecen.

Det skulde senere vise sig, at Arealet langtfra var for stort i Forhold til Besøget.

Sammenkomsten var faktisk Starten for Propagandaarbejdets sidste Afsnit. Velmenende Raadgivere syntes, man begyndte for tidligt og hævdede, at det vilde knibe med at holde Dampen indtil Aabningen. Her maa man huske paa, at det drejede sig om at faa skabt en landsomfattende Propaganda. Flere af de Mennesker, man skulde have til Bellahøj, havde aldrig været i København før, og andre foretog kun een større Rejse om Aaret. Det gjaldt derfor om, at denne Del af Befolkningen i saa god Tid som muligt fik Impulser til at besøge Udstillingen, saaledes at de kunde træffe deres Forberedelser.

Der laa ogsaa en ren økonomisk Betragtning til Grund for at starte den afsluttende Propaganda allerede 2 Maaneder før Aabningen. Vel var Entreindtægten en stor Post paa Budgettet, men ved en rationel Udnyttelse af Salgs- og Afgiftsmulighederne paa Arealet, kunde de samlede Indtægter sættes betydeligt i Vejret. En Propaganda i god Tid før Aabningen vilde automatisk skabe større Konkurrence om at komme først med Tilbudene. Sekretariatet fik derved Ro til at arbejde med Tingene, saaledes at Kontrakterne kunde afsluttes saa for-

delagtigt som muligt for Udstillingen. Paa Regnskabet kom disse Afgifter op paa ca. $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. ialt, hvilket var adskilligt højere end budgetteret.

Ogsaa af Hensyn til Hotellerne og Indkvarteringen i København var det af Betydning at faa startet i saa god Tid som muligt.

Som et Led i Pressesekretariatets almindelige Oplysningsarbejde og Arbejdsplan, blev der paa Pressesammenkomsten udleveret følgende Materiale:

- 1) Den danske Udstillingspjece, udarbejdet af Pressesekretariatet. Den indeholdt en Artikel af Udenrigsminister *P. Munch* om »Bondens Frigørelse«, og Artiklen »En Vandring gennem Landbrugsudstillingen paa Bellahøj«, der i koncentreret Form fremhævede, hvad der blev at se paa de enkelte Afdelinger. Paa Omslagets Indersider fandtes perspektiviske Kort over København og Udstillingsarealet, og Forsiden og Bagsiden var et Firefarvetryk af de to Udstillingsplakater.
- 2) Særnumre af Landbrugsraadets engelske og tyske Publikationer, redigeret af Sekretær *J. Rottensten*, Landbrugsraadet.
- 3) »Danish Foreign Office Journal« med Udstillingen som Hovedartikel, udsendt af Udenrigsministeriets Pressebureau, redigeret af Fuldmægtig *Wenck*.
- 4) En Brochure om Landsmejeriudstillingen i Forum, udsendt af »De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation«.

Suppleret med aktuelle Ting blev dette Materiale Udgangspunkt for en Række Interviews, Helsidesartikler, Notitser, Nyheder, Specialartikler og Billedtekster, som i de følgende Uger fremkom i Pressen.

Den næste Pressesammenkomst blev arrangeret den 7. Maj for følgende 34 Blade i Provinsen, som i Samarbejde med Statsbanerne havde planlagt Udflugtstog til Udstillingen: Aalborg Amtstidende, Aarhus Amtstidende, Dannevirke, Fredericia Avis, Fredericia Dagblad, Fredericia Socialdemokrat, Heimdalen, Herning Avis, Herning Folkeblad, Herning Socialdemokrat, Himmerland, Holbæk Amtstidende, Holstebro Dagblad, Horsens Folkeblad, Kolding Folkeblad, Lolland-Falsters Folketidende, Middelfart Avis, Middelfart Socialdemokrat, Middelfart Venstreblad, Modersmaalet, Næstved Avis, Næstved Tidende, Randers Dagblad, Ringkøbing Amts Dagblad, Silkeborg Avis, Silkeborg Socialdemokrat, Silkeborg Venstreblad, Skive Folkeblad, Sydsjællands Socialdemokrat, Sydsjællands Venstreblad, Vejle Amts Folkeblad, Vendsyssel

Tidende og Vestkysten. Sammenkomsten var tænkt som en personlig Støtte og Orientering for de Medarbejdere, som arbejdede med Udstillingsstoffet.

Statsbanerne var repræsenteret ved Trafikbestyrerne *P. Haarløv* fra 1. Distrikt og *L. G. V. Humle* fra 2. Distrikt, samt Trafikkontrollør *P. H. Harreschou*.

Kronprinsen ønsker Generalsekretæren Lykke og Held

Den 18. Maj om Eftermiddagen var Udstillingens Ærespræsidium, Økonomiudvalget, den københavnske Presse og Provinspressens Repræsentanter i København og Medlemmerne af »Foreningen af den udenlandske Presses Repræsentanter i Danmark« indbudt til at bese Udstillingsarealet, hvor Bygningerne nu var rejst. Ved en indledende Sammenkomst paa Bellahøjrestauranten, der lige var blevet færdigbygget, udtalte Landstingsmand *Hauch* bl. a.:

— Deres kongelige Højhed, mine Herrer! Da Landbrugsraadet og de i Raadet deltagende Organisationer for Aar og Dag siden besluttede at fejre Mindet om Stavnbaandets Løsning og de store Landboreformers Gennemførelse, henvendte Landbrugsraadet sig til Hans Majestæt Kongen og bad Majestæten overtage Protektoratet for Landbrugsudstillingen, og det var os en Ære at modtage Hans Majestæt Kongens Ja.

— Vi henvendte os til Deres Kongelige Højhed, Kronprins Frederik, og bad Deres Kongelige Højhed at overtage Hvervet som Formand for Udstillingens Ærespræsidium, og vi er taknemmelige for, at Deres Kongelige Højhed efterkom denne Opfordring.

Kronprins
Frederik og
Landstingsmand
Hauch, Uden-
rigsminister
P. Munch og
Forstander
J. Petersen-
Dalum ser paa
Sandflugtsfilmen.

Det er første Gang Udstillingens Ærespræsidium er sammenkaldt, og Landbrugsraadet og de i Raadet deltagende Organisationer ønsker ved denne Lejlighed at bringe alle de Herrer, der saa venligt har efterkommet vor Opfordring til Dem om at indtræde i Udstillingens Ærespræsidium, vor bedste Tak herfor.

Vi har under Forberedelserne til Udstillingen mødt Forstaaelse og Velvilje indenfor Regeringen, indenfor de forskellige Ministerier, indenfor Københavns Bystyre og fra mange forskellige Sider i den offentlige Administration og i vort Folk, og vi føler, at de Herrer, der er Medlemmer af Udstillingens Ærespræsidium, paa mangfoldige Maader har staaet os bi under Forberedelserne.

Generalsekretær *Høgsbro Holm* gav derefter en Beskrivelse af Udstillingen og gennemgik Hovedbegivenhederne i det Program, der var lagt for de 10 Udstillingsdage og for Festlighederne i Forbindelse med 150-Aarsdagen for Stavnsbaandets Løsning.

Hans Kongelige Højhed *Kronprinsen* takkede paa Ærespræsidiets Vegne for Indbydelsen til at bese Udstillingsarealet under Opbygning og fortsatte:

— Vi ved alle, at dansk Landbrug har vanskelige Tider, men vi forstaar og værdsætter, at man ønsker at fejre denne betydningsfulde Begivenhed. Vi ønsker Held og Lykke til at gennemføre de Planer, som Generalsekretær *Høgsbro Holm* har fortalt os om. —

Der blev derefter vist en Film, som Landbrugsraadet til Støtte for en Landsindsamling havde ladet optage fra de sandflugtshærgede Egne i Nordjylland. Man fik igennem Billederne et interessant Indblik i den Katastrofe, der havde ramt Landmændene i disse Egne. Efter Sammenkomsten i Restauranten begav Selskabet sig ud paa Vandring igennem Udstillingsarealet.

De sidste spændende Dage

I det sidste Opløb i Ugerne umiddelbart før Aabningen, var det med nogen Spænding, man fra Pressesekretariatets Side lod spille paa alle Register.

En lykkelig Skæbne syntes dog at hvile over Udstillingen. Ændrede Dispositioner, som man var tvunget til at foretage i sidste Øjeblik, viste sig alligevel at blive til Fordel for Helheden.

Den internationale Pressesammenkomst

Da Pressedagen Torsdag den 16. Juni oprandt, og alle de Indbudte samledes til Frokost i Bellahøjrestaurantens overdækkede Gaard, var det med god Samvittighed, at man fra Ledelsens Side modtog Gæsterne. Udstillingen stod færdig. Linjerne i Udstillingssekretariatets Arbejdsplan var blevet fastholdt,

og de Maal, man havde sat sig, syntes indfriet. Dagene op mod Udstillingens Aabning var rige paa Vidnesbyrd om, at Interessen for Udstillingen var vakt hos store Dele af Befolkningen i By og paa Land.

I Pressesammenkomsten, hvor Udstillingens Præsidium, Pressens Repræsentanter i Ærespræsidiat, Administrationsudvalget og Økonomiudvalgets Forretningsudvalg var Værter, deltog ialt ca. 400 Journalister og Redaktører. Fra Danmark deltog: Chefredaktørerne for samtlige Provinsdagblade og for de københavnske Dagblade, Pressens Radioavis, Statsradiofonien, Formændene for de faglige Journalistsammenslutninger, Formanden for Foreningen af Bladudgivere, Redaktører ved Korrespondancebureauerne i København, de Medarbejdere ved de københavnske Dagblade og Bureauer, som havde Udstillingen som Stof, Redaktørerne af de Særunumre, som en Række Blade udgav i Anledning af Udstillingen, Udenrigsministeriets Pressebureau, samtlige Medlemmer af »Foreningen af udenlandske Blades Repræsentanter i Danmark«, Bestyrelsen for Landbrugsfagbladene, Repræsentanter for og fra samtlige Landbrugsfagblade, forskellige Fag- og Ugeblade med Tilknytning til Landbruget og Repræsentanter fra forskellige Organisationer og Institutioner, som havde bistaaet Pressesekretariatet under det forberedende Arbejde, samt udsendte Medarbejdere fra følgende udenlandske Blade: England: Agricultural News Agency, Allied Newspaper, Central News, Country Life, Daily Herald, Daily Mail, Daily Telegraph, Farmer & Stockbreeder, Farmers Weekly, The Field, Glasgow Herald, Manchester Guardian, News Chronicle, The Scotsman, The Star, Sunday Times, The Times, Westminster Press, Yorkshire Post. Tyskland: Allgemeine Zeitung, Nationalzeitung Essen, Pommersche Zeitung, Reichsach-Dienst. Finland: Hufvudstadsbladet. Norge: Aftenposten, Arbejderbladet, Nationen. Sverige: Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, Skånska Dagbladet, Sydsvenska Dagbladet, Tidningarnas Telegrambyrå, samt Repræsentanter for de fleste sydsvenske Provinsdagblade.

Det var saaledes en stor og repræsentativ Kreds af Presse-mænd, som var samlet paa Bellahøj Dagen før Aabningen. Alle danske og de fleste større nordeuropæiske og britiske Blade og Efterretningsbureauer var repræsenteret ved udsendte Medarbejdere, og gennem »Foreningen af den udenlandske Presses Repræsentanter i Danmark« stod man i Kontakt med de førende Blade i alle Verdensdele.

Sammenkomstens vellykkede Forløb blev opfattet som et godt Varsel.

Det var det smukkeste Sommervejr. Der var knapt Vind nok til at bevæge Flagene, og Varmen stod i sitrende Bølger over de grønne Skraaninger. I Bellahøjrestaurantens overdækkede Gaard var Luften behagelig kølig, og det varede ikke længe, inden der herskede en munter, fornøjelig og kammeratlig Atmosfære som altid, naar Journalister mødes.

Formanden for Udstillingens Præsidium, Landstingsmand *H. Hauch*, bød Velkommen og takkede Pressen for den store Interesse, Udstillingen havde mødt. Han sluttede med at udtrykke Haabet om, at Bellahøj i de kommende Dage ikke blot vilde blive en Oplevelse for de Besøgende, men ogsaa et Sted, hvor der var noget at lære.

Talen blev oversat til Engelsk, Tysk og Fransk af Socialdemokratens Londonkorrespondent, Dr. phil., Redaktør *Bjarne Braatoy*.

Den daværende Formand for »Danske Journalisters Fællesrepræsentation«, Redaktør *K. I. Eskelund*, bød paa henholdsvis Engelsk, Tysk og Fransk de udenlandske Gæster Velkommen til Danmark.

Generalsekretær *Høgsgbro Holms* Gennemgang af Udstillingen, der foruden paa Dansk, var trykt paa de tre Hovedsprog, blev overgivet til hver enkelt Deltager sammen med et 30-sidet Billedhefte »Danmark«. Endelig kunde de Tilstedeværende selv tage med sig, hvad de ønskede af det Materiale, der var udarbejdet før Udstillingen, og der var fremstillet ca. 500 Billeder.

Efter Sammenkomsten i Hovedrestauranten fordybede Deltagerne sig igen i Studierne af de enkelte Udstillinger.

Om Aftenen var Tivolis Direktion Værter ved en Sammenkomst i Arena.

Ved Aabningen om Fredagen var Redaktørerne og Journalisterne fordelt paa fire af Tribunens 21 Blokke. Glæden over den festlige og storslaaede Aabning var ligesaa stor hos de Journalister, som havde været med i Arbejdet under de mange Forberedelser, som den var hos Udstillingens eget Personale. Det var, som om man betragtede sig som hørende med til den samme store Familie, og var besjælet af den samme Tanke: Udstillingens Sukces.

Under selve Udstillingen var det Pressesekretariatets Opgave teknisk at være til Raadighed ved Udsendelse af Præmielister, Programmer, Taler og lignende Stof, som kunde lette den arbejdende Journalist, og samtidig være til saa stor Støtte og Vejledning i Reportagen om Udstillingen som muligt.

Udover de store Udstillingsbegivenheder var det navnlig interessante og morsomme Tal, som Pressen var interesseret i at faa frem, og Pressesekretariatet

havde organiseret et særligt Rapportssystem, saaledes at man Dag for Dag havde et Overblik over dette Materiale.

Det var et overvældende Udstillingsstof, der fremkom i Dagspressen i de 10 Udstillingsdage.

I den faglige Behandling af Udstillingens mange Enkeltheder var de land-økonomiske Ugeblade Udstillingen en værdifuld Støtte. Der var en Række Omraader, som laa udenfor Dagspressens Arbejdsomraade, og her gjorde Fagpressen en stor Indsats for at skabe Interesse for de store Specialudstillinger faglige Indhold.

En Række Ugeblade og Organisationsblade, som kun havde periferisk Interesse i Udstillingen, var ligeledes yderst velvillig indstillet og bragte meget og godt Stof fra Bellahøj.

Udstillingens Ledelse er den danske Presse stor Tak skyldig. Uden den Velvilje og Forstaaelse, som Pressen viste Udstillingen baade under Forberedelserne og i de 10 Udstillingsdage, vilde det ikke have været muligt at komme op paa de store Besøgstal.

Fra Pressesekretariatets Scrapbog

I Pressesekretariatets Statistik over de 11.714 Udklip fra den danske Presse er Politiken Nr. 1 med 263, derefter kommer Socialdemokraten med 247, Berlingske Tidende med 199, Næstved Tidende med 197, Fyns Tidende med 181, Svendborg Avis med 177, Nationaltidende med 167, Vejle Amts Folkeblad med 165, Roskilde Dagblad med 150, Holbæk Amtstidende med 143, Randers Dagblad med 137, Frederiksborg Amts Avis med 135, Lolland-Falsters Folketidende med 133, Silkeborg Avis med 132, Kristeligt Dagblad med 126 og Holbæk Amts Venstreblad med 124.

I det følgende er i kronologisk Orden citeret nogle Uddrag af ledende og ræsonnerende Artikler om Udstillingen:

Politiken den 13. Juni 1938:

..... Det er Familien Danmark, som nu skal mødes, og Byen vil benytte Lejligheden til at vise sin Ærbødighed og sin Taknemmelighed mod Hjemmet for, hvad den er skyldig og har at sige Tak for af Forudsætninger og Betingelser.

Det vil blive understreget i disse Sommerdage, at større og stærkere og betydningsfuldere end mulige Modsætninger, er Fællesskabet, det, som gør, at hver særlig Rørelse i Hjemmet eller hos Børnene, føles og medleves lige stærkt begge Steder. Denne Udstilling paa Grænsen mellem By og Land vil allermest vise, at der i Realiteten slet ingen Grænse er

Bellahøj var nær Millionen

Resultatet af den sidste afstemning i Gaar sætter den samlede indtægt paa 964.634 Kroner, og det betyder, at Bellahøj-Udstillingen har været en stor succes.

B.T.

100 Børn blev i Nat glemt paa Bellahøj

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

FORSVIND I LUERNE DU ONDE TRÆHEST!

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Udstillingskassen gøres op

Resultatet af den sidste afstemning i Gaar sætter den samlede indtægt paa 964.634 Kroner, og det betyder, at Bellahøj-Udstillingen har været en stor succes.

Højager Nakke slaaet af sin egen Halvbroder

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

35.000 paa Bellahøj i Gaar

Resultatet af den sidste afstemning i Gaar sætter den samlede indtægt paa 964.634 Kroner, og det betyder, at Bellahøj-Udstillingen har været en stor succes.

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

52.000 paa Bellahøj, trods Regn og Blæst.

Resultatet af den sidste afstemning i Gaar sætter den samlede indtægt paa 964.634 Kroner, og det betyder, at Bellahøj-Udstillingen har været en stor succes.

Hvad Engtænderne mente om Bellahøj

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

FJERKRA

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Kongen og Kronprinsen paa Bellahøj og i Forum

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Dyrenes store Parad

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Vestsjællands Social-Demokrat

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Første Dag paa Bellahøj

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Dyrskue-Feberen greb Bellahøj-Udstillingen

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Aarhus Amtstidende

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj-Succes'en sluttede med Rekord-Besøg

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Det største Dyrskue i København

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Landbrugsudstillingen

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

65.000 paa Bellahøj i Gaar

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

350 Bellahøj-Gæster til Middag i K.B.-Hallen

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj set med Byens

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Kongepremietyr til kun 500 Kr.

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Efter Slagsmaal

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Første Kvægs over Storebælt

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj slog i Gaar flot alle

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Toget til Bellahøj i Morgen

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bornholms Dagbl.

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Over 65.000 Men

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj slog i Gaar flot alle

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bornholms Dagbl.

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj naaede ikke Millioner

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Over 65.000 Men

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj slog i Gaar flot alle

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bornholms Dagbl.

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj naaede ikke Millioner

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Over 65.000 Men

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj slog i Gaar flot alle

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bornholms Dagbl.

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Bellahøj naaede ikke Millioner

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Over 65.000 Men

En stor flok af de smukkeste og mest elskede af os blev glemt paa Bellahøj i Nat. De var alle sammen i det bedste af helbred, og de havde alle sammen været med paa den store udstilling.

Aldrig før saa fin en Smørudstilling i V.

Hjørring Amtstidende den 16. Juni 1938:

..... Forarbejdet, som er gjort, har vidnet om megen Dygtighed baade med Hensyn til Reklame — og det er ikke det mindst vigtige i en Reklametid som vor — og med Hensyn til Arrangementer. Der er ingen Tvivl om, at Bellahøj-Udstillingen vil trække mange Hundredtusinde Mennesker til, og at de Besøgende vil faa noget virkelig værdifuldt at se . . .

Roskilde Dagblad den 16. Juni 1938:

..... Derfor staar hele Folket sammen om Sommerens store Stævne paa Bellahøj. Der har lydt Kritik, og der er faldet Advarsler. Vi tror, at disse Røster vil forstumme, naar Dørene aabnes, og alle kan se, hvilken Kraftpræstation denne Udstilling i Virkeligheden er. Det kan være smaat nok med Bondens Frihed Anno 1938. Der er nok at slaas med i det daglige, og der spores helt op i Toppen af den styrende Kreds en sørgelig Mangel paa Forstaaelse af Nutidsbondens Kamp for Hjem og Gerning. Alt dette kan de fleste blive enige om i det Danmark, der ligger uden for Bellahøj. Men vi kan ogsaa blive enige om, at skal det danske Landbrug løfte sig op over Øjeblikkets Kaar, saa sker det kun, hvis dette Landbrug selv viser Vilje til at hævde sig — og viser Vej frem til bedre Tider.

Viljen er der. Herom taler Bellahøj stærkt og overbevisende, og det er den bedste Tale, der overhovedet kan lyde. Vejen gaar ogsaa over Bellahøj. Det er Vejen fra Stavnsbaandstiden til vore Dage.

Middelfart Venstreblad den 17. Juni 1938:

..... Vi tager ikke i Betænkning at sige, at det er den festligste Udstilling, der endnu er set i Danmark.

Fyns Stiftstidende den 17. Juni 1938:

..... Og Landbrugsorganisationernes Ledelse har ihvertfald vist, at den har baade Initiativ og Virkelyst i Behold. Det er en beundringsværdig Indsats, der er gjort, og der har hverken været sparet paa Arbejde eller Penge for at gøre Udstillingen til den store Seværdighed for saavel Land- som Byboere.

Holstebro Dagblad den 17. Juni 1938:

I en halv Snes Dage hæver Bellahøj sig som Danmarks Midtpunkt. Der er, bagom alle Skel, og alle forretningsmæssige Spekulationer, noget smukt i, at Land og By her mødes om en Udstilling, der ved sin Art, sit Omfang og sin Kvalitet paakalder ogsaa Udlandets Opmærksomhed. Vort vigtigste Erhverv præsenteres her paa en Maade, der virker rent imponerende. Intet Sted paa Kloden kan præsteres noget tilsvarende.

..... Det Bellahøj, der paakalder Landets Opmærksomhed, er intet Festarrangement, men et Arbejdets Opbud, der skal overbevise Erhvervets Udøvere selv og alle Skumlere om, at den Kraft, der gennem halvandet Hundrede Aar gav sig saa overvældende Udslag, ikke lader sig kue eller sætte til Side. Stavnsbaands-Jubilæet bør blive en ny Ansporing.

..... Med Bellahøj og Stavnsbaands-Jubilæet markeres en Milepæl. Ved den standser man en Stund, ser sig tilbage, drager sin Lære og besinder sig over Vejen videre frem. Og har nogen tvivlet før, saa gør han det ikke mere, naar han gaar fra Bellahøj.

Vestsjællands Social-Demokrat den 17. Juni 1938:

Der skal energisk Reklame til for at fange Folks Opmærksomhed i vor Tid, og enhver, der har noget, som er værd at lægge Mærke til, skal nok lære at værdsætte Reklamens Betydning. Selv om den Landsudstilling, der nu aabnes paa Bellahøj, i sig selv er et saa imponerende Opbud af Energi og Virkelyst, saa har ogsaa den maattet tage Reklamen i sin Tjeneste og har ogsaa gjort det i fuldt Maal.

Der er jo visse Begivenheder, der omtaltes saa ofte og saa længe, at de næsten hænger Folk ud af Halsen, inden de finder Sted. Men vi synes ærlig talt, at alle de Oplysninger, der daglig i den sidste Tid er fremkommet om denne Udstilling, i sig selv har været saa interessante, at de slet ikke direkte har virket som Reklame, men som Nyhedsstof — og det er vist den bedste Reklameform, man kan ønske sig, for saa taler Folk om „Tingen“.

Og der er ikke ret mange, dersom der i det hele taget er nogen — som ikke er klar over, at der i næste Uge er Udstilling paa Bellahøj.

Aftenbladet den 16. Juni 1938:

..... En Indsats gøres her af saa store Dimensioner, som aldrig nogen Sinde før, for at vise det danske Landbrugs Udvikling gennem Tiderne og dets førende Stilling nu. Penge og Arbejde er der lagt derude paa Bakken, hvorfra man ser ind over København med alle dets Tusinder af Tage — næsten som man var gaaet til Vejrs over Byen i en Flyve-maskine.

..... Der bliver kun én Stemning, der bliver raadende: den at være med til at gøre dette til det festligste af den Art, der nogensinde er set her i Landet.

Arbejderbladet den 17. Juni 1938:

Der er ingen Tvivl om, at den Kæmpeudstilling, det danske Landbrugs forskellige Organisationer nu aabner paa Bellahøj, vil blive baade enestaaende og imponerende. Det lille danske Folk vil gennem denne Udstilling vise, hvor langt dets Landbrug er naaet gennem Arbejde og fælles Virke i Kulturens Tjeneste.

B. T. den 17. Juni 1938:

..... Saa lad os da alle med festligt opladte Sind give det store Stævne med dets uhyre Indsats af Slid og Penge, af Vovemod og Snilde, den Velkomst, det fortjener. Lad os glædes over, at det i en Tid med stadig Kamp mod allehaande Vanskeligheder udadtil og indadtil alligevel er lykkedes Bonden fortsat at vinde Sejre paa sin egen Grund, som Ingen Verden over vil tænke paa at gøre ham stridig. Lad os glæde os derover og lad os ogsaa lære deraf. Hvis den megen Tale om Vanskeligheden for By og Land ved gensidigt at „finde“ hinanden, virkelig har nogen Realitet, lad da Bellahøj-Stævnet tale sit redelige og vægtigt manende Ord. Og lad os herinde engang for Alvor forstaa, i hvilken Grad ogsaa vor Velfærd bygger paa Bondens Virke.

Nordsjællands Venstreblad den 17. Juni 1938:

Paa Grænsen, hvor den store Hovedstad møder det aabne Land, ligger Bellahøj — det danske Landbrugs store Jubilæumsudstilling. Den staar som et Samlingens Tegn i en splittet Tid, den er et Fællesværk, udført ved Bistand fra mange Sider.

Holbæk Amts Venstreblad den 17. Juni 1938:

..... Den kæmpemæssige Landbrugsudstilling, der i Dag aabnedes inde paa Hovedstadens Arealer, er et storslaaet Vidnesbyrd om den Udvikling, der har fundet Sted siden Landboreformernes Gennemførelse i Slutningen af forrige Aarhundrede. Udstillingen forlener Festlighederne med en Sejrsfests Præg.

Intet andet Sted i Landet kunde Udstillingen og det øvrige Arrangement komme bedre til sin Ret som den Minde- og Sejrsfest, den skulde være og vil blive.

Vejle Amts Folkeblad den 17. Juni 1938:

..... Bellahøj-Udstillingen er lærerig — og een Lære giver den fremfor alle: Den store Fremgang blev kun naaet gennem Enighed og Sammenhold i frivilligt Virke paa fælles Front.

Berlingske Tidende den 17. Juni 1938:

..... Landbruget er det største, vi har i Danmark. En Udstilling som den paa Bellahøj er den virkelige danske Verdens-Udstilling. Vi er ikke Sinker paa andre Omraader, og paa visse er vi maaske ved at være blandt de forreste. Men set udefra, maalt fra nær og fjern, er Danmark dog størst ved sit Landbrug. Det er det, den arbejdende Verden først og fremmest vil se i og lære af Danmark.

Men ogsaa set indefra er Bellahøjudstillingen et Storsyn.

..... I Dag begynder Jubilæumsskuet paa Bellahøj. Det vil blive en Oplevelse saa længe det varer, et uforgængeligt Minde, naar det er forbi.

Lolland-Falsters Folketidende den 17. Juni 1938:

..... Man var i sin Tid i Tvivl om, hvorvidt København overhovedet fortjente at faa denne Udstilling — om Byen ikke havde stillet sig saa fjendsk overfor Landbruget, at man skulde have forlagt Stævnet til en anden By. Vi var selv med i Tvivlen og i den reserverede Holdning en Overgang, men hvorfor ikke indrømme villigt, at vi tog fejl? Det var netop i København, at denne Udstilling skulde holdes. Det var netop Københavnerne, der skulde stilles Ansigt til Ansigt med Landbrugets fantastiske Arbejde i de sidste halvandet Hundrede Aar. Mødet i Gaar mellem Byen og Landets vrimlende Dyreliv viste, at det var det helt rigtige Sted, man valgte, for at tale københavnsk.

Aftenbladet den 17. Juni 1938:

..... Om Flid og Paapasselighed, om Kundskabstilegnelse og Dygtiggørelse taler da denne Udstilling, den er som et kæmpemæssigt levende Mindesmærke for Generationer, der virkede og løftede og paa den Friheds Grund, der blev skabt af fremskuende Statsmænd og en forstaaende Regent, byggede det Landbrug op, der blev det førende i Verden.

..... Flagene smeldede, Musikken spillede op derude paa Bakken, der hæver sig over Storbyens Tusinder af Tage, et Lærkefløjt gik ind deri, som det hedder hos Jeppe Aakjær, for Lærken var altid der, hvor Bonden færdes.

Og saa staar Værket da fuldbragt — Portene slaas op!

Vestkysten den 17. Juni 1938:

Paa den sidste grønne Plads ved Storbyen viser danske Bønder, hvad de kan udrette. Rammen kunde være nok saa fiks, men Hovedsagen er Indholdet, og at dette er fremragende vil komme til at fremgaa af alle sagkyndige Udtalelser.

..... Af Betydning er det, at Eksperterne fra Europas Lande kan faa Lejlighed til at se denne Indsats. Danmark er ofte Genstand for Angreb. Som oftest ikke berettigede. Der er nu i Stavnsbaandsdagene Lejlighed til for de særlig kyndige fra Europas Lande at se, hvad det er, vi sælger dem, at det ikke er Godtkøbskram.

Der ligger en stor Reklame i en Udstilling som denne. Den bliver meget værd for Bønderne, og det vil sige, at den bliver lige saa meget værd for den Storby, ved hvis Bygrænse Tyrenes Brøl nu overdøver Sporvognenes Klemten og Fabriksfløjternes Pift.

Kristeligt Dagblad den 17. Juni 1938:

Med et Stævne som det, der aabnes i Dag, vilde ingen af de foregaaende Jubelaar for Bondefrigørelsen kunne være fejret.

Kolding Folkeblad den 18. Juni 1938:

..... Men Bellahøj er Forside. Den skal være det, baade fordi det er godt af og til at mødes i stor, fredelig Kappelstrid, og fordi den store Udstilling udadtil kan være en god Agitation for os. Men man maa ikke stirre sig blind paa Forsiden og tro, at der ikke ligger noget bag. Ikke alt i Landbruget er endnu, som det skal være. Bellahøj — det er Festdage. Men Bagsiden — det er Dagligdagen. Og det er dog den, der kommer oftest og vejer mest.

Fyns Tidende den 18. Juni 1938:

..... Den, der skriver disse Linjer, har i det sidste Par Aar haft Lejlighed til at se to meget store Udstillinger udenfor Danmark. Der var nok af det himmelstræbende og voldsomme. Lidt for moderne Linjer. Bellahøj er dansk. Storslaaet uden at bryde med det jævne, vi staar os bedst ved at holde os til. Det er en Udstilling, som det er en Oplevelse at se. Her er Danmarks bedste Dyr. Her er historiske og kulturelle Fremvisninger, som alene er Rejsen værd. En smuk og letoverskuelig Plads med Udsigt ind over den danske Hovedstad.

Frederiksborg Amts Avis den 19. Juni 1938:

Den helt igennem imponerende Udstilling paa Bellahøj, der har slaaet saa stærkt igennem, at den er blevet til Dagens Samtaleemne over hele Landet, er rejst til Minde om Stavnsbaandets Løsning den 20. Juni 1788, altsaa i Morgen for 150 Aar siden.

..... Udstillingen er altsaa et levende og virkende Mindesmærke for den store Tid, da Aag blev brudt og Lænker afkastedes.

Kolding Folkeblad den 20. Juni 1938:

..... Foreløbig ser det jo nu ud til, at Bellahøj bliver den store Sukces, man havde ventet og haabet, ja, mere til. Man havde troet, at en halv Million vilde gaa gennem Tælleapparaterne i Udstillingsdagene. I Gaar var der 152.000 Gæster paa Bellahøj, og man har allerede passeret den første kvarte Million. Sukces'en er allerede fastslaaet. Eller for at bruge det mere populære Københavner-Udtryk: Den er bellahøjfin! Tænk engang! Selv Københavneren med K lever og aander for den Udstilling, der er samlet sammen ude fra det danske Bondeland hinsides Valby-Bakke. Og de mest sagkyndige Københavnerdrengene ved endog, at „Himmerlands Eg“ er en Hingst og „Højager Nakke“ en Tyr! Kan man vente større Interesse og Tilslutning fra den samlede danske Befolkning? Næppe! Det vilde glæde Mændene fra 1788, som det glæder Mændene af 1938.

Vestjyllands Social-Demokrat den 21. Juni 1938:

Aldrig er Ord om Fællesfølelse mellem Bonde og Arbejder blevet formet med en stærkere, levende Baggrund end de Udtalelser, som lyder i disse Dage ud over det ganske Land fra Mindefestlighederne med Bellahøjudstillingen som den straalende, levendegørende Illustration.

Kristeligt Dagblad den 21. Juni 1938:

..... De Mænd, der staar i Spidsen for Bellahøj-Udstillingen, har med Rekord-Dagene Lørdag og Søndag hentet en Sukces saa solid, at den slaar alle tidligere nordiske Udstillinger. Med Rette høster de megen Virak.

Aarhus Amtstidende den 22. Juni 1938:

Landbrugsudstillingen paa Bellahøj har haft en ligefrem straalende Tilslutning. Skønt Udstillingspladsen har en vældig Udstrækning, er Besøget dog paa de store Dage saa overvældende, at der ligefrem er Trængsel. Landmænd i Tusindtal stævner til det betydningsfulde Skue. Men Københavnerne myldrer til i endnu større Skarer.

Saadan bør det være. Bellahøj er ikke blot et Vidnesbyrd om, hvad danske Bønder har drevet det til i Dygtighed under Frihedens Kaar. Skuet taler ogsaa indtrængende til Byernes Folk. Alle, der besøger Skuet, faar Respekt for den ukuelige Fremdrift, der hersker i Landbruget trods alle Vanskeligheder. Landet er kommet til Hovedstaden, og Hovedstadens Befolkning viser, at Landet ikke er dem ligegyldigt.

Roskilde Tidende den 23. Juni 1938:

I Tallet paa de Besøgende paa Bellahøjudstillingen har man allerede et Udtryk for, at Udstillingen er en Begivenhed. Mere end en halv Million Mennesker paa 6 Dage er en Rekord, der overgaar de dristigste Forventninger. Men naar Tallet er blevet saa højt, og naar Besøget sikkert naar op paa $\frac{3}{4}$ Million eller mere, er det naturligvis ikke en Tilfældighed. Det skyldes først og fremmest, at det er en imponerende Indsats, der her er gjort. Ingen, der har gæstet Bellahøj, vil vende hjem og tale ringe Ord om, hvad de saa. Det er en dejlig Udstilling, sagde en Mand til os i Dag, og deri vil sikkert alle give ham Ret.
..... Paa Bellahøj mødes Folk fra By og Land og fra alle Samfundslag. Det er et Folkestævne af den Slags, som maaske kun Danmark kan arrangere det. Fra alt, hvad der er talt paa Bellahøj, føler man et Ønske om Samling og Samarbejde. Maatte dette da blive Resultatet af det straalende Stævne i Sommerens skønne Tid. I Aften er det Sct. Hans, hvor alle slemme Trolde fordrives. Gid alt det udanske, alle Tanker om totalitære Metoder maa lide Skibbrud paa denne Aften, hvor der ogsaa paa Bellahøj holdes en storstilet Folkefest. Det er Samarbejde, vi trænger til, folkeligt, politisk og økonomisk, og vi kan intet højere Ønske nære, end at disse Dages Feststemning maa omsætte sig i Handling, naar Arbejdets Dage igen er inde — Arbejdets Dage derhjemme og Arbejdets Dage paa Rigsdagen, hvor man snart skal til at forhandle om den frie Forfatning, der skal være Rammen om det danske Folks Liv i kommende Aartier.

Middelfart Venstreblad den 24. Juni 1938:

Man kan nok saa meget ryste paa Hovedet af „Bellahøj-Feberen“, der raser i dette Land for Tiden, og kalde det hele for uproduktiv Luksus — saa er det for det første uden Betydning, for saa vidt som Folk alligevel styrter derind, saa længe Udstillingen

varer, men dernæst er denne pessimistiske Betragtning heller ikke rigtig, i al Fald ikke enegyldig.

..... Jo, Bellahøj-Feberen har som al anden Feber sin Ting at udrette. Den kan rense ud for visse Mentalitetssygdomme og øve sin gavnlige Virkning i flere Henseender paa det danske Samfundslegeme.

Lolland-Falsters Folketidende den 24. Juni 1938:

Det bekræftes af alle, der var til Stede paa Bellahøj i Aftes, at hele den vældige Forsamling, der overværede Brændingen af Træhesten, var grebet af en ejendommelig dyb Stemning, der da ogsaa giver sig Udtryk i mange Beskrivelser af Sceneriet. I og for sig er der jo ikke noget særlig højtideligt ved Sct. Hans-Fester udover Baalenes og Landskabernes Skønhed, og den stakkels Træhest har vi da ogsaa nærmest gjort til Latter i de sidste Dage ved at tale saa meget om den.

Ikke desto mindre greb Sceneriet Tilskuerne saa stærkt, som ingen havde ventet. Der var ellers Taler og Sang og Optog, hvoraf vi snart har faaet altfor meget her i Landet, men ikke engang det formaaede at ødelægge Stemningen og det dystre Billede af Trældommens Dyr, der blev brændt paa Baalet.

Det bekræfter sig her, som ved saa mange andre Lejligheder, at vi alle er bundet til Landets og Folkets Fortid med saa stærke Rødder, at et tilfældigt Indtryk let kan sætte os tilbage til fjerne Tider og vække Stemninger og Følelser fra den Tid. Ikke mindst naar man er mange sammen, har saadanne Følelser let Løb, thi Folk i Masse er mere umiddelbare og mindre skeptisk indstillet end Enkeltmennesker. Naar Deltagerne fra Sct. Hans-Baalet paa Bellahøj i Dag skildrer deres Indtryk som uforglemmelige, saa er det, fordi de i Skæret af Baalet om det uhyggelige Dyr har genoplevet baade deres Folks Fornedrelse og Ophøjelse og har genskabt den Følelse af Frihed, som Bondestandens Frigørelse spredte ud over Landet.

Berlingske Tidende den 24. Juni 1938:

Bellahøj-Udstillingen er blevet en enestaaende Sukces, hvilket enhver Københavner kan overbevise sig om, naar han gaar igennem sin By, der vrimler af Gæster fra Landet. Hver Krog af Byen er præget af det store Møde mellem Hovedstaden og Landet. Overalt er Humøret højt. Og i Aftes kulminerede Glæden ved den store Sankt Hans-Fest paa Udstillingens Terræn. 123.000 Mennesker besøgte Bellahøj, hvor Sankt Hans Blus belyste de syngende og dansende Gæster. Denne Midsommernat skal have været aldeles eventyrlig.

Svendborg Avis den 25. Juni 1938:

Nu gaar den succesfulde Bellahøj-Udstilling mod Afslutningen. Af det store Fremmedbesøg og mange Udtalelser forstaar man, at denne Udstilling i Udlandets Øjne har været en Begivenhed endda større, end vi herhjemme havde vovet at gøre den til.

..... Dansk Landbrug har en Førsteplads at forsvare, baade indadtil og udadtil — ja, ogsaa overfor Byerne vilde det have Betydning engang imellem at minde om den Virksomhed, der foregaar paa Landet.

I andre Lande har man set Fordelen ved at holde saadanne Kæmpe-Eliteskuer, der alene ved deres Format formaar at paakalde mere end almindelig Opmærksomhed. Man holder dem vel ogsaa af avlsmæssige, men sikkert nok saa meget af reklamemæssige Grunde.

Og den sunde Reklame, der ligger i saadanne Udstillinger, skal Landbruget ikke kimse ad — og Landet som Helhed heller ikke.

Politiken den 26. Juni 1938:

Naar engang Betydningen af Bellahøj-Udstillingen skal gøres op, maa man regne med Omtalen i den engelske Presse som et stort Aktiv. Et Par og tyve engelske Journalister var inviteret til Danmark, og deres Artikler foreligger nu i et Omfang ud over alle Forventninger. I en Uge har alle førende Blade, ikke mindst de store Blade i Provinsen, hvis Betydning Udlandet ikke altid faar Øje paa, fordi London-Pressen blænder, bragt en omfattende Reportage om Danmarks Landbrug. Flere Blade har samlet sig om en Serie af Artikler, der gør Rede for det danske Landbrug baade i dets historiske, tekniske og økonomiske Udvikling.

Berlingske Tidende den 26. Juni 1938:

..... Vi skrev ved Udstillingens Aabning, at Landbruget er det største Erhverv her i Landet. Og den store By har sandet, at saaledes er det. Jubilæumsskuet har gjort et uforglemmeligt Indtryk, ikke blot som Oversigt over Landbrugets Betydning som Hovederhverv og Modererhverv, men ogsaa som det største Landboerstævne, der er set i Danmark.

..... Det siges os, at Udstillingen ikke blot kvantitativt, men ogsaa kvalitativt har været en Begivenhed, vort Land kan være stolt af, og hvorfra dets Navn vil gaa viden om med øget Hæder.

Vi, der har følt os saa ukyndige i disse Dage, har ikke desto mindre en levende Følelse af, at den faglige Vurdering ikke har overdrevet. Det ligger i Luften. Og idet vi ser fremad mod Tider med uklare og rimeligvis saare brydsomme Kaar, siger vi Udstillingen paa Bellahøj Tak for en Lære, der ikke kan tilegnes for grundigt ogsaa af By-Danskere — den Lære, at Danmark dog først og sidst er Danmarks Jord. Der har vor Fremtid erhvervsmæssigt og kulturelt, økonomisk og socialt, statsligt og folkeligt saa vidtrækkende Problemer og saa livsvigtige Opgaver, at der er det ligesom selve vor Skæbne, vi har at gøre med.

Politiken den 26. Juni 1938:

I Aften sænkes Flagene paa Bellahøj. Under Anførsel af „Himmerlands Eg“ og „Dan Højager“ drager Dyrenes Kavalkade mod Hjemmet. Udstillingen lukker — og lukker uigenkaldeligt. Lad der da i den sidste Time lyde en Tak fra Hovedstaden til Bonden for den storartede Oplevelse, han i Jubilæumsaaret har skænket os alle.

Lad os bare tilstaa, at Københavns blaserte Million-Flok har været imponeret, ja overvældet, ikke blot over Udstillingens Storslaaethed, dens Rigdom, dens Mylder, men af de vældige Kræfter, der rører sig ude over Landet, og som nu i Samarbejde har baaret den frem. Vi staar tilbage fyldte af Beundring, ikke alene over Feststævnet paa Bellahøj, men over det daglige Slid i de hundredtusind Hjem derude bag Plov, i Stald og i Lade.

Holbæk Amts Venstreblad den 27. Juni 1938:

..... Mange har sikkert haft Opmærksomheden særlig henvendt paa den Propaganda for danske Landbrugsprodukter, som Udstillingen i høj Grad har været, bl. a. for Gæster fra vidt forskellige Lande, og at disse Gæster ganske simpelt har følt sig imponeret af, hvad de her saa direkte havde for Øje. Endelig er der sikkert ogsaa mange — og det gælder vel i første Række Københavnerne — som har faaet Blikket aabnet for den mægtige Betydning, det har, at Landbruget staar med usvækket Evne til at yde *sit* Bidrag til den

nyttige Balance, Landets førende Erhverv opretholder Side om Side i en Tid, hvor baade Beskæftigelses- og Befolkningsspørgsmaalene er saa stærkt i Forgrunden.

Det er Samvirksomhedens Aand, der i særlig Grad har lyst over Bellahøj. I den har Byens og Landets Mænd skabt et Stortværk, som længe vil blive mindet. Og heri ligger der en Lære, hvis Værdi overhovedet ikke kan overvurderes.

Bellahøj har lært, at naar Viljen til nyttigt og forstandigt Samarbejde er virkelig til Stede, gives der næsten ikke Grænser for det, man kan naa. Overfører man denne Lære — og det maa man være fuldt berettiget til — paa hele vort Samfundsliv, paa det folkelige, det politiske, økonomiske og aandelige Omraade, vil det jo sige, at vi kan naa vidt og løse store Opgaver i den kommende Tid til hele Danmarks Vel.

Viborg Stifts Folkeblad den 27. Juni 1938:

..... Der kom mange Udlændinge, og Danmarks Landbrug har faaet en meget begejstret Omtale der, hvor Reklame betyder noget overfor Verdensmarkedet.

..... Dansk Landbrug har manifesteret sin Standard paa en Maade, der vakte Respekt hjemme og ude. Nu haaber vi, at Virkningen maa kunne ytre sig ogsaa i bedre Afsætnings- og Produktionsmuligheder.

For det var jo Landbruget, ikke Regeringen, der skulde tale ved denne Lejlighed. Og Udstillingens hele Forløb tyder paa, at Landbrugets Røst blev hørt.

Holbæk Amtstidende den 27. Juni 1938:

Saa sluttede Bellahøjdagene. Straalende har de forment sig, og Indtryk har det gjort, dette mægtige Opbud fra det danske Land under de blafrende Flag. Der var vel dem, for hvem det hændte, at de maatte vende hjem med Indtrykket bare af det overvældende. Der var saa meget at se, at det var umuligt at overkomme det. Og der var saa mange til at se, at det var vanskeligt at komme til. Men tilsammen var det jo Tegn paa, at alt var, som det skulde være, og at alt gik, som det skulde gaa.

..... Et engelsk Blad spørger, hvorfor Danmark ikke oftere holder Landsskue. Landsskuet vil nok sætte sine Spor i Fremtidens Avlsarbejde. Det er det erhvervsmæssige, som der er god Grund til at pege paa i Tider som disse, hvor det er Mode at trække paa Skuldrene af Landbruget og regne dets erhvervsmæssige Betydning ringe. Og der er det kulturelle, som det er lige saa betydningsfuldt at fæste Opmærksomheden ved i en Tid, hvor det økonomiske Tryk er saa tyngende, at det vel kan friste til at glemme, hvad der rækker ud over Dagen og dens Byrde.

Morsø Folkeblad den 27. Juni 1938:

..... I landbrugsfaglig Henseende har Udstillingen virket baade som en usædvanlig stor-slaaet og klogt opbygget Tilkendegivelse af, hvad der er naaet, og som en Spore til yderligere Fremskridt, ikke mindst derved, at den har peget paa Vejene, der skal gaas.

Udadtil har Udstillingen haft en Betydning, som ikke let kan overvurderes. Den har været besøgt af ledende Fagfolk og Presse mænd fra snart sagt alle Europas Lande og adskillige oversøiske Lande. Og deres Indtryk vil i den kommende Tid i vid Udstrækning være bestemmende for Udlandets Opfattelse af vore erhvervsmæssige Forhold.

Social-Demokraten den 27. Juni 1938:

Det er længe siden, nogen enkelt Begivenhed har aftunget København og hele Landet saa stor Opmærksomhed, som disse 10 Dage har aabenbaret. Men Udstillingen var denne

Opmærksomhed værd, og Landbrugsraadet fortjener, foruden den Tilfredsstillelse, det selv kan have ved gjort god Gerning, ogsaa Anerkendelse fra os andre for det sjældne, smukke Skue og den paa alle Landbrugsomraader fremragende Udstilling.

Ringsted Folketidende den 27. Juni 1938:

Endnu i Dag maa Læserne taale at se Bellahøj-Navnet et Par Gange i Avisen. Det er vel ellers ved at gaa baade dem og os „paa Nerverne“ — men det er det korte samlende Udtryk for alt, hvad Landbrugsudstillingen af 1938 rummede og alene af praktiske Grunde mere anvendeligt og rammende end noget andet, der kunde sættes i Stedet.
..... Først og sidst, hvordan det end gaar, tjener det det danske Landbrug til den allerstørste Ære, at det i Modgangstider har kunnet gennemføre dette Minde-Stævne saa stolt og imponerende, som det blev.

Dannevirke den 1. Juli 1938:

Til Reklame brugtes 150.000 Kr. i Anledning af Bellahøj-Udstillingen. Det er mange Penge, men der er ingen Tvivl om, at de er helt rigtigt givet ud. Det er selvfølgelig ikke nok at øse en Sum Penge ud, ofte ser man Udstillinger strande økonomisk paa, at Reklamepengene gives forkert ud, men det gælder for Udstillinger, som for andre Varer, der skal sælges: en god Reklame øger en god Vares Værdi.

Bellahøj-Reklamen blev lavet af Fagfolk, derfor var den helt rigtig, og derfor betalte den sig, bedre Penge blev ikke givet ud, de kom igen flere Gange.

Nordjysk Tidende den 6. Juli 1938:

Hørende til de nysgerriges store Flok følte jeg Trang til ved Selvsyn at danne mig et Billede af Bellahøj-Udstillingen, idet hjemvendte Besøgende fra Udstillingens første Dage svingede mellem stor Begejstring og aabenlys Forargelse.

Som mangeaarig Landboforenings- og L.S.-Mand bilder jeg mig ind, at jeg kan fremsætte nogle „Bellahøj-Indtryk, som ikke er fortegnet i nogen Retning.

Arrangementet var godt. Pladsforholdene gode, og det var en Oplevelse at se Eliten af Danmarks Avlsdyr samlet til eet Skue.

Arbejdet, som ligger bagved eller rettere forud for Udstillingen, har været enormt, og Hatten af for det.

At Udstillingen vilde blive meget omfattende, var jeg klar over; men den blev altsaa saa stor, at vist de fleste vil være enige med mig i følgende — eneste gennemførlige Maade at besøge Udstillingen paa. Man gennemgik det hele let og giver sig derefter lidt Tid til at studere de Afdelinger, man har mest Interesse for.

De ledende paaberaaber sig Udstillingens enorme Betydning udadtil. — Hvad mener man med „udadtil“? Er dette vendt mod andre Befolkningslag i vort Land, er Udstillingens Betydning for mig at se negativ.

Skal „udadtil“ derimod forstaas som „vendt imod Udlandet“, kan det kort og godt oversættes ved Ordet Reklame, og nægtes kan det ikke, at Udstillingen var egnet til at virke som Reklame for dansk Landbrug i Udlandet;

Lolland-Falsters Folketidende den 14. Juli 1938:

Bellahøj-Udstillingens Sekretariat har udsendt en Meddelelse om Udstillingens Bedømmelse i Udlandets Presse. Det viser sig, at det er den Begivenhed i Danmark, der har vakt størst Interesse i Udlandet i de sidste Aar. Det er jo ogsaa ganske naturligt. Bellahøj

viste for en Gangs Skyld Udlandet noget, som det ikke kunde gøre efter. Det danske Landbrugs enorme Opsving fra primitiv Jorddyrkning til Verdens stærkest organiserede Producentfællesskab er i sig selv en Begivenhed af verdenshistorisk Format og griber direkte ind i store Staters Økonomi og Politik. Selv om der var megen — og forresten udmærket — Reklame bag Bellahøj-Udstillingen, var den ikke voldsommere, end at Udstillingen indfrie alle Udlandets Forventninger, ja, overgik dem. Noget saadant vækker Opmærksomhed og gør et lille Land berømt.

..... Vi er i alle Henseender Lærlinge, ogsaa tildels paa Landbrugets Omraade, men her overfløj vi hurtigt vore Læremestre og prægede den hele Opvækst med vort Stempel. Det var det, der gjorde Bellahøj-Udstillingen til en Verdensseverdighed. Vi har intet andet, der kan gøre det.

Presse-
fotograferne
i Arbejde.

Den udenlandske Presse og Bellahøj

I Udlandet maatte Propagandaarbejdet i første Række koncentreres om de 150 Aars Arbejde med at forbedre Landbrugsprodukternes kvalitetsmæssige Standard. Det gjaldt navnlig i de Lande, hvor Handelsaftalerne endnu rummede Muligheder for en Forøgelse af Eksporten. En saadan Propaganda vilde aldrig økonomisk kunne svare sig, da det var ret begrænset, hvor mange Udlændinge, der kunde naa hertil i Løbet af de 10 Dage, Udstillingen var aaben. Opgaven var derfor i og for sig Udstillingens Økonomi uvedkommende, da det drejede sig om et Stykke Propagandaarbejde paa længere Sigt, som vilde komme hele Landet til Gode. Desværre findes der ikke nogen Institution, der paa sit Budget har Midler til en effektiv Propaganda i Udlandet for Danmark.

Udstillingen henvendte sig derfor til Udenrigsministeriet for at faa 8.000 Kr. stillet til Raadighed til det udenlandske Pressebesøg, men fik Besked fra Finansministeriet om, at man ikke havde Penge til et saadant Formaal.

Udstillingens Budget var paa dette Tidspunkt meget haardt belastet, og der var vel næppe nogen indenfor Ledelsen, der ikke ventede et anseligt Underskud. Bestræbelserne blev blot koncentreret om at gøre dette saa lille som muligt, saaledes at der ikke blev ofret for store Beløb paa Arrangementer, der, saa selvfølgelig de end synes at maatte være, ikke gav forøgede Indtægter paa Udstillingens Regnskab. Det var indlysende, at en Propaganda i Udlandet vilde komme hele Landet til Gode, men det kunde ikke være Udstillingens Opgave at stille Midler til Raadighed til dette Formaal, naar det gik ud over et i Forvejen meget stærkt belastet Budget.

Til i Samarbejde med Pressesekretariatet at arrangere de fremmede Journalisters Besøg, var der nedsat følgende Udvalg: Formanden for Københavns Journalistforbund, Redaktør *Karl I. Eskelund*, Redaktør *H. Hansen*, Venstres Pressebureau, Turistchef *Mogens Lichtenberg*, Turistforeningen for Danmark, og Fuldmægtig *Wenck*, Udenrigsministeriets Pressebureau, samt *Pressesekretæren*.

Da Afslaget paa Andragendet om de 8.000 Kr. blev forelagt for dette Udvalg, blev der fra alle Sider givet Udtryk for det uheldige i, at Kredsen af udenlandske Journalister ikke blev større. Paa Baggrund af Journalistforbundets Medvirken ved Arrangementet af den store Midsommerfest udtalte Redaktør *Karl I. Eskelund*, at det i og for sig var vigtigere at faa saa bred en Basis som muligt for Invitationerne til den udenlandske Presse, end om der

blev nogle Tusind Kroner til Institutioner som var Medarrangører af enkelte af de større Publikumsarrangementer, saaledes som det var stillet i Udsigt.

Rammerne for Journalistbesøget fra Udlandet blev derefter fastlagt som oprindelig bestemt, inden man fik Afslag paa de 8.000 Kr., saaledes at Udstillingen alene afholdt alle Udgifterne.

Ved den praktiske Gennemførelse af Pressebesøgets Program fik Pressesekretariatet værdifuld Støtte fra *Udenrigsministeriets Pressebureau, Københavns Journalistforbund, Turistforeningen for Danmark, Det Forenede Dampskibs-Selskab, De Danske Statsbaner* samt flere andre Institutioner.

For Englands Vedkommende var der paa et ret tidligt Tidspunkt stillet et Beløb til Raadighed til en særlig Propaganda. Nationalbanken gav saaledes 10.000 Kr., De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation 6.000 Kr., De samvirkende danske Andels-Svineslagterier 6.000 Kr., Landbrugsraadet 5.000 Kr. og Ægekспорт-Afgiften 3.000 Kr.

I Slutningen af 1937 blev der holdt et Møde i London, hvor Retningslinierne for Arbejdet blev drøftet. Der deltog følgende: Statskonsulent *S. Sørensen*, Presseattaché *Chr. Aagaard*, Direktør *Robert Jørgensen* og Pressesekretær *Kai Johansen*.

Herr *Robert Jørgensen* var derefter i Januar i København, og efter Konference med Generalsekretær *Høgsbro Holm*, der udstak Retningslinierne for, hvad man fra Landbrugsraadets Side kunde ønske sig foretaget, og med Landbrugsudstillingens Pressesekretariat, der dannede det praktiske Mellemlid i det daglige Arbejde, gik man i Gang med Arbejdet. En Opgave som denne maatte i første Række koncentreres om en redaktionel Kampagne, og i denne meget vigtige Del af Arbejdet støttede man sig i høj Grad paa de Forbindelser, som Presseattaché *Chr. Aagaard* og Direktør *Robert Jørgensen* i Forvejen havde i den londonske Bladverden. Udover den redaktionelle Kampagne omfattede Arbejdsprogrammet Udgivelse af en Brochure med en Omtale af dansk Landbrug og af Udstillingen, Udsendelse af Plakater, Udgivelse af en mindre Tryksag, Arrangement af en Vinduesudstilling i det danske Turistbureau i Haymarket, og endelig som Kulmination, Pressebesøget i Danmark.

Den officielle Start af Propagandaen skete ved en Pressesammenkomst i den danske Klub i London, hvor den danske Minister, Grev *Reventlow*, holdt den indledende Tale. Statskonsulent *Sørensen* uddybede Formaalet med Udstillingen og omtalte i store Træk, hvad den kom til at indeholde, medens Presse-

attache *Aagaard* fremhævede den Forstaaelse og Interesse, hvormed den engelske Presse altid har behandlet Danmark og danske Forhold. Fra den engelske Presse svarede Mr. *Deakin*, der er Udenrigsredaktør paa »Times«, og Mr. *Hodder*, som er Landbrugsmedarbejder ved »Daily Telegraph«. Begge fremhævede de Anstrengelser, man fra dansk Side gjorde for at faa saa gunstigt et Handelsforhold med Storbritannien som muligt.

Arbejdet gik derefter sin Gang. Resultater blev, at Danmark i Løbet af Foraaret og Sommeren fik saa omfattende og saa god en Omtale i den britiske Presse, som aldrig før.

I Pressebesøget deltog de tidligere nævnte 19 britiske Blade og Efterretningsbureauer.

I Propagandaen i de nordiske Lande fik Pressesekretariatet megen Støtte af de danske Gesandter.

I Stockholm havde Minister *Engell* indbudt til en Reception, hvor Proprietær *S. Overgaard* som Medlem af Udstillingens Præsidium redegjorde for den historiske Baggrund for Sommerens Begivenheder i Danmark, medens Redaktør *Niels Jørgensen* fra »Dansk Landbrug« fortalte om Udstillingens Indhold og Programmet for de enkelte Dage, og *Pressesekretæren* gav forskellige praktiske Oplysninger. Der blev udleveret et omfangsrigt Tryksags- og Billedmateriale til hver Journalist.

I Oslo fandt der en lignende Reception Sted hos Minister *Kauffmann*. Her var det Amtsraadsmedlem, *Marius Byriel*, der repræsenterede Udstillingens Præsidium.

Disse Sammenkomster under hyggelige Former i kultiverede Omgivelser og med vore Gesandter som omhyggelige og fortrinlige Værter var en værdifuld Hjælp i Propagandaarbejdet i Sverige og Norge.

I Helsingfors havde Minister *Lerche* ligeledes samlet en Repræsentation for den finske Presse.

Lignende Sammenkomster fandt Sted paa en Række andre danske Gesandtskaber og Generalkonsulater i Europa.

I Sydsverige var der etableret direkte Samarbejde med de største Blade, saaledes at de fik tilstillet det samme Materiale, som den danske Presse. Redaktøren af *Tidningarnas Telegrambureau* i Malmø, Herr *Valter Hermanson*, varetog paa udmærket Maade Udstillingens Interesser.

I Gøteborg gav Kontorchef *Ture Andersson*, Gøteborg Handels- og Sjöfartstidning, Pressesekretariatet mangen en god Haandsrækning i Propagandaarbejdet. Da der ca. 1 Maaned før Udstillingen gik Rygter i Sverige om, at Mund- og Klovesygen i Danmark nu havde naaet en saadan Udbredelse, at den vilde blive en Fare for Bellahøjudstillingen, og at de svenske Landmænd, som besøgte Bellahøj, let kunde bringe Smitten videre, blev Pressen i Gøteborg indbudt til en Sammenkomst i København, for at man kunde faa snakket ud om Sagerne.

For at det hele kunde ske saa hurtigt som muligt, foregik Rejsen baade ud og hjem pr. Flyvemaskine. Gennem Veterinærdirektoratet blev der fremskaffet en Redegørelse, som helt tog Livet af alle Rygter om Smittefare ved Besøg paa Udstillingen.

For Tysklands Vedkommende blev der gennem Presseattache *Faber*, Statskonsulent *Jacobsen* i Berlin og Forstanderen for det danske Turistbureau paa Unter den Linden, *J. G. Johansen*, gjort et stort Propagandaarbejde for Udstillingen, men desværre mislykkedes Forsøget paa at faa den tyske Regering til at stille særlige Valutabeløb til Raadighed for Udstillingsrejsende.

Af Pressesekretariatets udenlandske Scrapbog

Pressesekretariatets udenlandske Udklipsmateriale omfatter ialt 860 Udklip. I det følgende er citeret enkelte Uddrag af kommenterende Artikler:

The Daily Telegraph

..... Dette lille Land har ikke alene gjort sig selv til en af Verdens største Eksportører af Landbrugsprodukter, men det har opnaaet sin Sukces i direkte Konkurrence med den engelske Landmand paa dennes eget Dørrtrin. — Denne Kendsgerning kræver en Forklaring, og Aarsagen angives sædvanligvis at være den danske Landmands Overlegenhed i videnskabelig Henseende, saavel som produktionsmæssigt og handelsmæssigt.

News Chronicle

I Dag aabnes den største Landbrugsudstilling, Danmark nogensinde har set. Udstillingen er blevet et Eksempel paa, hvad frie Mænd under frie Forhold kan udrette.

The Manchester Guardian

..... Udstillingen er et fuldkomment Billede af dansk Landbrug i Dag og i Gaar. Det danske Flag, et hvidt Kors paa rød Bund, vajer fra Hundreder af hvide Flagstænger, og bagved den smukke Indgangsport danner Tusinder af Roser en veritabel Forside til en Billedbog om dansk Historie. I Dag er Udstillingen blevet forevist for Pressen fra Storbritannien, Frankrig, Tyskland og andre Lande.

THE TIMES

Danmark har Grund til at fejre dets Landbrugs-Systems Sukces og med Højtidelighed at markere 150-Aaret for Stavnsbaandets Ophævelse.

Landbrugsudstillingen i København giver et Billede af Landbrugets Liv i alle Faser, og den Besøgende kan spore de Reformer, der er udsprunget af Frigørelsen i 1788. Danmark er Forbilledet for hele Verden, og det er forstaaeligt, at Landbrugets ledende Mænd fra mange Lande er mødt for at fejre Højtideligheden sammen med Danmark.

Skuet er forskelligt fra alt, hvad der har været vist i England. Der er Kvæg, Heste og andre Dyr, det bedste fra alle Dele af Danmark, men Pointet i Udstillingen er at vise den historiske Linie i Danmarks Fremgang, og det kan Danskerne gøre med forsvarlig Stolthedsfølelse.

Danske Landmænd har som de engelske haft onde Dage i de sidste Aar, og med Indførelsen af Kvota og andre Restriktioner kan man ikke forbavses over, at Produktionen ikke udviser nogen Fremgang siden 1934. Danskerne arbejder og lever slidsomt, og det er beundringsværdigt, at en saadan Udstilling er lykkedes.

The Irish Times

..... Landbrugets Fremgang i Danmark i de sidste 50 Aar er saa enestaaende, at Landet fremhæves som et Eksempel for alle Landbrugslande Jorden over. Et lille Land mellem Nordsøen og Østersøen med 3¼ Mill. Indbyggere har med næsten uovertruffen Dygtighed været i Stand til at tilfredsstille et andet Lands Smag til Fuldkommenhed og forsyne dette Land med Smør, Bacon og Æg.

Det naturlige Marked for danske Landbrugsprodukter burde være at finde i Tyskland, men Historien i Forbindelse med økonomiske Omstændigheder har ført Produktionsstrømmen til den anden Side af Nordsøen.

Lidt mere end et halvt Aarhundrede er henrundet siden Produktionen af Smør fra at være en Hjemmeprocess blev en Fabriksprocess. Opfindelsen var skandinavisk, og det taler til Fordel for Danskernes Skarpsindighed, at de straks saa de Muligheder, som Skæbnen havde spillet dem i Hænde. Deres hurtige Tilvendelse af Metoden gjorde det lille Land til den største Eksportør af Smør i Løbet af et kvart Aarhundrede, og Organisationen, ved hvilket dette opnaaedes og opretholdtes, er hovedsagelig ansvarlig for den store Landbrugsudstilling, som nu aabner i København.

Verden modtager nu fra Danmark en Fjerdedel af det eksporterede Smør og en Fjerdedel af Æggene. Ikke alene dominerer det de engelske Morgenborde, men Kvaliteten af Smør

og Bacon er stadig forbedret gennem Andels-Virksomhederne, som har været den danske Bondestands Redning.

Frigørelsen fra Trældom er i sig selv ikke tilstrækkeligt til at skabe en Nation af dygtige Landmænd. Arthur Young var af den Opfattelse, at Ejendomsretten gør Sand til Guld, men hvis der ikke paa den Tid i Danmark, da Bønderne levede i Hoveri havde været en fremtrædende Mand, som ledede de nye frie Mænd, vilde Historien sikkert have været anderledes. Denne fremtrædende Mand var Nicolaj Frederik Severin Grundtvig, Teolog, Arkæolog og Digter, som indførte Folkehøjskolerne, der har paakaldt sig hele Verdens Interesse. Til intet andet Land i Europa kan Irland vende sig med en saadan Tiltro til, at noget af Værdi kan læres som det kan i Danmark i Dag. Demokratiet har faa Tilholdssteder i Øjeblikket, men en af dets Borge er utvivlsomt det lille Kongedømme, som gennem to Aarhundreder har forsvaret sig mod mægtige Naboer.

Danmark har ikke i 40 Aar haft en Nationaludstilling, og den, der nu afholdes i Udkanten af København, har skabt Interesse viden om ikke alene i Danmark, men i Sverige, Norge og Tyskland.

Udstillingen fejrer 150-Aaret for Stavnbaandets Ophævelse, og for at understrege Betydningen af denne Begivenhed har man, og med Held, forsøgt i de forskellige Afdelinger af Udstillingen at vise dansk Landbrug før og nu, med interessante Sideblik paa økonomisk Udvikling, specielt paa Andelsvirksomhedens Omraader. Udstillingen skal vare i 10 Dage. Bedømmelsen af Dyrene finder Sted i Dag, og Kong Christian den X. vil i Morgen erklære Udstillingen for aabnet.

Udstillingen ligger paa en smuk Skraaning, med en vidunderlig Udsigt over Byens Tage og Spir. Teltbyen er fyldt med Hundreder af Dannebrogsglag, som smelder i Sommerbrisen. Der er intet pretentiøst i Konstruktionen, den er lys, ren og harmonisk i Farvespillet, og praktisk for Formaålet. Over de hvide, blaa og røde Pavilloner, over Myriader af Flag og Faner, løfter Majstangen sine gyldne Kornneg. Majstangen er Symbolet paa Sommerens Komme.

Aberdeen Press and Journal

Udstillingsterrænet ligger højt over Byens mangefarvede Tage og Spir, lyst og tiltrækkende med Midsommerens Farver. Her ligger Teltbyen, bestemt til at vise Danmarks Evne til at producere Kvalitetsvarer og til at opretholde sit Ry gennem Andels- og Standardiserings-Principerne.

Danmark siger Skaal til hele den landbrugsdrivende Verden. Anledningen til den hjertelige Gæstfrihed er en Udstilling, bygget, og virkelig solidt bygget, paa Bellahøj-Bakkerne med Udsigt over Københavns Tage og Spir en af de friskeste og mest stilfulde Hovedstæder i Verden. Landbrugseksperter fra alle Verdenshjørner er blandt Gæsterne Udstillingen har ikke noget Sidestykke i andre Landbrugsskuer.

[illegible]

THE TIMES

..... Et Indtryk fra den danske Landbrugsudstilling har man taget med sig hjem. Den danske Husmand gør Brug af et langt bedre Udstyr end hans engelske Kollega. Det var f. Eks. forbløffende at finde smaa Tærskemaskiner til saa lav en Pris som Kr. 550.00.

Næsten enhver Gaard i Danmark har installeret Elektricitet, og saa godt som alle Tærskemaskiner og Kværne, og i nogle Tilfælde Malkemaskiner, gaar ved Elektricitet.

Ogsaa i andre Henseender synes den lille Landmand i Danmark at være udmærket udstyret. Autoriteterne ser efter, at han bruger den bedste Type Sæd. Landmanden er i stadig Kontakt med Kontrolstationerne, og som den engelske Landmand vil vide, har nogle af de sidste Prøver vist sig at være af ekstraordinær Værdi.

Udstillingen viste nogle Eksemplarer af det Kvæg, som den danske Landmand benytter sig af. Det danske, røde Kvæg, f. Eks. har nu vist sig at være det mest økonomiske Malkekvæg. Det var ikke alt Kvæg, der var fejlfrit, men Standarden dér, og i det store og hele over hele Landet, er høj.

Mest forbløffende var maaske Landracesvinet. Landracesøerne var sikkert et fuldkomment Syn for engelske besøgende.

..... Bortset fra Overtroen om, at alting er bedre i Danmark end i England, fandt jeg i Udstillingen i København Bekræftelse paa mit Indtryk fra tidligere Besøg i Danmark, at den danske Landmand har Lejlighed til at benytte sig af bedre Redskaber og Materiale end hans engelske Konkurrenter.

The Yorkshire Herald.

Kooperationen har spillet en saa væsentlig Rolle i Opbygningen af Bacon- og Smør-Industrien i Danmark, at en Undersøgelse af disse Systemer kan være anbefalelsesværdig for at faa fastslaaet, hvorvidt lignende Systemer vil kunne forbedre Forholdene for de smaa Farmere i Yorkshire. Principet i det danske System er at omdanne alle mindre Gaarde til en Del af een stor Fabrik. Medlemmerne af en kooperativ Virksomhed gaar ind paa en frivillig Overenskomst, baseret paa Selvstyrets og det gensidige Ansvars Principer. Enhver Landmand gaar ind paa at sende sin samlede Produktion til Slagteriet eller Mejeriet. Den nødvendige Kapital til at bygge en Virksomhed for rejses af Medlemmer, som almindligvis laaner Pengene mod deres gensidige, samlede Garanti. Et betydeligt Beløb af Aarets Udbytte bliver sat hen til Reservefonden. Danske Andels-Selskaber beskæftiger sig ikke med Politik, Religion eller Afholdssagen.

Flere Faktorer har været medvirkende til Danmarks Sukces.

En er det flade, aabne Land. Afstandene mellem Gaardene og Virksomhederne er smaa i Danmark. Afhentningen af Produktionen er ikke vanskelig i nogen Del af Landet, og Transporten er overalt hurtig og økonomisk.

Birmingham Gazette

..... Jeg rejste fra England til Danmark for at overvære den danske Landbrugsudstilling paa Bellahøj, og skønt Nordsoen kan være en Smule ondsksfuld, vilde jeg besejle den 50 Gange for at komme tilbage til Danmark. At tale om Danmarks Solskin og hyggelige

Smaabyer vilde være ved Siden af. Hellere fortæller jeg om et lykkeligt Demokrati, et lille Land, hvor man praler med, at „faa har for meget, men færre for lidt“, et Land, hvor Folk ikke klæder sig om til Middag, men bruger deres Penge til at spise godt og drikke tilstrækkeligt med Tuborg og Carlsberg Øl, og den særlig pikante Drik, Akvavit. Danmark er ikke et Land for Dovenkroppe. Der er saa meget at gøre, at dette at gaa i Seng synes Spild af Tid. Øjensynlig skyldes den friske, livgivende Luft, at Danmark er omkranset af Hav.

Langt mindre Søvn synes nødvendig. Skønt Luksusartiklerne er dyre, er Fornøjelserne billige. De kan besøge alle Københavns Forlystelsesetablissementer for det samme Beløb, som De bruger i een enkelt West-End Restaurant paa en Aften. Danseorkestrene, Gulvene, Cabaretterne, Maden og alt andet er tip-top. Danskerne er aldrig krampagtige i deres Fornøjelser. Der er intet hysterisk ved den Maade, de morer sig paa, sandsynligvis fordi de gaar ud til en Aftens Fornøjelse, og ikke fordi de ønsker for een Aften at rive sig løs fra Hverdagslivet.

..... Der er ingen ophidsende Scener, naar Kong Christian rider gennem Gaderne. Han standser med sin Hest for rødt Lys sammen med Cyklisterne og Trækvognene, og rider roligt og uforstyrret videre for grønt.

De danske Piger er ikke Vikingekvinder. De er blonde, naturligtvis, men slanke og fintbyggede.

Deres Klædedragt er lys og ren, og de fleste af dem er smukke. Eller er det maaske blot den Livsglæde, der straalere dem ud af Øjnene, naar de passerer os paa deres Cykler?

Artiklen slutter:

And the first thought as the traveller returns to London is not "Whatever your drab exterior, London, I love you still", but rather "London, I still love you, but I wish you would wash your face".

Hamburger Fremdenblatt

..... Der er i alt blevet gjort et overordentligt stort Arbejde, for at gøre denne Udstilling saa omfattende som muligt. Man kan sammenfatte Indtrykket i 3 Punkter: Den historiske Erindring om Bondestandens Befrielse, som har ført til økonomisk Blomstring for Landet; Beviset for, at dansk Landbrug, teknisk og organisatorisk, staar paa et Højdepunkt; og for det tredje, at Landbrug, Industri og Handel under Statens Ledelse er blevet forenet til et Hele, som sikrer dansk Erhvervslivs fremtidige Samkvem med Nabolandene.

Nordschleswigsche Zeitung

..... Og den, der har set denne landskabelig set fortrinligt anbragte Udstilling i dens arkitektoniske Renhed med de mange interessante Enkeltheder indenfor alle det faglige og kulturelle Arbejdes Omraader, maa give dem Ret, der siger, at Danmark paa dette specielle Omraade ikke behøver at vige tilbage for at tage Konkurrencen op paa Verdensmarkedet...

Nordschleswigsche Zeitung

..... Det var en Udstilling af største Format for det danske Landbrug, ja, for hele Danmark, denne Sommers Begivenhed. Begunstiget af godt Vejr blev Udstillingen en Publikumssukces, som langt overgik Forventningerne. Med et samlet Besøg, der nærmer sig stærkt Millionen, hører den til en af de bedst besøgte Udstillinger af den Art.

..... Bellahøj gav Lejlighed til at vise og se, hvad den danske Bonde ved Dygtighed, Udholdenhed, Interesse og Samarbejde faar ud af eller kan faa ud af sin Kvægbestand og sin Jord. I denne Henseende bliver der gjort et fremragende Arbejde, og der kan den danske Bonde være et Forbillede. Her kunde man lære meget i København, og man kan tænke sig, at manges en tysk besøgende har faaet mange værdifulde Impulser for Produktionskampagnen i sin egen Bedrift.

Trelleborgs Tidningen

..... Hvis man blot tilnærmelsesvis skulde skildre, hvad Landbrugsudstillingen paa Bellahøj har at vise, saa kunde man bruge 3 Numre af Trelleborgs Tidningen og udelade al anden Tekst.

NYA DAGLIGT ALLEHANDA

..... Med al Ret er man i Danmark stolt over Bellahøjudstillingen, som tydeligt gendriver Talen om „det fattige Danmark“. Danmark er et frugtbart Land, mange Gange frugtbarere end „Mirakellandet Sverige“.

Den herskende Uorden i Finanserne beror ingeniunde paa Fattigdom, derom bliver man hurtigt overbevist, naar man studerer det danske Landbrugs Muligheder og Standard paa Bellahøj.

Eskilstuna-Kuriren

..... Landbrugsudstillingen var en straalende Folkefest af vældige Dimensioner og et yderst velorganiseret Foretagende, som syntes at være blevet beset af saavel Byboere som Landboere fra hele Landet.

Arbetet

Den i Juni afholdte danske Landbrugsudstilling paa Bellahøj i Københavns Udkant, som var besøgt af næsten 1 Mill. Mennesker i de 10 Dage, den var aaben, fik skandinavisk Rekord med Hensyn til Besøg. Og iøvrigt kan den betegnes som den bedste Udstilling, der paa dette Omraade har været afholdt i de nordiske Lande.

Midler, Metoder og Materiale i Propagandaen

Den danske Udstillingspjece var paa 20 Sider med Omslag trykt i fire Farver. Den blev indledet med en Artikel af Udenrigsminister *P. Munch*: »Den danske Bondes Frigørelse«, som i koncentreret Form gav en fortrinlig historisk Redegørelse for Landboreformernes Gennemførelse og deres Betydning for det danske Folk. Derefter fulgte en Artikel »En Vandring gennem Landbrugsudstillingen paa Bellahøj«, som indeholdt en kortfattet Beskrivelse af Udstillingen som Helhed og en Gennemgang af de enkelte Afdelinger. Forsiden og Bagsiden af Omslaget var Gengivelser af de to præmierede Udstillingsplakater og paa Indersiderne fandtes der perspektiviske Kort over Bellahøjs Beliggenhed i Forhold til det øvrige København og over Udstillingsarealet med alle dets forskellige Afdelinger. Midt i Heftet fandtes en Fotomontage med Motiver fra karakteristiske danske Landskaber som Baggrund for Billeder af Landbrugets Eksportproduktion. Heftet blev i første Omgang trykt i 50.000 Eksemplarer, men der var en saadan Efterspørgsel efter det, at der blev sat yderligere 25.000 Stkr. i Arbejde. Da den var forholdsvis dyr, blev den kun sendt til Personer, som stod i Forgrunden i et Forenings- eller Organisationsarbejde. Man opnaaede derved fra Udstillingens Side at komme i Berøring med en indflydelsesrig Kreds af Mennesker, som kunde lade deres Viden om Udstillingen gaa videre til de enkelte Medlemmer i den paagældende Forening eller Organisation. Ved Henvendelse til alle større Foreninger og Sammenslutninger, og paa Grundlag af de forskellige Haandbøger, som findes, blev der i Pressesekretariatet udarbejdet en Emneliste, som omfattede følgende: Faglige og økonomiske Sammenslutninger indenfor Landbruget og Andelsvirksomheden, Medlemmerne af de landbrugsministerielle Udvalg, Medlemmer af samtlige Amdtsraad, Kommunalbestyrelser og Sogneraad, politiske Foreninger, Ungdomsforeninger, samtlige Læger, Dyrlæger og Tandlæger (til Brug i Venteværelser), samtlige Banker, Sparekasser, Foreninger med Tilknytning til den faglige Arbejderbevægelse, samtlige Journalister i Danmark, Redaktionerne af samtlige i Danmark udgivne Aviser, Fag- og Ugeblade, Distriktsblade, Foreningsblade, Statsbane- og Privatbanestationer over en vis Størrelse (til Brug for Informationer til det rejsende Publikum), til samtlige Rigsdagsmedlemmer, fremmede Gesandtskaber i København, alle Rejsebureauer, Luftfartsselskaber og Dampskibslinier i Skandinavien, samtlige Brugsforenin-

ger under Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, alle danske Gesandtskaber, Generalkonsulater, Konsulater og Vicekonsulater i Europa, samtlige Hoteller og større Restaurationer i Skandinavien, samtlige Embedsmænd i den røde Bygning, Kommunelærere og -lærerinder i København og samtlige Landsby- og Købstadsskoler, Højskoler og Landbrugsskoler, samtlige Mejerier og Slagterier, samt til en lang Række Foreninger, Institutioner og Organisationer, som ikke falder ind under de her nævnte Rubrikker.

Til almindelig Omdeling til Enkeltpersoner, blev der fremstillet en mindre Folder, som under Overskriften »Hele Danmark er med paa Bellahøj« i Tekst og Tegninger fortalte om, hvad der blev at se paa Bellahøj-Udstillingen. Den lille Tryksag, som blev fremstillet i 300.000 Eksemplarer, indeholdt samtidig alle praktiske Oplysninger om Trafikforhold, Entréafgift, Sporvejslinier, og endelig fik man at vide, hvor man pr. Brev kunde henvende sig for at faa Lodsedler i Bellahøj-Lotteriet. Folderen blev sendt ud til en Række Enkeltmedlemmer af de Foreninger og Sammenslutninger, hvis Bestyrelser og Formænd i Forvejen havde faaet Udstillingspjecen, og fra Lotteriets Biler blev den distribueret til en endnu større Kreds over det ganske Land.

I Samarbejde med Presseattache *Chr. Aagaard*, Statskonsulent *S. Sørensen* og Direktør *Robert Jørgensen* blev der i London udsendt en Pjece omtrent som den danske, dog afpasset efter engelsk Mentalitet. Ligeledes blev der fremstillet en mindre Folder. Formaalet med disse Publikationer var med Udstillingen som Baggrund at fortælle Englænderne lidt om, hvordan Danmark havde baaret sig ad med at blive den største Leverandør til det engelske Frokostbord.

En svensk Udgave af den danske Udstillingspjece blev trykt i Malmø under Redaktion af Herr Redaktør *Valter Hermanson*, Tidningarnas Telegrambureau. Den blev navnlig distribueret til Foreninger i Sydsverige.

En Konkurrence om en Udstillingsplakat blev vundet af Tegnerne *Henrik Hansen*, Aarhus, og *Henry Thelander*, København. Bedømmelseskomiteen bestod af: Landstingsmand *H. Hauch*, Husmand *N. P. Andreassen*, Proprietær *S. Overgaard*, Generalsekretær *Høgsgro Holm*, Professor *Max Kjær Hansen*, Kontorchef *Sv. Ulrich* og Arkitekt *Tyge Hvass*.

Propagandamateriale og faglige fjecer.

De to præmierede
Udstillingsplakater.

Henrik Hansen

Thelander

Ved det afsluttende Møde i Udvalget var der nogle Divergenser om, hvilken af de to nævnte Kunstneres Udkast, der egnede sig bedst som Plakat. Der var indleveret flere fortrinlig udførte Udkast, men Størsteparten af dem egnede sig blot ikke som Plakater for en Landbrugsudstilling. Efter nogen Diskussion blev man enig om, at baade *Henrik Hansen* og *Henry Thelander* skulde tildeles en Førstepris.

Henrik Hansens Sædemandsplakat blev trykt i 5.200 Eksemplarer hos Andreasen & Lachmann, og Thelanders Plakat i 3.040 Eksemplarer hos Albert C. Petersen.

Begge Plakater blev i god Tid før Udstillingen hængt op over hele Landet. Sædemandsplakaten blev endvidere fremstillet med engelsk og tysk Tekst og Thelanders Plakat med svensk Tekst. For Tysklands Vedkommende blev Distribueringen foretaget af Gesandtskabet, i England af Robert Jørgsensens Kontor, og i Sverige direkte fra Pressesekretariatet.

Fuldmægtig *Hedegaard* fra Statsbanerne gav Udstillingen en god Haandsrækning i Arbejdet med at faa Propagandamaterialet spredt ud over Skandinavien.

300.000 Mærkater med Motivet fra Sædemandsplakaten blev udleveret gratis til de Organisationer, som ønskede at bruge den til deres daglige Post.

Til Københavns Sporveje blev trykt et Skilt, som i Udstillingsdagene blev hængt op paa samtlige Vogne. Paa de særlige Udstillingslinier havde Vognene

i Stedet for Linienumrene foran og bagpaa en Udstillingsplakat, saaledes at Folk ikke kunde tage Fejl.

Da Propagandaen kulminerede i Dagene omkring Aabningen, kunde man tale om en hel Bellahøj-Psykose. I Dagbladene behandlede Leder-Skribenter, Reportere, Tegnere, Causører og Versemagere Bellahøj. Igen gennem Radioen, Lysaviser, Skiltene i Sporvognene, Lotteriets Biler, der kørte Landet rundt, Højtalervogne, Postryttere, Plakatsøjler, Kiosker, Vinduesfacader blev Bellahøj slaaet fast i Folks Bevidsthed, og var deres Tanker først sat i Gang, kunde de i Bladenes Annoncespalter og Forlystelsessider, paa samtlige Jernbanestationer, Posthuse, Dampskibsekspeditioner, Flyveselskabers Kontorer, Rejsebureauer, Banker og Sparekasser, Dagbladenes Oplysningscentraler og Hoteller faa alle de praktiske Oplysninger, de ønskede om Udstillingen.

Samarbejdet med Statsradiofonien og Pressens Radioavis

Udstillingen havde et fortræffeligt og udbytterigt Samarbejde med Statsradiofonien og Pressens Radioavis. Linierne for Arbejdet blev tilrettelagt i et Møde i Statsradiofonien, hvor følgende var til Stede: Direktør *F. E. Jensen*, Afdelingscheferne *Jens Rosenkjær* og *Hans Werner* fra Statsradiofonien, Redaktørerne *Svend Carstensen* og *C. L. Svendsen* fra Pressens Radioavis, Generalsekretær *Høgsgro Holm*, Direktør *Thomas P. Hejle*, Forstander *Tor-mod Jørgensen*, Forstander *N. Bredkjær*, Redaktør *N. Jørgensen*, Sekretær *O. Hauch* og Pressesekretær *Kai Johansen* fra Udstillingen.

Efter at man havde fundet Mellemproportionalen mellem de forskellige Synspunkter, blev der nedsat følgende Arbejdsudvalg, der tilrettelagde det nærmere Program: Afdelingschef *Jens Rosenkjær* (Formand), Redaktør *Svend Carstensen*, Forstander *N. Bredkjær*, Redaktør *Niels Jørgensen* og Presse-sekretær *Kai Johansen*.

Radioudsendelser i Anledning af Bellahøj-Udstillingen

17. Maj 1938 Kl. 14,00—14,30.

Det store Gymnastikstævne paa Landbrugsudstillingen. Gennemgang af Dagsøvelserne i Gymnastik. Seminarlærer *L. E. Christensen*, Skaarup. (Fra Odensestudiet).

18. Maj 1938 Kl. 14,00—14,30.

Det store Gymnastikstævne paa Landbrugsudstillingen. Gennemgang af Dagsøvelserne i Gymnastik. Kommunalærerinde *Helga Petersen*, Viborg. (Fra Skivestudiet).

28. Maj 1938 Kl. 19,15.

Interview i Forbindelse med Pressens Radioavis med Forstander *N. Bredkjær*, Tune: „Oplysningsvirksomheden i Landbruget.“ (S. Carstensen).

2. Juni 1938 Kl. 19,00.

Interview i Forbindelse med Pressens Radioavis med Proprietær *S. Overgaard*: „Mejeriudstillingerne i Forum og paa Bellahøj“. (J. G. Sørensen).

8. Juni 1938 Kl. 19,30—20,00.

Hvad fortæller Bellahøjudstillingen om dansk Husdyrbrug? Redaktør *O. Lund* interviewer Professorerne *L. Hansen* og *Johns. Jespersen* samt Veterinærdirektør *Gerhard Petersen*.

11. Juni 1938 Kl. 19,15.

Interview i Forbindelse med Pressens Radioavis med Direktør *Muxoll*: „Hvordan kommer Gæsterne til Landbrugsudstillingen — og hvor finder de Husly?“ (S. Carstensen).

14. Juni 1938 Kl. 19,15.

Interview i Forbindelse med Pressens Radioavis med Gaardejer *M. Byriel*: „Fra Stavnsbonde til Andelshaver“. (S. Carstensen).

15. Juni 1938 Kl. 19,25—20,00.

Samtaler i Anledning af Bellahøj-Udstillingen. Redaktør *Chr. Torpe* interviewer Planteavlskonsulent *L. Rasmussen* om Planteavlsudstillingen, Gaardejer *Jacob Tvedegaard* om de udstillede Dyr og Begivenhederne i Forevisningsringen og Direktør *Thomas P. Hejle* om Mødet mellem Land- og Byboer paa Grænsen mellem Land og By.

16. Juni 1938 Kl. 19,00.

Interview i Forbindelse med Pressens Radioavis med Generalsekretær *Høgsbro Holm*: „Fra i Morgen er det „Bellahøj“.“ (S. Carstensen).

17. Juni 1938 Kl. 22,10—22,20.

Tale af Professor *Scott Watson* til England.

18. Juni 1938 Kl. 11,00—11,30.

Fra Aabningshøjtideligheden ved Landbrugsudstillingen paa Bellahøj. (Ca. ½ Times Transmission til Sverige).

18. Juni 1938 Kl. 19,00.

Pressens Radioavis: Reportage fra Aabningen af „Bellahøjudstillingen“.

18. Juni 1938 Kl. 19,15—19,30.

Udsendelse til Norge af Redaktør *Arthur Krohn*.

19. Juni 1938 Kl. 9,30—10,00.

Klokkeringning og Korablæsning fra Grøndalskirkens Taarn.

19. Juni 1938 Kl. 10,00.
Gudstjenesten i Grøndalskirken. Prædikanter: Biskop, Dr. theol. H. Fuglsang-Damgaard. Sognepræst J. Th. Thomsen.
19. Juni 1938 Kl. 19,00.
Smaa-Interviews i Forbindelse med Pressens Radioavis med Publikum'ere fra Bellahøj. (J. G. Sørensen).
20. Juni 1938 Kl. 11,00—ca. 11,15.
Pressens Radioavis: Reportage fra Stavnsbaandsfestlighederne. Modtagelsen paa Raadhuset. Højtideligheden ved Frihedsstøtten.
20. Juni 1938 Kl. 16,00—17,30.
Fra Landbrugsudstillingen: Folkemødet paa Bellahøj. Indleder: Landbrugsraadets Præsident, Landstingsmand H. Hauch.
Talere: Gaardejer J. Tvedegaard. Proprietær S. Overgaard. Folketingsmand N. P. Andreassen. Landbrugsminister Kr. Bording. Godsejer Th. Madsen-Mygdal.
20. Juni 1938 Kl. 19,15.
Referat og Lydbilleder fra Stavnsbaandsfestlighederne i Forbindelse med Pressens Radioavis.
23. Juni 1938 Kl. 16,30—16,50.
For Piger og Dreng. 2300 Børn paa Bellahøj. Optagelser fra Lands-Skoleidrætsstævnet.
23. Juni 1938 Kl. 22,00—ca. 23,00.
Fra Landbrugsudstillingen: Sct. Hans Fest, arrangeret i Samarbejde med Københavns Journalistforbund og Københavns Kommune. (Ca. 20 Minutters Transmission til Norge ved Redaktør T. Øksnevad.
24. Juni 1938 Kl. 16,00—16,30.
Fra Landbrugsudstillingen: Jens Frederiksens Landsbyspillemand.
26. Juni 1938 Kl. 22,25—22,50.
Fra Bellahøj. Afslutningen paa Landbrugsudstillingen.
15. Juli 1938 Kl. 15,35.
Kvindernes halve Time: Hvad viste Kvinderne paa Bellahøj? Husholdningskonsulent Gudrun Larsen, Roskilde.

Under Udstillingen havde Pressens Radioavis hver Dag en levende og interessant Reportage fra de enkelte Dages Begivenheder. Udstillingens Ledelse var Pressens Radioavis meget taknemlig for det Initiativ og den Velvilje, som prægede Arbejdet.

Bella-høj = Humor

SOMMEREN 1938

Soc. Dem. 11-6

Ferie paa Bella-høj

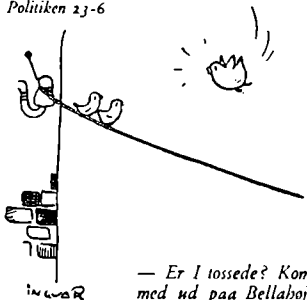
— og saa skal der være en Junihave med 100.000 Blomster.

Bella-høj

Soc. Dem. 19-6

Himlen holder sig forhaabentlig blaa, saa man daglig Successen fornyer. Skyer paa Dyrskuets Himmelblaa bør kun være Lammeskyer.

Poliitiken 23-6

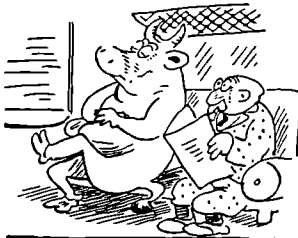

— Er I tossede? Kom med ud paa Bella-høj.

Tegnere, Verse-magere og Humorister lyldte i Bella-højdagene deres Rubrikker med Bella-højhumor. Vi bringer her et lille Uddrag.

Soc. Dem. 17-6

Fornem Medrejsende

— De fornemste Tyre paa Landbrugsudstillingen er rejst hertil paa 1. Klasse.

Tik-Tak

Poliitiken 18-6

— Har du allerede været paa Landbrugsudstillingen?
— Ja, jeg tog Tyren ved Horne-ne og gik derud den første Dag.

Poliitiken 17-6

At tænke sig —

Jeg staar og tænker paa om man skal anskaffe sig et Koben for at komme gratis ind paa Bella-høj.

Carlo Cartophelmoos

Bella-høj Nyt

Paa Bella-høj blev der i Gaar født en Kalv. Men man ved endnu ikke om det er en Bella-Højager Nakke eller en Belladonna.

— Man skal være parat til at dø for sit Fædreland, sagde Grisen, den blev eksporteret.

— Og saa var der Københavneren, der kviede sig ved at staa i Kø ved Bella-høj, fordi han var kalve-knæet.

Saa vidt om Jorden ...

At tænke sig - Søndag

At Udstillingen paa Bella-høj paa Forhaand har vakt megen Opsigt rundt omkring i Verden, indløber stadig talende Eksempler paa. Fra New York telegraferes saaledes, at den berømte Swing-Dirigent Tom Thriller fra Harlem har komponeret en hidsende Fox-trot med Titlen: „Bella, Bella, Hui-hui-hui”, hvis eksotisk-danske Rytme har henrevet Natklubbernes Publikum.

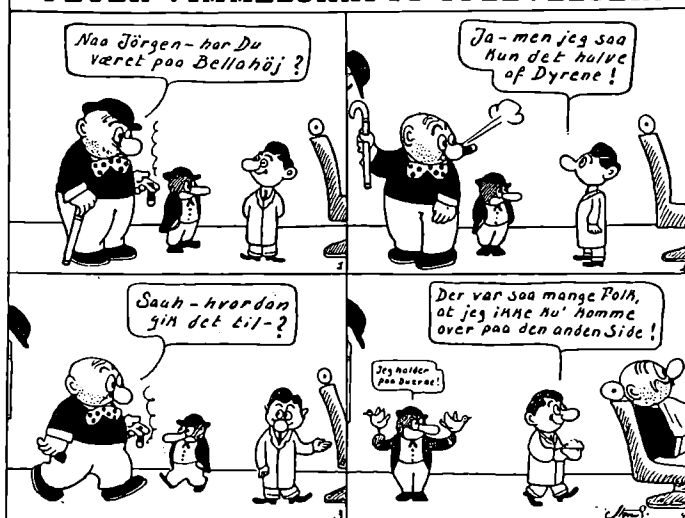
Jeg ser at —

den Dag, da Besøget naaede den halve Million, forsvandt den største Ko paa Bella-højudstillingen, nemlig Risikoen.

Jeg sidder og tænker paa — om det nu ogsaa er sandt, at de gamle Herremænd gemte Stavnsbaandet i Vornedsskabet.

Carlo Cartophelmoos

PETER VIMMELSKAFTS OPLEVELSER:

En Dag mellem Folk og Fæ

B. T. 25-6

Berl. Tid. 16-6

Ormen hin lange

I Dag ankommer Dyrene til Bellahøj.
deriblandt den berømt:
Kongepremietyr Højager Nakke.

I brede Baner Dyrene gaar,
Heste og Køer, Grise og Faar
opad Bellahøj Bakke.
Landbrugsraadet ved Porten staar:
Kommer ej Højager Nakke?

Masser af Tyre er der at se,
Men den ærværdige Komité
staar med Ho'det paa Skakke,
spejdende nedad Borups Allé:
Hvor bliver Højager Nakke?

Kongen er oppe paa Stockholms Slot,
ved Fødselsdagen han morer sig godt.
Men Kufferten vil han pakke.
Han kommer hjem til Bellahøj blot
for at gense Højager Nakke.

Til Godsbanegaarden gaar ridende
Bud,
mens Komitéen faar Gaasehud
og Folk begynder at snakke:
Er vi mon lokket forgæves herud?
Hvor bliver Højager Nakke?

Det var Kongepremietyren, det gjaldt,
En Sten fra de Ledendes Hjerter faldt.
Skæbnen monne de takke.
Det gungrede i den haarde Asfalt:
Dér kommer Højager Nakke!

Kongen kan komme. Banen er klar.
Ind i Baasen monne den gække.
Otte Hundrede Børn den har.
De brøler af Glæde: Velkommen, Far,
vores gamle Højager Nakke!

Ærbødigt

Skumleri paa Bellahøj!

Politiken 19-6

Kongens Ærespræmie tilfaldt
„Dan Højager“ en Halvbroder til
den tidligere Ærespræmietager
„Højager Nakke“

Medlemmer af konkurrerende
Tyreslægt: Ja, den Familie har
nu ogsaa altid været om sig!

Politiken 24-6

Jeg læser, at nogle Køer paa Vej
til Bellahøj førtes forbi et Bryg-
geri og tog for sig af Humlen.
Det er vel derfor, der er saa tæt
besat paa Udstillingens Mælkebar.

Politiken 28-6

Det oplyses, at paa Landbrugsudstillin-
gen paa „Bellahøj“ faar hvert Dyr sin
Vogter.

Aarhus Stiftstidende 20-6

Sidste Slagord

Københavnerne er blevet saa
imponerede af Bellahøj-Udstilling-
en, at den har givet Anledning
til et nyt Slagord: Den er vel nok
bellahøj! (med Tryk paa sidste
Stavelse), som er den højeste An-
erkendelse, noget for Tiden kan
opnaa i København. Udtrykket
er allerede blevet saa populært,
at det begynder at gøre ondt i
Ørerne.

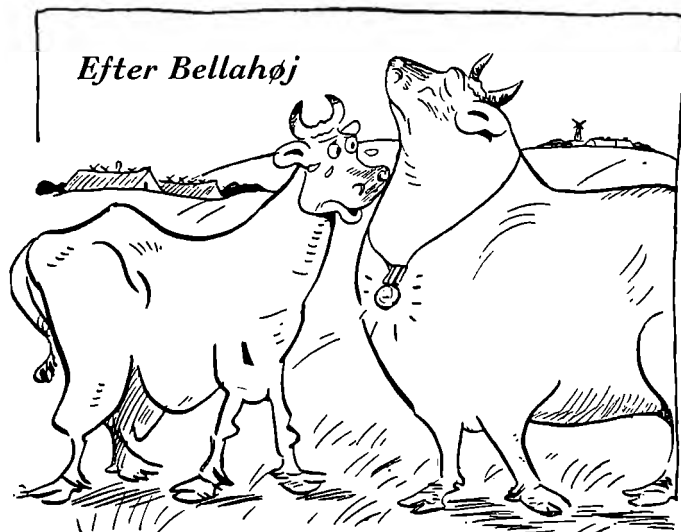
Dagbogsblade af Storm P.

B. T. 22-6

Hvis man vil hvile sig lidt paa Bellahøj, maa man selv medbringe noget at sidde paa.

Soc. Dem. 27-6

— Ja, du er jo bleven en hel Primadonna i Hovedstaden. En anden en bliver jo kun til en almindelig Frikadelle.

Politiken 23-6

At tænke sig —

Jeg staar og tænker paa —
om ikke Bellahøj kun er en Komode?
Carlo Cartophelmos

Hørt i Linje 8 (fra Bellahøj)
— og saa saa vi ogsaa de yndige
Faarekylinger.

De bør vide

at Dyrtiden paa Bellahøj nu har
varet i 5 Dage, og om faa Dage
er Bellahøj et dyrebart Minde.

Saadan er der saa meget

Konsulent Sandø blev i Gaar paa
Mejeriudstillingen i Forum stillet
overfor Spørgsmaalet om, hvor-
vidt et Sæt flødefarvet Skummet-
mælkstøj bliver til Smør, naar det
stemples.

Problemet vil nu blive viden-
skabeligt undersøgt gennem et
Forsøg paa Assistenshuset, og der
skal saa fremkomme en Rede-
gørelse i „Dansk Mejeritidende"s
Julenummer.

A propos Bellahøj

Fra „North Dakota Illustrated
Picture News of the World“
citerer vi følgende Linjer af et
„Bellahøj-Referat“:

„There is other red cows, than
those of the parson“. (Der er an-
dre røde Køer end Præstens).

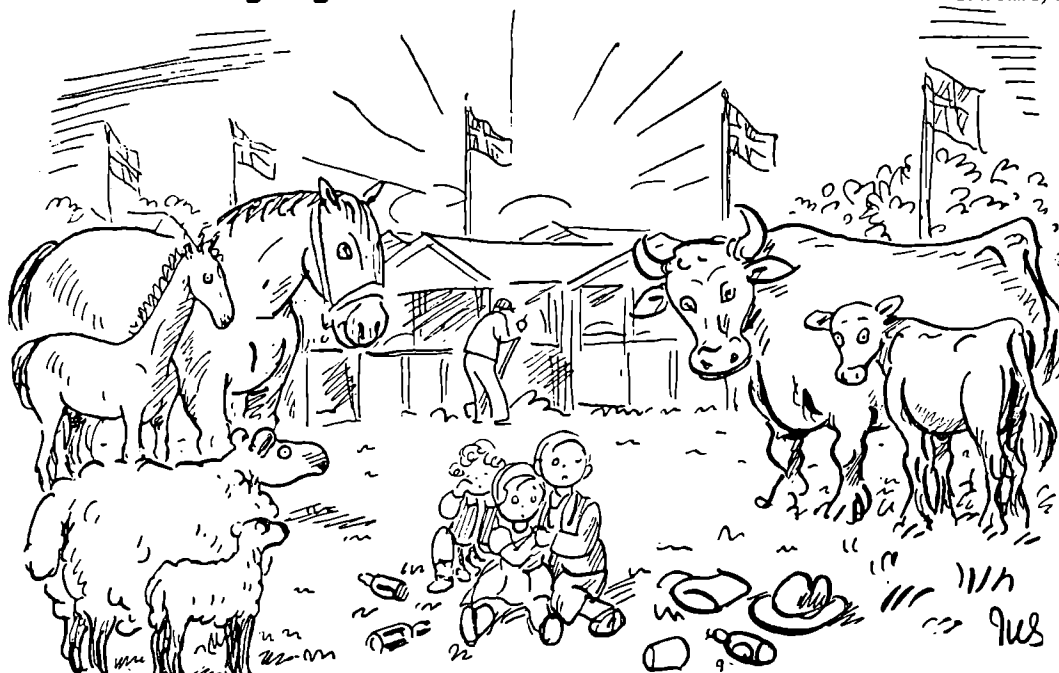
... the danish mares cat grass, and
are called grasshoppers. (De dan-
ske Hopper spiser Græs og kaldes
Græshopper).

Resten af Artiklen lyder i Over-
sættelse saaledes:

— Det er en Udstilling, som har
været under Forberedelse længe,
f. Eks. kan jeg nævne, at den og-
saa her saa kendte og populære
Linje 8 (Line eight), der nævnes
i Hans Chr. Andersens Eventyr, er
blevet forsynet med Kofanger,
der gør god Fyldest under Kre-
aturtransporterne. Og Københav-
nerne har nu i en Uge levet un-
der Slagordet: *Bellahøj er for dyr*
(Bellahill is' for animals).

Børnenes Dagbog

Berl. Tid. 25-6

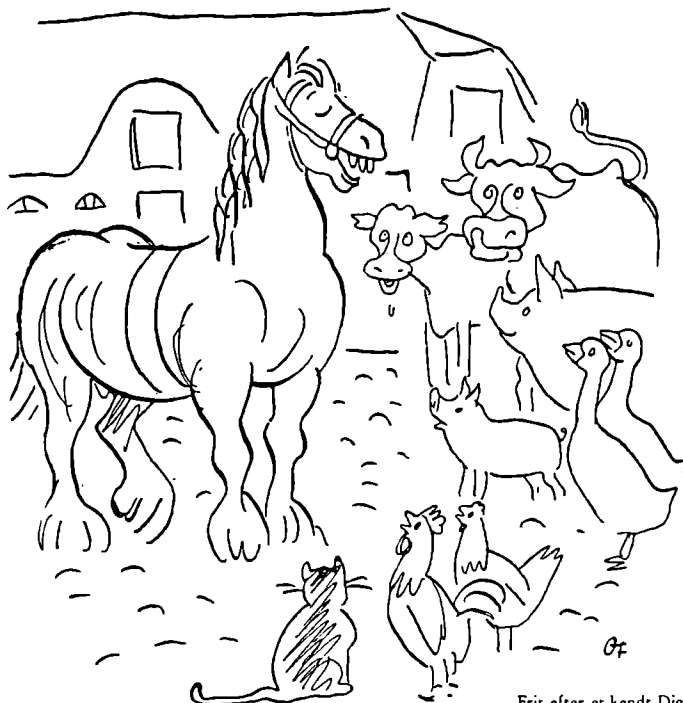
Sct. Hansaften blev 100 Børn glemt paa Bellahøj

— Saa, nu har De igen glemt Ungerne!
— Jamen husk — det er jo kun Mennesker!

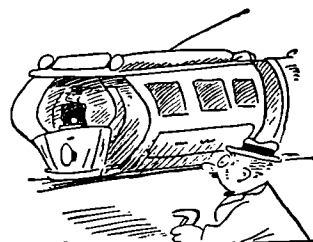
Efter Udstillingen

Nationaltidende 27-6

Efter Bellahøjdagene Soc.Dem. 25-6

Frit efter et kendt Digt
„— og i den lille Bondeby fortæller den nu, stolt og kry, til Fryd for store som for smaa, om hvad paa Bellahøj den saa.“

Bellahøj-Sporvognene tog forleden 250 Passagerer i hver Sporvogn.

OBS! *Poliitiken 27-6*
De brogede Køer og de brune skal nu atter hjem i den lune Stald.

Bellahøj-Udstillingen

Finis

Oversigt over Landbrugsudstillingens Økonomi

Da der ikke i en Aarrække havde været afholdt en landsomfattende Udstilling i Danmark, var det ikke nogen let Opgave at faa stillet et Budget op for Landbrugsudstillingen. Under det forberedende Arbejde lagde Landstingsmand *Hauch* og Generalsekretær *Høgsbro Holm* heller ikke Skjul paa, at der var en Mulighed for, at den tegnede Garantikapital vilde blive brugt.

Paa Mødet den 15. April 1936 i Studenterforeningen udtalte Landstingsmand *Hauch* saaledes, at man maatte være forberedt paa Muligheden af, at Maksimumstilsagnet vilde blive udnyttet til sidste Øre. Da man arbejdede med Opstillingen af Budgettet, var det meget vanskeligt at anslaa Besøgstallet — man havde ikke noget egentligt Sammenligningsgrundlag, men indenfor den snævrere Udstillingsledelse regnede man med en Maksimums-entreindtægt paa 650.000 Kr. Selv om man naaede op paa dette Beløb, var det nødvendigt at bruge en Del af den tegnede Garantikapital for at skaffe Balance paa Regnskabet, men hverken i Økonomiudvalget eller mellem Garanterne var man fremmed overfor denne Betragtning.

Entreindtægten blev paa 857.840,00 Kr.

Dette store Tal sammen med større Indtægter paa flere andre Omraader skabte Balance i Regnskabet, saaledes at Garantikapitalen overhovedet ikke blev rørt.

Lige efter Udstillingens Slutning talte man Mand og Mand imellem om, at nu maatte der da for en Gangs Skyld blive et stort Overskud paa en Udstilling, naar man kun havde regnet med en Entreindtægt paa 650.000 Kr. Man glemte at tage i Betragtning, at Garantikapitalen vilde være blevet effektiv for en Dels Vedkommende, hvis man ikke naaede op over det budgetterede Beløb. Merindtægten gik saaledes til Udligning af det forventede Underskud.

Naar Udstillingens Økonomi kom til at hvile i sig selv, skyldes det dels det store Publikumsbesøg, dels en hensigtsmæssig, forretningsmæssig Udnyttelse af Udstillingsarealer. Den principielle Betragtning, som laa til Grund for den forretningsmæssige Udnyttelse, gik ud paa i saa stort et Omfang som muligt at søge Samarbejde med Firmaer, som havde det nødvendige Organisationsapparat, og som økonomisk magtede Opgaven.

Den tegnede Garantikapital var paa 1.058.500 Kr. Heraf havde Landbrugets

egne Organisationer tegnet 948.500 Kr., medens Resten var tegnet af forskellige Industrifirmaer, som oparbejder Landbrugets Raaprodukter.

Da Udstillingen var Slut viste det sig, at Budgettet med Undtagelse af nogle faa Poster holdt. Til Gengæld var der andre Beløb, som gav fra 50 til 100 pCt. mere i Indtægt end beregnet.

Det egentlige Udstillingsregnskab balancerede med 1.678.883,23 Kr.

Københavns Kommune havde bevilget et Beløb paa 400.000 Kr. til Udstillingsarealets Istandsættelse, Indhegning, Kloakering o. s. v. En Række af de Institutioner, som var med paa Bellahøj, bekostede selv Opførelsen og Indretningen af deres Udstillinger, saaledes at den samlede Anlægs kapital kom til at ligge paa omkring 2,5 Mill. Kr.

Ud over Entreindtægten gav ogsaa Afgifterne paa Salget i Restaurationer, Boder, Pølser, Souvenirs o. s. v. mere end budgetteret. Sammen med Overskudet paa Lotteri og Tombola naaede disse Indtægter op paa i alt 340.888,98 Kr. Heraf udgjorde Afgiften for Restauranter 96.252 Kr. Der blev i de 12 Restauranter, som fandtes paa Udstillingen — Mælkerestauranten undtaget —

i de 10 Udstillingsdage solgt for 688.407 Kr. Afgiften for Salget af varme Pølser kom op paa 20.645 Kr. Boderne, hvor der blev solgt Chokolade, Frugt, Souvenirs, Vimpler, Legetøj, Æbleskiver, Vafler o. s. v. indbragte i Afgift til Udstillingen 60.386 Kr. Entreindtægten ved Friluftsscenen var 25.327,04 Kr., og ved Opvisningerne i Ringen udgjorde den 41.970,86 Kr.

Idet der iøvrigt henvises til de særlige Beregninger i sidste Afsnit og til det detaillerede Regnskab Side 500, skal der for en Oversigts Skyld nævnes nogle af de større Udgiftposter.

Dyrskuet kostede at arrangere 437.908,65 Kr. Tilskudet til Præmier i Henhold til Dyrskueloven udgjorde 121.500 Kr. og Indmeldelsespenge 24.505 Kr. Fjerkræudstillingen kostede 10.389,90 Kr., Udgiften til Junihaven var 19.555,59 Kr. Landbrugsministeriets Tilskud til Statsinstitutioners Deltagelse udgjorde for dette Arrangements Vedkommende 5.000 Kr. Den historisk-driftsøkonomiske Udstilling kostede i alt 107.197,86 Kr. Friluftsscenen staar opført med 107.889,91 Kr., heri indbefattet Opførelsen af Scenen og Tilskuerpladserne, Honorar til Skuespillerne, Folkedanserne og Niels Bukhs Gymnaster. Landbrugsudstillingens Tilskud til Jagtudstillingen og til Skovbrugsudstillingen var 10.000 Kr. med Halvdelen til hver. Landbokvindernes Udstilling kostede 14.590,67 Kr. Husdyrbrugsudstillingen kostede 42.046,52 Kr., den historiske Maskinudstilling og Maskinudstillingens Specialafdelinger 32.095,63 Kr., Planteavlsudstillingen 62.573,16 Kr., Udstillingen vedrørende Stambogsføring 5.018,45 Kr., Bygningsudstillingen 9.228,66 Kr.

Den samlede Udgift til Opstilling af Vægge, Borde etc. i Specialudstillingerne har kostet 69.553 Kr. Vogterbyen kostede 16.635,57 Kr. Udvalgsmedlemernes Rejsegodtgørelse og Dagpenge androg 39.729 Kr., Sekretariatet og Kontorhold 93.260 Kr., Pressetjeneste og Propaganda 93.919,77 Kr., Kontrol og Billetter 61.012,72 Kr., Udsmykning af Udstillingen 35.406,58 Kr., Arkitekt, Ingeniør og Medhjælp, Tegning og Lystryk 52.128,37 Kr., Arealets Istandsættelse før og efter Udstillingen 22.875,53 Kr.

I de her opgivne Beløb er Omkostningerne ved Opførelsen af Teltene, som i Regnskabet findes i en samlet Sum, fordelt ud paa de enkelte Arrangementer, beregnet pr. Kvadratmeter. Ligeledes er medregnet forskellige Tilskud givet fra anden Side, idet Hovedsynspunktet med denne Oversigt har været at faa fremskaffet Oplysninger om, hvor meget de enkelte Udstillinger har kostet at arrangere ialt.

Landbrugsudstillingens Organisation

Specialudstillingerne

UDVALGENES SAMMENSETNING

DYRSKUET

MEJERIUDSTILLINGEN I FORUM

UDSTILLINGENS ENKELTE AFDELINGER

UDSTILLINGENS REGNSKAB

OG ØKONOMI

Udstillingsudvalgenes Sammensætning og Opgaver

Ved Sekretær Olaf Hauch

I Løbet af Sommeren og Efteraaret 1936 blev truffet endelig Aftale mellem Københavns Kommune og Landbrugsraadet om Benyttelse af Arealet ved Bellahøj som Udstillingsplads.

I samme Periode opnaaede Landbrugsraadet Tilsagn om Tegning af den fornødne Garantikapital for Afholdelse af en landsomfattende Landbrugsudstilling.

Med Udgangspunkt i de Retningslinier for en Udstilling, som var vedtaget paa det i Beretningens Indledning omtalte Møde den 15. April 1936, paabegyndte Landbrugsraadets Sekretariat derefter omkring 1. Januar 1937 Arbejdet med at nedsætte sagkyndige Udvalg for de enkelte Afdelinger, som Udstillingen ifølge den foreløbige Plan skulde omfatte.

Disse Udvalg fik til Opgave i første Omgang overfor Udstillingens Ledelse at skitsere Forslag til de enkelte Specialudstillinger, ledsaget af Krav til Plads og særlige Penge-midler. Efter at alle disse Forslag var behandlet i Udstillingens Økonomiudvalg paatog Udvalgene sig i Samarbejde med Udstillingens Sekretariat at drage Omsorg for Specialafdelingernes Opbygning og praktiske Tilrettelægning paa Udstillingsarealet.

Hans Majestæt Kongen gav i Maj Maaned 1936 Tilsagn om at ville overtage Hvervet som Udstillingens Protektor.

Hans Kgl. Højhed Kronprins Frederik gav den 23. Juni 1936 Tilsagn om at ville overtage Hvervet som Formand for Udstillingens Ærespræsidium.

Ærespræsidiets, hvori sad Repræsentanter for Regering, Københavns og Frederiksberg Kommuner, de højere Læreanstalter, Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Højskoler og Landbrugsskoler, Københavns Redaktørforening, Journalistforbundet samt Landbrugsraadets tidligere og nuværende Medlemmer fik derefter følgende Sammensætning:

Borgmester O. Andersen, Københavns Raadhus, Folketingsmand N. P. Andreasen, Forsinge, Professor, Dr. med., Rektor C. E. Bloch, Københavns Universitet, Landbrugsminister Kr. Bording, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, Overpræsident J. Bülow, Københavns Raadhus, Gaardejer M. Byriel, Lyngby pr. Sporup, Højskoleforstander L. Bækboj, Ollerup, Overborgmester Viggo Christensen, Københavns Raadhus, Indenrigsminister Bertel Dahlgaard, Redaktør, cand. jur. Karl I. Eskelund, St. Kongensgade 23, K., Borgmester, Direktør Vilh. Fischer, Frederiksberg Kommune, Minister for offentlige Arbejder N. P. Fisker, Folketingsmand, Gaardejer Jørgen Gram, Ankergaard, Gabøl, Professor, Direktør Carl H. Hansen, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Borgmester Julius Hansen, Københavns Raadhus, Chefredaktør Niels Hasager, Politiken, Dr. med. K. A. Hasselbalch, Borupgaard, Snekkersten, Landstingsmand, Gaardejer H. Hauch, Sølund pr. Viborg, fhv. Borgmester P. Hedebøl, Østbanegade 3, Ø, Gaardejer P. Hesselvig, Tvenstrup, Odder, Husmand Poul Ipsen, Klintvang, Aakirkeby, Gaardejer Hjalmar Jensen, Gammelsminde pr. Karleby, Direktør P. Jeppesen-Drusebjerg,

Sødalen 15, Gentofte, Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*, Gaardejer *Aage Johnsen*, Ildved, Jelling, Borgmester, Dr. phil. *Ernst Kaper*, Københavns Raadhus, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup pr. Sønderholm, Gaardejer *Niels Larsen*, Edelgaard pr. Vejstrup, Professor *O. H. Larsen*, Kronprinsensvej 20, F., Hofjægermester *C. Lüttichau*, Tjele pr. Ørum, Folketingsmand, Proprietær *N. C. Løje*, Godthaabsgaarden pr. Storehedinge, Godsejer *Th. Madsen-Mygdal*, Edelgave pr. Maaløv, Udenrigsminister, Dr. phil. *P. Munch*, Borgmester *S. Munk*, Københavns Raadhus, Husmand *P. Nielsen*, Vejager, Tvis, Gaardejer *Rasmus Nielsen*, Slæbækgaard pr. Kirkeby, Proprietær *Aage Nikolaisen*, Kejsergaarden, Aalsø, Proprietær *S. Overgaard*, Højbygaard, Ormslev, Gaardejer *Marius Pedersen*, »Eskelund« pr. Eskildstrup, fhv. Borgmester *P. J. Pedersen*, Serridslevvej 4, Ø, Professor, Dr. phil. *P. O. Pedersen*, Danmarks tekniske Højskole, Gaardejer *P. S. Pedersen*, Nr. Borup, Randers, Husmand *J. Petersen*, Halk, Hejsager, Forstander *Johns. Petersen-Dalum*, Dalum Landbrugsskole, Hjallese, Formand for Københavns Borgerrepræsentation, Landsretssagfører *Karmark Rønsted*, Husmand *Chr. Skafte*, Grænge Skov, Grænge, Husmand *Hans L. Skov*, Farstrup, Husmand *P. Chr. Skov*, Lille Egede, Korsør, Forpagter *Chr. Sonne*, Dyrehavevej 28, Klampenborg, Statsminister *Th. Stauning*, Borgmester *Arne Sundbo*, Københavns Raadhus, Redaktør *H. P. Sørensen*, Social-Demokraten, Gaardejer *N. St. Sørensen*, Kjærbølling pr. Vejle, Proprietær *Knud Thomsen*, Sølund, Volk Mølle, Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langemosegaard, Ringsted, Departementschef, Dr. polit. *J. W. Wilcke*, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri.

Landbrugsudstillingens Præsidium:

Landstingsmand, Gaardejer *H. Hauch*, Sølund pr. Viborg (Formand), Folketingsmand *N. P. Andreassen*, Forsinge (Næstformand), Gaardejer *M. Byriel*, Lyngby pr. Sporup, Husmand *P. Nielsen*, Vejager, Tvis, Gaardejer *Rasmus Nielsen*, Slæbækgaard, Kirkeby, Proprietær *S. Overgaard*, Højbygaard, Ormslev, Proprietær *Knud Thomsen*, Sølund, Volk Mølle, Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langemosegaard, Ringsted.

Udstillingens Præsidium var Landbrugsraadets Præsidium, og Udstillingens Sekretariat var Landbrugsraadets Sekretariat, hvis Leder, *A. Høgsbro Holm*, var Generalsekretær for Udstillingen.

Udstillingens Arkitekt: *Tyge Hvass*.

Udstillingens Sekretariat: Sekretær *O. Hauch*, Pressesekretær *Kai Johansen*, Sekretær *Jørgen Kjær*, Sekretær *S. Truelsen*.

Udstillingens Hovedkasserer: Bankdirektør *A. Wolstrup-Petersen*, Andelsbanken.

Konduktører: Arkitekt *T. Gorm Hansen* og Arkitekt *L. Schrøder*.

Udstillingens Ingeniør: Dr. tech. *Chr. Ostensfeld*.

Indbydelse af udenlandske og indenlandske Gæster: Redaktør *N. Jørgensen* og Fuldmægtig *A. F. Knudsen*.

Økonomiudvalget og Garantikapital

Til Varetagelse af Udstillingens Økonomi nedsattes et særligt Økonomiudvalg, som havde følgende Sammensætning: Udstillingens Præsidium, for Landbrugsministeriet Direktør *V. Helsted* og endvidere Udstillingens Hovedkasserer, Direktør *A. Wolstrup-*

Petersen, Andelsbanken. Økonomiudvalgets Sekretær var Generalsekretær *A. Høgsbro Holm*.

Det første Møde blev afholdt den 16. December 1936 og der blev her nedsat følgende Forretningsudvalg: Proprietær *S. Overgaard*, (Formand), Gaardejer *M. Byriel*, (Næstformand), Direktør *V. Helsted*, Direktør *A. Wolstrup-Petersen* og Generalsekretær *Høgsbro Holm*.

De Organisationer og Institutioner, som havde tegnet Bidrag til Garantikapitalen, blev repræsenteret ved et Medlem for hvert paabegyndt 100.000 Kr. i Garantisum. Ialt udgjorde Garantikapitalen 948.500 Kr., fordelt paa de Organisationer, som er anført nedenstaaende. Samtidig er anført de paagældende Medlemmer af Økonomiudvalget.

Landbrugsraadet	Kr.	200.000
Husmand <i>P. Langeland</i> .		
Forstander <i>J. Petersen-Dalum</i> .		
De samvirkende danske Andels- og Privatslagterier	,,	200.000
Direktør <i>F. A. Alstrup</i> .		
Gaardejer <i>Johs. Jensen</i> .		
De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation	,,	200.000
Proprietær <i>Kr. Schnack</i> .		
Gaardejer <i>N. St. Sørensen</i> .		
De samvirkende danske Landboforeninger	,,	100.000
Proprietær <i>N. C. Løje</i> .		
Ægeksperten	,,	50.000
Ingen.		
Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger	,,	40.000
Efter Direktør <i>L. Brobergs</i> Død — Ingen.		
Andelsbanken	,,	25.000
Proprietær <i>O. Fr. Spliid</i> .		
Jydsk Andels Foderstofforretning	,,	20.000
Direktør <i>Chr. S. Nielsen</i> .		
Dansk Andels Kulforretning	,,	20.000
Mejeribestyrer <i>Chr. J. Storm</i> .		
Dansk Andels Gødningsforretning	,,	15.000
Direktør <i>J. E. Suell</i> .		
De samvirkende danske Husmandsforeninger	,,	10.000
Husmand <i>Hans L. Skov</i> .		
Østifternes Kreditforening	,,	10.000
Direktør <i>Gunnar Hall</i> .		
Kreditforeningen af jyske Landejendomsbesiddere	,,	10.000
Amtsraadsmedlem <i>B. Jensen</i> .		
Creditkassen for Ejendomme i Østifterne	,,	10.000
Direktør <i>Aksel Jensen</i> .		
Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer	,,	7.500
Ingen.		

Andels-Anstalten »Tryg«	Kr.	5.000
Gaardejer J. Nørhave.		
Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring	„	5.000
Gaardejer Poul Rasmussen.		
Andels-Pensionsforeningen	„	5.000
Direktør H. Chr. Nielsen.		
Danske Landboforeningers Frøforsyning	„	5.000
Efter Direktør H. J. Hansens Død: Ingen.		
Husmandsbrandkassen for Danmark og Husmændenes Ulykkesforsikring	„	5.000
Direktør P. Jeppesen-Drusebjerg.		
Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Jylland ...	„	3.000
Direktør Knud P. Jensen.		
Fyns Kulindkøbsforening	„	2.000
Direktør N. C. Poulsen.		
Kreditforeningen for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Østifterne	„	1.000
Direktør J. Ebbe.		

Følgende industrielle Institutioner stillede en særlig Garantikapital paa 110.000 Kr. til Raadighed: Bryggeriforeningen, De danske Spritfabrikker A/S, De danske Sukkerfabrikker A/S, Bryggeriet »Stjernen« A/S.

Direkte Tilskud til Landbrugsudstillingen

Følgende Institutioner ydede direkte Tilskud til forskellige Specialudstillinger, ialt 35.500 Kr.:

Chilesalpeterkontoret (Landbrugsafdelingen), Det danske Gødnings-Kompagni A/S, I. G. Farben & Norsk Hydro (Landbrugsafdelingen), Kartoffelmelscentralen A. m. b. A., Kali-Importen A/S, Danske Elektricitetsværkers Forening, Sydøstsjællands Elektricitets A/S, Nordvestsjællands Elektricitetsværk, Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab (NESA), Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber.

Administrationsudvalget

Desuden nedsattes til Støtte for Udstillingens Sekretariat følgende Administrationsudvalg, bestaaende af Funktionærer indenfor de i Landbrugsraadet deltagende Organisationer:

Generalsekretær Høgsbro Holm, Landbrugsraadet (Formand), Sekretær, Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer, De samvirkende danske Andelsselskaber, Njalsgade 15, S, Konsulent G. Engel, De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger, Maribo, Kontorchef L. P. Frederiksen, De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, Store Torv 7, Aarhus, Sekretær J. K. Haugaard, Foreningen af jydsk Landboforeninger, Bispetorvet, Aarhus, Sekretær J. M. Henriksen, De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger, Studiestræde 38, K, Sekretær Johs. Henriksen, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Studiestræde 38, K, Sekretær Karl Madsen, De samvirkende danske Landboforeninger, Axelborg, Sekretær Chr. Nielsen, De samvirkende Husmandsforeninger i Fyns Stift, Gelsted, Sekretær N. Chr. Nielsen, De samvirkende jydsk Husmandsforeninger, Helgolandsgade 20, Aarhus, Sekretær Frits Olsen, De samvirkende sjællandske Landboforeninger, Vestre Boulevard 42, V, Sekretær N. Peter Poulsen, De

samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Kontorchef *K. Skovgaard*, Statens Planteavlskontor, Rolighedsvej 26, V, Sekretær *C. Trautmann*, De samvirkende danske Andels-Svineslagterier, Axelborg.

Til at forestaa de enkelte Specialudstillinger nedsattes en Række Udvalg. Det var deres Opgave i første Omgang overfor Økonomiudvalget at skitsere Hovedlinierne for Udstillingerne samt gennem Underudvalg at planlægge de enkelte Afdelinger, herunder redegøre for Kravet til Plads, specificeret som Vægplads, Grundflade, Bordplads o. a.

Udstillingsudvalgenes Arbejdslinier

I det følgende gives de enkelte Udvalgs Sammensætning og Arbejdsomraader.

Historie og Driftøkonomi

Forpagter *Chr. Sonne*, Dyrehavevej 28, Klampenborg (Formand), Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langemosegaard, Ringsted (Næstformand), Stadsbibliotekar *J. Aarsbo*, Gersonsvej 23, Hellerup, Sekretær, Redaktør, cand. polit. *A. Axelsen Drejer*, De samvirkende danske Andelsselskaber, Njalsgade 15, S, Forstander *E. Borup*, Grundtvigshus, Studiestræde 38, K, Forstander *N. Bredekjær*, Tune Landboskole pr. Taastrup, Lærer *J. P. Christensen*, »Arnen«, Lou, Departementschef *Einar Cohn*, Statistisk Departement, Slotsholmsgade 10, K, Biblioteksdirektør *Th. Døssing*, Skt. Pederstræde 19, K, Skoleinspektør *Oluf Egerod*, Bellahøjsskolen, Brønshøj, Statskonsulent *K. Hansen*, Kongens Lyngby, Direktør *Thomas P. Hejle*, Dansk Skolescene, Sortedamsgade 5, N, Forstander *Tormod Jørgensen*, Sonnerupvej 15, Brønshøj, Lærer *K. A. Kristensen*, Karise, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup, Sønderholm, Professor *O. H. Larsen*, Kronprinsensvej 20, F, Fru *Magdalene Lauridsen*, »Ankerhus«, Sorø, Bibliotekar *M. Lobedanz*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødning Højskole, Rødning, Museumsdirektør *M. Mackeprang*, Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 21, K, Bibliotekar *A. Milthers*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Museumsinspektør *J. Olrik*, Broholmsallé 12 C, Charlottenlund, Professor *Albert Olsen*, Solvænget 5, Ø, Forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund Landbrugsskole pr. Brørup, Forstander *Johs. Petersen-Dalum*, Dalum Landbrugsskole, Hjallesø, Forstander *Th. Rosenstand*, Korinth Landbrugsskole, Korinth, Museumsinspektør *Kai Uldall*, Rolighedsvej 15, V.

Underudvalg for historisk Afdeling: Forpagter *Chr. Sonne*, Dyrehavevej 28, Klampenborg (Formand), Sekretær, Redaktør, cand. polit. *A. Axelsen Drejer*, De samvirkende danske Andelsselskaber, Njalsgade 15, S, Statskonsulent *K. Hansen*, Kongens Lyngby, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup, Sønderholm, Professor *O. H. Larsen*, Kronprinsensvej 20, F, Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødning Højskole, Rødning, Museumsdirektør *M. Mackeprang*, Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 21, K, Bibliotekar *A. Milthers*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Museumsinspektør *J. Olrik*, Broholmsallé 12 C, Charlottenlund, Professor *Albert Olsen*, Solvænget 5, Ø.

Medarbejdere: Forstander *Søren Alkjærsgig*, Vejen, cand. polit. *M. Gormsen*, Langebrogade 22, K.

Underudvalg for Biblioteksvæsen: Bibliotekar *M. Lobedanz*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, V, (Formand), Bibliotekar *A. Milthers*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, V, Lærer *J. P. Christensen*, »Arnen«, Lou,

Biblioteksdirektør *Th. Døssing*, Skt. Pederstræde 19, K, Stadsbibliotekar *J. Aarsbo*, Gersonsvej 23, Hellerup. Beretning findes Side 412.

Bogudvalg: Redaktør *A. Axelsen Drejer* (Formand), Redaktør *N. Jørgensen*, Dansk Landbrug, Førstelærer *K. A. Kristensen*, Karise, Forstander *Hans Lund*, Rødning, Professor *Albert Olsen*, København. Beretning findes Side 406.

Underudvalg for Skoleudstillingen: Lærer *K. A. Kristensen*, Karise (Formand), Forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund Landbrugsskole, Brørup, Forstander *Johs. Petersen-Dalum*, Dalum Landbrugsskole, Hjallesø, Forstander *N. Bredkjær*, Tune Landboskole pr. Taastrup, Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødning Højskole pr. Rødning, Forstander *Tormod Jørgensen*, Sonnerupvej 15, Brønshøj, Fru *Magdalene Lauridsen*, Ankerhus pr. Sorø, Skoleinspektør *O. Egerod*, Bellahøjskolen, Brønshøj, Forstander *Ernst Borup*, Grundtvigs Hus, Studiestræde 38, K. Beretning findes Side 401.

Underudvalg for Landbrugsfilm: Forstander *J. Petersen-Dalum*, Dalum Landbrugsskole pr. Hjallesø (Formand), Direktør *Th. P. Hejle*, Sortedamsgade 5, N, Statskonsulent *K. Hansen*, Kongens Lyngby, Museumsinspektør *J. Olrik*, Nationalmuseet, Museumsinspektør *K. Uldall*, Nationalmuseet, Lærer *J. P. Christensen*, »Arnen«, Lou, Forstander *Th. Rosenstand*, Korinth, Medarbejder: Konsulent *Laur. Larsen*, København. Beretning findes Side 409.

Underudvalg for Radio: Forstander *N. Bredkjær*, Tune Landboskole pr. Taastrup, (Formand), Direktør *Th. P. Hejle*, Sortedamsgade 5, N., Forstander *Tormod Jørgensen*, Sonnerupvej 15, Brønshøj. Beretning findes Side 411.

Underudvalg for den driftøkonomiske Udstilling: Professor *O. H. Larsen*, Kronprinsensvej 20, F, (Formand), Forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund Landbrugsskole, Brørup, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup pr. Sønderholm, Departementschef *Einar Cohn*, Statistisk Departement, Slotsholmsgade 10 K, Sekretær, Redaktør, cand. polit. *A. Axelsen Drejer*, Andelsudvalget, Njalsgade 15, S, Bibliotekar *A. Milthers*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, V. Beretning findes Side 343.

Retningslinierne for Udvalgets Arbejde var: Landbrugets historiske og kulturelle Udvikling siden 1788; eventuelt Udgivelse af et Mindeskrift, Landbrugets driftsøkonomiske Udvikling siden 1788, Landbooplysning, Folkeskolen (Højskolen og Landbrugsskolen), Landbrugspressen, Biblioteksudstilling, Landbrugsfilm, Landbrugsudstillingen og Radiofonien.

Udvalget afholdt sit første Møde den 10. Marts 1937.

Skole- og Ungdomsgaarden

Paa Foranledning af en Henvendelse fra Landbrugsudstillingens Ledelse nedsatte Undervisningsministeriet et Udvalg, i hvilket Landbrugsraadet var repræsenteret. Det fik følgende Sammensætning:

Statskonsulent *F. C. Kaalund-Jørgensen*, Undervisningsinspektionen, Frederiksholms Kanal 26, K, (Formand), Folketingsmand *N. P. Andreasen*, Forsinge, Repræsentant for Landbrugsraadet, Skoleinspektør *G. J. Arvin*, Emil Chr. Hansensvej 4, F, Professor *Ivar Bentsen*, Kunstakademiet, Charlottenborg, Arkitekt *Th. Havning*, Valby Langgade 7 A, Valby, Professor *Edv. Thomsen*, Kunstakademiet, Charlottenborg, Gymnstikinspektør *P. M. Trap*, Vel Lindevangen 28, F.

Udvalgets Opgaver var: Opførelse af en Skole og Ungdomsgaard, Tilrettelægning af Undervisning i Udstillingstiden.

Udvalgets første Møde afholdtes den 30. April 1937. Beretning findes Side 425.

Det landøkonomiske Ungdomsarbejde:

Forstander *N. Bredkjær*, Tune Landboskole pr. Taastrup (Formand), Redaktør *Niels Jørgensen*, Dansk Landbrug, Axelborg, Landbrugslærer *Chr. Kjær-Nielsen*, Ny-Hjallesegaard pr. Hjallesø, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup, Sønderholm, Konsulent *H. P. Nielsen*, »Haraldsborg«, pr. Roskilde, Husholdningskonsulent *Fru Ulla Pedersen*, Christiansfeldervej, Haderslev, Husholdningslærerinde, *Frk. Johanne Sørensen*, »Ankerhus« pr. Sorø, Konsulent *S. C. Svendsen-Tune*, Ø. Paradisvej 23, Holte, (Sekretær).

Arbejdet samlede sig om følgende: Landboudommens praktiske og teoretiske Uddannelse, Organisering af det landøkonomiske Ungdomsarbejde i Danmark, Resultat af Konkurrencen, Aftenskolerne, eventuelt Anlæg af en Demonstrationshave.

Udvalget afholdt sit første Møde den 30. April 1937. Beretning findes Side 366.

Planteavl:

Forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund Landbrugsskole pr. Brørup, (Formand), Direktør *A. B. G. Bagge Andersen*, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Frøafdelingen, Glostrup, Husmand *K. Andersen*, Bendstrup pr. Mørke, Professor *K. A. C. Bondorff*, Statens Planteavlslaboratorium, Kongens Lyngby, Gaardejer *J. Cordua*, Vestergaard pr. Lobbæk, Professor, Dr. phil. *C. C. F. Ferdinandsen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Forsøgsleder *H. N. Frandsen*, Øtoftegaard pr. Taastrup, Landbrugslærer *P. N. Gaardmand*, Næsgaard Agerbrugsskole pr. Stubbeboing, Forstander, cand. mag. *E. Gram*, Statens plantepatologiske Forsøgsstation, Kongens Lyngby, Direktør *H. J. Hansen*, Andelsselskabet »Danske Landboforeningers Frøforsyning, Roskilde, Parcellist *H. P. Hansen*, »Engholm« pr. Vig, Forstander *Josef Hansen*, Tystofte pr. Skælskør, Husmand *Jens Haugaard*, Hovslund Station, Husmand *A. Højmark*, Dømmestrup, Fangel, Forstander *Karsten Iversen*, Askov Forsøgsstation pr. Vejen, Gaardejer *C. Jervelund*, Engeldrup pr. Jullerup, Konsulent *M. K. Kristensen*, Skanderborg, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup, Sønderholm, Kontorchef *H. C. Larsen*, Halls Allé 11, V, Forstander *J. C. Lunden*, Statens Forsøgsstation, Kongens Lyngby, mag. scient. *Keld Milthers*, Danmarks geologiske Undersøgelse, Gl. Mønt 14, K, Proprietær *Aage Nikolaisen*, Kejsegaarden, Aalsø, Professor *Axel Pedersen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Godsejer *V. Selchau-Hansen*, Alslevgaard pr. Karise, Husmand *Chr. Skafte*, Grænge Skov, Grænge, Direktør *Chr. Stahl*, Statsfrøkontrollen, Thorvaldsensvej 57, V, Husmand *P. A. Thorsen*, Nyvang, Østerlars, Forsøgsleder *H. A. B. Vestergaard*, Abed Planteavlsstation pr. Sølsted. Raadgivende Konsulenter: Konsulent *Aage Brandt*, Nylars pr. Lobbæk, Konsulent *H. H. Holme Hansen*, Sakskøbing, Konsulent *H. Land Jensen*, Skanderborg, Konsulent *A. Laisen*, Riise pr. Rødekro, Konsulent *H. P. Martekilde*, Brabrand, Aarhus, Konsulent *H. Nielsen*, Birkebo pr. Nyker, Konsulent *H. P. Nielsen*, »Haraldsborg« pr. Roskilde, Sekretær *Frits Olsen*, De samvirkende sjællandske Landboforeninger, Vestre Boulevard 42, V, Konsulent *H. K. Olsen*, De samvirkende Landbo-

foreninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Konsulent *N. Skoubo*, Væggerløse.
Sekretær: Konsulent *L. Rasmussen*, Madvigs Allé 16, V.

Underudvalg for Jordens Kultivering og Gødskning: Professor *K. A. C. Bondorff*, Statens Planteavlslaboratorium, Kongens Lyngby (Formand), Forstander *Karsten Iversen*, Askov Forsøgsstation pr. Vejen, Konsulent *H. Land Jensen*, Skanderborg, Gaardejer *C. Jervelund*, Engeldrup pr. Jullerup, Konsulent *M. K. Kristensen*, Skanderborg, mag. scient. *Keld Milthers*, Danmarks geologiske Undersøgelse, Gl. Mønt 14, K.

Underudvalg for Kulturplanterne og deres Dyrkning: Forstander *Josef Hansen*, Tystofte pr. Skælskør (Formand), Husmand *K. Andersen*, Bendstrup pr. Mørke, Konsulent *Aage Brandt*, Nylars pr. Lobbæk, Konsulent *H. H. Holme Hansen*, Sakskøbing, Konsulent *H. P. Nielsen*, »Haraldsborg« pr. Roskilde, Sekretær *Frits Olsen*, De samvirkende sjællandske Landboforeninger, Vestre Boulevard 42, V, Konsulent *H. K. Olsen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Professor *Axel Pedersen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Konsulent *L. Rasmussen*, Madvigs Allé 16, V.

Underudvalg for Høstudbyttet og dets Anvendelse: Forstander *J. C. Overgaard*, Ladelund Landbrugsskole pr. Brørup (Formand), Husmand *Karl Andersen*, Bendstrup pr. Mørke, Konsulent *Aage Brandt*, Nylars pr. Lobbæk, Konsulent *H. H. Holme Hansen*, Sakskøbing, Konsulent *H. P. Nielsen*, »Haraldsborg« pr. Roskilde, Sekretær *Frits Olsen*, De samvirkende sjællandske Landboforeninger, Vestre Boulevard 42, V, Konsulent *H. K. Olsen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Professor *Axel Pedersen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Konsulent *L. Rasmussen*, Madvigs Allé 16, V.

Underudvalg for Forsøgsvirksomhed: Forstander, cand. mag. *E. Gram*, Statens plantepatologiske Forsøgsstation, Kongens Lyngby (Formand), Professor *K. A. C. Bondorff*, Statens Planteavlslaboratorium, Kongens Lyngby, Forstander *Josef Hansen*, Tystofte pr. Skælskør, Konsulent *H. Land Jensen*, Skanderborg, Konsulent *A. Laisen*, Riise pr. Rødekro, Forstander *J. C. Lunden*, Statens Forsøgsstation, Kongens Lyngby, Konsulent *H. Nielsen*, Birkebo pr. Nyker, Konsulent *H. K. Olsen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Direktør *Chr. Stahl*, Statsfrøkontrollen, Thorvaldsensvej 57, V.

Underudvalg for en Frilandsdemonstration: Landbrugslærer *P. N. Gaardmand*, Næsgaard Agerbrugsskole, Stubbekøbing (Formand), Husmand *P. Langeland*, St. Restrup pr. Sønderholm, Konsulent *L. Rasmussen*, Madvigs Allé 16, V, Konsulent *H. K. Olsen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Odense, Konsulent *H. P. Martekilde*, Brabrand, Aarhus.

Udvalget fulgte i sit Arbejde følgende Hovedretningslinier: En Udstilling i Lighed med de provinsielle Skuers Planteavlsudstillinger, dog uden Tidspunkt for Udstillingens Afholdelse. Udstillingen udvides til at omfatte alle Sider af Planteavlens og i Tilknytning hertil specielle Udstillinger fra Institutioner og Virksomheder, der tjener Planteavlens Fremme (Planteforædling, Plantesygdomme, Skadedyr, Frøkontrol, Frøforsyning m. v.).

Udvalget søger med en Udstilling for Øje Forbindelse med de industrielle Virksomheder, der helt eller delvis er bygget op paa Anvendelse af Markens Afgrøder, f. Eks. Sukkerfabrikkerne, Ølindustrien, Spiritusindustrien, Kartoffelmelscentralen o. a.

Planteavlsudvalget afholdt sit første Møde den 8. Marts 1937. Beretninger, se Side 222 og 340.

Husdyrbrug

Forstander *H. J. Rasmussen*, Næsgaard Agerbrugsskole pr. Stubbekøbing (Formand), Forstander *Johns. Petersen-Dalum*, Dalum Landbrugsskole, Hjallesø, (Næstformand), Professor *V. Adersen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Forstander *A. C. Andersen*, Forsøglaboratoriets kemiske Afdeling, Rolighedsvej 25, V, Professor *M. Christiansen*, Statens veterinære Laboratorium, Bülowvej 27, V, Professor *A. F. Følger*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Professor *Johns. Jespersen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Professor *N. Kjærgaard-Jensen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Professor *L. Hansen Larsen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Proprietær *N. C. Løje*, Godthaabsgaarden pr. Storehedinge, Professor *H. Møllgaard*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Gaardejer *H. P. Nielsen*, »Danehøj«, Bjælkerup pr. Storehedinge, Veterinærdirektør *Gerhard H. Petersen*, Veterinærdirektoratet, Slotsholmsgade 16, K.

Retningslinierne for Arbejdet var: Belysning af de vigtigste Avls- og Foderspørgsmaal, ernæringsfysiologiske Spørgsmaal, Sygdomsbekæmpelse, Fluebekæmpelse, Foderstofkontrol samt Udgivelse af Oplysningspjecer.

Hertil kom under Forhandlingerne Forslag frem om Opførelse af Typer paa en Kvægstald og en Svinestald.

Udvalgets første Møde afholdtes den 20. April 1937. Beretning, se Side 285 ff.

Maskinudstillingen

Gaardejer *Jørgen Gram*, »Ankergaard«, Gabøl (Formand), Proprietær *N. J. Andersen*, Snedkærgaard pr. Fakse, Statskonsulent *N. Balle*, Skt. Kjeldsgade 4, Ø, Afdelingsingeniør *Preben Hempel*, Teknologisk Institut, Hagemannsgade 2, V, Grosserer *Jørgen Kiær*, Firma *H. C. Petersen & Co.'s Eftf.*, Dalslandsgade 11, S, Fabrikant *L. Chr. Larsen*, Plov- og Maskinfabriken »Mullerup« pr. Ullerslev, Proprietær *K. Røhr Lauritzen*, Demstrupgaard, Sjørslev, Proprietær *H. Madsen*, Endrupgaard pr. Fredensborg, Fabrikant, cand. polyt. *M. Nordsten*, Hillerød Jernstøberi og Maskinfabrik, Konsulent *H. K. Olsen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Husmand *J. Petersen*, Halk, Hejsager, Docent *H. Rosenstand Schacht*, Valby Langgade 135, Valby, Sekretær: Forsøgsleder *Knud Hansen*, Statens Redskabsudvalg, Hillerød.

Udvalgets Opgave: En Redskabs- og Maskinudstilling efter samme Linie som de provinsielle Skuers Udstillinger, suppleret med en særlig Afdeling for Transportmidler, endvidere en historisk Afdeling visende enkelte Landbrugsmaskiners Udvikling gennem en længere Aarrække, Maskinernes Pasning og Betydning heraf for Holdbarheden, Fremstilling af Redskabsprøvernes Organisering og Resultaterne heraf, og Elektriciteten i Landbrugets Tjeneste.

Hertil kom Forslaget om Opførelse af en gammel og en ny Smedie, begge i Virksomhed i Udstillingstiden.

Udvalgets første Møde afholdtes den 28. April 1937. Beretninger, se Side 259 ff.

»Den gamle Smedie — og den ny« blev arrangeret af De samvirkende danske Smedemesterorganisationer.

Det nedsatte Udvalg havde følgende Sammensætning: Smedemester *Oluf Hansen*, Holte (Formand), Smedemester *Johns. Hansen*, Bramminge, Smedemester *C. O. Carlsen*, Stilling, Smedemester *Axel Christensen*, Hagsted, Maarsø, Smedemester *N. Petersen*, Vallø, Smedemester *Vald. Nielsen*, København, Smedemester *Hjalmar Nielsen*, København, Smedemester *Krøjer*, Aalborg, Smedemester *Jørgen Andersen*, Odense, Smedemester *Niels Jensen*, Holbæk, Smedemester *A. Andersen*, Bramdrupdam.

Beretning, se Side 266.

Andelsudstillingen

Proprietær *S. Overgaard*, Højbygaard, Ormslev (Formand), Forstander, Ingeniør *J. Th. Arnfred*, Askov Folkehøjskole pr. Vejen, Gaardejer *M. Byriel*, Lyngby pr. Sporup, Gaardejer *P. Hesselvig*, Tvenstrup, Odder, Direktør *N. C. Poulsen*, Kauslunde, Sekretær: cand. polit. *A. Axelsen* Drejer, Andelsudvalget.

Udvalgets Opgave var at arrangere en kollektiv Udstilling for de betydeligste Andels-sammenslutninger, saavel Indkøbsforeninger som Salgsforeninger. Beretning, se Side 355.

Landbokvindernes Udstilling

Proprietær *Knud Thomsen*, Sølund, Volk Mølle (Formand), Fru *E. Villemoes Andersen*, Skovgaard pr. Braade, Fru *Karen Braae*, Statens Husholdningsraad, Nørregade 11, K, Fru *Anna Bransager-Nielsen*, »Haraldsborg« pr. Roskilde, Fru *Karen Busk*, Aarslev, Fru *M. Christiansen*, Frederiksborg Højskole pr. Hillerød, Frk. *Margrethe Hald*, Dansk Folkemuseum, Frederiksholms Kanal, K, Fru *E. Lauridsen*, Næsgaard pr. Stubbe-købing, Fru *Magdalene Lauridsen*, »Ankerhus« pr. Sorø, Fru *R. la Cour Madsen*, Baungaard pr. Vejen, Fru *Dagmar Nielsen*, Mundelstrup, Husholdningslærerinde, Frk. *Mary Pedersen*, Roskildevej, Ringsted, Fru *Ingeborg Richter*, Fredericiavej, Kolding, Husholdningskonsulent, Frk. *I. Juul Andersen*, Mosegaarden, Ejby, Husholdningskonsulent, Frk. *Cath. Holmsgaard*, Skanderborg, Husholdningskonsulent, Frk. *Gudrun Larsen*, De samvirkende danske Husholdningsforeninger, Algade 44, Roskilde, Husholdningskonsulent, Frk. *M. Nevald*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Odense, Husholdningskonsulent, Fru *K. Harrekilde Petersen*, Statens Husholdningsraad, Nørregade 11, K, Sekretær: Husholdningskonsulent, Frk. *Gudrun Larsen*, Algade 44, Roskilde.

Udvalgets Arbejde var angivet i følgende Plan:

En Deling af 150-Aaret i tre 50-Aars Perioder: 1788—1838, 1838—1888 og 1888—1938. Indenfor hvert Afsnit skulde man koncentrere sig om følgende: Det typiske ved Levemaaden (Ernæringen, Kosten og Hygiejnen), Arbejdsmetoder (Red-

skaber og Arbejdssystemer), Klædedragten, Boligindretning og Boligudstyr, huslige Haandarbejder — Forarbejdning gennem Rok, Væv, Strikning og Vævning m. m. af Dagligtøj, saavel som Festtøj og andet til Husets Forsyning.

Udvalget forlod imidlertid den førnævnte 3-Deling og opbyggede Udstillingen under Hensyn til de to Tidsperioder, nemlig 1788 og 1938.

Udvalgets første Møde afholdtes den 22. April 1937. Beretning, se Side 371.

Havebrug

Husmand *Peter Nielsen*, Vejager, Tvis (Formand), Direktør *A. B. G. Bagge Andersen*, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Frøafdeling, Glostrup, Forstander *Niels Esbjerg*, Statens Forsøgsstation, Blangstedgaard, Odense, Gaardejer *Aage Johnsen*, Ildved, Jelling, Husmand *R. Jensen Vandman*, »Arnen«, Sakskøbing, Forretningsfører *Carl Nielsen*, Kolonihaveforbundet for Danmark, Gothersgade 151, K, Planteskoleejer *Svend Poulsen*, Roskildevej 106, Valby, Anlægsgartner *Vilh. Svenningsen*, Gl. Jernbanevej 48, København-Valby.

I April Maaned 1937 nedsattes af Landbrugsraadet et Havebrugsudstillings-Udvalg med Repræsentanter for de store Havebrugsorganisationer. Det viste sig imidlertid, at der ikke kunde opnaas Enighed om Udstillingens Omfang og Fordelingen af de med Udstillingen forbundne Udgifter, og da Havebrugsorganisationerne tillige fandt Tidspunktet for en almindelig Havebrugsudstilling meget uheldigt, opløstes Udvalget.

I September Maaned 1937 nedsatte Landbrugsraadet derfor ovennævnte Udvalg, der skulde beskæftige sig med Tilrettelægningen af en Havebrugsdemonstration i Forbindelse med en Udstilling til Belysning af Forsøgsresultater fra Statens Havebrugsforsøg.

Kolonihaveforbundet for Danmark var repræsenteret i dette Udvalg, da der umiddelbart ved Siden af det Areal, der blev anvendt til Havebrugsdemonstrationen, laa 2 Havekolonier, som indgik i Udstillingsarealet. Beretning, se Side 377.

Trafikudstillingen

Det Forenede Dampskibs-Selskab, Skt. Annæplads 30, K, Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet, Tietgensgade 37, V, ved Generaldirektør *C. I. Mondrup* og Fuldmægtig *J. M. S. Andersen*, Generaldirektoratet for Statsbanerne, Sølvgade 40, K, ved Generaldirektør *P. Knutzen* og Fuldmægtig *M. B. Hedegaard*.

Udvalget tilrettelagde en Udstilling, i hvilken de 3 nævnte Institutioner havde hver sin Afdeling. Beretninger, se Side 455 ff.

Landbrugsbygninger

Arkitekt *Tyge Hvass*, Amaliegade 39, K (Formand), Professor *Ivar Bentsen*, Kunstakademiet, Charlottenborg, Gaardejer *Hj. Jensen*, Gammelminde pr. Karleby, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup, Sønderholm, Arkitekt *R. Rasmussen*, Kurlandsgade 33, S, Arkitekt *Bruno Simonsen*, Frederiks Plads 2, Randers, Gaardejer *Olav Øllgaard*, Gredstedgaard, Gredstedbro, Sekretær: Arkitekt *Poul Götzsche*, Tagensvej 58, N.

Dette Udvalg var nedsat af *Landbrugsraadet* i Samarbejde med *Foreningen af jydsk Landboforeninger*. Udvalgets Arbejde koncentreredes om Udstilling af Resultaterne af 2 Konkurrencer om Landbrugsbygninger, udskrevet af henholdsvis *Foreningen af jydsk Landboforeninger* og *Akademisk Arkitektforening*. Omkring denne centrale Afdeling udlejede Udvalget Stadelplads til Firmaer med Bygningsartikler. Beretning, se Side 444.

Husmandsbruget

Fhv. Folketingsmand *N. Frederiksen*, Statens Jordlovsudvalg, Christiansborg Slot, (Formand), Arkitekt *Marius Pedersen*, Holbæk, Arkitekt *R. Rasmussen*, Kurlandsgade 33, S, Husmand *P. Chr. Skov*, Lille Egede, Korsør, Husmand *J. Smørum*, Maaløv, Husmand *A. Søndergaard*, Ovtrup pr. Nykøbing M., Forpagter *J. Ulrich*, Ved Eltham 17, Hellerup, Departementschef, Dr. polit. *J. W. Wilcke*, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, Slotsholmsgade 10, K.

Udvalget, der var nedsat af Statens Jordlovsudvalg, fik af Udstillingen stillet et ca. 20.000 m² stort Areal til Raadighed for en Demonstration af et Husmandsbrug i Drift. Beretning, se Side 362.

Skovbrug og Jagt

Godsejer, Hofjægermester *Frode Neergaard*, Tirsbæk pr. Vejle (Formand), Redaktør *C. C. Andersen*, Lands-Jagtforeningen af 1923, Puggaardsgade 14, V (Formand for Jagtudvalget), Skovrider *Aa. Bavngaard*, Danske Forstkandidaters Forening, Skovridergaarden, Troense, Hofjægermester *A. Grandjean*, Vennerslund, Nr. Alslev, Grosserer *Carl Helander*, Slagelse, Professor, Dr. polit. *A. Howard Grøn*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Statsskovdirektør *Fr. Krarup*, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, Direktoratet for Skovbrug, Hofjægermester *G. F. Honnens de Lichtenberg*, Bistrup pr. Lavrbjerg, Forretningsfører *A. Madsen*, Lands-Jagtforeningen af 1923, Puggaardsgade 14, V, Professor *Carl M. Møller*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Strandjagtskonsulent *Vald. Olsen*, Slotsgade 55, Nykøbing F., Landsretssagfører *K. Schack*, Rude, Husmand *Chr. Skafte*, Grænge Skov, Grænge, Professor, Dr. phil. *Math. Thomsen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Sekretær (Skovbrug) : Skovrider *O. Bondo*, Dansk Skovforening, Vester Voldgade 86, V, Sekretær (Jagt) : Landsretssagfører *K. Schack*, Rude.

Paa Foranledning af *Landbrugsraadet* nedsattes et samlet Udvalg for de to Afdelinger. Der var imidlertid i første Møde den 28. April 1937 Enighed om at adskille Udvalget i to selvstændigt arbejdende Udvalg.

Skovbrugsudvalget sammensattes af Repræsentanter for Dansk Skovforening, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og *Landbrugsraadet*.

Retningslinierne for Arbejdet var: Historisk Belysning af Skovbrugets Udvikling, Udstilling af Produkter fra Skovbruget, de vigtigste Sygdomsangreb og Skovbrugsredskaber.

Udvalget for Jagtudstillingen bestod af Repræsentanter for de to store Jagtorganisationer: Dansk Jagtforening og Landsjagtforeningen af 1923.

Udstillingen samlede sig om følgende Hovedprincipper: Vildtet i de danske Skove, Vildtets Anvendelse, Jagtorganisationernes Arbejde, Udstilling af Jagtrekvisitter.

Det samlede Udvalg holdt sit første Møde den 28. April 1937. Beretninger, se Side 438 og 441.

Landbrugets Binæringer

Husmand *Poul Ipsen*, Klintvang, Aakirkeby (Formand), Konsulent *J. Brems*, Danmarks Kaninavlereforening, Kongens Lyngby, Forretningsfører *Jørgen Kristensen*, Danmarks Biavlereforening, Allehelgensgade 22, Roskilde, Gaardejer *Marius Pedersen*, »Eskelund« pr. Eskildstrup, Overassistent *A. P. Petersen*, Varde, Arkitekt *Svend Møller*, Dansk Husflidsselskab, Forchammersvej 22, V, Sekretær: Konsulent *H. R. Hansen*, Dansk Piledyrkerforening, Gentofte.

Udvalget, der med et Medlem fra Landbrugsraadet som Formand, bestod af Repræsentanter for ret forskellige Organisationer, fik til Opgave at tilrettelægge en meget sammensat Udstilling til Belysning af forskellige mindre Produktionsomraader indenfor Landbruget. Følgende 4 Spørgsmaal optoges til Behandling: Udstilling af de mindste Husdyr, Kaniner og eventuelt andre Dyr, Biavl m. m., Dyrkningsmetoder for og Forarbejdning af Artikler som Pil, Hør, Hamp etc., Husflidens forskellige Arbejdsomraader, Produktudstilling.

Udvalgets første Møde afholdtes den 27. April 1937. Resultatet af Udvalgets Arbejde blev en Udstilling med følgende 5 selvstændige Afdelinger: Husflidsudstilling, Biavlsudstilling, Kaninskue, Piledyrknings-Udstilling, Hørdyrknings-Udstilling. Beretninger, se Side 380 ff.

Dyrskuet

Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langemosegaard, Ringsted (Formand), Gaardejer *M. Byriel*, Lyngby pr. Sporup (Næstformand), Gaardejer *S. Christensen*, Mariendal pr. Flemming, Gaardejer *E. Due*, Skibby pr. Ormslev, Konsulent *Aage Fogh*, Frederiksborgvej, Roskilde, Konsulent *Holger Hansen*, Læssøgade 86, Odense, Gartner *L. Hansen*, Sdr. Boulevard 106, Odense, Gaardejer *P. Hansen*, Højby, Fyn, Gaardejer *P. Hansen*, Mullerup pr. Ullerslev, Godsejer, Dr. med. *K. A. Hasselbalch*, Borupgaard pr. Snekkersten, Skatteraadmedlem *K. Henriksen*, Bandholm, Sekretær, Konsulent *Frits O. Jensen*, Jyllands Allé 11, Aarhus, Gaardejer *Hj. Jensen*, Gammelsminde pr. Karleby, Gaardejer *Johns. Jensen*, Taastrup pr. Stege, Konsulent *K. M. Jensen*, Holbæk, Husmand *P. M. Jensen*, Støvring, Randers, Godsejer *J. Jessen*, Løgismose pr. Haarby, Husmand *R. Jørgensen*, N. Højrup pr. Skamby, Statskonsulent *Aug. Kjær*, Rolfs-gade 20, Kongsvang, Aarhus, Gaardejer *A. Kure*, Kofoedgaard pr. Klemensker, Gaardejer *E. Larsen*, Radbjerg pr. Væggerløse, Gaardejer *J. K. Madsen*, Baungaard pr. Vejen, Gaardejer *J. Smedegaard Mortensen*, Skjern, Husmand *Anders Nielsen*, Kastrup pr. Gram, Gaardejer *H. P. Nielsen*, »Danehøj«, Bjælkerup pr. Storehedinge, Husmand *Vald. Nielsen*, Karensminde, Rø, Gaardejer *O. Fr. Olsen*, Blangslev pr. Lou, Gaardejer *P. M. Pedersen*, Skjærring pr. Mørke, Kammerherre *O. C. Scavenius*, Amaliegade 4, K, Gaardejer *P. C. Siverisen*, Kirkerup pr. Roskilde, Statskonsulent *A. L. Søndergaard*, Søndergaard pr. Storehedinge, Husmand *Karl Thomsen*, St. Restrup pr. Sønderholm, Proprietær *Knud Thomsen*, Sølund, Volk Mølle, Forpagter *J. Ulrich*, Ved Eltham 17, Hellerup, Gaardejer *P. Vadgaard*, Stenild pr. Hobro, Proprietær *L. Weidemann*, Kornrup pr. Roskilde, samt følgende raadgivende Konsulenter: Konsulent *J. Albrechtsen*, Helgolandsgade 20, Aarhus, Konsulent *Nic. Bonde*, Bispetorvet, Aarhus, Konsulent *A.*

C. Christensen, Hasle pr. Aarhus, Konsulent *N. K. Dyrbye*, Lundby, Konsulent *Herluf Hansen*, Vindegade 72, Odense, Konsulent *K. A. Jensen*, Rønne, Konsulent *P. Knudsen*, Husdyrbrugskontoret, Nykøbing F., Konsulent *Johs. Larsen*, Munkebro 13, Roskilde, Konsulent *A. Chr. Nielsen*, Ejby, Konsulent *M. Nielsen*, Axelborg, V, Konsulent *A. Wulff Pedersen*, Vindegade 72, Odense, Konsulent *Peter Pedersen*, Rødekro, Konsulent *N. Skoubo*, Væggerløse. Sekretær: Kontorchef *K. Skovgaard*, Statens Planteavlskontor.

Dette Udvalg, hvori var repræsenteret samtlige store Avlsorganisationer indenfor Husdyrbruget, fik til Opgave at tilrettelægge et Elitedyrskue omfattende hele Landet, herunder Udtagelse af Dyrene, Præmiering, Forevisning paa Udstillingen m. m. Udvalget opdeltes i Underudvalg for: Kvæg, Heste, Svin, Faar og Geder.

Udvalgets første Møde afholdtes den 17. Marts 1937. Beretning, se Side 204.

Underudvalg for Kvæg: Gaardejer *P. Hansen*, Mullerup pr. Ullerslev (Formand), Gaardejer *H. P. Nielsen*, »Danehøj«, Bjælkerup pr. Storehedinge, (Næstformand), Gaardejer *E. Due*, Skibby pr. Ormslev, Gaardejer *Johs. Jensen*, Taastrup, Husmand *P. M. Jensen*, Støvring, Randers, Husmand *R. Jørgensen*, N. Højrup pr. Skamby, Gaardejer *E. Larsen*, Radbjerg pr. Væggerløse, Gaardejer *J. K. Madsen*, Baungaard pr. Vejen, Gaardejer *J. Smedegaard Mortensen*, Skjern, Husmand *Anders Nielsen*, Kastrup pr. Gram, Gaardejer *P. M. Pedersen*, Skjønning pr. Mørke. Sekretær: Konsulent *A. Wulff Pedersen*, Odense. Beretninger, se Side 218—229.

Underudvalg for Heste: Forpagter *J. Ulrich*, Ved Eltham 17, Hellerup, (Formand), Gaardejer *P. Vadgaard*, Stenild pr. Hobro (Næstformand), Konsulent *Holger Hansen*, Odense, Godsejer *J. Jessen*, Løgismose pr. Haarby, Kammerherre *O. C. Scavenius*, Amaliegade 4, K, Gaardejer *P. C. Sivertsen*, Kirkerup pr. Roskilde, Husmand *Karl Thomsen*, St. Restrup, Sønderholm, Proprietær *L. Weidemann*, Store Møllegaard, Kornerup pr. Roskilde, Sekretærer: Statskonsulent *Aug. Kjær*, Kongsvang, Aarhus, og Statskonsulent *A. L. Søndergaard*, Storehedinge. Beretninger, se Side 230—236.

Underudvalg for Svin: Gaardejer *M. Byriel*, Lyngby pr. Sporup (Formand), Gaardejer *Hj. Jensen*, Gammelsminde pr. Karleby, (Næstformand), Gaardejer *S. Christensen*, Mariendal pr. Flemming, Konsulent *Aage Fogh*, Frederiksborgvej, Roskilde, Gaardejer *P. Hansen*, Højby, Fyn, Skatteraadsmlem *K. Henriksen*, Bandholm, Gaardejer *A. Kure*, Kofoedgaard pr. Klemensker, Husmand *Vald Nielsen*, Karensminde, Rø, Gaardejer *O. Fr. Olsen*, Blangslev pr. Lou, Sekretær: Konsulent *K. M. Jensen*, Holbæk. Beretning, se Side 244.

Underudvalg for Faar og Geder: Proprietær *Knud Thomsen*, Sølund, Volk Mølle (Formand), Gartner *L. Hansen*, Sdr. Boulevard 106, Odense, Godsejer, Dr. med. *K. A. Hasselbalch*, Borupgaard pr. Snekkersten, Sekretær: *Frits O. Jensen*, Jyllandsallé 11, Aarhus. Beretninger, se Side 250—253.

Fjerkræudstillingen

Statskonsulent *W. A. Kock*, (Formand), Grosserer *L. E. Andersen*, Hofjægermester *C. Lüttichau*, Proprietær *N. C. Løje*, Direktør *P. Madsen*, Prokurist *Harald Pedersen*, Gaardejer *B. Rasmussen*, Husmand *Hans L. Skov*, Landsretssagfører *J. Traberg*, Sekretær: Konsulent *David Davidsen*.

Arrangører af Fjerkræudstillingen: Statens Fjerkræudvalg og Danmarks Fjerkræavlerforening.

Arbejdsudvalget: Konsulent *J. Lovendahl Jensen*, Fuldmægtig u. Mag., Sekretær i Danmarks Fjerkræavlerforening *A. K. Nielsen*.

For denne Afdeling af Dyrskuet nedsattes forannævnte særlige Udvalg, som optog følgende Spørgsmaal: Fjerkræholdets Historie, Udstilling af levende Fjerkræ, Bedømmelse og Præmiering af Dyrene, Belysning af Avls- og Foderspørgsmaal, Produktudstilling, Fjerkræholdets Teknik og Økonomi.

Udvalget afholdt sit første Møde den 9. April 1937. Beretning, se Side 254.

Grønland, Hedeselskab, Klitvæsen

Landbrugsudstillingens Ledelse stillede Areal til Raadighed for en Række Specialudstillinger, som blev tilrettelagt af Udvalg fra de paagældende Institutioner. Det drejer sig om følgende: *Grønlands Styrelse*, *Det danske Hedeselskab* og *Statens Klitvæsen*.

Beretninger, se Side 432, 458 og 464.

Den færøske Udstilling

Amtmand *C. A. Hilbert*, Thorshavn (Formand), Landsretssagfører *E. Mitens*, Thorshavn, Direktør *Knud Petersen*, Thorshavn, Navigator *Poul Juul Djurhuus*, Thorshavn, Sysselmand *K. Djurhuus*, Tværaa, Bibliotekar, Byraadsformand *M. A. Jacobsen*, Thorshavn, Overlæge *V. Magnussen*, Hoydal pr. Thorshavn, Skibsreder Fru *Ebba Müller*, Thorshavn, Sekretær: Landbrugskonsulent *M. Winther-Lützen*, Thorshavn. Beretning, se Side 462.

Det danske Redningsvæsen

Udstillingen var arrangeret af Det danske Redningsvæsen ved Bestyrer *C. V. Fabricius*. Beretning, se Side 463.

Landbrugsfagpressen

Redaktør *N. Jørgensen*, Dansk Landbrug, Axelborg, (Formand), Direktør *E. Lunding*, Gl. Kongevej 1 E, V, Redaktør *P. Petersen-Dalum*, Vindegade 72, Odense, Kontorchef *K. Skovgaard*, Statens Planteavlskontor, Rolighedsvej 25, V. Beretning, se Side 468.

Til Varetagelse af specielle Opgaver — udover selve Specialudstillingerne — havde Landbrugsraadet nedsat følgende Udvalg:

Anlægs- og Trafikudvalg: Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langemosegaard pr. Ringsted, (Formand), Direktør *K. Bjerregaard*, Københavns Magistrat 2. Afdeling, Raadhuset, Politikommissær *Th. Dahl-Jensen*, Politigaarden, Stadsingeniør *O. Forchhammer*, Københavns Magistrats 4. Afdeling, Raadhuset, Polititingeniør *P. Golodnoff*, Politigaarden, V, Trafikkontrollør *P. H. Harreschou*, Statsbanernes 1. Distrikt, Bernstorffsgade 16—22, V,

Sporvejsdirektør *A. Juel-Hansen*, Københavns Sporveje, Gothersgade 53, K, Brandchef, Dr. techn. *Poul Vinding*, Vestre Boulevard 23, V, Sekretær: Kontorchef *K. Skovgaard*, Statens Planteavlsudvalg.

Udvalgets Opgave var: Befordring af Dyr til og fra Udstillingen, Polititjeneste indenfor og umiddelbart udenfor Udstillingsarealet, Sporvejs- og Omnibustrafikken i Udstillingstiden, Togtrafikken i Udstillingsdagene.

Udvalget afholdt sit første Møde den 3. Maj 1937.

Det veterinære Udvalg

Kontorchef *K. Skovgaard*, Statens Planteavlskontor, Rolighedsvej 26, V, (Formand), Overdyrlæge *B. D. Corneliussen*, Ny Skjeldgaard, Amager, Veterinærinspektør *O. Hall*, Thorvaldsensvej 10, V, Overdyrlæge, Lektor *Marius Nielsen*, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Udvalgets Opgave var Tilrettelægning af Syningen af Dyrene ved Ankomsten til Udstillingen. Udvalget afholdt sit første Møde den 15. Februar 1938.

Indkvartering

Direktør *P. Jeppesen-Drusebjerg*, Sødalen 15, Gentofte, (Formand), Gymnastikinspektør, Oberstløjtnant *H. P. Langkilde*, Ravnsborggade 11, N, Direktør *Villads Olsen*, Hotelværtforeningen for Danmark, Frederiksberggade 1, K, Overretssagfører *Peter Paulsen*, Hotelværtforeningen for Danmark, Frederiksberggade 1, K, Gymnastikinspektør *Else Thomsen*, Ravnsborggade 11, N, Kontorchef *Sigurd Thorsen*, Københavns Magistrats 1. Afdeling, Raadhuset, Sekretær: Direktør *H. Muxoll*, Andels Pensionsforeningen, Rosenørns Allé 1, V.

Udvalgets Opgave var at skaffe Oplysning om Hotelplads og Priser for Værelser i de forskellige Hoteller, arrangere Indkvartering i Pensionater eller hos Private, og større samlede Indkvarteringer af Foreninger o. l. i de københavnske Skoler.

Udvalget afholdt sit første Møde den 27. August 1937. Beretning, se Side 481.

Friluftsscenen (Hjemstavnsudvalg)

Direktør *Thomas P. Hejle*, Dansk Skolescene, Sortedamsgade 5, N (Formand), Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødning Højskole, Rødning (Næstformand), Landbrugslærer *P. N. Gaardmand*, Næsgaard Agerbrugsskole pr. Stubbekøbing, Sekretær *J. K. Haugaard*, Foreningen af jydsk Landboforeninger, Aarhus, Husmand *P. Langeland*, St. Restrup, Sønderholm, Statsskovrider *Poul Lorenzen*, Mosskovgaard pr. Skørping, Skuespiller ved Det kgl. Teater *Svend Methling*, Svanevænget 30, Ø, Forstander *Johns. Petersen-Dalum*, Dalum Landbrugsskole, Hjallesø, Afdelingschef *Jens Rosenkjær*, Statsradiofonien, Heibergsgade 7, K.

Dette Udvalgs Opgave var at forestaa Opførelserne paa Friluftsscenen, herunder at udskrive en Konkurrence om et Friluftsskuespil og bedømme de indkomne Manuskripter.

Udvalget holdt sit første Møde den 28. Juli 1937. Beretning, se Side 413.

Forevisningsringen

Gaardejer *J. Tvedegaard*, Langmosegaard, Ringsted (Formand), Konsulent *Herluf Hansen*, De samvirkende Landboforeninger i Fyns Stift, Vindegade 72, Odense, Konsulent *Jobs. Larsen*, Munkebro 13, Roskilde, Generalsekretær *H. Marks-Jørgensen*, Det danske Travelskab, Aaboulevarde 31, V, Generalmajor *H. Rørdam*, Klampenborgvej 28, Klampenborg, Statskonsulent *A. L. Søndergaard*, Storehedinge.

Det var Udvalgets Opgave at indrette Forevisningsringen og sørge for Arrangementet med Hensyn til Opvisninger o. l.

Udvalget afholdt sit første Møde den 18. Januar 1938. Beretning, se Side 418.

Tombola og Bortlodning

Forretningsfører *P. Jæger*, København, og Fabrikant *Martin Schmidt*, Holstebro.

Udvalgets Opgave var at planlægge en Bortlodning for hele Landet, som skulde begynde ca. 1 Maaned før Udstillingen og vare i Udstillingstiden.

Desuden forberedte Udvalget en stor Tombola i selve Udstillingstiden.

Udvalget afholdt sit første Møde den 30. August 1937. Beretning, se Side 479.

Midsommerfesten

Midsommerfesten arrangeredes i Forbindelse med Københavns Kommune og Københavns Journalistforbund, hvorfor Udvalget sammensattes af Repræsentanter herfra og fra Udstillingens Sekretariat: Redaktør *N. Jørgensen* (Formand), Redaktør *Karl I. Eskelund*, Kontorchef i Københavns Magistrat *S. Thorsen*, Skuespiller *Svend Methling*, Sekretær *Truelsen*, Landbrugsudstillingen, og Pressesekretær *Kai Johansen*, Landbrugsudstillingen (Sekretær).

Udvalget holdt en Række Møder umiddelbart før og under selve Udstillingen. Beretning, se Side 88.

Damekomité

Fru Gaardejer *H. Hauch*, Sølund, Viborg, Fru Minister *O. C. Mohr*, Svanemøllevej 96, Hellerup, Fru Direktør *V. Helsted*, Mitchellsgade 23, V, Fru Generalsekretær *Høgsbro Holm*, Norasvej 23, Charlottenlund, Sekretær: Frøken *H. Würtzen*, Landbrugsraadet. Beretning, se Side 479.

De udvendige Rammer for større Specialudstillinger

Paa Grundlag af de fra Specialudvalgene indkomne Forslag til de enkelte Udstillings Omfang og herunder de fremsendte Redegørelser for Kravet til Plads gik Udstillingens Ledelse i Gang med Overvejelser for paa bedst og billigst mulig Maade at tilvejebringe saadanne Rammer for Udstillingerne, som i sin Helhed kunde give den samlede Udstilling et harmonisk og smukt Præg.

Det var straks fra Begyndelsen Hensigten at medtage den nyopførte Bellahøj Kommuneskole i Udstillingsarealet, og det var da naturligt at undersøge Muligheden for at benytte saavel Klasselokaler som Gymnastiksale som Ramme for visse Udstillinger. I denne Forbindelse tænkte man særlig paa den landbohistoriske Udstilling, i hvilken det var Udvalgets Hensigt at udstille en Del uerstatteligt Materiale fra Museerne. Paa

Grund af de ret snævre Udgangsforhold maatte imidlertid Planen om at benytte de ellers saa velegnede Gymnastiksale opgives. Derimod blev en Række Klasse-lokaler benyttet til visse Afdelinger af Skoleudstillingen.

For de fleste Specialudstillinger Vedkommende, for hvilke den ydre Ramme paa Forhaand ikke var givet, saaledes som Tilfældet var for Husmandsbruget, Hede-selskabets Udstilling, Klitvæsenets Udstilling, Skovbrugsudstillingen samt de to Demonstrationsstalde, undersøgte Udstillingens Ledelse Muligheden for at tilvejebringe Træbygninger, men det viste sig paa et ret tidligt Tidspunkt, at Udgiften hertil, under Hensyn til Udstillingens korte Varighed, vilde blive uforholdsmæssig stor.

Ved Besøg paa store Landbrugsudstillinger i andre Lande, var Udstillingens Ledelse blevet opmærksom paa, at man ved Udstillinger af en Varighed paa indtil en halv Snes Dage gennem en Aarrække har gjort stærkt Brug af Teltbygninger, der er saaledes konstrueret af standardiseret Bjælkemateriale, at man kan give Udstillingshallerne en hvilken som helst Længde. Bredden af Teltene varierer fra 8 til 30 Meter. Saa-danne Telte er endnu ikke fremstillet i stort Antal i Danmark, og det var ikke muligt før Udstillingen at faa tilvejebragt alt det Teltmateriale, Udstillingen behøvede. Landbrugsraadet indhentede derfor Tilbud paa en Del af Udstillingsteltene fra en Række tyske Firmaer, og Resultatet blev, at Udstillingen sluttede Aftale om Leje af 12 store Udstillingstelte. For en Del af de mindre Udstillingers Vedkommende lejedes Teltmateriale af en dansk Tømrermester. Disse Telte var nye og fremstillet efter samme Princip som de tyske Telte, men af et noget lettere Materiale. Lejeafgiften for de tyske Telte var beregnet pr. Kvadratmeter dækket Gulvflade. I Lejeafgiften var indbefattet Forsikring for Brand, Tyveri og Stormskade. Det tyske Firma, som leverede Teltene, stillede en Montør til Raadighed under Opførelsen, men iøvrigt blev Arbejdet med Planering, Opsætning og Nedtagning af Teltene overdraget til 3 danske Tømrerfirmaer. Arbejdet med Opførelse af Teltbygninger blev paabegyndt omkring den 20. April, og var afsluttet saa tidligt, at selve Arrangementet af de enkelte Specialudstillinger kunde paabegyndes omkring 1. Juni.

Indenfor Teltvæggen blev efter Aftale med de enkelte Udvalg opført Trævægge og for enkelte Udstillingers Vedkommende blev der lagt Trægulv i Teltene. Alle Vægge blev beklædt med Hessian.

Fremstillingen af det egentlige Udstillingsmateriale var af de enkelte Udvalg overladt til forskellige Kunstnere, som omtales i Beretningerne. Da det ikke var muligt at foretage en fuldstændig Afspærring af Udstillingsarealet før ca. 8 Dage før Udstillingens Aabning, blev Hovedparten af Udstillingsmaterialet ikke opstillet i Teltene før ganske faa Dage før Aabningen.

Udstillingens Ledelse har haft særdeles gode Erfaringer med Benyttelse af Teltbygningerne. Paa Grund af det let skraanende Terræn havde det hele Tiden været Arkitektens Hensigt at undgaa store massive Bygninger, og da en stor Del af Arealet var optaget af Staldbygninger, der var beklædt med Lærredstage, passede de store Teltbygninger med de blaa-hvidstribede Sidevægge udmærket og dannede en smuk Kontrast til de talrige Flag, der fandtes overalt paa Arealet.

Ved
Friluftsscenen.

Aabningsdagen.
1000 Balloner
sendes i Vejret.

Omkring Fore-
visningsringen.

Paa 1. Parket
ved Friluftsscenen.

Tilskuere paa Bellahøj

Dyrskuets
Medaljer:
Guld, Sølv og
Bronce.

Dyrskuet *Ved Sekretær Jørgen Kjær*

Allerede ved de første Forhandlinger vedrørende Landbrugsudstillingens Opbygning var man indenfor Ledelsen enig om, at det centrale paa Udstillingen skulde være et Elitedyrskue med Konkurrence indenfor Racerne for Dyr fra alle Landsdele samt mellem de enkelte Racer. Til Forberedelsen af Dyrskuet nedsatte Udstillingens Præsidium et Ordningsudvalg med *Gaardejer J. Tvedegaard* som Formand og *Kontorchef K. Skovgaard* som Sekretær; dette Udvalg sammen med de nedsatte Underudvalg for Heste, Kvæg, Svin, Faar og Geder vedtog allerede i deres første Møder at begrænse Deltagelsen til 220 Heste, 800 Stkr. Kvæg, 800 Svin, 100 Faar og 25 Geder. Senere blev det paa Grund af Økonomien nødvendigt at foretage en yderligere Begrænsning, saaledes at den endelige Deltagelse blev fastsat til 700 Stkr. Kvæg, 220 Heste, 690 Svin, 100 Faar og 25 Geder.

Ordningsudvalget udarbejdede et Budget for Dyrskuet, som Økonomiudvalget godkendte. Senere blev det nødvendigt at foretage enkelte Ændringer, saaledes at det endelige Budget for Dyrskuet blev følgende:

Mødepræmier	Kr. 179.000
Fragtgodtgørelse	— 66.375
Foder	— 23.469
Udtagelsen af Dyrene	— 20.000
Godtgørelse af Vogternes Rejse	— 20.000
Bygning af Stalde	— 168.656
Medaljer	— 10.000
Andre Udgifter	— 12.500
	Kr. 500.000

Ved Planlæggelsen af Udstillingen var et af de vigtigste Spørgsmaal, der skulde afgøres, Fastlæggelsen af Udstillingens Varighed.

Ordningsudvalget henstillede til Udstillingens Præsidium, at der saa vidt muligt blev taget Hensyn til, at Dyrene — særlig Malkekøerne — vilde lide Overlast ved et langt Ophold paa Udstillingen, hvilket vilde medføre, at mange Opdrættere afholdt sig fra at deltage.

Udstillingens Præsidium tog Hensyn hertil og fastsatte Udstillingens Varighed til 10 Dage.

I Begyndelsen af 1938 udsendte Sekretariatet de af Ordningsudvalget vedtagne Regler for Dyrskuet. Reglerne var udarbejdet paa Grundlag af de for de provinsielle Fælles- og Ungskuer fastsatte Bestemmelser, dog afveg de noget paa flere vigtige Punkter, hvilket omtales senere i Beretningen.

For at faa Fremstillingen af Dyrene saa god og ensartet som mulig, var man indenfor Ordningsudvalget klar over, at det blev nødvendigt at foretage en Sigtning af de Dyr, som skulde deltage.

Underudvalgene for Kvæg og Svin foreslog fri Anmeldelse, hvorefter et Udvalg skulde udtage det Antal Dyr, som var fastsat.

De øvrige Underudvalg for Heste, Faar og Geder foreslog, at Udtagelsesudvalgene selv — uden Anmeldelse — skulde udpege de Dyr, der skulde deltage.

Ordningsudvalget godkendte begge disse Forslag og fastsatte, at Anmeldelsesfristen — indenfor Grupperne med fri Anmeldelse — skulde være 1. Marts 1938, samt at Udtagelsen skulde være tilendebragt senest 1. April 1938.

Som en Retningslinie for Udtagelsen af Dyrene vedtog flere af Underudvalgene en foreløbig Fordelingsplan indenfor de forskellige Grupper og Landsdele. Denne Fordeling kom i det store og hele til at passe med Resultatet af Udtagelsen. Dog viste det sig, at Jylland for Kvæggets Vedkommende havde svært ved at udfylde det anslaaede Kontingent for Rød Dansk Malkerace og Sortbroget Jydsk Malkekvæg. Det anslaaede Kontingent for Svin af Yorkshireracen blev ligeledes heller ikke udfyldt.

Tilskuere
mellem
Staldrækkerne.

Følgende Tabel giver en Oversigt over den endelige Fordeling:

Oversigt over Antallet af udtagne Dyr til Landbrugsudstillingen 1938.

	Ialt	Jylland	Sjælland	Fyn	Loll.-Falster	Bornholm
<i>Kvæg:</i>						
Rødt Dansk Malkekvæg	420	93	142	150	30	5
Sortbroget jydsk Malkekvæg .	136	136	—	—	—	—
Korthornskvæg	94	94	—	—	—	—
Malkekvæg af hollandsk Race	22	22	—	—	—	—
Jerseykvæg	35	10	10	15	—	—
Kvæg ialt	707	355	152	165	30	5
<i>Heste:</i>						
Jydsk Race	50	44	1	5	—	—
Belgisk Race	50	6	25	18	1	—
Frederiksborg Race	50	1	47	—	—	2
Svært Halvblod	20	—	10	10	—	—
Husmandsheste	30	30	—	—	—	—
Fuldblodsheste	10	2	8	—	—	—
Travere	10	2	7	1	—	—
Heste ialt	220	85	98	34	1	2
<i>Svin:</i>						
Dansk Landrace	567	226	243	47	40	11
Yorkshirerace	49	4	6	39	—	—
Svin ialt	616	230	249	86	40	11
<i>Faar</i>	77	65	5	4	2	1
<i>Geder</i>	25	6	3	15	1	—
Dyr ialt	1645	741	507	304	74	19

Udstillerne havde Ret til indtil 1. Maj 1938 at afmelde deres Dyr og faa Anmeldelsespengene — 15 Kr. pr. Dyr — tilbagebetalt, og Udtagelsesudvalgene havde derfor udtaget Reserver til at indsætte i Stedet for de afmeldte Dyr. Kataloget kom derved til at omfatte alle de til Udstillingen pr. 1. Maj 1938 udtagne og mødedygtige Dyr.

*

Underudvalget for Kvæg vedtog i sit Møde den 9. November 1937, at der kun kunde deltage Dyr, som havde bestaaet Tuberkulinprøven efter 1. Oktober 1937, eller var fra rene Besætninger, der havde bestaaet Prøven efter 1. Oktober 1937, desuden skulde Dyr fra ikke-rene Besætninger bestaa en ny Prøve i Tiden 1.—15. April 1938. Underudvalget for Svin vedtog, at Svinene skulde have bestaaet Tuberkulinprøven efter 1. April 1938.

Ifølge Traditionen udbetales der ved de almindelige Dyrskuer Præmier til Udstillerne varierende efter den Placering, Dyrene opnaar ved Bedømmelsen.

Ved Planlæggelsen af Elitedyrskuet var man indenfor Ordningsudvalget enig om, at det vilde være umuligt at gennemføre en saadan Ordning, da Forskellen mellem de bedste og daarligste Dyr her vilde være meget mindre end ved de almindelige Skuer.

Ordningsudvalget vedtog derfor at udbetale Mødepræmier, der ikke tog Hensyn til Dyrenes Placering ved Bedømmelsen, men udelukkende varierede efter, hvilket Hold Dyrene var i, samt efter Landsdelenes Afstand fra Udstillingen, idet Landet var opdelt i 3 Zoner: 1. Sjælland—Lolland-Falster, 2. Fyn—Bornholm og 3. Jylland.

Gennemsnittet af Mødepræmier var for Heste: 175 Kr., for Kvæg: 125 Kr., for Svin: 75 Kr. samt for Faar og Geder: 50 Kr.

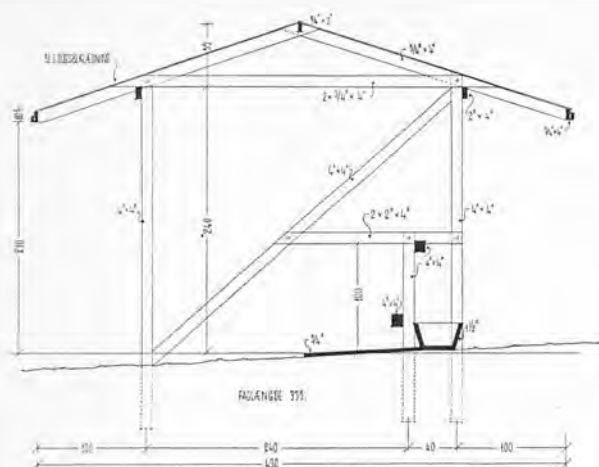
Da Transporten af Dyrene til Udstillingen hovedsagelig skulde ske over meget store Afstande, og Udstillernes Udgifter hertil vilde blive uforholdsmæssig store, vedtog Ordningsudvalget, at Fragtudgifterne skulde godtgøres Udstillerne. Efter nogle af Sekretariatet foretagne Undersøgelser blev denne Godtgørelse beregnet efter Stykgodsfragten fra Udstillernes nærmeste Jernbanestation til Udstillingen og retur, minus den af Banerne ydede Rabat paa 25 %. Herved opnaaedes bl. a. følgende Fordele: Sekretariatet kunde paa Grundlag af Opgivelser fra Statsbanernes Transportagentur beregne Godtgørelsen til alle Udstillere uden Hensyn til, om Dyrene blev transporteret pr. Bane eller pr. Bil. Transporten med Jernbanerne blev forenklet derved, at Udstillerne blev gjort interesseret i at transportere flere Dyr i samme Vogn for derigennem at spare en Del af Udgiften til Fragten.

Foruden Udbetalingen af Mødepræmie og Fragtgodtgørelse vedtog Ordningsudvalget,

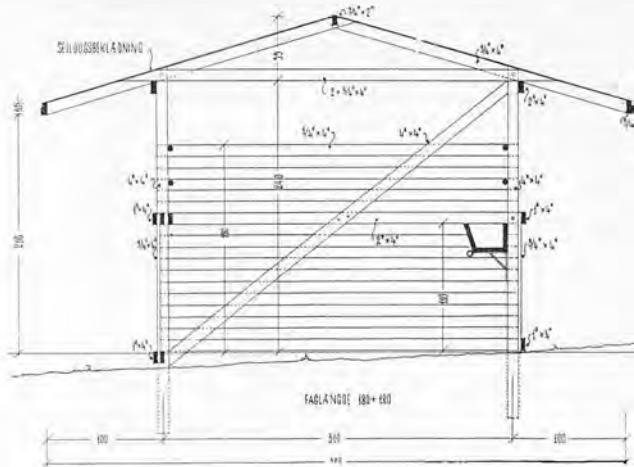

Udlæsningen af
Dyrene.

KVÆGSTALD

HESTEBOKS

at Udstillerne skulde have godtgjort Udgifterne ved Vogternes Rejse til og fra København. Udstillingens Udgift hertil beregnedes til 20.000 Kr. Samtidig vedtog Udvalget at dække Omkostningerne ved Udtagelsen af Dyrene, hvilket ligeledes blev anslaaet til 20.000 Kr.

Ordningsudvalget indstillede til Økonomiudvalget, at disse Beløb blev bevilget, men Økonomiudvalget kunde desværre ikke forøge det een Gang til Dyrskuet bevilgede Beløb paa 500.000 Kr. Udvalget kunde derimod godkende, at Beløbene blev taget indenfor de 500.000 Kr. og foreslog, at det fastsatte Antal Dyr blev nedskaaret, saaledes at de samlede Udgifter ikke blev forøget. Dette Forslag godkendte Forretningsudvalget for Dyrskuet, og Deltagelsen blev fastsat som nævnt foran.

*

Da Dyrene skulde opholde sig ca. 12 Dage paa Udstillingen, blev Staldene indrettet paa en saadan Maade, at de afgav det bedst mulige Ly, og saaledes at Publikum intet Besvær havde med at se Dyrene.

Staldene blev bygget i Flager og boltet sammen, saaledes at de uden større Udgifter kunde flyttes og opføres et andet Sted. Den anvendte Fremgangsmaade viste sig at være heldig, idet alle 32 Stalde blev solgt til de provinsielle Landboforeninger.

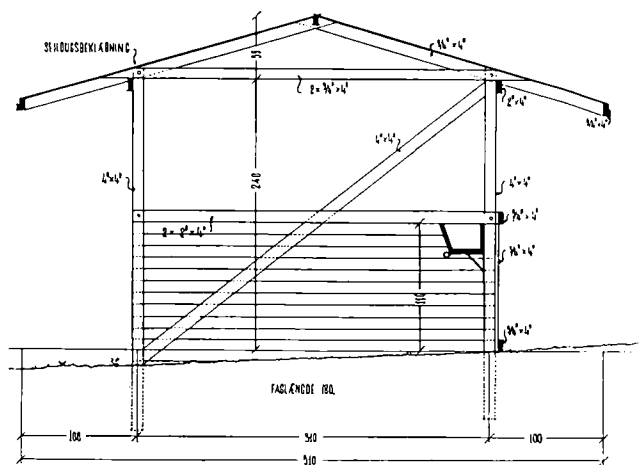
*

65 % af Dyrene kom fra Jylland og Fyn, og det var derfor nødvendigt at træffe omhyggelige Dispositioner for Transporten med Bane, da dette var den mest hensigtsmæssige Befordring. Udstillingen samarbejdede med Trafikkontrollør *Harreschou*, Statsbanerne, om hele denne vigtige Side af Dyrskuet.

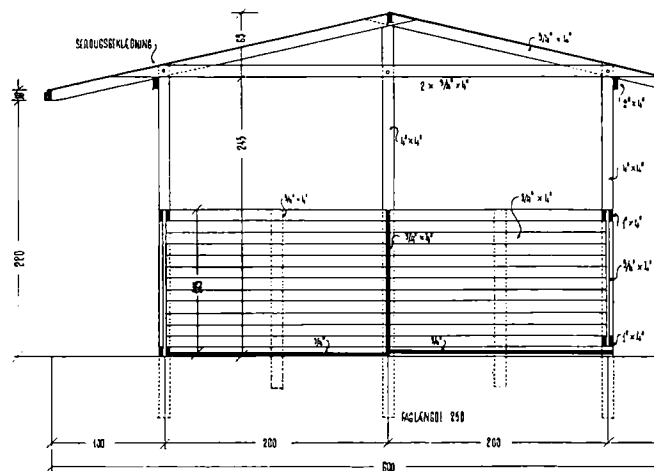
Statsbanerne planlagde paa Grundlag af de af Udstillingen indsamlede Oplysninger 5 Særtog med 235 Vogne til Transporten af Dyrene fra Jylland og Fyn.

Det viste sig, at Ordningen med Udbetalingen af Fragtgødsen havde medført den ønskede Sammenlæsning af Dyrene, idet der i de 235 Jernbanevogne var ialt ca. 1.000 Dyr foruden Smaagrise og Lam. Overførslen af Vognene over Storebælt, hvor alle disponible Færger var i Brug, kunde derfor foregaa indenfor de fastlagte 18 Timer uden nogen Forsinkelse. Desuden var det muligt paa Grund af Ordningen

HESTEBAAS

SVINESTALD

med Særtog at fremskynde Transporten saa meget, at intet Dyr var mere end 24 Timer undervejs.

Da Dyrene skulde være paa Udstillingspladsen senest Fredag den 17. Juni Kl. 10, var Transporten ordnet saaledes, at det sidste Særtog ankom til Nørrebro Station Torsdag den 16. Juni Kl. 22¹⁰. Kun nogle enkelte Vogne fra Sjælland kom frem i Løbet af Natten. Dyrene fik derved rigelig Tid til at blive udhvilet før Bedømmelsen.

Sekretariatet anmodede desuden Udstillerne om at udfylde et Returfragtbrev og lægge dette ved Fragtbrevet for Transporten til Udstillingen, samt om at anføre Dyrenes Katalog Nr. paa Fragtbrevene. Stationerne havde samtidig af Statsbanerne faaet Ordre til at paase, at denne Ordning blev gennemført.

Paa Grundlag af Returfragtbrevene kunde Statsbanerne i Udstillingsdagene planlægge Hjemtransporten af Dyrene og meddele Udstillerne, med hvilket Særtog og med hvilken Vogn Dyrene skulde transporteres; Sekretariatet fik tilstillet det bearbejdede Materiale og gennemførte en Kontrol med Afsendelsen af Dyrene, saaledes at Læsningen, der blev paabegyndt Kl. 20 Søndag den 26. Juni, var tilendebragt i Løbet af 14 Timer.

Da der var stillet Krav om, at Kvæg og Svin, der kom med Banen til Nørrebro Station, skulde transporteres pr. Vogn fra Stationen til Udstillingen, ordnede Sekretariatet en saadan Transport. Desuden blev der bygget en Rampe paa Parkeringspladsen ved Hulgaardsvej, hvor Heste og Kvæg, der kom direkte pr. Lastbil, kunde aflæsses. Svinene blev derimod kørt direkte ind paa Udstillingspladsen.

Da der i visse Dele af Landet før Udstillingens Aabning fremkom Tilfælde af Mund- og Klovesyge, blev der i Samarbejde med Veterinærmyndighederne og Københavns Politi fastsat bestemte Regler for Syningen af Dyrene.

Da en Del af Dyrene skulde udlæsses og synes om Natten, traf Sekretariatet Aftale med Falck's Redningskorps og Zoneredningskorpset om Etablering af Katastrofebelysning ved Rampen paa Hulgaardsvej og paa Nørrebro Station.

Til Brug ved Aflæsningen af Dyrene paa Nørrebro Station var det først Meningen at bygge en 50 m lang Rampe, hvortil der paa hver Side kunde køres 6 Jernbanevogne. Men Veterinærmyndighederne gjorde opmærksom paa, at denne Rampe,

saafremt der blev konstateret Mund- og Klovesyge under Syningen, maatte afspærres fuldstændigt.

For at undgaa en saadan Situation gik man derfor over til løse Ramper, hvoraf Statsbanerne fremskaffede 24. I Tilfælde af Mund- og Klovesyge var det derfor kun nødvendigt at udskyde nogle faa Ramper, saaledes at Udlæsningen kunde fortsættes uhindret et andet Sted paa det store Sporareal. Heldigvis blev der ikke konstateret noget Tilfælde af Mund- og Klovesyge.

Pladserne, hvor Syningen foretoges, var afspærret, og Dyrene kunde kun føres væk herfra, naar de var ledsaget af en Passerseddel, udstedt af Veterinærpolitiet.

Hestene, der ankom til Nørrebro Station, blev trukket til Bellahøj, hvorimod Udstillingen til Transporten af de øvrige Dyr stillede med 3 hestetrukne Kreaturtransportvogne — specielt til Tyrene — og 11 Kreaturbiler, samt Mandskab til Læsningen. Ialt var 18 Mand i Virksomhed henholdsvis paa Nørrebro Station og paa Udstillingspladsen.

Til Transporten fra Bellahøj til Nørrebro Station efter Udstillingens Lukning var der 3 hestetrukne Kreaturtransportvogne og 14 Biler til Disposition.

Desuden havde Sekretariatet truffet Aftale med Falck's Redningskorps om at stille 2 Kranvogne til Raadighed til Læsning af de tunge Svinekasser. Denne Ordning viste sig at fungere tilfredsstillende.

*

Udstillingens Ledelse havde den 1. Juni 1938 et Møde med Landbrugsministeren om Mund- og Klovesygesituationen, paa hvilket man blev enig om at gennemføre en Serumbehandling af det Kvæg, der skulde udstilles. Den første Behandling skulde foretages tidligst 3 og senest 2 fulde Døgn før Afsendelsen af Dyrene til Udstillingen. Den anden Behandling skulde foretages under selve Udstillingen. Endvidere var det nødvendigt at fastsætte følgende:

At udelukke fra Deltagelse alle klovbærende Dyr fra Sønderjylland, fra Lokalafspærringer, Jagttagelsesdistrikter og fra Besætninger, der laa indenfor en Afstand af 10 km i Luftlinie fra Ejendomme, for hvis Vedkommende der ikke var forløbet mindst 3 Uger efter Desinfektionens Afslutning.

Desuden blev det bestemt, at alle klovbærende Dyr før Afsendelsen fra Gaardene skulde undersøges af en Dyrlæge, som samtidig skulde fastslaa, at der ikke i den øvrige Besætning var Tegn paa Mund- og Klovesyge. Dyrlægerne skulde derefter udfylde en Passerseddel, som skulde følge med Dyrene.

Den 4. Juni udsendte Sekretariatet et samme Dag af Veterinærdirektoratet affattet Cirkulære til Udstillerne. Sammen med Cirkulæret fulgte en Bestillingsseddel paa Serum, som i udfyldt Stand skulde indsendes til Statens veterinære Serumlaboratorium.

Serumbehandlingen af Dyrene skulde ifølge Bestemmelserne være afsluttet senest Mandag den 13. Juni, men Veterinærdirektoratets Cirkulære kunde først paa Grund af Helligdagene være Udstillerne i Hænde den 6. eller 7. Juni, hvorefter disse skulde bestille Serummet, Ordrene afsendes, og Behandlingen foretages, og Tiden var derfor meget knap. For en Sikkerheds Skyld kontrollerede Sekretariatet derfor fra Begyndelsen, hvorledes Bestillingerne kom ind, og konstaterede hurtigt, at Ordningen fungerede for

Hestene opstillet
i Ringen.

langsomt. Efter Forslag fra Udstillingen gik Veterinærdirektoratet og Serumlaboratoriet med til, at Udstillingen paa Grundlag af sit Kartotek udarbejdede en Oversigt over den Mængde Serum, som skulde tilsendes hver enkelt Udstiller, der ikke allerede havde bestilt. Serumlaboratoriet afsendte Serummet den 11. Juni, samtidig med at Sekretariatet anmodede Udstillerne om straks at tilkalde Dylrægen for at faa Behandlingen foretaget.

58 Stkr. Kvæg og Svin blev forhindret i at deltage paa Grund af de ovenfor nævnte Afspærringsbestemmelser, medens 92 Dyr udeblev af andre Grunde. Frygten for, at Antallet af deltagende Dyr skulde gaa ned, fordi Opdrætterne ikke vilde risikere, at Dyrene blev udsat for Smitte, viste sig saaledes ubegrundet, idet Antallet af udeblevne Dyr ikke var højere end normalt.

*

Under Forberedelsen af Dyrskuet vedtog Ordningsudvalget, at der skulde gennemføres en generel Forsikring af de udstillede Dyr.

I Samarbejde med Kontorchef *Didricksen*, Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring, gennemførtes følgende Ordning:

Udstillingen udvidede sin Ansvarsforsikring hos Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring til ogsaa at gælde Udstillernes Ansvar, forudsat at Udstillerne ikke selv havde forsikret.

Desuden gennemførtes en udvidet Transportforsikring, som blev tegnet hos en Række Forsikringsselskaber med A/S Grøn & Witzcke som Hovedrepræsentant. Denne Forsikring, der var frivillig, dækkede for eventuelle Skader saavel under Transporten fra Udstillernes Bopæl til Udstillingen og tilbage igen samt i Udstillingstiden. Død, Nedslagning og Værdiforringelse som Følge af smitsomme Sygdomme var dog undtaget.

Præmien var 5,00 Kr. pr. 1000 Kr.s Forsikringssum, hvoraf Udstillingen betalte en Femtedel og Udstillerne fire Femtedele. Udstillerne skulde selv anmelde Deltaelse i Forsikringen og bestemme Forsikringssummen. Præmien skulde kun betales for de Dyr, der blev fremstillet.

De fleste Udstillere var interesseret i Ordningen, hvilket tydeligt fremgaar af, at ca. 1100 af Dyrene blev forsikrede for en Sum af ca. 1,5 Mill. Kr. Erstatningerne vedrørende Transportforsikringen blev alle afgjort tilfredsstillende.

*

Ifølge Vedtagelse i Ordningsudvalget skulde Udstillingen levere Grovfoderet til Dyrene.

Leverancen af Hø, Grøntfoder og Halm blev udbudt i Slutningen af 1937. Det var nødvendigt at udbyde Leverancen saa tidligt, fordi Høet skulde være af Høst 1937.

Der blev ialt leveret 685.015 kg Grovfoder, nemlig 265.255 kg Grøntfoder, 158.841 kg Lucerne, 71.555 kg Hø, 66.666 kg Roer og 122.698 kg Halm.

Udleveringen foregik fra Vogne direkte langs Staldene og blev forestaaet af en Stab paa 16 Mand under Ledelse af Overofficiant S. K. Pedersen. Desuden blev alle Jernbanevognene til Hjemtransporten forsynet med Strøelse, ligesom der foretoges Udlevering af Hø paa Nørrebro Station.

Til Svinene leverede Udstillingen Byggrutning og skummet Mælk. Sekretariatet havde truffet Aftale med Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer om Levering af Byggrutning og med Andelsselskabet Trifolium om Leveringen af skummet Mælk. Sekretariatet tilsendte forud for Udstillingen alle Udstillere af Svin Kort med datomærkede Kuponer, som ved Aflevering gav Ret til gratis Udlevering af 3 kg Byggrutning og 3 kg skummet Mælk pr. Svin daglig. Udstillingen afregnede efter Afslutningen med Leverandørerne paa Grundlag af de benyttede Kuponer. Der blev ialt udleveret 21.849 kg Byggrutning og 22.137 Liter skummet Mælk.

Udstillingen traf desuden Aftale med Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer om Levering af Foderstoffer paa Udstillingen. Der blev ialt leveret 15.685 kg Foderstoffer til Priser, man i Forvejen havde aftalt.

Andelsselskabet Trifolium overtog Mælken fra Dyrskuet og afregnede den efter Københavns Notering for Mælk med 3,65 % Fedt ab København, fra Køer, som har bestaaet Tuberkulinprøven. Udstillerne afleverede Mælken til Trifoliums Repræsentant paa Udstillingspladsen, og den leverede Mængde blev daglig opnoteret sammen med Dyrets Katalog Nummer. Efter Udstillingen afregnedes Leveringerne gennem Udstillingens Sekretariat. Der blev ialt indleveret 30.292½ kg Mælk, som blev afregnet til Priser mellem 15,38 og 15,69 Øre pr. kg.

Sekretariatet traf endvidere Aftale med D. T. Poulsens Planteskole om gratis daglig at fjerne Gødningen fra Udstillingen. Der blev ialt fjernet 189 store Læs.

Sekretærene for Udtagelsesudvalgene udarbejdede Manuskripterne til Kataloget, hvorefter Sekretariatet bearbejdede og udsendte Kataloget.

Paa Grundlag af Kataloget blev Præmielisten sat før Udstillingen, saaledes at man kun behøvede at flytte om i Satsen efter Dyrenes Placering ved Bedømmelsen og indsætte den opnaaede Præmie. Det var derved muligt at optrykke baade Dyrets Navn og Stambogsnummer foruden Ejerens Navn, og Præmielisten fik derigennem en meget større Værdi.

*

Reglerne for Bedømmelsen ved de almindelige Dyrskuer er noget afvigende mellem de enkelte Landsdele, og Ordningsudvalget maatte derfor vedtage specielle Regler for Udstillingens Dyrskue. I det følgende gengives Hovedlinierne for Bedømmelse af:

1. Afstamning

Da Afstamningsbedømmelsen faktisk blev foretaget samtidig med Udvælgelsen af Dyrene til Udstillingen, var det ikke nødvendigt at følge den almindelige Praksis ved Dyrskuer, hvor der foretages en Bedømmelse heraf; dog blev der for Tyrene foretaget en saadan.

For Tyre af Malkeracerne gennemførtes en Afstamningsbedømmelse vedrørende Bygning og Ydelse. Der blev givet Points, indtil 24, og begge Pointtal blev opført hver for sig i Kataloget.

For Tyre af Korthornsrace var der kun en Bedømmelse af Tyrenes Nedarvningssevne af Bygning.

2. Ydelse

For Køer af Malkeracerne gennemførtes en Bedømmelse af Ydelsen. De vigtigste Regler herfor gives i det følgende:

1. 180 kg Smør blev sat lig 0; for hver kg derover blev der tillagt 0,2 Point.
2. For Fedtprocenten blev der givet Points efter følgende Skala (afhængig af Smørmængden), naar Smørmængden var mindst: (De i Parentes anførte Tal var gældende for Køer af Jerseyrace)

190 kg,	gaves der for 3,90 (5,50) pCt. Fedt og derover 1 Point				
200	-	—	—	-	4,00 (5,60) - — - — 2 Points
210	-	—	—	-	4,10 (5,60) - — - — 3 —
220	-	—	—	-	4,20 (5,70) - — - — 4 —
230	-	—	—	-	4,30 (5,80) - — - — 5 —
240	-	—	—	-	4,40 (5,90) - — - — 6 —
250	-	—	—	-	4,50 (6,00) - — - — 7 —
260	-	—	—	-	4,60 (6,10) - — - — 8 —
270	-	—	—	-	4,70 (6,20) - — - — 9 —
280	-	—	—	-	4,80 (6,30) - — - — 10 —
290	-	—	—	-	4,90 (6,40) - — - — 11 —
300	-	—	—	-	5,00 (6,50) - — - — 12 —

Derefter blev der tillagt Point for hver $\frac{1}{10}$ pCt. Fedt, Mælkefedmen steg, uanset om Smørmængden steg yderligere. Køer efter 1. Kalv fik et Tillæg af 20 kg Smør, og Køer efter 2. Kalv et Tillæg af 10 kg Smør, før Ydelsesbedømmelsen blev foretaget. Køer, der ikke havde kælvet 1. Kalv, inden de var $2\frac{3}{4}$ Aar, fik dog ikke det omtalte Tillæg for 1. Kalv.

Desuden blev der givet følgende Tillæg:

Beregnet Gennemsnit af 4 Regnskabsaar 1 Point				
—	—	-	5	— 2 Points
—	—	-	6	— 3 — og fremdeles.

Udregningen skete ved, at det enkelte Individ tildeltes Points efter Gennemsnitstal for alle Regnskabsaar, og i Kataloget indførtes det opnaaede Pointstal for Ydelse for hver enkelt Ko.

Oprangeringen
under
Bedømmelsen.

Foranstaaende Regler for Ydelsesbedømmelsen var en Del strammere end de, der gælder i de forskellige Landsdele, men det er Hensigten indenfor Landboforeningerne at søge dem gennemført overalt for derigennem at faa disse vigtige Bestemmelser ensartede for hele Landet.

3. Bygning

Ordningsudvalget fastslog som allerede tidligere nævnt, at der ved Udstillingens Dyrskuue ikke kunde præmieres paa samme Maade som ved de almindelige Skuer, idet de deltagende Dyr paa Grund af den vedtagne Sortering ved Udtagelsen maatte paaregnes at være de bedste indenfor hver enkelt Race, saaledes at Forskellen mellem de bedste og de daarligste ikke kunde være saa stor.

For at undgaa den direkte Deling i de sædvanlige Præmieklasser vedtog Ordningsudvalget, at Dyrene skulde tilkendes Medaljer, henholdsvis Guld-, Sølv- eller Broncemedalje.

Det store Antal Racer, der var repræsenteret paa Dyrskuet, medførte, at Dyrene var opdelt i et ualmindeligt stort Antal Hold, ialt 182, og det var derfor nødvendigt at lade ialt 36 Dommerhold træde i Funktion. Dommerholdene, der blev udnævnt af Ordningsudvalget efter Indstilling fra Underudvalgene, bestod af 3 Dommere med 1—3 Suppleanter.

Straks efter Udstillingens Aabning Fredag den 17. Juni Kl. 12 paabegyndtes Bedømmelsen, efter at Ordningsudvalgets Formand havde budt Dommerne Velkommen og givet dem en kort Instruktion for deres Arbejde. Dommernes Afgørelser blev af Dommersekretærerne indført paa Dommerlisterne. Foruden selve Bedømmelsen indstillede Dommerne ogsaa de Dyr, der skulde have tilkendt de 43 Ærespræmier, som var skænket Udstillingen fra forskellige Sider.

Som det var forudset, viste det sig indenfor de fleste Racer, at der ikke var stor Forskel paa de fremstillede Dyr, hvilket bedst ses af følgende Oversigt:

Præmiefordelingen

Udtagne Dyr		Antal Dyr		Mødt	Guld- medalje	Præmieringen	
		Ikke mødt paa Mund- og Klovesyge- Afspærringer	Grund af Sygdom eller andet			Sølv- medalje	Bronze- medalje
<i>Ialt Kvæg</i>	707	32	36	639	262	304	73
Rødt Dansk Malkekvæg ...	420	20	26	374	142	177	55
heraf fra:							
Fyn	150	4	7	139	74	55	10
Sjælland	142	—	7	135	44	75	16
Jylland	93	10	8	75	19	43	13
Loll.-Falster	30	6	4	20	5	3	12
Bornholm	5	—	—	5	—	1	4
Sortbroget Jydsk Malkekvæg	136	—	2	134	46	77	11
Korthornskvæg	94	12	1	81	53	28	—
Malkekvæg af Hollandsk Race	22	—	3	19	5	12	2
Jerseykvæg	35	—	4	31	16	10	5
<i>Ialt Heste</i>	220	—	5	215*)	104	97	10
Jydsk Race	50	—	4	46	25	21	—
Belgisk Race	50	—	—	50	29	17	4
Frederiksborgrace	50	—	—	50	24	26	—
Svært Halvblod	20	—	—	20	13	7	—
Husmandsheste	30	—	—	30*)	9	14	3
Fuldblodsheste	10	—	1	9	3	4	2
Travere	10	—	—	10	1	8	1
<i>Ialt Svin</i>	616	26	46	544	127	250	167
Dansk Landrace	567	23	46	498	112	223	163
heraf fra:							
Jylland	226	12	15	199	54	77	68
Sjælland	243	—	22	221	40	115	66
Fyn	47	—	5	42	16	17	9
Loll.-Falster	40	11	2	27	2	9	16
Bornholm	11	—	2	9	—	5	4
Yorkshirerace	49	3	—	46	15	27	4
<i>Ialt Faar</i>	77	—	2	75	26	38	11
<i>Ialt Geder</i>	25	—	3	22	12	7	3
<i>Ialt Dyr</i>	1645	58	92	1495*)	531	696	264

*) Heraf 4 udenfor Bedømmelse

Fremvisningen
i Ringen.

De fastsatte Afspærringsbestemmelser paa Grund af Mund- og Klovesygen forhindrede 58 Stkr. Kvæg og Svin i at deltage i Udstillingen.

Det var derfor nødvendigt at gennemføre en Ordning, saaledes at disse Dyr ogsaa fik en Anerkendelse.

Udstillingens Ledelse vedtog efter en nøje Undersøgelse og gentagne Drøftelser, at disse Dyr skulde tildeles en Medalje med Inskription: »Udtaget til Fremstilling paa Landbrugsudstillingen«. Derigennem fik Dyrene en Anerkendelse for, at de var af en saadan Kvalitet, at de kunde have deltaget.

Hestene og Kvæget blev 2 Gange daglig — Formiddag og Eftermiddag — forevist i Ringen som et Led i Opvisningerne. Forud for Forevisningen var Hestene opstillet til Parade mellem Staldene.

For at faa Forevisningerne saa smukke som muligt, var alle Vogterne i ensartede Dragter. For Kvæget var gennemført ensartede Grimer, og Hestene havde Nummerplader i et Stativ, fastspændt paa Hovedtøjet, saaledes at Nummeret kunde ses af Tilskuerne.

*

Forud for Udstillingen stillede man indenfor Husdyravlsledelsen store Forventninger til den Betydning, Udstillingens Dyrskue vilde faa for Avlen.

De i tidligere Tider gennemførte Landmandsforsamlinger havde vist, at en Konkurrence mellem Dyr fra de bedste Besætninger fra hele Landet havde virket stærkt ansporende paa Avlsarbejdet.

Siden den sidste Landmandsforsamling i 1900 har Dyrskuerne overalt i Landet afgjort erobret en dominerende Plads med Hensyn til at udpege de for Avlen egnede og højnende Dyr.

Der var derfor mange, der mente, at Landbrugsudstillingen ikke vilde faa den samme Betydning som Landmandsforsamlingerne, men allerede da Dyrene skulde anmeldes, viste der sig en vaagnende Interesse blandt Opdrætterne, og Interessen voksede stærkt, efterhaanden som Udstillingen nærmede sig.

Da Dyrene endelig var samlede paa Bellahøj, var man fra alle Sider enig om, at der aldrig før paa eet Sted havde været samlet et saa stort Antal betydelige Avlsdyr, og Interessen for Placeringen af Dyrene ved Bedømmelsen var meget stor.

Under hele Udstillingen flokkedes de besøgende om Staldene og Forevisningsringen for at se og drage Lære af dette ypperlige Materiale, der her var samlet fra hele Landet. Blandt de besøgende Udlændinge var der stor Forundring over, at det havde været muligt at samle et saa stort Antal fremragende Avlsdyr.

Men den største Betydning fik Udstillingen dog for Fremtidens Avl. Bellahøj vil komme til at staa som en Milepæl i Arbejdet for en Forbedring af Kvaliteten. Opdrætterne havde her for første Gang siden 1900 Mulighed for at danne sig et samlet Overblik over Resultaterne i Avlsarbejdet. Af Udtalelser, som er fremsat efter Udstillingen, kan det fastslaaes, at Bellahøjudstillingen for mange Opdrættere blev Impulsen i det fremtidige Arbejde, og Placeringen af Dyrene indenfor de enkelte Racer har her skabt et reelt Sammenligningsgrundlag for hele Landet, som har været savnet i mange Aar.

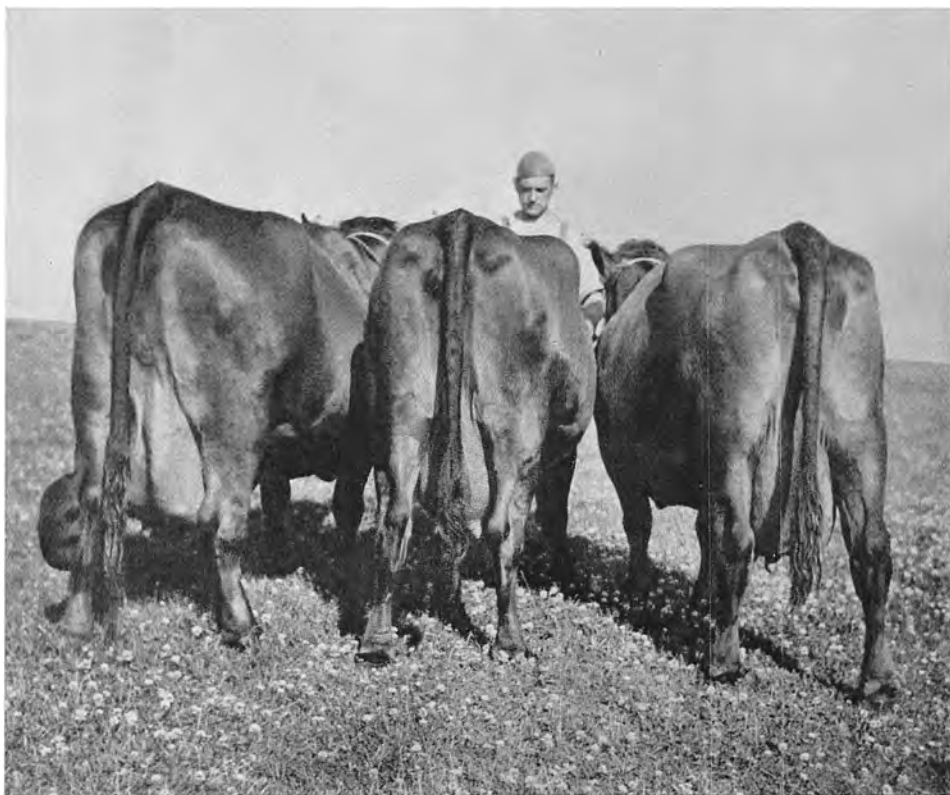
Parat til
Kongeparaden i
Ringen.

Rød Dansk Malkerace *Ved Konsulent A. Wulff Pedersen, Odense*

Landbrugsudstillingens Dyrskue var planlagt som et Eliteskue; man ønskede først og fremmest at faa de bedste Dyr frem, i anden Række kom saa Kravet om en fyldig Fremstilling. Planen var rigtig, og den gennemførtes saa godt som Forholdene tillod det. Det var — med enkelte Undtagelser — kun Elitedyr, der saas paa Bellahøj. Derimod lykkedes det ikke helt at faa alle de bedste Dyr frem. Afstandene var — navnlig for Jyllands Vedkommende — store, økonomiske og andre Forhold spillede ind, Kravet om Tuberkulosefrihed gjorde, at en Del udmærkede Dyr maatte blive hjemme, og endelig bevirkede Mund- og Klovesyge-Afspærringer, at ca. 20 gode Dyr fra Jylland, Fyn, Lolland og Samsø blev forment Adgang. Alle Landsdele, men navnlig Jylland, kunde under gunstigere Forhold have mødt med bedre Dyr. Det er derfor kun nogenlunde rigtigt at tage Fremstillingen som et Udtryk for Racens Stilling, og det vil være uretfærdigt at drage for vidtgaende Slutninger fra de enkelte Landsdeles Fremstilling og til Racens Stade vedkommende Sted.

Af lignende Aarsager vil Racesammenligninger let blive urigtige og skal derfor ikke forsøges her.

Samling af
Malkekoer
Nr. 32, Iris II,
Stb. 8801,
Nr. 41, Henny
og *Nr. 29*
Susanne II,
Stb. 8209. Guld-
medalje og
Københavns
Amtsrads Æres-
præmie. Ejer:
Gdr. Aksel Niel-
sen, Nørremose-
gaard, Kværn-
drup (Kat. 234-
236).

Dan Højager,
Stb. 3000.
Guldmedalje og
Hans Majestæt
Kongens Æres-
præmie. Ejere:
Gdr. Hermann
Nielsen, Femhøj,
Vig, og Gdr.
P. Villemoes
Andersen, Skov-
gaard, Braade.
(Kat. 14).

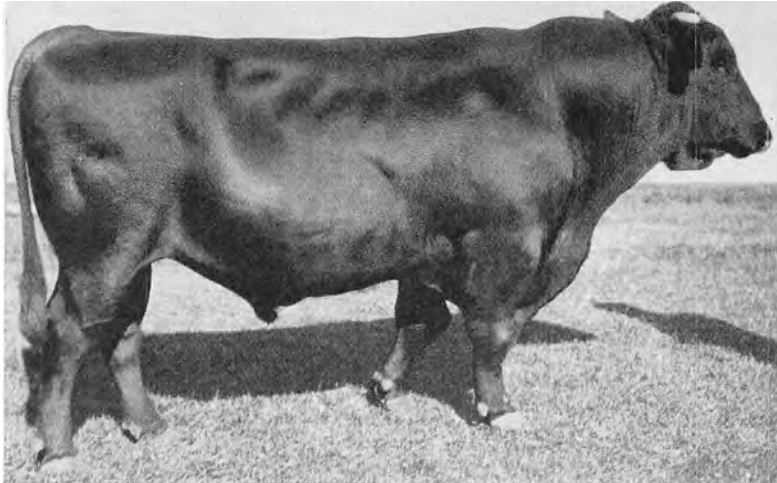
Som Helhed præsenterede Racen sig smukt og vidnede om det udmærkede Opdrættarbejde, der udføres i alle Landets Egne. Der er sket mægtige Fremskridt siden sidste Landsskue, og dette gælder baade Ydelse og Exterior. Tallene taler deres tydelige Sprog for Ydelsens Vedkommende, og Maal, Beskrivelser, Billeder og lagttagelser siger, at det samme gælder Exteriøret. Racen er god og hævder sig smukt ved Siden af andre førende Racer. Men den kan blive bedre endnu: Højere Ydelse, stærkere og mere harmonisk byggede Dyr.

Dyrene var gennemgaaende store og tunge nok, Dybden fortrinlig, Ryggen bedre end tidligere, men baade Ryg og Overlinie kan blive meget bedre, Krydsbygningen var — som Helhed — tilfredsstillende, men hos en Del Dyr var Krydset dog noget tilrundet og hos enkelte lidt tilspidset, Haleroden laa hos en Del noget højt, og hos nogle Stykker var den grov. Laarene var gennemgaaende af god Form, hos en Del kunde de dog ønskes kraftigere og hos enkelte mere »opskaarne«. Lemmerne kneb det med, hos en Del var de ikke velstillede nok, og hos mange var de ikke stærke nok.

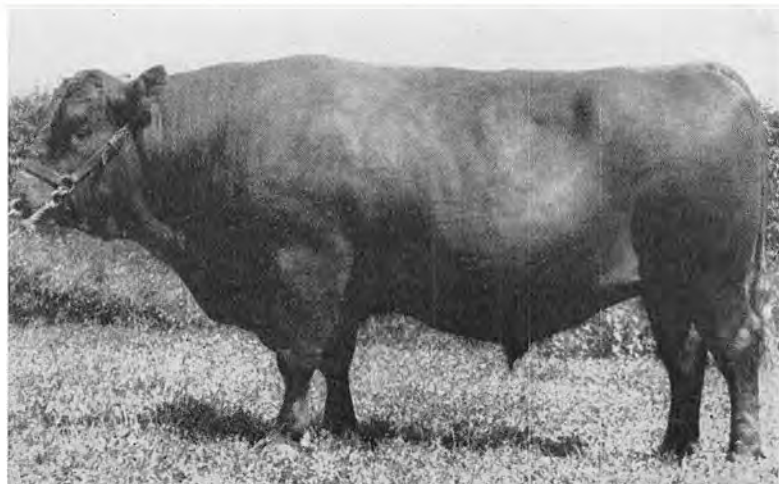
Alt for mange Køer havde dybt og hængende Yver, et yderst uheldigt Bygnings-træk.

Ensartetheden var god, og man kunde ikke paa Dyrene se, hvilken Landsdel de kom fra.

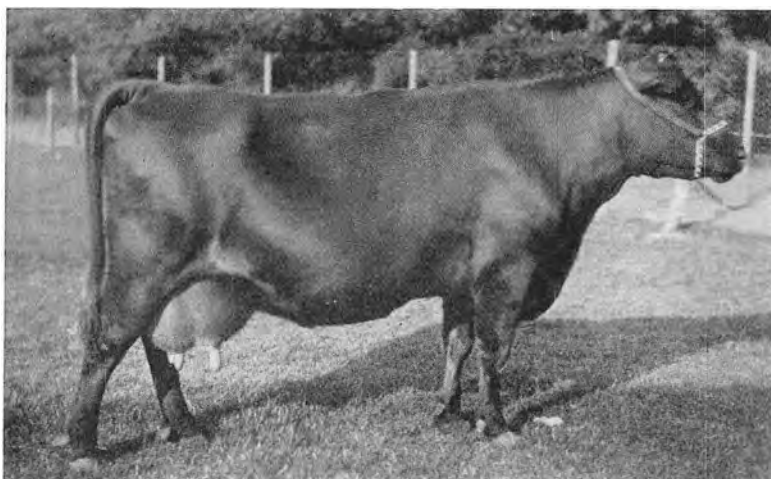
Bedømmelsen var — bortset fra ganske enkelte Hold — udmærket, og det var overalt samme Type, der fremhævedes.

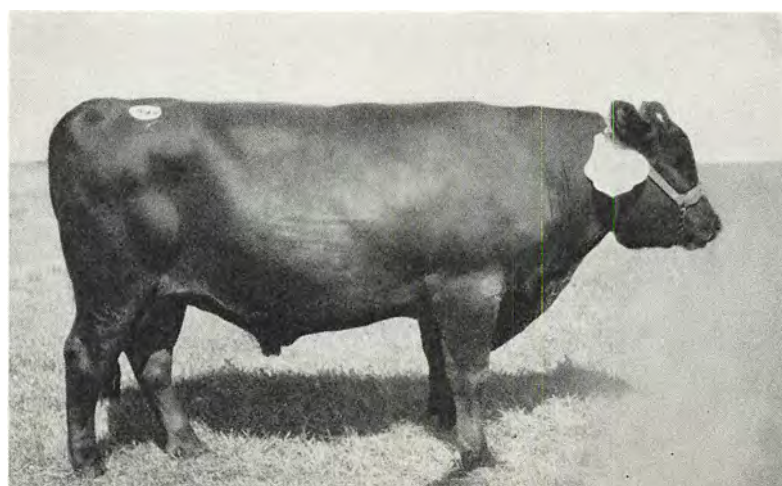
Eske Øksendrup,
Stb. 2587,
Guldmedalje.
Ejer: Øksendrup
Kvægavls-
forening (Kat. 4)

Eske Frem,
Reg. 15361
Guldmedalje.
Ejer :
Gdr. Fr. Hansen
Melvanggaard,
Askov, Vejen
(Kat. 66)

Nr. 92
Stb. 6456,
Guldmedalje
Ejer: Gdr.
Peder Hansen
Mullerup,
Ullerslev,
(Kat. 149)

Karlby Højager,
Reg. 17489
Guldmedalje.
Ejer: Karlby
Kvægavls-
forening
(Kat. 130)

Tyrene

Der mødte 126 Tyre, Præmieringen faldt saaledes ud:

Sjælland	17 Guld	23 Sølv	3 Bronze
Fyn	17 —	17 —	4 —
Jylland	9 —	20 —	5 —
Lolland-Falster	4 —	2 —	1 —
Bornholm	0 —	1 —	3 —

Alle Tyre kan i direkte Hankønslinie føres tilbage til *Kajus Kristoffer* eller til *Kristoffer Damgaard V*; der var 70 »Kajustyre« og 56 »Damgaardtyre«. Indenfor Kajuslinien er Højagertyrene omtrent eneraadende, idet 68 Tyre hørte hertil, af disse var 19 Sønner af *Højager*, og dette var den bedste Samling, *Pax* og *Dan Højager* havde hver 7 Sønner, *Korbitz* 6, *Højager Nakke* og *Primus Højager* hver 5. Indenfor Damgaardlinien var det »Eskerne« og af disse igen særlig *Eske Brangstrup*, der dominerede. *Eske Brangstrup* havde 6 og dens Sønner: *Karlby Eske*, *Rudme Juvel* og *Herold* henholdsvis 8, 7 og 5 Sønner med. *Herolds* Samling var her den bedste. Det er saa aldeles *Højager* og *Eske Brangstrup*, der bærer Nutidens Avl, idet der af de 137 indmeldte Tyre kun er 13, der ikke har Blod af en eller begge. 58 har Blod fra begge, 52 kun fra *Højager*, 14 alene fra *Eske Brangstrup*.

Af de indmeldte Tyre var 81 tillagt paa Fyn, 32 paa Sjælland, 21 i Jylland, 2 paa Lolland-Falster og 1 paa Bornholm.

Hold 1, Tyre over 5 Aar omfattede overvejende kendte Avlsmatadorer. Et udmærket Hold, men Tyrene var alt for uens af Alder og dermed i nogen Grad ogsaa af Kondition. Opstillingen var vanskelig, den skete, som rigtigt var, nærmest uden Hensyn til Alder og Avlsværdi; men det virkede lidt haardt mod nogle af de »Gamle«. Det vil være rigtigt at faa de gamle Avlsmatadorer frem ved Lejlighed, men saa bør de staa efter Alder og fritages for videre Bedømmelse. Deres Gerninger har jo alt dømt dem. Kongens Ærespræmie som Skuets bedste Tyr af *Bygning* tildeltes *Dan Højager*, tilhørende *Hermann Nielsen*, Vig, og *Villemoes Andersen*, Braade, F. Højager, f. hos *P. Jørgensen*, Ærenlund, Ryslinge. Flot, lige Ryg og næsten fladt, særdeles velformet Kryds var de to *Bygningstræk*, der satte den paa Fløjen. Nr. 2 blev *Eske Øksendrup*, tilhørende Øksendrup Kvægavlsforening; en gammel Kærnekarl og ikke meget ringere end *Dan*. Det gælder iøvrigt for dette, som for næsten alle de følgende Hold, at der var saa mange fremragende Tyre, at det vil være forkert at fremhæve enkelte. Som Afdeling var Tyrene Skuets bedste. Et smukt Vidnesbyrd om Racens Kvalitet og Livskraft.

Køer og Kvier

Køerne var delt i »enkelte Køer«, Samlinger og Afkomssamlinger efter Tyre.

Enkelte Køer udgjorde et stort og godt Hold. Fløjen toges af Nr. 92 fra *P. Hansen*, *Mullerup*, Ullerslev, en særdeles god Ko, men de næste var den omtrent jævnbyrdige. Over

middelstore og store, meget regelmæssigt byggede Køer, med fortrinlig Dybde, god Bredde, velformet og velbaaret Kryds. I hele Holdet fandtes kun een daarlig Ko.

Samlinger af Køer var et stort og særdeles godt Hold. De første Samlinger var udmærkede, men desværre var kun en enkelt af dem helt i Form; nogle Køer havde udmærket Yver og Præg, men manglede »Kød«, andre havde det lige modsat o. s. v. Fløjsamlingen tilhørte *Aksel Nielsen*, Nørremosegaard, Kværndrup. Over middelstore, særdeles velprægede og meget regelmæssige Køer, god Dybde, stærk Ryg, bredt, regelmæssigt firsidet, velformet og velbaaret Kryds, god Laarbygning, velformet og velbaaret Yver.

Af *Afkomssamlinger* var der 4 à 5 udmærkede Samlinger og 3 gode. Fløjsamlingen efter *Eske Brangstrup* var Skuets bedste. 5 store, meget brede og dybe, betydelige Køer. De næste, der var efter *Rudme Flux*, var ikke saa store eller kraftige som førnævnte, men af udmærket Malketype og særdeles regelmæssige.

Kvierne var delt i 3 Hold enkelte, 2 Hold Samlinger, samt Afkomssamlinger. Som Helhed var Kvierne knapt paa Højde med de øvrige Afdelinger, omend der naturligvis var mange udmærkede Dyr. Afkomssamlingen efter *Højager* var Skuets bedste Kviesamling. Enestaaende god af Type, Slag og Krydsform. Holdet for Kvier, der havde kælvet, var en Misforstaaelse. Afstand fra, og Alder ved Kælvning, Malkeevne o. s. v. havde indvirket saa stærkt paa Udvikling og Udseende, at en rigtig Bedømmelse blev umulig.

Præmieringen af Køer og Kvier faldt saaledes ud:

	Guld	Antal Dyr med	
		Solv	Bronce
Fyn	57	38	6
Sjælland	27	52	13
Jylland	10	23	8
Lolland-Falster	1	1	11
Bornholm	0	0	1

Ydelsen for de indmeldte Køer

Ydelsen var som Helhed særdeles god, mange Køer var endda udmærkede, og kun enkelte var ret almindelige.

	Antal Køer	kg Mælk	pCt. Fedt	kg Smør
Enkelte Køer.....	54	5.561	4,46	279
Samlinger	114	5.281	4,43	263
Afkomssamlinger	59	5.241	4,37	257
Alle indmeldte	207	5.316	4,42	264
Alle Køer efter:				
Rudme Flux	9	5.651	4,51	287
Højager	8	5.728	4,34	279
Eske Brangstrup	18	5.642	4,37	277
Karleby Eske	12	4.985	4,66	261
Højager Nakke	13	4.731	4,46	237

Chefen,
Stb. 3661.
Guldmedalje og
De københavnske Handelsstandsforeningers Fællesrepræsentations Ærespræmie. Ejer: Hvorvarp Kvægavlsforening (Kat. 504).

Malkekvæg af jydsk Race Ved Konsulent Nic. Bonde, Aarhus

Det jydsk Kvæg var paa Bellahøjskuet repræsenteret ved 28 Tyre, 43 Køer og 63 Kvier eller ialt 134 Dyr. Det udgjorde dermed 21 pCt. af hele Kvægafdelingen paa Skuet og var Afdelingens næststørste Gruppe.

Det var som Helhed en god Fremstilling af Racen, uden at den dog kan betegnes som særlig fremragende eller værende over, hvad man før har set af Fremstillinger af jydsk Kvæg ved store Skuer i Jylland. Heller ikke kunde det jydsk Kvæg vel siges at tage sig saa smukt og ensartet ud paa Skuet som det røde Malkekvæg, men en stor Del af Aarsagen til det jydsk Kvægs mere uensartede Udseende er dog at søge i det røde Kvægs talmæssige Overvægt, idet 4—5 Gange saa mange Dyr fordelt paa samme Antal Hold absolut giver Gruppen et mere ensartet Præg. Dette Forhold gjorde sig særlig gældende for Fremstillingen af Tyre og Køer, men mindre for Kvier.

I de forskellige Hold var Fremstillingen og Præmieringen saaledes:

Hold Nr.	Gruppe	Guldmedalje	Sølvmedalje	Broncemedalje	Ialt
18—25	Tyre	11	17	0	28
26	Enkelte Køer	3	6	2	11
27	Samlinger af Køer	3	1	0	4
28—30	Enkelte Kvier	5	30	9	44
31—32	Samlinger af Kvier	1	2	0	3
33	Afkomssamlinger af Køer	2	2	0	4
34	Afkomssamlinger af Kvier	1	1	0	2
Ialt		26	59	11	96

Jyden,
Stb. 4086.
Guldmedalje.
Ejer: Bjerregrav
Kvægavlsfor-
ening. (Kat. 526).

Denne Præmiefordeling, der maa skønnes at svare godt til hele Kvægskuets Standard, viser en meget smuk Præmiefordeling for de fleste af Holdene.

Skønt der til Tyrene kun uddeltes Guld- og Sølvmedaljer, kan det dog ikke nægtes, at hele Rækken viste nogen Uensartethed saavel i Størrelse som i Form og Type, skønt de hver for sig var gode til endog betydelige Dyr. Kun for enkelte kneb det med Størrelsen. De fleste var af god Dybde saavel i Bryst som Lyskeparti, ligesom ogsaa Bredden med kun enkelte Undtagelser var meget tilfredsstillende. For en Del var Boglejet ikke fast nok og ofte noget fremskudt. Gennemgaaende var Kam og Ryg af god Bredde og med upaaklagelig Muskelfylde, nogle endog særdeles god, men hos flere kneb det noget med Ryglinie, særlig paa Grund af en noget lav Lænd og noget groft og højtliggende Korsben. Krydsbredden og -Retningen var gennemgaaende meget god, og mange havde endog fortrinligt, bredt og regelmæssigt firsidet Kryds, men Knoglebygningen i Krydset var hos mange for grov og fremtrædende, ligesom for lavt og snævert Omdrejerparti saas hos en Del. Laarparti og Benstilling var gennemgaaende god, hos nogle endog fortrinlig.

Alle de jyske Tyre tilhørte de 2 Tyrelinier »Bjerager« og »Hannerup« med henholdsvis 16 og 12 Tyre. Af Bjeragertyrene var de 15 Efterkommere af Tyren »Matador«, E. Stb. 2777, og for disse delte Præmierne sig med 7 Guldmedaljer og 8 Sølvmedaljer. 11 af de 12 Hanneruptyre var Efterkommere af *Eg Langholt*, E. Stb. 2676, og af disse fik 4 Guldmedalje og 7 Sølvmedalje.

Naar Fremstillingen af Tyre, til Trods for det nære Slægtskab paa fædrene Side, i kun 2 Tyreslægter ikke viste tilstrækkelig Ensartethed, saa er Grunden for en væsentlig Del at søge deri, at Bærerne af de to Slægter, »Matador« og »Eg Langholt«, var af meget forskellig Type, og at de fremstillede Tyre paa mødrene Side havde Blod af den anden Tyreslægt i Aarerne.

Om de enkeltvis fremstillede Køer kan det siges som om Tyrene, at Ensartetheden og Typefastheden knap var tilfredsstillende, men Kvaliteten var gennemgaaende knap

saa god. Kun 3 fik Guldmedalje. Alle 3 var det særdeles gode og betydelige Køer, men af hver sin Type.

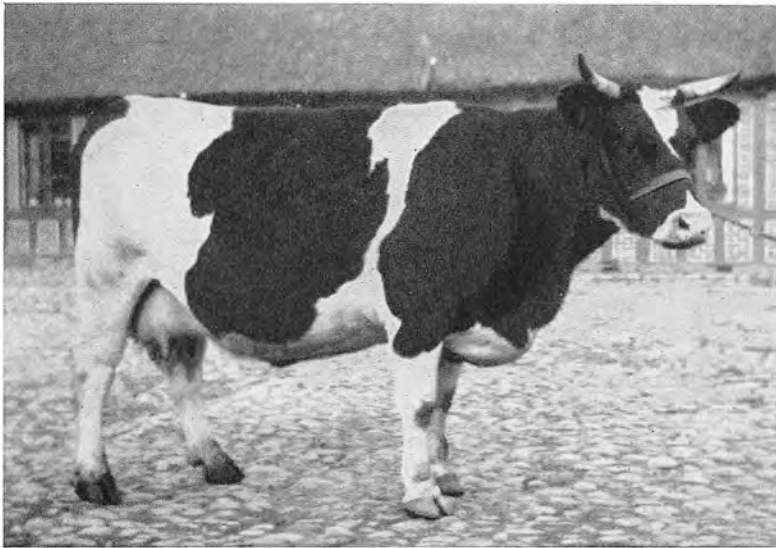
I Holdet for Kosamlinger var baade Ensartetheden og den gennemsnitlige Kvalitet bedre, ligesom dette ogsaa var Tilfældet med Afkomssamlingerne af Køer efter enkelte Tyre.

De fremstillede Køer var gennemgaaende dybe, brede og tunge og af god Type, men ikke skære og ens nok i Typen. Hos mange kneb det med Bovlejet og Ryglinien, ligesom Knoglebygningen i Krydspartiet var lovlig groft. Yver og Patter var regelmæssige og velansatte, men da en Del var Nykælvere og andre Goldkøer, kom dette Forhold ikke tydeligt frem.

Kviefremstillingen var den fyldigste, men ikke den bedste Del af den jydsk Fremstilling. Dette gjaldt baade de enkeltvis og i Samlinger fremstillede Kvier. Tallene for Præmiefordelingen viser den noget ringere Gennemsnitskvalitet i disse Hold. Kvierne kan iøvrigt karakteriseres som Køerne. De var noget varierende i Størrelse, men de fleste af dyb, rummelig Kropbygning, ikke helt gode nok i Overlinie og med noget grovknoglet, hoftebredt, men oftest noget tilspidset Kryds. Ogsaa heriblandt fandtes dog i flere af Holdene de næsten helt gode, der kunde vise hen mod Racens Maal.

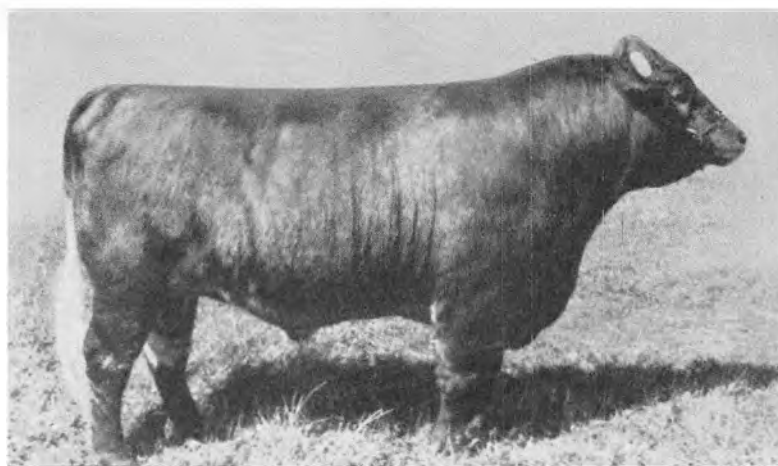
Saavel Tyremødrenes som de fremstillede Køers Ydelsestal gav Udtryk for, at det jydsk Malkekvæg har fulgt ret godt med i den stærke Stigning, der paa dette Omraade har fundet Sted i Malkekvægavlen. Mødrene til de udstillede Tyre havde i Gennemsnit 258 kg Smør, medens alle de fremstillede Køer havde 241 kg Smør i Gennemsnit.

Endelig skal det anføres, at denne Races Avlsomraades meget store Afstand fra Skuet i flere Tilfælde forårsagede, at Opdrættere med kvalificerede Dyr undlod at anmelde Dyr til Skuet, saaledes at der ved Udvælgelsen ikke kunde tages det Hensyn til saavel Ydelse som Ensartethed, som der ellers kunde være taget, og hvorved Udstillingen utvivlsomt vilde være blevet noget bedre.

Nr. 79. E. Stb.
2624. Guld-
medalje. Ejer:
Chr.Møller Balle,
Høvergaard, Gal-
ten. (Kat. 530).

Næstild Briten,
Stb. Y 1980 f.
Guldmedalje og
De køben-
havnske
Handelsstands-
foreningers
Ærespræmie.
Ejer:
Peder Larsen,
Næstildgaard,
Jebjerg
(Kat. 659).

Udstillingen af Korthornskvæg *Af Konsulent A. C. Christensen*

I Henhold til Bestemmelserne om Landbrugsudstillingens Omfang maatte der fremstilles ialt 90 Dyr af Korthornsrace — Tyre, Køer og Kvier, der alle var fri for Tuberkulose. Stambogsudvalget og Stambogsføreren for Korthorn udpegede de Dyr, der ansaas for bedst egnede til at repræsentere Racen.

Skønt Korthornsopdrætterne er klar over Tuberkulosebekæmpelsens Betydning, og skønt Arbejdet er taget op i de fleste Kredse, var der dog en Del gode Besætninger, hvorfra der ikke kunde udstilles, og ikke saa faa ualmindelig gode Dyr blev hjemme og maatte erstattes med nogle lidt ringere. Paa Grund af Mund- og Klovesyge i Sønderjylland, blev det fra Tønderregnen udtagne Kvæg ikke fremstillet, hvad der ogsaa gjorde Udstillingen lidt ringere, idet det i sidste Øjeblik blev nødvendigt at medtage Reserverne fra det øvrige Jylland.

Det var Udvalgets Mening, at det fremstillede Korthorn skulde repræsentere og vise Avlens Maal i Øjeblikket — godt middelstore, kraftige, trivelige Dyr egnede baade for Kødproduktion og Mælkeproduktion.

Der blev fremstillet 15 Tyre, 29 Køer, 6 Kvier, der havde kælvet, og 31 unge Kvier, ialt 81 Dyr. Deraf blev 17 Køer og 12 Kvier fremstillet i Samling eller Familie. Tyrene kunde staa for den strengeste Kritik og var sikkert Udstillingens fineste Tyresamling. Der uddeltes 11 Guldmedaljer og 4 Sølvmedaljer. Tyrene var ensartede, store, meget tunge og kødfulde Dyr, paa een nær var de alle røde eller mørk-rødskimlede — alle af

Rex,
Stb. Y 2100 f.
Guldmedalje.
Ejer: Niels
Christensen,
Vium
Thinggaard,
Jebjerg.
(Kat. 666).

Nr. 120,
Stb. Y 11.176 d.
Guldmedalje og
Landbrugs-
ministeriets
Kvæg- og Kød-
eksportudvalgs
Ærespræmie.
Ejer: A. P. P. Riis,
Frannerslev,
Balling.
(Kat. 683).

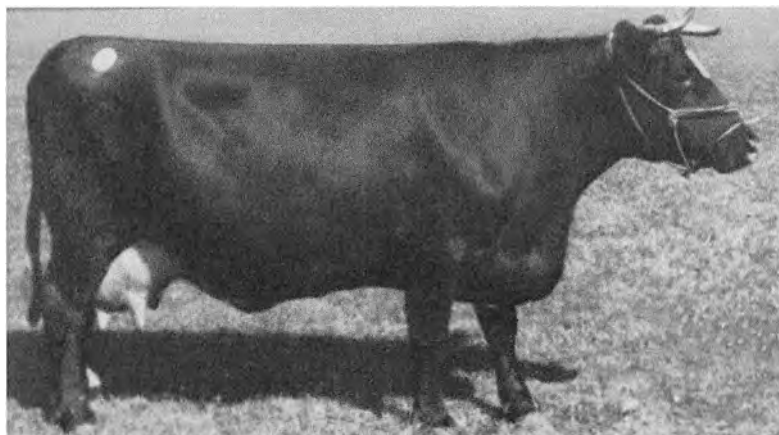
fortrinlig Korthornstype. Som den bedste udpegedes Katalog Nr. 659 »Næstild Briten«, Stb. Y. 1980 f., der tildeltes Ærespræmie, men der var mange Tyre, der kom den nær i Kvalitet. Tyrenes Afstamning var særdeles god — 5 var Fuldblodstyre, og Ophavsmødrenes Ydelse var for Flertallet god.

Af de fremstillede 29 Køer var enkelte ikke i Kondition til at taale Rejsen og derfor — set fra et Korthornsstandpunkt — næppe afrundede nok. De var alle meget dybe, brede og velprægede med mægtigt Brystparti, god Kam, Ryg og Laar samt fyldigt Midtstykke. Som den bedste Ko — Idealet af en Korthornsko — udpegedes Katalog Nr. 683, Nr. 120, Stb. Y. 11176 d., der tildeltes Guldmedalje og Ærespræmie. Dens Ydelse var i Gennemsnit af dens 4 første Aar 4.519 kg Mælk, 3,64 % Fedt, 183 kg Smør og 242 kg Smør i højeste Aar. De næstfølgende var den meget jævnbyrdig. Køerne tildeltes 7 Guldmedaljer, og 5 Sølvmedaljer. De 5 Kosamlinger tildeltes alle Guldmedalje.

Der fremstilledes 6 Kvier, der havde kælvet. I Forhold til deres Alder og Ydelse ualmindelig tunge, store, velbyggede og velprægede Kvier, der var fuldt ud paa Højde med Køerne ogsaa typemæssigt. De fremstillede 31 unge Kvier var ikke saa betydelige eller saa ensartede, som det kunde ønskes. Korthornsopdrætterne fodrer deres Ungkvæg meget billigt om Vinteren, og kun faa Opdrættere havde regnet med Muligheden af at fremstille saa unge Kvier, hvorfor de ikke alle var i Kondition til Udstilling. Af 19 enkelte Kvier tildeltes 5 Guldmedalje og 14 Sølvmedalje. Kviesamlingerne tildeltes 3 Guldmedaljer og 1 Sølvmedalje.

Udstillingen viste særlig for Tyre og Køer Avlstypen i Korthornsracen.

30 Rikke,
Stb. Y 9362 d.
Guldmedalje.
Ejer:
W. H. Wentzel,
Eskærdal,
Jyllerup, Varde.
(Kat. 685).

Dollfuss, Guld-
medalje. Ejer:
Lysgaards Kvæg-
avlsforening
(Kat. 762).

Malkekvæg af hollandsk Race *Ved Konsulent Nic. Bonde, Aarhus*

Der var af denne Race kun fremstillet 6 Tyre, 1 Samling Køer og 2 Samlinger Kvier, eller ialt 16 Dyr, men det blev alligevel en helt pæn lille Fremstilling, der i Kvalitet saa nogenlunde kunde staa Maal med de øvrige Racers.

Det fremstillede viste ret godt Racens Type. De var af god Størrelse og havde fint Hoved med fine, velformede Horn, ret fast Bovleje, nogenlunde dyb og meget velrundet Rib, god, stærk og fyldig Ryg, men for de fleste kneb det lidt med Krydsformen, der hos baade Tyre og Kvier var noget tilrundede bagover og oftest noget hældende. Bedre var dette hos de fremstillede Køer, men her manglede i nogen Grad Dybde. I de fleste Tilfælde var Laarene gode og Benstillingen fast og god.

Til Tyrene uddeltes kun 1 Guldmedalje, men de 3, der fik Sølvmedalje, var ret nær op mod samme Kvalitet. Der var dog ret betydelig Forskel paa den bedste og den daarligste af Tyrene, men Forskellen bestod mere i Størrelse end i Form.

Den ene af de fremstillede Tyre var Fader til 4 af de andre, og dette bevirkede naturligvis ret stor Ensartethed for disses Vedkommende.

Den fremstillede Kosamling bestod af 5 1. Kalvs meget store og veludviklede, men for Tiden noget afmalkede og lovlig lette Dyr, medens Kvierne fremstilledes i »god Form«, og hvoraf særlig den ene, der fik Guldmedalje, gjorde sig fordelagtigt.

Ser vi paa Ydelsestallene for Tyremødrene og de fremstillede Køer, saa finder vi jo her en noget lavere Fedtprocent end for de andre Racer, idet den for det fremstillede her var ca. 3,75, men Smørmængden ligger alligevel paa Højde med de danske Malke-racers, naar man regner med, at Kosamlingen udelukkende bestod af 1. Kalvs Køer.

Sammenlignet med, hvad denne Races Hjemland kan fremvise, stod Udstillingen her naturligvis noget tilbage, men eftersom Racens Dyrkere her er ret nye og faa, var der kun Grund til at være tilfreds med Fremstillingen.

Jersey Af Konsulent N. Dyrbye, Lundby

Siden Etatsraad J. Larsen, Gaardbogaard, paabegyndte Indførslen af Jerseykvæg er forløbet ca. 40 Aar. Gennem alle disse Aar har Jerseykvæget kun i meget ringe Grad været fremstillet paa Dyrskue, og Udvalget af Avlsdyr har stedse været foretaget under overvejende Hensyn til Ydelse.

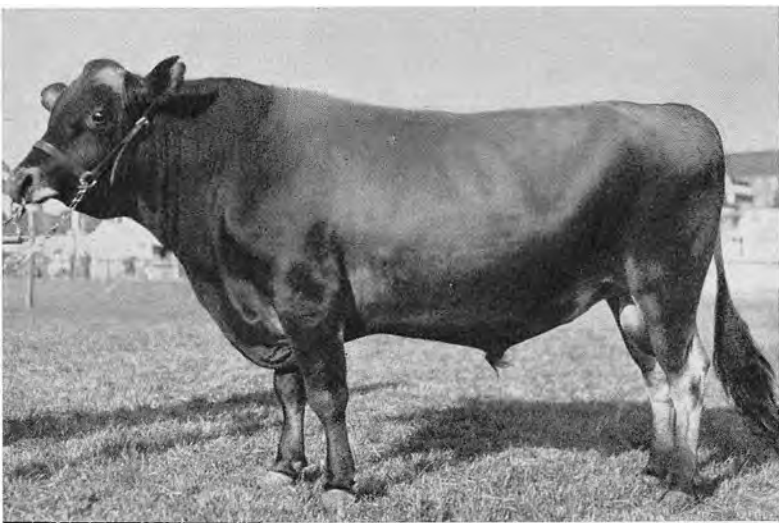
Ikke desto mindre dannede Fremstillingen af de 15 »enkelte« Køer og 3 Kvier en smuk og ensartet Samling af regelmæssigt byggede Dyr af højtforædlet Præg og med overordentlig velformede Malkeorganer. Fremstillingen og Bedømmelsen viste det i Jerseyavlens tilstræbte:

Den økonomiske Malkeko, som ikke er for stor, og som præges af stærk Evne til at omsætte Foder i Mælk — specielt i Smørfedt — og derfor er uden Fedme, hvilket betinger et forholdsvis lavt Foderforbrug. Gennemsnitsydelsen for de 18 indmeldte Køer var: 3.956 kg Mælk, 6,06 pCt. Fedt, 272 kg Smør.

Enkelte havde flere Aar i Træk aarlig ydet sin egen Vægt i Smør.

De 13 fremstillede Tyre var vel ikke alle helt regelmæssige af Bygning; men de var af overordentlig yderig Afstamning. Deres Mødre havde saaledes en Gennemsnitsydelse paa 4.193 kg Mælk, 6,10 pCt. Fedt, 290 kg Smør.

Tyrene havde dog alle det typiske, aabne, fine Jerseypræg uden overdreven Kropsvælde. Da Tyren ikke er et Maal i Avlen, men kun et Middel, er Tyrenes Vurdering forbundet med nogen Usikkerhed.

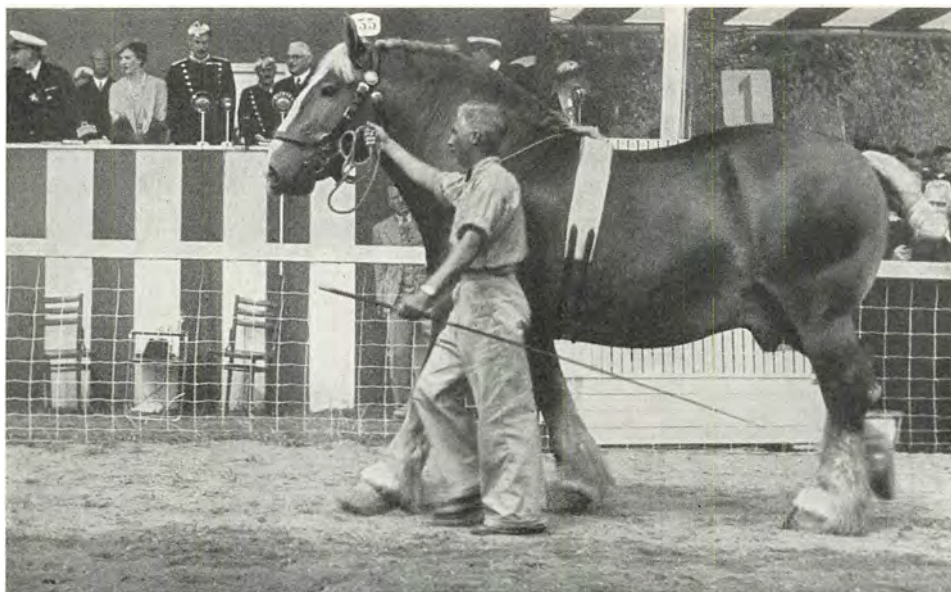

Guldkalven, D. J. Stb. 430.
Sølvmedalje. Ejer: Gdr. Anders
Clausager, Asgaard, Havrebjerg
(Kat. 788).

Nr. 54 a. E. Stb. 449. Guldmedalje.
Ejer: Gdr. Lars Grønborgs Enke,
Stavad, Manna. (Kat. 799).

*Himmerlands Eg,
E. Stb. 1908.
Guldmedalje og
Hans Majestæt
Kongens Æres-
præmie. Ejer:
Hesteavlsf.
„Vest-Himmer-
land“.(Kat.855).*

De svære Heste *Ved Statskonsulent Aug. Kjær, Aarhus*

Heste af jydsk Race

Selvom der var udtaget 50 Heste af jydsk Race, blev Udstillingen ikke fuldtallig som Følge af, at Sygdom og Uheld af forskellig Art medførte, at Hingsten Knag, Kat. Nr. 861, samt 3 Hopper ikke kunde give Møde.

Hvad de enkelte Hold angaar, da dannede de 10 ældre Hingste en fortrinlig Samling, hvortil der uddeltes 5 Guld- og 5 Sølvmedaljer. Det var middelstore, men betydelige, meget dybe, brede, kønne, velformede, meget sværlemmede og godt gaaende Hingste af ensartet og godt jydsk Præg. Kongens Ærespræmie til Udstillingens bedste Hingst tilfaldt den 8-aarige *Himmerlands Eg*, E. Stb. 1908; men det kan maaske tages som et Udtryk for, at Konkurrencen var haard, at mange Jyder og for Resten ogsaa flere sagkyndige Udlændinge foretrak *Billeskov*, Nr. 730, selvom dens Lyske var knap saa fyldig; men til Gengæld var dens Underarme mere muskuløse og dens Type endnu bedre end *Himmerlands Eg's*.

Det treaarige Hold bestod kun af 4, og af disse fik 3 Guldmedalje og 1 Sølvmedalje. Ogsaa her var den tunge, trivelige og sværlemmede Type fastholdt; men da Fløjhingsten, *Hertug*, Nr. 940, i længere Tid havde staaet syg og endnu var lidende, hævdede den sig mindre end tidligere overfor Konkurrenterne, og Holdet var ikke paa Højde med de ældre.

Til toaarige Hingste uddeltes 2 Guldmedaljer, medens 3 fik Sølvmedalje. De to der fik Guldmedalje, maa betegnes som særlig gode. Det gælder ikke mindst Kat. Nr. 869, der tillige fik Ærespræmie, og som efter min Formening var den bedste jydsk Hingst, der var fremstillet paa Bellahøj.

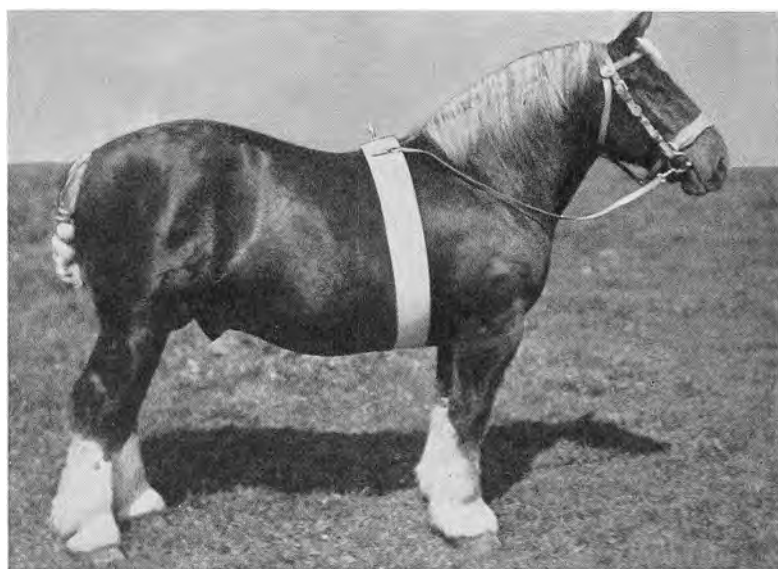
Følhopperne dannede en meget god Samling, og her uddeltes Guldmedalje til 4,

„Billeskov“,
Nr. 370, Guld-
medalje. Ejer:
Raastedbro
Hesteavlsfor-
ening (Kat. 856).

medens 2 fik Sølvmedalje. Det var et godt Hold af middelstore, solide, dybe og sværlemmede Hopper, og Fløjhoppen, den bekendte Hingstemoder *Smutten*, E. Stb. 12628, fik Ærespræmie, og selvom en og anden ved en flygtig Betragtning maaske fik den Opfattelse, at disse Hopper knapt fyldte saa meget, som ønskeligt var, maa Grunden søges deri, at de alle mødte med Føl ved Siden og derfor ikke var i »Stadstøjet« i samme Grad som de 4-aarige og ældre Hopper, der ikke havde Føl. I dette Hold mødte 11, hvoraf 6 fik Guldmedalje, medens 5 fik Sølvmedalje. Selvom den sidste i Præmierækken faldt lidt uden for Typen, og en enkelt var lidt længere i Midtstykket end

Guldmedalje og
Landsorganisa-
tionen for lettere
Hesteavl i Dan-
marks Ærespræ-
mie. Ejer: Skarp-
salling Hesteavls-
forening.
(Kat. 869).

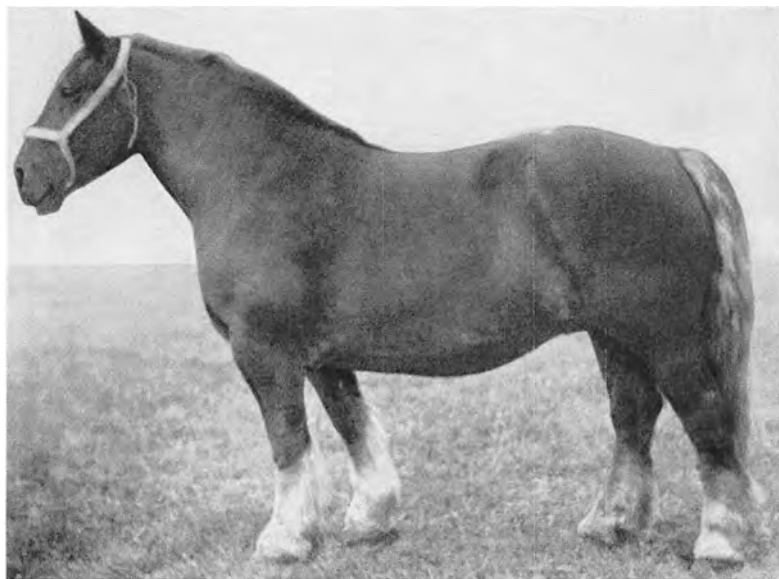
ønskeligt, saa dannede de et fortrinligt Hold af betydelige, dybe, brede og sværlemmede Hopper med særdeles god Bevægelse, og der er ikke mindst Grund til at fremhæve de første i Rækken, hvoriblandt den fremragende Himmerbo-Datter Ellen, Nr. 7462, fik Ærespræmie.

De 6 Treaars Hopper dannede et godt Hold, og her uddeltes 4 Guldmedaljer og 2 Sølvmedaljer. Paa Fløjen stod Bertha II, Nr. 7214, en mægtig Plag af fortrinlig Kvalitet, men mægtigere end man i Almindelighed tilstræber indenfor den jyske Avl. De tre andre, der fik Guldmedalje, maa betegnes som særdeles gode, hvorimod de to med Sølvmedalje afveg mere end ventet, Kat. Nr. 892, Tøsen, vel nok fordi hun stod lige for Foling, og den stærke og gode »Sidehoppe«, Kat. Nr. 889, Ulla, der manglede noget i Bredde bagover, var i mindre god Kondition, hvilket bidrog til at gøre dens Svaghed mere iøjnefaldende.

De 4 toaarige Hopper dannede et smukt og ensartet Hold, hvortil uddeltes 1 Guld- og 3 Sølvmedaljer; men Holdet var bedre, end Præmieringen gav Udtryk for. Det fremgaar ogsaa af, at de tre første i Præmierækken fik 1. Præmie ved det efterfølgende jyske Ungskue, og den 4. fik 2. Præmie. Guldmedalje fik Kat. Nr. 896, en middelstor, meget køn, dyb, bred og sværlemmet Plag med særdeles god Bevægelse; jeg tror, at den var en af de jyske Heste, der i ret fremtrædende Grad formaaede at tiltrække sig Folks Opmærksomhed og vise, hvad jysk Hesteavl vil.

Af Afkomssamlinger efter Hingste mødte kun 3 frem til Bedømmelse, og ingen af Fædrene var til Stede. »Himmerbo« og »Hugin« var døde og »Hof« ikke anmeldt. Fra forskellige Sider er der kritiseret over, at denne den jyske Avls førende Hingst ikke som Individ blev udtaget til Bellahøj, og jeg finder Anledning til overfor Offentligheden at præsentere mig som den, der har Ansvaret. For godt et Aar siden blev

„Ellen“
Nr. 7462, Guld-
medalje og Det
danske Travsel-
skabs Ærespræ-
mie. Ejer: Kristen
M. Vadgaard,
Vestergaard,
Øster Tørslev.
(Kat. 887).

»Hof« angrebet af Forfængenhed i en saadan Grad, at man ventede, den skulde dø deraf. Den red Stormen af og er nu igen i fuld Vigør. Man vil derfor sikkert kunne forstaa, at den, der ved, hvilken Betydning *Hof* har haft, har og forventelig yderligere vil faa for den jydsk Hesteavl, og som ogsaa er klar over, hvilken Fare for Sygdommens Genkomst der ligger i paany at bringe Hingsten i Udstillingskondition, absolut maatte vægre sig ved at udpege Hingsten til en saa repræsentativ Gallaforestilling, som Landbrugsudstillingen paa Bellahøj skulde være, fordi jeg vidste, hvilken Risiko jeg dermed førte jydsk Hesteavl ind i, og samtidig følte jeg mig overbevist om, at der var Repræsentanter nok foruden Hof, der kunde hævde Racens Ære.

Alle 3 Samlinger tilkendtes Guldmedalje. Konkurrencen mellem *Hof* og *Himmerbo* var meget skarp, samtlige Hopper i Samlingerne efter disse to Hingste havde erholdt Guldmedalje; men da Hingstene efter Hof var de betydeligste, kom Samlingen efter den paa Fløjen. *Hugin*, der kun kunde møde med to- og treaarigt Afkom, var selvfølgelig handicappet i denne Konkurrence. De 4 af Samlingens Individuer var fremragende og havde alle faaet Guldmedalje; men den femte svarede ikke til de øvrige og brød Samlingens Ensartethed.

Fremstillingen af jydsk Heste paa Bellahøj var særdeles god. Vel var der blandt de fremstillede Hopper en enkelt, der kunde ønskes kortere i Midtstykket, og en, der ikke havde udviklet sig tilfredsstillende. Det risikeres altid, hvor Anmeldelsen skal ske saa længe forud. Men Udstillingen var præget af den Ensartethed i Type og Præg, der er Udtryk for, at Avlsformaalet er klart, og at man maalbevidst og endrægtigt styrer hen derimod med godt Resultat, noget som Repræsentationen af jydsk Heste i Konkurrencerne for Erhvervskøretøjer yderligere slog fast.

De belgiske Heste

De ældre Hingste paa 4 Aar og derover udgjorde et meget godt Hold, hvortil der uddeltes 5 Guldmedaljer, medens 2 fik Sølvmedalje. Der er særlig Grund til at fremhæve de 2 første i Præmierækken; Forban Juellinge, D. B. S. Rg. 300 og Cais du Noordhof, D. B. S. Rg. 208; derimod divergerede de efterfølgende en Del med Hensyn til Størrelse, Dybde og Type.

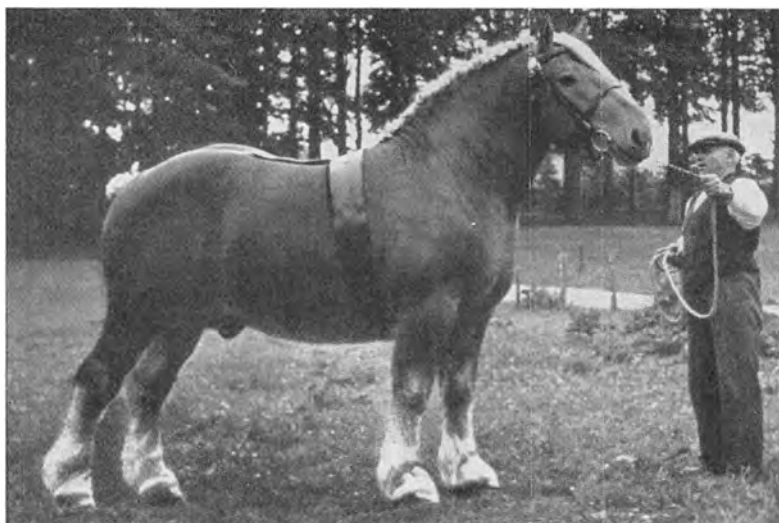
Det 3-aarige Hold var faatalligt og stod en Del under det ældre i Kvalitet. Der uddeltes 3 Sølvmedaljer.

Af 2-aarige Hingste var ligeledes fremstillet 3, hvoraf 2 fik Sølvmedalje og 1 Broncemedalje, og hvis Bedømmelsen gav Udtryk for, at Kvaliteten ikke stod paa Højde med Dommernes Ønsker, kan jeg fuldt ud give Tilslutning.

Blandt de fremstillede Hingste af belgisk Race var der blandt de ældre flere meget gode Individuer, men den fremstillede Ungdom lod adskilligt tilbage at ønske. Til Gengæld stod de fremstillede Hopper gennemgaaende paa et langt højere kvalitetsmæssigt Trin.

I Hold 97, 4 Aars og ældre Hopper med Føl ved Siden, uddeltes 5 Guldmedaljer og 4 Sølvmedaljer. Det var et særdeles godt Hold og med en fortrinlig Hoppe paa Fløjen, *Friska af Agernæs*, der fik Ærespræmie, og efter den fulgte flere meget betydelige Hopper, men uagtet Dyrskuer reglerne paabød, at Hopperne i dette Hold skulde have

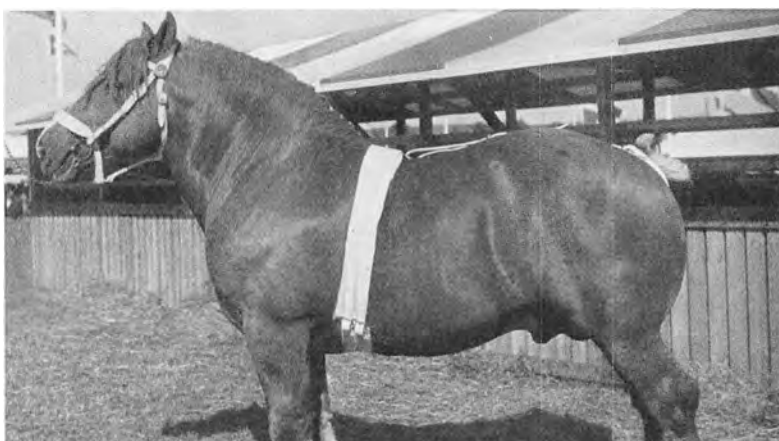
Imperial,
Guldmedalje.
Ejer: Godsejer
Kr. Skov,
Grundet
Avlsgaard, Vejle.
(Kat. 913).

Føl ved Siden, havde Flertallet af de præmierede og deriblandt de 2 første endnu ikke folet. At de, der opfyldte Reglernes Krav, blev stillet ugunstigere i Konkurrencen, er givet; men jeg skal heller ikke skjule, at denne Afvigelse fra Reglerne sikkert bidrog til, at Holdet tog sig bedre ud, end det vilde have gjort, hvis de højt drægtige Hopper var blevet vist derhen, hvor de rettelig hørte hjemme, nemlig Hold 98, 4 Aars og ældre Hopper uden Føl ved Siden. Dette Hold var fortrinligt, og samtlige 8 Konkurrenter fik Guldmedalje. Fløjhopperen, Sigrid D. B. S. Rg. 1052 tillige Ærespræmie. Det var gennemgaaende store, men tillige dybe, brede og velformede Hopper af godt Slag, men der fandtes enkelte, der burde have været førere.

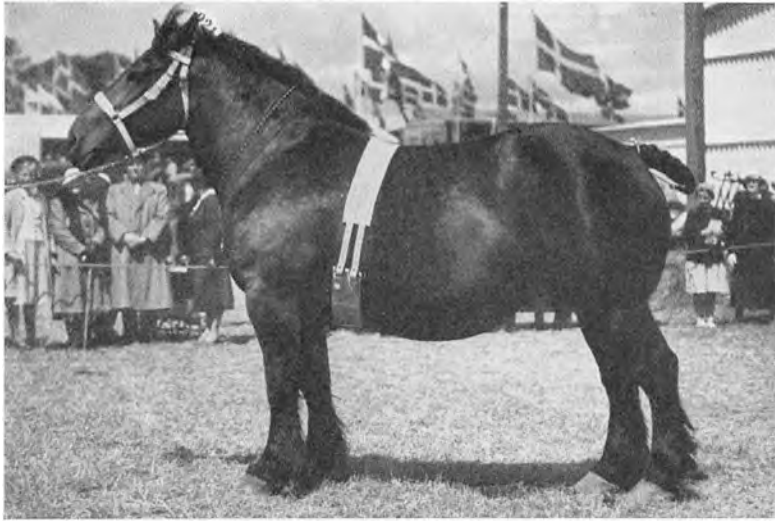
Til treaarige Hopper uddeltes 7 Guld- og 5 Sølvmedaljer, og selvom der i den nederste Ende af Præmierækken fandtes nogle, der stod en hel Del tilbage for de øvrige, var disse til Gengæld særdeles gode og sværlemmede. Jeg finder særlig Anledning til at fremhæve Fløjhopperen, *Frida af Agernæs*, der tillige fik Ærespræmie, og som — uagtet hun mødte med Føl ved Siden — ikke alene var et fremragende Individ, men ogsaa tog sig ud og var selvskreven til Pladsen.

Selvom der saaledes er god Grund til at rose disse 3 Hoppehold, finder jeg ikke, at det med Rette kan gøres for det toaarige Hoppeholds Vedkommende. Der uddeltes her 4 Guldmedaljer, 1 Sølvmedalje samt 3 Bronce-medaljer. Det var et forholdsvis stort Hold, men manglede Ensartethed, og »Halen« var tynd, uagtet den forreste Del af Præmierækken ikke kan betegnes som fremragende.

Forban Juellinge,
D. B. S. Rg. 300
Guldmedalje.

Friska af Agernæs,
D. B. S. Rg. 861
Guldmedalje og
Det Danske
Travelskabs
Ærespræmie.
Ejer: Propr.
O. E. L. Olesen,
Agernæs,
Ebberup.
(Kat. 921).

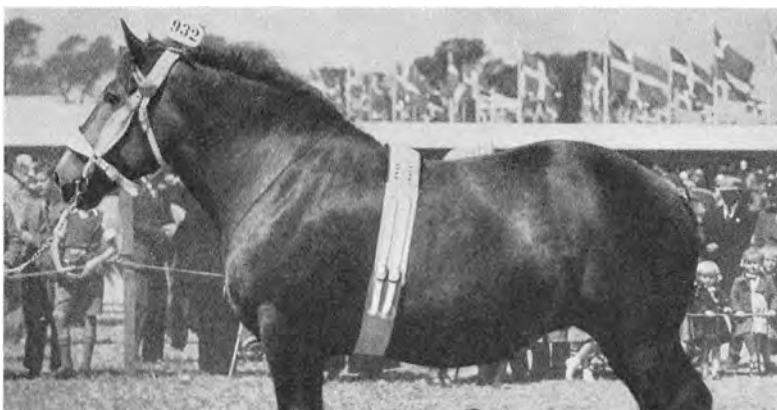
Der fremstilledes Afkom efter 4 Hingste, og Samlingerne efter *Liberal de Hess*, *Albion de Barbencon* og *General de Grandglise* fik Guldmedalje, medens Samlingen efter *Ideal af Løgimose* fik Sølvmedalje. Samlingen efter *Liberal de Hess* bestod af Hingsten selv samt 4 Hopper, der alle havde faaet Guldmedalje. Det var en sjælden smuk, ensartet Samling med fortrinlig Bevægelse, velstillede og rene, men ikke føre Ben. *Albion de Barbencon* kunde kun møde med 2- og 3-aarigt Afkom, og i Samlingen fandtes 4 gode, sværlemmede Hopper med Guldmedalje; men den femte var i denne Forbindelse et Minus. Disse to Samlinger var de øvrige overlegne.

For de belgiske Hestes Vedkommende var Fremstillingen som Helhed meget god, omend noget forskellig. Efter min Mening kneb det med Ensartetheden i Type, og den stærke Variation i Kuløren bidrog vel nok yderligere til at fremhæve dette. Desuden kunde Benføreheden hos nogle ønskes større.

*

Bellahøjdstillingen viste paa tydelig Maade, at der indenfor Danmarks svære Hesteavl arbejdes ihærdigt for at bringe denne for vort Landbrug, ja, for hele vort Samfund, betydningsfulde Avl op paa det bedst mulige Stade, og gennem den Demonstration af de opnaaede Resultater, som hver af de to Avlsretninger viste, blev der god Lejlighed for alle i den svære Hesteavl interesserede til at skabe sig et godt Grundlag for at tage Stilling til, hvilken Race han vil benytte, den stedege nationale, eller den af fremmed Oprindelse.

Sigrid,
D. B. S. Rg. 1052
Guldmedalje og
De samv. danske
Andels-
forsikrings-
selskabers
Ærespræmie

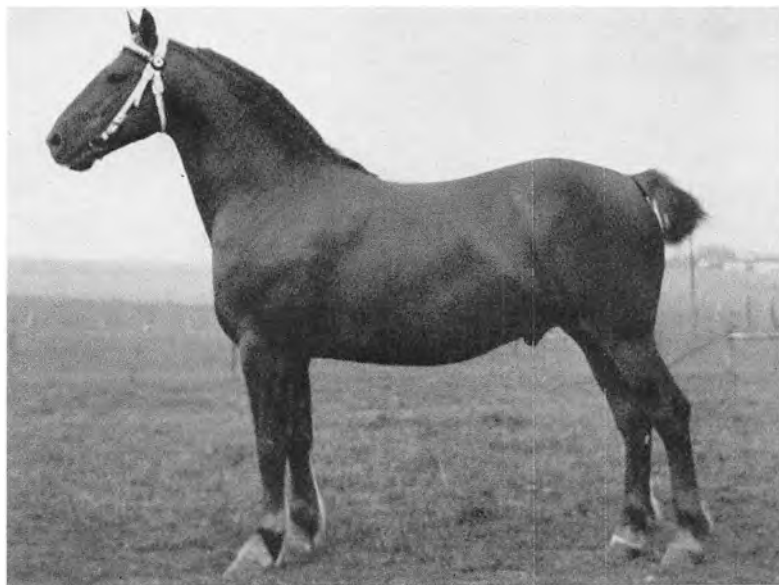

Den lettere Hesteavl *Ved Statskonsulent A. L. Søndergaard***Frederiksborghestene**

Som en smuk Anerkendelse af Frederiksborgavlens nuværende Placering indenfor dansk Landbrug var der paa Linie med den jyske Race givet Plads til at fremstille 50 Frederiksborgheste, Hingste og Hopper efter frit Valg. Bestyrelsen for de Samvirkende Frederiksborg-Hesteavlsforeninger havde sammen med undertegnede paataget sig Ansvaret for Udtagelsen af Dyrene, saaledes at Samlingen kunde blive det bedst mulige Udtryk for Racens nuværende Standard. Det var endvidere Hensigten at demonstrere, at man i Overensstemmelse med Tidens Udnyttelse af Hestene indenfor Avlen nu tilstræbte en lettere Trækhest, samtidig med at man dog saavidt muligt bevarede de gode Egenskaber, der altid har gjort Frederiksborghestene saa økonomiske og behagelige i Brugen. Fremstillingen skulde tillige helst være Udtryk for Avlens Udbredelse, hvorfor der maatte udtages Dyr baade fra Sjælland, Bornholm og Jylland.

Samlingen paa Skuet viste, at det i nogen Maade var lykkedes at imødekomme disse forskellige Krav uden at bryde Helhedsindtrykket af den typemæssige Ensartethed, der i de senere Aar er blevet stærkt fremherskende indenfor Racen. Gennemsnitsstørrelsen af de udstillede Dyr var 168 cm, og Vægten varierede for de voksne Dyrs Vedkommende fra 600—650 kg. Gjordmaalet varierede fra 200—220 cm, hvilket er Udtryk for en særdeles tilfredsstillende Dybde og Bredde for en lettere Trækhest. Hos enkelte af Dyrene var Lemmerne knap føre nok; men til Gengæld var Kravet om Kvalitet og god Bevægelse konsekvent gennemført, Bygningstræk, der har reel Værdi baade i Handel og Brug, hvorfor man indenfor Avlen i sin Helhed heller ikke paa nogen Maade gaar paa Akkord med Fordringerne i denne Henseende.

Naar man tager i Betragtning, at Racen til en vis Grad er i Støbeskeen, under

„Midsjællands
Juvel“, Reg. 235.
Guldmedalje.
Ejer: Sorøegnens
Hesteavlsfor-
ening. (Kat. 962).

„Elegant“,
Reg. 249. Guld-
medalje. Ejer:
Haslev og O.
Hesteavlsfor-
ening. (Kat. 965).

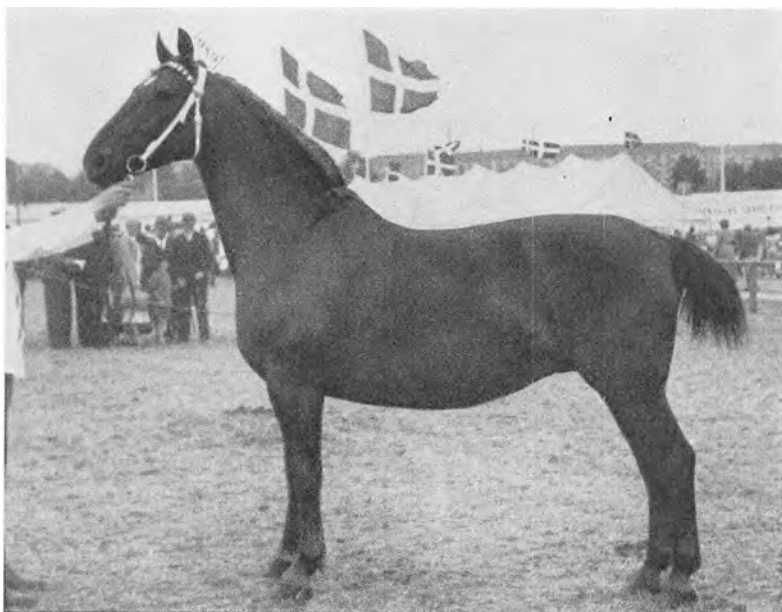

HerthaSilkemose.
Stb. 1378 Guld-
medalje. Ejer:
Gdr. Laur.
Danielsen, Abild-
øre, Braade.
(Kat. 975).

Omdannelse fra en Kørehest til en lettere Trækhest, vilde det næsten være overnaturligt, om der ikke i en saa stor Samling skulde være enkelte Dyr, der endnu ikke helt tilfreds-
stillede Fremtidens Avlsformaal. Oprangeringen var af Dommerne foretaget med
dette Formaal for Øje, og at Afgivelserne ikke var store fremgaar bl. a. deraf, at der
i hele Samlingen ikke blev uddelt en eneste Broncemedalje, men 24 Guldmedaljer og
26 Sølvmedaljer.

Afdelingen omfattede 8 Hingste og 42 Hopper, repræsenterende de forskellige
Aldersklasser fra 2 til 12 Aar. Desuden kunde der af de udstillede Dyr udtages to

*Lyna Blomme-
gaard. Reg. 1436.
Guldmedalje.
Ejer: Gdr. N. P.
Christiansen,
Skallerup pr.
Vordingborg.
(Kat. 989).*

smukke Samlinger af Afkom efter Hingstene »Juvel II«, Stb. 322, og »Juvel Danstrup«, Stb. 327. Begge Samlinger fik Guldmedalje og Ærespræmie.

I sin Helhed var Udstillingen tilfredsstillende for Frederiksborgavlens og vil sikkert blive medvirkende til at udbrede Forstaaelsen af, at vi i denne Race har en virkelig hensigtsmæssig, tidssvarende, billig og fortrinlig Arbejdskraft til store Dele af dansk Landbrug og en god Kørehest til de Byerhverv, der endnu bruger saadanne.

Oldenborghestene (Svært Halvblod)

Avlen med denne Race drives fortrinsvis paa Sjælland og Fyn, omend den ogsaa i de senere Aar har vundet Indpas saavel i Jylland som paa Lolland-Falster. Der var tildelt Racen Plads til 20 Repræsentanter, og de respektive Landsdeles Organisationer blev enige om at udtage 10 af disse fra Sjælland og 10 fra Fyn, ialt 4 Hingste og 16 Hopper.

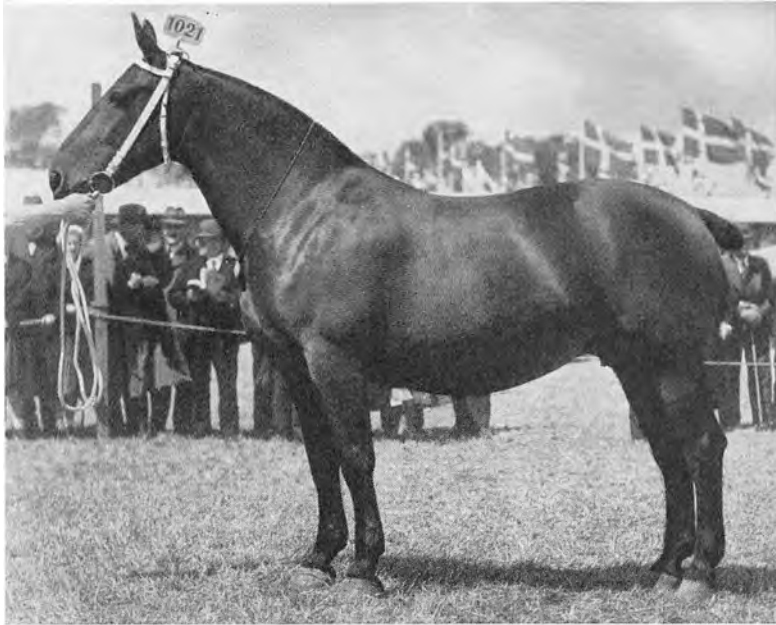
Udstillingen gav saaledes Anledning saavel til en Konkurrence mellem de forskellige Dyr, som mellem de forskellige Landsdele. Ved denne tilkendtes der Fyn og Sjælland samme Antal Guld- og Sølvmedaljer. Dog var det baade for Hingsternes og Hoppernes Vedkommende Dyr fra Fyn, der stod paa Fløjen. Tidligere har Avlen paa Fyn været drevet med en lidt ædlere Type end paa Sjælland; men Udstillingen viste, at denne Forskel nu var udlignet igennem nærmere Samarbejde og Enighed om Avlsformaalet. En udpræget Landbrugshest i Modsætning til de tidligere, noget højtstillede Køreheste.

Avlen drives her i Landet med et gennemgaaende særdeles godt Avlsmateriale, og Samlingen i sin Helhed var Udtryk for en relativ høj Standard. Den omfattede som nævnt 4 Hingste og 16 Hopper i de forskellige Aldersklasser, og der uddeltes 13 Guldmedaljer og kun 7 Sølvmedaljer.

*Fyrsten
Gravvænge II,
Stb. 163. Guld-
medalje og
Landsorganisa-
tionen for den
lettere Hesteavl
i Danmarks
Ærespræmie.
Ejer: Forp. Johs.
Rosager, Grav-
vænge pr. Vej-
strup.
(Kat. 1014).*

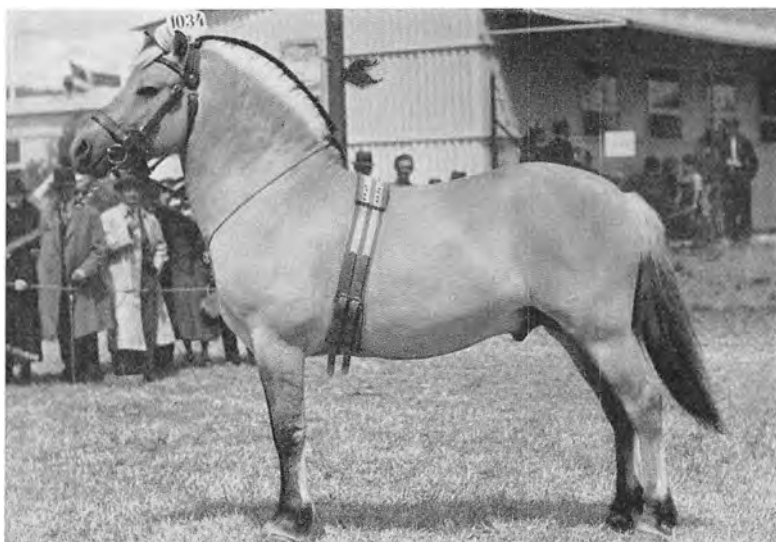
*Jutta Sallinge,
Stb. 450. Guld-
medalje og Det
Danske Travsel-
skabs Ærespræ-
mie. Ejer: Gdr.
Knud Krogh,
Sallinge pr. Høj-
rup. (Kat. 1021).*

Blandt de fra Fyn udstillede 10 Dyr var Halvdelen efter Hingsten »Enno Salling-
lund«, Stb. 162, og denne smukke Indsats i Avlen præmieredes med Guldmedalje (for
Afkomsamling).

De afholdte Trækprøver og Fremstillingen af Forretningskøretøjerne fra Kongens Bryg-
hus gav yderligere Anledning til at vække Opmærksomheden om Hestene af denne Race.

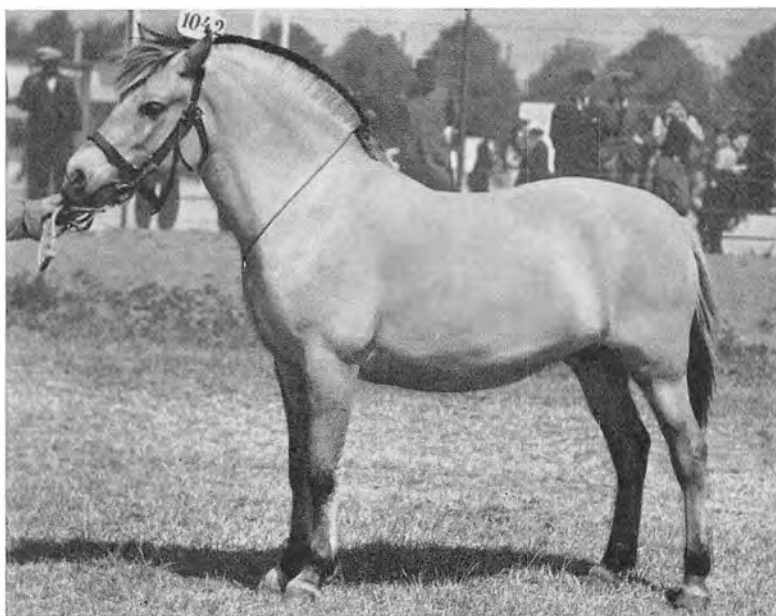
Hans,
Guldmedalje og
De samv. danske
Husmands-
foreningers
Ærespræmie.
Ejer:
St. Restrup
Hesteavlslf.
Sønderholm.
(Kat. 1034).

Husmandshestene

For første Gang ved en saa højofficiel Lejlighed som Bellahøjudstillingen, var der aabnet Adgang for den forholdsvis nyorganiserede Avl af mindre Heste indenfor de jyske Husmandsforeninger. Blot for ti Aar siden havde en Fremstilling af denne Art af mange Grunde været utænkkelig; men naar disse Heste nu kunde møde frem paa lige Fod med vore gamle Racer, er det et levende Udtryk for den Brydningstid, vor Hesteavl gennemlever, og om den Ændring og Tilpasning efter Udnyttelsen, vi helt og fuldt skal opnaa, før Avlen er i Overensstemmelse med sit Formaal. Forstaaelsen heraf

Kunni,
Guldmedalje og
Det danske
Travelskabs
Ærespræmie.
Ejer:
I. Lundgaard,
Særkjær,
Holstebro.
(Kat. 1042).

er i Færd med at vokse sig stærk, og Bellahøjdstillingen vil blive staaende som et smukt Udtryk for, at man i hvert Fald indenfor de Kredse, der havde Ansvaret for Udstillingen, er klar over Forholdet og Udviklingen.

Naar Udstillingen specielt omfattede de jyske Husmandsforeninger og ikke f. Eks. de danske Husmandsforeninger, skyldes det, at det kun er i Jylland, denne Avl er organiseret direkte under Husmandsforeningerne. Paa Sjælland og Bornholm, hvor det fortrinsvis drejer sig om Frederiksborgheste, indgaar Avlen under de Samvirkende Frederiksborg-Hesteavlsforeninger, hvoraf ca. Halvdelen af Medlemmerne henhører under Begrebet Husmænd og mindre Landbrugere.

Det kunde maaske i denne Forbindelse være rigtigt at fremhæve den smukke Plads i Frederiksborgafdelingen, som Hadstenegnens Frederiksborghingst fik ved Rangeringen, idet den stod som Nr. 4 og var den første med Sølvmedalje. I det Statshus, som Jordlovsudvalget havde ladet opføre paa Bakken, og hvor Husmand Valdemar Jørgensen, »Lykkens Prøve« pr. Sandby, residerede, var Hestene repræsenterede ved to kønne Frederiksborghopper, af hvilke den ene var udtaget som Reserve til Frederiksborgafdelingen.

Fra de jyske Husmandsforeninger var fremstillet ialt 30 Heste, 26 af norsk Vestlandsrace og 4 første Generations Krydsninger mellem Frederiksborghingste og »Russerhopper«.

Nordbaggerne

For Hestene af norsk Vestlandsrace var det egentlig et ret strengt Krav, at kun hjemmefødte, racerene Dyr kunde fremstilles. Naar det alligevel kunde lade sig gøre at møde med saa stor og gennemgaaende god Samling, skyldes det i første Række, at der fra gammel Tid har været drevet en Del norsk Avl i Nordjylland, selv om Afstamningen for de fleste af de af Hestehandlerne tidligere importerede Dyr enten aldrig har eksisteret eller ikke er blevet opbevaret, hvorfor Afstamningen paa mødrene Side i de fleste Tilfælde var daarligt oplyst, saaledes at det ved Udtagelsen af Hopperne i vid Udstrækning var nødvendigt alene at have Opmærksomheden rettet mod Typen og Præget.

Alle de fremstillede Hingste var efter Fædre, der er indført fra Norge i de sidste 6 Aar og med fuldstændig Stamtavle.

Afdelingen omfattede 6 Hingste og 20 Hopper. Alle Dyrerne, med Undtagelse af eet, tilhørte de yngre Aldersklasser fra 2—5 Aar, hvilket staar i nøje Forbindelse med, at Avlen kun i faa Aar er drevet rationelt her i Landet. 2 af Hingstene fik Guldmedalje og 4 Sølvmedalje. Af Hopperne fik 7 Guldmedalje, 10 Sølvmedalje og 3 Broncemedalje.

Det var et særdeles tilfredsstillende Resultat og Udtryk for, at Avlen med denne Race har opnaaet en smuk Position her i Landet.

Krydsningerne

Endelig var der fra de jyske Husmandsforeninger fremstillet de fire tidligere omtalte Krydsningsprodukter imellem Frederiksborghingste og »Russerhopper«. De var en god Illustration af, at denne Krydsning er meget heldig og giver en Type, der paa Linie med Nordbaggerne har deres Mission i Bekæmpelsen af Importen. Nordbaggerne

er bedst egnede til Renavl, hvorfor Udbredelsen maa gaa forholdsvis langsomt, medens Antallet af »Russerhopper« er til Raadighed i et betydeligt Omfang, saaledes at vi ved den gennemførte Krydsning med Frederiksborghingste hurtigere kan udelukke Importen og dog opnaa en velegnet Hestetype for det mindre Landbrug. Ogsaa disse er saaledes et Led i det store landøkonomiske Arbejde, som Bellahøjudstillingen paa alle Omraader var Udtryk for.

Travheste

Avlen med Traverser drives her i Landet næsten udelukkende med Heste af amerikansk Oprindelse og er i Øjeblikket inde i en Fornyelsesperiode, hvorfor Bestemmelsen om, at kun danskfødte Heste kunde fremstilles paa Udstillingen, virkede temmelig generende for denne Race. Desuden fandt Udstillingen Sted midt i Travbanernes Højsæson, saa alt indfødt væddeløbsdygtigt Materiale i Alderen fra 2 til 12 Aar var i Træning paa Banerne og derfor ikke egnede til Dyrskue. Det var saaledes ret vanskeligt at finde selv et saa forholdsvis lille Antal, som det her skulde dreje sig om, og kun ved at lade Halvdelen af Samlingen bestaa af etaarige Plage lykkedes det at give et nogenlunde Indtryk af denne nu landsomfattende Avl, der dog ellers staar ret højt og i en Række Aar har øvet en betydelig Indflydelse paa den tilsvarende Avl i Norge og Sverige.

Afdelingen omfattede ialt 10 Dyr: 1 ældre, 1 treaarig Hingst og 5 etaarige Hingste samt 3 Hopper. Der blev kun uddelt en Guldmedalje, 8 fik Sølv- og 1 Broncemedalje.

Det var særlig hos 4 af de etaarige Plage og hos to af Hopperne, at man fandt den

Chestnut Dear,
D. Tr. Stbg.
Nr. 3508.
Sølvmedalje.
Ejer: Stutteriet
Karensdal,
Odder.
(Kat. 1075)

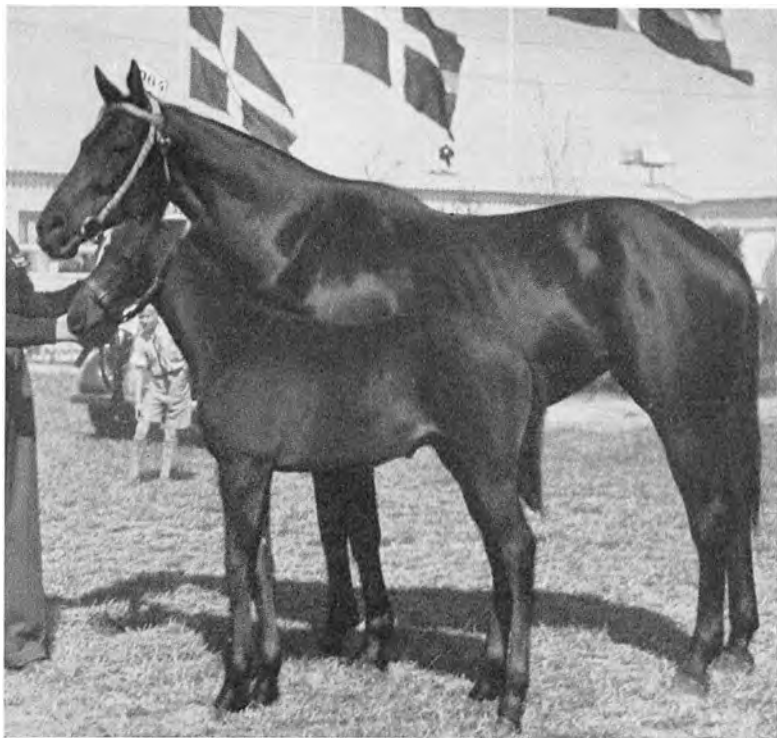
Væddeløbstype, man fremtidig maa tilstræbe i Avlen, medens Resten enten tilhørte en lidt antikveret Type eller var Produkt af en Krydsning af fransk og amerikansk Blod, man ikke sætter særlig højt i danske Travkredse.

Fuldblodsheste

Af Fuldblodsheste var der kun fremstillet 9. Heraf var 4 Følhopper, 1 Goldhoppe og 4 etaarige Plage. Ved Udtagelsen havde man ogsaa her mødt de samme Vanskeligheder, som er omtalt under Traverne, nemlig at det bedste Materiale var i Arbejde paa Banerne. Men de udstillede Dyr viste dog, at man meget vel her i Landet kan producere Fuldblodsheste, der baade med Hensyn til Eksteriør og Præstationer paa Banerne staar ret højt. Der blev uddelt 3 Guldmedaljer, 4 Sølv- og 2 Broncemedaljer.

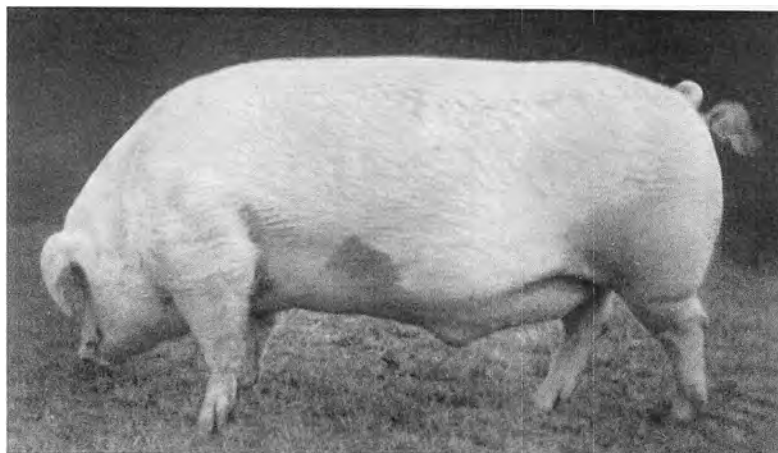
De to Hopper, der fik Guldmedalje, var begge ret betydelige Dyr med meget store Linier, omend ikke helt ensartede med Hensyn til Størrelsen. Begge har de desuden paa Banen vist sig paa Højde med de bedste indførte Heste. Blandt de etaarige var »Scheiken« den betydeligste. Det var en veludviklet, ædel, harmonisk bygget og lovende Plag.

Hele Samlingen gav iøvrigt Udtryk for, at der ogsaa indenfor denne Avlsretning nu arbejdes maaltbevidst paa at bringe Avlen ind i mere rationelle Baner, saaledes at der aabnes Mulighed for ved Hjælp af Fuldblodshingste at kunne producere en dansk Ridehest.

Kamma, Nr. 531
Guldmedalje og
Det danske
Travelskabs
Ærespræmie.
Ejer: Direktør
A. M. Christen-
sen, Krogenberg
pr. Kvistgaard.
(Kat. 1064).

*Falck,
Guldmedalje.
Ejer: Gdr.
Johs. Schlosser,
Aarlundgaard
Avlsc. Lintrup.
(Kat. 1132).*

Svinene *Ved Konsulent K. M. Jensen, Holbæk*

For dansk Landbrug, og ikke mindst for Svineavlen var Landbrugsudstillingen 1938 en Begivenhed af Rang. — Der var fri Anmeldelse af Dyr indenfor de to Racer »dansk Landrace« og »den store hvide Yorkshirerace«, der er de eneste 2 Racer, med hvilke der i Danmark drives en maalbevidst Avl, men der var samtidig sat en Grænse for, hvor mange Dyr, der kunde fremstilles. Indenfor de to Racer var der aabnet Plads for Fremstilling af Svin i 9 Hold bestemt efter Alder og Køn. I Henhold til Planen kunde der fremstilles indtil 460 enkelte Dyr og 40 Gylte-Samlinger af Landrace og 80 enkelte Dyr og 10 Gylte-Samlinger af Yorkshirerace. For alle Landraceholdene oversteg Antallet af Indmeldelser Maksimum, medens der af Yorkshirerace ikke blev anmeldt saa mange, som der var aabnet Plads for. Da det paa Forhaand maatte antages, at Anmeldelserne vilde overskride det projekterede Antal, og da man ønskede en saa fyldig Repræsentation som muligt fra alle Landets Dele, blev der nedsat et Udvalg til at udpege de Dyr, der fandtes bedst egnede til Fremstilling. Der blev derefter udpeget 567 Dyr af Landrace og 49 af Yorkshirerace til Fremstilling. Det var i Grunden lidt flere end Udtagelsesudvalget var helt tilfreds med, men Udstillingens Ledelse ønskede, at der fremstilledes saa nær op mod det projekterede Antal som muligt. Fra de Egne af Landet, som ligger fjernest fra Udstillingspladsen var der kun sparsomt med Indmeldelser; idet adskillige Avlere med gode Dyr havde holdt sig tilbage. Selv om Udstillingen blev fyldig nok og Kvaliteten af det udstillede god, vilde der kunne være skabt en endnu smukkere Udstilling, saafremt alle Avlere med gode Dyr havde anmeldt, eller hvis Udtagelsesudvalget kun havde haft det ene Formaal at udpege de fineste og mest ensartede Dyr af den Type og Bygning, Udvalget forment var den rigtige, og Indtrykket af Udstillingen vilde være bleven endnu bedre. — Det var imidlertid ønsket paa Udstillingen at give et Billede af Avlsdyrbestanden fra alle Landets Dele i saa stort Omfang, at det tydeligt fremgik, at det ikke alene var Spidserne, der blev fremstillet, men at det udstillede var Udtryk for den Avlsdyrbestand, der er almindelig indenfor Avlen.

De fleste af de udtagne Dyr mødte frem paa Udstillingen. Saaledes fremstilledes 87,8 pCt. af Landracen og 93,3 pCt. af Yorkshireracen. Det er en høj Mødeprocent, naar det tages i Betragtning, at Udtagelsen fandt Sted ca. 3 Maaneder før Udstillingen, og at mange af de udeblevne Dyr var afskaaret fra at møde paa Grund af Mund- og Klovesygeafspærringerne.

Saa godt som alle de mødte Dyr fremstilledes i god Kondition, og kun rent undtagelsesvis stødte man paa Dyr, der brød den iøvrigt særdeles smukke Udstilling.

Svinene var anbragt i gode Stalde, og befandt sig under de 10 Dages Ophold paa Udstillingen særdeles vel. Under Bedømmelsen blev Dyrene præsenterede for Dommerne udenfor Foldene, og Vejret var under Bedømmelsen fint, saa denne foregik under saa gunstige Forhold som vel muligt paa Udstillingens første Dag.

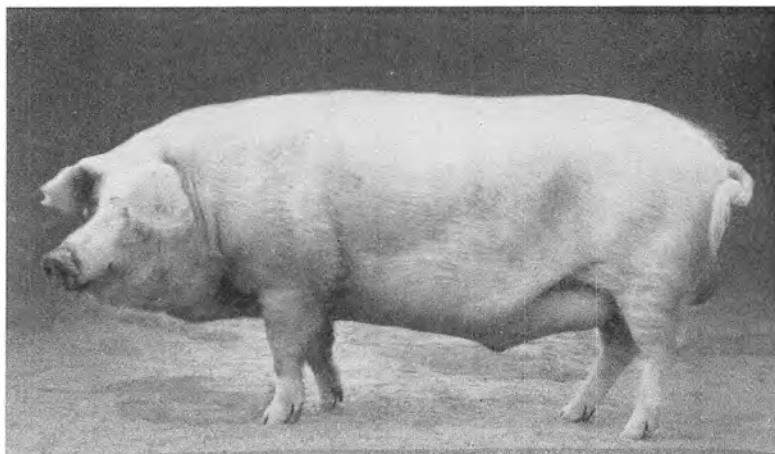
I hosstaaende Tabel er givet en Oversigt over, hvad der er antaget, og hvad der er mødt indenfor de forskellige Hold, og hvorledes Anerkendelsen er fordelt.

Landrace.			Anerkendelser				Yorkshirerace.			Anerkendelser			
Hold	Antaget	Mødt	Guldm. + Ærespr.	Guldmedalje	Sølvmedalje	Broncemedalje	Hold	Antaget	Mødt	Guldm. + Ærespr.	Guldmedalje	Sølvmedalje	Broncemedalje
137	49	45	1	14	22	8	146	4	4	1	1	2	
138	54	47	1	4	29	13	147	0					
139	39	37		5	19	13	148	4	4		2		2
140	34	30		8	12	10	149	3	3			1	2
141	57	40	1	13	24	2	150	10	8		4	4	
142	42	32	1	9	13	9	151	2	2		1	1	
143a	53	45	1	15	15	14	152	10	9	1	3	5	
143b	51	44	2	15	18	9							
144	56	55	1	6	32	16	153	4	4		2	2	
145	44	41		5	13	23	154	4	4			4	
479	416	8	94	197	117		41	38	2	13	19	4	

Der er saaledes til Landracen uddelt 8 Guldmedaljer med Ærespræmie, 94 Guld-, 197 Sølv- og 117 Broncemedaljer. Til Yorkshireracen 2 Guldmedaljer med Ærespræmie, 13 Guld-, 19 Sølv- og 4 Broncemedaljer. Omregnet i pCt. af det fremstillede bliver det for Landracens Vedkommende 24,5 % Guld-, 47,4 % Sølv- og 28,1 % Broncemedaljer. De tilsvarende Procenter for Yorkshireracen er 39,5, 50,0 og 10,5.

For Landracens Vedkommende nedstammer alle de udstillede Dyr fra to Ornefamilier, Ornerne *Rasmus*, født 1895 Stbg. Nr. 2 og *Odder*, født 20. December 1897 Stbg. 11. Indenfor disse 2 Ornefamilier er der særlig 2 Orneslægter, som gør sig stærkt gældende, det er Efterkommere efter Ornen Nr. 20, *Strand* født 8. December 1928, Stbg. Nr. 3545, der er 15. Led i direkte Hankønslinie efter Ornen *Rasmus*; og Ornen *Stendys Marien-*

Nr. 15 Ole,
Guldmedalje.
Ejer: Gdr.
N. Jacobsen,
Nytoftregaard
Avlsc. Odense.
(Kat. 1111).

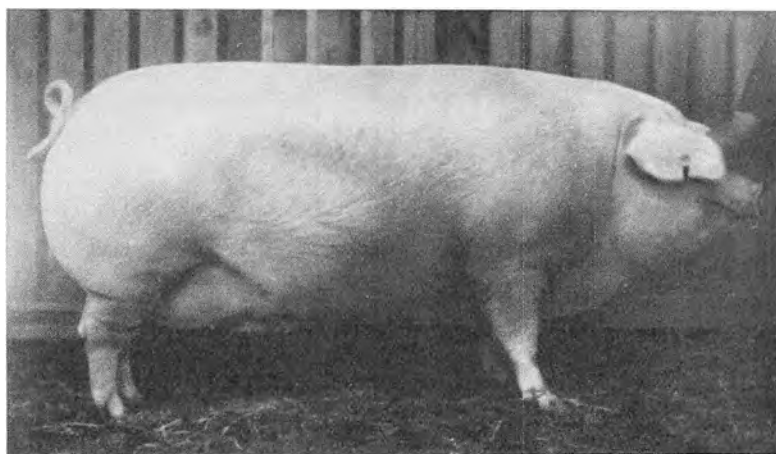
dal, født 2. August 1927, Stbg. Nr. 2965, der er 16. Led efter Ornen *Odder*. Disse to Orner ligger ikke længere tilbage, end de fleste, der beskæftiger sig med Svineavl, vil kunne huske dem.

Slægten efter Nr. 20 *Strand* skal omtales først, da denne Orne er Fader til Udstillingens næstældste Orne, Kat. Nr. 1102, *Frederik Sten*, født 14. Januar 1933, der atter gennem 11 Sønner, hvoraf de 5 fremstilledes, er Stamfader til en stor Gruppe af Orner. De 5 Sønner tildeltes alle Guldmedalje, og Sønnen *Knag*, Kat. Nr. 1110, er atter Fader til Fløjornerne i de 2 ældste Hold Orner, og en Søn af *Knag* er atter Fader til Fløjornerne i yngste Hold Orner. Ialt er der udstillet 19 Orner efter *Knag*, af disse tildeltes 3 Guldmedalje, 10 Sølvmedalje og 6 Broncemedalje. *Frederik Sten* havde ikke mindre end 47 Efterkommere fremstillet paa Udstillingen, hvilket i Betragtning af, at han selv var udstillet, er ganske enestaaende.

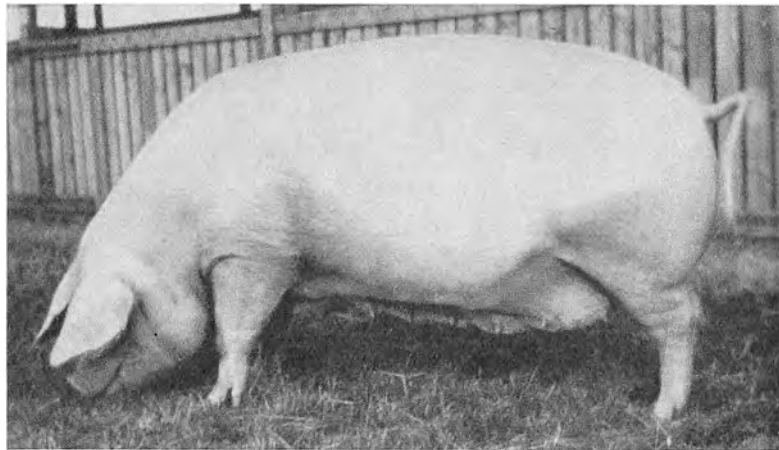
Den anden Gruppe, som gør sig stærkt gældende, er Slægten efter *Stendys Mariendal*. Her er nok et større Antal Dyr end i Gruppen efter *Frederik Sten*, men ingen af de fremstillede Orner mødte frem med saa mange Efterkommere. Det er særlig gennem Sønnen *Sten Honum* og dennes Sønner, at Slægten nu florerer. Fløjornerne i næstungste Hold Orner hører til denne Slægt.

Kvaliteten af de udstillede Dyr var med nogle faa Undtagelser absolut god, den gode Længde og den gode Ryg gik igennem overalt, men gaar man Bygningen nærmere efter, kan det maaske siges, at Ensartetheden kunde have været større, og man kan heller ikke sige, at Benstillingen eller Benenes Styrke i alle Tilfælde var fuldtud

Mariendal Nr. 70.
Guldmedalje og
Chaub & Co's
Ærespræmie.
Ejer: Gdr.
Sigurd Christen-
sen, Mariendal
Avlsc. Flemming
(Kat. 1465).

Brørup Nr. 15
Guldmedalje.
Ejer: Grd.
Kristian Koed,
Brørup.
(Kat. 1432).

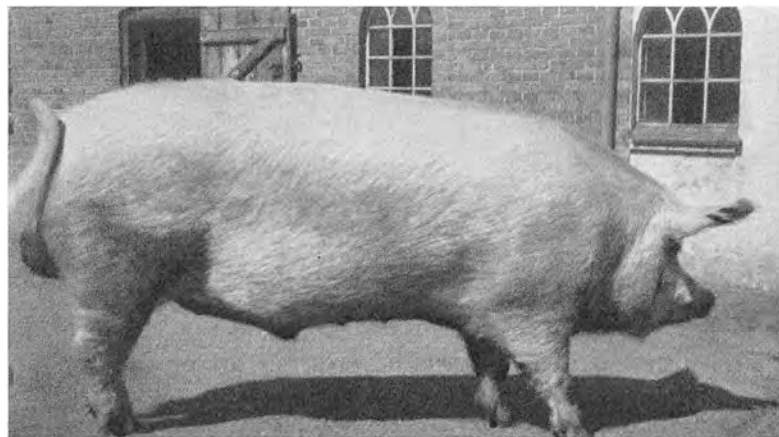

tilfredsstillende. Men i Betragtning af, at Landracen er en forholdsvis ung Race, hvor man ikke alene har tilstræbt en ganske bestemt Bygning, men i lige saa høj Grad tilstræbt at skabe en Race med ensbeskafne Anlæg for Frugtbarhed, for Trivelighed og for en fin Baconkvalitet, saa er vi i Løbet af Aarene fra 1900 til nu naaet et forbavsende Skridt frem mod det Maal, der den Gang blev sat: *at skabe en Baconrace, der tilfredsstiller baade Producenter og Konsumenter.*

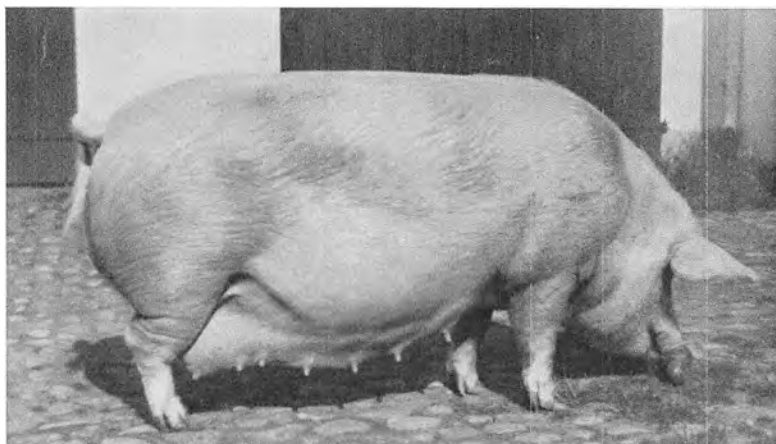
Betragter man de enkelte Hold nærmere paa Grundlag af de tildelte Anerkendelser, vil man se, at ældste Hold Orner staar bedre end de følgende, idet der til dette Hold er uddelt 33,3 % Guldmedaljer, 48,9 % Sølvmedaljer og 17,8 % Broncemedaljer, medens de efterfølgende Ornehold laa noget lavere, nærmest kommer yngste Hold med 26,7 % Guldmedaljer, 40,0 % Sølvmedaljer og 33,3 % Broncemedaljer, og de to mellemliggende Hold nøjes med henholdsvis 10,6 og 13,5 % Guldmedaljer, og 27,7 og 35,1 % Broncemedaljer, og Resten Sølvmedaljer.

For Søernes Vedkommende ligger alle Holdene undtagen yngste med fra 31,3 op til 38,6 % Guldmedaljer og med 20,5 til 29,1 % Broncemedaljer, undtagen ældste Hold, der kun har 5 % med Broncemedalje, men 60,0 % med Sølvmedalje. Yngste Hold Søer har derimod ikke opnaaet saa høje Anerkendelser, der er her kun uddelt 12,7 % Guldmedaljer, 58,2 % Sølvmedaljer og 29,1 % Broncemedaljer. — Gyltesamlingerne ligger endnu lavere; idet der her er uddelt 12,2 % Guldmedaljer, 31,7 % Sølvmedaljer og 56,1 % Broncemedaljer. Blandt Søerne er det altsaa de yngste, som staar ringest, men særlig Gylteholdet er ogsaa et vanskeligt Hold at udstille i.

Nr. 20, Roland
Stbg. 4187.
Guldmedalje og
De danske
Andelsslagteriers
Ærespræmie.
Ejer:
Gdr. H. Hansen,
Tarup Toftegaad
Avlsc. Aarslev
(Kat. 1583).

Betzyslyst Nr. 26,
 Stbg. 16.566.
 Guldmedalje og
 Fællesledelsen til
 Svineavlens
 Fremme i
 Fyns Stifts
 Ærespræmie.
 Ejer: Forp.
 Johs. Hansen,
 BetzyslystAvlsc.,
 Faaborg.
 (Kat. 1606).

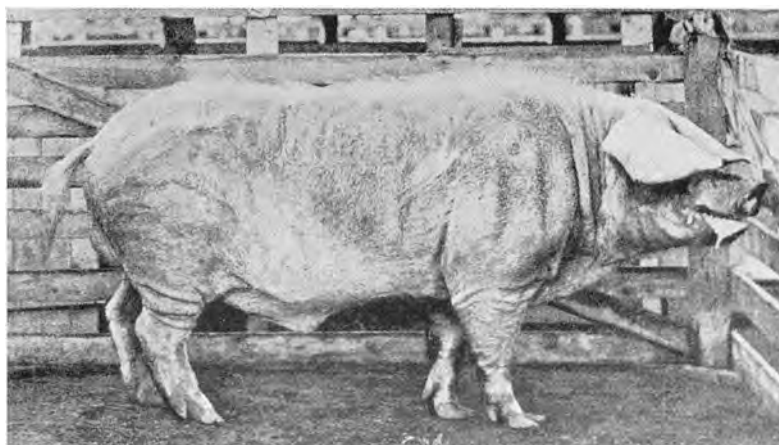

Yorkshireracen var jo ikke saa fyldigt repræsenteret. Efterhaanden som den danske Landrace er forbedret, foretrækker Producenten denne Race, selvom Yorkshireracen ikke paa noget Punkt er Landracen underlegen, men Yorkshireavlerne bliver færre og færre, og derved vanskeliggøres Avlen yderligere. Imidlertid præsterede de faa Yorkshireavlere, vi endnu har, en virkelig fin Udstilling, selvom den ikke var saa fyldig som ventet. Man fik imidlertid Indtryk af, at Yorkshiresvinet har en lidt stærkere Konstitution end Landsvinet, medens Forskellen i Bygning ikke er stor, og kan selvsagt ikke være det, da der stilles de samme Fordringer, saavel til Frugtbarhed som til Trivsel og en fin Baconvare. Yorkshireracen, som den var repræsenteret ved Landbrugsudstillingen, var i enhver Henseende paa Højde med Landracen. Der uddeltes til Orner 36,4 % Guldmedaljer, 27,3 % Sølvmedaljer og 36,4 % Bronze-medaljer. — Til Søerne uddeltes 47,8 % Guldmedaljer og 52,2 % Sølvmedaljer. De fremstillede Gylte fik alle Sølvmedalje. De uddelte Anerkendelser tyder saaledes ikke paa, at denne Race skulde ligge under Landracen.

Det ligger lige for at drage en Sammenligning mellem Landbrugsudstillingen 1938 og det sidst afholdte Landsskue, Landmandsforsamlingen i Odense 1900, hvor der ogsaa var udstillet Svin af de samme Racer, som her, da dette tydeligt viser, hvilken Udvikling ikke alene Avlen, men ogsaa Svineproduktionen har haft i denne Periode. — For Sammenligningens Skyld maa det erindres, at der til Landmandsforsamlingen 1900 var aabnet Adgang for alle Udstillere uden nogen Indskrænkning, og det anmeldte Antal var da 153 Stkr. Svin af Landrace og 188 af Yorkshirerace. Det falder da straks i Øjnene, at Yorkshireracen den Gang oversteg Landracen i Antal, og dernæst vil man lægge Mærke til, at Landracen nu er mangedoblet, medens Yorkshireracen er svundet ind til mindre end en Trediedel og nu udgør næppe en Tiendedel af de udstillede Svin. Dette staar ganske afgjort i Forbindelse med den Udvikling, Landracen har gennemgaaet i denne Aarrække. De faa, der erindrer, hvorledes Svinene den Gang saa ud, og da i Særdeleshed erindrer, hvor uensartet Materialet var, vil se den enestaaende Fremgang. — Til Belysning heraf skal her blot anføres Billedet af Ornen Rasmus, født 1895, Stbg. Nr. 2, der fik 1. Præmie, og som den Gang blev betragtet, ikke alene som Skuets, men ogsaa som Landets bedste Orne, og til Sammenligning hermed de foran anførte Billeder af de højest præmierede Orner ved Landbrugsudstillingen 1938.

Dertil kommer saa, at man den Gang stod med Svin af højest uensartede Anlæg for Frugtbarhed og Trivsel, ligesom Anlægene for Flæskekvalitet langt fra var gode. Man skulde ved stadigt Udvalg søge at forbedre disse Forhold, og først 7—8 Aar senere kunde man tage Spørgsmaalet om Trivsel og Flæskekvalitet op til syste-

Rasmus, f. 1895.
Stbg. Nr. 2.

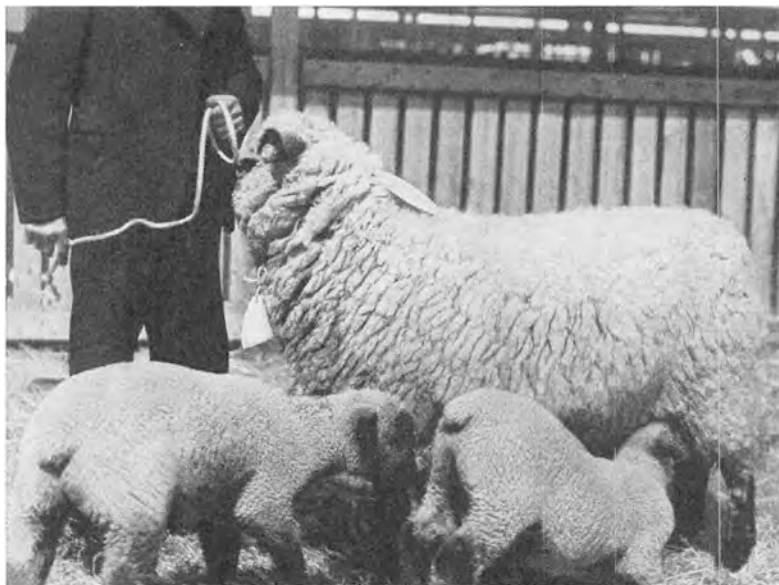
matisk Undersøgelse, hvorefter der igen gik adskillige Aar, forinden man kunde begynde at foretage sit Udvalg paa Grundlag af disse Undersøgelser.

*

Til Belysning af, hvor langt der er naaet paa Grundlag af Udvalg efter Oplysninger ved disse Undersøgelser, men ogsaa til Belysning af de Egenskaber, Udstillingssvinene ved Landbrugsudstillingen, der alle havde deres Rod i Avlscentrene, er i Besiddelse af, skal her til Slut anføres nogle Gennemsnitstal for det sidste Aar vedrørende Frugtbarhed og Levedygtighed, Trivselighed og Flæskekvalitet, Resultater, der i udstrakt Grad er efter de Dyr, der var udstillet.

Forhold vedrørende Frugtbarhed	Landrace.	Yorkshirerace.
Antal Kuld, født i Perioden $\frac{1}{9}$ 37— $\frac{31}{8}$ 38.....	5.875	191
Gennemsn. af samtlige Kuld i samme Periode		
ved Fødsel	11,6	12,3
ved Fravænning	9,1	9,4
pCt. Levedygtighed til Fravænning.....	78,5	76,7
Forhold vedrørende Trivselighed		
Antal Grise stammende fra Avlscentrene slagtede i Perioden $\frac{1}{9}$ 37— $\frac{31}{8}$ 38.....	3.004	224
Gennemsnitligt Foderforbrug til 1 kg levende Tilvækst	3,26	3,28
pCt. Eksportflæsk af levende Vægt	60,4	60,8
Alder i Dage ved Afgang til Slagtning	180	183
Vægt ved Afgang til Slagtning	90,4	90,5
Forhold vedrørende Flæskekvalitet		
Kroplængde i cm	93,4	92,7
Point for Bov (højst 15)	12,5	11,3
Point for Kødfylde (højst 15)	12,7	13,0
Point for Bacontype (højst 15)	12,6	12,0
pCt. i Klasse		
(I. (tynde)	7	12
(I. (letfede)	7	12
(II. (mellemfede)	15	13
(III. (fede)	4	3

Nr. 12,
Guldmedalje.
Ejer:
Jens Overgaard
Balle Overgaard,
Øster Bording.
(Kat. 1694).

Udstillingen af Faar *Ved Konsulent Frits O. Jensen*

Af Landets ca. 200.000 Faar tilhører ca. 25 % Oxford Down Racen og ca. 4 % Leicester Racen. De øvrige ca. 71 % er dels Krydsninger, dels af mindre kendte Racer som Shropshire, Southdown, Hampshire Down, Cheviot, Romney Marsh, Dorset Down og den i Sønderjylland ret udbredte Cotswold Race. Paa Landbrugsudstillingen var kun fremstillet de paa Landets Dyrskeer sædvanligt udstillede Racer: Oxford Down, Leicester og Cheviot. Desuden — i Forbindelse med Specialudstillinger — Faar fra Grønland og Færøerne.

Den talrigeste Faarerace — *Oxford Down* — var repræsenteret ved 12 2 Aars og ældre Vædere, 6 Aarsvædere, 32 Moderfaar med eller uden Lam og 8 Ungfaar, ialt 58 voksne Dyr.

Adskillige af de udstillede Oxford Down var over Racens Middelstørrelse. Kropsbygningen gennemgaaende ret tilfredsstillende. Typen var for Vædernes Vedkommende noget uensartet, derimod maa den betegnes som god hos et betydeligt Antal af Moderfaarene. Ulden var ret grov paa de fleste Dyr, men enkelte bar dog Uld af en Finhed og Kvalitet, der ikke kan ønskes bedre. Udstillingen af Oxford Down viste, at det fremdeles er nødvendigt at importere Avlsvædere fra Udlandet, om en ensartet Bestand skal naas indenfor rimelig Tid.

Leicester Racen, der i de senere Aar er gaaet talmæssigt tilbage, var repræsenteret ved 3 ældre Vædere, 11 2 Aars og ældre Moderfaar og kun 1 Ungfaar, ialt 15 voksne Dyr.

Af de fremstillede Leicester Faar var der enkelte velprægede Individuer, hvis Afstamning direkte kan føres tilbage til Dyr, der var udstillet paa Udstillingen i 1888.

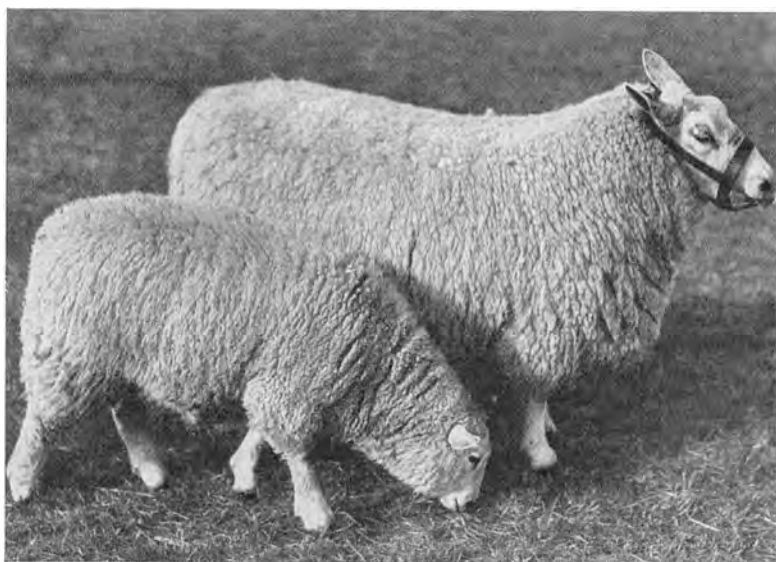
Sir Galant,
Guldmedalje og
Tekstulfabrikant-
foreningens
Ærespræmie.
Ejer: Jørgen
Christensen,
Haverslev-
gaarden, Arden,
(Kat. 1653).

Til Trods for de mange Aars Avlsarbejde uden Tilførsel af frisk Blod er det dog saa nogenlunde lykkedes at bevare den for Racen ønskede Størrelse. Typen er som Følge af den tidligere Krydsning af Leicester og Border-Leicester noget varierende. Enkelte Dyr havde saaledes Tilbøjelighed til lang Hals og Rejsning, romersk Næse og andre mindre Fejl. Ulden var i de færreste Tilfælde den for Racen karakteristiske, idet mange Dyr bar en tæt, ikke glansfuld Uld. Aarsagen hertil er for en stor Del, at enkelte Opdrættere systematisk har arbejdet bort fra den glansfulde Uld.

Af *Cheviot Race* var kun fremstillet 2 ret velprægede ældre Moderfaar.

Nr. 1, Alvilda.
Guldmedalje.
Ejer:
Rasmus Mole,
Skovsgaard,
Nimtofte.
(Kat. 1726).

Geder *Ved Gartner L. Hansen, Odense*

Afdelingen for Geder omfattede 9 Dyr af Landrace, 8 af Saanenrace og 5 Harzergeder.

De 5 udstillede Bukke var særdeles kraftige og typiske Dyr, der alle fik tilkendt Guldmedalje.

Saavel Bukkene som de 17 udstillede Geder blev kun bedømt for Exterior, men Kontroltallene for disse Dyr viser, at de er i Besiddelse af god Malkeevne; f. Eks. har Katalog Nr. 1753, Lotte, som Gennemsnit af 7 Laktationsperioder givet 1.153 kg Mælk med 3,37 % Fedt, og de andre Geder ligger paa en Produktion, der nærmer sig stærkt her op imod. De udstillede Hundyr var ogsaa gode og typiske Dyr, og de fik tildelt 7 Guldmedaljer, 7 Sølvmedaljer og 3 Broncemedaljer.

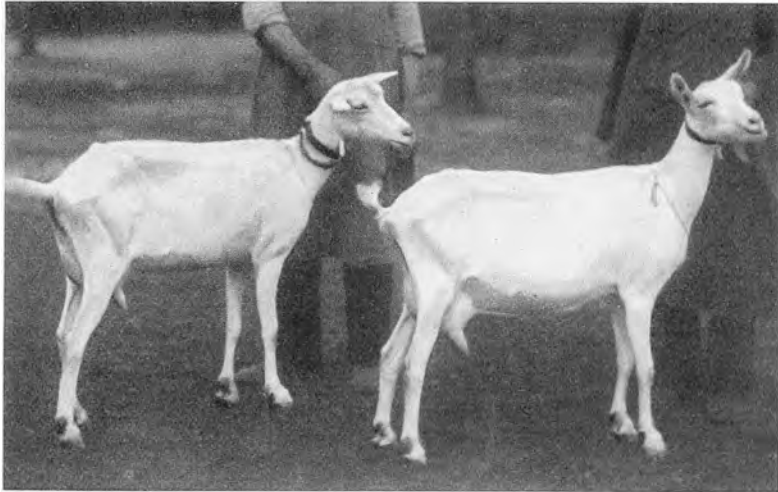
Naar der kun blev fremstillet et saa ringe Antal Geder, skyldes det Dyrskuets fastsatte Rammer, og det giver i Grunden et daarligt Udtryk for det Antal, der ellers bliver udstillet ved Skuerne, enten det er særlige arrangerede Gedeskuer, eller det er Skuer i Forbindelse med Landbo- eller Husmandsforeningers lokale Dyrskuer eller i Forbindelse med de større Fællesskuer. Det kan saaledes nævnes, at det aarlige Skue i Odense sædvanlig omfatter over 200 Geder. De udstillede Geder plejer da ogsaa — ligesom det var Tilfældet paa Bellahøj — at blive iagttaget med Interesse, og Skuerne danner et godt Mødested for Købere af Avlsdyr.

Med en Aarsproduktion paa ca. 1.000 kg Mælk, hvad en god Ged bør kunne præstere, er det ogsaa kun naturligt, at der er Interesse for dette Husdyr, og selv med en noget mindre Mælkeproduktion kan den være til stor Hjælp i mange Husholdninger. En Ged med en Aarsproduktion paa ca. 1.000 kg vil kræve et Foder paa 625—650 F.E., heraf skal ca. Halvdelen være Kraftfoder. Selv om Geden i Vintertiden bør have Roer eller Kartofler og noget Hø, kan den i Sommertiden udnytte billige Græsarealer, der vanskeligt kan finde Anvendelse paa anden Maade, saa det er i og for sig mærkeligt, at Geden ikke har større Udbredelse her i Landet, bl. a. skulde man tro, at det Arbejde, der gøres blandt Landboungdommen, her kunde finde et særdeles taknemmeligt Arbejdsomraade — til Glæde for saavel Gedesagen som de Unge.

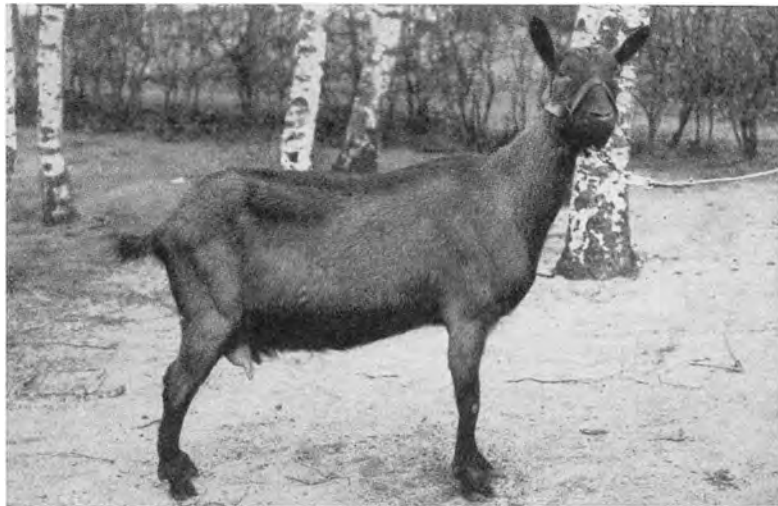

Bukke af dansk
Landrace.

Geder
af Saanenrace.

Bitten,
Guldmedalje.
Ejer:
Harald Hansen,
Brobyværk.
(Kat. 1773).

Naar Gedeavlén her i Landet kan fremvise saa gode Resultater, skyldes det — udover de mange Holdere, der har gjort et virkeligt paaskønnelsesværdigt Arbejde — ikke mindst, at der er gjort et stort og maalbevidst Arbejde indenfor den i 1919 stiftede samvirkende danske Gedeavlsforening. Det Arbejde, der varetages her og i de enkelte provinsielle Sammenslutninger, omfatter bl. a. Afholdelse af Gedeskuer, Oprettelse og Tilsyn med Avlscentre, Indførsel af (tyske) Geder, Stambogsføring og Kontrollering af Mælkeydelse m. m., ligesom Samvirksomheden udgiver Tidsskrift for Gedeavl.

De Mænd, der i første Række har været med til at bære dette Arbejde frem, er afdøde Dyrlæge *O. P. Pyndt*, Viborg, der var Statens Tilsynsførende, afdøde Konsulent *H. J. Pallesen*, Odense, der var Sekretær samt Redaktør af Medlemsbladet, og Gartner *L. Hansen*, Aalund, Odense, der har været Formand for den danske Samvirksomhed siden dens Oprettelse.

Fjerkræudstillingen *Ved Statskonsulent W. A. Kock*

Fjerkræudstillingen ved Landbrugsudstillingen paa Bellahøj 1938 bestod af to Afdelinger, en historisk Afdeling og en Afdeling for levende Fjerkræ.

I den historiske Afdeling vistes ved Hjælp af statistisk og billedligt Materiale den Udvikling, der er foregaaet indenfor Fjerkræholdet og dets forskellige Grene fra Udskeftningstiden til vore Dage.

Fjerkræholdet indtog ved Udskeftningstiden omkring 1788 en meget beskednen Plads i dansk Landbrug. Den lille Flok Fjerkræ, der fandtes ude ved Landejendommene, førte i de fleste Tilfælde en kummerlig Tilværelse. Hønsene og det øvrige Fjerkræ maatte selv sørge for Føden, og selvstændige Opholdsrum var der sjældent indrettet til dem.

Disse Forhold blev paa Udstillingen illustreret ved tre Panoramaer, hvor man saa, hvorledes Fjerkræet levede og færdedes i gamle Dage baade i Stuer og Stalde.

Det fremgik heraf, at Fjerkræet omkring Udskeftningstiden i mange Landbohjem var faste Beboere af Familiens Opholdsrum. Hønsene færdedes frit ude som inde, og i mange Hjem var der langs Ydervæggen i Opholdsstuen anbragt en fast Gaasebænk, hvori Fjerkræet og ikke mindst Gæssene, som spillede en ret stor Rolle, rugede.

Som Modsætning hertil saa man et Panorama visende en dansk Landejendom med et tidssvarende Hønsehold med særskilte Hønsehuse og Hønsegaarde.

Først ret sent, omkring Midten af det nittende Aarhundrede, kom der nogen Interesse for Fjerkræholdet, og siden da har denne Interesse været stærkt stigende og givet sig Udslag i den hurtige Udvikling, der er sket med Fjerkræholdet navnlig i de aller-seneste Aar.

Som det fremgaar af Billedet Side 256 er det navnlig Antallet af Høns, der er vokset, medens Antallet af det øvrige Fjerkræ har vekslet stærkt med de skiftende Konjunkturer.

Denne stærke Udvikling af Fjerkræholdet fremgaar ogsaa af den Fremgang, der har været i Eksporten af danske Æg.

Æg er nu dansk Landbrugs trediestørste Udførselsartikel. Paa Udstillingen var denne Udvikling vist ved store grafiske, delvis billedlige Tavler, hvorefter en er gengivet paa Side 256, og endvidere fandtes en stor Udstilling af Eksportæg i de forskellige Eksportpakninger.

Først i de senere Aar er der fremkommet nogen Interesse for Fjerkræ-Kødproduktionen. Oprettelsen af specielle Fjerkræslagterier har bevirket, at Danmark, der indtil 1932 havde en endda ret stor Import af slagtet Fjerkræ, siden 1932 Aar efter Aar har haft en stadig stigende Eksport af slagtet Fjerkræ. I 1933 eksporteredes 1,1 Mill. kg Fjerkræ til en Værdi af 1,4 Mill. Kr., i 1935 2,4 Mill. kg til en Værdi af 4,4 Mill. Kr. og i 1937 3,2 Mill. kg til en Værdi af 5,3 Mill. Kr.

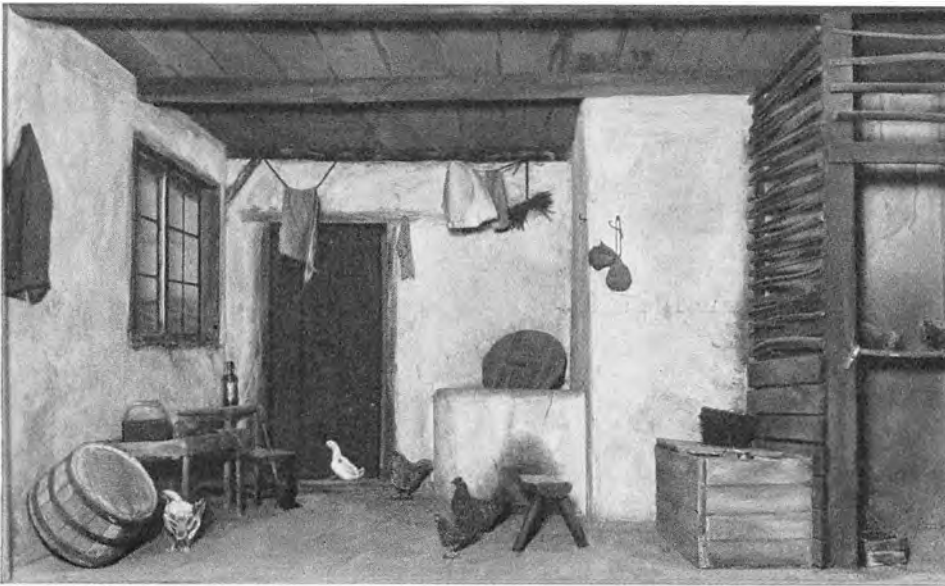
Denne Udvikling, som i de senere Aar har betydet meget for Økonomien i Hønseholdet, blev paa Udstillingen illustreret med store grafiske Tavler. Endvidere var i en Kølemontre udstillet slagtet Fjerkræ.

Medens de Høns, man arbejdede med i gamle Dage, gerne var meget gamle og paa Grund af sen Udrugning, stærk Indavl og mangelfuld Ernæring gav et yderst ringe Udbytte, er der i de senere Aar kommet en stærk øget Interesse for at arbejde med racerene og i avlsmæssig Henseende værdifulde Dyr.

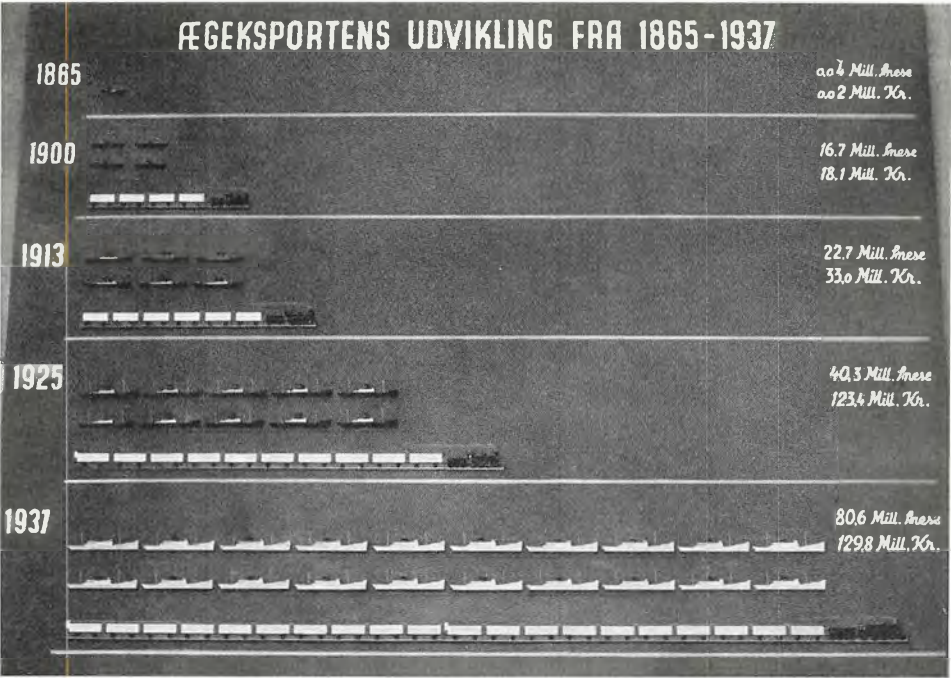
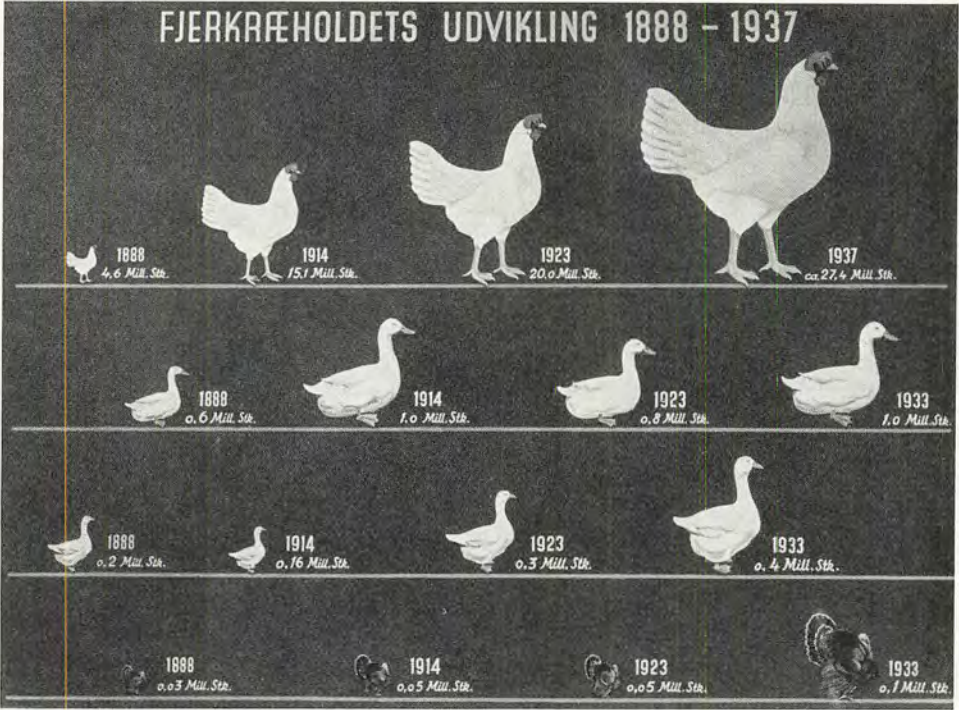
Hertil har blandt andet medvirket de Foranstaltninger, der har været iværksat for at ophjælpe Fjerkræavlens, og af disse skal nævnes Konkurrencer mellem hele Hønsehold, Afkomsundersøgelser for Haner og Stammedannelser.

Paa Udstillingen var paa et stort Danmarkskort vist Beliggenheden af Statens Fjerkræudvalgs Avlscentre samt de Hønsehold, der i de lokale Konkurrencer havde opnaaet 1. Præmie.

Endvidere var der fremstillet nogle Afkomsundersøgelser samt et stort Avlskort over en af Landets bedste Hønsestammer.

Fjerkræet
færdedes i gamle
Dage baade i
Stuer og Stalde.

Paa Udstillingen fandtes endvidere et Panorama, visende Æglægningskontrolstationen paa Favrholm, som under Forsøgslaboratoriets Kontrol drives af Danmarks Fjerkræavlerforening og Fællesudvalget for Fjerkræavl, og som nu udelukkende benyttes til Afkomsundersøgelser over Haner for en eventuel Optagelse i Officiel Hanestambog, der udgives af Statens Fjerkræudvalg.

Ogsaa indenfor Ernæringen af vort Fjerkræ er der sket store Fremskridt. Forsøgslaboratoriet har gennem mange Aar udført Fodringsforsøg med Høns, og bl. a. paa Basis af disse Forsøg er Fodringen af vore Høns i de senere Aar blevet mere rationel.

Hønsenes Foder, der i gamle Dage hovedsagelig bestod af Korn som Enestefoder, er nu mere afpasset efter Hønsenes Foderbehov og bestaar af et Kornfoder som Vedligeholdelsesfoder, og dertil gives Kraftfoder som Produktionsfoder, endvidere anvendes en Del Mælk.

Denne Udvikling, som for Hønsenes Ydelse og dermed for Hønseholdets Økonomi har betydet saa meget, blev paa Udstillingen demonstreret ved store billedlige Fremstillinger.

Afdelingen for levende Fjerkræ

Denne Afdeling, der arrangeredes af Statens Fjerkræudvalg og Danmarks Fjerkræavlerforening, var smukt placeret omkring Fjerkræudstillingens historiske Afdeling. Hvert Hold var anbragt i et særskilt lille Træhus med tilhørende Løbegaard.

Udstillingen af levende Fjerkræ, som omfattede ialt 287 Hold med 1.011 Dyr, var delt i tre Afdelinger.

I Afdeling A, som omfattede Høns af rene Racer, der udstilledes til Bedømmelse for Ydelse, Afstamning og Eksteriør, var 69 Hold med 261 Dyr. I denne Afdeling blev Hønerne bedømt efter deres Ydelse, Ægantal og Ægstørrelse, og for Hanerne dannede Moderens Ægantal og Ægstørrelse Grundlaget for Bedømmelsen, saafremt der ikke forelaa en Afkomsundersøgelse.

Afstamningen blev bedømt ved en systematisk Vurdering af Dyrenes Stamtavleoplysninger i tre Generationer.

Ved Eksteriørbedømmelsen blev der særlig taget Hensyn til de for Dyrene livsvigtige Forhold, uden dog at tilsidesætte Type og andre standardmæssige Krav.

Afdeling B omfattede Høns, Kalkuner, Gæs og Ænder af ren Race, der udstilledes til Bedømmelse for Eksteriør. I denne Afdeling var udstillet 176 Hold med 666 Dyr. Bedømmelsen i denne Afdeling foretoges som Klassebedømmelse.

I Afdeling C var udstillet Duer. I denne Afdeling var 42 Hold med 84 Dyr.

Holdene i alle Afdelinger tildeltes for 89 Point og derover Guldmedalje, for 85 til 88 Point Sølvmedalje og for 80 til 84 Point Broncemedalje.

- INDGANG FRA
GODTHAABSVEJ

FOREVISINGSRING

- LINE 6:

HULGAARDSEJ

**GRATIS
CYKLEPARKERING**

Maskinudstillingen *Af Forsøgsleder Knud Hansen*

Maskinudvalget fik til Opgave at arrangere en Udstilling visende Udviklingen af Landbrugets Maskiner og Redskaber i Forbindelse med den almindelige Firmaudstilling for Landbrugsmaskiner.

Paa Udvalgets første Møde blev fremsat forskellige Forslag, som i det væsentligste konkluderede i, at der ønskedes arrangeret en kollektiv og oplysende Udstilling med Demonstration af de bedste Typer af Nutidens Landbrugsmaskiner, Fremstilling af den historiske Udvikling for visse Maskingrupper samt gives Oplysning om Maskiners og Redskabers Pleje og Behandling. I Tilslutning hertil ønskedes vist Elektricitetens Betydning for Landbruget og som en særlig Attraktion to arbejdende Smedier henholdsvis fra 1788 og 1938.

For Firmaudstillingen nedsattes et Underudvalg bestaaende af Fabrikejer, cand. polyt. *M. Nordsten* (Formand), Grosserer *Jørgen Kiær* og Fabrikant *L. Kr. Larsen*. For den oplysende Udstilling samt for Udstillingen, Landbrugets tekniske Hjælpe midler Før og Nu, nedsattes et Arbejdsudvalg bestaaende af Konsulent *H. K. Olsen* (Formand), Docent *H. Rosenstand Schacht* og Forsøgsleder *Knud Hansen* (Sekretær). Det blev endvidere overdraget Proprietær *N. J. Andersen* og Afdelingsingeniør *Preben Hempel* at arrangere Udstillingen vedrørende Elektriciteten i Landbrugets Tjeneste samt til Smedeorganisationerne at foretage Montering af den gamle Smedie samt Bygning og Indretning af den nye Smedie.

Firmaudstillingen

Ved Maskinudvalgets forberedende Møde foresloges en Stadepladsafgift paa 6 Kr. pr. m² for de første 10 m², 5 Kr. pr. m² for de næste 10, 4 Kr. pr. m² for de næste 10, og 3 Kr. pr. m² derudover. Efter Henstilling fra Udstillernes Repræsentanter i Udvalget blev Afgiften for de store Pladsers Vedkommende nedsat til 1½ Kr. pr. m² udover 50 m².

Af Arealet paa 30.000 m², der var afsat til Maskinudstillingen, blev kun tegnet godt det halve. Det ledigblevne Areal blev optaget dels af en Trafikudstilling og Transportudstilling og dels af en Vareudstilling i lukkede Haller, der var udlejet i samlet Entreprise.

Enkelte Firmaer tegnede sig for store Stadepladser og satte derved et særligt Præg paa Udstillingen, enten ved systematisk Masseopbud af Maskiner eller ved velover-skuelige Opstillinger med et Blomsterarrangement eller anden Særud Smykning som Midtpunkt. Det store Tal af Udstillere tegnede sig dog kun for Pladser af væsentlig samme Størrelse som ved de provinsielle Skuer, og Nedsættelsen af Pladslejen har for disses Vedkommende næppe bidraget til, at et større Areal blev tegnet, saa meget mere som Pladslejen i Regelen er det mindste af de Omkostninger, der er forbundet med at udstille.

Fra Udstillingsledelsens Side var truffet Bestemmelse om en fælles Facadeudsmykning ved Flagalleer og Lærredsskilte af bestemte Størrelser. Arrangementet vakte ikke paa Forhaand Begejstring hos Udstillerne, da det udelukkede, at de sædvanlige Indgangsportaler og Opstillinger kunde anvendes, og medførte Udgifter til Nyanskaffelse af Lærreder m. v. Tanken med denne Udsmykningsform var dog utvivlsomt rigtig af Hensyn til Udstillingsterrænets Beliggenhed og tillige for at skabe Harmoni mellem de enkelte Udstillinger, men det er ikke let at ændre Udstillernes Indstilling overfor et saadant Problem, og der burde maaske være gjort noget mere for at faa de enkelte Udstillere til at udnytte de Muligheder, som den saaledes ændrede Udsmykningsform

medførte. Farverige Firmavimpler i forskellige Former passede glimrende og fremhævede de enkelte Udstillinger uden at dominere over de mindre Udstillinger, men der fandtes altfor faa af disse Vimpler, og adskillige Steder savnedes ogsaa Lærredsskilte.

De store Lærredsskilte rejste et andet Problem, idet de først beregnede Flagstænger ved ingeniørmæssig Beregning viste sig for svage til at modstaa Vindtrykket og derfor maatte erstattes med sværere.

Det hældende Terræn synes ikke at have forvoldt Udstillerne væsentlige Ulemper, idet Udstillere med større Maskiner, Tærskværker etc. fortrinsvis var placeret paa det mindst hældende Terræn. Saavel dette som Nødvendigheden af at placere de enkelte

Udstillere sammen efter Stadepladsernes Størrelse, gjorde det dog vanskeligt at faa anbragt Udstillerne blot nogenlunde gruppevis efter Maskinernes Art.

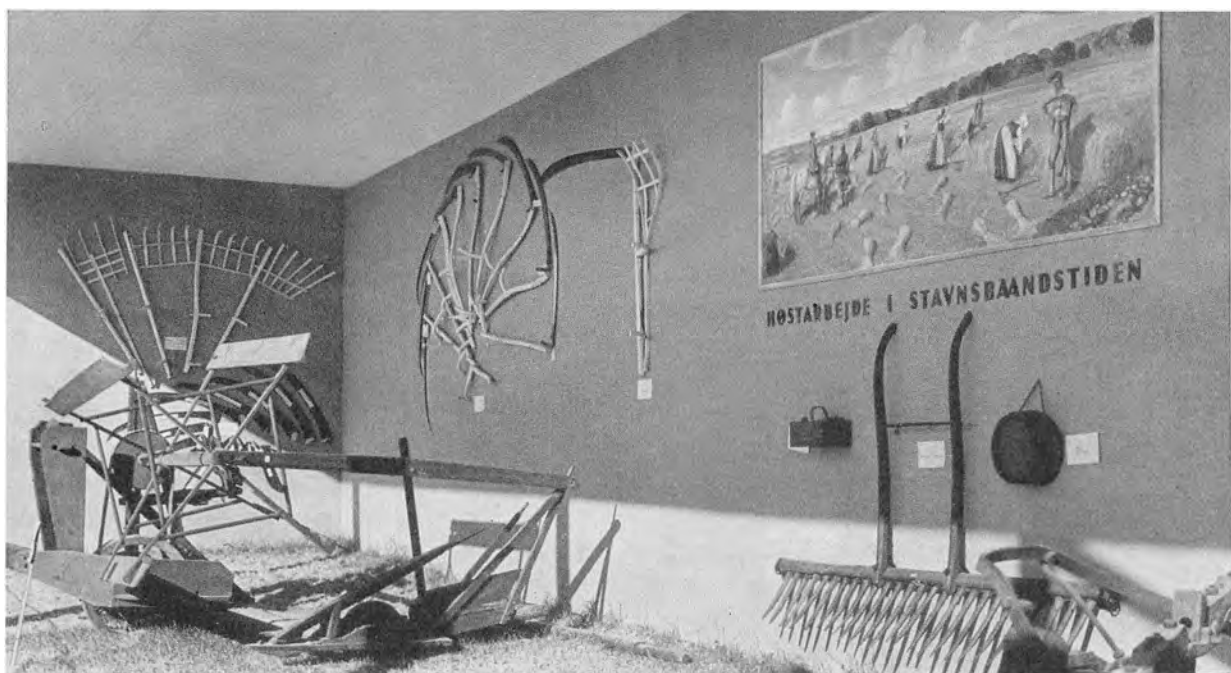
I Maskinudstillingen deltog saa godt som alle de større Handelsfirmaer og Fabriksvirksomheder foruden største Parten af de mindre Virksomheder indenfor Landbrugsmaskinbranchen og desuden ogsaa en Del Smedemestre gennem Smedemestrenes Organisationer. Tillige deltog en Del Firmaer, der ligger paa Overgangen til Mejeri- og Husholdningsredskaber, med Mælketransportspande, Pumpeanlæg og Vaskemaskiner etc. Udstillingen var saaledes et fuldgyldigt Udtryk for, hvad der tilbydes Landbruget af moderne Landbrugsmaskiner. Flere Firmaer havde desuden i den særlige Anledning givet et historisk Tilbageblik ved at udstille een eller flere ældre Typer af dem, der har dannet Begyndelsen til det nutidige, og flere viste fremad ved helt nye Typer, der ikke tidligere har været fremme.

Maskinudstillingens Betydning salgsmæssigt er vanskelig at gøre op og kan i hvert Fald ikke maales alene ved de Handler, der afsluttedes paa selve Udstillingen. Mange af de Landmænd, som paa Udstillingen gør Studier over, hvad der tilbydes dem, tager først senere Bestemmelse om Køb. For dem er det utvivlsomt af Værdi at have en samlet Fortegnelse saavel over de udstillende Firmaer som over de enkelte udstillede Maskiner og disses Pris, ikke alene til Vejledning paa selve Udstillingen, men ogsaa til senere Studium, paa samme Maade som Dyrskuekatalogerne tjener som Vejledning for dem, der skal købe Avlsdyr.

I Erkendelse heraf ønskede man i Udstillingens Katalog at bringe en saa fuldstændig Fortegnelse over de udstillede Maskiner som gør ligt, og der var i Indbydelsen givet en kraftig Opfordring til Firmaerne om at meddele udførlige Oplysninger om de udstillede Maskiner og disses Pris. Kataloget bragte da ogsaa en fyldigere Fortegnelse, end det har været Tilfældet ved nogen tidligere Udstilling, men der bør utvivlsomt gaas videre ad den Vej, saa den udførlige Fortegnelse med Prisangivelser kommer til at omfatte samtlige udstillende Firmaer til Gavn for saavel de Besøgende som for Udstillerne.

I Kataloget var Maskinudstillerne opført i Rækkefølge efter Stadepladsernes Størrelse. Hvor meget der end kan være, som taler herfor, bør Rækkefølgen være efter Stadepladsernes Numre, og tillige bør der være Nummerskilt ved hver enkelt Stadeplads paa Udstillingspladsen, saaledes at det med Kataloget i Haanden er let at orientere sig. Ikke mindst fra Udlændinges Side hørtes Kritik af Katalogordningen i saa Henseende.

Hvad Besøget angik, var Bellahøj-Udstillingen præget af et meget stort Antal Udlændinge, og dette gjaldt ogsaa Maskinudstillingen. Rosende Omtaler af denne i den udenlandske Fagpresse er Vidnesbyrd derom, ligesom der skete enkelte Salg til Udlandet, som ellers ikke var kommet i Stand. Der er Grund til at nævne, at navnlig Englænderne var imponeret over de Maskiner, der fremstilles til det mindre Landbrug, og som er noget specielt for Danmark. En engelsk Korrespondent fremhæver især de smaa Tærskværker, Kværnene, de 11 Rækkers Radsaamaskiner med Forstyr samt de lette Svingplove. Paa flere Omraader er danske Landbrugsmaskiner velanskrevet i fremmede Lande, og Maskinudstillingen paa Bellahøj har utvivlsomt betydet en Indsats for at udbrede Kendskabet til, at der i Danmark laves gode Landbrugsmaskiner.

Landbrugets tekniske Hjælpemidler Før og Nu

Fremstillingen af den historiske Udvikling blev kædet sammen med den kollektive Udstilling af moderne Landbrugsmaskiner paa en saadan Maade, at de Besøgende umiddelbart efter, at de for hver Maskingruppe havde faaet et Indblik i det fortidige, blev præsenteret for det moderne indenfor samme Maskingruppe. Rent praktisk arrangeredes det paa den Maade, at det fortidige vistes i et Udstillingstelt med Midterskillevæg og aabne Langsider, der var delt i 6 Afdelinger, een for hver Maskingruppe. Den nye Tid blev vist i en tilsluttet Frilandsudstilling af moderne Maskiner ud for hver Afdeling.

En Vanskelighed laa i at faa Samlingen af de moderne Maskiner begrænset til et let overskueligt Udvalg af de bedste og mest anvendte Maskiner og samtidig baade tage fornødent Hensyn til de eksisterende Firmaer og undgaa, at Udstillingen blev brugt som Reklame for de forholdsvis faa Maskiner, der kunde medtages. For at opfylde dette Krav gaves Afkald paa Staaefgift for denne Udstilling, og yderligere skulde Maskinerne, efter Henstilling af Foreningen af Danske Landbrugsmaskin-Fabrikanter, stilles til Raadighed uden paamalet Navn eller Firmamærke. (Som det senere viste sig, fulgtes denne Henstilling dog ikke af alle Firmaer).

Landbrugsarbejdet, som det foregik i 1788, fremstilledes for hver af de 5 første Afdelinger ved en Billedfrise malet til Udstillingen af *Rasmus Christiansen*, samt ved en Del ældre Redskaber og Modeller fremskaffet dels fra Landbrugsmusæet og dels fra Landbohøjskolen. I 1. Afdeling vistes Hoveripløjning paa Herregaardsmarken samt Udviklingen fra Hjulplov over de af danske Smede fremstillede Plove til de moderne Plove i forskellige Modeller. I 2. Afdeling vistes Jordens videre Bearbejdning og Tilsaaning, og der udstilledes en Del ældre Harveformer samt en Række af de nyeste Harver, Saamaskiner, Gødningsspredere, Ajlenedfældere og Radrensere. 3. Afdeling havde Høstlivet paa Hovmarken som Udgangspunkt, og der udstilledes den første Mejemaskine, der i 1852 kom her til Landet, samt den første danske Mejemaskine fra Fabriken »Phønix« i Odense. Som Vægdekoration var anbragt en Samling vidt forskellige Former af Leer og Leskafter fra Landets forskellige Egne, som de endnu bruges

den Dag i Dag. Desuden var som Overgang til den nyere Tid udstillet nogle 30—40 Aar gamle, velholdte Selvbindere, der endnu i 1938 var i Brug. I Fortsættelse heraf vistes det nyeste, der var fremme paa Høstmaskinernes Omraade fra Kornhøst til Kartoffel- og Roecoptagning. I 4. Afdeling dannede Frisen med Motivet: Tærskning med Plejl og Rensning af Kornet ved Kastning, Udgangspunkt, og Udviklingen vistes over den første Pigtærskemaskine, der omtrent samtidig med den første Mejemaskine kom her til Landet, videre over den haandværksmæssigt fremstillede danske Tærskemaskine til de første Typer af fabriksmæssigt fremstillede Tærskemaskiner, for at slutte i en Række moderne Maskiner fra den lille enkeltremsende Tærskemaskine for Husmandsbruget til Tærskesættet med Traktor for de større Brug. I 5. Afdeling dannede Frisen, der viste Stenrydning og Sætning af Stengærde, samt den gamle Lundstikkevogn, Udgangspunkt, og Udviklingen afsluttedes i de moderne Vogne med Luftringe samt Automobilet til Vare- og Kreaturtransport. Desuden vistes i denne Afdeling Maskiner til Fodertilberedning med Udvikling fra den gamle Skærekiste til moderne Kværne, Roe-rensere og Foderkogere. 6. Afdeling omfattede Malkemaskiner, hvor Udviklingen indlededes med den i 1862 her i Landet først brugte Malkemaskine og førtes op til de moderne Maskiner.

Den Udvikling, der har fundet Sted paa Landbrugsmaskinernes Omraade, illustreredes maaske bedst ved 2 Tavler med Inventarfortegnelse for en Bondegård, og som angav Inventarets Værdi i Stavnsbaandstiden til ca. 150 Kr. i Nutidsmønt mod ca. 17,000 Kr. nu.

Hovedinteressen samlede sig iøvrigt om de gamle Maskiner og Billedfriserne, men Udstillingen var ordnet, saa det store Flertal af Besøgende kunde faa et samlet Overblik ved en hastig Rundgang, medens de mere interesserede — mest Landmænd — gik ud i de enkelte Afdelingers Frilandsudstilling for at fordybe sig nærmere i Studiet af de moderne Maskiner.

Et og andet burde vel have været anderledes ved denne Udstilling, bl. a. dens »Ansigt«. De smaa Skilte *Ind* og *Ud* ved Udstillingens Ind- og Udgang blev overset med det Resultat, at et meget stort Antal Besøgende gik ind, hvor der var Udgang. Det skabte Trængselsvirvar og det vanskeliggjorde for de Besøgende Forstaaelsen af de viste Udviklingslinier. Som Helhed vakte Udstillingen dog betydelig Interesse. Den aabne og enkle Udstilling i Telt var overskuelig og lod sig overse, selv naar der var stort Rykind af Besøgende.

Redskabsprøver

Landbrugsmaskiners Pleje og Behandling vistes dels i et Udstillingstelt med Resultater fra Statens Redskabsprøver og dels ved et Maskinhus til Opbevaring af Landbrugsmaskiner.

Redskabsprøvernes Udstilling, der var tilrettelagt i Samarbejde med Teatermaler *Bang-Sørensen*, viste i korte Træk Redskabsprøvernes Historie, der gaar tilbage til 1770, da den første Plovprøve afholdtes paa Rygaards Mark i Gentofte. Hovedvægten var dog lagt paa at vise Resultater fra de senere Aars Prøver vedrørende Maskinernes Brug.

Fra den sidste Prøve med Tærskemaskiner vistes saaledes ved Billedtavler Eksempler paa god og daarlig Udnyttelse og Indstilling af Tærskemaskinen, ligesom der vistes Eks-

empel paa god og daarlig Ilægning. Fra Kværnprøven vistes, hvordan Kværnens Maleevne og Kraftforbrug afhænger af de ydre Arbejdsbetingelser, og der udstilledes en Samling mere eller mindre slidte Kværnsten med Angivelse af de enkelte Kværnstens Kraftforbrug hidrørende fra en i Anledning af Udstillingen særlig foretaget Sammenligningsprøve. De slidte og forkert bildede Kværnsten havde et Kraftforbrug paa 2,2 til 2,8 kWt. pr. Tønde Korn, medens de nybildede kun havde brugt 1,7 kWt. Der vistes desuden nogle Modeller af gennemskaarne Saakasser med Korn visende Lejringen af Korn og Udlægsfrø, naar dette udsaaes i Blanding. Kornblokkene var fremstillet ved Overhældning af Kornet i Saakassen med smeltet Parafin, hvorved Kornenes Lejring gjordes bestandig, og det vistes, at Kløverfrøet i Blandingen under Udsaaing synker først til Bunds, hvorfor Udsaaing i Blanding bør undgaas.

Udstillingen var enkel og overskuelig og vakte Interesse, ligesom den gav Anledning til adskillig Diskussion blandt besøgende Landmænd.

Maskinhuset

Maskinhuset var opført af Tømrermester *H. C. Johnsen*, Lyderslev, i Samarbejde med Gaardejer *N. Hansen*, Lyderslev. Størrelsen var 6×15 m, beregnet for en Bondegård paa 30—40 ha. Huset var opført i Træ med Granbeklædning paa Klink og forsynet med Tag af drypfri oplagt Pukkelploader. I Husets Forside var 3 store Porte, hvoraf den ene var 3,75 m bred, saa en Selvbinder let kan passere. I Husets ene Ende var indrettet Værksted og Haandredskabsrum med selvstændig Indgang og forsynet med det for en Gaard af denne Størrelse nødvendige Værktøj til Foretagelse af Smaareparationer samt med Haandredskaber, ophængt og opstillet paa praktisk og lettilgængelig Maade.

I selve Maskinhuset fandtes blot en brugt, men velholdt Selvbinder, en Saamaskine samt en Gødningsspreder i den Stand, som disse bør være, naar de hensættes til Vinteren. Der var beregnet god Plads for de Besøgende til at bese Husets Byggemaade og Indretning.

Maskinhuset, hvis Opførelsessum anslaaes til ca. 1800 Kr., frembød ikke noget egentlig nyt, men stod som Eksempel paa et anbefalelsesværdigt, praktisk og for et dansk Landskab smukt Maskinhus.

Den gamle og den nye Smedie *Ved Smedemester Oluf Hansen*

De samvirkende danske Smedemesterforeninger demonstrerede i Anledning af Landbrugsudstillingen paa Bellahøj Smedelaugets Udvikling gennem 150 Aar.

En gammel Smedie blev monteret med gammelt Værktøj, som det kendtes at være brugt helt op til 1880. Smedien blev besat med tre gamle Smedestre i Alderen fra 73 til 76 Aar, samt en Lærling, 62 Aar, som arbejdede efter gamle Metoder.

Endvidere monteredes et fuldt moderne Smedeværksted, som det kræves i 1938 for at kunne foretage de for Landbrugets Redskaber nødvendige Reparationer. Der fremvistes en moderne Presse til Massefabrikation, og man fremstillede en Hestesko i Letmetal, og der uddeltes ialt ca. 150.000 Stkr. til de Besøgende ved Værkstederne. Der arbejdedes i Smedien med Skosmedning, Drejning, Svejsning og Stansning.

Man erfarede, at der blandt Publikum endnu eksisterer stor Interesse saavel for det gamle som det moderne Smederi.

Ved Smedierne var endvidere en fyldig Udstilling af alle de forskellige Redskaber, som Landsmeden nu har optaget Fabrikation af for at udfylde de mange ledige Stunder, som Mekaniseringen af Landbruget har medført for Faget.

Elektricitetsafdelingen

Ved Proprietær N. J. Andersen, Snedkærgaard, og Ingeniør P. Hempel, Teknologisk Institut

Hensigten med Udstillingen i denne Afdeling var gennem Billeder, statistisk Materiale og Fremvisning af elektriske Maskiner og Apparater at redegøre for, i hvilket Omfang Elektriciteten med Fordel kunde finde Anvendelse i Landbrugets Tjeneste.

Ikke mindst skulde Udstillingen tjene til at vække Forstaaelsen af, under hvilke Betingelser og i hvilken Grad Elektriciteten, fremstillet i Storcentraler, er blevet Landbrugets gode Hjælper i det daglige Arbejde saavel i Bedriften som i Husholdningen og ikke mere som før i Tiden — med nogensomhelst Ret kan betragtes som en behagelig, men kostbar Luksus.

Til Raadighed for Udstillingen var der stillet et Telt — 25 Meter langt og 12,5 Meter bredt.

Udstillingerne af alle de elektriske Maskiner, Lamper og andre Brugsapparater og Hjælpemidler, som kan finde formaalstjenlig Anvendelse i en dansk Landbedrift, var arrangeret i Køjer langs Teltets Ydervægge (som vist paa Billedet) paa en saadan Maade, at man ved at følge Færdselsretningen gennem Udstillingen fik Lejlighed til at se de elektriske Brugsapparater m. m. udstillet i Tilknytning til de indendørs eller udendørs

Lokaliteter i en middelstor Landejendom, hvor de almindeligvis vil kunne finde Anvendelse baade til Kraft, Lys og Husholdningsbrug.

Udstillingslokalet var i Midten delt ved en lav Væg, paa hvilken der udstilledes dels en Del statistisk Materiale, dels nogle instruktive Demonstrationer af rigtige og fejlagtige Belysningsmaader.

Videre fandtes der i Lokalet en af Teknologisk Institut udstillet Model af en Landejendom, forsynet med forskriftsmæssig udført Lynaflederinstallation, hvori der hele Udstillingstiden igennem ved elektriske Udladninger skete Demonstrationer af Lynnedslag.

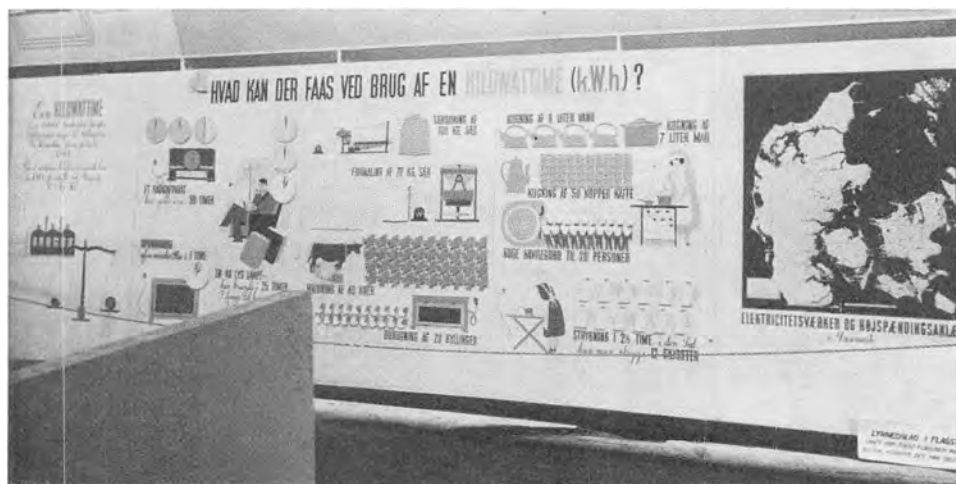
Foreningen af gensidige Brandforsikringsselskaber havde endvidere arrangeret en lille instruktiv Udstilling af forkerte og brandfarlige elektriske Installationer samt vist Farerne ved disse.

Som en øverste Afslutning paa alle disse Udstillinger havde man over dem alle anbragt en 2 Meter høj omløbende Frise, paa hvilken man med Bistand af Kunstmaler *Poul Sæbye* viste i plastisk Fremstilling Hovedtrækkene i et Elektricitetsforsyningsanlæg, idet der dels skematisk, dels i Flyveperspektiv vistes en Storcentral og Elektricitetsfordelingen gennem 50000/10000 Volts Højspændings- og 380/220 Volts Lavspændingsanlæg.

Ved vejledende Tekstplakater samt ved korte Instruktionsforedrag, indtalt paa Gramofonplader af Proprietær *Andersen*, Snedkærgaard, Installationsmester *Juul*, Haslev, og Ingeniør *Hempel*, Teknologisk Institut, blev der Udstillingstiden igennem givet Publikum Oplysning om Udstillingens Formaal.

Udstillingen var kommet i Stand ved Tilskud fra Danske Elektricitetsværkers Forening, Nordsjællands Elektricitets A/S, Sydvestsjællands Elektricitets A/S, Nordvestsjællands Elektricitetsværk og Foreningen af gensidige Brandforsikringsselskaber, samt ved Udlaan af elektriske Maskiner, Brugsgenstande og Apparater m. m. fra interesserede Firmaer.

Udstillingen arrangeredes af et Udvalg bestaaende af Proprietær *N. J. Andersen*, Snedkærgaard, og Ingeniør *Preben Hempel*, Teknologisk Institut, udmærket bistaaet af Installationsmester *Johannes Juul*, Haslev.

Landsmejeri-Udstillingen 1938

Ved Kontorchef L. P. Frederiksen

Afholdelse af landsomfattende Mejeriudstillinger er efterhaanden blevet et fast Led i Arbejdet for Fremme af Mejeriprodukternes Kvalitet. Den første Lands-Mejeri-Udstilling afholdtes i Fredericia i 1920, og derefter foranstaltedes de følgende Lands-Mejeri-Udstillinger i 1929 og 1931 i Udstillingshallen Forum, København. Indenfor Mejeribruget har man ofte drøftet Ønskeligheden af at faa disse Udstillinger gentaget med nogle faa Aars Mellemrum, og der var f. Eks. Planer om at arrangere en Lands-Mejeri-Udstilling i 1937 i Tilslutning til De danske Mejeriforeningers Fællesorganisations 25 Aars Jubilæum og Dansk Mejeristforenings 50 Aars Jubilæum, men paa det Tidspunkt var Drøftelserne vedrørende Afholdelse af en samlet Landbrugsudstilling i København i 1938 i Anledning af 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning saa langt fremme, at man vedtog at udskyde Tidspunktet for den paagældende landsomfattende Mejeriudstilling til denne Lejlighed.

Lands-Mejeri-Udstillingen 1938 foranstaltedes i Dagene 17.—26. Juni af *De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation* og *Dansk Mejeristforening*; men medens de 2 nærmest foregaaende Mejeriudstillinger var arrangeret i Forum, som med sit 6000 m² store Areal er Nordens største Udstillingshal og fortrinligt egnet til dette Fomaal, var det Hensigten denne Gang at søge Udstillingen placeret paa Bellahøj-Terrænet som et Led i de øvrige Arrangementer paa Landbrugsudstillingen, der fandt Sted 17.—26. Juni 1938; men efter en Række indgaaende Forhandlinger og Beregninger viste det sig desværre, at et saadant Arrangement vilde medføre saa store Udgifter til Opførelse af en passende Udstillingshal, at der indenfor Fællesorganisationen og Dansk Mejeristforenings Bestyrelse var Enighed om Nødvendigheden af atter at henlægge Mejeriudstillingen til Forum, og det viste sig da ogsaa, at Lands-Mejeri-Udstillingen præsenterede sig særdeles smukt og fuldt ud kom til sin Ret i denne store Udstillingshal.

Formaalet med Lands-Mejeri-Udstillingen var at vise det danske Mejeribrugets og Mejerimaskinindustriens Stilling, saavel hvad angaar Produktionens Karakter og Omfang som med Hensyn til Produkternes kvalitetsmæssige Standard, og derigennem give Offentligheden et Indtryk af Mejeribrugets samfundsmæssige Betydning, paa samme Tid som Udstillingen skulde tjene til Belæring for Mejerifagets Udøvere og saaledes medvirke til fortsat Udvikling, kvalitetsmæssig Fremgang og bedre Økonomi indenfor Mejeribruget.

Mejeriudstillingens Organisation og Tilrettelæggelse blev forestaaet af et Udstillingsudvalg bestaaende af 5 Repræsentanter for Fællesorganisationen og 5 Repræsentanter for Dansk Mejeristforening samt 2 Repræsentanter for Mejerimaskinindustrien, ligesom særlige Udvalg varetog Ordningen af Produktudstillingen og den mejeri-tekniske Udstilling. Som Formand og Næstformand for Udstillingen fungerede henholdsvis Proprietær S. Overgaard og Mejeribestyrer Chr. Jørgensen.

Lands-Mejeri-Udstillingen omfattede 3 Hovedafdelinger, nemlig *Produktudstillingerne*, der bestod af en Smør- og en Osteudstilling, den *mejeri-tekniske Udstilling* og en Afdeling omfattende *Oplysnings- og Demonstrationsmateriale* vedrørende forskellige aktuelle Mejeribrugsforhold. Pladsen i det store Lokale var delt op saaledes, at Produktudstillingerne, Andelsorganisationernes Udstillinger og den historiske Mejeriafdeling var placeret frit paa Gulvet, medens den mejeri-tekniske Udstilling laa langs Forum-Hallens Ydervæg som en Krans omkring de øvrige Udstillingsarrangementer.

Smørudstillingen var beliggende umiddelbart indenfor Hovedindgangen som det centrale i Udstillingen og var arrangeret i 2 godt 30 m lange Pavilloner, som var forsynet med Glasvægge og holdtes under en konstant Temperatur af 12 ° C. ved Hjælp af et moderne Ammoniak-Køleanlæg installeret af Firmaet *Brdr. Gram*, Vojens. Langs Midten af Pavillonerne laa Smørdritlerne i 2 Rækker og i hver Række med 5 Dritler oven paa hinanden, saaledes at man udefra let kunde se de forskellige Mærker og ved Hjælp af de paasatte Numre udpege det Smør, man ønskede at smage. Til det besøgende Publikums Disposition stod en Række unge Mejerister, der udtog og udleverede de forskellige Smagsprøver. Dette Udstillingssystem er ikke hidtil anvendt herhjemme, men blev med Held praktiseret ved Fællesorganisationens Deltagelse i den internationale Mejeriudstilling i Berlin 1937, og ogsaa under Lands-Mejeri-Udstillingen viste denne Metode sig bl. a. i hygiejnisk Henseende at være tidligere Arrangementer overlegen.

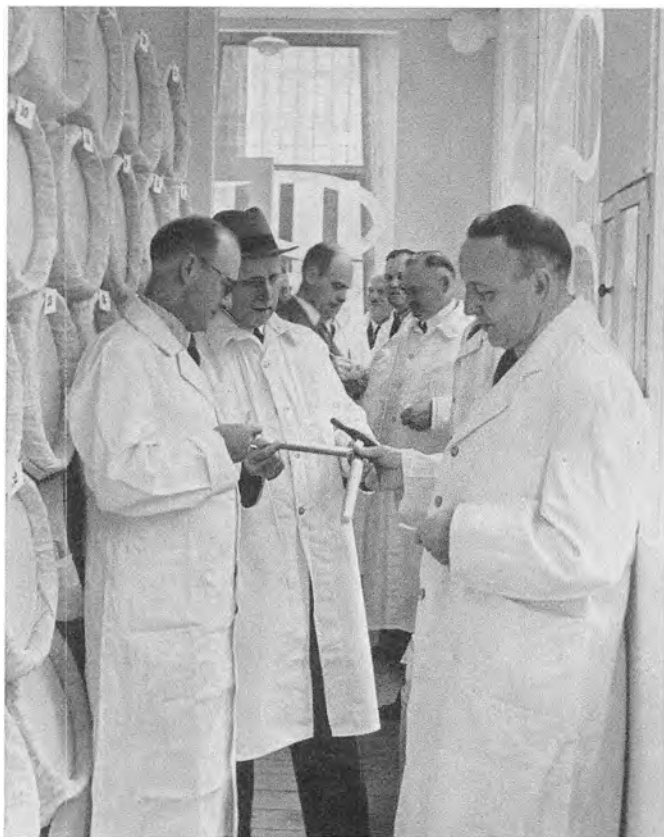
Smørudstillingen betegnede saavel i Omfang som i Kvalitet en Fremgang fra de tidligere afholdte Lands-Mejeri-Udstillinger, saaledes som det rent statistisk vil fremgaa af efterfølgende Oversigt:

	1920 Fredericia	1929 København	1931 København	1938 København
Antal Udstillere	1102	1366	1402	1413
Gennemsnitskarakterer	10,60	10,89	11,09	11,17
12 Points og derover pCt.	0,9	2,0	5,0	10,4
10—12 Points „ ..	82,4	92,7	91,6	86,7
Under 10 „ „ ..	16,7	5,3	3,0	2,8
Under 9 „ „ ..	4,6	0,6	0,3	0,1
Under 8 „ „ ..	1,1	0,3	0,0	0,0

Ialt deltog 1413 Mejerier i Smørudstillingen, hvilket er henholdsvis 11 og 47 Mejerier mere end ved Lands-Mejeri-Udstillingerne i 1931 og 1929. Gennemsnits-Karakteren for samtlige udstillede Mærker Smør var 11,17 mod henholdsvis 11,09 og 10,89 i 1931 og 1929. De opnaaede Karakterer fordeler sig saaledes, at Jylland med 916 Udstillere i Gennemsnit fik 11,29 Points, Fyn med 173 Udstillere 11,24 Points og den østlige Øgruppe med 324 Udstillere 10,80 Points. Den højeste Karakter, der blev givet var 12,7 Points og den laveste 8,9 Points.

De opnaaede Resultater ved Lands-Mejeri-Udstillingerne i 1929, 1931 og 1938 har for de enkelte Bøtteudstillingskredse fordelt sig saaledes:

Bøtteudstillingskreds	Antal Udstillere			Gennemsnits-Points		
	1929	1931	1938	1929	1931	1938
Holbæk	63	63	65	10,82	11,05	10,89
Bornholm	17	18	17	10,80	10,83	10,88
Møen	9	9	9	10,80	10,85	10,88
Præstø	36	34	33	10,85	10,97	10,81
Sorø	73	77	72	10,90	11,16	10,79
Maribo	53	55	58	10,66	10,75	10,75
Roskilde	40	43	41	10,97	10,85	10,75
Frederiksborg	26	27	29	11,02	11,10	10,67
Gennemsnit...	317	326	324	10,85	10,98	10,80
Svendborg	50	50	50	10,88	11,16	11,35
Odense	100	105	103	10,99	11,05	11,23
Langeland—Ærø	21	22	20	10,86	10,87	11,01
Gennemsnit...	171	177	173	10,89	11,05	11,24
Hammerum	38	38	43	10,90	11,18	11,53
Vejle	35	37	38	11,05	11,26	11,49
Thisted	34	33	34	10,86	11,15	11,47
Ringkøbing søndre	33	34	36	11,07	11,12	11,47
Ringkøbing nordre	43	43	44	10,90	11,20	11,45
Ribe	67	67	69	11,12	11,05	11,44
Sydjydsk	32	35	36	10,93	11,16	11,43
Aalborg	89	92	95	10,89	11,13	11,38
Sønderborg	25	26	24	10,71	11,25	11,35
Hjørring	50	54	59	11,00	11,23	11,31
Hobro	34	34	36	10,71	11,14	11,30
Midtjylland	30	32	32	10,88	11,13	11,29
Horsens	45	45	45	10,97	11,31	11,28
Viborg	47	51	52	10,92	11,05	11,23
Brønderslev	45	47	47	11,06	10,97	11,15
Randers	76	75	74	10,83	11,12	11,15
Østvendssyssel	28	27	26	10,53	11,13	11,14
Aabenraa	24	26	26	10,96	10,82	11,12
Aarhus	79	79	75	10,84	11,17	11,11
Tønder	25	24	25	10,66	10,59	10,95
Gennemsnit...	879	899	916	10,91	11,12	11,29

Dommerne i Arbejde
i Forum.

Under Udstillingen foretoges en laboratoriemæssig Bestemmelse af Aromastoffer (Diacetyl) samt fremmede Mikroorganismer opdelt i Mikrokokker, Overfladekolonier, Gærsvampe og Skimmelsvampe i et Antal af de udstillede Smørprøver, og Resultatet af denne Undersøgelse sammenlignedes derefter med de Karakterer, som de paagældende Smørprøver havde opnaaet ved den officielle Smørbedømmelse. Det viste sig her, at Indholdet af Mikroorganismer og Aromastoffer i det store og hele faldt sammen med Karaktererne, naar det gælder Grupperne *høje* Karakterer og *lave* Karakterer, medens der synes at gøre sig en vis Usikkerhed gældende for Mellemkaraktererne.

Undersøgelsen synes endvidere at vise, at jo flere Mælkesyrebakterier der findes, des højere Karakterer, selvom der ogsaa i en Del af Prøverne med de høje Karakterer fandtes rigelig fremmede Mikroorganismer.

De nævnte Resultater giver Anledning til at indskærpe Betydningen saavel af en passende stærk Syrning som af Iagttagelse af den mest absolutte Renlighed ved Smørrets Fremstilling med Undgaaelse af enhver Kilde til Infektion.

Osteudstillingen var arrangeret paa tilsvarende Maade som Smørudstillingen, dog var Betjeningsgangene anbragt i Midten, saaledes at de udstillede Oste laa med den overskaarne Flade direkte ud til Glasvæggen. Ostepavillonerne holdtes afkølede ved Hjælp af Glacia-Luftkølingsmaskiner, installeret af Maskinfabriken *Atlas*, København.

Lækker Osteanretning.

Som det vil fremgaa af hosstaaende Oversigt, omfattede Osteudstillingen ialt 729 Mærker Ost, hvilket er mere end ved nogen af de tidligere afholdte Lands-Mejeri-Udstillinger. Endvidere vil det ses, at de fede Ostetyper er i stadig Fremgang, idet der af Oste med 40 og 45 pCt. Fedt i Tørstoffet udstilledes ialt 227 Mærker mod henholdsvis 119 og 76 Mærker i 1931 og 1929. Derimod udstilledes i 1938 kun 13 Skummetmælksoste og Oste af 10+ Typen, mod henholdsvis 40 og 56 Oste i 1931 og 1929.

Hold	Osteudstillingerne ved Lands-Mejeri-Udstillingen i					
	1929		1931		1938	
	Antal Oste udstillet	Gennemsnits-points	Antal Oste udstillet	Gennemsnits-points	Antal Oste udstillet	Gennemsnits-points
45+	57	10,99	79	11,69	155	10,94
40+	19	10,95	40	11,30	72	11,11
30+	281	10,30	250	10,91	247	10,60
20+	290	10,25	250	10,85	221	10,42
10+	45	10,06	33	10,67	13	10,44
Skm. Ost	11	9,47	7	10,18	0	—
Andre	21	10,05	18	10,42	21	10,48
Ialt...	724	—	677	—	729	—

I nedenstaaende Opgørelse er foretaget en Sammenligning imellem Bedømmelsesresultaterne fra Lands-Mejeri-Udstillingerne i 1929, 1931 og 1938 for de forskellige Landsdele, og det fremgaar heraf, at Kvaliteten gennemgaaende er højest for de fede Oste. Fyn-Langeland, som stadig er førende med Hensyn til Kvaliteten, har da ogsaa udstillet de federe Ostetyper i langt højere Grad end de øvrige Egne af Landet, herunder navnlig Jylland.

Fyn-Langeland

Hold	Antal Oste udstillet			Gennemsnitspoints		
	1929	1931	1938	1929	1931	1938
45+	23	36	49	11,48	11,73	11,15
40+	6	15	29	10,91	11,47	11,28
30+	97	87	67	10,50	11,17	10,98
20+	95	75	58	10,30	10,97	10,52
10+	12	10	5	10,03	10,94	10,42
Andre	5	—	5	11,06	—	10,72

Jylland

Hold						
45+	11	16	42	10,78	11,66	10,83
40+	1	4	9	10,70	11,33	10,91
30+	90	82	93	10,01	10,76	10,69
20+	111	99	108	10,29	10,68	10,39
10+	23	17	8	10,18	10,62	10,46
Andre	6	—	6	9,47	—	10,26

Sjælland og**Lolland-Falster**

Hold						
45+	23	27	64	10,57	11,65	10,83
40+	12	21	34	10,97	11,18	11,00
30+	94	81	85	10,19	10,78	10,51
20+	84	76	58	10,27	10,80	10,37
10+	10	6	0	9,45	10,40	—
Andre	10	—	10	9,88	—	10,47

I Tilslutning til de udstillede Oste, som var underkastet Bedømmelse, havde 11 Mejerier arrangeret specielle Udstillinger af Ost, og der var her gjort et smukt Arbejde for at samle Opmærksomhed om de paa de paagældende Mejerier fremstillede Sorter.

Produktudstillingernes Bedømmelse organiseredes denne Gang lidt forskelligt fra tidligere, hvor hver enkelt Dommer har bedømt samtlige udstillede Mærker. Ved Lands-Mejeri-Udstillingen 1938 gennemførtes Smørbedømmelsen paa een Dag, idet de 36 Smørdommere inddeltes i 4 Dommergrupper bestaaende af 3 Dommerhold paa hver 3 Mand, og hver Dommergruppe bedømte ca. 350 Smørprøver svarende til $\frac{1}{4}$ af det samlede Antal. Ostebedømmelsen foretoges ligesom tidligere af 3 Dommerhold paa hver 3 Mand,

og samtlige 9 Ostedommere gennemgik i Løbet af de 2 Bedømmelsesdage de udstillede 729 Mærker Ost.

Som Anerkendelser for Smør og Ost uddeltes Præmier i Form af specielt prægede Medailler og Plaketter fremstillet i Guld, Sølv og Bronze, og for de bedste Præstationer henholdsvis paa Smør- og Osteudstillingen udsatte Fællesorganisationen en Ærespræmie bestaaende af en stor Sølvpokal. Disse Ærespræmier tildeltes Mejeribestyrer *J. Schou*, Bredal Andelsmejeri, Vejle, der 6 Gange i Træk havde opnaaet Guldmedaille for Smør ved de sidst afholdte provinsielle og landsomfattende Mejeriudstillinger, og Mejeribestyrer *N. P. Pedersen*, Stokkemark Andelsmejeri, Lolland, som 8 Gange i Træk havde faaet Guldmedaille for Ost. Endvidere havde Landbrugets Andels-Forsikringsselskaber udsat 2 smukke Ærespræmier.

Som Lands-Mejeri-Udstillingens næste Hovedafdeling maa nævnes den *mejeritekniske Udstilling*, der var et smukt Vidnesbyrd om den danske Mejerimaskinindustri høje Stade. Forholdet er jo det, at der jævnsides med Mejeribrugets Udvikling her i Landet er foregaaet en tilsvarende Udvikling indenfor de Virksomheder, som forsyner Mejerierne med Maskiner, Apparater, Præparater og øvrige tekniske Hjælpemidler, saaledes at den danske Mejerimaskinindustri maa betragtes som førende i Verden indenfor sit Omraade, og det er derfor naturligt, at de paagældende Firmaer og Virksomheder benytter Lejligheden til ved de større Mejeriudstillinger at vise deres Ydedygtighed og præsentere de nyeste og mest moderne Frembringelser for den store Kreds af Fagfolk, som kommer til Stede saavel her fra Landet som fra Udlandet.

Medens saavel Smør- som Osteudstillingen havde større Tilslutning end nogensinde tidligere, var det samme ikke Tilfældet med Maskinudstillingen. Dels havde enkelte Firmaer med mindre direkte Interesse i Mejeribranchen henlagt deres Udstillinger til

Bellahøj-Terrænet, og dels havde man fra Lands-Mejeri-Udstillingens Side tilstræbt at faa Udstillingen saa stilrent og fagligt udformet som muligt, hvorfor forskellige navnlig mindre Firmaer med mere periferisk Tilknytning til Mejeribruget blev udelukket; men de store og betydende Mejerimaskinfabriker og Laboratorier var alle repræsenterede, saaledes at al disponibel Plads i Forum var beslaglagt.

Foruden de forskellige private Firma-Stands havde nogle Andelsvirksomheder som *De danske Mejeriers Maskinfabrik*, *De danske Mejeriers Fællesindkøb*, *De samvirkende danske Andels-Smørekseportforeninger*, *Dansk Andels-Kulforretning* og *Andelsbogtrykkeriet* arrangeret smukke og oplysende Udstillinger indenfor deres forskellige Felter.

Der skal ikke her gives en speciel Omtale af de enkelte Firmaers Deltagelse i Udstillingen, idet der i saa Henseende kan henvises til en af Ingeniør, cand. polyt. *Harald Jensen*, Statens Forsøgsmejeri, udarbejdet Beretning, der findes i Mælkeritidende for 1938 paa Siderne 587—592 og 601—608 samt 628—635, men det fortjener at fremhæves, at der ogsaa fra de private Firmaers Side var ydet en virkelig Indsats, der i meget høj Grad bidrog til at give Udstillingen Prædikat af at være den smukkeste *Lands-Mejeri-Udstilling*, som endnu har været afholdt. De enkelte Stands var ikke overfyldt med Maskiner, Apparater og andre Udstillingsgenstande, men de udmærkede sig ved en Stilrenhed og Farvesans, der ved Siden af at give et skønt og harmonisk Indtryk præsenterede og fremstillede de udstillede Produkter paa den bedst mulige Maade.

Under Udstillingens tredie Hovedafdeling, som bestod af mejerifagligt Oplysnings- og Demonstrationsmateriale, maa først nævnes *den historiske Afdeling*, som i 3 Tid-billeder viste den gennemgribende, tekniske Udvikling, der har præget dansk Mejeribrug siden Stavnsbaandets Løsning for 150 Aar siden. Først vistes en Model i fuld Størrelse af et *Herregaardsmejeri*, som bestod af et Kælderrum med tykke Kampestensmure, Granittrappe, svære Egetræsbjælker og Munkestensgulv. Rummet var forsynet med Bøtter med Mælk, Stampekærne, Ostepresse, Smørtrug og forskellige andre fra Stavnsbaandstiden stammende Haandredskaber, der for Størstedelen var udlaant fra Landbrugsmusæet i Lyngby.

Som næste Etape i Udviklingen vistes en i naturlig Størrelse opbygget Model af *Danmarks første Andelsmejeri*, der som bekendt oprettedes i Hjedding ved Ølgod i 1882. Indvendig var Mejeriet forsynet med Inventar udlånt fra Museerne i Ladelund og Dalum, saaledes en Burmeister-Centrifuge med Forlagstøj, en holstensk Kærne, et Flødekølingsbassin, en haanddreven Smøræltmaskine samt et Ostekear og en Ostepresse og andre Redskaber og Maskiner, der var almindelig anvendt paa det paagældende Tidspunkt.

De her nævnte 2 Mejerityper dannede en virkningsfuld Baggrund for *Mejeriet af i Dag*, der opbygget i fuld Størrelse og med Anvendelse af Nutidens udsøgte Teknik gav et stærkt Indtryk af Mejeribrugets Udvikling det sidste Halvthundrede Aar. Mejeriet var opbygget som et Smørmejeri med en Skummeevne paa 3000 Liter pr. Time og rummede en Skummesal, en Kærnestue, et Kølerum, et lille Maskinrum, et Rum for Vandfiltre, et Kedelrum, et Laboratorium og et Badeværelse, som i Indretning og Udstyr understregede Nutidens strenge Hygiejnekrav. Mejeriet var fuldt forsynet med Maskiner, Apparater, Rørledninger m. v., og der var anvendt Elektricitet som Drivkraft, hvorfor Mejeriet var opført i Samarbejde med *De sjællandske Elektricitetsværkers Forening*. Selve den tekniske Installation foregik i Samarbejde med følgende Firmaer, der vederlagsfrit stillede nedennævnte Maskiner, Apparater m. v. til Disposition:

Fabrikant Konrad Buhl, Ringe, Thermostat.

De danske Mejeriers Fællesindkøb, Laboratorieudstyr.

De danske Mejeriers Maskinfabrik, Kærneælder, Flødesyrningsbeholder med Pumpe, Skoldevandsvarmer, Syrekoger, 2 Kogekar.

A/S I. Krüger, Luftrensingsfilter.

Maglekilde Maskinfabrik, Forplade af Kedel, Kronrør.

A/S Paasch & Larsen, Petersen, Indvejningsvægt, Spirala-Flødepasteur med Varmtvandsopvarmning, Centrifugalpumpe, Søjlepostement med tre Udvejningsvægte, Syrningsbeholdere og Kærnemælkskar med Motorrørere og Centrifugalpumpe, Afjernings- og Blødgøringsfiltre samt Vandpumpe, Smørformemaskine.

A/S Maskinfabriken Rannie, Kærnemælkspumpe for Motor.

H. M. Rauer, Resttømmer, Sødmælkskar.

Silkeborg Maskinfabrik, Pladepasteuriseringsapparat med Regenerativ, Vandkøling og Varmtvandsopvarmning, hertil hørende Pumper og Rørforbindelser, 2 × 600 Lt. Hydrofor.

A/S Titan, Trykcentrifuge.

Fabrikant Ørum-Hansen, Fødepumpe og Fødevandskasse.

Thomas B. Thrige, Elektromotorerne.

Laur. Knudsen, Elektriske Armaturer.

Brdr. Dahl, Badeværelse.

Saa vel det moderne Mejeri som de to historiske Mejerityper var Genstand for overordentlig stor Opmærksomhed, særlig fra Fagfolks Side, men ogsaa for det mere alment interesserede Bypublikum var denne historiske Fremstilling en virkningsfuld Demonstra-

tion, og Ingeniør *Harald Jensen*, der som Udstillingens tekniske Konsulent havde faaet Arrangeringen af denne Afdeling overdraget, havde løst sin Opgave paa en udmærket Maade.

Som Arkitekt for Lands-Mejeri-Udstillingen fungerede Arkitekt *Sv. Plass* med Bistand af Udstillingens kunstneriske Konsulent, Tegneren *Thor Bøgelund*, og Udstillingens smukke og harmoniske Helhedsindtryk skyldes ikke mindst disse to Udstillingseksperter gode Arbejde.

Som et Led i de belærende og oplysende Fremvisninger af mejerifaglig Art havde *De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation* indrettet en Udstilling, blandt andet til Belysning af forskellige mælkehygiejniske Spørgsmaal, f. Eks. var givet en Oversigt over Arbejdet og Resultaterne vedrørende Husdyrtuberkulosens og Flueplagens Bekæmpelse, samt desuden over Forholdene vedrørende Rengøring og Desinfektion af Malkerekvisitter, og endvidere havde *Kontoret for Mejeri-Statistik* tilrettelagt en Udstilling, hvori fandtes en Række mejeri-statistiske Oplysninger omfattende Perioden fra Aarhundredskiftet til 1937. I en særlig Afdeling havde *Mejeriernes Propaganda-Udvalg* i Forbindelse med *Det landøkonomiske Forsøgslaboratorium* arrangeret en Udstilling til Belysning af Mejeriprodukternes Betydning i Ernæringen og i Tilslutning hertil givet Oplysninger om Resultatet af Propaganda-Arbejdet til Fremme af Mejeriprodukt-Afsætningen paa Hjemmemarkedet.

Udnyttelsen af Mejeribrugets Biprodukter er et Spørgsmaal, som er aktuelt indenfor dansk Mejeribrug, og til Belysning af dette Problem havde man i Forbindelse med *Statens Forsøgsmejeri* tilrettelagt en Fremvisning af de Produkter, der kan fremstilles af Valle, saaledes Valle-Brød, Vallehonning, Vallevin, Mælkesyre m. v. I en Udstilling, arrangeret af *Den danske Mælkekondenseringsfabrik* i Nakskov, demonstreredes specielle Udnyttelser af Mælk, f. Eks. kondenseret Mælk, Kakaomælk, Kyllingefoder, Galalith og Tekstilkasein til Fremstilling af Lanital. Selve Lanitalulden fabrikeres ikke her i Landet, men Fællesorganisationen havde til Demonstration paa Udstillingen indført en Del Færdigvarer som Herre- og Dametøjer, Tørklæder og lignende fra den italienske Fabrik, *Snia Viscosa*, hvortil adskillige danske Mejerier leverer Skummetmælk i Form af Raakasein til videre Forarbejdning. Det nævnte Mælketøj bortloddedes paa Udstillingen og Interessen for dette var overordentlig stor.

Blandt disse rent faglige Udstillinger skal nævnes *Danmarks geologiske Undersøgelser* Tavler og Materiale vedrørende de forskellige Grundvandstypers Forekomst i Undergrunden og Institutionens raadgivende Virksomhed ved Fremskaffelse af velegnet Vand, blandt andet til Mejerierne.

En Afdeling, der blev livligt besøgt i Udstillings-Dagene var *Mælkebaren*, hvorfra serveredes en Mængde forfriskende og lækre Mælkedrikke samt Tykmælk, Is, Ostekiks m. v., ligesom der udleveredes forskellige Brochurer med Oplysninger om Mejeriprodukternes Prisbillighed og sundhedsmæssige Værdi.

Tilslutningen til Udstillingen var upaaklagelig, idet Besøget for de 10 Udstillingsdage androg ca. 60,000, hvilket er mere end ved de tidligere afholdte Lands-Mejeri-Udstillinger. Udstillingen havde den Ære at modtage Besøg af Hans Majestæt Kongen, ligesom ogsaa Hans kongelige Højhed Kronprinsen samt Deres kongelige Højheder Prins Valde-

Hans Majestæt
Kongen bliver
vist rundt i
Forum af
Formanden for
De danske
Mejeri-
foreningers
Fælles-
organisation,
Proprietær
S. Overgaard,
og Kontorchef
L.P. Frederiksen

mar og Prins Georg aflagde Besøg paa Mejeri-Udstillingen. Det store Københavner-Rykind fik Udstillingen ikke, men det var heller hverken tilsigtet eller ønsket, da man havde lagt særlig Vægt paa, at Udstillingen kunde tjene til Vejledning og Belæring for de, der har med Mejeriernes daglige Ledelse at gøre, og det var da ogsaa en almindelig Opfattelse blandt de udstillende Firmaer, at det først og fremmest var Mejerifagfolk, der havde besøgt Udstillingen, og at der havde været de bedst mulige Forhold til at forhandle med det fagligt indstillede Publikum og præsentere det de tekniske Nyheder og Forbedringer.

Med det Formaal at give Lands-Mejeri-Udstillingen en noget videre Horisont og udvide dens Betydning til overfor Udlandet at virke som en Propaganda for dansk Mejeri-brug og danske Mejeriprodukter, tog Fællesorganisationen Initiativ til at indbyde en Række betydende Fagfolk indenfor Smør- og Ostehandelen paa vore udenlandske Markeder samt forskellige fremtrædende Repræsentanter for Mejeriorganisationer og større Institutioner i Udlandet, ligesom der paa Landbrugsraadets Foranledning kom en Del udenlandske Gæster til Landbrugsudstillingen, og af disse aflagde et stort Tal Besøg paa Mejeri-Udstillingen i Forum. For ca. 50 udenlandske Gæster arrangerede Fællesorganisationen en Udflugt, hvor man bl. a. aflagde Besøg paa Statens Forsøgsmejeri i Hillerød og et moderne Andelsmejeri.

Lands-Mejeri-Udstillingen i Forum fik et smukt og i alle Maader vellykket Forløb og dannede et værdifuldt Supplement til de øvrige Specialudstillinger, som arrangeredes i Tilknytning til Landbrugsudstillingen i 1938, ligesom Lands-Mejeri-Udstillingen indgik som et betydningsfuldt Led i den Række af landsomfattende Mejeri-Udstillinger, som Mejeribudgets Hovedorganisationer med nogle Aars Mellemrum foranstalter.

Mejeribrugets Deltagelse i Landbrugsudstillingen paa Bellahøj

Da det viste sig umuligt at placere Lands-Mejeri-Udstillingen paa selve Bellahøj-Terrænet, var man enig om her at søge gennemført en Udstilling, som i Form og Indhold i særlig Grad henvendte sig til det store Publikum i dettes Egenskab af Forbrugere af Mejeriprodukter, og efter Anmodning fra Landbrugsudstillingens Ledelse blev det overdraget til Fællesorganisationen at organisere og administrere Omsætningen af Mælk og Mejeriprodukter, herunder Flødeis, paa hele Udstillingsarealet, idet man som Betaling for denne Eneret maatte svare en vis Afgift af Omsætningen til Udstillingsledelsen. Til Gennemførelsen af denne Opgave søgte Fællesorganisationen Samarbejde med de københavnske Mælkeforsyninger (Det danske Mælke-Compagni, Mælkeriet Enigheden, Andelselskabet Trifolium og Foreningen af Københavns Engrosmejerier) samt Foreningen Dansk Flødeis, og der blev af disse Virksomheder vist stor Interesse og Velvilje overfor den foreliggende Opgave, saavel hvad Deltagelse i det tilrettelæggende og organisatoriske Arbejde angik som med Hensyn til at deltage i den økonomiske Risiko.

Ved Planlægning af Mejerirestaurantens Opbygning og Indretning havde man stadig det oplysnings- og propagandamæssige Formaal for Øje, og man vedtog derfor at opføre Mejerirestauranten i 3 Afdelinger, nemlig en egentlig Restaurant med Servering af varme og kolde Retter tilberedt af Mejeriprodukter, desuden en Mælkebar, som indrettedes til Hurtigservering af Flødeis og forskellige Mælkedrikke, og endelig en Propaganda-Afdeling til Belysning af forskellige Spørgsmaal vedrørende Mejeriprodukternes sundhedsmæssige Betydning og ernæringsmæssige Værdi. Endvidere besluttedes det jævnt fordelt over Udstillingsarealet at anbringe 15 Salgsboder og 15 Salgsvogne, hvorfra der skulde serveres Mælk og Flødeis for paa denne Maade at kunne betjene Publikum effektivt med disse Forfriskninger.

Den nævnte Plan, som var udarbejdet af Mejeriernes Propaganda-Udvalg, der paatog sig det administrative Organisationsarbejde, fandt almindelig Tilslutning, og der var Enighed om at give hele Arrangementet et neutralt Præg, saaledes at der ikke skabtes Reklame for et enkelt Mejeri, men under Navnet »Mejeriet Danmark« gennemførtes en kollektiv Propaganda for Mejeriprodukter i det hele taget.

Mejerirestauranten fik en fortrinlig Beliggenhed umiddelbart inden for Landbrugsudstillingens Hovedindgang, og paa det 2400 m² store Areal, der her stilledes til Disposition, opførtes en smuk og storstilet 3-fløjet Pavillon, som omslutede en Gaard, der omdannedes til 3 Restaurations-Terrasser, udstyret med Borde og Stole og farvestraalende Parasoller.

Restaurationen var indrettet i Hovedfløjen, hvortil var knyttet nogle Sidelokaler til Brug til Køkken, Opvask, Depot, Kontor, Spiselokale til Medhjælperne, Garderobes m. v. For at give Publikum et Indtryk af de hygiejniske og tiltalende Forhold, hvorunder de forskellige Retter blev fremstillet, var der mellem Køkkenet og selve Restauranten indsat en Glasvæg, hvorigennem Publikum kunde betragte det arbejdende Køkken. I Restauranten med tilhørende Terrasser var beregnet Plads til 1000 siddende Gæster, men trods det kneb det paa Grund af den kolossale Tilstrømning meget ofte med Pladsen.

I Restauranten var fremlagt Spisekort, og Publikum kunde paa Grundlag heraf foretage et Udvalg blandt de talrige Retter, saasom varme og kolde Osteretter, Smørrebrød, Flødeisanretninger, Mælkedrikke, Jordbær og Frugtgrød med Fløde, Tykmælk, Youghurt m. v.

Mejeripavillonens øvre Fløj paa ca. 200 m² var forbeholdt *Mælkebaren*, og i denne var anbragt en U-formet Serveringsdisk, hvori var indsat en Sodafontaine og Isskabe med tilsluttet automatisk Køleanordning. Herfra serveredes afkølede Mælkedrikke tilsat forskellige Frugtessenser, Flødeis, Citron o. lign., endvidere Isvafler, Sødsmælk og Kærnemælk og en ny Form for Tykmælk, den saakaldte Ymer-Tykmælk. Denne Ret opnaaede stor Publikums-Sukces og blev umiddelbart efter Udstillingen optaget til Fremstilling paa flere af de store københavnske Mejerier, som forhandler Ymer-Produktet fra deres Detailvogne. I Mælkebaren serveredes direkte fra Disken, og der kunde paa denne Maade betjenes et meget stort Publikum, hvilket forøvrigt ogsaa vil fremgaa deraf, at Antallet af Ekspeditioner i Baren androg ialt ca. 75,000 i de 10 Udstillingsdage.

Priserne for de forskellige Mejeriretter, der serveredes saavel fra Restauranten som Baren, var meget populære, idet det var Hensigten at give Publikum en Demonstration saavel af Mejeriprodukternes alsidige Anvendelighed som af deres store Prisbillighed, og med det Formaal at vække Lyst og Interesse for at prøve de serverede Retter hjemme i den daglige Husholdning havde Propaganda-Udvalget ladet udarbejde 4 forskellige Brochurer indeholdende udførligt beskrevne Opskrifter paa Tilberedning af Retterne og Oplysninger om disses Anretning og Servering. Disse Opskriftshefter forhandlede til billig Pris fra et paa Restaurationsterrassen indrettet Oplysningsbureau, der betjentes af en ung Husholdningslærerinde.

Ved Antagelse af Medhjælp havde man iøvrigt sikret sig Bistand af et stort Antal Husholdningslærere, som gjorde udmærket Fyldest ved de mange forskellige Retters Tilberedning og Anretning. Ved Buffeten var anbragt faglærte Buffister, ligesom Serveringen til Publikum besørget af restaurationsvante Servitricer under Ledelse af en erfaren Inspektør. I Dage med stort Besøg paa Landbrugsudstillingen var Tilstrømningen til Mejerirestauranten aldeles overvældende, og det skyldtes ikke mindst den dygtige og erfarne Medhjælp, man havde sikret sig, at Publikum kunde betjenes effektivt og uden særlig Ventetid.

Besøget paa Landbrugsudstillingen var imidlertid til Tider saa stort, at det for Publikum kneb at orientere sig paa Udstillingsarealet, ligesom Passage fra den ene Udstillingsafdeling til den anden besværliggjordes. Man havde derfor megen Glæde af de rundt paa Udstillingsområdet fordelte 15 Boder og 15 Salgsvogne, som forsynedes med Produkter fra det i Mejerirestauranten installerede Køledepot samt direkte fra Mejeriernes Engros-Vogne. Fra disse Salgssteder forhandlede Sødsmælk og Kærnemælk i Flasker med Sugerør samt Flødeis i forskellige Typer. Betjeningen, som udgjordes af de københavnske Mejeriers Personale, var iklædt hvidt Mejeritøj, ligesom der var lagt Vægt paa, at Salgsbodernes og Vognenes Indretning og Udsmykning var saa tiltalende og hygiejnisk som muligt. Vognene var stillet til Disposition af Mejerierne og Boderne af Flødeis-fabrikkerne.

Mælke-
restauranten
paa Bellahøj.*Omsætningens Størrelse paa Mejerirestauranten paa Bellahøj 17.—26. Juni 1938.*

Salgsdag	Restauration Kr.	Mælkebar Kr.	Boder og Vogne Kr.	Ialt Kr.
Fredag den 17. Juni	915,80	0,00	918,45	1.834,25
Lørdag - 18. —	2.533,80	1.145,90	4.204,71	7.884,41
Søndag - 19. —	4.271,00	2.599,85	14.127,35	20.998,20
Mandag - 20. —	2.619,40	766,25	1.239,15	4.624,80
Tirsdag - 21. —	3.284,30	1.574,55	3.839,00	8.697,85
Onsdag - 22. —	4.084,90	1.674,15	7.015,76	12.774,81
Torsdag - 23. —	4.168,91	1.946,75	3.876,82	9.992,48
Fredag - 24. —	3.367,21	1.894,95	3.807,93	9.070,09
Lørdag - 25. —	2.919,55	1.156,50	1.782,30	5.858,35
Søndag - 26. —	4.679,07	2.941,75	5.718,46	13.339,28
Ialt...	32.843,94	15.700,65	46.529,93	95.074,52

Som det vil fremgaa af foranstaaende Oversigt, androg den samlede Omsætning paa Mejerirestauranten 95.074,52 Kr., og heraf solgte Restaurationen for 32.843,94 Kr., Mælkebaren for 15.700,65 Kr. og Boder og Vogne tilsammen for 46.529,93 Kr. Naar man tager i Betragtning, at de serverede Varers Salgspris med Forsæt var holdt meget lavt og næppe androg 30 Øre i Gennemsnit pr. Salg, kan Antallet af de indenfor Mejerirestauranten betjente Kunder anslaaes til mindst 300.000, svarende til $\frac{1}{3}$ af det samlede Antal Udstillingsgæster. Af Oversigten vil endvidere ses, i hvor høj Grad

Omsætningen og dermed Besøget varierede indenfor de enkelte Dage, hvilket selvsagt medførte Vanskeligheder med Hensyn til at træffe Dispositioner for Fremskaffelse af Varer, Medhjælp etc. Naar f. Eks. Omsætningen Søndag den 19. Juni naaede op paa omtrent 21,000 Kr., medens der Dagen efter kun solgtes for 4—5000 Kr., skyldtes det, at Udstillingsbesøget varierede betydeligt og maaske navnlig, at Vejret om Søndagen var meget varmt, medens det om Mandagen var køligt, hvilket bevirkede en Nedgang alene i Flødeissalget fra ca. 13,000 Kr. til ca. 2000 Kr.

I Tilslutning til det her nævnte Salg af Mejeriprodukter, der havde til Formaal at virke som en storstilet Propaganda for øget Anvendelse af Mælk og andre Mejeriprodukter, havde man i Mejerirestaurantens nedre Fløj indrettet en *Oplysnings- og Propagandaudstilling*, der stod i direkte Forbindelse med de øvrige Arrangementer og paa en fortrinlig Maade supplerede disse. Gennem Panoramaer og Fotomontager blev der givet Oplysninger om Forholdene vedrørende Mælkens Produktion og Behandling, og den danske Mælkeproduktions Anvendelse blev statistisk belyst bl. a. ved en Oversigt over Størrelsen af en dansk Gennemsnitskos Foder og Ydelse. For at give Forbrugerne et Indblik i den for de forskellige Mejeriprodukter anvendte Mærkning og Kontrolstempling og dennes Betydning var udstillet en Smørdrittel med Forklaring af Lurmærket og den dertil hørende Kontrol, samt endvidere forskellige Mælkeflaske-Kapsler og en Serie Ostetyper forsynede med den i Loven foreskrevne Kontrolmærkning. Propaganda-Udstillingen omfattede ligeledes Flødeis, og der fandtes forskellige Tabeller med Oplysninger bl. a. om Flødeisforbrugets Størrelse her i Landet gennem de senere Aar og om Forbruget i andre Lande. Paa Udstillingen imødegik man iøvrigt paa en meget slaaende Maade den Anskuelse, at Mælk og Mejeriprodukter er dyre Næringsmidler. Det oplystes saaledes, at for at faa samme Mængde Næring, som findes i 1 Liter Sød-mælk, hvis Detailpris i Henhold til Statistisk Departements Opgivelser ansattes til 35 Øre, kræves 10 Æg til en Pris af 150 Øre, eller 1015 gr Rødspætter til en Pris af 189 Øre eller 3350 gr Tomater, der koster 335 Øre. Ganske tilsvarende vistes, at det Antal Kalorier, som findes i 500 gr Ost og koster 100 Øre, modsvarer Kalorieindholdet i f. Eks. 700 gr Spegepølse til en Pris af 300 Øre eller 10625 gr Tomater, hvis Detailpris er 1062 Øre.

I en særlig Afdeling fandtes en Oversigt over Mælkeforbrugets Størrelse i forskellige Storbyer Verden over, og det fremgik heraf, at København stadig er langt nede i Rækken.

I Propaganda-Udstillingen var der til Stadighed meget stort Besøg, og de forskellige Oversigter og Demonstrationsafdelinger blev under kyndig Vejledning beset af et interesseret og lydhørt Publikum.

Som Arkitekt og kunstnerisk Leder ved Mejerirestaurantens Opbygning og Udsmykning fungerede Tegner *Thor Bøgelund*.

Mejeriernes Deltagelse i Andelsudstillingen

Ved tidligere afholdte større Skuer har *Andelsudvalget* organiseret specielle Andelsudstillinger med Deltagelse af de i Andelsudvalget repræsenterede Andelsselskaber, og i Forbindelse med Landbrugsudstillingen havde man fundet det naturligt at arrangere en saadan Andelsudstilling, som fandt Tilslutning fra et meget stort Antal Andelsvirk-

somheder, deriblandt ogsaa *De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation*. Andelsudstillingens Beliggenhed var særdeles god, idet den laa midt paa Udstillingsarealet meget nær ved den officielle Præsentationsring.

Efter at Fællesorganisationens Bestyrelse havde besluttet at deltage i Andelsudstillingen, udarbejdede Sekretariatet en detailleret Plan for Fællesorganisationens Deltagelse, og det overlodes derefter til Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Arkitektkontor, som i Lighed med tidligere fungerede som Arkitekt for Andelsudstillingen, at udforme og realisere Planerne i Samarbejde med Sekretariatet.

Man lagde her Vægt paa at belyse Hovedtrækkene i Udviklingen vedrørende Mejeri-Produktionen og dennes kvalitetsmæssige Standard, og dette blev paa en smuk og overskuelig Maade udført ved Hjælp af et omfattende statistisk Materiale. Heraf fremgik saaledes bl. a., at Danmarks Kobestand i de forløbne 150 Aar siden Stavnsbaandets Løsning er forøget fra 286,000 Stkr. til 1,574,000 Stkr. Samtidig er Danmarks samlede Mælkeproduktion steget fra knap 200 Mill. kg til 5400 Mill. kg, og medens der omkring 1780 indførtes Smør, androg Smørudførslen i 1937 ialt 153 Mill. kg. — Gennemsnitsydelsen pr. Ko viser en Stigning fra 4—500 kg til ca. 3300 kg aarlig, og det gennemsnitlige Forbrug af Sødsmør til Fremstilling af 1 kg Smør, som i Slutningen af det 18. Aarhundrede androg ca. 34 kg, er faldet til 23,0 i 1937.

I Tilslutning til denne historiske Oversigt fandtes en Anskueliggørelse af Mejeribrugets organisationsmæssige Opbygning fra den enkelte Mælkeleverandør gennem de forskellige Andelssammenslutninger og Foreninger til Mejeribrugets centrale Hovedorganisationer.

Af Hensyn til de Udstillingsgæster, som kunde ønske yderligere Oplysninger, var udarbejdet en Brochure, der ligeledes var trykt saavel paa Tysk som paa Engelsk, og endvidere stod Fællesorganisationens forskellige Publikationer til Raadighed for specielt Interesserede.

Selv om man ikke for Andelsudstillingens Vedkommende har noget bestemt Tal for Besøgets Størrelse, kan det i Almindelighed siges, at Tilstrømningen var meget stor, til Tider overvældende, og der syntes at være stor Interesse saavel for Fællesorganisationens som for de øvrige Andelsorganisationers Fremvisninger.

Ernæringsfysiologisk Afdeling

Udstillingen omfattede Metoder til kvantitativ Maaling af Stofskifte hos Husdyrene, specielt til Bestemmelse af Næringsværdi af Foderstoffer, samt en Demonstration af de vigtigste Ernæringssygdomme hos Svin.

1. *Kvantitativ Stofskiftemaalning*: Et Respirationsapparat til Svin demonstreredes i Arbejde.

Et Fodermiddels Næringsværdi maales ved et saakaldt Differentforsøg, hvorved forstaas et Forsøg, der bestaar af to Forsøgsperioder. I første Periode giver man en voksen Goldko et vist Grundfoder, hvis Størrelse afpasses saaledes, at Dyret faar en lille positiv Ernæringsbalance, d. v. s. aflejrer et ringe Antal Kalorier paa Kroppen og har sit Protein-behov til Vedligeholdelse dækket. Medens Dyret staar paa dette Foder, maaler man følgende Størrelser:

1. Foderets Kalorieindhold.
2. Gødningens Kalorieindhold.
3. Urinens Kalorieindhold.
4. Det dannede Methans Kalorieindhold.
5. Dyrets Varmedannelse.
6. Det Antal Kalorier, der aflejres paa Kroppen.

Naar denne Maaling er foretaget, giver man Dyret et nøje maalt Tillæg af det Fodermiddel, hvis Næringsværdi man vil bestemme og foretager, medens Dyret nu æder Grundfoder + Tillæg, de samme Bestemmelser igen. Forskellen imellem de to Bestemmelser giver det undersøgte Fodermiddels Næringsværdi.

Bestemmelsen af alle de 6 anførte Størrelser sker for at være sikker paa, at Forsøget er forløbet rigtigt. I saa Fald skal nemlig Summen af Kalorieindholdet i Størrelserne 2 til 6 være lig med Foderets Kalorieindhold.

Respirationsapparatet bruges til at bestemme Methandannelsen, Varmedannelsen i Dyret og de aflejrede Kalorier. Man bestemmer, hvormeget Kulsyre og Methan Dyret udskiller, og hvormeget Ilt, det bruger pr. 24 Timer paa Grundfoder og Grundfoder + Tillæg. Af disse 3 Størrelser samt Kvælstofudskillelsen i Urinen kan man regne Varmedannelsen i Dyret ud. Kulsyre og Methandannelsen benyttes ved Beregningen af det aflejrede Fedt.

2. *Ernæringssygdomme.*

Udstillingen vedrørende Ernæringssygdomme omfattede for det første Lidelser i Skelettet, fremkaldt ved forkert Sammensætning af Foderets Mineralstofindhold. Det demonstreredes dels ved Skeletter dels ved Transparenter:

1. Følgerne af absolut og relativ Fosforsyremangel.
2. Følgerne af absolut Kalkmangel.
3. Visse Foderstoffers særlige Evne til at fremkalde Skeletsygdomme.

Endvidere demonstreredes ved Skeletter, Transparent og Præparater Følgerne af Mangel paa Vitamin B₂.

Endelig demonstreredes ved levende Svin:

Ægte engelsk Syge, fremkaldt af et bestemt Foderstof, og dens Overvindelse ved Forsøgslaboratoriets Mineralstofblanding.

Ægte Stivsyge, fremkaldt ved Kalkmangel.

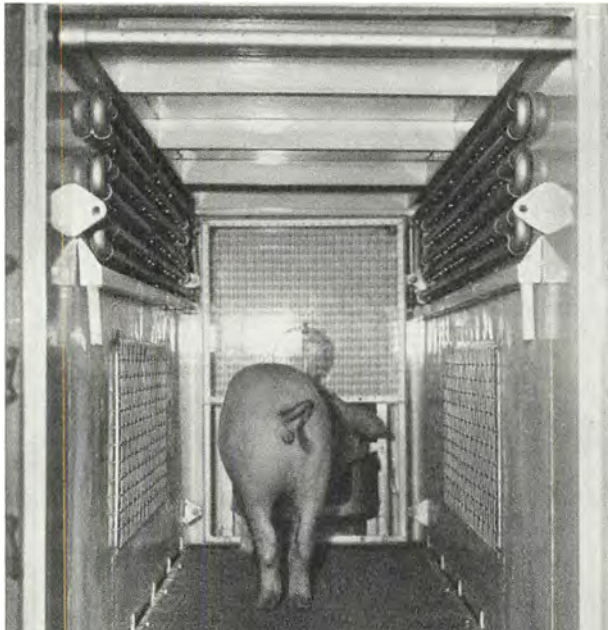
Nervesygdomme, fremkaldt ved Mangel paa A-Vitaminer.

De udstillede Skeletter og Transparenter viste følgende Forsøgsresultater:

1. Det er ganske unødvendigt at give Svin Vitamin D i Form af Tran eller paa nogen anden Maade, naar Foderet tilsættes Forsøgslaboratoriets Mineralstofblanding. De udvikler da et fuldstændigt normalt Skelet og faar hverken Stivsyge eller engelsk Syge.
2. Mangel paa Fosforsyre fremkalder engelsk Syge (Rhakitis) og et stort Overskud af Kalk ved normal Fosforsyretilførsel virker paa samme Maade omend svagere. Tilførsel af 250 Enheder af Vitamin D daglig afsvækker Sygdommen, men beskytter ikke helt imod den.
3. Et meget ringe Indhold af baade Kalk og Fosforsyre taaes uden nævneværdige Knoglelidelser, naar Forholdet imellem disse Mineralstoffer er normalt. Det er dog en Forudsætning, at Foderet ikke indeholder direkte rhakitisfrembringende Foderstoffer.
4. Ren Kalkmangel giver kun tyndvæggede porøse Knogler, men ingen sygelige Forandringer i Vækstzonerne, altsaa ikke engelsk Syge.
Tilførsel af Vitamin D (ca. 1000 Enheder pr. Dag) af et saadant Foder kan forværre Sygdommen, dels ved at forøge Demineralisationen af Knoglerne, dels ved at fremkalde Lidelse i Vækstzonerne.
5. Visse Foderstoffer har særlig Evne til at fremkalde engelsk Syge, selv om det samlede Fosforsyreindhold i Foderet ikke er særlig lavt. Et af de værste af den Slags Foderstoffer er Havregryn, men rimeligvis er Majs ligesaa slemt.
6. Havregrynsrhakiten kan forebygges delvis ved Tilførsel af Vitamin D (ca. 1000 Enheder pr. Dag), eller ved Tilførsel af $\frac{1}{4}$ af de af Forsøgslaboratoriet angivne Mængder Mineralstoffer, og den kan helt forebygges ved Anvendelse af Forsøgslaboratoriets Mineralstofblanding i en Mængde af 2,5 kg pr. 100 kg Tørstof.

7. Stort Overskud af Fosforsyre i Foderet kan fremkalde ejendommeligt massive, haarde Knogler uden Marvhuler.
8. Mangel paa A-Vitamin viser sig hos Svin ved Lidelser i Nervesystemet.
9. Mangel paa Vitamin B₂ medfører stærk Væksthemning og fremkalder sygelige Forandringer i Mave og i Tarmkanal.

Det udstillede
Respirations-
apparat.

Husdyrsygdomme *Ved Veterinærdirektør Gerhard Petersen*

Afdelingen vedrørende smitsomme Husdyrsygdomme beslaglagde en Vægplads i Husdyrbrugsteltet paa ca. 30 løbende Meter. Den forestodes af et Underudvalg bestaaende af Professorerne *A. Følger* og *V. Adersen* ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Forstanderen for Statens veterinære Serumlaboratorium, Professor *M. Christiansen* og Veterinærdirektør *Gerhard Petersen*, af hvilke sidstnævnte fungerede som Formand for Underudvalget. Udstillingens Materiale bestod dels af Vægtavler og Præparater i Glas, opstillet paa Børde langs Væggen, dels af et fuldstændig udstyret bakteriologisk Laboratorium.

Professor *Følger* udstillede fra Højskolens patologisk-anatomiske Afdeling en Række Vægtavler, som viste Kvægtuberkulosens Udbredelse i den dyriske Organisme og Tuberkulosens Smittemaade, og i nøje Tilknytning hertil en lang Række i Glas opstillede Præparater af tuberkuløse Forandringer i Organer m. m. I Tilslutning hertil gav Veterinærdirektoratet paa en Vægtavle Hovedgangen i den praktiske Tuberkulosebekæmpelse. Af de to Institutioner var der i Fællesskab udarbejdet en trykt Pjece, som gengav en Del af det udstillede Materiale og omhandlede Sygdommens Bekæmpelse. Pjecen blev forhandlet paa Udstillingen.

Fra Højskolens Klinik for mindre Husdyr (Laboratoriet for Fjerkræundersøgelser) udstillede Professor *Adersen* et meget fyldigt Materiale bestaaende af Vægtavler og Præparater, der illustrerede Forekomsten og Bekæmpelsen af de herhjemme almindeligt forekommende Fjerkræsygdomme.

Statens veterinære Serumlaboratorium viste dels ved Vægtavler, dels ved et arbejdende bakteriologisk Laboratorium, hvilke Opgaver der paahviler Statens veterinære Serumlaboratorium ved Undersøgelsen og Bekæmpelsen af smitsomme Husdyrsygdomme. I Laboratoriet vistes Prøver af det Materiale fra syge Dyr, som indsendes til Undersøgelse, og i opstillede Mikroskoper kunde Publikum se farvede Præparater af en Række forskellige Bakterier; der var til Stadighed nogle af Laboratoriets Assisterter til Stede, der foretog Demonstrationer og ydede de besøgende Vejledning.

Veterinærdirektoratet udstillede en Række Vægtavler, der dels viste Udbredelsen af smitsomme Husdyrsygdomme, dels illustrerede, hvorledes Smittespredning finder Sted ved Mund- og Klovesyge og Svinepest. Endvidere vistes, som ovenfor nævnt, en Tuberkulosestavle og udarbejdedes en Pjece vedrørende Tuberkulosens Bekæmpelse.

Den veterinære Udstilling samlede et stort Publikum, der interesseret fulgte de Forevisninger af Materialet, som foranstaltedes med sagkyndig Hjælp fra de nævnte Institutioner.

Udstillingen af Huder og Skind

Ved Direktør Carl Rasmussen, A/S Ravnkilde & Co.

Paa denne Udstilling paavistes Værdien af og Afsætningsforholdene for Produktionen af Huder og Skind. Ca. 30 Lande er Markeder for danske Huder og Skind — deraf i første Række England, Tyskland og Sverige. Produktionen i 1937 vurderes til ca. 30 Millioner Kroner, hvoraf ca. 70 % eksporteredes, medens Resten blev forarbejdet i danske Garverier.

Denne Vares handelsmæssige Værdi nedsættes betydeligt af forskellige Beskadigelser, og de vigtigste Aarsager hertil paavistes endvidere: Pigtraadsskader, Laarkagebeskadigelser, Syre- og Brændemærker, Nakkeskader ved forkert Tøjring, Oksebremselarven og sidst, men ikke mindst, Afslagtningsbeskadigelser.

I første Række var Formaalet at gøre Producenterne opmærksom paa denne Artikels Værdi for derigennem at skabe Interesse for at gennemføre et Arbejde for Forbedring af Varen. Udstillingen var stærkt besøgt af Landmænd og Slagterifolk, der tydeligt røbede en meget betydelig Interesse for og Forstaaelse af denne Sag, der er af stor Betydning for Landbruget.

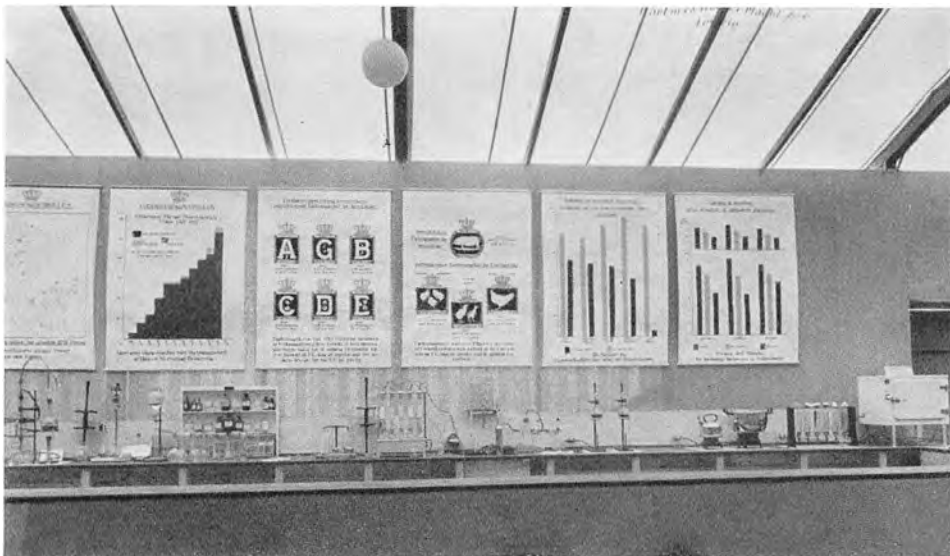
Forsøgslaboratoriets kemiske Afdelings og Statens Foderstofkontrols Udstilling paa Bellahøj

Ved A. C. Andersen og J. Gredsted Andersen

Ved Indretningen af det kemiske Laboratorium i »Husdyrbrugsudstillingen« mente man det mest hensigtsmæssigt at begrænse Laboratoriet til kun at omfatte een Gren af Laboratorievirksomhed, da et i alle Retninger fuldt udstyret kemisk Laboratorium vilde blive større end formaalstjenligt. Man valgte da at indrette et Laboratorium, der kun beskæftigede sig med Foderstofundersøgelser, og lod saa Laboratoriets Afdeling for Foderstofkontrol (Statens Foderstofkontrol) deltage i Udstillingen, idet man fandt, at navnlig Foderstofanalyse og Foderstofkontrol for Tiden vilde have Interesse for den praktiske Landmand.

Anvendelse af kemisk Analyse ved Undersøgelse af Fodermidler har først rigtig faaet Betydning, efter at man ud fra en saadan Analyse har været i Stand til at beregne et Foderstofs virkelige Foderværdi — enten dets Indhold af »Foderenheder« eller dets »Stivelseværdi«.

De første Forsøg paa gennem en »Næringsenhed« at sammenligne forskellige Foder-

stoffer blev i Begyndelsen af forrige Aarhundrede gjort af den tyske Landøkonom Albrecht Thaer, idet middelgodt Enghø blev sat som Enhed, og andre Foderstoffer blev angivet i »Høværdier«. Denne Værdiansættelse skete væsentligt paa Grundlag af praktisk indvundne Erfaringer gennem Fodringsforsøg. Senere tog man Nytte af kemisk Analyse ved Beregning af »Kulhydratenheder« og »Kraftfoderenheder«.

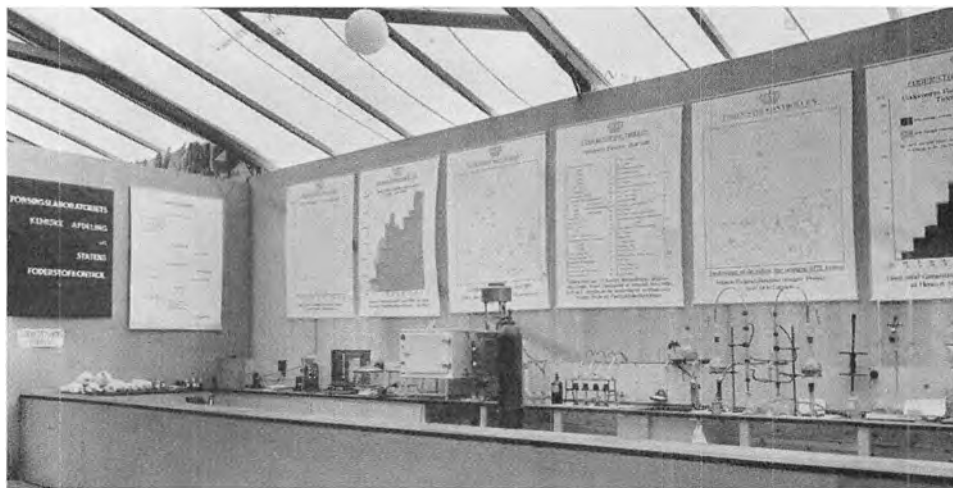
Det er dog først i Begyndelsen af dette Aarhundrede, efter at den tyske Fysiolog Oscar Kellner ved Dyreforsøg havde bestemt Fordøjelighedstal, Omregningstal for fordøjeligt Protein, Fedt og »Kulhydrat« samt Værdital for forskellige Foderstoffer, at virkelig Beregning af Foderværdi paa Basis af kemisk Analyse blev mulig. Kellner udtrykte Foderværdien i »Stivelseværdi«.

Her i Landet anvendes nu som Enhed almindeligvis den »Skandinaviske Foderenhed«, der er vedtaget i de danske Kontrolforeninger. Beregningsgrundlaget er det samme som ved Stivelseværdiberegningen; men »Foderenheden« adskiller sig fra »Stivelseværdien« ved, at man efter den svenske Professor Niels Hansson ved Foderenhedsberegningen tillægger Proteinets en højere Værdi end ved Beregning af »Stivelseværdi«. Desuden er ved Foderværdiangivelse i »Stivelseværdi« Foderværdien af eet kg Stivelse taget som Enhed, hvorimod »Foderenheden« angiver Foderværdien i Forhold til eet kg Byg.

Den kemiske Analyse, som det er nødvendigt at udføre for at beregne Indholdet af Foderenheder i et Foderstof, er den saakaldte »Fuldstændige Analyse«; hertil hører Bestemmelse af Raaprotein (Renprotein), Raafedt, kvælstoffri Ekstraktstoffer, Træstof, Aske og Vand. Desuden bestemmes som oftest fordøjeligt Renprotein, da det ogsaa er formaalstjenligt at have Kendskab til Indholdet heraf for at kunne foretage de for en rationel Fodring nødvendige Beregninger af Foderets Sammensætning.

For at konstatere et Foderstofs Art, Renhed, Opbevaringstilstand m. m. maa desuden foretages en mikroskopisk-botanisk Undersøgelse.

Samtlige til ovennævnte Undersøgelser nødvendige Apparaturer blev opstillet i Række paa et Arbejdsbord, saaledes at alt var let overskueligt. De nødvendige elektriske Installationer, Vand og Gas samt Afløb blev etableret, saa at man let og overskueligt kunde

demonstrere alle de Undersøgelser, som hører til en kemisk og en mikroskopisk-botanisk Foderstofanalyse.

Foruden Gangen i Analysearbejdet viste man ogsaa Udtagning og Forbehandling af Prøver til Analyse.

For at vise, hvorledes Prøveudtagning bør foregaa, var der fremskaffet et Par Sække Foderblanding, og Prøveudtagning med en af Foderstofkontrollens Søgere (Prøvebor) blev demonstreret. Man viste endvidere, hvordan Prøver indpakkedes og plomberes, og hvorledes de finmales til Analyse. Til dette Formaal havde man etableret et elektrisk drevet Møllerianlæg til Laboratoriebrug.

Den til Raadighed værende Vægplads var benyttet til Ophængning af forskellige Tavler, der var udarbejdet i Anledning af Udstillingen, bl. a. med det Formaal at vise Kontrollens Udvikling fra Oprettelsen i 1926. Der var ophængt grafiske Afbildninger, hvoraf det fremgik, hvorledes Tilgangen af Fabrikker havde fordelt sig i Aarenes Løb, og hvorledes de aarligt kontrollerede Mængder Foderstoffer havde varieret. Man fik ogsaa Oplysning om, hvor mange Partier der var undersøgt, og hvor mange der havde været erstatningspligtige de forskellige Aar.

Paa et Danmarkskort var de kontrollerede Fabrikkers Beliggenhed indtegnet derved, at hver Fabriks Plads var markeret ved et Tal, som refererede til en Tavle, hvor Navnene paa Fabrikkerne var opført. Af samme Tavle fremgik endvidere Arten af de kontrollerede Varer.

Paa en anden Tavle var opklæbet fotografiske Gengivelser af de af Forsøgslaboratoriet registrerede Fællesmærker for Foderblandinger med de dertil hørende Garantier.

Videre skal anføres, at man havde udarbejdet to Tavler, der skulde vise, at det var i høj Grad nødvendigt for Landmanden at kræve Garanti for Foderværdien af købte Oliekager.

Den ene Tavle anskueliggjorde, hvorledes Indholdet af Foderenheder og fordøjeligt Renprotein varierede for forskellige Kagesorter efter som de til Kagerne anvendte Frø var mere eller mindre afskallede. Den anden Tavle viste, at brandbeskadede Oliekager tilsyneladende kan have et højere Indhold af Raaprotein + Fedt end normale, medens Indholdet af fordøjeligt Renprotein aftager meget stærkt med Forbrændingsgraden.

Af hosstaaende fotografiske Optagelser vil man iøvrigt faa et godt Indtryk af Forsøgslaboratoriets kemiske Afdelings og Statens Foderstofkontrols Stand.

I Standen uddeltes en Pjece, hvori de ophængte Tavler var gengivet, og hvori der blev givet praktiske Oplysninger vedrørende Foderstofkontrol m. m.

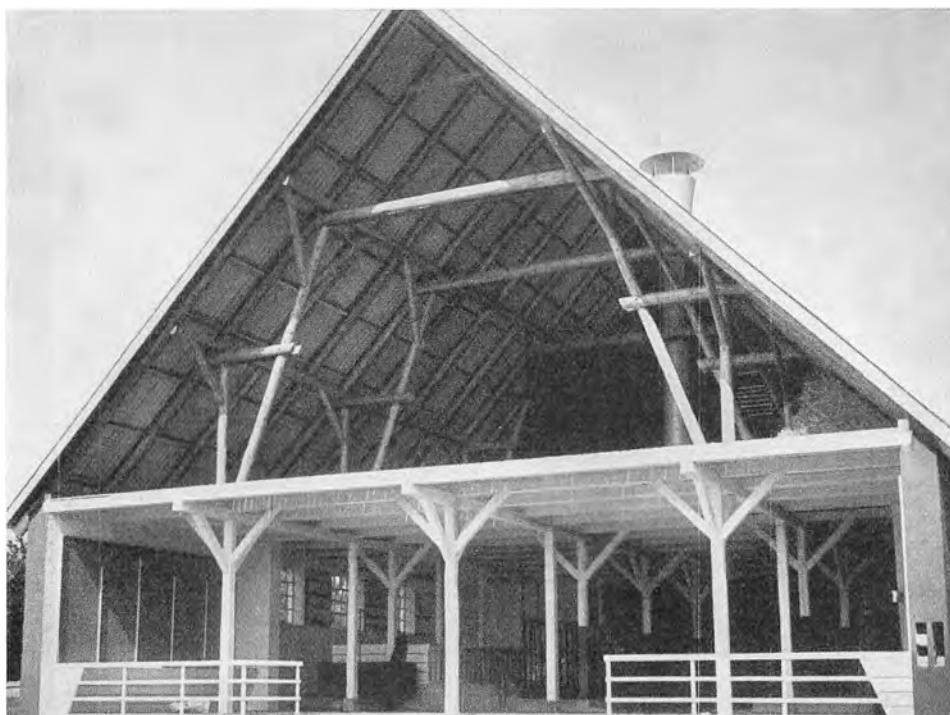
Typekostalden og Forsøgslaboratoriets Kvægforsøg paa Landbrugsudstillingen 1938

Ved Forsøgsleder V. Steensberg

Denne Udstilling søgte saavel ved de ydre Rammer som gennem Indholdet at bringe de Besøgende Oplysning og Vejledning paa Kvægbrugets Omraade.

Udstillingsbygningen var en Typekostald, saadan som den vilde kunne opføres ved ethvert Bondebrug i Danmark. Stalden var med Hensyn til Grundplan og Dimensione-

Typekostalden
med den
gennemskaarne
Gavl.

ring mønstergyldig; og selvom der ved Materialevalget paa visse Omraader var prøvet nye Veje, havde man dog i Hovedsagen søgt at anvende anerkendte og prisbillige danske Materialer, saaledes at de Besøgende ogsaa paa dette Omraade kunde hente Vejledning.

Staldens Grundplan var, som det vil ses af omstaaende Tegning, en trerækket Længdestald med Fodergang for Køerne langs den ene Ydervæg, en fælles Rensegang for Køer og Kvier i Staldens Midte og Bokse for Kalve langs den anden Ydervæg, saaledes at der for disse Bokse samt for Kvierne blev en fælles Fodergang. I Stedet for Bokse var der dog mod den ene Gavl indrettet Roerum samt et Rum med Opgang til Loftet; det sidstnævnte Rum kunde iøvrigt ogsaa anvendes til Kraftfoder.

Med Hensyn til Dimensionerne var de af Professor *L. Hansen Larsen* bl. a. i hans Bog om Kostaldens Hygiejne anførte Normer fulgt, saaledes at der for saavel voksne Kreaturer som for Ungkvæg var god Plads. Særlig Betydning maa man tillægge Købaasenes Størrelse, idet for snævre Baase uvægerligt vil medføre Pattetraad og dermed følgende Yverlidelser. En Baasbredde paa 115—120 cm maa anses for passende for Køer af Middelstørrelse, det vil sige med en Legemsvægt af 500—600 kg og en Højde paa 125—130 cm. Baaslængden var 178 cm, og i sin Helhed maatte man sige, at Baasene passede udmærket til de udstillede Dyr. Planen til Kostalden er udarbejdet af *L. Hansen Larsen, Otto Brüel og Niels Hegelund*.

Medens saaledes Rammerne hovedsagelig henvendte sig til den byggelystne Landbo-besøgende saavel som til Haandværkere, havde Udstillingens Indhold af levende og død Materiale Bud til alle besøgende Landmænd — og til ikke-Landmænd med, for saa vidt som man gennem de udstillede Forsøgsdyr og gennem de ophængte Tavler søgte at kaste Lys over de vigtigste af Kvægfodringens Problemer.

Som en Indledning var der i Forbygningen til Stalden ophængt et stort Danmarkskort, hvorpaa var indført de 80 Ejendomme, paa hvilke der, siden Forsøgslaboratoriets Oprettelse i 1883, har været gennemført Kvægforsøg. Det er jo noget karakteristisk for den af Docent *N. J. Fjord* grundlagte danske Husdyrforsøgsvirksomhed, at Forsøgene i stort Omfang gennemføres under praktiske Forhold, og at et saa stort Antal Herregaarde Aar

stærkt fodrede Dyr faldt de Besøgende bedst i Øjet, 'saa viste de ophængte Tavler, paa hvilke de fortærede Fodermængder var anført, at den stærke Fodring af Ungkvæget er en kostbar og unødvendig Fremgangsmaade.

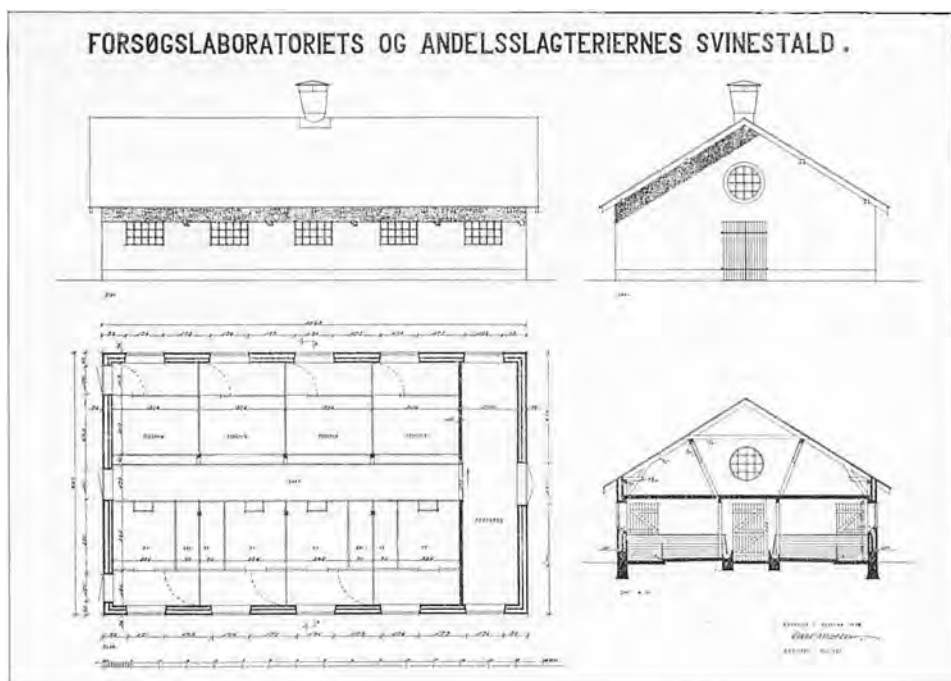
Forskellige Kraftfoderblandingers Indflydelse paa Væksten af unge Avlstyre demonstreredes saavel ved Tal som ved levende Dyr. Ligeledes var paa et Par Tavler anført, hvilke Fodermængder der var medgaaet til Opdrætningen af den paa Udstillingen fremstillede Guldmedallevinder: Max Højager, som for Tiden er Stamtyr i den røde Kvægbesætning paa Statens Gaarde. Et Par letfedede Korthornsstude, velegnede til Hjemmemarkedet, var ligeledes udstillede, og der fandtes ogsaa for disse Dyr Oplysninger saavel om Foderforbrug som Tilvækst.

Som det indledningsvis er nævnt, gav Udstillingen gennem sine Rammer og ved sit Indhold de Besøgende et Indtryk af en meget væsentlig Side af dansk Kvægbrugs Arbejdsomraade. Et til Tider overordentlig talrigt Besøg gjorde en Fordybelse i Enkeltheder vanskelig, men mange Landmænd gentog uden Tvivl Besøget, og i Formiddagstimerne havde de tilstedeværende faglige Vejledere mange gensidig belærende Samtaler med Landmænd, ligesom der altid under Demonstrationerne af Udstillingen fandtes en talrig og interesseret Tilhørerskare.

Forsøgslaboratoriets Afdeling for Svinefodringsforsøg

Ved Forsøgsleder Haagen Petersen

Forsøgslaboratoriets Fodringsforsøg med Svin paabegyndtes omkring 1883. Paa dette Tidspunkt blev der med *N. J. Fjord* som Leder iværksat nogle Svinefodringsforsøg paa forskellige Gaarde Landet over. Formaalet var at undersøge forskellige Fodermidlers indbyrdes Produktionsværdi som Foder til Svin, først og fremmest Mælkeriprodukterne Skummetmælk og Valle, desuden forskellige Kornsorter, forskellige Kage- og Klidsorter og endelig Roer, Gulerødder, Kartoffler o. fl. a. Fodermidler. Efter *Fjord's* Død i 1891 kom Svinefodringsforsøgene til at indtage en mere beskeden Plads blandt Forsøgslaboratoriets Opgaver. Bortset fra de Forsøg med Tilknytning til Svineavl, som stadig føres videre under Betegnelsen »Sammenlignende Forsøg med Svin fra statsunderstøttede Avlscentre«, blev Svinefodringsforsøg kun gennemført i meget begrænset Omfang. Denne Tilstand bestaar indtil 1927 til Trods for, at der fra Landboorganisationerne, Landboforeninger, Husmandsforeninger, en Del Andels-Svineslagterier m. fl. rejses Krav om Udvidelse af Svinefodringsforsøgene. I Foraaret 1927 blev der etableret et Samarbejde mellem Statens Husdyrbrugsudvalg og De samvirkende danske Andels-Svineslagterier, og samme Aar blev der med Professor *Johs. Jespersen* som Leder iværksat saakaldte »praktiske« Svinefodringsforsøg med Slagterisvin paa Gaarde i forskellige Egne af Landet. Disse Forsøg, der siden er udvidet til ogsaa at omfatte Søer og Smaagrise, fortsættes stadig, og takket være Slagteriernes økonomiske Støtte har de kunnet gennemføres i et Omfang og paa en Maade, der betinger, at Forsøgsresultaterne uden videre kan overføres til almindelig Praksis. Forsøgsopgaverne har i de forløbne Aar været mange og forskellige, i nogen Grad skiftende efter Landmændenes Behov for Oplysninger om forskellige Fodermidlers Anvendelighed som Foder til Slagterisvin, men altid med Sigte paa at

skaffe fyldigst mulige Oplysninger om de prøvede Fodermidlers Indflydelse paa Dyrenes Sundhed og Trivsel samt, for Slagterisvinenes Vedkommende, Flæskekvalitet.

Det var Uddrag af disse Forsøg fra de sidste 10 Aar, der blev vist paa levende Materiale paa Afdelingens Udstilling paa Bellahøj. Dyrene var placeret i en til Formaalet opført Stald, der samtidig skulde tjene dels som en naturlig Ramme om denne Demonstration, dels vise en hensigtsmæssig indrettet So- eller Fedestald, idet man af praktiske Grunde i dette Tilfælde maatte indrette saavel So- som Fedestald i samme Bygning. Fra So-Forsøgene demonstreredes ved Hjælp af 2 Søer med Smaagrise Virkningen (Fig. I) af en alsidig Fodring og en hensigtsmæssig Pleje, og samtidig vist paa 2 andre Søer med Smaagrise Virkningen (Fig. II) af en ensidig og ikke ganske hensigtsmæssig, men dog adskillige Steder praktiseret Fodring og Pleje af Søer og Smaagrise. Demonstrationen af Slagterisvin omfattede 3 Hold Grise, der i Udstillingstiden vejede 60—70 kg. Det ene af disse Hold var opfodret med et meget gunstigt sammensat Foder bestaaende af Korn og Mælk, de to andre Hold havde ligeledes faaet Korn og Mælk, men desuden noget Grovfoder, Roer og kogte Kartofler. Formaalet var her at demonstrere forskellige almindelig anvendte Fodersammensætningers Indflydelse paa Grisenes Tilvækst og Foderforbrug, Udseende og Type, og for yderligere at vise, i hvor høj Grad Typen kan paavirkes af visse specielle Stoffer, var der udstillet 4 Grise, der foruden »Normalfoder«, Korn og Mælk, havde faaet Tilskud af Skjoldbruskkirtelsubstans. Fodringens Indflydelse paa Flæskekvaliteten blev vist paa færdigbehandlede Flæskesider, og endelig demonstrerede man ved Hjælp af Mælkespande, Kornsække, Roer, Kartofler, Grøntfoder m. m. in miniature, hvilke Fodermængder i kg, der under almindelige Forhold, men ved forskellig Fodersammensætning, medgaar til Produktion af et Slagterisvin.

Fig. 1

Soen paa Billedet Fig. 1 har i Drægtigheds- og Diegivningstiden faaet et hensigtsmæssigt sammensat Foder. Til et meget alsidigt Kraftfoder er der givet Skummetmælk, Roer samt lidt Lucernemel i Vintertiden og Grøntfoder i Sommertiden. Desuden har saavel Soen som Smaagrisene haft fri Adgang til at komme ud og rode i Jorden. Resultatet er blevet et Kuld sunde og kraftige Grise, der 14 Dage efter Fødselen havde en Hæmoglobinprocent paa 55. 3 Uger efter Faringen havde Soen 11 Grise, der tilsammen vejede 63,5 kg.

2 af de udstillede Søer med Smaagrise

(Jot. da Grisene var 3 Uger gl.)

Fig. 2

Soen paa Billedet Fig. 2 er i Drægtigheds- og Diegivningstiden fodret meget ensidigt. Til et Kraftfoder bestaaende af udelukkende Klid er der givet nogle Valle samt nogle Roer. Soen og Grisene har ikke haft Lejlighed til at komme ud. Resultatet er blevet et Kuld Grise, der allerede ved 3 Ugers Alderen er stærkt svækkede. Grisene lider af en stærkt udtalt Anæmi (Blegspot), 14 Dage efter Fødselen var Hæmoglobinprocenten kun 22, de har Diarré og er blege og slap at se til. 3 Uger efter Faringen havde Soen 11 Grise, der tilsammen vejede 37,5 kg.

De her nævnte Uddrag af Fodringsforsøgene, som var forberedt paa forskellige Forsøgsgaarde, havde alle haft et endog meget vellykket Forløb. De Karaktertræk, som skulde illustrere Fodringens og Plejens Indflydelse paa Dyrenes Sundhed, Udseende og Type, og de Tal fra Forsøgene, der paa Tavler gav Oplysning om Fodringens Økonomi, var saa demonstrative, at Landmænd og andre interesserede ikke kunde undgaa at lægge Mærke til dem. Og Udstillingen blev saa ganske givet ikke vist forgæves. Fra Publikum, saavel fra Land som By, som i samtlige Udstillingsdage besøgte Udstillingen i et Antal, der til Tider skabte overvældende Trængsel, hørtes Gang paa Gang Udtalelser, der gav Udtryk for Tilfredshed med denne anskuelige Fremstilling af Forsøg og Forsøgsresultater, og mange var de praktiske Landmænd, ogsaa Udlændinge, der efter at have studeret de synlige Udslag ved Forsøgene, fordybede sig yderligere i Problemerne gennem Samtaler med Afdelingens Medhjælpere, som gennem hele Udstillingstiden var til Stede i Udstillingsstalden.

Udstillingen for Kvægavlsforanstaltninger

Ved Professor L. Hansen-Larsen

Stambogsføring, Kvægavlsforeninger, Kontrolforeninger og Afkomsundersøgelser.

De vigtigste Kvægavlsforanstaltninger og deres Betydning blev demonstreret i det saakaldte Stambogstelt.

Udstillingen tog Sigte paa dels at belyse selve Foranstaltningernes Udvikling og Omfang, dels gennem det Materiale, der fremkommer ved disse Foranstaltninger, at vise den danske Kvægavls Udvikling særlig i de sidste 60 Aar.

Stambogsføringen for Kvæg begyndte 1881 og Kvægavlsforeningerne 1884. Materialet fra disse Foranstaltninger er godt egnet til at belyse de to hjemlige Malkekævgracers Udvikling eksteriørmæssigt. For det Røde Danske Malkekvæg, der for 60 Aar siden stod lavest i Kvalitet, dokumenterede Udstillingen gennem et righoldigt Billedmateriale en stærk og heldig Udvikling, der kan resumeres i følgende Punkter:

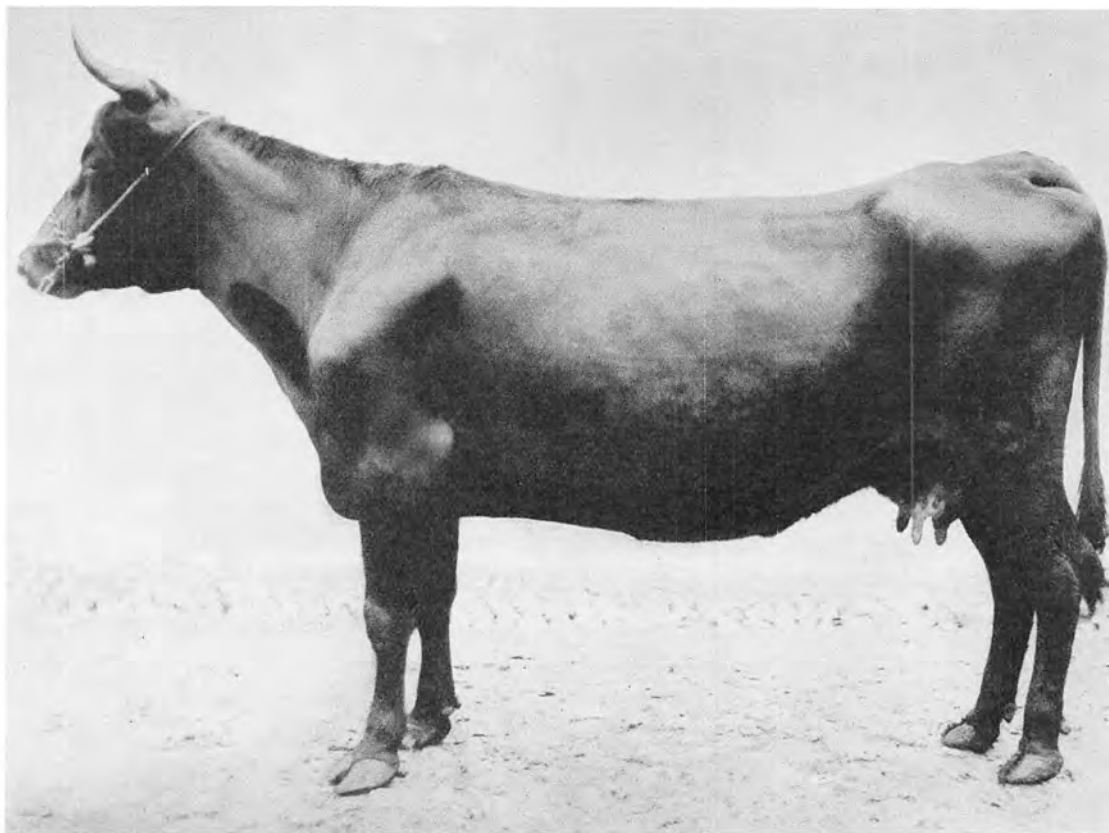
1. Hoved, Hals og Forkrop er relativt finere nu end i forrige Aarhundrede.
2. Dyrets Tyngdepunkt er flyttet bagtil.
3. Ryggen er nu kraftigere og mere lige end da.
4. Bugen er fyldigere og Lysken dybere end tidligere.
5. Krydset er blevet bredere og fladere.
6. Laarene er blevet kraftigere og Baglemmerne mere velstillede.
7. Yveret er blevet større og mere velformet.

Hosstaaende Billeder af en Eliteko i 1880'erne og en Eliteko i 1938 er nok til at understrege denne Udvikling.

Den danske Stambogsføring — særlig for det Røde Danske Malkekvæg — er som Elitestambog og vejledende Faktor i Avlsarbejdet af en saadan Standard, at den sikkert savner Sidestykke i Verden.

Kontrol med Malkekøernes Ydelse er af gammel Dato her i Danmark. Allerede i 1830'erne var dansk Landbrugs Pionerer opmærksomme paa Betydningen af Mælkenes forskellige Fedtindhold; men Aarene gik dog til Slutningen af 1870'erne, inden der fremkom praktiske Apparater til Bestemmelse af de enkelte Køers Mælkefedme, idet der da fremkom dels Prøvekærner, dels Kontrolcentrifuger. Dermed kunde de fremmeligste Landmænd udvide deres Kontrol fra Bestemmelse af Mælkemængde til ogsaa at bestemme Mælkekvalitet, og Muligheden for en udvidet rationel Ydelseskontrol var til Stede. Endnu i 1880'erne forblev denne Kontrol Enkeltmands Sag, men fra ca. 1890 toges den op under forskellig Form som et kooperativt Foretagende. 1892 stiftedes Kildebrønde Kontrolforening i Vestsjælland, fra 1892—1895 haves Oplysninger om forskellige Sammenslutninger af Landmænd, der faar Mælken kontrolleret paa deres Mejeri; Fynboerne indfører Brugen af Gerbers Apparat 1894, og Vejen og Omegns Kontrolforening startes 1895. Det Materiale, disse Foreninger siden da har fremskaffet, har været af overordentlig Be-

Eliteko af Rød
Dansk Malke race
fra 1880'erne.

tydning baade for Avlsdyrvalg efter Ydelse og for rationel Fodring efter Ydelse. Det historiske Materiale, som Kontrolforeningernes Virksomhed repræsenterer, kan resumeres i følgende om Ydelsen hos *Elitebestanden* i 1890'erne og i 1930'erne:

1. Den typiske Fedtprocent er gaaet frem fra ca. 3,3 til ca. 4,3, og Maksimum-Fedtprocenten er gaaet frem fra ca. 3,8 til ca. 5,3.
2. Den typiske Mælkemængde hos Eliten er gaaet frem fra ca. 3.500 kg til ca. 5.500 kg pr. Ko aarlig, og Maksimum-Mælkemængden er gaaet frem fra ca. 6.000 til ca. 9.000 kg.

For *hele den kontrollerede Kvægbestand* i Danmark stiller Ydelsen sig saaledes:

Samtlige kontrollerede Køer							Højeste Forening.		
	Antal Foreninger	Antal Køer	% kontroll. Køer	Gennemsnitlig Ydelse pr. Ko			Gennemsnitlig Ydelse pr. Ko		
				kg Mælk	% Fedt	kg Smør	kg Mælk	% Fedt	kg Smør
1899—1900 ...	61	22,738	4,6	2869	3,35	107	3476	3,45	133
1936—1937 ...	1663	682.188	43,3	3727	3,93	164	4831	4,42	240

En overmaade smuk Ydelsesfremgang.

Eliteko af Rød
Dansk Malkerace
1938. Nr. 63
Guldberg.

Den racemæssige Opgørelse ser saaledes ud:

Kvægracernes Gennemsnitsydelse 1935—36.

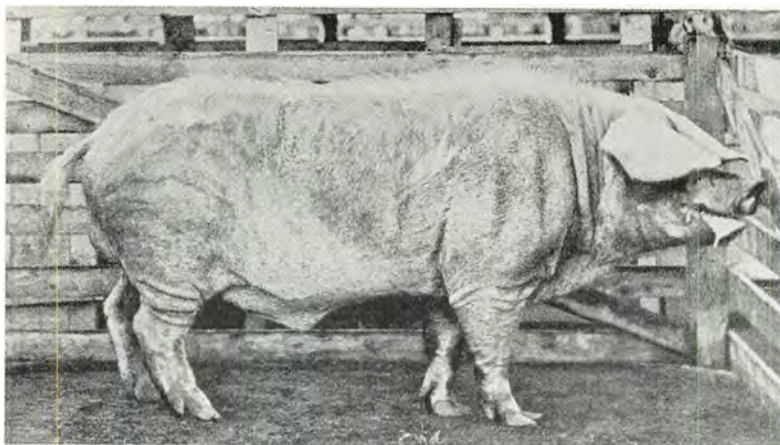
	Gennemsnit af alle kontrollerede Køer.				Højestydende Ko		
	Antal	kg. Mælk	% Fedt	kg. Smør	kg. Mælk	% Fedt	kg. Smør
Rød Dansk Malkerace	432.370	3.756	3,89	163	10.404	4,24	494
Sortbroget Jydsk Race.....	98.770	3.477	3,75	146	8.717	5,44	537
Sortbroget holl. Kvæg	3.451	4.074	3,41	155	8.809	4,47	443
Korthornskvæget	32.438	3.471	3,65	141			
Jerseykvæget	5.982	2.775	5,61	176	5.903	6,10	408

Gennemsnitsydelsen for alle 202 Køer af Rød Dansk Malkerace paa Bellahøjudstillingen var 5.316 kg Mælk, 4,43 % Fedt, 264 kg Smør.

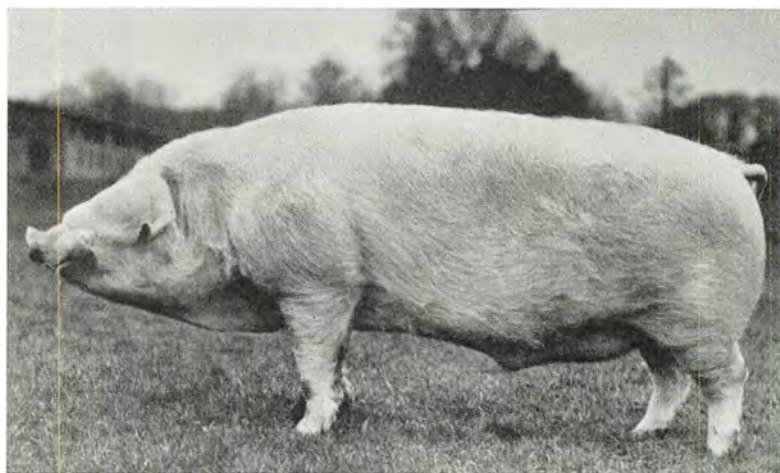
Svineavlsudstillingen *Ved Konsulent M. P. Østerlund Madsen*

Udstillingen viste i korte Træk ved Billeder og Tavler den Udvikling, som er sket indenfor Svineavlen, specielt med Hensyn til den danske Landrace.

Fra Billedserien, der omfattede en Række af Racens kendte Avlsdyr, vil Billederne af *Rasmus*, *Stbg. 2* og *Juvel*, *Stbg. 3867* give et godt Indtryk af Fremgangen vedrørende Exteriøret.

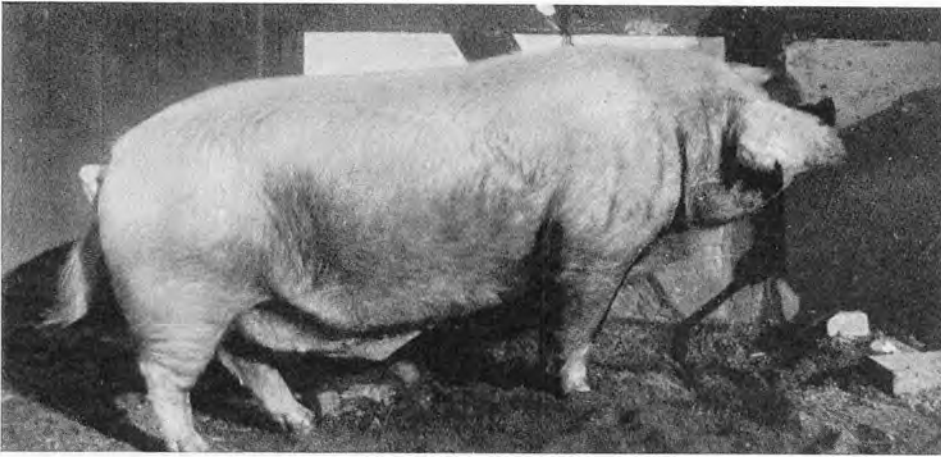
Rasmus, f. 1895,
Stbg. 2.

Juvel,
f. 21-5-1932,
Stbg. 3867

Et virkeligt maalbevidst Avlsarbejde fandt i en Aarrække faktisk kun Sted i Avlscentrene, hvoraf de første oprettedes sidst i 1890'erne.

Ganske vist har Slagterierne, særlig i visse Egne, udstationeret gode Brugsorner — Udstationeringens Omfang vistes paa Tavler — men denne Foranstaltning har mere produktionsmæssig end avlsmæssig Betydning. Først op imod 1920 antager Avlsarbejdet udenfor Avlscentrene rationel Form, og man naar helt op til Stambogens 23. Bind, som udkom 1936, inden den omfatter Dyr udenfor Avlscenterbesætningerne.

Mogens 10,
f. 24-1-1923,
Stbg. 2361

Til Trods for det stærkt forøgede Antal Avlscentre og den efterhaanden betydelige rationelt drevne Avl udenfor Avlscentrene, er Antallet af Dyr, der aarligt optages i Stambogen, dog ikke væsentligt forøget, idet Kravene stadig er blevet skærpet paa alle Omraader. I mange Aar har kun kaarede Dyr kunnet optages, men nu kræves desuden, at Dyrene skal være Fader, henholdsvis Moder til kaaret eller præmieret Afkom, samt at saavel Forældre som Dyrene selv skal have haft Afkom kontrolleret paa Kontrolstationerne. Stambogen kan saaledes med fuld Ret betegnes som en Elite-stambog. De nævnte Krav til Avlsdyrene har atter medført Krav om større Plads paa Kontrolstationerne, der, som en Oversigt viste, nu findes i et Antal af 5 for de

Efterkommere af Mogens 10. Stbg. 2361.

Mogens 10, Stbg. 2361 4,06 3,18 89,8	Mogens 11, Stbg. 2545 3,67 3,24 91,0	Valkjær, Stbg. 2009 3,54 3,15 92,3	Edmond, Stbg. 2712 3,46 3,14 91,8	Hof, Stbg. 2907 3,53 3,17 92,7		Hof, Stbg. 2907 3,53 3,17 92,7		Hof, Stbg. 2907 3,53 3,17 92,7	
	Finck Hansen, Stbg. 2957 3,77 3,28 90,6		Hester Erik, Stbg. 2923 3,81 3,34 90,3	Hester Bojrup, Stbg. 2325 3,55 3,30 92,4	Bojrup, f. 8-1-31 3,63 3,28 90,5	Bojrup, f. 8-1-31 3,63 3,28 90,5	Bojrup, f. 8-1-31 3,63 3,28 90,5	Bojrup, f. 8-1-31 3,63 3,28 90,5	Bojrup, f. 8-1-31 3,63 3,28 90,5
	Fyke, Stbg. 2611 3,82 3,33 90,9		Stabil, Stbg. 2587 3,53 3,39 92,6	Tal Overgaard, Stbg. 2792 3,60 3,27 90,5	Gordon, Stbg. 2915 3,46 3,27 91,6	Gordon, Stbg. 2915 3,46 3,27 91,6	Gordon, Stbg. 2915 3,46 3,27 91,6	Gordon, Stbg. 2915 3,46 3,27 91,6	Gordon, Stbg. 2915 3,46 3,27 91,6
	Kaptajn, Stbg. 2445 3,50 3,38 92,5		Strand Vindfeldt, Stbg. 2719 3,53 3,31 93,4	Lindberg, Stbg. 2079 3,46 3,21 94,0	Kassler, Stbg. 2971 3,46 3,26 92,6	Kassler, Stbg. 2971 3,46 3,26 92,6	Kassler, Stbg. 2971 3,46 3,26 92,6	Kassler, Stbg. 2971 3,46 3,26 92,6	Kassler, Stbg. 2971 3,46 3,26 92,6
	Strand 20, Stbg. 2445 3,42 3,38 92,3		Punkis, Stbg. 2028 3,61 3,37 92,0	Flot, f. 28-1-30 3,55 3,48 92,4	Kass, Stbg. 2192 3,45 3,37 94,6	Kass, Stbg. 2192 3,45 3,37 94,6	Kass, Stbg. 2192 3,45 3,37 94,6	Kass, Stbg. 2192 3,45 3,37 94,6	Kass, Stbg. 2192 3,45 3,37 94,6
	Frederik Nien, Stbg. 2159 3,55 3,32 93,4		Holten, Stbg. 2941 3,58 3,22 92,3	Holten, f. 16-1-24 3,83 3,58 91,6	Kloje, Stbg. 2945 3,58 3,18 91,9	Kloje, Stbg. 2945 3,58 3,18 91,9	Kloje, Stbg. 2945 3,58 3,18 91,9	Kloje, Stbg. 2945 3,58 3,18 91,9	Kloje, Stbg. 2945 3,58 3,18 91,9
	Hof, Stbg. 2711 3,43 3,33 90,9		Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4
	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4		Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4
	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4		Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4
	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4		Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4	Kloje 11, Stbg. 2655 3,67 3,25 90,4

Tallene under Navnene
angiver Afkommet Maal
paa henholdsvis Ryglæsk, Bug og Længde.

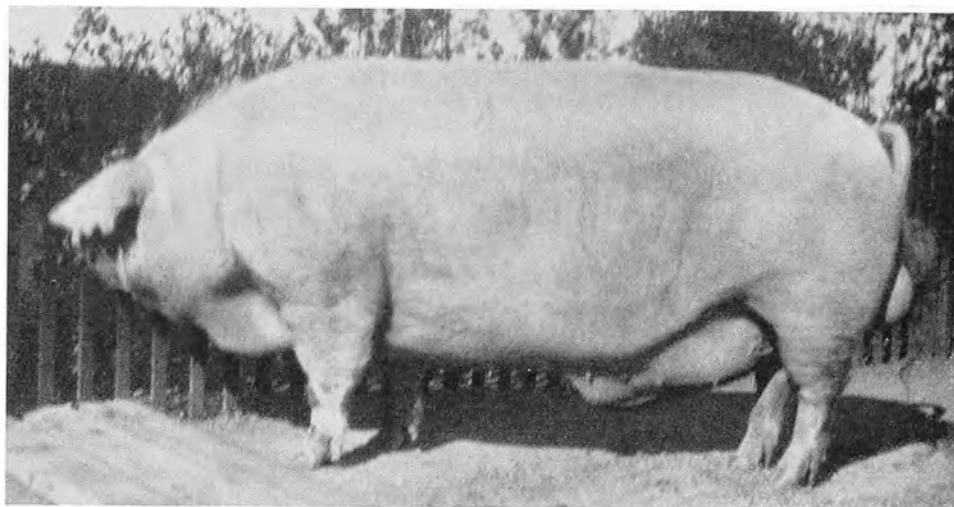
statsanerkendte Avlscentre og 16 for større eller mindre lokale Omraader, oprettet af de stedlige Landboorganisationer og Slagterier. Der har da ogsaa været stærk Stigning i Antallet af Forsøgshold, i Aaret 1936—37 naar man op paa lidt over 2.000 Hold.

Det intensive Arbejde paa Landracens Forbedring har givet sig Udslag i, at enkelte Ornelinier er blevet ganske dominerende.

Saaledes kan næsten alle Racens nulevende Orner, i lige Hankønslinie, føres tilbage til de to Orner Mogens 10, Stbg. 2361 og Stendys Mariendal, Stbg. 2965, hvis Billeder, samt Oversigt over deres betydeligste Efterkommere, findes gengivet her.

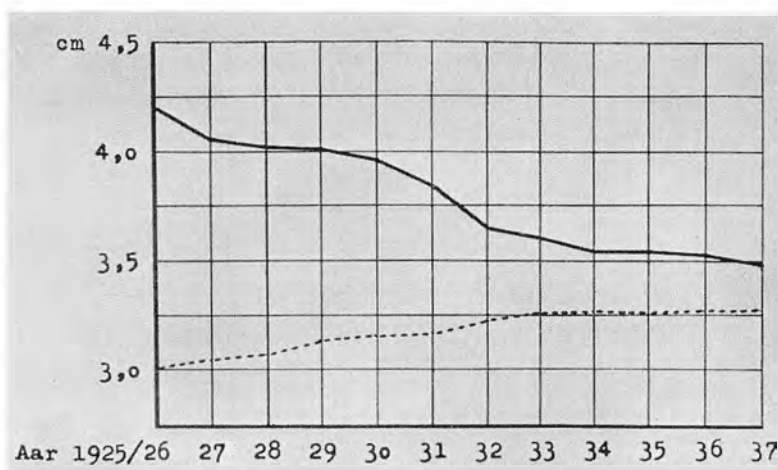
Efterkommere af Stendys Mariendal Stbg. 2965.

Stendys Mariendal, Stbg. 2965 3,64 3,23 91,3	{	Gunnar, Stbg. 2465 3,66 3,23 91,6	{	Pontus, Stbg. 2285 3,71 3,33 89,0	{	Hans, Stbg. 3937 3,43 3,27 91,3	{	Eugen, Stbg. 4111 3,26 3,09 93,2
		Boiser, f. 17 & 29 3,83 3,23 89,3		Martin, Stbg. 3648 3,42 3,13 92,3		Egg, Stbg. 3715 3,57 3,17 92,4		
		Eft, Stbg. 2395 3,46 3,11 91,8		Eft. Brønnevad, Stbg. 2401 3,43 3,23 91,2		Leedig, Stbg. 3923 3,40 3,25 92,4		
				Sten Klejs, Stbg. 3753 3,68 3,13 92,3		Jørg, Stbg. 3867 3,86 3,22 91,4		
						Steffen, Stbg. 3809 3,47 3,32 92,4		
						Unser, Stbg. 4171 3,64 3,23 93,4		
						Sten Pilegaard, Stbg. 4051 3,60 3,25 94,1		
						Ove, Stbg. 4021 3,23 3,25 94,1		
				Sten Hesselhøj, Stbg. 3661 3,50 3,29 92,1		Georg, Stbg. 4061 3,20 3,36 93,2		
						Funk Dambo, f. 16 & 33 3,53 3,43 92,0		
						Skovløkken, Stbg. 3939 3,42 3,30 91,6		
								Jøker, Stbg. 4107 3,45 3,15 94,6
								Lukke, Stbg. 4005 3,50 3,35 94,3
								Basstrup Lykke, Stbg. 4119 3,43 3,27 93,9
								Ben Hør, Stbg. 4005 3,45 3,24 93,1
Stendys Mariendal, Stbg. 2965 3,64 3,23 91,3	{	Sten Henn, Stbg. 2455 3,48 3,28 92,1	{		{	Prins 20, Stbg. 3919 3,37 3,23 93,8	{	Thor Brønholm, f. 13 & 25 3,35 3,45 93,9
				Sten Lindegaard 2, Stbg. 3795 3,38 3,28 93,5		Linde, Stbg. 3921 3,25 3,23 91,9		
						Bill, f. 12 & 34 3,50 3,05 93,9		
						Krell, Stbg. 4043 3,50 3,26 92,8		
						Harris Flint, Stbg. 3945 3,41 3,21 93,7		
						Karth Flint, Stbg. 4003 3,40 3,15 93,0		
						Sax, Stbg. 3943 3,41 3,41 93,6		
				Flint, Stbg. 3757 3,25 3,33 93,2		Staal, Stbg. 4061 3,36 3,40 91,7		
						Rivined Sten, Stbg. 4055 3,29 3,23 92,7		
						Skjold, f. 30 & 34 3,28 3,42 93,2		
						Wajmer, Stbg. 4057 3,44 3,32 94,0		
						Assistent, Stbg. 1705 3,68 3,22 92,9		
		Grundsten, Stbg. 4177 3,55 3,30 93,1		Græth, Stbg. 2315 3,73 3,32 92,2				
				Jak, Stbg. 2967 3,28 3,23 93,1				
		Keld Henn, Stbg. 2893 3,34 3,30 92,0		Hjærbe, Stbg. 2977 3,46 3,24 92,6				
				Rea, Stbg. 3979 3,39 3,35 93,0				

Stendys
Mariendal,
f. 2-8-1927,
Stbg. 2965.

Den fuldt
optrukne
Linie viser
Udviklingen for
Rygflæskets
Vedkommende,
og den
punkterede
Linie viser
Udviklingen
for Bugens
Vedkommende.

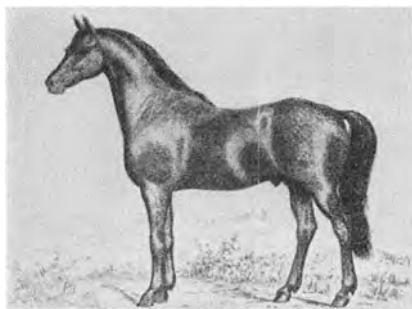

Fremgangen i Kvaliteten illustreredes ved forskellige Tavler, til Eksempel anføres her Tavlen, som viser Udviklingen vedrørende Rygflæskets og Bugens Tykkelse.

Udstillingen vedrørende Stambogsføring for Heste

Ved Hjælp af Billeder af betydelige Avlsdyr af henholdsvis Jydsk Race og Frederiksborg Race belystes den eksteriørmæssige Udvikling gennem de sidste 30—50 Aar for nævnte Racer. Som Supplement hertil vistes Stambogsuddrag for de mere betydende Hingstelinier indenfor de to Racer samt for en enkelt særlig fremragende Hoppestamme af jydsk Race. For den belgiske Races Vedkommende demonstreredes Udviklingen paa lignende Maade indenfor det Tidsrum, hvor Racen har haft væsentlig Betydning her i Landet. Noget tilsvarende blev vist for Oldenborg-Racen.

Heste af jydsk Race

1. Constantin, f. 1854, Stb. 134.
Kongepremie 1863.

2. Grantorp, f. 1864, Stb. 215.
Kongepremie 1869 og 1872.

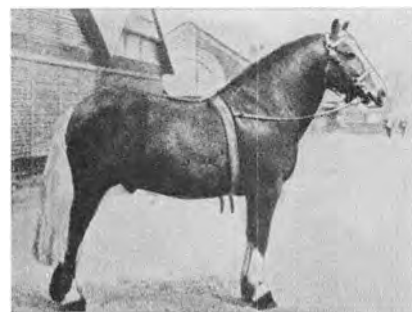
3. Esbjerg, f. 1872, Stb. 307.
Kongepremie 1883.

4. Ølgod, f. 1878, Stb. 378.
2. Præmie Fællesskuet Aarhus 1890.

5. Valdemar Engebjerg, f. 1883, Stb. 449.
1. Præmie 1888, København.

6. Munkedal, f. 1883, Stb. 445.
2. Præmie, 1888, København.

7. Valdemar Engebjerg IV,
f. 1889, Stb. 669. Kongepremie 1894.

8. Aldrup Munkedal, f. 1893, Stb. 839.
Kongepremie 1900.

9. Prins af Jylland, f. 1898, Stb. 1000.

10. Høvding, f. 1899, Stb. 1055.
16 Aar gammel.

11. Dux, f. 1912, Stb. 1489.
2 Aar gammel.

12. Boldrup Karmark, f. 1913, Stb. 1607.

De paa denne og følgende Side værende Billeder af de mest betydende Hingste indenfor den jydsk Hesterace illustrerer Avlens Retning og Standard gennem de sidste 75 Aar. Læserne kan derigennem bedømme om Typeændringen og Fremgangen har været tilfredsstillende, og i hvilken Grad de taler om Racens Udviplings-Duelighed.

Heste af jydsk Race

13. Værum Dux, f. 1916, Stb. 1669.

14. Skjalden, f. 1922, E.-Stb. 1773.

15. Fjandbo, f. 1921, E.-Stb. 1752.

16. Lunde Dux, f. 1921, E.-Stb. 1754.

17. Himmerbo, f. 1927, E.-Stb. 1825.

18. Hof, f. 1929, E.-Stb. 1857.

19. Billeskov, f. 1932, Stb. 730.

20. Himmerlands Eg, f. 1930, E.-Stb. 1906

21. Flybo, f. 1934, Stb. 936.

22. Dan, f. 1930, E.-Stb. 1910.

23. Tampen, f. 1931, E.-Stb. 1941.

24. Grand II, f. 1934, Nr. 852.

25. Hads Herreds Frem, f. 1934, Nr. 857.

26. Hertug, f. 1935, Nr. 945.

Racens bedste Avlsdyr har ofte deres Udspring i et bestemt Hundyr. Oversigt over Hoppestamme Nr. 38. (Jydsk Race)

1. Led	Stb. Nr.	2. Led	Stb. Nr.	3. Led	Stb. Nr.	4. Led	Stb. Nr.	5. Led	Stb. Nr.	6. Led	Stb. Nr.	7. Led	Stb. Nr.	8. Led	Stb. Nr.	9. Led	Stb. Nr.	10. Led	Stb. Nr.
				Rolette F.: Groes Buus	F. 64 397	Thora F.: Jarl Nelly F.: Jarl Dagny F.: Søren Munkedal Lemmer Lundgaard II F.: Rosvang Blis F.: Rosvang Hurup Munkedal F.: Struer Munkedal Lemmer F.: Valdemar Engebjerg Korrekt F.: Valdemar Engebjerg	4696 886 4697 886 6008 1102 2591 500 2650 500 1292 1132 3278 783 887 378 378 3693 378 378 3694 850	Flora F.: Søren Munkedal Flora F.: Skipper Clemen II Thyra Munkedal F.: Holbæk Munkedal Marietta Munkedal F.: Holbæk Munkedal Rositta Munkedal F.: Holbæk Munkedal Minka F.: Struer Munkedal Agnete F.: Prins af Jylland Kurant III F.: Prins af Jylland Red Hoppe F.: Prins af Jylland Grostrup Prins F.: Prins af Jylland Blis F.: Prins af Jylland Prins Hørby F.: Prins af Jylland Aase F.: Prins af Jylland Kaja F.: Prins af Jylland Thora F.: Hollerup Munkedal Hertha F.: Hovding Dagny F.: Eskild Hertha F.: Prins af Jylland Kurs F.: Lyngaa	6031 1102 1487 5333 1015 6051 1015 6050 1015 10692 1132 5419 1000 8920 1000 1000 1000 1204 4917 1000 1000 8378 1000 5422 1000 6267 900 6966 1055 6965 1320 11029 1055 1196 1000 1233 1055 7752 1000 6355 1159 1344 1159 6614 1228 5657 839 6405 839 1403 1123 R. 1375 1520 4010 1520 1000 1343 1159 6404 1159 6403 1159 6480 1159 1360 1381 3217 1159 2196 1159 1506 1669 1264 1055 8587 1543 283 1489 2530 1489 10939 1055 1306 1055 7476 1123 1055 752 1586 4339 897 5655 982 7469 F. 1586 10458 1269	Valgerda F.: Valdemar Visborg Flora F.: Lunde Munkedal Stenild Munkedal F.: Aldrup Stenild Alda F.: Finsen Ely F.: Egeplanke Hovding Prins F.: Aldrup Hovding Nielson slesv. S. 1564 F.: Adler Hovding Hovding Borup F.: Slejpnir Kurant F.: Aldrup Hovding Basby slesv. S. 1850 F.: Himmerland Magna F.: Prins Bækgaard Sanna F.: Fynbo Brunhild F.: Fynbo Fylla F.: Slejpnir Guldgaasen II F.: Hovding Guldgaasen III F.: Prins af Djursland Guldgaasen IV F.: Dux Guldgaasen V F.: Dux Musse F.: Guvernør Dronning Thyra II F.: Hovding Kvist Hovding F.: Hovding Konstante II F.: Atlas Dronning Helvig II F.: Dux Prins Blok F.: Eg Lisbjerg Kvist F.: Lisbjerg Plagen Maren F.: Karmark Fremad Tove F.: Son af Værum Dux, 1669 Christense IV F.: Tousgaard Kran F.: Dux F.: Hans Dyrskyt Kongaa Dux F.: Dux Maren Kvist F.: Fjandbo Elimar F.: Massa Prins Atlas F.: Atlas Anna Lise F.: Hovding Ragna F.: Viking Thyra F.: Alling Dux	8895 1354 E. 12287 1349 286 E. 1793 7286 1253 6148 1195 1264 E. 11968 1495 6929 485 10954 8232 1316 10707 1316 9794 1340 7473 1055 9821 1371 10456 1489 E. 11739 1489 8562 1269 9822 1055 R. 50 1055 7475 1123 1570 1489 1511 E. 1758 1551 E. 1727 7355 E. 1843 7354 F. 1669 E. 11740 1413 slesv. S. 1922 1630 313 1489 5494 E. 1752 E. 1832 1675 1123 665 1055 3253 1586 5014 E. 1722	Rosa F.: Prins Karmark Alda II F.: Prins af Stevns Hulda F.: Griffenfeld Rød Hoppe F.: Himmerland Lilly F.: Himmerland Ester F.: Himmerland Lajla F.: Morsø Fjandbo Tulle F.: Karmark Fremad E. 11968 1495 6929 485 3307 E. 1843 3308 E. 1732 Tove F.: Nørager Karmark Vivild Drost F.: Drost Guldnette F.: Dux Camerad slesv. S. 1887 F.: Dux Guldgaasen VI F.: Dux Rød Pr. Hoppe F.: Boldrup Karmark Karmark Kolind F.: Sdr. Herreds Karmark Rahr F.: Karmark Tousgaard Konstante III F.: Hovding Christense V F.: Viking Lykke F.: Roar	4716 E. 1755 R. 21 1282 10836 1333 811 475 6242 475 6128 E. 1732 5983 E. 1825 5552 E. 1769 1018 E. 1825 900 E. 1825 6128 E. 1732 5983 E. 1825 5552 E. 1769 1018 E. 1825 900 E. 1825 450 E. 1766 5536 E. 1801 4315 732 758 1773 1622 1453 4205 E. 1733 293 E. 1733 9215 1055 E. 12342 1489 7326 584	Rositta F.: Guld Dux Ostergaards Karmark F.: Thorsgaards Karmark Thora F.: Thorsgaards Karmark Lise F.: Nørager Karmark Else F.: Himmerbo Duksen F.: Sydhimmerl. Dux Kurant II F.: Himmerbo Farso Himmerbo F.: Himmerbo Birthe F.: Himmerbo Alvi F.: Alling Dux Fjanda F.: Fjandbo	7461 E. 1825 811 475 6242 475 6128 E. 1732 5983 E. 1825 5552 E. 1769 1018 E. 1825 900 E. 1825 6128 E. 1732 5983 E. 1825 5552 E. 1769 1018 E. 1825 900 E. 1825 450 E. 1766 5536 E. 1801 4315 732 758 1773 1622 1453 4205 E. 1733 293 E. 1733 9215 1055 E. 12342 1489 7326 584	De med * betegnede Hingste er fødte indenfor en af de udpegede Hoppestammer.			
				Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449	Kurant F.: Valdemar Engebjerg	1829 449
				Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378	Kolosse F.: Ølgod	2324 378
				Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378	Konstante F.: Ølgod	2325 378
				Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055	Amler F.: Hovding	1166 1055
				Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775	Contant F.: Vald. Morsø	4717 775
				Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378	Lemmer II F.: Ølgod	3015 378
				Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926	Christense F.: Uller	4337 926
				Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894	Kvisten F.: Dolbygaard Munkedal	4338 894
				Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775	Tulla F.: Vald. Morsø	4335 775
				Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398	Sort Hoppe F.: Uller	926 6398
				Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055	Mary F.: Ønskekvis	1273 1055
				Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055	Aros F.: Hovding	1273 1055
				Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334	Alma F.: Son af Balder	919 334
				Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556	Karen F.: Niels	556
				Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334
				Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365	Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	365
				Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334
				Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388
				Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334
				Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334
				Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388
				Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334
				Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334
				Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388
				Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334
				Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder	296 334
				Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388	Flora F.: Son af Thor Kolind	2331 388
				Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334	Thorgerda F.: Balder	919 334
				Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brun Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII		Brunblisset Hoppe F.: Son af Oppenheim, LXII	
				Lemmer F.: Balder	296 334	Lemmer F.: Balder													

Uddrag af Slægtstavle for Nutidens jyske Hest. Den jyske Races bedste Individder nedstammer fra en enkelt Hingst

1. L.	2. Led	f.	Stb. Nr.	3. Led	f.	Stb. Nr.	4. Led	f.	Stb. Nr.	5. Led	f.	Stb. Nr.	6. Led	f.	Stb. Nr.	7. Led	f.	Stb. Nr.	8. Led	f.	Stb. Nr.	9. Led	f.	Stb. Nr.	10. Led	f.	Stb. Nr.	11. Led	f.	Stb. Nr.																																																																																																																		
Valdemar II f. 1876 Stb. Nr. 350	Vald. Engebjerg 1883 449	f.	Stb. Nr.	*Vald. Engebjerg IV 1889 669	f.	Stb. Nr.	*Nordmandskjær 1895 891	f.	Stb. Nr.	*Vald. Korsgaard II 1898 999	f.	Stb. Nr.	Horse Korsgaard 1899 1047	f.	Stb. Nr.	*Björn 1902 1157	f.	Stb. Nr.	Styrr 1920 E.1750	f.	Stb. Nr.	*Gyldenstjerne 1933 917	f.	Stb. Nr.	Bonden 1926 E.1836	f.	Stb. Nr.	*Knægten 1931 E.1913	f.	Stb. Nr.																																																																																																																		
							*Vald. Korsgaard 1895 892			f.																					Stb. Nr.	Korsgaard Ejstrup 1900 1094	f.	Stb. Nr.	*Landgreven Finn 1926 E.1899	f.	Stb. Nr.	*Himmerbo 1927 E.1825	f.	Stb. Nr.	*Thybo 1927 E.1826	f.	Stb. Nr.	*Thybo Dux 1931 643	f.	Stb. Nr.	Kolind Hof 1934 711	f.	Stb. Nr.	Skanderborg Hof 1934 712	f.	Stb. Nr.	Carlsberg Hof 1933 856	f.	Stb. Nr.	*Klitgaard Blok 1934 932	f.	Stb. Nr.	*Knag 1934 862	f.	Stb. Nr.	*Sallingbo 1933 804	f.	Stb. Nr.	Prins af Fyn 1934 875	f.	Stb. Nr.	Knøsen 1934 860	f.	Stb. Nr.	DronninglundTamp1935 860	f.	Stb. Nr.	*Grand II 1934 852	f.	Stb. Nr.	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	f.	Stb. Nr.	*Skovbo 1932 705	f.	Stb. Nr.	*Ibenholt 1926 E.1817	f.	Stb. Nr.	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	f.	Stb. Nr.	Egedal 1935 939	f.	Stb. Nr.	Hertug 1935 940	f.	Stb. Nr.	*Uffe 1935 937	f.	Stb. Nr.	*Aarhus Skjald 1931 654	f.	Stb. Nr.	Kansler 1931 656	f.	Stb. Nr.																																									
							Vald. Fremskridt 1892																																																																																																	*Vald. Kvist II 1894 854	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
*Vald. Kvist 1890 724	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752		*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875																																																																										Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656																													
Valdemar II f. 1870 Stb. Nr. 280	Vald. Engebjerg 1883 449	f.	Stb. Nr.	*Vald. Engebjerg IV 1889 669	f.	Stb. Nr.	*Nordmandskjær 1895 891	f.	Stb. Nr.	*Vald. Korsgaard II 1898 999	f.	Stb. Nr.	Horse Korsgaard 1899 1047	f.	Stb. Nr.	*Björn 1902 1157	f.	Stb. Nr.	Styrr 1920 E.1750	f.	Stb. Nr.	*Gyldenstjerne 1933 917	f.	Stb. Nr.	Bonden 1926 E.1836	f.	Stb. Nr.	*Knægten 1931 E.1913	f.	Stb. Nr.																																																																																																																		
							*Vald. Korsgaard 1895 892			f.																					Stb. Nr.	Korsgaard Ejstrup 1900 1094	f.	Stb. Nr.	*Landgreven Finn 1926 E.1899	f.	Stb. Nr.	*Himmerbo 1927 E.1825	f.	Stb. Nr.	*Thybo 1927 E.1826	f.	Stb. Nr.	*Thybo Dux 1931 643	f.	Stb. Nr.	Kolind Hof 1934 711	f.	Stb. Nr.	Skanderborg Hof 1934 712	f.	Stb. Nr.	Carlsberg Hof 1933 856	f.	Stb. Nr.	*Klitgaard Blok 1934 932	f.	Stb. Nr.	*Knag 1934 862	f.	Stb. Nr.	*Sallingbo 1933 804	f.	Stb. Nr.	Prins af Fyn 1934 875	f.	Stb. Nr.	Knøsen 1934 860	f.	Stb. Nr.	DronninglundTamp1935 860	f.	Stb. Nr.	*Grand II 1934 852	f.	Stb. Nr.	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	f.	Stb. Nr.	*Skovbo 1932 705	f.	Stb. Nr.	*Ibenholt 1926 E.1817	f.	Stb. Nr.	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	f.	Stb. Nr.	Egedal 1935 939	f.	Stb. Nr.	Hertug 1935 940	f.	Stb. Nr.	*Uffe 1935 937	f.	Stb. Nr.	*Aarhus Skjald 1931 654	f.	Stb. Nr.	Kansler 1931 656	f.	Stb. Nr.																																									
							Vald. Fremskridt 1892																																																																																																	*Vald. Kvist II 1894 854	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg Hof 1934 712	Carlsberg Hof 1933 856	*Klitgaard Blok 1934 932	*Knag 1934 862	*Sallingbo 1933 804	Prins af Fyn 1934 875	Knøsen 1934 860	DronninglundTamp1935 860	*Grand II 1934 852	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Ibenholt 1926 E.1817	*Hellevad Skjold 1927 E.1902	Egedal 1935 939	Hertug 1935 940	*Uffe 1935 937	*Aarhus Skjald 1931 654	Kansler 1931 656
							*Vald. Kvist 1890 724																																																																																																	*Vald. Enslev 1892 777	*Vald. Dalgas 1893 827	*Vald. Munkedal 1897 987	*Ørskov Munkedal 1897 980	*He Munkedal 1906 1391	*Atlas 1901 1123	Rolf Krake 1905 1267	Massa 1916 1675	Fjandbo 1921 E.1752	*Hof 1929 E.1857	*Fjand 1929 E.1905	Fremad 1930 E.1896	Tampen 1931 638	*Grand 1931 E.1912	*Ketttrup Fjandbo 1930 598	*Skovbo 1932 705	*Gyldenstjerne 1933 917	Bonden 1926 E.1836	*Landgreven Finn 1926 E.1899	*Himmerbo 1927 E.1825	*Thybo 1927 E.1826	*Thybo Dux 1931 643	Kolind Hof 1934 711	Skanderborg																	

Heste af belgisk Race. De dansk-belgiske Heste tilhører den belgiske Races bedste Hingstelinier. Oversigt over Jupiter-Linien

[illegible]

1. Brillant, den første til Danmark importerede belgiske Hingst.

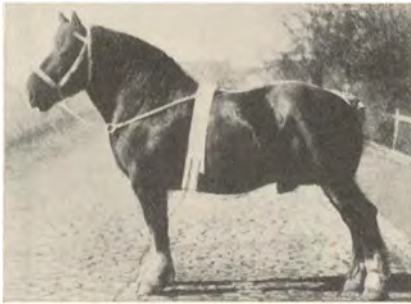

2. Successeur du Castia, B.S. 30-112 D.

Heste af belgisk Race

3. Dan de Stub, f. 1933, Nr. 232.

4. Artisan de Baugnet, f. 1926, Nr. 49.

5. Malteur de Chassart, Nr. 292.

6. Nulle, Tulle og Gine, Nr. 1388, 1386, 494.

7. Hestene paa Sandholm, 1935.

8. Herseur de Cognebeau, f. 1925, Nr. 60.

9. Money de Beauvoir, Nr. 936.
Rita, Nr. 935. Esclave de Saintes. Nr. 937.

10. Bloc de bien Seul, Nr. 294.

11. Forban Juellinge, Nr. 300.

12. Ideal af Løgismose, f. 1932, Nr. 197.

13. Albion de Barbençon, f. 1929, Nr. 156.

14. Grain d'Or, Nr. 314.

Heste af Frederiksborg Race. Oversigt over Zarif-Linien

Stamfader	1. Led	2. Led	3. Led	4. Led	f.	Stb. Nr.	5. Led	f.	Stb. Nr.	6. Led	f.	Stb. Nr.	7. Led	f.	Stb. Nr.	8. Led	f.	Stb. Nr.	9. Led	f.	Stb. Nr.	10. Led	f.	Stb. Nr.	
				Rubin Slangerup	1894	S.51 308	{ Rubin Grimstrup	1903	S.155																
				Abdul	1895	S.60 400	{ Abdul II	1900	S.107 665																
				Zarif Gyldenstjerne	1896	S.68 408	{ Vigfus Gyldenstjerne																		
				Zarif Mølleris	1896	S.76 494	{ Zarif Grønhøj	1902	S.123 710																
				Zarif Lejre	1903	S.141	{ Zarif Korsagergaard	1908	S.201				{ Rubinus Kværnager	1917	S.307	{ Rubinus Kværnager	1927	R.140							
				Unge Zarif			{ Zarif Kværnager	1911	S.245	{ Bin Kværnager	1918	R.8	{ Rubin Rishøj	1922	R.81										
				Zarif Toftegaard III			{ Zarif Kulsvier	1910	S.215																
				Zarif Bregnebjerg			{ Zarif Værebro	1909	S.247																
				Zarif Bonnevad	1908	S.192	{ Zarif Lindhøj	1908	S.193																
							{ UngeZarif Bonnevad	1916	S.286	{ Bonnevad II	1920	R.62													
							{ Zarif Snese	1916	S.297	{ Rubinus Storgaard	1926	R.108													
							{ Zarif Firegaard	1916	S.295																
							{ Zarif Fjernhøj	1914	S.259	{ Zarif Rækmarksgaard	1907														
							{ Zarif Egebjerg	1904	S.144																
							{ Zarif Tjæreby	1903	S.152																
							Zarif Kalby	1902	S.125 712																
				Zarif III	1895	S.55 395	{ Unge Zarif	1899	S.96 595	{ Zarif Oustrup	1915	S.291	{ Fuks Værebro	1913	S.278	{ Fuks Skyttegaard	1919	R.38	{ Fuks Trigegaard	1933	R.217				
										{ Zarif Hørby	1912	S.250	{ GuldfuksGyldensten	1911	S.241	{ Fridor	1923	R.80	{ Fuks Slangerup	1929	R.174				
										{ Guldfuks	1905	S.169	{ Fuks Gerlev	1911	S.273	{ Fuks Brentegaard	1921	S.317	{ Unge Fuks	1932	R.196				
										{ Zarif Rækmark	1913		{ Unge Guldfuks	1913	S.293	{ Fuks Mulstrup	1919	R.49	{ Reo Brentegaard	1931	R.149				
													{ Guldfuks Værebro	1910	S.220			{ Fuks Ølsted	1930	R.165					
																		{ Fuks Lynggaard	1931	R.168					
							Zarif Præsto	1904	S.157	{ Zarif Hagelse	1911	S.238	{ Zarif Strø	1916	S.287										
							Zarif Bøgholm	1905	S.164				{ Zarif Rugaard	1918	R.4										
							Zarif Testrup	1905	S.174	{ Hamlet III	1916		{ Fuks Engelsborg	1921	R.27			Juvel Hagen	1922	R.93	{ Prins Østerlund	1931	R.229		
							Zarif Skelby	1905	S.202									Juvel Østerlund	1926	S.328	{ Juvel Bannerhøj	1935	R.258		
							Zarif Hyllegaard	1907	S.204									Juvel Regulul	1926	R.113	{ Sally Dammegaard	1935	R.259		
							Zarif Bruno	1910	S.224									Juvel Topholm	1926	S.332					
							Sølvfuks Zarif	1912	S.240																
							Zarif Bannerhøj	1911	S.243																
							Zarif Udby	1911	S.246	Zarif Baarse	1921	R.66													
							Prins	1904	S.137	Prins Brederød	1911	S.256	{ Juvel	1916	S.284	Juvel II	1925	S.322							
													{ Quintus Brederød	1921	R.120										
													{ Sigurd Brederød	1918	R.5										

1. Frode, Sj. Stb. 1. D. S. 252.

2. Hamlet, f. 1869, Stb. 27-211.

Heste af Frederiksborg Race *Zarif-Juvel Linien*

3. Zarif Sigurd, f. 1898, Stb. 80-498.

4. Prins Brederød, f. 1911, Stb. 256.

5. Zarif III, f. 1895, Stb. 55-395.

6. Fuks Brentegaard, f. 1921, Stb. 317.

7. Juvel, f. 1916, Stb. 284.

8. Afkomsfremstilling efter Juvel II.

9. Hertha Silkemose, f. 1924, Stb. 1378, med Føl.

10. Midtsjællands Juvel, f. 1934, Reg. 235.

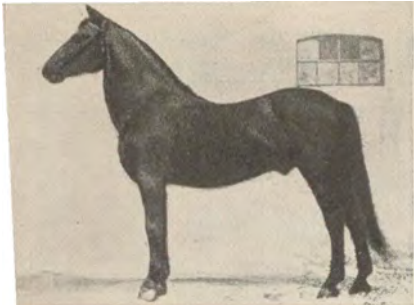

11. Elegant, f. 1935, Reg. 249.

Heste af Frederiksborg Race. Oversigt over Regulus-Linien

Stamfader	1. Led	2. Led	3. Led	4. Led	f.	Stb. Nr.	5. Led	f.	Stb. Nr.	6. Led	f.	Stb. Nr.	7. Led	f.	Stb. Nr.	8. Led	f.	Stb. Nr.	9. Led	f.	Stb. Nr.	
Regulus f. 1865 Regulus II f. 1871 Regulus III f. 1887	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28			Regulus Viebjerg	1900	S.103 602	Regulus Gyldenkrone 1909 S.211 Regulus Svedstrup 1913 S.257 Regulus Pilehøj 1913 R.4 Regulus Strøllille 1910 S.212 Viebjerg Regulus 1910 S.223 Unge Viebjerg 1909 S.228 Viebjerg Dan 1913 R.52			Regulus Ærtemose 1917 R.17 Regulus Ravnsbjerg 1919 R.53 Regulus Kulsvier II 1920 R.28 Aladdin 1920 S.310 Alex 1920 R.26 Regulus Hagelse 1917 S.305 Regulus Spangshøj 1915 R.16			Aladdin Vinkelgaard 1927 R.117 Aladdin Østergaard 1929 S.339 Saladdin Damsmose II 1930 R.152 Kvik Torvedgaard 1924 S.318 Skanderup Aladdin 1932 R.183 Zarif Daugløkke 1934 R.238 Juvel Lynggaard 1928 S.326 Aladdin II 1925 S.329 Aladdin Højetoft 1924 R.86			Sydsjællands Kvik 1934 R.234 Fux Nebbegaard 1930 S.333 Kvik Stevns 1929 R.334 Kvik Højgaard 1933 R.223 Kvik Rugballe 1931 R.181 Kvik Mølleris 1932 R.185 Kvik Junior 1929 R.193			Viebjerg Juvel 1935 R.256 Kvik Zarif 1935 R.254			
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28			Regulus Traver	1898	S.78 496							Sirius 1923 R.97 Regulus Føvling 1929 R.139 Regulus Toftegaard 1929 R.172 Regulus Næstelse 1933 R.215			Tommy Sigurd Kongstoft 1928 S.336 Nobel 1929 S.142 1933 R.214			Sleipner Kirkerup 1933 R.204			
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Regulus Nebbegaard 1912 S.234			Regulus Østrup 1921 R.60 Regulus Cæsar 1921 R.63 Janus Nebbegaard 1923 R.75												
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Regulus Jævnager 1912 S.233			Sir Hellebjerg 1921 R.33 Zarif Tøpholm 1917 S.304 Gøglere 1921 R.65			Regulus Tøpholm 1921 R.61									
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Regulus Viggo 1913 S.299			Regulus Hamlet 1923 S.321 Regulus Kystgaard 1925 R.94			Regulus Gislinge 1933 R.209									
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Regulus Gørlose 1905 S.172			Regulus Møllegaard 1914 S.274 Sally Regulus 1912 S.236							Sir Skovgaard 1922 R.58 Robin Kongsgaard 1922 S.320 Stjern 1928 R.171 Max 1927 R.123 Brage 1927 R.124			Janus Kongsgaard 1929 R.132 Robin Vibeholm 1929 R.144		
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Tarent 1912 S.237						Pommery Tøpholm 1917 S.309									
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Pommery 1908 S.187			Unge Pommery 1913 S.258 Pommery Skovgaard 1913 R.57 Cliquot 1916 S.285							Pommery Skovgaard 1927 R.115			Pascha Pommery 1932 R.195		
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Regulus Frode II 1899 S.109 696			Regulus Frode II 1899 S.109 696												
	Regulus Kulsvier f. 1894 Stb. Nr. R.28						Frode Bannerhøj 1903 S.153			Sigurd Bannerhøj 1908 S.199 Frode Sandby 1913 S.266 Frode Pascha 1907 S.183 Frode Karrebæk 1907 S.194			Frode Pascha II 1914 S.254a									

Udarbejdet af Stambogsføreren for Heste af Frederiksborg Race

1. Regulus II, f. 1871, 30-214.

2. Regulus Viebjerg, f. 1900, Stb. 103-602

Heste af Frederiksborg Race *Regulus-Aladdin Linien*

3. Aladdin, f. 1920, Stb. 310.

4. Regulus Hagelse, f. 1917, Stb. 305.

5. Pommery Stenhøj, f. 1920, Stb. 312.

6. Parade, f. 1926, Stb. 1423.

7. Kvik Stevns, f. 1929, Stb. 334.

8. Fux Nebbegaard, f. 1930, Stb. 333.

9. Regulus Næstelsø, f. 1933, Reg. 215.

Heste af Frederiksborg Race *Pegasus Linien*

1. Sigurd, Si. Stb. 1, D. S. 250.

2. Kulsvieren, f. 1873, Sj. Stb. 1, D. S. 60.

3. Pegasus, f. 1882, Stb. 28-212.

4. Sigurd Hornsherred, f. 1925, Stb. 323.

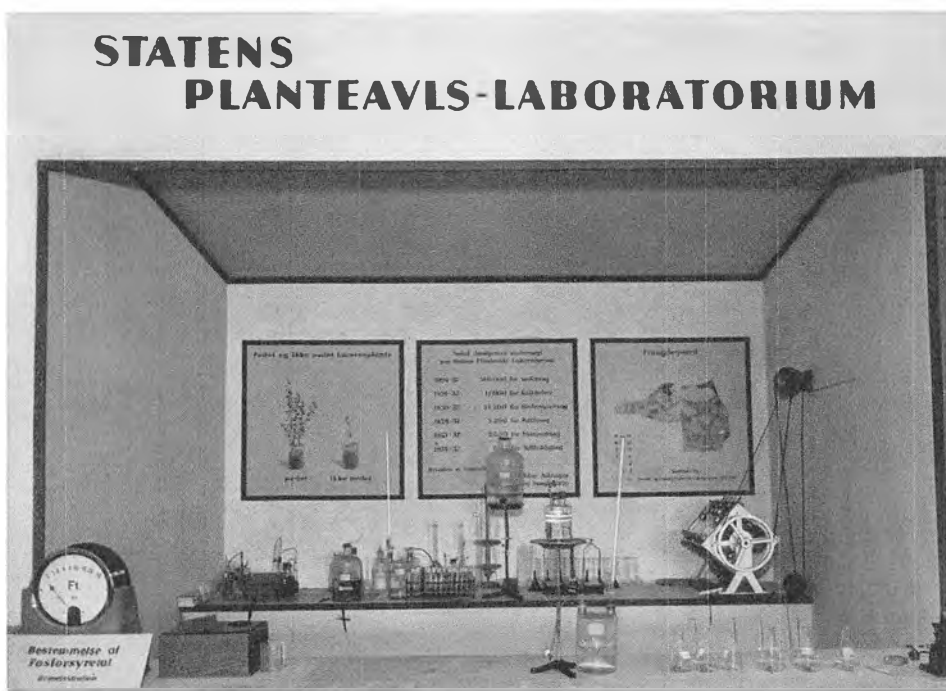
Planteavlsudstillingen *Ved Konsulent L. Rasmussen*

Planteavlsudstillingen var arrangeret i et trefløjet Telt med 1425 Kvadratmeter Gulvflade. Udstillingen omfattede følgende tre Afdelinger: Jordernes Grundforbedring og Gødskning, Kulturplanterne og deres Dyrkning, Høstudbyttets Størrelse og dets Anvendelse.

De paa Udstillingen meddelte Oplysninger var baseret paa danske Forsøg og Undersøgelser samt paa Oplysninger hentet fra den danske og i enkelte Tilfælde fra den udenlandske officielle Statistik.

Det omfattende Talmateriale, der var fremskaffet til Udstillingen, var demonstreret paa Tavler, grafiske Fremstillinger, Billeder, samt ved levende Plantemateriale. Udstillingsudvalget havde, for at faa det fremstillede Materiale udnyttet saa godt som muligt, ladet optrykke i et Hefte de vigtigste af de paa Udstillingen meddelte Oplysninger. Hftet, der omfatter 180 Tabeller, grafiske Fremstillinger og Billeder, kunde faas paa Udstillingen.

I de omtrent 80 Aar, der er gaaet, siden den første egentlige Arealtælling fandt Sted i Danmark, er der, som det fremgaar af Tavle 1, sket store Forandringer i Arealets Benyttelse. Det udyrkede Areal er formindsket fra 1.121.000 til 544.000 ha eller mere end halveret og udgør nu kun ca. 14 pCt. af Landets samlede Areal. Af de 577.000 ha tidligere ubenyttet Areal er antagelig knapt 200.000 ha benyttet til Skove og Plantager og Resten ca. 377.000 ha er opdyrket og anvendt til Landbrugsafgrøder. I det egentlige Landbrugsareal er der gennem de ca. 80 Aar sket store Forandringer. Ca. en Trediedel

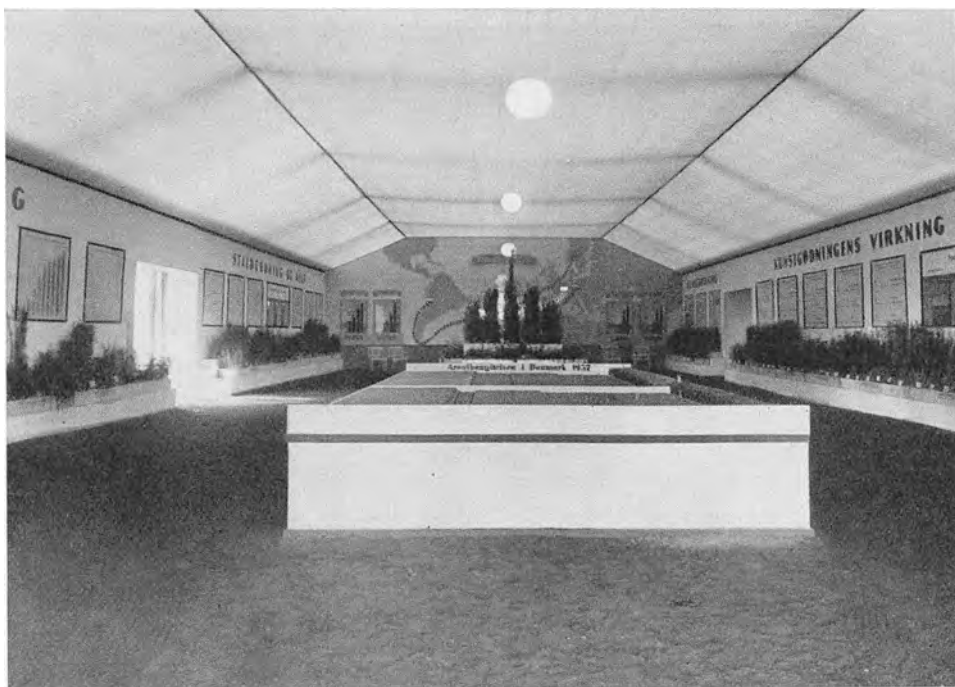

af Fællede og Strandenge og omkring en Femtedel af de ikke kultiverede Enge er opdyrket og inddraget i de periodisk behandlede Landbrugsarealer. I det dyrkede Areal Benyttelse er der ligeledes sket betydelige Forandringer. Brakarealerne er formindsket fra 4,7 til 1,0 pCt. af hele Landets Areal. Arealet med Roer og Kartoffler er forøget meget betydeligt og udgør nu 12,6 pCt. mod kun 0,9 pCt. af Landets samlede Areal i 1861. Arealerne med Korn er udvidet meget og er nu henimod 200.000 ha større end i 1861.

Udstillingsudvalget har foranlediget de i Tavle 2 meddelte Oplysninger fremskaffet. Det er saa vidt vides første Gang, der er forsøgt fremskaffet talmæssige Oplysninger om Arealernes Fordeling mellem de forskellige Jordtyper. Oplysningerne er velvilligt fremskaffet af Afdelingsleder *Keld Milthers* ved Danmarks geologiske Undersøgelse og udarbejdet efter det af K. Milthers og Bornebusch udarbejdede Jordbundskort. Efter de meddelte Oplysninger kan de ca. 77 pCt. af Arealet paa Øerne betegnes som Lerjord og kun ca. 20 pCt. er Sandjord. Af Jyllands Areal udgør Lerjorderne derimod kun ca. 31 pCt., medens Sandjorderne dækker ca. 67 pCt. af den jyske Halvø. Resten er Moser og Vandarealer.

I de seneste Aar er, som meddelt i Tavle 3, Afvandringsarbejdet fremmet betydeligt. Det drænedes Areal udgør nu ca. 30 pCt. af Landbrugsarealet.

I Tavlerne 4 til 10 er meddelt Oplysninger om Danmarks aarlige Forbrug af Kunstgødning og Staldgødning. Forbruget af Kunstgødning har fra 1870 været stærkt stigende og udgør nu godt 200 kg pr. ha aarlig. Den her i Landet producerede Mængde Staldgødning indeholder henimod fem Gange saa meget Kvælstof og Kali som findes

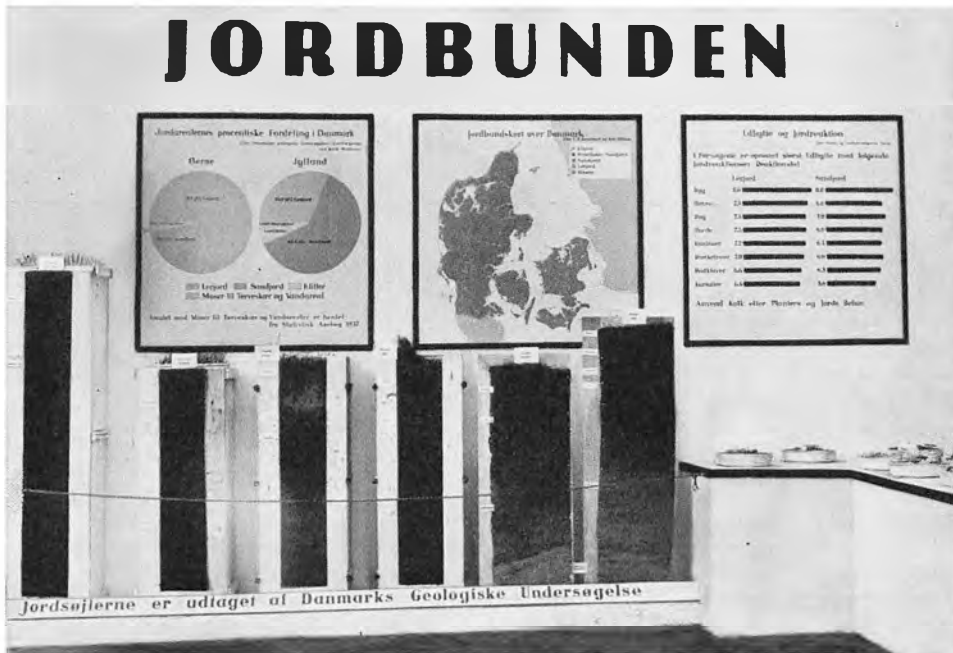
i den Mængde Kunstgødning, vi anvender. I Henhold til Indhold og Virkning har Staldgødningen omkring ved to en halv Gang saa stor Værdi som den Kunstgødning, vi anvender.

I 1936 havde 88 pCt. af Landets Landejendomme Ajlebeholdere. I 1907 fandtes der kun Ajlebeholder paa 45 pCt. af Ejendommene.

Af de i Tavlerne 11 til 13 meddelte Oplysninger fremgaar, at vi nu er Selvforsynere af saa godt som alle Frøafgrøder.

I Tavlerne 14 til 18 er givet en Oversigt over Antallet af Forsøg, der gennem Aarene er udført af de landøkonomiske Foreninger. I de senere Aar er der udført henimod 4.000 Forsøg aarlig. Endvidere gives der i disse Tavler Oplysninger om Mængden af Fremavl og Omsætning af Saasæd og Læggekartofler i Landboforeningerne samt Omfanget af de Undersøgelser, der er udført paa Statens Planteavls-Laboratorium og Statsfrøkontrollen.

Tavlerne 19 til 24 giver Oplysninger om Foldudbyttet i Danmark og 16 andre Lande. Af de 17 Lande har Danmark pr. Arealenhed haft det største Udbytte af Hvede og Byg og det næststørste af Havre. Af Sukkerroer har kun Holland og Sverige større Udbytte end Danmark. For Rugens og Kartofflernes Vedkommende ligger Danmarks Udbytte paa henholdsvis 6te og 5te Pladsen. Ved Bedømmelsen af disse to Afgrøders Udbytte maa det erindres, at de begge her i Landet har et forholdsvis stort Dyrkningsareal paa de opdyrkede, tørre og lidet yderige Hedejorder, medens deres Dyrkningsomraade paa de gode lermuldede Jorder er ret beskeden. Gennemsnitsudbyttet maa derfor for disse to Afgrøder — Rug og Kartoffler — her i Landet naturligvis blive forholdsvis lavt. Trods dette kan de dog møde frem med helt pæne Foldudbytter. De korneksporterende

Lande, de saakaldte Kornlande, som Canada, U. S. A., Argentina, Rumænien m. fl. har et forbavsende lille Foldudbytte. Kornudbyttet her i Landet er 3 til 4 Gange saa stort pr. Arealenhed som i de nævnte Lande.

I Tavlerne 25 til 28 gives Oplysninger om det samlede Høstudbytte samt Indførsel af Korn og Foderstoffer i Tiden fra 1875 til 1937. Gennem den nævnte Periode har Høstudbyttet været stærkt stigende. Det er nu dobbelt saa stort som ved Aarhundredskiftet og henimod tre Gange saa stort som ved Periodens Begyndelse. Stigningen har været størst i den sidste Trediedel af den godt tressaarige Periode.

Indførslen af Korn er nu nedadgaaende og har for de sidste tre Aar kun udgjort 5 à 6 pCt. og Nettoindførslen af Oliekager og Klid kun ca. 7 pCt. af vort samlede Forbrug af Foder. Oliekageimporten er nødvendig for en rentabel Udnyttelse af vor store Roeproduktion, hvilket alle nu synes at være enige om. Tilvejebringes der saadanne Forhold her i Landet, at Landbruget med nogenlunde Tryghed kan have Udsigt til rimelige Priser og Afsætningsvilkaar for Korn, kan Kornproduktionen antagelig tilrettelægges saaledes, at vi kan tilfredsstille Landets Forbrug uden Import. Skabes Forholdene her i Landet derimod saaledes, at Afsætningen af Korn er ustabil, og Priserne daarlige, kan det ikke med Rimelighed forlanges, at Landmændene skal sætte særlig meget ind paa at faa Landets Høstudbytte af Korn eller Erstatninger for dette forøget.

Tavlerne 28 til 40 omhandler Industriens Forbrug af Landbrugets Planteprodukter til Fremstilling af Mel, Gryn, Sprit, Gær, Øl m. v. En forholdsvis stor Andel af de Planteprodukter, der benyttes i Industrien, er indført. Af Danmarks samlede Høstudbytte benytter Industrien kun 3,6 pCt., men af den samlede Høst plus indført Korn, Oliekager m. m. anvender Industrien derimod 6,4 pCt.

*Tavle 1. Danmarks Arealbenyttelse.
(Uden Sønderjylland).*

	1861 Antal	1937 1000 ha.	1861 pCt.	1937 pCt.
Korn	1.035	1.222	27,3	31,3
Roer og Kartofler	33	492	0,9	12,6
Andre Høstarealer	14	46	0,4	1,2
Brak	179	38	4,7	1,0
Græs og Grønfoeder.....	777	829	20,5	21,2
Eng	239	193	6,3	4,9
Fællede og Strandenge	170	113	4,5	2,9
Ialt Landbrugsareal	2.447	2.933	64,6	75,1
Udyrket Areal	1.121	544	29,6	13,9
Skove og Plantager	175	369	4,6	9,5
Søer og Aaløb (Vandareal).....	44	58	1,2	1,5
Ialt...	3.787	3.904	100,0	100,0

*Tavle 2. Jordarternes Fordeling i Danmark.
Efter Danmarks geologiske Undersøgelses Kortlægning ved Keld Milthers.
Areal i km².*

	Lerjord	Sandjord	Klitter	Moser til Tørveskær og Vandareal*)	Ialt
Sjælland	5.490	1.725	53	248	7.516
Bornholm	375	184	24	4	587
Lolland-Falster	1.725	32	0	38	1.795
Fyn	2.699	724	0	54	3.477
Øerne	10.289	2.665	77	344	13.375
Jylland	9.054	18.444	1.283	775	29.556
Danmark	19.343	21.109	1.360	1.119	42.931

Procentisk Fordeling.

Sjælland	73,0	23,0	0,7	3,3	100,0
Bornholm	63,9	31,3	4,1	0,7	100,0
Lolland-Falster	96,1	1,8	0,0	2,1	100,0
Fyn	77,6	20,8	0,0	1,6	100,0
Øerne	76,9	19,9	0,6	2,6	100,0
Jylland	30,6	62,4	4,4	2,6	100,0
Danmark	45,0	49,2	3,2	2,6	100,0

*) Arealer med Moser og Tørveskær samt Vandarealet er efter Opgivelse fra Statistisk Departements Publikationer.

Tavle 3. Drænet Areal i Procent af Landbrugsarealet.

Efter Statistisk Departement.

Drænet Areal i pCt. af Landbrugsarealet.

1861	1,6	—
1866	4,6	—
1871	9,1	—
1876	15,4	—
1881	20,8	—
1896	24,5	—
1907	25,5	—
1929	26,8	—
1936	30,6	—

Tavle 4. Danmarks aarlige Forbrug af Fosforsyregødning.

Efter Statistisk Departement.

I 1000 Tons pr. Aar.

1871—80	15,0	—
1881—90	17,3	—
1891—00	38,0	—
1901—10	76,4	—
1911—20	184,3	—
1921—30	357,7	—
1931—35	324,0	—
1936—37	389,0	—

Tavle 5. Danmarks aarlige Forbrug af Kaligødning.

Efter Statistisk Departement.

I 1000 Tons pr. Aar.

1871—80	0,0	—
1881—90	0,1	—
1891—00	6,1	—
1901—10	12,4	—
1911—20	37,8	—
1921—30	47,8	—
1931—35	61,0	—
1936—37	90,0	—

Tavle 6. Danmarks aarlige Forbrug af Kvælstofgødning.

Efter Statistisk Departement.

I 1000 Tons pr. Aar.

1871—80	0,1	
1881—90	0,3	
1891—00	3,0	—
1901—10	9,5	—
1911—20	41,1	—
1921—30	160,6	—
1931—35	170,0	—
1936—37	204,0	—

Tavle 7. Danmarks aarlige Forbrug af Kunstgødning.

Efter Statistisk Departement.

Ialt kg pr. ha Landbrugsareal.

1871—80	5,6	—
1881—90	6,3	—
1891—00	16,8	—
1901—10	34,0	—
1911—20	90,7	—
1921—30	176,9	—
1931—35	173,4	—
1936—37	213,4	—

Tavle 8. Danmarks aarlige Forbrug af Plantenæring.

Mill. kg.

I Staldgødning

Kvælstof (N)	168	—
Fosforsyre (P_2O_5) ...	89	—
Kali (K_2O)	190	—

I Kunstgødning

Kvælstof (N)	34	—
Fosforsyre (P_2O_5) ...	70	—
Kali (K_2O)	34	—

Tavle 9. Værdien af Danmarks aarlige Forbrug af Plantenæring.

Mill. Kr.

I Staldgødning

Kvælstof (N)	84	—
Fosforsyre (P_2O_5) ...	31	—
Kali (K_2O)	63	—
Staldgødning ialt	178	—

I Kunstgødning	
Kvælstof (N)	34
Fosforsyre (P_2O_5)	25
Kali (K_2O)	11
Kunstgødning ialt	70

Tavle 10. Landejendomme med Aglebeholder i Procent.

Efter Statistisk Departement.

Procent Ejendomme med Aglebeholder.

1907	45
1918	73
1923	77
1929	85
1936	88

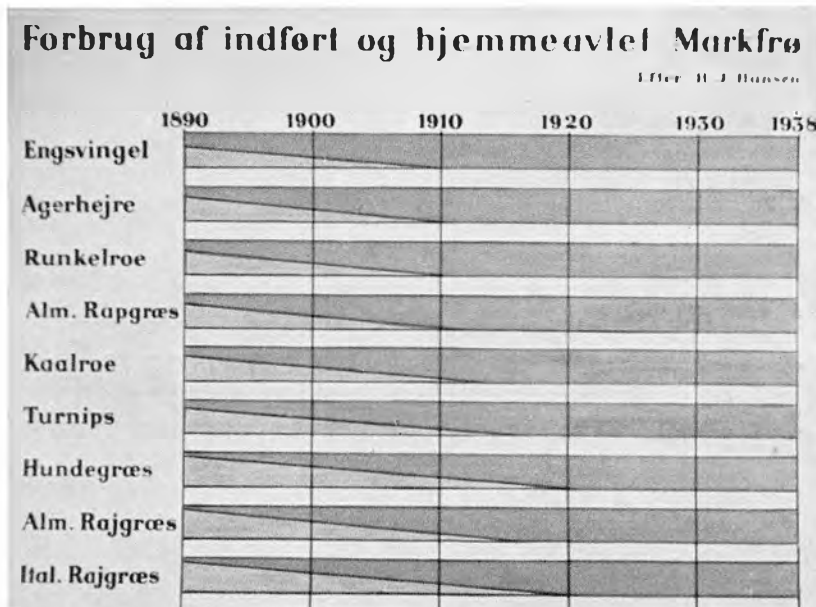
Tavle 11. Frøarealet i Danmark.

Efter Statistisk Departement.

Areal i 100 ha.

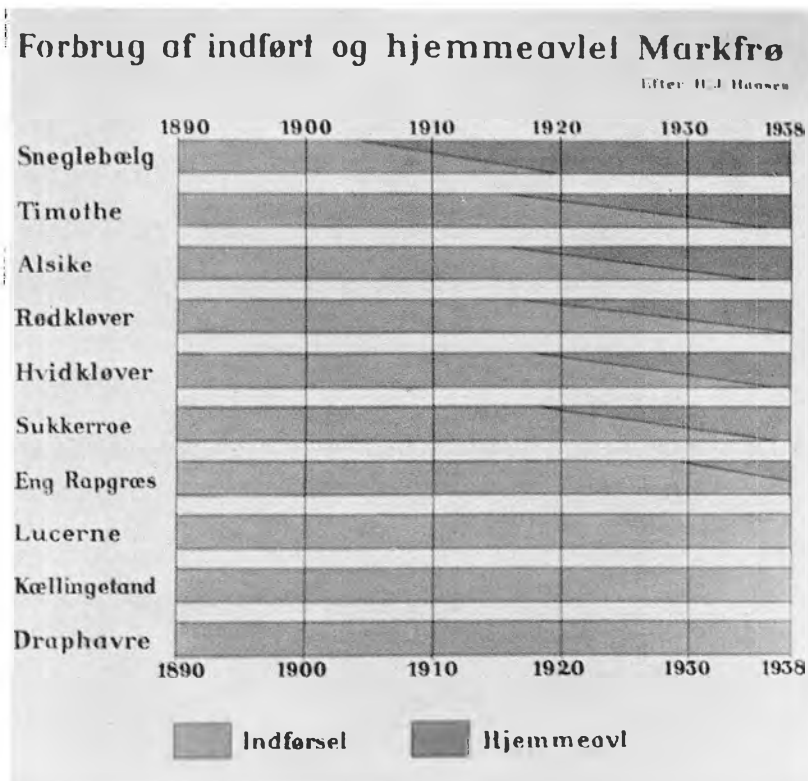
1896	39
1907	42
1917	177
1920—22	199
1923—25	208
1926—28	239
1929—31	276
1932—34	264
1935—37	387

Arealet med Markfrø udgjorde i 1937 ca. 1,2 pCt. af Landbrugsarealet.

Tavle 12

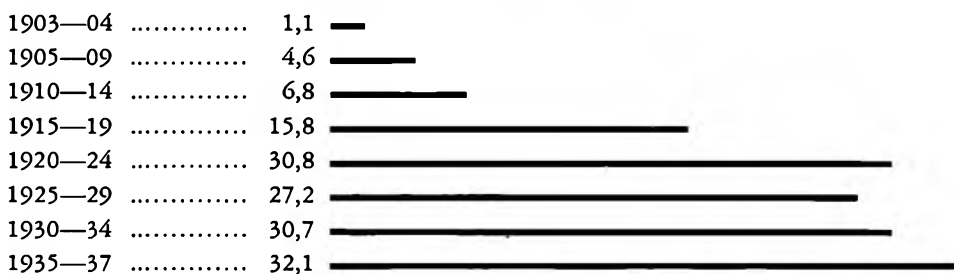
Tavle 13

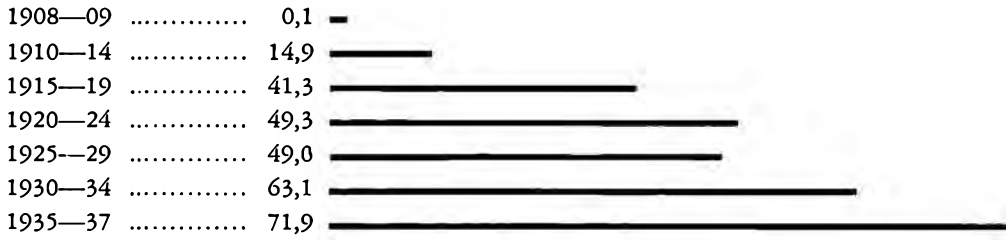
Tavle 14. Antal lokale Markforsøg aarlig.
Udført af Landbo- og Husmandsforeningerne.

Tavle 15. Landboforeningernes Fremavl af Korn.
Omsætning i 1000 hkg Kærne aarlig.

Tavle 16. Landboforeningernes Fremavl af Kartofler.
Omsætning i 1000 hkg Knolde aarlig.

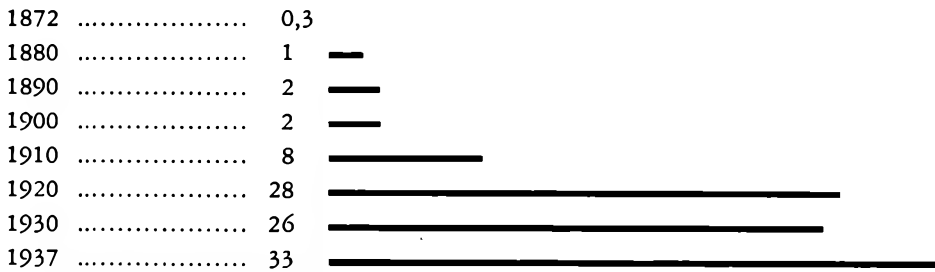
Tavle 17. Antal Jordprøver undersøgt paa Statens Planteavls-Laboratorium.

1909—37	560.000 for Kalktrang
1924—37	11.000 for Kalkbehov
1930—37	31.200 for Fosforsyretrang
1934—37	5.200 for Kalitrang
1933—37	2.300 for Mangantrang
1934—37	600 for Saltholdighed

Desuden er fremstillet

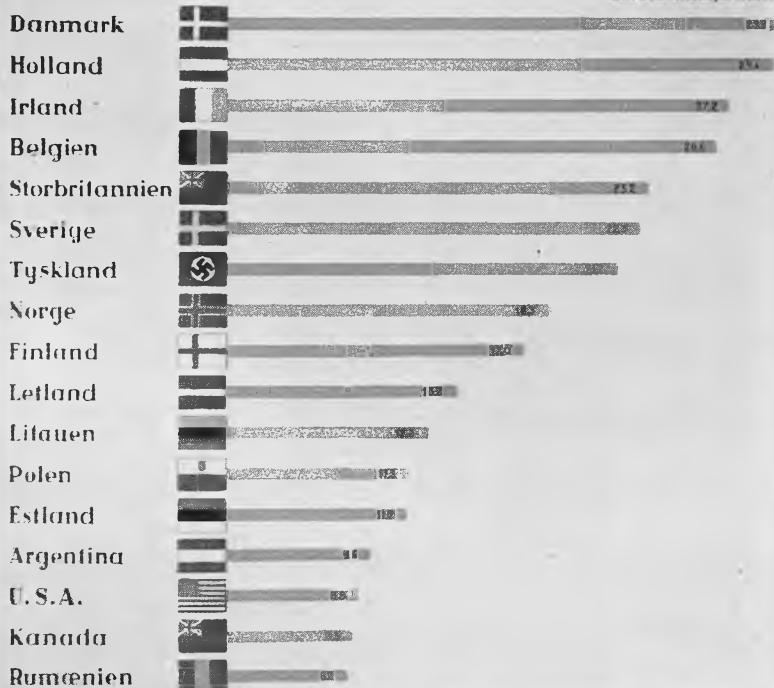
1915—37 626.000 Glas Nitragin til Lucerne og Sneglebælg.

Tavle 18. Antal Prøver undersøgt paa Statsfrøkontrollen.
Antal 1000 Prøver.

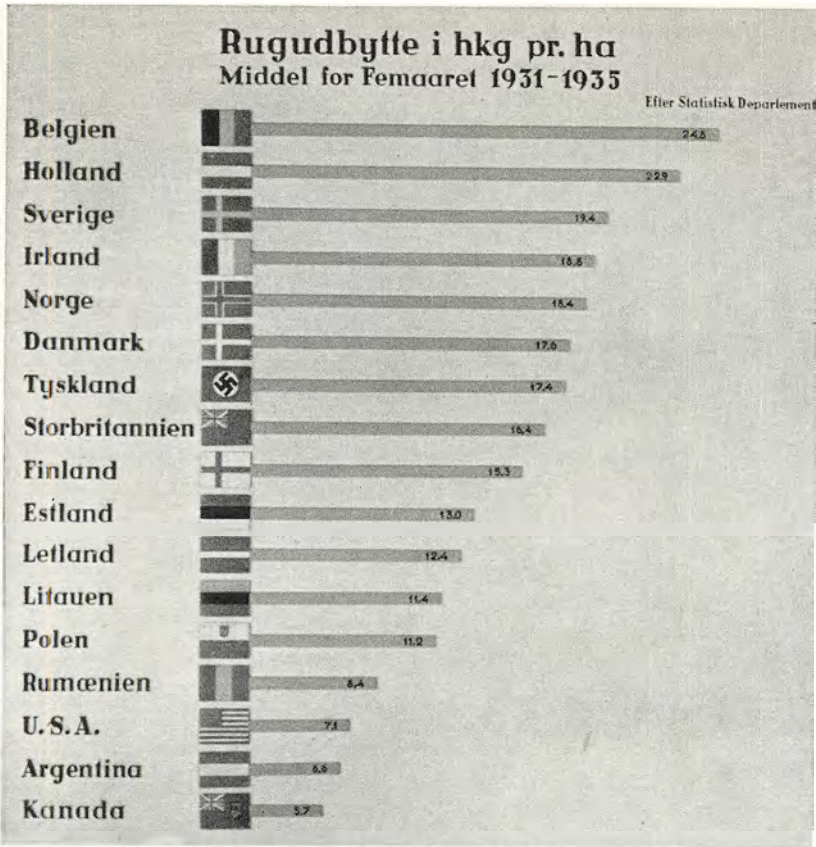
Hvedeudbytte i hkg pr. ha
Middel for Femaaret 1931-1935

Efter Statistisk Departement

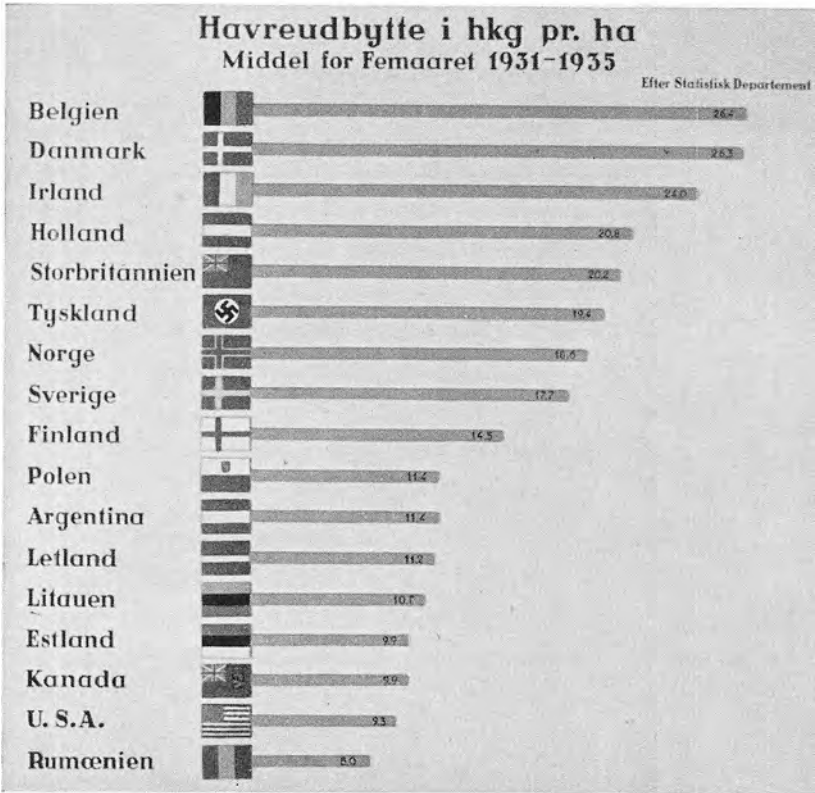

Tavle 19

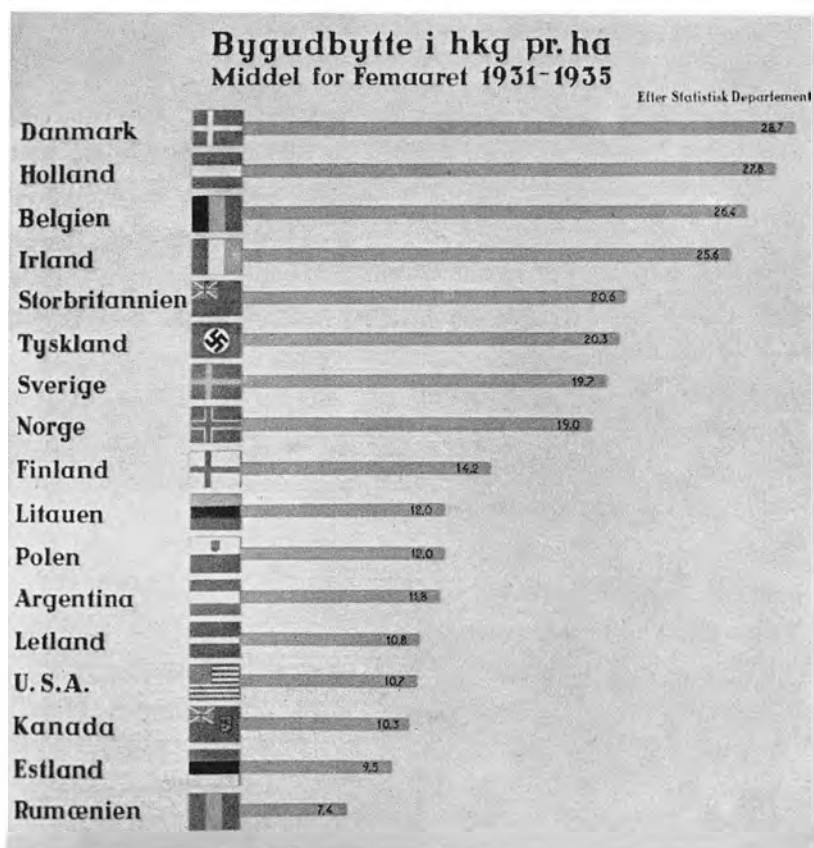
Tavle 20

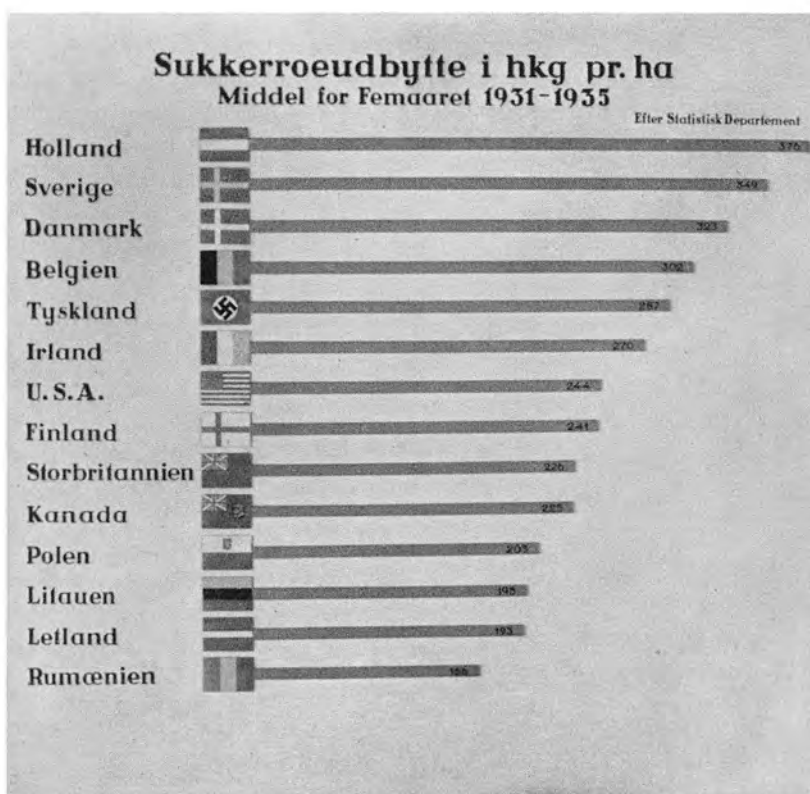
Tavle 21

Tavle 22

Tavle 23

Tavle 24

Tavle 25. Danmarks Høst samt Indførsel af Korn i Mill. hkg.

Høst.		Efter Statistisk Departement.		
	Uden Sønderjylland	Sønderjylland	Import	Ialt til Forbrug
1837—38	8,5	—	—	—
1875—79	17,0	—	÷ 1,2	15,8
1880—84	18,4	—	0,2	18,6
1885—89	18,6	—	1,4	20,0
1890—94	19,5	—	2,7	22,2
1895—99	19,8	—	5,6	25,4
1900—04	20,8	—	6,1	26,9
1905—09	21,2	—	6,8	28,0
1910—14	22,5	—	7,7	30,2
1915—19	20,0	—	2,8	22,8
1920—24	23,1	1,7	8,1	32,9
1925—29	28,1	2,5	10,7	41,3
1930—34	30,3	2,8	13,7	46,8
1935—37	30,7	2,9	7,7	41,3

Indførslen gælder for Aarene 1876—80 o. s. v.

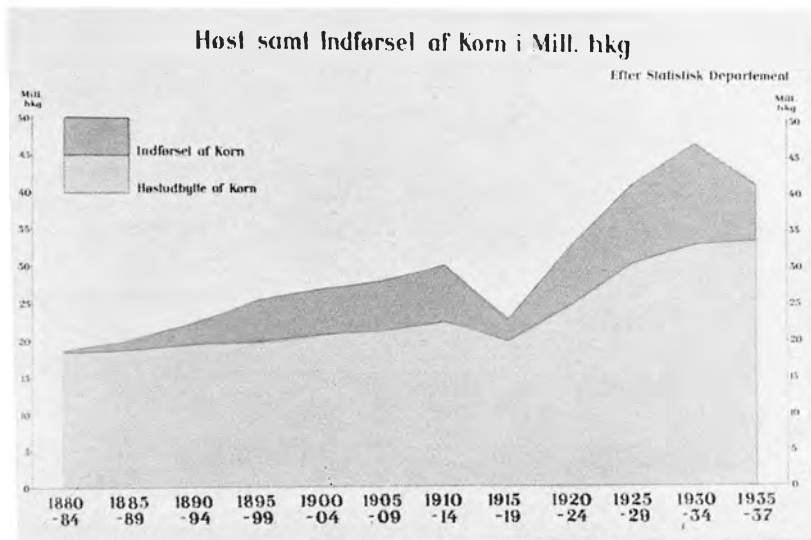
Indførslen 1937 er medregnet til 31. December 1937.

Tavle 26. Høst samt Indførsel af Foder i Mill. Afgrødeenheder.
Efter Statistisk Departement.

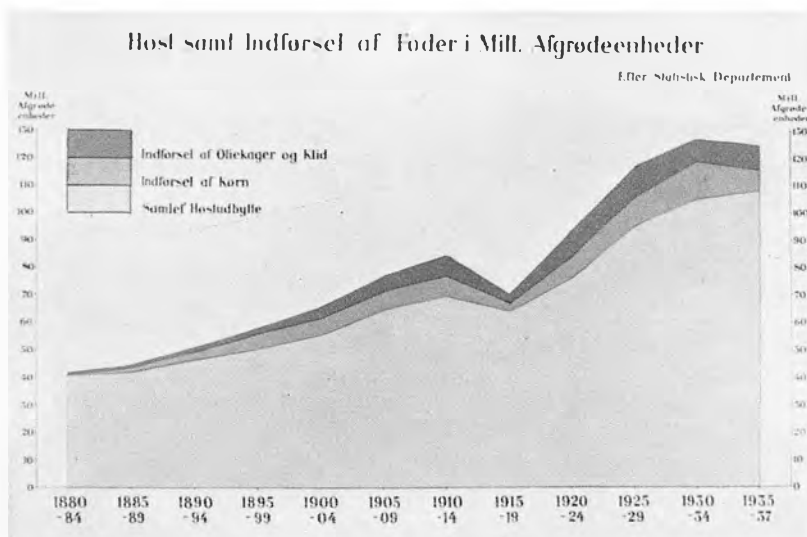
	Samlet Høst	deraf i de sønderjydske Landsdele	Samlet Netto Korn	Indførsel Oliekager og Klid	Ialt Foder til Forbrug
1875—79	38,1	—	÷ 1,2	0,3	37,2
1880—84	40,6	—	0,2	0,7	41,5
1885—89	41,8	—	1,4	1,4	44,6
1890—94	46,6	—	2,7	1,8	51,1
1895—99	50,1	—	5,6	2,3	58,0
1900—04	55,2	—	6,1	4,2	65,5
1905—09	64,8	—	6,8	5,6	77,2
1910—14	69,6	—	7,7	7,3	84,6
1915—19	64,2	—	2,8	3,4	70,4
1920—24	76,1	6,3*)	8,1	8,8	93,0
1925—29	95,1	7,6	10,7	11,2	117,0
1930—34	104,9	8,3	13,7	8,4	127,0
1935—37	107,9	8,6	7,7	9,3	124,9

Indførslen gælder for Aarene 1876—80 o. s. v. Indførslen af Oliekager 1937 er ikke medregnet. Kornimporten 1937 er derimod medtaget. Hjemmeproduktionen og Eksporten af Oliekager er medregnet i ovennævnte Tal.

*) Kun for Aarene 1922—24.

Tavle 27

Tavle 28

Tavle 29. Danmarks Forbrug af Hvede og Rug til Mel.
Efter Statistisk Departement.

Forbrug af Hvede

	Middel af Femaaaret 1932-36 1000 hkg.	Procent
Hvede svarende til indført Mel	353	15
Udenlandsk Hvede	1860	78
Dansk Hvede	169	7
Ialt	2382	100

Forbrug af Rug

	Middel af Femaaaret 1932-36 1000 hkg.	Procent
Udenlandsk Rug	1746	96
Dansk Rug	67	4
Ialt	1813	100

Til Melfremstilling anvendes ca. 5 pCt. af vor Hvede- og ca. 3 pCt. af vor Rughøst. Det samlede Forbrug af Brødkorn udgør af Hvedehøsten ca. 72 og af Rughøsten ca. 74 pCt.

Tavle 30. Danmarks Forbrug af Byg og Havre til Gryn og Mel.
Efter Statistisk Departement.

Forbrug af Byg

	Middel af Femaaaret 1932-36 1000 hkg.	Procent
Byg svarende til indført Mel og Gryn	35	27
Udenlandsk Byg	4	3
Dansk Byg	93	70
Ialt	132	100

Forbrug af Havre

	Middel af Femaaaret 1932-36 1000 hkg.	Procent
Havre svarende til indført Mel og Gryn	18	10
Udenlandsk Havre	96	54
Dansk Havre	63	36
Ialt	177	100

Til Mel- og Gryn fremstilling anvendes ca. 1 pCt. af vor Byg- og ca. 0,5 pCt. af vor Havrehøst. Det samlede Forbrug af Korn til Mel og Gryn udgør af Byghøsten ca. 1,5 og af Havrehøsten ca. 2 pCt.

Tavle 31. Danmarks Areal og Forbrug af Hør.
Efter Statistisk Departement.
Hørareal i 100 ha.

1837	77	
1871	48	
1896	2	
1933	1	
1937	3	

Danmarks Forbrug af Hørfør i 1000 hkg.

1932	235	
1933	222	
1934	174	
1935	243	
1936	228	

Landets Forbrug af Spindhør kan avles paa ca. 2.000 ha og Forbruget af Hørfør paa ca. 13.000 ha. Tilsammen svarende til ca. 0,5 pCt. af Landbrugsarealet.

Tavle 32. Danmarks Areal og Forbrug af Cikrierødder.
Efter Statistisk Departement.

	Areal med Cikrierødder i ha	Høst i 1000 hkg	Produktion af tørrede Cikrierødder 1000 hkg
1932	579	149	37
1933	634	153	42
1934	489	127	22
1935	522	138	28
1936	376	92	27
Middel	520	132	31

Arealet med Cikrierødder udgør ca. 0,016 pCt. af det samlede Landbrugsareal. Til Fremstilling af Kaffesurrogater anvendes tillige aarlig ca. 16.000 hkg tørrede Sukkerroer.

Tavle 33. Danmarks Areal og Høst af Sukkerroer til Sukkerfabrikation.
Efter Statistisk Departement.

	Areal med Sukkerroer i 1000 ha	Høst i Mill. hkg Sukkerroer	Sukkerproduktionen i Mill. kg
1932	36,5	14	181
1933	42,4	16	244
1934	41,5	9	87
1935	42,1	16	233
1936	38,2	14	216
Middel	40,1	14	192

Arealet med Sukkerroer til Fabriksbrug udgør ca. 1,3 pCt. af det samlede Landbrugsareal.

Tavle 34. Danmarks Forbrug af Kartofler til Melfremstilling.
Efter Statistisk Departement.

	Forbrug af Kartofler i 1000 hkg	i pCt. af Høsten
1931	5	0,06
1932	173	1,3
1933	558	4,2
1934	621	4,7
1935	550	4,5
1936	540	4,2

Der medgaar ca. 5,6 kg Kartofler til Produktion af 1 kg Kartoffelmel. I Firaaret 1933—36 er aarlig produceret ca. 100.000 hkg Kartoffelmel.

Tavle 35. Danmarks Forbrug af Korn til Gær- og Spritindustrien.
Efter Statistisk Departement.

	Forbrug af Majs i 1000 hkg	Forbrug af Byg og Hvede i 1000 hkg
1932	85	25
1933	67	20
1934	17	40
1935	0	58
1936	0	81
Middel	34	45

I Femaaret 1932—36 er anvendt ca. 0,3 pCt. af Danmarks Byg- og Hvedehøst til Gær- og Spritfabrikation.

Tavle 36. Danmarks Forbrug af Melasse og Kartofler til Gær- og Spritindustrien.
Efter Statistisk Departement.

	Forbrug af Melasse i 1000 hkg	Forbrug af Kartofler i 1000 hkg
1932	152	117
1933	140	185
1934	177	307
1935	174	344
1936	195	271
Middel	168	245

I Femaaret 1932—36 er anvendt ca. 1,9 pCt. af Danmarks Kartoffelhøst til Gær- og Spritfabrikation.

*Tavle 37. Danmarks Forbrug af Byg til Maltfremstilling.
Efter Bryggeriforeningen.*

	1000 hkg Byg	
1911	449	
1914	421	
1917	347	
1920	428	
1923	398	
1926	381	
1929	367	
1932	355	
1935	405	
1937	423	

Af Danmarks Byghøst anvendes ca. 4 pCt. til Maltfremstilling.

*Tavle 38. Anvendelse af Danmarks Høst.
Efter Statistisk Departement.
Middel for Femaaret 1932—36.*

	pCt.	
Landbrug	96,4	
Industri	3,6	

*Tavle 39. Danmarks Import af Kornvarer og deres Anvendelse.
Efter Statistisk Departement.
Middel for Femaaret 1932—36.*

	Mill. hkg	pCt.
Korn svarende til Mel- og Grynimporten	0,4	4
Korn anvendt i Industrien	3,8	38
Korn anvendt i Landbruget	5,8	58

*Tavle 40. Danmarks Produktion og Forbrug af Oliekager.
Efter Statistisk Departement.
Middel for Femaaret 1932—36.*

	Mill. hkg	pCt.
Produktion	2,9	40
Netto-Import	4,3	60
Samlet Forbrug	7,2	100

En Del af Hjemmeproduktionen eksporteres. Bruttoimporten udgør derfor mere end 60 pCt. af Forbruget.

Frilandsdemonstrationen *Ved Forstander P. N. Gaardmand*

Formaalet med Frilandsdemonstrationen paa Bellahøjudstillingen var at give et Billede af, hvorledes Jorden var fordelt og blev benyttet i Bondebruget omkring 1788 i Sammenligning med Nutiden.

Demonstrationen blev arrangeret i to Afdelinger foran Planteavlstellet, og med et Areal i hver Afdeling paa 3.000 m². Den ene Afdeling (se Skitsen i Fig. 1) viste den gamle Landsbys Jordfællesskab omkring Tiden for Stavnsbaandets Løsning, og den anden (Fig. 2) forevige Landsbyen af i Dag, hvor de udflyttede Gaarde og Husmandshjem ligger i hver sin Avlings udskiftede Jorder og giver Landet sin typiske, spredte Bebyggelse.

I den gamle Landsby ligger Kirken og de lave, skærvryggede to-, tre- og firelængede Bindingsværksgaarde hobet sammen omkring Bystævnet og Gadekæret (Fig. 3). Hver Gaard laa paa sin af Flethegn eller Stendiger omgærdede Toft, hvor ogsaa Humlehaven, de faa Frugttræer, Køkkenurter o. l. havde Plads (Fig. 7). Udenfor den indhegnede Toft laa de — Tid efter anden — indtagne og opdyrkede »Vange« og »Aase« med sine Hundreder af hvælvede, smalle Agre, besaaet med Datidens blandede, urene, sygdomsbefængte og forkrøblede Afgrøder. — Et lille Udsnit af Jordfællesskabets Agre ses i Fig. 3. Og ud fra Landsbyens tre Vangeled snor sig de smalle, træløse Vejes Hjulspor, som fører op forbi Stubmøllen, ud over det stenede, kratbevoksede Overdrev mod Naboerne — (Fig. 1).

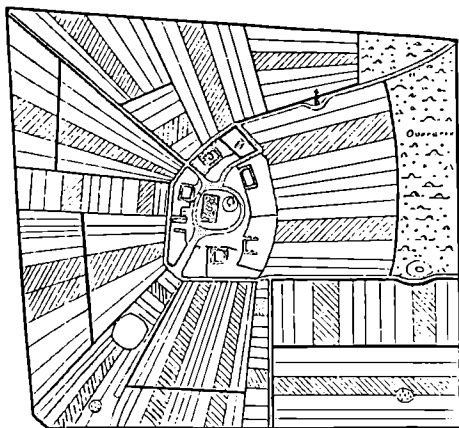

Fig. 1. 1788. Jordfællesskabets Tid.
(Alle skraverede Jordstykker tilhører en og samme Gaard).

Fig. 2. 1938. Jordene udskiftet. Gaardene udflyttet.

Jorden blev i 1788 (især paa Øerne) benyttet efter det simple Sædskifte, som kaldtes Trevangsbruget, og dette Sædskifte anvendtes ogsaa i Frilandsdemonstrationen. Landsbyens Jordtilliggende var delt i 3 Vange, nemlig Rugvangen, Bygvangen og Fælleden eller Græsvangen.

Fig. 3. Den gamle Landsby.

Fig. 4. Nutidens spredte Bebyggelse.

Fig. 5. Det jorløse Husmandssted i 1788.

Fig. 6. Statshusmandshjem 1938.

Rugvängen paa Bellahøj blev besaaet med Vaarrug eller Vaarhvede — eller en Blanding af begge, og de fleste Gaardes Agre fik tilmed iblandet enten lidt Byg, Havre, Vikker, Ærter, Ukrudtsfrø (Spergel, Gul Okseøje) eller flere af disse forskellige Slags for saa vidt muligt at give Afgrøderne et efter den Tids Forhold naturligt Udseende og en tilforladelig Variation.

Bygvängen blev besaaet med den blødstraede, sildigmodne og af Stribesyge og Brand befængte »Gammel dansk Landbyg« eller af »Brandig Hedehavre« eller for de fleste Agres Vedkommende af en Blanding af de to; men ogsaa her blev der iblandet Ukrudtsfrø, Bælgsæd, lidt Vaarrug og Vaarhvede, — og spredt over Arealet blev der indplantet Tidsler, Skræppe, Siv og lignende.

Afgrøderne kom godt op — med Undtagelse af Ukrudtet, og Kornet voksede alt for godt i den tidligere Kolonihavejord. Over Halvdelen af Kornet maatte trækkes op med Rod og fjernes før Skridningen, og Resten blev med faa Dages Mellemrum sprøjtet med Natriumkloratopløsning for at give Kornet et Udseende, som kunde passe til Stavnsbaandstidens 4—5 Fold, — og det lykkedes nogenlunde godt — efterhaanden.

Fig. 7. Den gamle Bondegård.

Fig. 8. Moderne Bondegård.

I den anden Afdeling laa Nutidens Bøndergaarde og Husmandsbrug spredt ud over »Landet«, omgivet af Haver, Læhegn og frodige Afgrøder (se Fig. 4). Her var Jorden besaaet med de moderne Afgrøder. Roemarkerne blev saaet med halv Afstand mellem Rækkerne, og da de fik godt med Salpeter — og blev udtyndet til halv Afstand — dækkede de snart Jorden. Kornet lovede 20—25 Fold. De smaa Dværgtræer i Frugthaverne stod med veludviklede Frugter, og Skifterne saavel som Markskellene var sat op paa en saadan Maade, at de dannede naturlige Linier i Landskabet. — For at sikre Udsigten til og fra hver Ejendom og for at hindre den Kalamitet, at Kornet voksede op over Skorstenene, var hver Gaard anbragt saaledes, at der i dens umiddelbare Nærhed var enten Haveanlæg, Græsmark eller Roeafgrøder. Hver Ejendom havde sit Præg baade i Bygninger, Haveanlæg. Jordbenyttelse o. l. Landevejen med sine kuplede Trækroner snoede sig i bløde Buer forbi Andelsmejeriet og sendte sine Telefon- og Lysnetsledninger ind til saa at sige hvert Hjem. Midt i Billedet ses Landsbykirken med sine takkede Gavle, og ud fra Taarnets Gladhuller lød Kirkeklokkens Malmtoner hver hele og halve Time.

Frilandsdemonstrationen laa som to fortællende Landskaber og gav et stilfærdigt Helhedsindtryk »dengang og nu« (se ogsaa Fig. 6, 7, 8 og 9). Paa den brede Grusgang, der adskilte de to *Miniature-Landskaber*, stod de Besøgende og gjorde Sammenligninger. — »Hvilken Forskel paa dengang og nu«. »Vi skulde nok nødtigt ønske os Stavnsbaandstidens Forhold tilbage«. Det var et Par af de Replikker, som ofte lød over Frilandsdemonstrationen.

Den driftsøkonomiske Udstilling *Ved Professor O. H. Larsen*

Den driftsøkonomiske Udstilling var anbragt i et Telt tæt ved Udstillingspladsens nordvestlige Hjørne og i umiddelbar Nærhed af Huset for Ungdomsskolen samt det store Telt for Planteavlsudstillingen.

Udstillingens Telt havde en Længde paa 35 m og en Bredde paa 12 m, men var i Virkeligheden lovlige lille til at rumme det fremskaffede Materiale, idet de grafiske Tavler og Billeder maatte anbringes umiddelbart op ad hinanden for at skaffe Plads, og desuden var der langs Væggene anbragt Borde, Platforme og Montrer til Fremstilling af Modeller, Bøger og andre Tryksager.

Underudvalget for den driftsøkonomiske Udstilling, hvis Sammensætning er nævnt i Fortegnelsen over Udvalgene, afholdt adskillige Møder, ved hvilke der efter Formandens Forslag vedtoges en Plan for Udstillingen. Ved denne Plan sondrede man mellem:

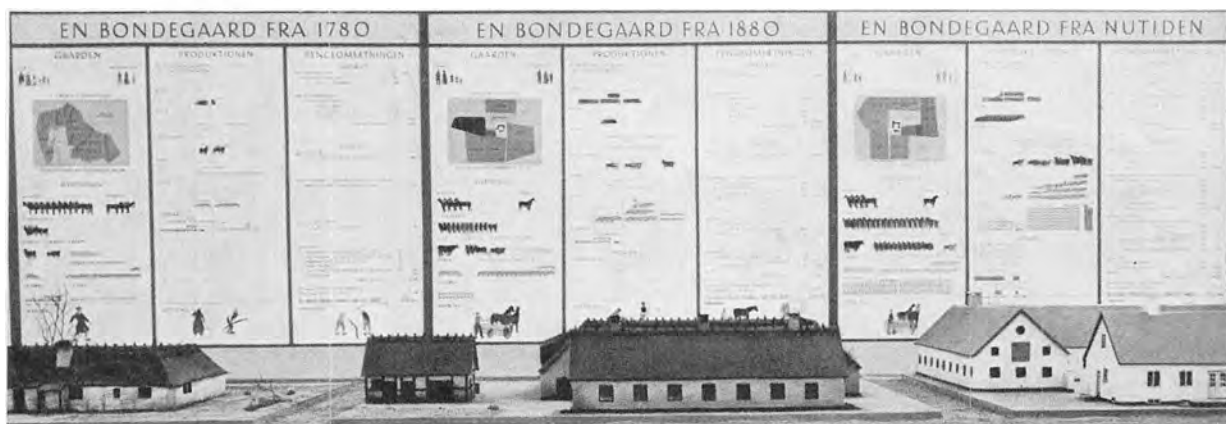
- 1) *En historisk-statistisk og grafisk Fremstilling* af Landbrugets Udvikling i de forløbne 150 Aar siden Stavnbaandets Løsning, støttet ved Modeller og Tavler og udarbejdet paa Grundlag af Materiale fra Det statistiske Departement, fra Landbrugsmuseet i Lyngby og fra Landbohøjskolens Afdeling for Landbrugsøkonomi.
- 2) *En statistisk og grafisk Fremstilling* af Landbrugets Driftsforhold og Økonomi i de sidste 20 Aar, væsentlig udarbejdet paa Grundlag af Materiale fra Det landøkonomiske Driftsbureau.

Under den første Afdeling var paa en Platform langs Teltets sydlige Længdevæg anbragt 3 større Modeller af typiske, sjællandske Bøndergaarde paa ca. 50 Tdr. Land, henholdsvis fra 1780, 1880 og 1938, og bag disse Modeller var paa Væggen ud for hver enkelt Gaard ophængt tre store Tavler, hvoraf den første belyste Gaardens Beliggenhed i Forhold til Arealet, Arealets Fordeling og Sædskiftet samt Familiens, Folkeholdets og Besætningens Størrelse.

Den anden Tavle gav Oplysning om Produktionens Størrelse, angivet ved Høstudbyttet og Størrelsen af den dyriske Produktion, fordelt efter, hvad der anvendtes til Brug paa Gaarden og i Husholdningen samt, hvad der var disponibelt for Salg.

Endelig var paa en tredje Tavle det økonomiske Resultat af Bedriften til de tre forskellige Tider angivet ved, at Pengeomsætningens Størrelse og Sammensætning var angivet saavel for Indtægter som for Udgifter, saaledes som disse foreligger belyst paa Grundlag af Regnskaber og Kalkulationer for Tiden 1780, 1880 og 1937/38. Indtægterne for de tre forskellige Aar er beregnet til henholdsvis 256 Kr., 4.216 Kr. og 16.750 Kr. og Udgifterne til henholdsvis 238 Kr., 3.242 Kr. og 15.400 Kr., hvilket altsaa vil sige, at Pengeomsætningen i 1938 — bortset fra Pengenes forskellige Værdi — var ca. 65 Gange saa stor som i 1780.

Paa Tavlerne var endvidere opført det Beløb, som i de tre forskellige Regnskabsaar var beregnet at blive til Rest til privat Forbrug, nemlig henholdsvis 230 Kr., 2.200 Kr. og 3.500 Kr. Det vil saaledes ses, at Fremgangen i dette Beløb ikke tilnærmelsesvis er saa stor som Fremgangen i den samlede Pengeomsætning; men Beløbet er dog rigeligt 15

Tavle 1: En Bondegaard fra 1780, 1880 og Nutiden.

Gange saa stort i 1938 som i 1780. Tallene fra 1780 giver et tydeligt Billede af, hvorledes Gaardens Økonomi dengang hvilede i sig selv — var en udpræget Naturaløkonomi.

Iøvrigt er det interessant at se, hvor ringe Forøgelsen i Arbejdskraften var fra 1780 til 1938 sammenlignet med den overordentlige Fremgang i Produktionen. For Hestekraftens Vedkommende var det samlede Antal Arbejdsheste endog $2\frac{1}{2}$ Gange saa stort i 1780 som i 1938, henholdsvis 10 og 4 Arbejdsheste, medens den menneskelige Arbejdskraft paa Gaardene kun var steget med 1 Mand igennem de 150 Aar. Forklaringen hertil er den, at i 1780 tyngede Hoveriarbejdet endnu stærkt paa Bondens Arbejdskraft, medens Kravet til denne igennem Tidernes Løb er lettet paa forskellig Maade, bl. a. ved en forøget Anvendelse af Maskiner og ved Brugen af bedre Redskaber.

Bortset fra Hesteholdet og Faareholdet, som ogsaa var væsentlig større dengang end nu, er Tilvæksten i Besætningens Størrelse imponerende gennem de halvandethundrede Aar. Svinebesætningen er omtrent dobbelt saa stor, Kvægbesætningen ca. 6 Gange saa stor og Hønseholdet ca. 9 Gange saa stort som i 1780; men Produktionen er dog steget i et endnu langt stærkere Forhold. Flæskeproduktionen er omtrent 7-doblet, Ægproduktionen mere end 20-doblet og Mælkeproduktionen omtrent 30-doblet. For Kornproduktionens Vedkommende er Stigningen selvfølgelig ikke saa stærk, men den er dog opgjort til godt 5 Gange Produktionen i 1780; dertil kommer Stigningen i Græs- og Høproduktionen og for de sidste 50 Aar tillige den mægtige Stigning i Produktionen af Foderroer, der i 1937 udgjorde 2.250 hkg for en Ejendom af denne Størrelse, medens den i 1880 kun udgjorde 250 hkg og i 1780 endnu slet ikke var paabegyndt.

De her omtalte Modeller og Tavler vakte megen Interesse og var stadig Genstand for en livlig Diskussion blandt de Besøgende.

Et andet Forhold, som ogsaa vakte Interesse, var en Fremstilling af *Landejendommenes Antal og Hartkornstilliggende* fra 1688 til 1936. Den var vist paa 4 Tavler, udført paa Grundlag af Matriklen af 1688, 1844 og Ejendomsskyldvurderingen i 1936.

Sammenligner man Antallet af store Gaarde (over 12 Td. Htk.) med Antallet af Bønderbrug (1—12 Tdr. Htk.) og Antallet af Huse (under 1 Td. Htk.) fra 1688 til 1905, viser det sig, at Antallet af store Gaarde er gaaet tilbage fra 2500 til 2000, medens

Hartkornstilliggendet omtrent er uforandret; Antallet af Bønderbrug er derimod forøget fra 56.000 til ca. 75.000, men samtidig er Hartkornstilliggendet gaaet ned fra 292.000 til 271.000 Tdr.

For Husmandsbrugene er der imidlertid langt den stærkeste Udvikling saavel i Antal som i Hartkornstilliggende, idet der paa det nærmeste har fundet en Tidobling Sted. Antallet i 1688 angives saaledes kun til 13.000, medens det i 1905 var steget til 121.000, og Hartkornstilliggendet var steget fra 4000 Tdr. til 42.000 Tdr. Denne Fremgang fortsættes efter 1905, idet der som vist paa en særlig Tavle er oprettet ca. 20.000 Statshusmandsbrug, hvoraf de allerfleste falder indenfor Husenes Gruppe — altsaa har under 1 Td. Htk. Men en direkte Sammenligning er vanskelig, fordi der ved de senere Ejendomsskyldvurderinger kun er medtaget Huse med over $\frac{1}{2}$ ha og i 1936 endog 1 ha. En Tavle fra denne sidste Ejendomsskyldvurdering viste, at Antallet og Hartkornstilliggendet for de forskellige Ejendomsgrupper var saaledes:

Store Gaarde over 12 Tdr. Htk.	2.000	Brug med	50.500	Tdr. Htk
Bøndergaarde med 1—12 Tdr. Htk.	91.500	„ „	286.000	„ „
Huse fra 1—10 ha	111.000	„ „	48.000	„ „
Ialt	204.500	Brug med	384.500	Tdr. Htk.

Disse Tal kan imidlertid ikke sammenlignes med Tallene fra 1905, fordi de sønderjydske Landsdele siden 1920 er kommet til, og fordi Ejendomsskyldvurderingen kun omfatter Landdistrikterne.

Landbrugets Prisforhold, Indførsels- og Udførselsforhold samt Beskatningsforhold var ligeledes fremstillet paa en lang Række Kurvetavler og grafiske Fremstillinger.

For Prisernes Vedkommende var Kapitelstaksterne for de 4 Kornarter samt for Smør og Flæsk anført paa to Tavler fra 1750 til 1920 (for Korn til 1937). Paa en tredje Tavle var Forholdet mellem Rugprisen paa den ene Side og Prisen paa Smør og Flæsk paa den anden Side angivet for Aarene 1750 til 1920 i 10-aarige Perioder og saaledes, at Priserne i Tiaaret 1911—20 var sat = 100. Det er iøjnefaldende, at Priserne paa de dyriske Produkter i Forhold til Kornpriserne var relativt lave indtil Slutningen af det 19de Aarhundrede. Tiaaret 1911—20 er jo for alle Landbrugsprodukter den Periode, der har det højeste Prisniveau, hvilket yderligere fremgik af to Tavler, som viste Prisnoteringerne for de 4 Kornarter samt for de vigtigste dyriske Produkter i Aarene 1914—37.

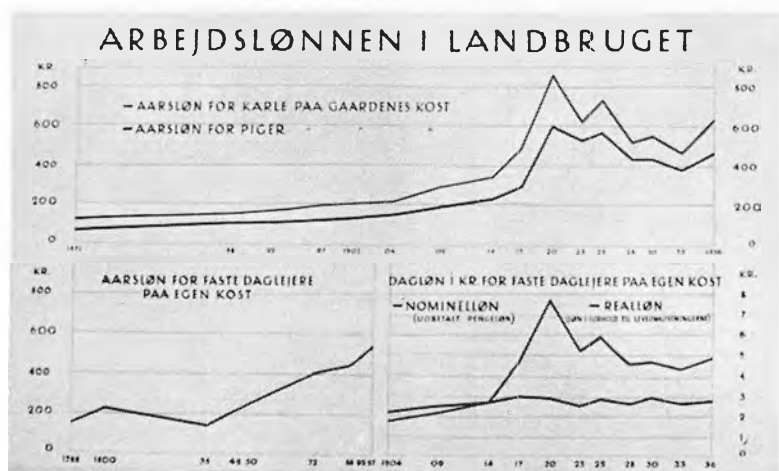
Endelig var der paa 3 Tavler vist, hvorledes Prisen for Smør, Flæsk og Æg i de sidste 60 Aar har staaet i Forhold til henholdsvis *Bomuldsfrøkager*, *Majs* og *Byg*, idet man ved Illustrationer havde vist, hvor mange hkg Oliekager og Korn man til de forskellige Tider kunde købe for 100 kg Smør, Flæsk og Æg. Forholdet er forskelligt for de 3 forskellige Produkter; Smørprisen var gunstigst i Forhold til Prisen paa Bomuldsfrøkager i 80'erne og 90'erne, Flæskeprisen gunstigst i Forhold til Majsprisen i 1936 og 1937, og Ægprisen i Forhold til Bygprisen laa gunstigst i Aarene umiddelbart efter Krigen.

Fra *Det statistiske Departement* var der leveret Talmateriale til Fremstilling af en Række grafiske Tavler vedrørende *Arbejdskraftens Størrelse og Sammensætning i Landbruget*, *Arbejdslønningernes Størrelse fra 1788*, *Ejendomspriser og Gældsforhold fra 1800* og *Landbrugets Ejendomsskatter fra 1791*.

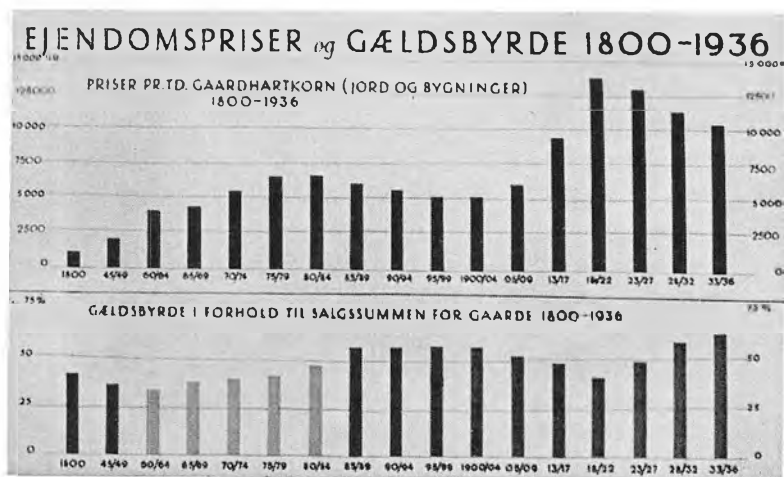
Den højeste Aarsløn for Daglejere saa vel som for Medhjælpere har vi i 1920; derefter falder den igen med mindre Svingninger indtil 1933, hvorefter der atter er en ret kraftig Stigning. Men sættes Pengelønnen i Forhold til Priserne paa Livsfornødheder, ses det, at den saakaldte *Realløn* har holdt sig nogenlunde uforandret gennem den forløbne Del af det 20. Aarhundrede.

Ejendomspriserne bevæger sig i Bølgegang. De er ret jævnt stigende fra 1800 til 1880, derefter falder de indtil 1900, hvorefter de atter stiger indtil Verdenskrigen, under hvilken der var en voldsom Stigning lige indtil 1920. Derefter svinger Priserne noget i de følgende 5—6 Aar, men ligger dog stadig relativt højt indtil 1925, hvorefter de atter gaar ned indtil Midten af 30'erne, medens der for de senere Aar har været en lille Opgang.

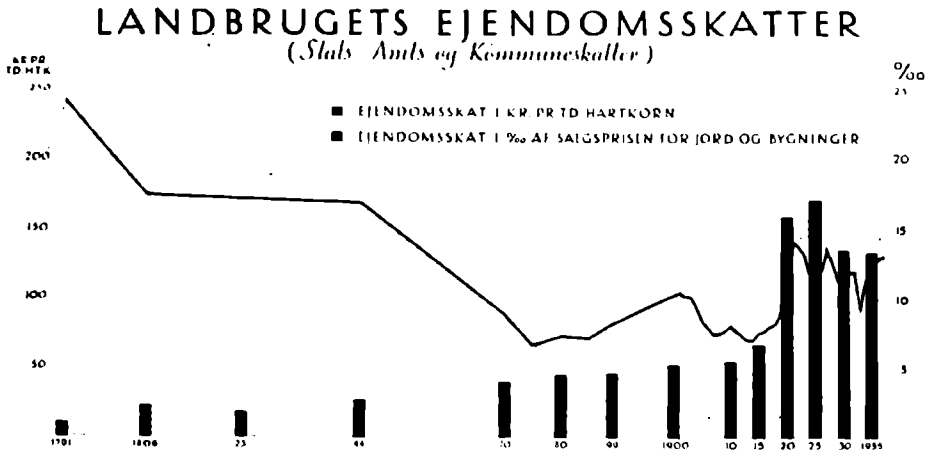
Gældsbyrden i Forhold til Handelsprisen var stigende indtil omkring 1900. Derefter er den nedadgaaende indtil 1920, hvorefter den atter stiger og naaer Maksimum i Fem-aaret 1933—36, da den udgjorde 61 % af Salgssummen.

Tavle 2.

Tavle 3.

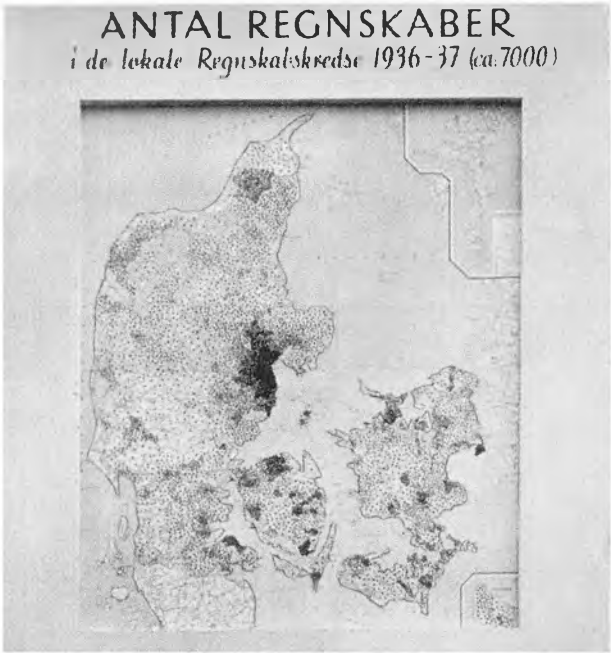
Tavle 4.

Landbrugets Ejendomsskatter er vist ved en grafisk Fremstilling fra 1791—1935. Den nominelle Skattebyrde i Kr. pr. Td. Htk. er jævnt stigende indtil Verdenskrigens Udbud. Derefter tager den voldsom Fart og naar Maksimum i 1921 med 192 Kr. pr. Td. Htk., hvorefter der med nogle Svingninger er en Nedgang indtil 1933, da Ejendomsskatterne paa Grund af Statens Tilskud paa 20 Mill. Kr. kom ned paa 90 Kr. pr. Td. Htk. Efter 1933 har Skattebyrden imidlertid paany været stærkt stigende og udgjorde i 1937 140 Kr. pr. Td. Htk.

Sættes Ejendomsskatterne i Forhold til Salgsprisen pr. Td. Htk., er disse dog relativt højest i Slutningen af det 18de Aarhundrede og falder kraftigt navnlig i Tiden fra 1840—1875, hvorefter de atter med ret store Svingninger er stigende indtil 1920. Efter 1920 er der en Tendens til Nedgang indtil de allersidste Aar, hvor der igen er nogen Stigning. I 1935 udgjorde Ejendomsskatterne omkring 13 $\frac{0}{100}$ af Salgssummen, medens de i 1791 var oppe paa tæt ved 25 $\frac{0}{100}$.

I Tilslutning til Materialet fra Det statistiske Departement skal nævnes 10 store Tavler fra *Landbrugsmuseet i Lyngby*, hvorpaa der meget instruktivt var gjort Rede for Størrelsen og Værdien af Landbrugets Eksport for de vigtigste Produkter og Importen af Hjelpestoffer til Landbrugets Produktion. Tavlerne er udført af Kunstmaler *Rasmus Christiansen* paa Grundlag af Talmateriale fremskaffet og tilrettelagt af Statskonsulent *K. Hansen*.

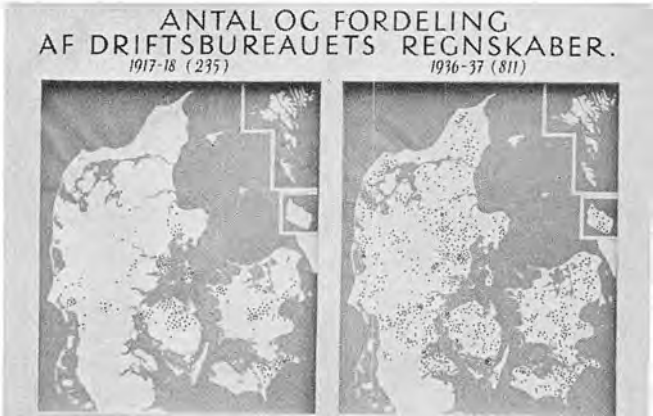
For de sidste 20 Aar foreligger der et betydeligt Materiale fra *Det landøkonomiske Driftsbureau*, som var bearbejdet og fremstillet i talrige grafiske Tavler, Tabeller og Kort. For det første var der paa 2 Danmarkskort vist Antallet og Beliggenheden af de Landbrug, der i 1918 og 1937 havde indsendt Regnskaber til Bureauet, og dernæst var der paa et stort Danmarkskort vist Antallet og Beliggenheden af samtlige ca. 7000 regnskabsførende Landbrug indenfor de lokale Regnskabsforeninger i 1936/37 samtidig

Tavle 5.

Tavle 6.

Tavle 7.

med, at der paa et Par Tavler var vist Stigningen i Antallet af Regnskabsforeninger og Regnskaber fra 1910 til 1938. Disse Kort og Tavler viste saaledes Udviklingen i Regnskabsføringen indenfor Landbruget og Tilknytningen til Bureauet i de sidste 20 Aar.

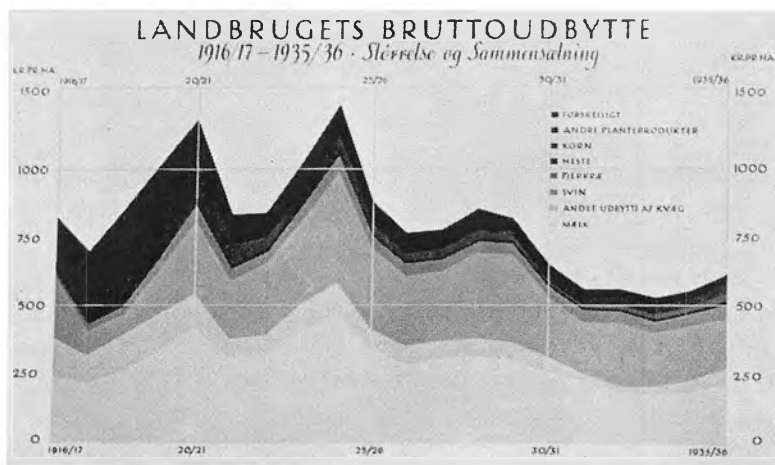
Paa Grundlag af de 20 Aars Regnskaber var der dernæst paa 3 store Tavler vist *Kapitalens, Bruttoudbyttets og Driftsomkostningernes* gennemsnitlige Størrelse og Sammensætning for de Landbrugs Vedkommende, som havde indsendt Regnskaber til Bureauet og samtidig var angivet, hvorledes de samme Forhold stiller sig for de 3 Ejendomsgrupper: *Husmandsbrug* under 10 ha, *Bønderbrug* med 10—50 ha og *store Gaarde* med over 50 ha. Afvigelsen indenfor disse 3 Ejendomsgrupper var meget betydelig og saaledes, at Landbrugskapitalen for de smaa Brug viste sig at være ca. $1\frac{1}{2}$ Gang Kapitalen for de store Brug, og for Bruttoudbyttets og Driftsomkostningernes Vedkommende var Forskellen endnu større, idet Søjlerne for de smaa Brug var mere end dobbelt saa lange som for de store Brug.

Paa 3 andre Tavler var Landbrugskapitalens, Bruttoudbyttets og Driftsomkostningernes Størrelse og Sammensætning gennem alle 20 Aar grafisk fremstillet, og paa en fjerde Tavle var Variationerne i *Nettoudbyttet* og *Forrentningsprocenten* fra Aar til Aar gennem alle 20 Aar vist. For de samme 20 Aar var paa en anden Tavle ved Søjler angivet, hvorledes *Nettooverskudet* forholdt sig for Husmandsbrug, Bønderbrug og store Gaarde, naar den bogførte Kapital var forrentet med 5 pCt. Medens Bønderbrugene i Gennemsnit for alle Aar havde givet et Nettooverskud af 15 Kr. pr. ha, var Overskudet for de store Gaarde kun 8 Kr. pr. ha, og for Husmandsbrugene var der et negativt Nettooverskud paa 14 Kr. pr. ha.

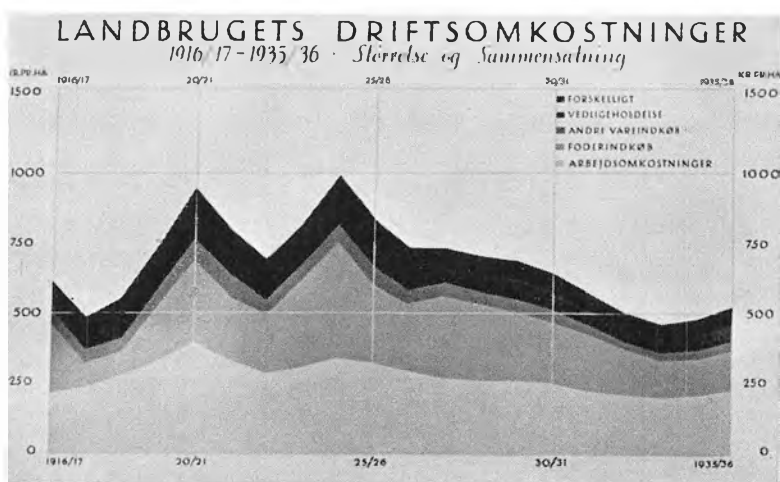
Paa samme Tavle var angivet, hvorledes omvendt *Familiens Arbejdsfortjeneste*, naar Landbrugskapitalen var forrentet med 5 %, og det *samfundsmæssige Udbytte* (Arbejds-

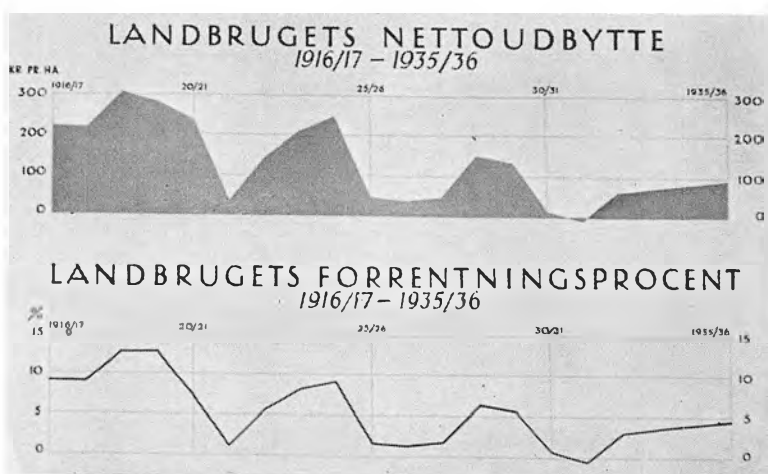
Tavle 8.

Tavle 9.

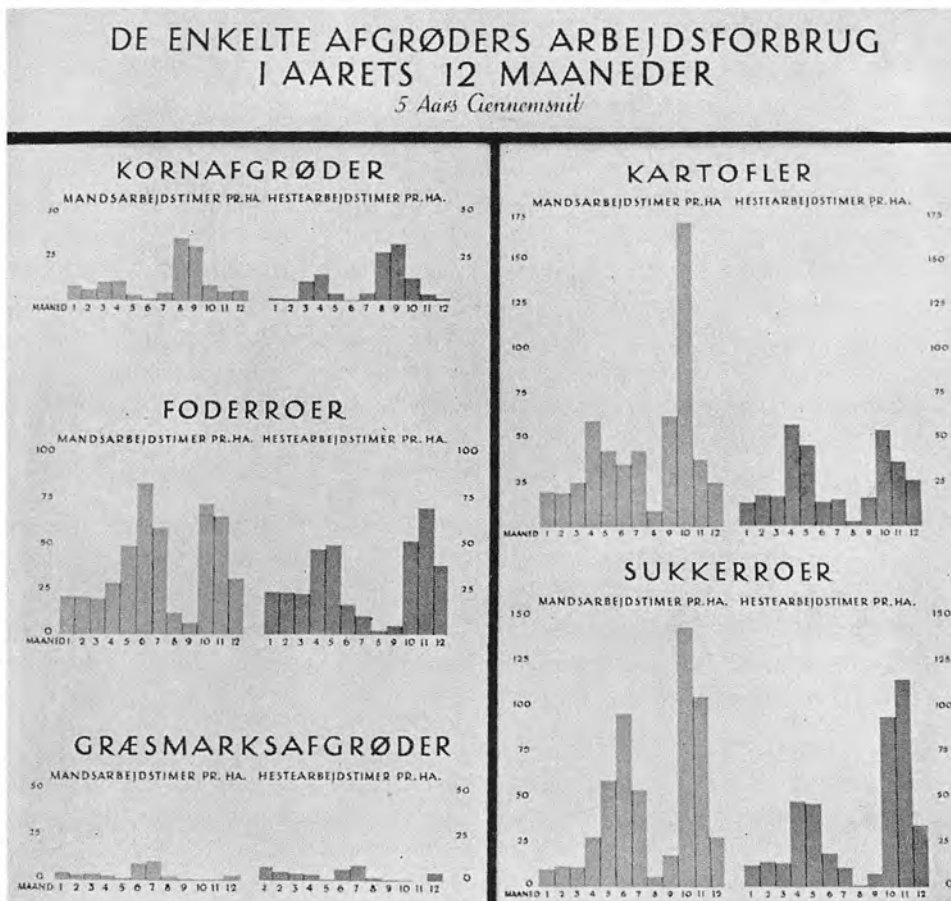
Tavle 10.

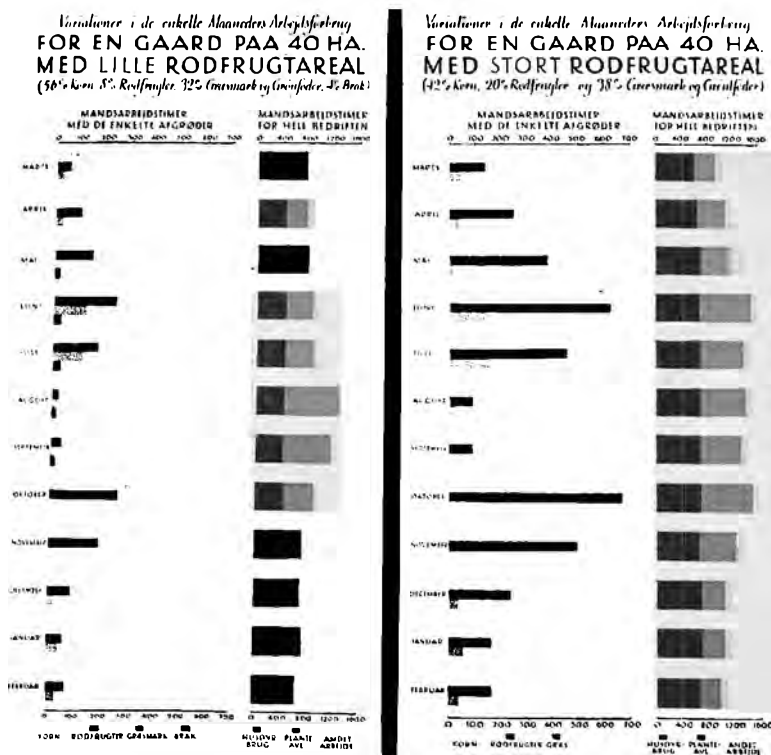
Tavle 11.

vederlag + Ejendomsskatter og Kapitalrente), beregnet i Kr. pr. ha, var væsentlig større i Husmandsbrugene end for de andre to Ejendomsgrupper og navnlig sammenlignet med de store Brug, idet det samfundsmæssige Udbytte pr. ha paa det nærmeste var dobbelt saa stort i Husmandsbrugene som for de store Gaarde.

Endelig var der paa en Række Tavler vist forskellige Forhold af driftsøkonomisk Betydning og Interesse for Landbruget gennem de forløbne 20 Aar. 2 Tavler viste saaledes *Arbejdsforbruget* for de forskellige Afgrøder i Aarets 12 Maaneder, dels for den menneskelige Arbejdskraft, dels for Hestekraften. Mest iøjnefaldende er den kolossale Forskel i Arbejdsforbruget for Græsmarksafgrøder og for Rodfrugtafgrøder, specielt Sukkerroer og Kartoffler, hvor det menneskelige Arbejdsforbrug er mere end 15 Gange saa stort som for Græsmarksafgrøderne. Paa 2 andre Tavler var vist Forskellen i det maanedlige Arbejdsforbrug paa 2 Gaarde paa 40 ha, hvoraf den ene havde et lille Roeareal (8 %) og et stort Kornareal (56 %), medens den anden havde et stort Roeareal (20 %) og et mindre Kornareal (42 %). Ogsaa ved denne Fremstilling fik man et klart Billede af Rodfrugtdyrkningens store Indflydelse paa Arbejdsforbruget, der for den

Tavle 12.

Tavle 13.

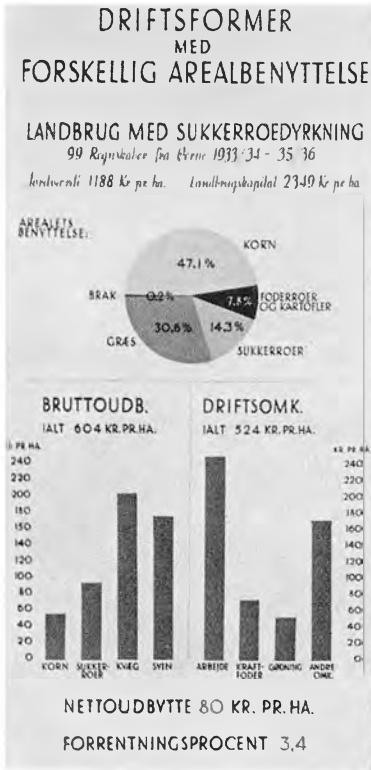
samlede Bedrift udgjorde ca. 16.000 Mandstimer for den Gaard med det store Roearéal mod ca. 11.500 Mandstimer for Gaarden med det mindre Roearéal, altsaa en Forskel paa ca. 28 %.

Arealbenyttelsens Indflydelse paa Landbrugets økonomiske Resultat var belyst ved 4 forskellige Tavler, der viste Driftsresultatet for Landbrug med henholdsvis stort Sukkerroearéal, stort Kartoffelareal, stort Frøareal og stort Græsareal. Undersøgelsen gjaldt de sidste 3 Aar, 1933/34 til 1935/36. Bedst stillede Forholdet sig for Kartoffelbrugene, hvor Forrentningen var oppe paa 5,4 %, og ringest for Sukkerroebugene og Græsmarksbrugene med en Forrentning paa 3,4 %. Frøavlsbrugene har klaret sig relativt godt, men selvfølgelig veksler Forholdene noget fra det ene Aar til det andet, bl. a. efter Vejrforholdene, Høstudbyttet og Prisforholdene for de forskellige Produkter. Naar Resultatet for Sukkerroebugene saaledes ikke er blevet bedre for de tre Aar, skyldes det fortrinsvis, at Sukkerroeudbyttet i 1934 kun udgjorde knapt $\frac{2}{3}$ af Normaludbyttet.

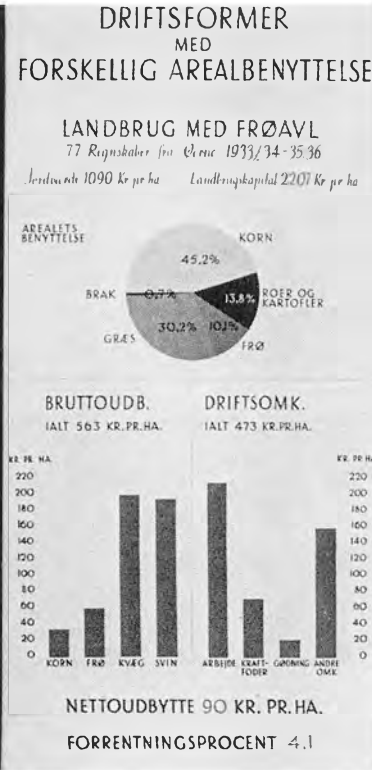
Størrelsen af Høstudbyttet spiller saaledes en meget væsentlig Rolle, hvilket nærmere var belyst paa 3 forskellige Tavler, hvoraf de to viste den direkte Indflydelse af Høstudbyttet paa Landbrugets Rentabilitet, dels ved en Inddeling af Landbrugene i 3 Grupper efter Udbyttet af Kærne pr. ha, henholdsvis for Fyn og Østjylland i de sidste 4 Aar, og dels ved Inddeling af de 10 sidste Aar i 5 toaarige Perioder efter de officielle Tal for det samlede Høstudbyttes Størrelse.

Den førstnævnte Tavle viste for begge Landsdeles Vedkommende en kendelig Fremgang i Rentabiliteten med stigende Kornudbytte, f. Eks. for Østjyllands Vedkommende en Stigning i Forrentningsprocenten fra 2,8 for den Gruppe med det mindste Kærneudbytte — 2.387 kg pr. ha — til 5,0 for den Gruppe med det største Udbytte — 3.720 kg pr. ha. Den anden Tavle, hvor de 10 Aar 1926—1935 var inddelt i 5 2-aarige Grup-

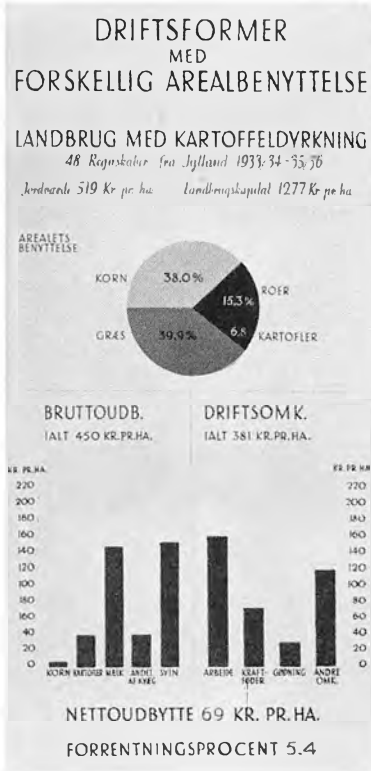
Tavle 14.

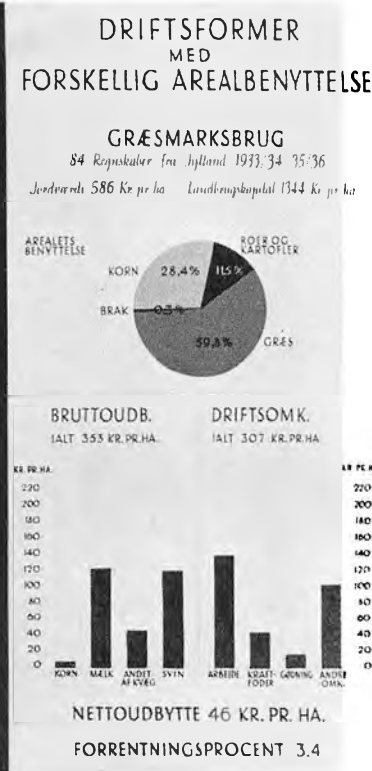
Tavle 15.

Tavle 16.

Tavle 17.

per efter Størrelsen af det officielle Høstudbytte, angivet i Mill. Afgrødeenheder, og hvor Indflydelsen af Prissvingningerne fra Aar til Aar lades ude af Betragtning, viser det sig, at Forrentningsprocenten i de 2 Aar med det største Høstudbytte — 109,4 Mill. Afgrødeenheder — har været 4,4, medens den for de to Aar med det daarligste Høstudbytte — 90,8 Mill. Afgrødeenheder — var nede paa $\div 0,2$ %. Høstudbyttet har saaledes, alt andet lige, en meget væsentlig Indflydelse paa Landbrugets Rentabilitet.

At Høstudbyttets Størrelse pr. ha for de forskellige Afgrøder ogsaa udøver en kendelig Indflydelse paa *Produktionsprisen pr. F.E.* fremgik af en tredje Tavle, hvor Landbrugene er delt i 3 Grupper efter Høstudbyttets Størrelse pr. ha. For Foderroerne f. Eks. var Forholdet det, at i den første Gruppe, hvor Udbyttet udgjorde 7.292 F.E. pr. ha, blev Produktionsprisen pr. F.E. kun 9,5 Øre, medens den for den sidste Gruppe, hvor Udbyttet kun udgjorde 4.213 F.E. pr. ha, var oppe paa 13,8 Øre pr. F.E.

Paa lignende Maade var det paa en anden Tavle vist, hvorledes *Mælkeudbyttet pr. Ko* influerer paa Driftens Rentabilitet. Ved Inddeling af Landbrugene paa Øerne og i Østjylland i 3 Grupper efter Mælkeydelsens Størrelse viste det sig, at der for den Gruppe med den højeste Ydelse — 4.289 kg pr. Ko — var opnaaet en Forrentningsprocent paa 3,9, medens den daarligste Gruppe med 3.065 kg pr. Ko kun havde en Forrentning af 2,2 pCt.

Paa to Tavler var der vist Indflydelsen af *Koholdets Størrelse* paa Landbrugets Rentabilitet, dels for de sidste 3 Aar og dels for 3-aarige Perioder med forskellige Prisforhold. Medens der saavel for Treaaret 1928/29—30/31 som for Treaaret 1933/34—35/36 var opnaaet det bedste Resultat ved et stort Kohold, saa var Forholdet anderledes i de 3 Aar 1930/31—32/33, hvor Smørpriserne og navnlig Kødpriserne var meget lave, idet Forrentningen for denne Periode var bedst i de Landbrug med det middelstore Kohold. For den sidste 3-aarige Periode skyldes det forholdsvis gode Resultat for de Landbrug med det store Kohold — 3,9 % i Forrentning — sikkert i nogen Grad den Omstændighed, at Antallet af Svinekort ogsaa var størst for denne Gruppe, og de gode Flæskepriser har da bidraget til at hæve Forrentningsprocenten.

Dette kan man skønne deraf, at naar man for de samme 3 Aar, saaledes som det var gjort paa en anden Tavle, inddelte Landbrugene i 3 Grupper efter *Svineholdets Størrelse*, fik man i den Gruppe med det store Svinehold — 3 Slagterisvin pr. ha — en Forrentningsprocent af 4,5, medens man i den Gruppe med det lille Svinehold — $1\frac{1}{3}$ Slagterisvin pr. ha — kun havde en Forrentning paa 2,9 %.

For Husmandsbrugene vistes paa en Tavle paa lignende Maade og for de samme tre Aar, at *et stort Høsehold* og en tilsvarende *stor Ægproduktion* havde givet den bedste Forrentning — 4,6 %, medens de Landbrug med et lille Høsehold og en lille Ægproduktion kun havde givet en Forrentning af 3 %.

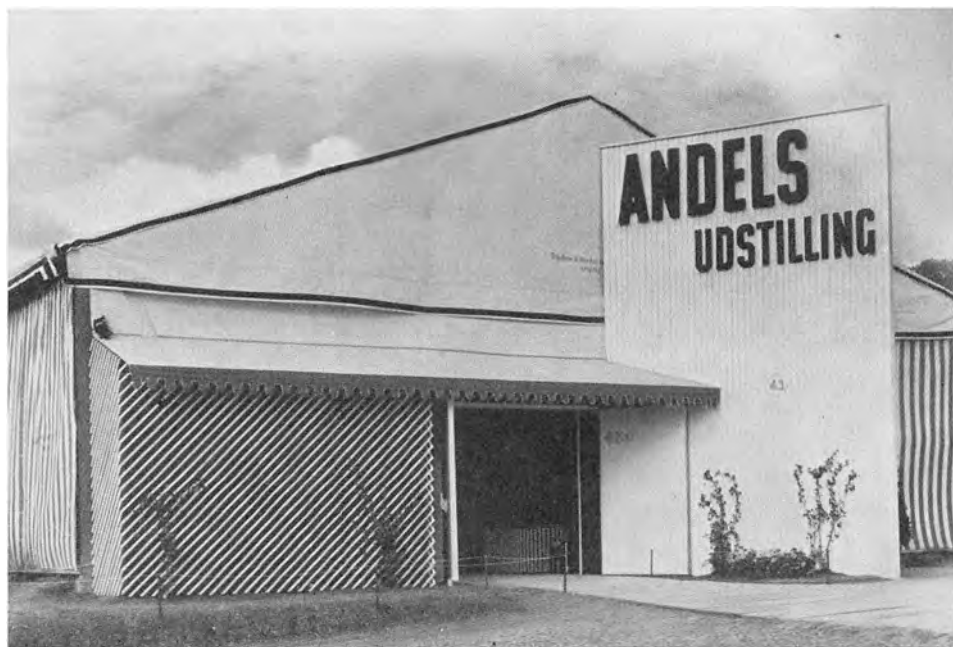
Endelig skal nævnes, at der paa Bordene langs Væggene i Teltet var fremlagt ældre og nyere Litteratur vedrørende Landbrugets Regnskabsføring og forskellige Eksempler paa mere eller mindre udvidede Landbrugsregnskaber, saaledes som disse gennemføres af de Regnskabsforeninger, der staar i Forbindelse med Det landøkonomiske Driftsbureau. Endvidere var der fremlagt en komplet Samling af de udgivne Publikationer fra *Det landøkonomiske Driftsbureau* og fra *Foreningen af jyske Landboforeningers Regnskabsudvalg*.

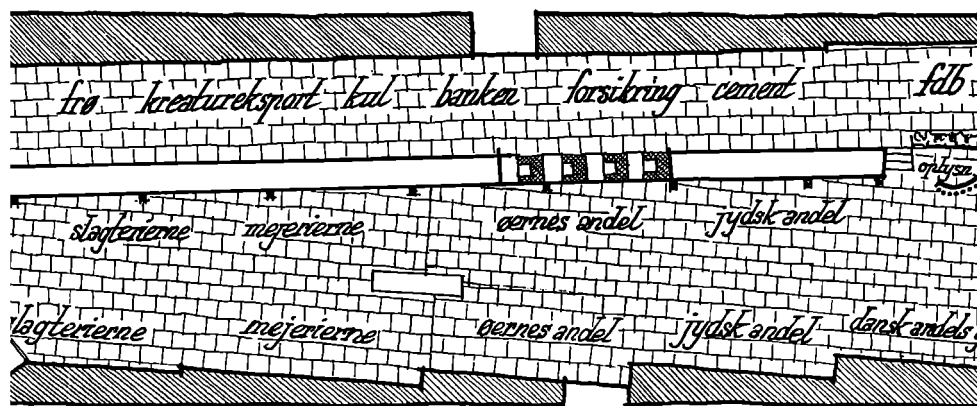
Andelsudstillingen *Ved Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer*

Indenfor det danske Landbrugs Udvikling siden Reformperioden i Slutningen af det 18. Aarhundrede, til hvis Paamindelse »Landbrugsudstillingen 1938« blev afholdt, indtager Perioden fra omkring 1880 til omkring 1930 en i teknisk og faglig Henseende særlig fremtrædende Plads. Dette maa erkendes ikke blot ud fra det rent nutids-egoistiske Synspunkt, at denne Periode dannede Grundlaget og Udgangspunktet for Landbruget af i Dag, men navnlig fordi den bragte den egentlige Udfoldelse, baade kvantitativt og teknisk, af den Form for Landbrug, der set paa Baggrund af Udviklingen gennem de 150 Aar er Udtryk for det væsentligste og det egentlige Skridt fra det gamle Landbrug til det moderne, og som saa at sige gav dette sidstnævnte sit egentlige Ansigt.

Bortset fra Enkeltheder i Retning af Prisvilkaar, som Følge af den almindelige Udvikling paa Markederne og de deraf følgende Bevægelser i Forholdet mellem de enkelte Driftsgrene eller disses Metoder, blev det mest typiske for denne Udvikling, at der foregik en stærk Intensivering af Drift og Økonomi, i nogen Grad af moderne industriel Natur, men, vel at mærke, uden at dermed samtidig den Industrialisering, som iøvrigt prægede Erhvervslivet Verden over, medførte væsentlige sociale Nydannelser eller Forskydninger i Landbruget. Dette kan kort udtrykkes saaledes, at man paa vigtige Punkter tog Stordriftens Fordele i Anvendelse uden samtidig i væsentlig Grad at underkastes dennes særlige Virkninger af social eller organisationsmæssig Art.

Grundpillen i Muligheden herfor var, at de nye Produktionsformer fandt deres Udfoldelse gennem et indgribende Samarbejde mellem bestaaende selvstændige Bedriftsenheder — uanset disses Størrelse hver for sig, og uden at dette Samarbejde selv over længere

bygning.

Perioder blev udsat for Indblanding af Interesser udenfor de faglige og tekniske, som var knyttet til selve Erhvervets Udøvelse. Sikkerheden herfor, og dermed i væsentlig Grad selve Resultatet heraf, maa ses som den afgørende Fordel ved, at det moderne danske Landbrug byggede denne Udvikling og sin erhvervsmæssige Organisation paa *Andelsprincippet*. Heri ligger da tillige Begrundelsen for, at Andelsbevægelsen i Danmark i særlig Grad blev knyttet til Landbruget delvis til Forskel fra Stillingen i andre Lande.

Som Aarene omkring 1880 er kendetegnet af den bedriftsmæssige Nydannelse paa Husdyrproduktionens Omraade, saaledes afspejler denne sig ret nøje i tilsvarende Udviklingstrin for den danske Andelsbevægelse: Andelsmejerierne fra 1882, Andelsslagterierne fra 1887, yderligere Udvikling særlig med Afsætningen for Øje fra Midten af 1890'erne (Dansk Andels Ægexport, Andels-Smørekseportforeningerne), Optagelse af omfattende Importvirksomheder fra omkring Aarhundredskiftet (Andels-Foderstofforretningerne, Dansk Andels-Gødningsforretning), hvortil siden da er kommet en Række Foretagender til Udøvelse baade af Produktion og Omsætning (Andels-Kreaturekseportforeninger, Danske Landboforeningers Frøforsyning, Indkøbsforeninger af forskellig Art, saasom Cement, Kul m. m.) og med mere almene Opgaver for Øje (Forsikring, Bank m. m.).

I denne Andelsforeningernes og Andelsprincippet's Plads indenfor Landbruget ligger der saaledes en naturlig Begrundelse for, at »Landbrugsudstillingen 1938«, hvis Formaal bl. a. var at give et Billede af det nuværende Landbrug i nogen Maade paa Baggrund af Udviklingen siden 1788, maatte betragte det særlige andelsmæssige Samarbejde indenfor Landbruget som et væsentligt Led i Udstillingens hele Opbygning og Indhold. Planerne om Udstillingens Afholdelse mødte derfor ogsaa fra en Begyndelse levende Interesse indenfor Andelsforeningernes Kreds, hvilket i første Række gav sig Udslag i Tilvejebringelsen af det for Udstillingen nødvendige økonomiske Grundlag. Som der andetsteds i nærværende Beretning gøres Rede for, udgjorde Andelsselskabernes Tegning af Garantikapital saaledes en væsentlig Del af det samlede Beløb herfor. Hertil knyttede sig senere under Udstillingens Tilrettelægning og Gennemførelse paa de respektive Omraader en personlig og faglig Støtte fra de forskellige Andelsforeninger og deres Ledere.

I Overensstemmelse med hele Planen for Udstillingens Udformning og iøvrigt i naturlig Fortsættelse af tidligere Praksis ved forskellige store Landbrugs-Skuer og Udstillinger i de senere Aar besluttedes det imidlertid ogsaa ved denne Lejlighed at lade afholde en særlig *Andelsudstilling*. Efter indledende Drøftelse af Sagen i *Andelsudvalget* overdroges de nærmere Forberedelser saavel som Andelsudstillingens Administration m. m. til Andelsudvalgets Forretningsudvalg bestaaende af: Proprietær S. Overgaard,

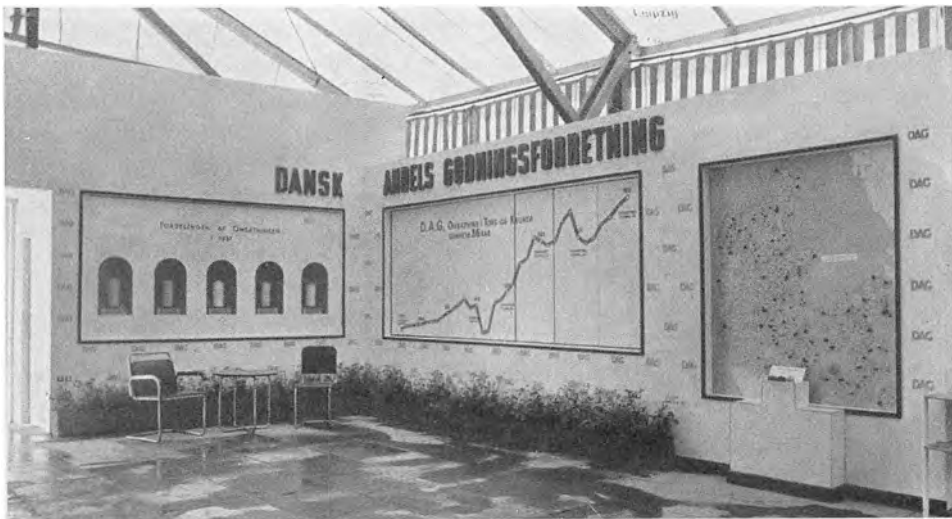
Direktør N. C. Poulsen, Amdsraadsmedlem Marius Byriel, Amdsraadsmedlem P. Hesselvig, Forstander I. Th. Arnfred, med Redaktør A. Axelsen Drejer som Sekretær.

Med Hønblik paa Udstillingens bygningsmæssige og kunstneriske Udformning knyttes der ligesom ved tidligere Lejligheder Forbindelse med F. D. B.'s Arkitektkontor, hvis Leder, Arkitekt M. K. Michaelsen, i væsentlig Grad personlig varetog denne Opgave.

Bl. a. paa Baggrund af den samlede Landbrugsudstillings øvrige Indhold betragtede man det fra Andelsudstillingens Side som dennes naturlige Formaal at belyse den stedfundne Udvikling paa de Omraader, hvor Landbrugets Virksomhed for en væsentlig Del udøves gennem et andelsmæssigt Samarbejde, hvad enten dette gælder Produktion eller Indkøb og Afsætning eller andre i Forbindelse hermed oprettede Foretagender med mere specielle Formaal. Det blev i saa Henseende tilstræbt, foruden den rent tal- mæssige Belysning, at give et Billede af de organisationsmæssige Forhold før og nu, samt i Forbindelse med Belysningen af Tilslutning og Omsætning bl. a. at paapege den Rolle, som den andelsmæssige Virksomhed spiller paa de respektive Omraader og i Forbindelse dermed en Paavisning af den organisationsmæssige Opbygning af Virksomheden.

Paa dette Grundlag tilsluttede sig de vigtigste Organisationer og Selskaber af landsomfattende Art og repræsenterende saavel Indkøb af Raa- og Hjælpestoffer til Landbruget som selve Produktionen og Afsætningen samt Virksomheder til Varetagelse af særlige eller mere almene Formaal. Der henvises iøvrigt til den senere Oversigt over Udstillingens Enkeltheder.

Fra den samlede Udstillings Administration blev der overladt Andelsudstillingen et Telt paa 15 × 50 Meter, og den dermed givne Plads udnyttedes som vist paa *hosstaaende Tegning*. Det fremgaar af denne, at der var foretaget en Deling af Pladsen paa langs, hvorved Udstillingen fik angivet sin Færdselsretning, og hvortil iøvrigt kom, at den mindre Halvdel i Niveau var hævet ca. en Meter over den større (lavere) Del. Herved

saavel som ved mindre Niveauforskydninger i den lavere Halvdel, i Forbindelse med Væggenes særlige Udnyttelse, opnaaedes en betydelig Overskuelighed over Udstillingen bortset fra forøget Skønhedsvirkning. I denne Forbindelse skal nævnes, at det var overdraget Tegneren *J. Sikker Hansen* at dekorere den overfor Indgangen modstaaende-Endevæg, en Opgave, som han løste smukt og enkelt ved et stort anlagt Maleri af et typisk dansk Landskab.

I den Rækkefølge, hvori de forskellige Selskabers og Organisationers Udstillinger var beliggende, skal i det følgende gives en Oversigt over disse:

Dansk Andels Gødningsforretning: Vareprøver af Hovedsorterne af Kunstgødning og en Fremstilling af forskellige Sider af Selskabets Virksomhed, saaledes Omsætningen gennem Aarene, Organiseringen af Distributionen, endvidere den indenfor Selskabet stedfundne Opsparing samt Udbetaling af Overskud, og endelig Størrelsen af Selskabets Omsætning i Forhold til Landets samlede Forbrug af Kunstgødning.

Jydsk Andels-Foderstofforretning: Et plastisk Diagram over Virksomhedens Udvikling gennem de forløbne 40 Aar samt de omsatte Varers Art, og hvilket Formaal de tjener ved deres Anvendelse.

Øernes Andelsselskab for Indkøb af Foderstoffer: Tal for Virksomhedens Omfang og Udvikling, Billeder af Anlæg og Pakhuse samt Belysning af Omsætningens Udvikling siden Selskabets Oprettelse, saavel som Medlemstal m. m.

De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation: Et stort Diagram af den organisationsmæssige Opbygning af Mejerivirksomheden fra Producent til Mejeri og videre til lokal og provinsiel Mejeriforening samt endelig den landsomfattende Fællesorganisation.

Endvidere de forskellige Forgreninger, som dennes Virksomhed omfatter, og en billedlig Fremstilling af den produktionsmæssige Udvikling indenfor Mejeribrugets enkelte Grene.

De samvirkende danske Andels-Svineslagterier: Oplysning om Antal Slagterier, Slagtninger, Omfanget af Eksporten m. v. Endvidere Billeder og Tavler for de forskellige Grene, som Slagterierne beskæftiger sig med, blandt andet til Bearbejdning af forskellige Biprodukter. En særlig Mekanisme til Paavisning af Slagtningernes Hyppighed paa Slagterierne.

Dansk Andels Ægexport: Den organisationsmæssige Opbygning af Ægproduktion og -afsætning fra Producenten gennem Ægssalgskreds til Dansk Andels Ægexport. Endvidere Gangen i Produktionen samt Eksportens Udvikling og Forbruget af Æg.

Danske Landboforeningers Frøforsyning: Paavisning af, hvad Selskabets Virksomhed gaar ud paa, og hvorledes den er organiseret, samt Udviklingen i Omsætning og Fordeling af Udgifterne til Fremme af Virksomhedens forskellige Sider. Endvidere Belysning af den bestaaende Arealfordeling samt Selskabets Andel i Tilsaanningen af de forskellige Afgrøder.

De samvirkende danske Andels-Kreatureksportforeninger: En billedlig Fremstilling dels af den organisationsmæssige Opbygning fra den enkelte Producent gennem de lokale Foreninger til Samvirksomheden, dels den stedfundne Udvikling i Foreningernes Omsætning samt dennes Størrelse i Øjeblikket.

Dansk Andels-Kulforretning: Produktionen af Kul og Fordelingen heraf, endvidere Losning af Dampere og Arbejde paa Havnepladserne samt en Statistik over Virksomhedens Udvikling og Omfang.

Andelsbanken: Belysning af Pengecirkulationen indenfor den Kreds af Virksom-

heder, der særlig slutter sig til Banken, samt endvidere af dennes Udvikling med Hensyn til Tilslutning, Omsætning, Balance o. s. v.

Andels-Forsikringsselskaberne (Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring, Andels-Anstalten »Tryk«, Andels-Pensionsforeningen og Sogneraadsforeningernes Ulykkesforsikring for Landbrugere) : Omfanget af Virksomheden indenfor de enkelte Grene samt forskellige Sider af Selskabernes økonomiske Stilling.

Dansk Andels Cementfabrik : Billeder og forskelligt Materiel og Modeller af Virksomhedens Omfang og forskellige Led, herunder de forskellige Produktioner, som Selskabet beskæftiger sig med.

Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger : Billeder af de vigtigste Virksomheder af varemæssig og produktionsmæssig Art samt Udviklingen indenfor den paagældende Gren. Desuden Oversigt over Organisationen indenfor F. D. B., herunder Forbindelsen med Brugsforeningerne og disses Medlemmer.

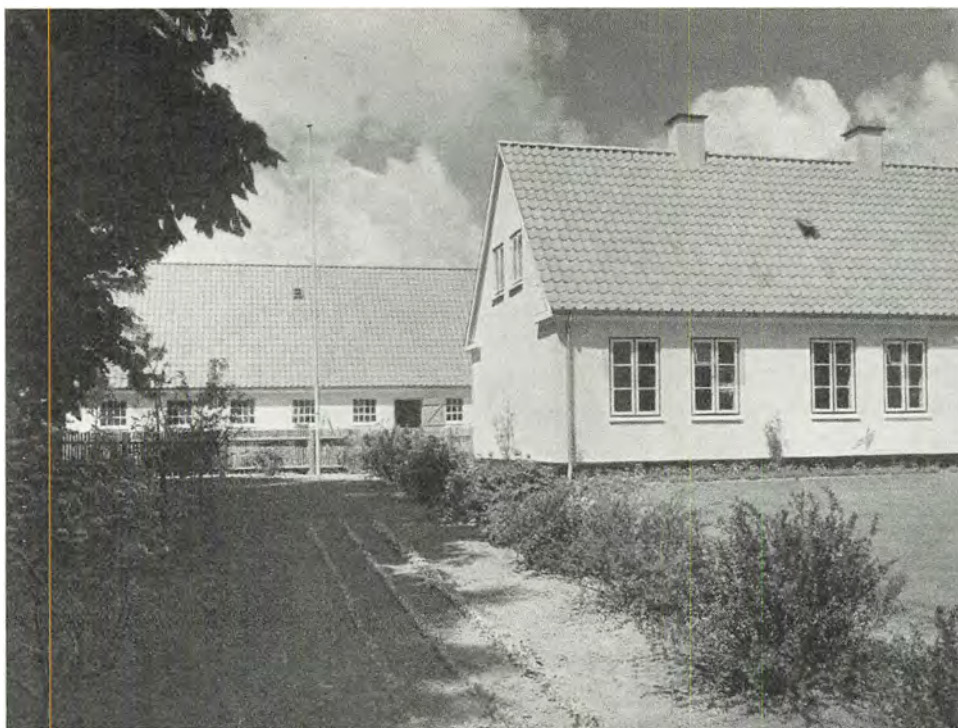
De samvirkende danske Andels-Fjerkræslagterier : Fotografier af de til Samvirksomheden sluttede Slagterier. Fremlæggelse af oplysende Brochurer om Virksomhedens Udvikling og Organisation. Denne Udstilling fandtes paa en Plint, som var anbragt i den nederste Afdelings Passage.

Historisk Afdeling : Denne havde Plads for Enden af den øverste Afdeling og omfattede en Serie stort udførte Portrætter af Andelsbevægelsens Pionerer, nemlig Provst H. C. Sonne, Gaardejer Niels Kristensen (Pedersborg), Forstander Peter Bojsen, Direktør Severin Jørgensen, Gaardejer Anders Nielsen, Svejstrup Østergaard, og Direktør L. Broberg, samt endvidere en Glasmontre indeholdende forskellige Dokumenter og andet originalt Materiale fra Andelsbevægelsens Barndom.

Hvad der udstillingsmæssigt var sat som Formaal for Andelsudstillingen, og som tilsyneladende ogsaa naaedes, var at give et samlet Indtryk af Andelsbevægelsen i Danmark, ogsaa som Udtryk for en vis Enhed. Trods de enkelte Udstilleres selvstændige Udformning af deres Stands var det nemlig lykkedes at bibringe den samlede Udstilling et naturligt Enhedspræg, saaledes at den Besøgende trods Emnernes Forskellighed beholdt Indtrykket af Samhørighed mellem de enkelte Led. Dertil kommer som en rent praktisk Side ved Udstillingen, at man havde lagt Vægt paa at undgaa Overfyldning med Udstillingsmateriale, saaledes at der trods det ofte overvældende Besøg i Udstillingsdagene til enhver Tid var Plads og Luft nok for de Besøgende.

Til Orientering for disse var der iøvrigt Uddeling af korte Brochurer med Oplysning om den paagældende Virksomhed. Dertil kommer, at der paa Andelsudvalgets Foranledning var udarbejdet Pjecer saavel paa Dansk som paa Tysk og Engelsk.

Det er naturligt endelig at nævne som Supplement til Andelsudstillingens Bestræbelser med Hensyn til Materialets Art og Udformning, at forskellige Virksomheder indenfor Andelsbevægelsen foruden i Andelsudstillingen ogsaa deltog i eller forestod Afholdelsen af andre Specialudstillinger paa deres respektive Omraader. Først og fremmest maa i saa Henseende nævnes den af Mejeriforeningerne foranstaltede Lands-Mejeriudstilling i Forum, endvidere forskellige Andelsforeningers Deltagelse i Udstillinger paa Husdyrbrugets og Planteavlens Omraade, bl. a. den af Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Frøafdeling anlagte »Junihave«.

Udstillings-Husmandsbrug, bygget af Statens Jordlovsudvalg

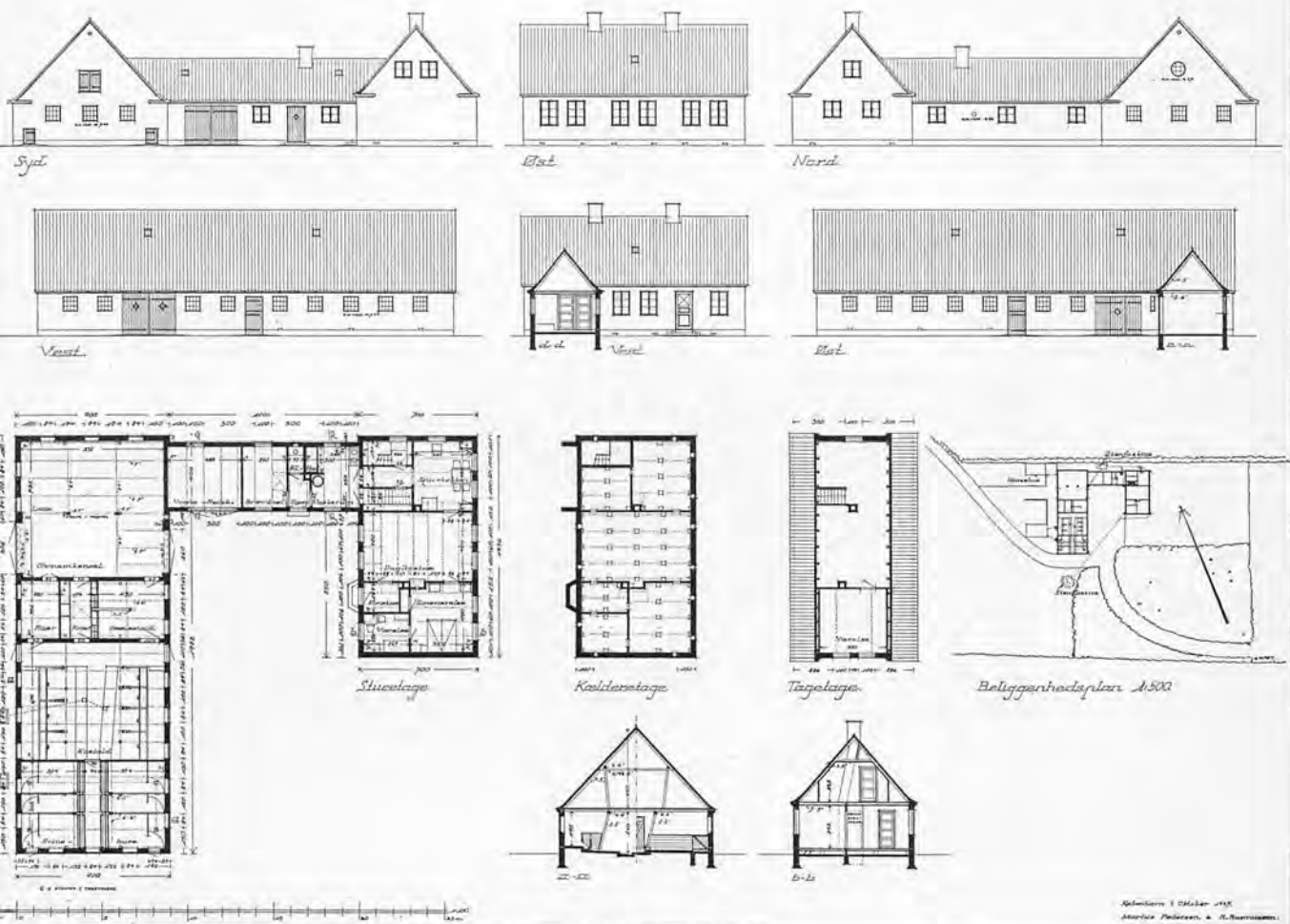
Ved Formanden for Statens Jordlovsudvalg, Niels Frederiksen

Da Landbrugsraadet opfordrede Statens Jordlovsudvalg til at deltage i en landsomfattende Landbrugsudstilling paa »Bellahøj« med en Særudstilling til Belysning af Udstykningsbevægelsens Betydning for Udviklingen af det danske Landbrug, var saavel Ministeriet for Landbrug og Fiskeri som Statens Jordlovsudvalg interesseret i Tankens Realisation.

Et i denne Anledning af de to Institutioner nedsat Arbejdsudvalg trak Hovedlinierne for Udstillingen op: Indenfor en konkret Ramme—Bygningerne til et stort, helt moderne Statshusmandsbrug med saa stort, dyrket Jordtilliggende som muligt og helt monteret med Besætning, Maskiner, Indbo m. m. — at skabe den bedst mulige Oversigt over Statens Virksomhed ved Udstykning og Oprettelse af smaa, selvstændige Landbrug siden den første Lov i 1899.

Efter at de fornødne Pengemidler var stillet til Raadighed ved de bevilgende Myndigheders Forstaaelse, paabegyndtes allerede i Forsommeren 1937 Jordbehandlingen af det ca. 4 Tdr. Land store Areal, der skulde udgøre Marken. Denne inddeltes i et forstandigt Sædskifte. Med Hensyn til Bygningerne vilde Udvalget vise det bedste og nyeste i Udviklingen af det danske Statshusmandsbrug, hvorledes Bygningerne til et stort moderne Brug, uden at Omkostningerne overstiger Statsbyggelaanet, kan og bør opføres ved en for-

Husmandshuset "Bellahej."

nuftig Planlæggelse af Byggeriet. Opgaven var for Udvalget at vise, hvorledes de store Statshusmandsbrug med 18—20 Tdr. Land i Dag kan og ogsaa er blevet bygget. Men de samme Retningslinier for Byggeriet kan følges paa de noget mindre Brug, hvor der ikke skal bygges saa stort, og det har altsaa *ikke* været tilsigtet at vise, hvordan Statshusmandsbrugene i Almindelighed ser ud Landet over. Dette kan der være Grund til at fremhæve overfor den Kritik, der fra visse Landbokredse har været rettet mod Udstillingen.

Ud fra den Betragtning, at Husmandsfamilien oftest har nogle Møbler o. s. v., søgte Udvalget ved at montere Stuehuset med billige, solide Fabriksmøbler, Avisudklip i Rammer o. l. at skabe et venligt og smukt Hjem, for derigennem at give Ideer til gode, billige og smukke Ting og en hensigtsmæssig Indretning af Hjemmet, naar Husmandsfamilien staar overfor Nyanskaffelser.

For at vise, hvad der kan naas paa et jævnt stort Husmandsbrug, valgte man endvidere at udstille en god Besætning af Heste, Hornkvæg og Grise med Tillæg, der tilhører og er oparbejdet af en Statshusmand.

For at undgaa et efter Publikums Smag maaske ensidigt Udvalg af Landbrugsmaskiner og Redskaber foretrak man at forevise en egentlig Maskinudstilling udenfor Bygningerne.

For at fuldstændiggøre Billedet anlagdes foran Stuehuset en Prydhave passende til Ejendommens Størrelse og en Husmands Pengeforhold.

Af praktiske Hensyn anvendtes i størst muligt Omfang Landhaandværkere paa Bygningerne, der opførtes som paa Landet, bortset fra visse af Udstillingsledelsen og Københavns Kommune krævede særlige Kloakindretninger o. l. Kalk- og Teglværksforeningen af 1893 har leveret Mursten, Tagsten og Mørtel til Bygningerne.

Det var Udvalgets Tanke ved Bygningen af et solidt og i enhver Henseende ved-

tægtsmæssigt Hus, der kunde blive staaende i en Aarrække efter Udstillingens Afslutning, hvorom man følte sig berettiget til at nære Forhaabninger, at søge skabt et varigt Udstillingshus for det danske Statshusmandsbrug. Forhandlingerne med de paagældende Myndigheder om Husets Forbliven paa Bellahøj er endnu ikke tilendebragt.

Til Belysning af den hidtidige Udstykningsvirksomhed indsamledes for første Gang et fyldigt fotografisk Materiale af Husmandsbrug Landet over fra de ældste og til de nyeste, tilligemed alle Oplysninger af Interesse vedrørende de enkelte Brug; endvidere Planer og Kort over større samlede Udstykninger med oplysende Tekst m. m. samt Tegninger af Husmandsbrugstyper. Efter at der af Hensyn til den forventede Tilstømning af Publikum var etableret ensrettet Færdsel gennem Bygningerne, valgtes Laden som det centrale og bedst oplyste Rum til Ophængning af Udstillingsmaterialet. Et i hele Udstillingstiden tilstedeværende sagkyndigt Opsyn besvarede Publikums Spørgsmaal, ligesom der forefandtes et mindre Oplag af Tegningerne af Huset i fotografisk Formindskelse til gratis Udlevering. Under Henvisning bl. a. til den rigelige Plads, der af Udstillingsprogrammets Redaktion var indrømmet Udvalget til en fyldig Redegørelse for Husmandsbrugsudstykningsen, foretrak man det omtalte Arrangement fremfor Udgivelse af en oprindelig paatænkt illustreret Tryksag. Efter Udstillingens Slutning er Udstillingsmaterialet, der bevares samlet, udlaant til en af Landets Husmandsskoler til Brug ved Undervisningen.

Dagen før Landbrugsudstillingens officielle Aabning var Udstillingshusmandsbruget færdigt, »Beboerne« flyttet ind, og Udstillingen forevistes for de indbudte samt Pressens Repræsentanter.

Udvalget anslaa, at Husmandsbruget er blevet besøgt af ca. en Fjerdedel af Landbrugsudstillingens Gæster. Trods ensrettet Passage var Bygningerne fyldt til Trængsel fra om Morgenen til Mørkets Frembrud, paa hvilket Tidspunkt Huset af praktiske Grunde maatte lukkes; Kontroltællingen viste op til 1500 Passerende i Timen, et Forhold der naturligvis bevirkede, at Publikum kun i begrænset Omfang kunde faa et virkeligt Indtryk af Udstillingen.

Om Sammensætningen af Udvalget henvises til Fortegnelsen Side 196.

Udvalgets Arkitekter har været:

Arkitekt *Marius Pedersen*, M. A. A., Bakkekammen 45, Holbæk, og
Arkitekt *R. Rasmussen*, M. A. A., Kurlandsgade 33, København S.

Konsulent *H. P. Nielsen*, Roskilde, og Havebrugslærerinde *Fru Grete Clausen*, Haandværkerskolen, Ollerup, Fyn, har forestaaet Arealets Jordbehandling m. m. samt Anlægget af Prydhaven.

Raadgivende ved Husmandshjemmets Montering har været:

Konsulent, *Fru Dagmar Nielsen*, Mundelstrup,
Forstanderinde, *Fru A. Bransager Nielsen*, Haraldsborg Husholdningsskole, Roskilde, og
Husholdningskonsulent, *Frk. Mary Pedersen*, Benløse pr. Ringsted.

Det daglige, sagkyndige Tilsyn med Udstillingen er udøvet af Formændene for Husmandsbrugskommissionerne i Roskilde og Sorø Amtsraadskredse, Husmændene *Jens Andersen*, Tune pr. Roskilde, og *P. Chr. Skov*, Lille Egede pr. Korsør.

Udvalgets Sekretær: Sekretær i Statens Jordlovsudvalg cand. jur. *Sten Ryum*.

Det landøkonomiske Ungdomsarbejde

Ved Konsulent S. C. Svendsen-Tune

Det landøkonomiske Ungdomsarbejde er et organiseret, fagligt Oplysningsarbejde i dansk Landbrug og er af forholdsvis ny Oprindelse. I snart Hundrede Aar har Højskoler og Landbrugsskoler øvet deres Gerning blandt Landboudommen, men først i Tiden omkring Verdenskrigens Udbud begyndte man at samle interesseret Ungdom om Oplysning og Undervisning af den særegne Art, der med Aarene udviklede sig til det nuværende landøkonomiske Ungdomsarbejde.

Begyndelsen blev gjort af Mænd, hvis Gerning var knyttet til landøkonomiske Foreninger, og disse førte siden Sagen videre. Landbo- og Husmandsforeninger gik foran, senere tog ogsaa en Række Husholdningsforeninger Arbejdet op.

Fra Staten er siden 1928 ydet Støtte til Ungdomsarbejdet dels ved direkte Tilskud til landøkonomiske Foreninger, dels gennem det af Landbrugsministeriet i 1926 nedsatte Udvalg, Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde, der har til Opgave at bistaa og samarbejde med Foreningerne.

Karakteristisk for det landøkonomiske Ungdomsarbejde er, at det henvender sig til den Ungdom, der er beskæftiget i Landbohjemmene, og som derfor maa anvende Fritiden eller en Del deraf for at kunne være med i Arbejdet eller Undervisningen. Som Følge deraf staar kun en ret begrænset Tid til Raadighed, men da der i Almindelighed er Adgang til at fortsætte Aar efter Aar, har Landbrugets Ungdom dog visse Muligheder for gennem Ungdomsarbejdet at opnaa Indsigt og Dygtiggørelse paa vigtige Omraader, der har Tilnytning til dens fremtidige Gerning indenfor Erhvervet.

Naar der i 150-Aaret for Stavnbaandets Løsning, som Led i en omfattende Landbrugsudstilling, ønskedes etableret en Demonstration af Landbo-Ungdomsarbejdet, maatte Hovedformaålet være at vise Arbejdets Form, Virkemidler og nuværende Omfang. Ved Udstillingens Forberedelse lagdes særlig Vægt paa at tilvejebringe en karakteristisk, let overskuelig Fremstilling.

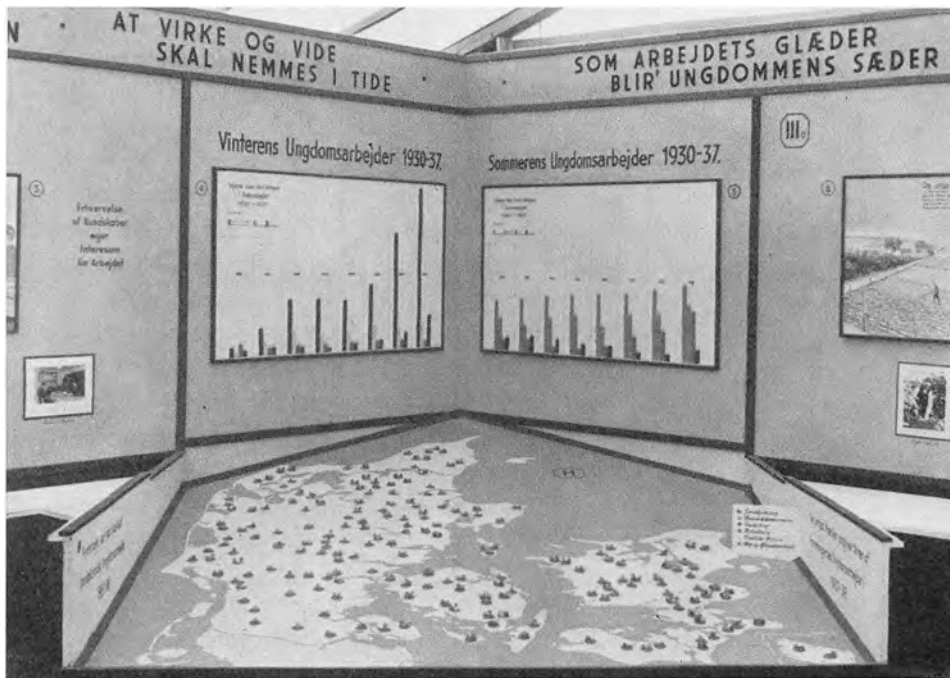
Til dette Formaals Gennemførelse havde man Raadighed over et Telt, 25×10 m, samt et Areal, 450 Kvadratmeter stort, til Anlæg af en Demonstrationsmark.

Den indendørs Udstilling

Hovedvægten var lagt paa Teltets Vægudsmykning, der under en Frise udfyldt med Sentenser var afdelt i Felter eller Afsnit, som hver for sig anskueliggjorde en bestemt Side af Ungdomsarbejdet. Langs Væggene var anbragt Udstillingsborde til Fremlægning af Detailmateriale, henhørende til de paagældende Afsnit.

I. Ungdomsuddannelse i dansk Landbrug gennem Hundrede Aar

Som indledende Afsnit umiddelbart ved Indgangen, vistes i Billed- og Tekstfremstilling den historiske Sammenhæng mellem Bondefrigørelsen og de gennem den paafølgende Udvikling skabte Oplysnings- og Uddannelsesformer i dansk Landbrug.

Oversigt over Ungdomsarbejdets Udbredelse og Omfang

I et Hjørne nær Indgangen var indskudt et særligt Afsnit til Orientering om Ungdomsarbejdet i sin Helhed. Hosstaaende Billede er en Gengivelse heraf:

Paa et stort, skraatliggende Danmarkskort var med mørke Felter markeret Beliggenheden af de Foreninger, der i det sidst afsluttede Aar (1937—38) havde iværksat landøkonomisk Ungdomsarbejde. I Forbindelse dermed var ved Hjælp af farvede Signaturer afmærket, hvilke Opgaver hver af Foreningerne havde gennemført. To grafiske Tavler paa Væggene over Kortet viste Forholdet mellem Antallet af Deltagere i de forskellige Grupper (Opgaver) af Ungdomsarbejdet, Sommer og Vinter, samt mellem de enkelte Aar i Perioden 1930—37. Udviklingen har i Løbet af denne Aarrække været særlig præget af den stærke Vækst i Vinterarbejdet, hvor Dag- og Aftenskolearbejdet efterhaanden er blevet dominerende. Sommerarbejdet har haft en mere jævn, men solid Fremgang Aar for Aar, Jorddyrkning var her det førende Arbejde. — Det samlede Antal Deltagere i Vinterarbejdet 1937—38 var ca. 15.600, det tilsvarende Tal for Sommerarbejdet 1937 var ca. 12.000.

II. Landbrugsfaglige Dag- og Aftenskoler

Til Undervisningen i Dag- og Aftenskoler af denne Art benyttes sædvanligt en Eftermiddag eller Aften ugentlig i Vintertiden.

Arbejdet i de mange Skoler Landet over former sig forøvrigt ret forskelligt, hvilket fremgik af en Række Undervisningsplaner, der var anbragt paa Udstillingsbordet.

III. Praktiske Ungdomsarbejder

Jorddyrkning, Roemarksarbejde og Husdyrbrug demonstreredes i tre adskilte Afsnit ved Billeder, Kort, Tavler, Redskaber m. m.

(a) *Jorddyrkning*. I dette Afsnit var Ungdommens Arbejde med Jorden anskueliggjort, idet der samtidig henvistes til Demonstrationsmarken udenfor Teltet. Dyrkningsarbejdet udgør en Slags Undervisning i fri Natur, en selvstændig Syssel med Jordens og Afgrødernes Pleje. Resultatet er i høj Grad afhængig af de unges egen Indsats. Gennemført med Flid og Interesse i nogle Aar rummer dette Arbejde rige Muligheder for Erhvervelse af personlig Udvikling, Erfaring og Dygtighed.

(b) *Roemarksarbejde*. I grafisk-billedlig Fremstilling vistes, at det gælder omhyggelig Udrynding, Hakning og Renholdelse af Roearrealerne. Hovedsagen er Indøvelse i sikker og hurtig Brug af Roehakken, hvorefter to forskellige Typer var opstillet ved Siden af.

(c) *Husdyrbrug*. Denne Betegnelse dækker en hel Række Opgaver, som det kun delvis var muligt at demonstrere: Opdrætning af Kvæg og Svin, Pasning af Heste-, Kvæg- og Fjerkræbesætninger, Malkearbejde, Husdyrbedømmelse samt Hestemønstring. Ved Arbejdet med disse Opgaver indøves Ungdommen i Omgangen med og Pasning af Husdyrene.

Til de ovennævnte praktiske Ungdomsarbejder er i Reglen knyttet Bogføring og Optegnelser under en eller anden Form. Paa Udstillingsbordene var fremlagt et Antal smukke, velførte Regnskaber foruden Arbejdsdagbøger, Driftsplaner og Driftoptegnelser fra forskellige Landbrug. Disse skriftlige Arbejder var alle præmieret af Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde.

IV. Anerkendelser for Flid og Dygtighed

Midt for Teltets Langside var anbragt en stor Gengivelse af 4-H Mærket, Ungdomsarbejdets Symbol. I en Montre var udstillet smukke Præmier (Sparekasse- og Bankbøger, Sølvgenstande og Faglitteratur) foruden et indrammet Diplom. Disse Eksempler skulde vise, hvorledes der sædvanligt ydes Ungdommen Anerkendelse for Flid og Dygtighed ved Ungdomsarbejdet.

V. Opsparing og Økonomi

Ungdommens Opdragelse til sund Økonomi er et af Nutidens brændende Problemer. For den enkelte gælder det fornuftig Opsparing, helst i Forbindelse med Føring af eget Pengeregnskab. Som allerede nævnt benyttes Sparekassebøger som Præmier, det sker endda i vid Udstrækning. Sparesagens Betydning fremhævedes i dette Afsnit ved Mottoet: »Vejen til eget Hjem gaar gennem Sparekassen«.

Der uddeltes oplysende Brochurer fremskaffet af Den sjællandske Bondestands Sparekasse.

VI. Landbrugsfaglig Læsning

I dette Afsnit var opstillet en Reol med nyere Landbrugslitteratur, egnet til Læsning for unge Landmænd. Paa Udstillingsbordet var fremlagt Landbrugsfagblade, herunder de Blade, der i en Aarrække har bragt Fællesstof særlig beregnet for Ungdommen. Endvidere var opstillet en Samling Arbejdsvejledninger fra Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde. — I en forklarende Tekst omtaltes Sognebibliotekerne jævnsides med Betydningen af at anskaffe egen Bogsamling.

VII. Husholdningsarbejder

For de unge Kvinder var indrettet en særlig Udstilling.

(a) *Henkogning*. En Samling henkogte Frugter, Urtesager samt Kød var smukt opstillet i Pyramideform i et Hjørne. Henkogningsarbejdet var udført af unge Piger.

(b) *Husholdningsregnskab*. Regnskabsføringens Betydning vistes ved nogle Tabeller, der særlig understregede de økonomiske Fordele ved Brugen af Hjemmets Produkter.

(c) *Hørberedning*. Dette udmærkede Led i Ungdomsarbejdet forklarede ved Tavler og Tekst samt Materiale fra Hørfabriken i Tommerup. Paa Bordet var arrangeret en meget lærerig Udstilling af Linnedvarer, Produkter fra Høravlen paa 1 Skp. Land. Ved Siden af demonstrerede to unge Piger Hjemmevævning.

Udover de foran nævnte Afsnit var der i Udstillingsteltet indrettet et Karlekammer samt et Pigeværrelse, begge enkelt udstyret med praktiske Møbler. Disse Værelser, navnlig det første, gav Anledning til megen Diskussion blandt Publikum. Ungdommen fandt det for tarveligt, ældre Landboere mente derimod, at der kunde have været sparet paa Udstyrelsen.

Demonstrationsmarken

Som Eksempel paa Ungdommens Arbejde med Jorddyrkning, den Opgave, der i Aarenes Løb har haft størst Tilslutning, var foran Teltets Udgang anlagt en Demonstrationsmark, hvoraf Trediedelen var dyrket som en ung Piges Køkkenhave med de almindeligste Urtesager til Hjemmeforsyning, ialt 18 forskellige Sorter.

Den øvrige Del af Arealet var udlagt som en ung Mands Jordlod, dyrket med Salgsafgrøder (Kartofler samt 4 Sorter Køkkenurter).

Til Trods for vanskelige Jordbundsforhold og det kolde Foraarsvejr havde Planterne ved Udstillingens Aabning gennemgaaende opnaaet en meget god Udvikling og stod smukt i Rækkerne uden Spring.

Under hele Udstillingens Forløb havde man Bistand af en Snes unge Mænd og Kvinder, der til enhver Tid var parat til at yde de Besøgende Oplysning om Udstillingen.

Til yderligere Vejledning var trykt en 8-sidet illustreret Pjece, som uddeltes til alle Interesserede.

De unges
Demonstrations-
mark.

Landbokvindernes Udstilling

Ved Husholdningskonsulent, Frøken Gudrun Larsen

Landbokvindernes Udstilling havde til Opgave at belyse Landbokvindernes Arbejds-kaar, henholdsvis i Tiden omkring 1788 og i 1938. Udstillingen omfattede følgende Afdelinger: Bolig, Klædedragt, Ernæring og Hygiejne.

Gennem Demonstrationer af forskellig Art, ved historiske Oplysninger, Interiører, Billeder og Malerier blev der paa Udstillingen tegnet et Billede af Landbohusmoderen af 1788; havde hun selv været til Stede, havde hun sikkert lagt sin Haand velsignende paa sit Tip-Tip Oldebarns Hoved og lykønsket hende med de Kaar, som hun lever under i Dag. Men det Billede, der blev tegnet for os af Landbohusmoderen 1788, aftvang Respekt. Hun har været en dygtig Kvinde, for hun mestrede selv alle de Arbejder, som nu mange Grene af Industrien har overtaget. Sandheden i Ære skal det siges, at den enkelte Husmoder ikke i Teknik kunde naa saa højt som Industrien af i Dag, men samtidig maa vi huske paa, at den jævne Landbohusmoder ikke dengang havde nogen Videnskabens Kilder at øse af. Hun fik sin Viden dels gennem egne Erfaringer, og dels gennem de Erfaringer, som hendes Mor eller Madmor havde gjort.

Ved en plastisk Fremstilling vistes de Arbejder, som Husmødrene gennem de forløbne 150 Aar har afgivet til Industrien, saasom Bagning af Brød, Brygning af Øl, Mælkens Behandling og Mælkeprodukternes Forarbejdning (som hos Industrien er suppleret med Kunstproduktet Margarine), Lysestøbningen, Behandling af Tekstiler, der strakte sig fra Dyrkning af Hør og Opdræt af Faar til Farvning, Spinding, Vævning og i de fleste Tilfælde Syning ogsaa af de hjemmegjorte Varer.

Saa vel den gamle Gaard fra Gevninge som Hedebondens Hjem fra Herningegnen viste Typer paa Boliger fra Aarene før og omkring Stavnsbaandets Løsning, og viste os de Rammer indenfor hvilke Hjemlivet levedes. I vor Tid er det vanskeligt at forestille sig, hvor primitivt vore Forfædre levede og boede for halvandet Hundrede Aar siden, men der var naturligvis, saavel den Gang som nu, Forskel paa Kaarene.

Den Type af et Hede-hjem, som vistes paa Udstillingen, gav et Gennemsnitsbillede. Der var kun en Stue, som blev brugt baade til Opholds-, Spise- og Soverum. Gulvet var lerstøbet, Loftet lavet af Rafter med Tørv over, og paa en Hængehylde under Loftet stod Mælkefadene. Ved Bordenden var en Sten til at sidde paa, og ved Bilæggerovnen fandtes en muret Lerbænk. Da Hedeegnene ogsaa er skovfattige, spores Træmanglen tydeligt i Bohave og Brugsgenstande, og naar undtages Bordet, Bænkene og en Kiste, findes der ingen Møbler i Stuen. I Køkkenet saa man det aabne Ildsted, hvor Brændslet var Lyngtørv, og Kogekarrene Jydepotter. I et lille Forraadskammer vistes de hjemmebagte Rugbrød, røget Faarelaar og faa andre Levnedsmidler. Hovedindtægten for disse Hede-bønder var Faareavl, og paa Udstillingen vistes, hvorledes Uldgarnet blev behandlet i Hjemmene; man kartede, spandt og af Uldgarnet forarbejdedes de Klæder, som man brugte til daglig og til Fest. Her i denne Art af Bolig var Kravene til Hygiejnen ikke store, og den daglige Rengøring bestod hovedsagelig i at hvirvle lidt Støv op fra Gulvet med en Riskost. Rengøringen af Beboelsesrummene har derfor ikke taget megen Tid. Kravene til Madens Tilberedning og Variation var heller ikke store, det viste de Kosttyper, som var udstillet.

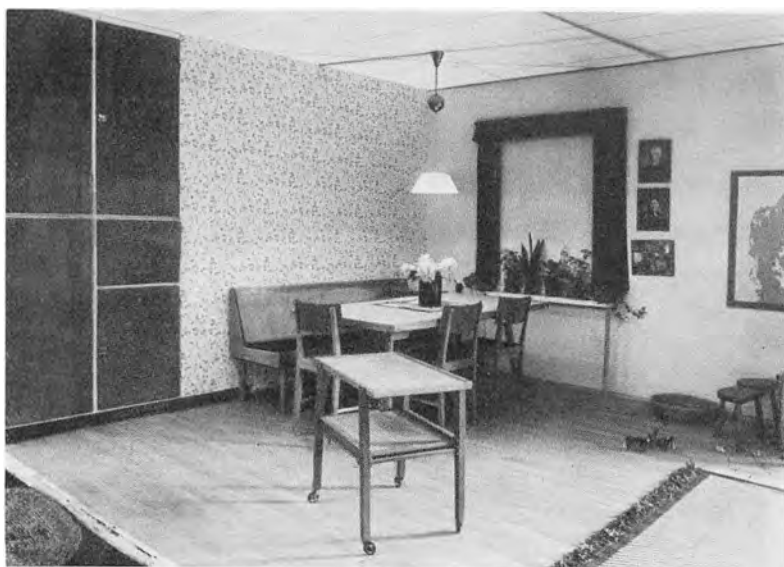
Stue 1788.

Køkken 1788.

Dagligkosten i Aarene før og omkring Stavnsbaandets Løsning var enkel og krævede ikke, at Husmoderen brugte mange Finesser. Om Sommeren fik man de fleste Steder om Morgen Rugbrød og Mælk, til Frokost Brød og Ost, til Middag Sulemad, d. v. s. kogt saltet Flæsk eller Kød tilberedt som Ærter eller Grønkaal eller som anden Suppe. Kartofler var ikke almindeligt kendt og ret mange Køkkenurter heller ikke. Man fik dog ogsaa Mælkemad til Middag et Par Gange om Ugen. Som Eftermiddagsmellemmad fik man Fedtebrød med røget Kød eller Pølse og Ost, og om Aftenen fik man Grød med Mælk. Om Vinteren manglede Dagligkosten det værdifulde Næringsmiddel som Mælken er, denne blev kun lidt erstattet af det hjemmebryggede Øl. Men var Dagligkosten enkel og ligetil, saa var Gildeskosten til Gengæld overvældende. Det viste en Bryllupsmiddag fra Fyn, der bestod af 5 Retter Mad, hovedsagelig Kød. Gildet varede i 3 Dage, saa det var ikke Smaating, der blev konsumeret.

Tiden, der brugtes til den daglige Opvask, var minimal, sammenlignet med den Tid vi bruger nu. Dette var meget morsomt demonstreret paa Udstillingen. Forskellen var

Stuen med
Spisekrog 1938.

Rationelt
indrettet
Landbokøkken
1938.

ret drastisk, idet man for Opvasken 1788 til en Familie paa 6 Personer kun saa en Jydepotte, et Par Lurfade og et Par Træsleve, medens man til en Dags Opvask paa 6 Personer i 1938 saa Stabler af dybe og flade Tallerkener, en Uendelighed af Kopper, Skeer, Gafler, Knive, Glas, Gryder, Kander, Terriner m. m.

I Afdelingen med Tekstiler og Haandarbejder vistes Typer paa Vævning, Broderier, Strikning og Knipling, baade fra gamle Dage og fra Nutiden. Det med megen Omhu og Indsigt indsamlede Materiale viste de gamle Bondetekstilers Farver og Mønstre, samt de gamle Broderier som Almuen udførte og benyttede i saavel Klædedragten som til Udsmykning af Hjemmene. Desuden vistes, hvorledes denne gamle Bondekultur igen er taget i Brug i Nutidens Tekstiler, som fremstilles paa Fabrik, og hvorledes de gamle Broderimønstre og Vævemønstre igen bliver benyttet til mere moderne Haandarbejder. Endvidere vistes en Modelsamling, udarbejdet til Husflidsbrug. Denne Samling indeholdt Eksempler paa Møbelstoffer i Uld og Hør, og Bomuldsstoffer til Gardiner, Forklæder eller Kjoler vævet paa nogle af de Maader, som er særlig egnet til Husflid, desuden en

Farvemodellsamling. Det er Hensigten, at denne Modellsamling skal benyttes ude omkring i Landet til Brug ved Undervisning.

Det, som Landbohusmoderen af 1788 væsentligt beskæftigede sig med, var Behandling af de hjemmeavlede Produkter og Forarbejdning af disse. Hun arbejdede paa langt Sigt og samlede Forraad til sig og sine; hendes Arbejde var af en saadan Art, at hun længe kunde gaa og glæde sig over de Resultater, hun opnaaede derved; tænk paa de fyldte Linnedskabe, og det personlige Tøj, der gik i Arv til næste Slægt.

I Landbokvindernes Udstilling havde man specielt beflittet sig paa at vise Landbohusmoderens Arbejdskaar før og nu, og med Nutidskaarene søgte man at vise Forholdene, som de *kan* være i vor Tid. Til Belysning heraf viste man Nutidsboligen, ikke et helt Hus, men specielt de Rum, hvor Dagliglivet leves. Opholdsstuen med de solide enkle Møbler viste, hvorledes en hensigtsmæssig Placering af disse kan skabe en tiltalende Helhed, selv om man i det samme Rum har baade Arbejdsplads, Hvileplads og en Børnernes Plads, — paa den sidstnævnte saa man noget meget morsomt Legetøj, fremstillet af Kartofler og Pinde, — og en hyggelig Spisekrog med Hjørnebænk og Langbord. Køkkenet viste et rationelt indrettet Landbokøkken. Her var Arbejdspladserne anbragt i den rigtige Rækkefølge, Køkkenskabene anbragt i bekvem Højde med Krydsfinér Døre, helt glatte paa Overfladen og behandlet med Lak. Her saa man Køkkenstolen til at skrue op og ned, anbragt ved en særlig Arbejdsplads ved Vinduet. De elektriske Lamper var anbragt saaledes og var af en saadan Art, at de hverken skyggede eller blændede, naar de var tændt, men gav et behageligt Lys til Arbejdspladserne. Praktisk var ogsaa Komfuret, som i Stedet for at have den sædvanlige indbyggede Vandgryde, var forbundet med en større Varmtvandsbeholder, saaledes at den overflødige Varme fra Komfuret blev udnyttet til at opvarme dette Vand, og endelig saas her alle Husmødres Drøm: Skabet, der danner Væg mellem Køkken og Spisestue, og som kan lukkes op til begge Sider, indeholde Servicet og saaledes spare Husmoderen mange Skridt. I selve Køkkenet blev demonstreret nye og praktiske Køkkenredskaber.

For at vise Nutidsboligens Krav til Hygiejne i Modsætning til Boligen af 1788, havde man ogsaa medtaget Soveværelse og Badeværelse. I en lille Forstue vistes et tredobbelt indbygget Garderobeskab.

Nutidshusmoderens Forraadskammer viste Forslag til aarligt Forbrug til en Husstand paa 6—8 Personer. Her var vist baade Henkogning, Syltning, Saltning og Tørring af Havesager og Kødvarer, endvidere Æblemost paa Flasker. Den oplyste og dygtige Landbohusmoder forstaaer at behandle de Produkter, som frembringes i Have, Hønsesgaard, Stald og Mark, og af hvilke der paa visse Tider kan være mere, end man kan bruge med det samme, saaledes at hun faar dem gjort holdbare og kan bruge dem i Kosten ogsaa udenfor de forskellige Varers Sæsontider. Paa denne Maade kan Kosten forbedres uden at fordyres i nævneværdig Grad. I dette Forraadskammer var det særlig Henkogningen der var den dominerende Konserveringsmetode, og alle de mange smukke Glas var en Fryd for Øjet.

I Husmoderens Forraadskammer af 1788 fandtes meget faa Havesager; det var væsentlig de tørrede Krydderurter man brugte, og derfor viste ogsaa en anden Afdeling med Køkkenurter før og nu, hvilken Rigdom af sunde Fødemidler Nutidshusmoderen har i sin Have i Sammenligning med Husmoderen af 1788. Dette Forhold gør sig gæl-

dende i den daglige Kost. De udstillede Nutidskosttyper viste tydeligt det meget større Udvalg af »Sikringskost«, som Husmoderen af i Dag kan byde sin Husstand, og netop disse 2 Typer paa Landbokost, hvor en Mands daglige Forbrug var udstillet i Naturalier, viste tydeligt Varernes Art. Den ene var en Gennemsnitskosttype fra Nordjylland og den anden en Gennemsnitskosttype fra Sjælland. Desuden vist i Tavlemateriale en Række Kosttyper fra Landets forskellige Egne. Disse Kosttyper var Resultater af Kostundersøgelser foretagne i Husholdningsforeninger, Landbo- og Husmandsforeninger i de sidste Par Aar, og Publikum havde Interesse i at finde deres egen Landsdels Forbrug og sammenligne det med andre. I disse Kosttyper var ikke alene Forbruget af Varer opgivet, men ogsaa Udgift til Kosten, Indholdet af Protein, Kalorier, Kalk, Fosfor og Jern pr. Enhed daglig. Udregningerne var foretaget af Statens Husholdningsraad.

Den gennemførte Hygiejne med alle Fødemidlerne, deres Opbevaring, Tilberedning og Servering viser, at der ogsaa paa dette Omraade stilles meget store Krav til Nutids-Husmoderen, om hun skal røgte sin Gerning vel, og hun maa derfor søge til de Kilder, hvor Oplysninger om disse Spørgsmaal faas, bl. a. Litteraturen. En Afdeling med Husmoderens Faglitteratur viste en enkelt Kogebog fra 1788, medens Nutidens Litteratur

Forraadskammer
1788.

Nutids-
forraadskammer.

indeholdt Bøger om baade Ernæring og Kogekunst, Økonomi, Husførelse, Sundhedspleje og Sygepleje og mange andre Emner, som er tilgængelige for den almindelige Nutids-Husmoder.

Vor Tids Krav til Hygiejnen vistes tydeligt i alle Nutids-Afdelingerne, men særlig tydeligt saas Forskellen paa før og nu i Afdelingen med »Spædbarnets Hygiejne«, idet Interiøret, der viste Fortidens Spædbarnshygiejne, demonstrerede Barnet helt indsvøbt i det tykke uldne Svøb og med den tykke Hue bundet fast om Hovedet. Anstalter til Badning af Barnet var ikke vist, da saadant ikke blev praktiseret. Og saa Nutids-Kravene til Spædbarnshygiejne med den forandrede Klædedragt, Badekar, Puslebord, Sengen i Modsætning til Vuggen, Kravlegaarden i Modsætning til Gangstolen o. s. v.

En anden Afdeling viste Vask og Rengøring før og nu. Vasken i gamle Dage var besværlig, og derfor vaskede man heller ikke saa tit. Vaskemidler var Bøgelud, som man selv fremstillede, og heri blev Tøjet kogt, derefter tog man det ud til det aabne Vandløb — til Bækken — og bankede det rent, idet man stod ude i Vandet med det. Denne Vaskemetode var paa Udstillingen vist i et Interiør. I Modsætning hertil vistes de Vaskemidler og Metoder, som Nutids-Husmoderen kan benytte sig af, som hun kan købe færdig til Brug, og som letter Vasken betydeligt. Til Vejledning var udarbejdet nogle Tavler, som viste, hvorledes haardt Vand til Vask bør blødgøres ved Tilsætning af Soda og den enorme Spild af Sæbe ved manglende Blødgøring. En anden Tavle viste Sæbers Indhold af Fedtsyre, Pris, Sæbers Værdi i Fedtsyre og Fedtsyrens Smeltepunkt. Endvidere viste en Tavle rationel Anvendelse af Sæbe og Soda til Vask, og endelig viste en Tavle Udgifterne til Vaskemidler ved forskellige Vaskemetoder. Et Danmarks-kort gav en Oversigt over Brøndvandets Haardhedsgrader i Landets forskellige Egne. I denne Afdeling vistes ogsaa elektrisk Vaskemaskine, og man gav forskellige gode Vink til Behandling af Vasken i det hele taget; endvidere vistes et »Husmoderens Rengørings-skab«, hvor alle Ting til Husets Rengøring, baade Koste, Børster, Spand, Støvsuger, Strygebræt m. m. var samlet i eet Skab, der ikke var større, end at det med Lethed kunde anbringes i ethvert Hjem.

Som Helhed viste Udstillingen, at Landbohusmoderen af 1788 levede i Selvforsynningens Tidsalder og faa var de Varer, som hun købte til Husholdningen. Hendes Viden maatte derfor koncentrere sig om at kende og behandle Raastofferne og at fremstille de færdige Varer, hvortil hun selv hovedsagelig var Aftager. I de mellemliggende Aar har dette Forhold forandret sig. Landbohusmoderen af i Dag er ganske vist ogsaa Producent, for hun har tilegnet sig Viden om rationelt Havebrug og Fjerkræavl; men desuden er hun i meget højere Grad blevet Aftager af Industrivarer, og det gælder altsaa for hende om at tilegne sig saa megen Varekundskab, saa hun kan kende Forskel paa gode og daarlige Varer og gennemføre en god Økonomi i Husholdningen. Men Landbohusmoderen har andre Opgaver end de, der direkte blev belyst i »Landbokvindernes Udstilling«. Vi ved alle, at der er intet andet Erhverv, hvor Hustruen saa direkte er sin Mands Medarbejder som ved Landbruget. I de Aar, der ligger forud for vor Tid, har Mænd og Kvinder arbejdet sammen ved Jordens Dykning, og det samme har Forældre og Børn.

Junihaven paa Bellahøj *Ved Planteskoleejer Svend Poulsen*

Junihaven paa Bellahøj blev først til, efter at man fra Landbrugsraadets Side havde forsøgt at formaa *Alm. dansk Gartnerforening* til at arrangere en Udstilling, der kunde have givet et Billede af dansk Gartneris Stilling i 1938. Da dette af forskellige Grunde ikke lod sig realisere, henvendte man sig til Planteskoleejer *Svend Poulsen* med Anmodning om at være Landbrugsraadets behjælpelig med Udformningen og Anlægget af en Have, der kunde blive det Sted paa det store Udstillingsterræn, hvor der herskede Fred og Ro, og hvor man tillige blandt Aarstidens Blomster kunde gøre Studier og finde Ideer til den hjemlige Have.

Da Opgaven var meget krævende, blev der stillet som Betingelse, for at Firmaet i det hele taget paatog sig den, at et Frøfirma og et Anlægsgartnerfirma gik med ind i Arbejdet paa lige Vilkaar med vort. Det blev saa *Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Frøafdeling* i Glostrup ved Direktør *A. B. G. Bagge-Andersen*, og Anlægsgartner *V. Svenningsen*, Gl. Jernbanevej, Valby, der paatog sig de Forpligtelser, som denne Tredeling af Arbejdet medførte.

Fra Landbrugsraadets Side var der stillet 12.000 Kr. til vor Disposition, mod at hvert Firma for sig ydede 2.000 Kr. — altsaa 6.000 Kr. — til Anlæggets Fuldførelse; men

selvfølgelig kunde det sidstnævnte Beløb ikke slaa til, det blev for alle tre Firmaers Vedkommende betydelig overskredet.

Da der, som Sagen nu laa, ikke kunde være Tale om at arrangere en all-round Havebrugsudstilling, enedes man om at arrangere en »Juni-Blomsterhave«, hvor — saavidt det var gørligt — alle Aarstidens Prydblomster skulde staa i Blomst.

Paa et Møde i Landbrugsraadet med det siddende Havebrugsudvalg, forelagdes derefter en Haveplan, tegnet af Havearkitekt *C. Th. Sørensen*, og paa Anbefaling af Arkitekt *Tyge Hvass* blev denne antaget.

Arbejdet med at rense og planere Arealet var allerede paabegyndt sidst i Oktober 1937; men da Arealet havde henligget overgroet med Ukrudt i 3—4 Aar, var det et betydeligt Arbejde at fjerne og holde det et-aarige og fler-aarige Ukrudt nede. Ved Jordtilberedning, Anlæg af Gange, Lugning og sidst, men ikke mindst Plantning, beskæftigede Hr. Svenningsen fra Oktober og hele Vinteren, naar Vejret tillod det, en Stab af flinke Gartnere, og endskønt Foraaret og første Del af Sommeren var saa ugunstig som vel muligt, lykkedes det alligevel til Udstillingsdagene at have en »Junihave« i Blomst, hvor Fællesforeningens 50.000 i Mistbænk og Drivhus fremdrevne Sommerblomster og D. T. Poulsens 3.000 Solskinslupiner, Roser, Pæoner, Skovbundsplanter og mange andre Sjældenheder, som f. Eks. de etageblomstrende japanske Primula, tilsammen ca. 50.000 Planter, kappedes om Publikums Yndest.

For en Fuldstændigheds Skyld skal nævnes, at *Statens Forsøgsstation*, Blangstedgaard ved Odense, i sin egen Pavillon udstillede fjorgamle Æbler, og paa smukke grafiske Malerier gjorde Rede for sine Forsøgsresultater.

Afdelingen vedrørende Havebrugsforsøg

Af Forstander Niels Esbjerg

Udstillingen omfattede en grafisk Fremstilling (i Form af 16 Malerier, malet af Troels Trier) af vigtige Resultater:

Æbler: Lavere Stammer, højere Udbytte. — Læ forøger Udbyttet. — Vildstamme (efter 8 Aar) Gul Doucin. — Vildstamme (efter 16 Aar) Gul Doucin. — Pløjning, Reolgravning (dyb Bearbejdning urentabel). — Med og uden Gødning. — Kvælstof, Fosforsyre og Kalimangel. — Svovlkalk og Bordeauxvædske. — Med og uden Sommersprøjtning.

Jordbær og Køkkenurter: Læ, tidlige Jordbær. — Ugødet, Staldgødet, Kunstgødet, Kvælstofmangel, Kalimangel (Porre). — Ugødet, Staldgødet, Kunstgødet, Kvælstofmangel, Kalimangel (Kartofler). — God og daarlig Stamme (Salatagurk, Tomat). — God og daarlig Sort (Ærter og Karotter). — God og daarlig Stamme (Selleri og Rødbeder). — Høj og lav Amager, Efteraar, Foraar. —

I Glas var fremstillet Resultater af Opbevaringsforsøg med Æbler og Tiltrækning af nye Sorter af Æbler, endvidere fandtes en Model af et Frugtlager.

Paa 4 Teksttavler gaves Oplysninger om Forsøgsvirksomhedens Historie og Organisation i Overensstemmelse med de i Katalog og Program givne Oplysninger.

Organisationen af Statens Havebrugs-Forsøgsvirksomhed omfattede 1938 følgende Stationer:

Stationen ved Spangsbjerg pr. Esbjerg, oprettet 1908, overgaaet til Staten i 1915. Ca. 21,5 ha god, sandmuldet Jord med Lerunderlag. Forsøg med Køkkenurter, Jordbær og Bærbuske, i mindre Omfang Frugttræforsøg.

Stationen ved Blangsted (Blangstedgaard) pr. Odense, oprettet 1915. Ca. 63 ha god, lermuldet Jord. Frugttræ- og Køkkenurteforsøg. Gødningsforsøg beslaglægger store Arealer. Forsøgs-Køleanlæg og Kunstvandingsanlæg.

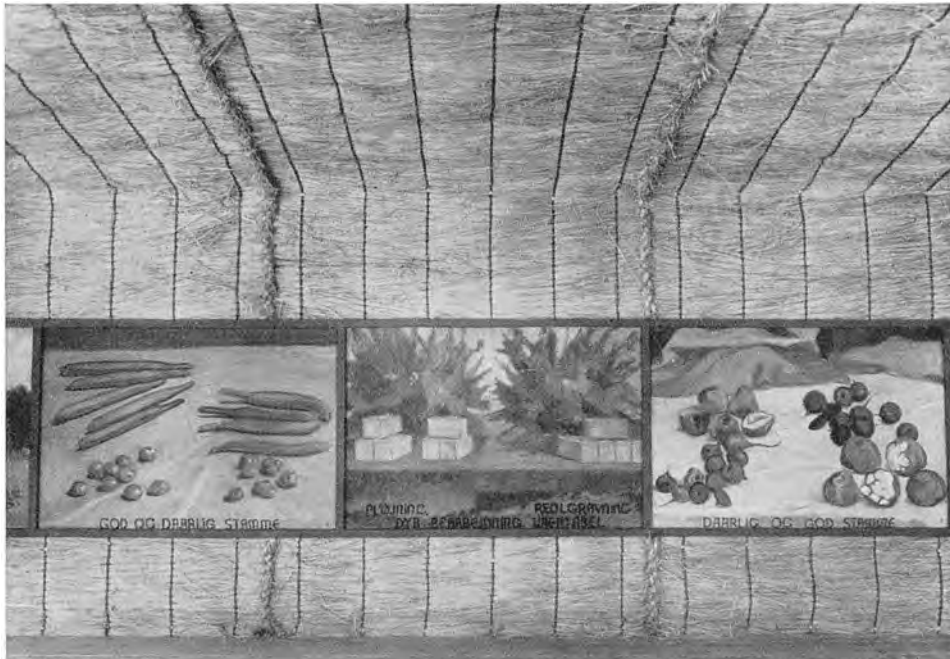
Stationen ved Hornum, oprettet 1916. Ca. 33 ha god, sandmuldet Jord. Forsøg med Sorter af Køkkenurter, Bærbuske og Frugttræer.

Væksthusforsøgene ved Virum pr. Lyngby. Ca. 8 ha lermuldet Jord. Forsøg i Væksthuse, navnlig Sortsforsøg og Kulturforsøg med Tomater. Forsøg med mange Køkkenurter og Blomsterplanter i Drivhuse.

I nær Tilknytning til Forsøgsstationerne arbejder Fællesudvalget for Prøvedyrkning af Køkkenurter, oprettet $18/11$ 1919 og Fællesudvalget for Frugtavløkonomien, oprettet $23/2$ 1933.

Af Tryksager uddeltes under Udstillingen 10.000 8-sidede Fortegnelser over Forsøgsvirksomhedens Meddelelser, som havde Interesse for Havebrugere. Et Prøveeksemplar af Meddelelserne var indheftet i hver Fortegnelse.

Den aabne Pavillon paa Junihavens Lysthusplads passede godt med Udstillingens Karakter, og Udstillingen havde en jævn Strøm af Besøgende.

Dansk Husflidsselskab *Ved Arkitekt Svend Møller*

Dansk Husflids Historie gennem de svundne halvandet Hundrede Aar giver et yderst interessant Bidrag til Belysning af dette begivenhedsrige Tidsafsnit.

En gennem Aarhundreder højt udviklet Hjemmeflid føjede sig i Tiden fra Stavnsbaandsløsningen jævnt og naturligt ind i Dagliglivet med dets Arbejde i Hus og Have, i Stald og paa Mark. Den bundede i Livets Krav til Selvhjulpethed, men var i sine Resultater ofte naaet frem langt ud over det rent nødtørftige, idet Forarbejdningen af de hjemmelavede Stoffer, Træ, Halm, Siv, Hamp, Hør, Uld o. a. ofte blev foretaget ikke alene med stor teknisk Dygtighed, men tillige med megen personlig Indsats.

Den gamle Husflidsmand med de primitive Redskaber havde stor praktisk Sans, og hans Arbejder, hvad enten de er Redskaber, Husgeraad eller Bohave, vidner tit om fin Forstaaelse af rene Linier og smukke Former, selv i simple Genstande. Men var han paa sin Vis med til at særpræge Hjemmet, kan det i endnu højere Grad siges om Husmoderen, der gennem sit Virke ved Rok og Væv skabte baade Uldent og Linned til Husets Behov og »Børnenes« Udstyr. Hendes Skuffer og Kister var Hjemmets Helligdom, og deres Indhold taler højt om hendes Dygtighed og Skønhedssans.

Den gamle Husflid nedarvedes og udvikledes fra Slægt til Slægt med Livets Selvfølgelighed, gennem den skabtes økonomiske Værdier; men i den afspejler sig ogsaa en Side af vort Folks Kultur.

I Midten af forrige Aarhundrede var meget af dette forandret. Maskinerne havde skabt den hurtigt voksende Industri, der snart i videre Kredse trængte Husfliden ud af Hjemmene. Saa man end fra enkelte Sider med Vemod paa denne Udvikling, saa gik den dog sin Gang.

Da satte en »Husflidsbevægelse« ind — ikke mod Maskiner og Teknik, men for Bevaringen og Udnyttelsen af Husflidens økonomiske og opdragende Værdi, og det blev det af N. C. Rom 1873 stiftede Dansk Husflidsselskab, der organiserede Arbejdet og gennem Aarene blev dets samlende og drivende Kraft.

Mere end 850 lokale Husflidsforeninger — organiseret i 16 Amtskredse — staar nu tilsluttet Dansk Husflidsselskab. I Foreningernes Skoler undervises i Vinterhalvaaret op mod 25.000 voksne Elever af ca. 1200 Lærerinder og Lærere, medens ca. 30.000 »passive« Medlemmer yder Arbejdet økonomisk og moralsk Støtte. Ogsaa Staten, Amterne, Kommunerne og en Række Fonds og Legater har i Tidens Løb ydet og yder fremdeles Husflidsbevægelsen betydelig Støtte.

Dansk Husflidsselskab er nu vokset til en stor og landsomfattende Organisation, der i Dag staar i et mangesidet og omfattende Arbejde for at støtte, fremme og udvikle dansk Husflid.

Paa Landshusflidsskolen i Kalundborg, paa en Skole i Sdr. Næraa, Fyn, samt paa en Væveskole i Askov afholdes hvert Aar flere Kursus for Lærerinder og Lærere til Husflidsskolerne i de for disse Skoler mest typiske Arbejder, Træarbejde, Kurvefletning, Tarsoarbejde, Børstenbinderi, Skomageri, Kuffertarbejde, Bogbinderi, Væv-

ning, Broderi og Strikning, medens der iøvrigt rundt om i Skolerne dyrkes Fag som Kjølesyning og Knipling samt Specialiteter som Billedskæring, Indlægning, Metal- og Læderarbejder, Bødker- og Drejerarbejde m. m.

Selskabet udgiver Medlemsbladet »Dansk Husflidstidende«, der indeholder faglige og polemiske Artikler, Billeder og Tegninger og nye Modeller, Meddelelser om fremmede Landes Husflid, lokale Husflidsmeddelelser m. m.

Endvidere uddeler Selskabet Værktøjshjælp til nye Foreninger, lader afholde Foredrag, arrangerer Udstillinger, udsender Modeller og Tegninger samt støtter det praktiske og organisatoriske Arbejde ved udsendte Konsulenter o. s. v.

Tider skifter, Meninger og Anskuelser forandres, Veje og Metoder fornyes — ogsaa inden for Dansk Husflidsselskab; men endnu ungt og usvækket aktuelt er det Maal, som Selskabets Stifter, Justitsraad N. C. Rom, satte for dets Arbejde: Husfliden som et naturligt og derved stærkt Middel til Oplæring og Opdragelse af vor Ungdom.

Dansk Husflidsselskab modtog med Glæde Indbydelsen til at deltage med en Afdeling paa Bellahøj-Udstillingen, ikke alene fordi den betød en overordentlig gunstig Lejlighed til at vise, ogsaa for vor Hovedstad, hvad dansk Husflid arbejder med, men ogsaa fordi Selskabet føler et stærkt Interessesællesskab med de Kredse i vort Folk, der rejste Tanken om Udstillingen og gennemførte den. Selskabet viste med sin Samling af praktiske Arbejdsresultater, hvad Ungdommen arbejder med i Skolerne, og det modtog gennem Udstillingen stærke Indtryk af den Interesse og Sympati, hvormed man i vide Kredse omfatter de Bestræbelser, der gennem Husfliden udfoldes til Fremme af den folkelige Kultur i vort Land.

Haandredskaber
og hjemme-
vævede Tæpper.

Væv i Arbejde.

Bistader og
Biavlsredskaber.

„Danmarks Biavlerforening“s Udstilling paa Bellahøj

Ved Overassistent A. P. Petersen, Varde

Først skylder »Danmarks Biavlerforening« Landbrugsraadet en Tak for den Henvendelse, der i sin Tid blev rettet til os med Opfordring til at deltage i Landbrugsudstillingen paa Bellahøj 1938.

Til at begynde med frygtede man, at det Arbejde og det Beløb, man havde ofret paa denne Afdeling, skulde være forgæves paa Grund af Afdelingens tilsyneladende uheldige Anbringelse i et afsides Hjørne paa Udstillingsterrænet. Disse Betragtninger blev imidlertid hurtigt gjort til Skamme, idet der fra Udstillingens Aabning til dens Lukning i vor Afdeling var fuldt op af interesserede Mennesker fra Morgen til Aften. Skulde man derfor have ønsket noget, maatte dette have været et *mindre* Besøg, saaledes at der var blevet mere Tid til Samtaler og Demonstrationer. I de 10 Udstillingsdage blev vor Afdeling besøgt af 150.000 Mennesker, og der blev som Smagsprøver udleveret 100.000 Stkr. Knækbrød med Honning.

Afdelingen var lagt an paa at vise Biavlens Udvikling i vort Land i de forløbne 150 Aar siden Stavnsbaandets Løsning. Ligesom for Landbruget har disse svundne Aar for Biavlens staaet i Udviklingens Tegn. I dette Tidsrum blev 3 af Biavlens vigtigste Opfindelser nyttiggjort her i Landet. Det gjaldt i første Række den bevægelige Tavlebygning, som muliggjorde et fuldstændigt Herredømme over Bierne og gjorde Biavlens langt mere interessant og tillokkende, en Opfindelse, der nu anses for ganske uundværlig. Dernæst fremkom Honningudslyngeren, som i høj Grad har forøget Udbyttet og sparet Biavleren for et vanskeligt Arbejde. Det var først efter denne Opfindelses Fremkomst, at det blev muligt at fravriste Bierne den rene og velsmagende Honning, som nu i stadig stigende Grad nydes her i Landet. Sluttelig fulgte Opfindelsen af Kunsttavlerne, der sparede Bierne for meget Arbejde, der kræver Forbrug af Honning; det blev saaledes muligt for Biavlerne at udnytte det gamle Voks, hvoraf nu fremstilles smukke regelmæssige Tavler, som Bierne tilsyneladende sætter stor Pris paa.

Til Demonstration af disse Ting var der af Biavlsafdelingen paa Landbrugsmuseet i Lyngby udlaant forskellige gamle Redskaber — som sammenlignet med den store Udstilling af moderne Redskaber — vakte megen Interesse.

Biavlerforeningens Stand.

Man har ofte sagt, at Biavl er Landbrugets Poesi, og dette i Forbindelse med enkelte Aars ofte helt eventyrlige Udbytte har forøget Antallet af Biavlere i Danmark. »Danmarks Biavlerforening« — Landets eneste Biavlerorganisation — tæller for Øjeblikket saaledes over 18.000 Medlemmer, men der regnes med, at over 30.000 Mennesker i Danmark nu holder Bier. Biavl er dog ikke saa ligetil, som mange tror. Der kræves stor Indsigt og Akkurate, ofte parret med en megen stor Taalmodighed, idet der ofte er langt mellem de gode Honningaar, saa Biavleren ikke altid faar det Udbytte, han forventer.

»Danmarks Biavlerforening« blev stiftet i 1866 og har siden da deltaget i mange Udstillinger. Vor Deltagelse i Bellahøj-Udstillingen tillægger vi stor Betydning, idet vi fik Lejlighed til, saavel for et dansk som et udenlandsk Publikum, at vise den danske Honnings høje Kvalitet.

Naar den danske Biavler i Dag har et saa stort Kendskab til Biavl, som Tilfældet er, og Biavl i det hele taget udbytte- og redskabsmæssigt staar paa et saa højt Stade, kan dette — helt bortset fra denne og flere andre Udstillingers opdragende Betydning — dog ikke nævnes, uden at »Tidsskrift for Biavl«, som i Dag udgaar i ca. 19.000 Eksemplarer, og som i en Menneskealder har virket for Biavls Udbredelse i vort Land, tillægges sin store Andel i denne heldige Udvikling.

Kaninskuet *Ved Konsulent J. Brems*

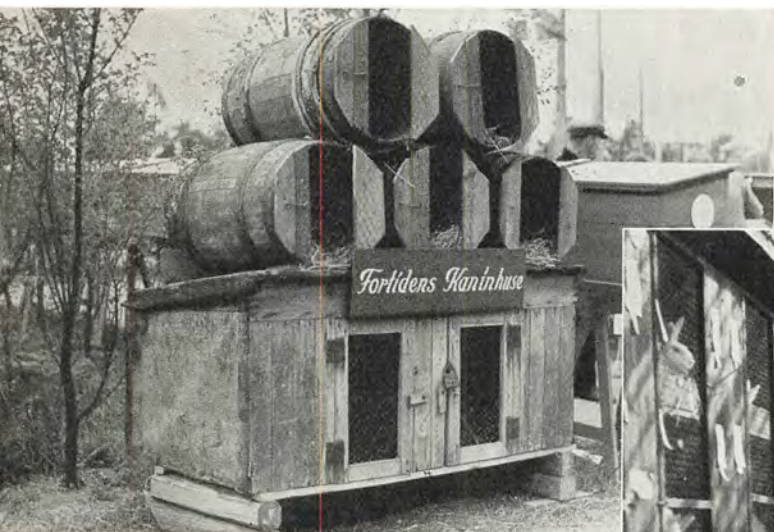
Hovedformaalet med Kaninskuet var først og fremmest at vise det store Publikum, paa hvilket Stade Kaninavl staar i Nutiden. Thi selv om Kaninopdræt er af gammel Dato i Danmark, vilde det have medført alt for store Vanskeligheder at kopiere Kaninhold fra Stavnsbaands-Perioden. Paa de Tider blev Kaninerne holdt i store Flokke paa Smaaøer og Holme. En Kaninmester passede dem med Foder, indtil de havde en passende Størrelse, hvorefter de blev serveret paa Herremandens Bord. Der hørte altid rigelig med franske Vine til denne Ret.

For over 300 Aar tilbage drev man Kaninavl efter denne Metode, saaledes havde Frederik den Tredies Dronning, Sofie Amalie, et udstrakt Kanineri paa sin Sommerresidens Dronninggaard i Holte, og forskellige Stednavne bærer endnu Præg deraf, saasom »Kaningaarden« og »Kanholmen«, ligesom »Kaninøen« ved Kalvebod Bastion.

— Efterhaanden ændrede Kaninavlens sig til, at man holdt Dyrene indespærrede i smaa Kasser eller Tønder, saa smaa, at det grænsede til Dyrplageri. Selve Opdrættet og Avlen foregik uden noget Kendskab til Race- eller Forædlingsteori og var i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede nærmest at betragte som Legetøj for Børn og unge Mennesker. Omkring 1895 blev der agiteret meget stærkt for en rationel Kaninavl, forbedrede Stalde og forædlede Racer, og i den forløbne Tid er der udrettet saa meget, at Kaninavlens i Dag indtager en smuk Position blandt Landbrugets Binæringer, og med gode Eksportmuligheder.

Paa Bellahøj fremvistes Eliten af Danmarks Kaninbestand, idet Anmeldelse af Dyr til Skuet var begrænset til kun at omfatte Dyr, der i Forvejen var stambogførte og kaarede i 1. Klasse. Af de 150 Dyr blev de 12 tilkendt Guldmedaille. Foruden Dyrene vistes forskellige Modeller til større og mindre Kaninfarme. I et Køleskab vistes en Kasse Kaninkroppe klar til Eksport til Danish Bacon Company, London.

Tre Mænd, der har gjort et uegennyttigt Arbejde for Kaninavlens, bør nævnes, cand. phil. *Aage Goos*, der har ført og opbygget Danmarks Kaninavl gennem 35 Aar, Konsul *Birger Kruuse* har bidraget økonomisk ved at indføre kostbare, fremragende Avlsdyr og ved at bekoste Studierejser til Gavn for Eksporten, og Direktør *Charley Hansen*, London, har indarbejdet de danske Kaninkroppe i England. Han har gjort det saa godt, at Efterspørgslen i overskuelig Fremtid vil overstige selv en mangefoldet Produktion.

Fortidens Kaninboliger.

Bestaaende af smaa Tønder.
Nærmest Dyrplageri.

Nutidens Kaninstalde.

Interiør fra Gilleleje Kaninfarm.
Tilkendt Guldmedaille
paa „Bellahøj“ 1938.

Udstillingen vedrørende Piledyrkning *Ved Hans R. Hansen*

I Samarbejde med Udvalget for Landbrugets Binæringer havde Dansk Piledyrkerforening arrangeret en Udstilling, der i korte Træk viste Hovedanvendelsen af Pil i Danmark: Frembringelse af 2- eller 3-aarige Stokke af Baandpil egnede til Smørdrittelbaand. Af denne Vare forbruges der i Danmark aarligt 1800—2000 Tons færdige Baand, der endnu maa indføres fra Udlandet, især Holland, Polen, Tyskland og Danzig, og staar det danske Mejeribrug i ca. 1 Mill. Kr. Saavidt det lader sig skønne, behøves der til Produktion af ovennævnte Mængder et Areal paa 1200—1600 ha med Pil, hvoraf der endnu næppe findes 50—60 ha, saaledes at der paa dette Omraade endnu er Muligheder for Udvidelser uden Fare for Overproduktion.

Piledyrkningen belystes dels ved store Kasser med levende Pil i forskellige Alderstrin: nyplantede Pil, 1- og 2-aarige Pil hentet fra Pileplantager hos Foreningens Medlemmer. I Tilslutning hertil vistels dels grønne Stokke og dels barkedede hvide Stokke tjenlige til Flækning og Høvling til Baand, alle af dansk Avl. Endelig udstilledes en Del Bundter i forskellige Størrelser af færdige danske Baand, der i Kvalitet er fuldtud paa Højde med udenlandske Baand. Fremstillingen sluttede med færdige Smørdritler, der helt igennem var af dansk Oprindelse, dansk Bøg og dansk Pil.

De forskellige Kulturarbejder i Pileplantagen saasom Plantning, Skæring og Barkning belystes ved store Vægfoto-fotografier, ligesom forskellige Redskaber: Knive, Sakse og Barkeklemmer gav de Besøgende et Indtryk af, hvorledes Arbejdet med Pil former sig. Til de Besøgende blev uddelt Kort med Dansk Piledyrkerforenings Adresse: Ellegaardsvej 25, Gentofte, og Telefonnummer: Gentofte 1241, hvortil Interesserede henvistes angaaende udførlige Oplysninger om Piledyrkning. Udstillingen tog Sigte paa at vise, at der er gode Muligheder for Pil i Danmark baade i Henseende til Dyrkning og Afsætning.

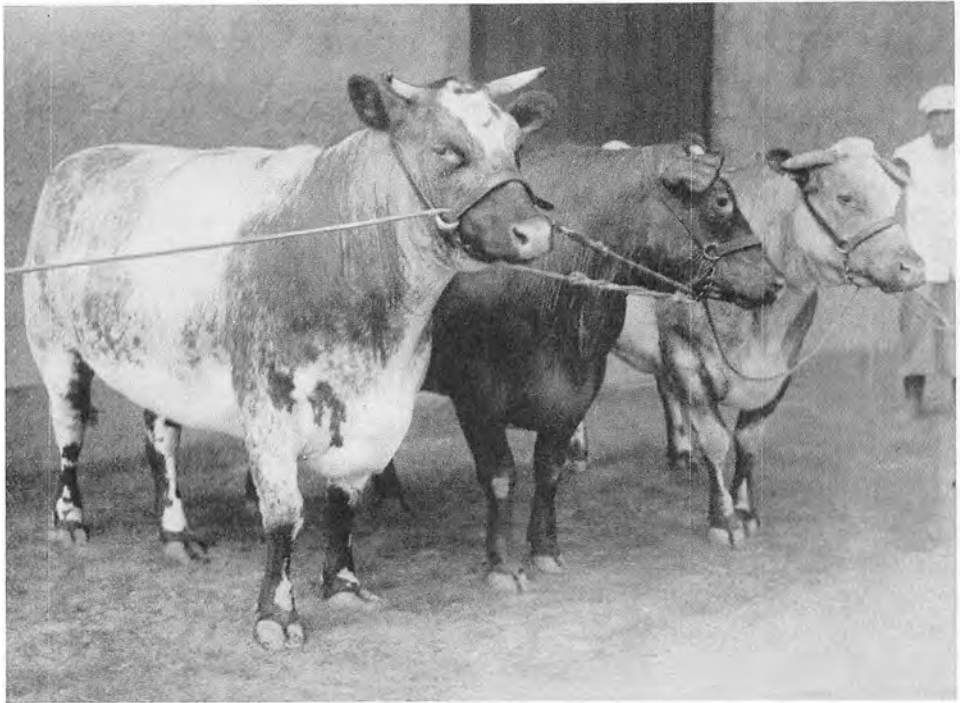
Hørfabrikationen *Ved Direktør Niels Pedersen*

Hørfabriken i Tommerup havde i Afdelingen: Landbrugets Bierhverv en fyldig Udstilling af Duge, Servietter, Haandklæder, Lærreder m. m., fremstillet af *dansk Hør*.

Væggene var dekorerede med 10 Stk. indrammede Reproduktioner, der illustrerede Hørbehandling i gamle Dage og i vore Dage. Endvidere udstilledes Hør i alle Stadier: Straa med Frø, Skættehør, Heglehør, Blaar, og Garn af Hør og Blaar, og der gaves Oplysninger om, at Skættehør er en Verdensartikel, og at Hørfabriken eksporterede ca. 120 Tons i 1938 foruden det fornødne Kvantum, ca. 60 Tons, til Spinding i Udlandet til eget Forbrug af Garn, da der endnu intet Hørspinderi findes i Danmark.

I Aaret 1938 dyrkedes ca. 450 Td. Land med Hør, og af dette Areal blev ca. en Trediedel kontrolleret af »Statsfrøkontrollen« for at kunne eksportere Frøet til Udsæd i Irland. Resten af avlet Frø anvendes i Indlandet til Foderbrug og Oliepresning.

Standen blev beset med stor Interesse af utallige Tusinder af Besøgende, og det kan fastslaaes, at denne Udstilling, paa hvilken der uddeltes Reklamekort til de mange Besøgende, har været den bedste Reklame, Hørfabriken endnu har haft i den Aarrække, den har tilvirket og solgt Hørvarer direkte til Forbrugere.

Fedekvægudstillingen *Ved Gaardejer A. Nyvang*

De samvirkende danske Andels-Kreatureksportforeninger havde i Forbindelse med Landbrugsudstillingen paa Bellahøj arrangeret en Fedekvægudstilling ved Forum.

Allerede i August 1937 blev Tanken udkastet paa et Forretningsudvalgsmøde i Esbjerg, og umiddelbart efter begyndte man at indkøbe Kreaturer. Efterhaanden som de blev købt, blev de overtaget af Eksportforeningerne og anbragt paa Fodringssteder i Thy og Salling, hvor man navnlig bestræber sig paa Opdræt af godt Fedekvæg. Der blev ialt udvalgt 20 Kreaturer: 1 Korthornstyr, 2 Korthornskøer, 1 Ko af jydsk Race, 1 Tyr af jydsk Race, 7 Korthornsstude, 3 Korthornskvier og 5 Dobbeltlændere.

Det var Formaalet med Udstillingen saavel overfor Indlandet som Udlandet at vise det gode danske Fedekvæg, og derigennem propagandere for en forøget Afsætning af dansk Oksekød. De udstillede Kreaturer blev bedømt af en Dommerkomité, hvori Tyskland, Belgien, Holland og Danmark var repræsenteret. Der blev tildelt de udstillede Dyr 7 Ærespræmier, 8 Guldmedaljer, 8 Sølvmedaljer og 4 Broncemedaljer. Der var i Dommerkomiteen Enighed om, at man sjældent havde set en saa smuk Samling Kreaturer. Navnlig vakte en dobbellaaret Kvie stor Beundring. Ingen af Dommerne havde tidligere haft Lejlighed til at se saa kødfuldt et Dyr.

Der var mange Tilskuere til Fedekvægudstillingen baade fra By og Land, og fra Udlandet mødte mange Fagfolk frem for at tage de enkelte Dyr nærmere i Øjesyn.

Det kan fastslås, at Udstillingen i høj Grad var til Gavn for Opdrætningen af Fedekvæg.

De fleste af de udstillede Dyr blev gennem Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalg solgt til Tyskland, Holland og Belgien, medens 4 blev afsat paa Hjemmemarkedet.

Udstillingen var tilrettelagt af De samvirkende danske Andels-Kreatureksportforeningers Forretningsudvalg, der bestaar af følgende Medlemmer:

Gaardejer A. Nyvang, Bjerregaarden pr. Kongerslev (Formand)
 Proprietær Marius Madsen, Skovgaard pr. Kølstrup
 Gaardejer Jens Chr. Jensen, Trankjær pr. Vestervig
 Proprietær Niels Jørgen Jensen, Marienlyst pr. Asferg
 Gaardejer Laurits Vestergaard, Tvislund pr. Tvis

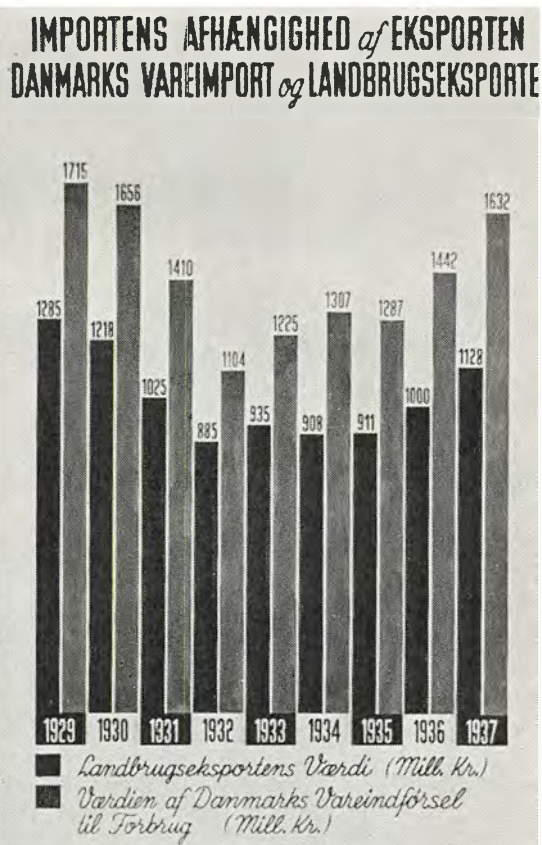
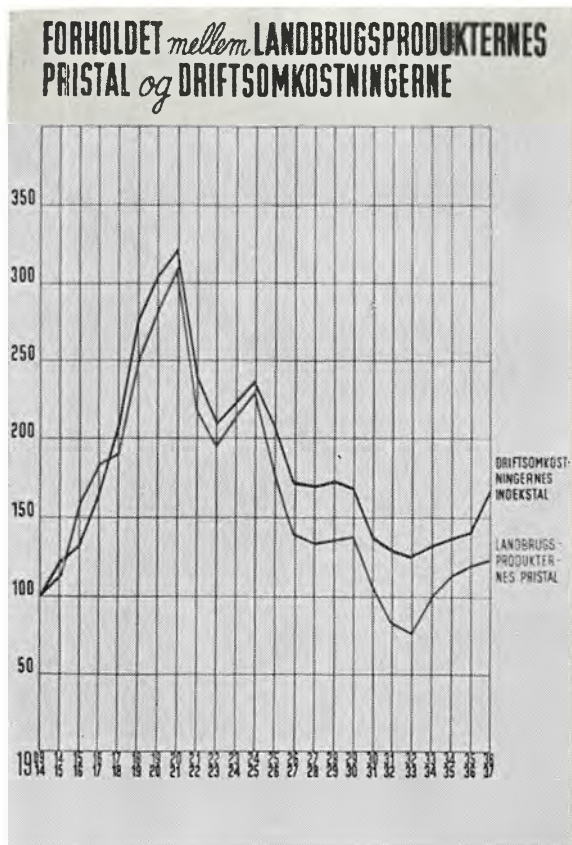
med Medvirken af:

Direktør C. O. Kristiansen, Vestjydsk Exportforening
 Direktør J. Lønborg Goul, Skive Exportforening
 Forpagter H. Linnet, Nordslesvigs Exportforening
 Direktør W. Frederiksen, Sydthy Exportforening
 Direktør N. J. Ejskjær, Ringkøbing Amts Exportforening
 Eksportør I. Lundgaard, Struer.

De samvirkende danske Landboforeningers erhvervsøkonomiske Udstilling

Ud fra Ønsket om at give et klart Billede af, hvorledes Landbrugets økonomiske Stilling og Arbejdsvilkaar har formet sig i de senere Aar og er i Dag, lod De samvirkende danske Landboforeninger ved et Udvalg bestaaende af Sekretær Karl Madsen,

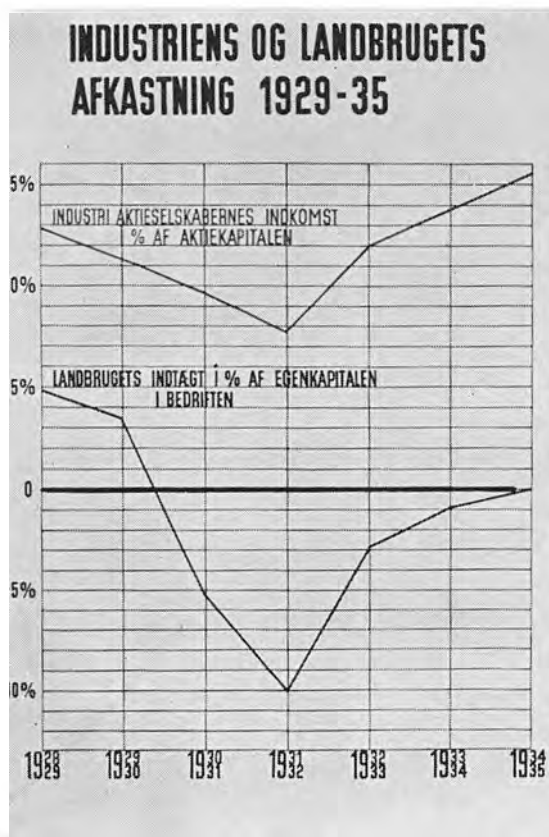

Man ser, at kun i to af Aarene siden Verdenskrigens Udbrud har Forholdet mellem Produktpriser og Driftsomkostninger været gunstigere for Landbruget end i Fem-aaret 1909—14, og gennem den sidste halve Snes Aar har der været en meget stor Spændvidde mellem de to Pristal, og Landbruget har haft meget vanskelige Kaar.

Danmarks samlede Import-Afhængighed af vor Landbrugseksport viser tydeligt, hvilken Betydning det har for Samfundet, at Landbrugets Produktionskraft opret holdes.

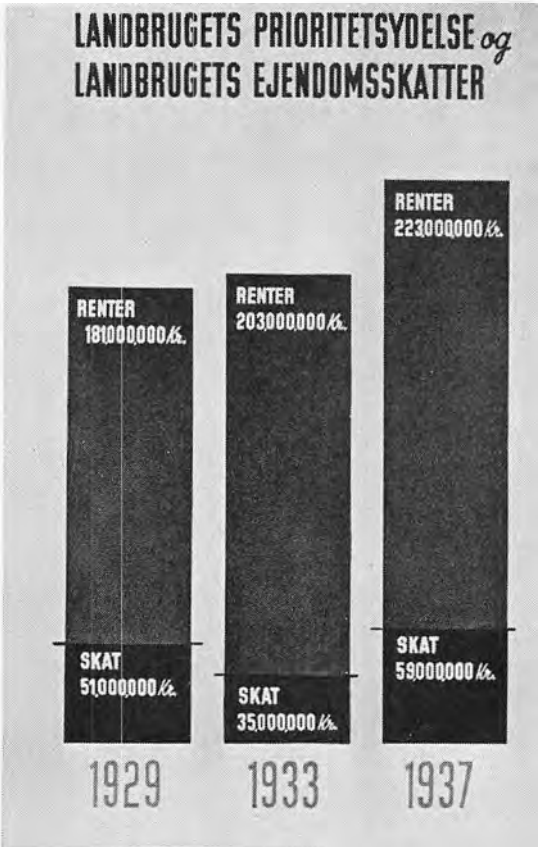
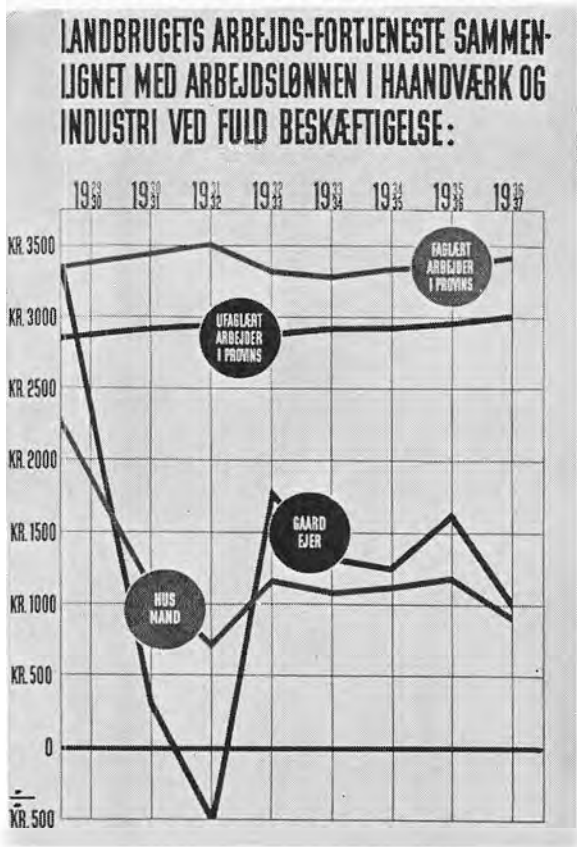
København, Konsulent Kvist Kristensen, Aarhus, og Redaktør Niels Jørgensen, København, udarbejde en Række grafiske Tavler, der redegjorde for disse Forhold.

Disse Tavler blev anbragt i Række langs Bellahøjvej, lette at faa Øje paa, lette at studere, og samlede betydelig Interesse blandt Udstillingens Besøgende. Tavlerne gengives nedenfor, hver forsynet med en af Konsulent Kvist Kristensen, Aarhus, udarbejdet Tekst.

Denne Tavle viser Forskellen mellem Industriaktieselskabernes Indkomst i pCt. af Aktiekapitalen og Landbrugets indtægt i pCt. af Egenkapitalen i Bedriften i Aarene fra 1928-29 til 1934-35. — Man ser, at der alle Aarene er været stor Forskel, og særlig stor er denne bleven i Aarene efter, at vi har faaet Valutacentralen.

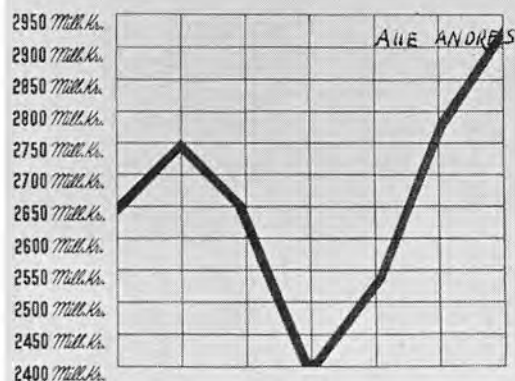
Forholdet mellem Antal beskæftigede Personer i Industri og Landbrug pr. Mill. Kr. Produktionsværdi viser, at dersom man tvinger Landbruget til at producere for 1 Mill. Kr. mindre, saa er det ikke tilstrækkeligt, hvis man vil undgaa forøget Arbejdsløshed, at Industrien som Helhed producerer for 1 Mill. Kr. mere; men Industriproduktionen maa da forøges med $2\frac{1}{2}$ —3 Mill. Kr. for at opretholde Beskæftigelsen.

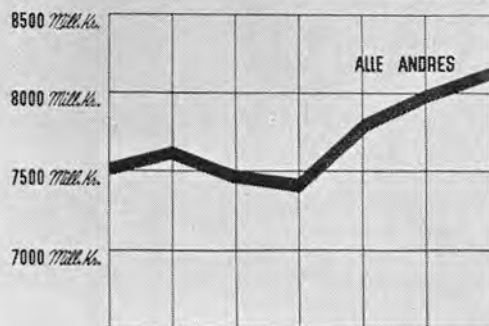
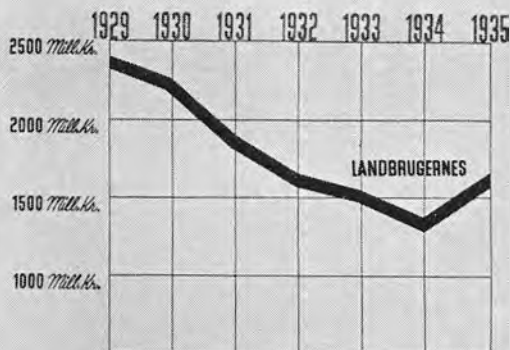
En Sammenligning mellem den Løn, som henholdsvis en faglært og en ufaglært Arbejder i Provinsen har kunnet gøre Krav paa efter Tarifferne for 2400 Arbejdstimer pr. Aar, og den Løn, som Landbrugets Afkastningsmuligheder har betinget i dette Erhverv for et betydeligt større Antal Arbejdstimer pr. Aar, viser klart, hvorfor der samtidig kan være en betydelig Arbejdsløshed i Byerne og Mangel paa Arbejdskraft paa Landet.

Landbrugets ringe Afkastning i Aarene 1929—37 og de deraf følgende Gældsstiftelse har medført en Forøgelse af Rentebyrden med 42 Mill. Kr., og dog har man samtidig forøget Landbrugets Ejendomsskatter med 8 Mill. K

LANDBRUGERNES *skattepligtige* INDKOMST og alle andre SKATTEYDERES INDKOMST

LANDBRUGERNES FORMUE og alle andre SKATTEYDERES FORMUE 1929-35

1935 laa Landbrugernes skattepligtige Indkomst ca. 120 Mill. Kr. lavere end i 1929, medens alle andre Skatte-
leres Indkomst var steget med ca. 270 Mill. Kr. fra
1929 til 1935.

verst til højre:

indbrugernes Formue blev fra 1929 til 1935 reduceret
ed godt 700 Mill. Kr., og i samme Tidsrum blev alle
idre Skatteyderes Formue forøget med 570 Mill. Kr.

ederst til højre:

an ser af de anførte Beløb, at Omkostningerne ved
pførelse af det samme Husmandshus er fordoblet fra
1914 til 1937 — og hvad der er af særlig Betydning for
indbrugets Økonomi, at der, undtagen for Bacon, ogsaa
al ca. dobbelt saa store Mængder af de anførte Land-
ugsprodukter til at betale det samme Hus i 1937 som
1914. Dette Forhold gælder ogsaa Bygningsomkost-
nger i al Almindelighed.

BYGGEOMKOSTNINGERNE ved et HUSMANDSBRUG 1914 og 1937 *maalt i Varemængder*

Enten 29 *kkg* SMØR
eller 62 *kkg* BACON
eller 50 *kkg* ÆG
eller 26 SLAGTEKØER
eller 20 STUDE

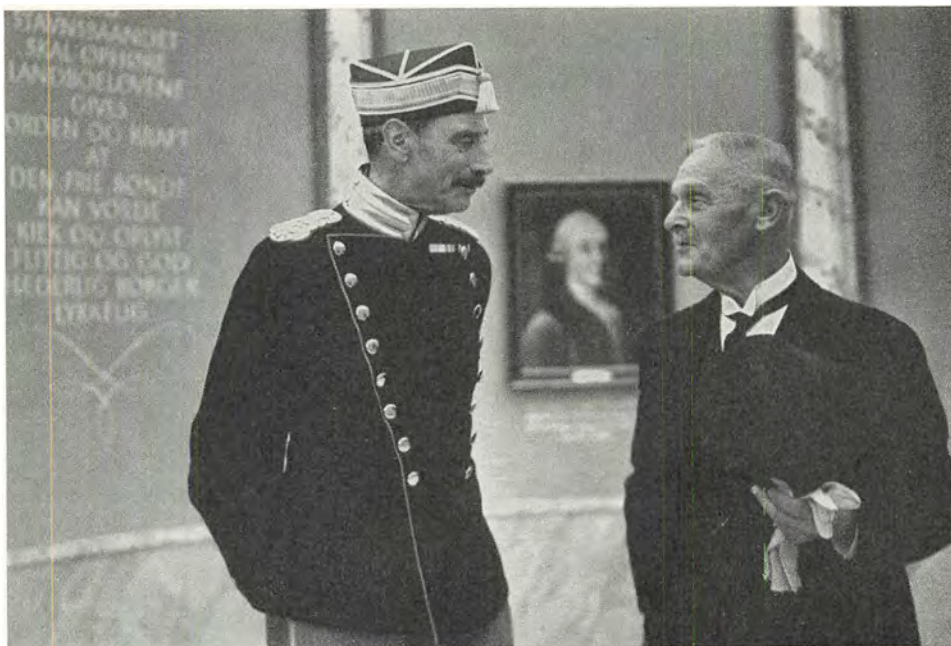
1914 6000 KR.

Enten 53 *kkg* SMØR
eller 70 *kkg* BACON
eller 108 *kkg* ÆG
eller 61 SLAGTEKØER
eller 37 STUDE

1937 11970 KR.

Hans Majestæt
Kongen
i Samtale med
Forpagter Sonne,
Fmd. for det
historiske
Udvalg.

Den historiske Landboudstilling *Ved Søren Alkærsig*

Denne var først tænkt i Stil med den historiske Landboudstilling 1888, som for en væsentlig Del bestod af fra hele Landet indsamlede Redskaber. Ved nøjere Overvejelse indsaa man imidlertid, at dels var en saadan Udstilling noget overflødig, da de gamle Agerbrugs- og Husholdningsredskaber ogsaa — for en stor Del ialtfald — var at se paa andre Afdelinger, og dels vilde Udstillingen, selv om man tog Landsbykort o. lign. med, ikke kunne give det, som her var Hensigten: *En Oversigt over Bondens økonomiske og sociale Frigørelse og Udvikling fra omkring 1788 til vore Dage.*

Det blev da besluttet, at man skulde søge at samle en Del af de herhen hørende *Forordninger, Dokumenter*, (Bylove, Hoveriindberetninger og Aftaler, Fæstebreve, Købekontrakter, Skøder, Tiendeaftaler og Tiendehandler, Gældsdokumenter, eventuelt Dagbøger og Breve), *Landsby- og Udskiftningskort*, *Bøger* (især den lange Række oplysende og polemiske Skrifter angaaende Bondens Kaar og Stilling, som udkom i sidste Halvdel af 18. Aarhundrede, men ogsaa senere herhen hørende Bøger og Blade af økonomisk, socialt, politisk eller religiøst Indhold). Endvidere en stor Mængde *oplysende Billeder og Portrætter*, især naturligvis af Foregangsmænd og Førere, men desuden et vidtspændende *Billedmateriale af alle Slags*, dels allerede foreliggende, dels, og for en meget stor Del, skabt til denne Udstilling: man havde her friere Hænder og kunde langt bedre og mere alsidig end ved Hjælp af Museumsgenstande give et Indtryk dels af gamle Tilstande, dels af senere Fremskridt. Endelig maatte der ogsaa udarbejdes en Mængde *Tabeller og statistiske Oversigter.*

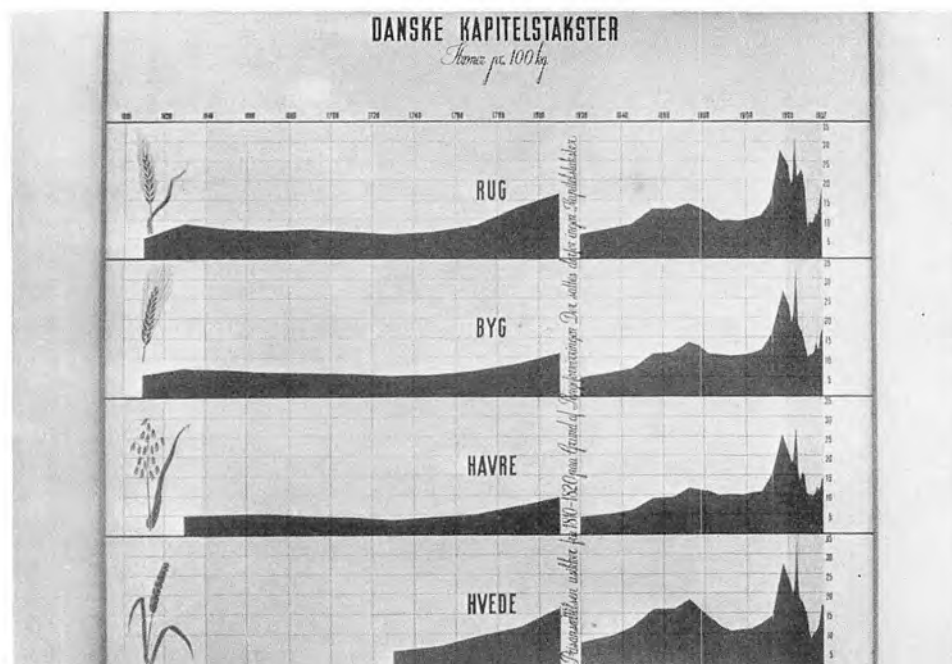
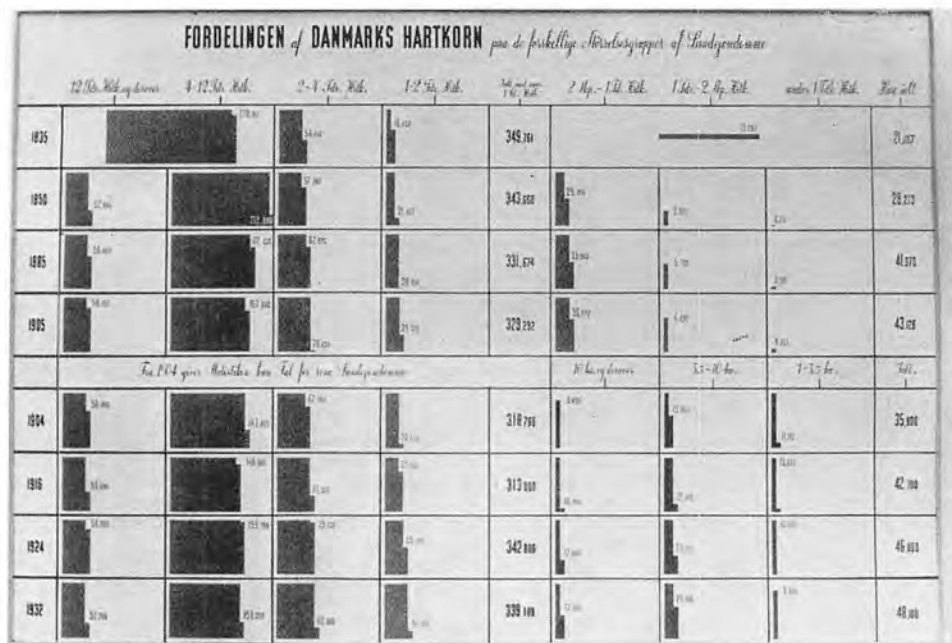
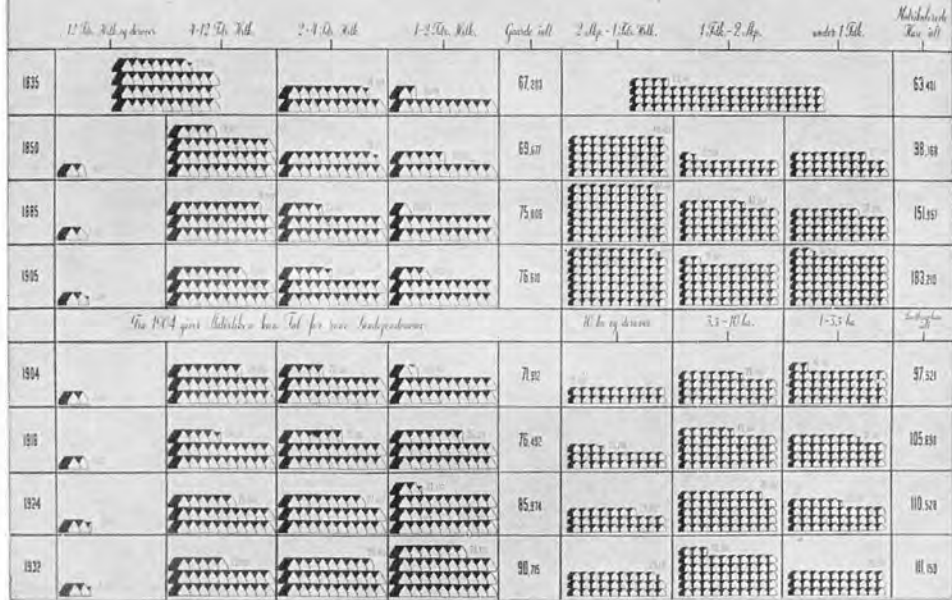

Fra Festsalen.

Da alt dette var paa Plads i det store Telts seks Rum, gjorde Udstillingen, efter mange kyndiges Skøn, ikke alene et godt og alsidigt, men ogsaa et hyggeligt Indtryk. Til det sidste bidrog ogsaa meget, at man havde vist Afdelingen den Velvilje at lægge baade »Loft« (meget tyndt Lærred paa tynde galvaniserede Traade) og Gulv, en ikke ringe ekstra Bekostning. Teltet viste sig iøvrigt tilstrækkelig rummeligt og tillige fra Arkitektens Side godt og praktisk indrettet. Især viste de i de forskellige Rum fremskudte Kulisser sig nyttige i mere end en Henseende, paa dem kunde der anbringes Kort og Billeder, og de kunde tillige lede Folkestrømmen paa passende Maade. Dog kneb det naturligvis her som alle vegne de to meget travle Søndage, men navnlig med Ordenen, fordi de tre ekstra Udgange, som jo kun var bestemt for Nødstilfælde, trods alle Forsøg ikke kunde holdes lukkede. Alt i alt var de Besøgende dog hensynsfulde, og mange var meget interesserede i de Forklaringer og Vejledninger, der blev givet. Mindst Fornøjelse havde vi maaske af den lille Tryksag: »Tekster til den historiske Afdeling«, det var knapt man vilde have den gratis (dog Drengene undtagne!), men Folk fik jo ogsaa mange Tryksager i de Dage og havde iøvrigt andet at tænke paa.

1. Hovedtræk af Udstillingens Indhold

Portrætmaterialet, som naturligvis maatte hentes mange Steder fra, dog især fra Landbrugsmuseet, det kgl. Bibliotek og Landbohøjskolen, var spredt over Rum A, B, C og E. Her var ikke alene tænkt paa Reformernes Banebrydere og Foregangsmænd, lige fra Abildgaard til Reventlow og Drewsen, men ogsaa paa Lederne videre frem i Tiden: De religiøse, politiske, økonomisk-tekniske og de organisatoriske som Peter Larsen, Ole Kirk, J. A. Hansen, Chr. Berg, N. J. Fjord, Peder Nielsen, Peter Bojsen,

Niels Kristensen, Anders Nielsen o. m. fl. — Det øvrige Billedmateriale faldt i to Grupper: *Det ældre*, som dels var Reproduktioner (f. Eks. Mindestøtterne og dels Malerier af *Rasmus Christiansen*, ca. 50, forestillende gamle Landbrugsforhold: Høstning, Tærskning, Bystævne, Byhyrde med Kvæget, Brygning og Bagnings o. s. v. Disse brogede og farverige Billeder virkede overordentlig oplivende og bidrog meget til at gøre Udstillingen festlig. Fire af dem var dog nye og malet specielt til Udstillingen: Stoktærskning, Kørning (med et særligt Apparat), Seglhøstning og Tiendeudtagning. Og *det yngre*, tegnet og malet af Arkitekten og hans Medhjælpere. Naar undtages de meget nydelige Kultegninger af gamle Bønderhuse øverst paa Væggen i Rum A og C (tegnet af Svend Hansen), var disse Billeder meget *moderne*. Det gælder ogsaa de to Landsbykort i Rum A og C. Da saadanne Billeder ikke tilstræber fuld Lighed eller rigtige Proportioner, men kun skal være skematiske og tydeliggørende bestemte Ting, saa har Tegneren meget frie Hænder, saa Billederne ofte bliver baade barokke og morsomme. Paa Landsbykortene kunde de enkelte Figurer godt være højere end Husene, Smeden f. Eks. fyldte forbløffende i Landskabet ved Siden af sin Smedie, ligesom ogsaa Præsten var halvt saa høj som Kirketaarnet, og paa den store og meget forskelligartede Billedgruppe i Rum E, der skulde illustrere Landbrugsministeriets Arbejde, saa man Dyr lægen (eller Konsulenten?) vippe Taget af Svinestien og Mejeriet for at se, om alt var i Orden. Meget morsomt virkede det ogsaa at se Laboratoriemanden ved sit Mikroskop og ved Siden af ham paa Gulvet et Par Kaniner og bag ham en Gedebuk; navnlig den sidste saa ud, som den stod og ventede paa, hvad Resultatet af Undersøgelsen vel kunde blive. Skønt der altsaa var en stor Modsætning til Stede mellem de almindelige Billeder og disse mere moderne, saa virkede de sidste dog slet ikke forstyrrende eller stødende, men tværtimod oplivende, navnlig ogsaa ved deres Farver, hvad der vel ogsaa var Meningen.

De udstillede *Bøger*, vel ialt ca. 600 Bind, tilhørte for Størstedelen Statskonsulent K. Hansens store Bogsamling, der er solgt til Ladelund Landbrugsskole, hvorfra vi velvilligst fik Bøgerne sendt. De fleste, nemlig den oplysende og polemiske Litteratur omkring Reformerne, var udstillet i et meget stort Skab paa indre Langvæg i Rum A. Her stod ogsaa i en lang Række alle de Forordninger, Love og Plakater, der afstedkom saa mægtige Ændringer i vort Lands Udvikling, som vel aldrig noget Lovarbejde før eller siden, lige fra Henrik Stampes Landbolove af 1769 til Husmandslovene 1899—1919. De sidste var dog, sammen med andre Bidrag til Husmændenes Historie, fremstillet i Rum E, og her var ogsaa udstillet en god Bogsamling fra Landbohøjskolen, indeholdende ældre og yngre Landbrugslitteratur. En stor Del af Forordningerne var, sammen med en Del meget gammel Almuelitteratur, laant paa det kgl. Bibliotek, enkelte Ting fra Rigsarkivet og Universitetsbiblioteket, ligesom ogsaa Det Kgl. Bibliotek havde fotograferet til Udstillingen Dele af de originale Dokumenter (fra Rigsarkivet), som ikke kunde udlaanes.

Af Landsby- og Udskiftningskortene var som anført to tegnet af Arkitekten og hans Medhjælpere, et før og et efter Udskiftningen. To meget store var udarbejdet paa Matrikelkontoret til Udstillingen, og Resten, fem ialt, laant fra Landbrugsmuseet.

De fremlagte Dokumenter var dels fra Lyngby Landbrugsmuseum, dels fra Gaard-

I det store Rum E var anbragt mange forskellige Ting, mest fra de sidste Aartier: *Landhusholdningsselskabet* havde sin Afdeling med Billeder af deres Mænd samt et Skab med en Del af de i den lange Tid siden 1769 uddelte Sølvbægere og Medaljer. *Husmandsforeningerne* havde sin Afdeling, ligeledes med Billeder og et Skab med Ærespræmier, som i Tidens Løb, det vil her sige den sidste Menneskealder, er uddelt til flittige og dygtige Smaabrugere. Her var ogsaa *Landbrugsministeriets* Udstilling, rigt illustreret, som foran berørt, af store instruktive Tegninger. Endvidere Landbohøjskolens før nævnte Bogudstilling; og endelig Billeder af de tre Kvinder (flere kunde ikke findes), som Tid efter anden har spillet en Rolle i Landbrugets Fremgang: Hanne Nielsen, Sofie Rostrup og Anine Hansen.

Over det 6. og sidste Rum F havde Landbrugsraadet disponeret. Henne til højre, naar man traadte ind, var ved Hjælp af et Verdenskort og elektriske Lysprikker, som kunde veksle efter de forskellige Varer ved at dreje paa en Knap, fremstillet de Handelscentre, hvor danske Landbrugsprodukter afsættes. Lige overfor var en meget instruktiv Fremstilling af de forskellige Tiders Fordeling af Befolkningen mellem Land og By, illustreret ved en Mængde Træfigurer.

Det kan tilføjes, at naar der trods knap Tid, 2½ Maaned, dog naaedes et ret godt Resultat, saa var det for det første, fordi Udvalget lod os — Medhjælpere, Arkitekt og hans Medarbejdere — have meget frie Hænder, og dernæst, at Samarbejdet mellem disse var saa godt. Det var en Fornøjelse at se det uopslidelige Humør, hvormed Tegneren Poul Sæbye tog fat paa de mangeartede og næsten endeløse Krav, der stilledes til ham, og ikke mindre at se det smukke Forhold mellem ham og hans unge dygtige Medarbejdere.

Den gamle Gaard fra Gevninge *Ved Museumsinspektør Jørgen Olrik*

Efter at det i Udvalget for Historie og Driftsøkonomi paa Forslag af Museumsinspektør Jørgen Olrik var blevet vedtaget at opføre en gammel Bondegård paa Udstillingsterrænet ved Bellahøj for saaledes at give de Besøgende et anskueligt Billede af den danske Bondes simple Bolig- og Levevilkaar ved Tiden for Stavnbaandets Løsning, og efter at Dansk Folkemuseum (Nationalmuseets III Afd.) havde modtaget en Bevilgning til dette Formaal, gik man i Gang med Arbejdet i Høsten 1937. Museet havde egentlig til dette Formaal ønsket at erhverve en gammel sjællandsk Gaard i Fakse Herred; men da der viste sig uforudsete Vanskeligheder ved Købet, opgav man denne Plan, og Museet stillede til Raadighed for Udstillingen det paa dets Frilandsafdeling ved Lyngby opmagasinerede Tømmer fra en gammel Fæstegaard under Lindholm Gods, der laa paa Gevninge Mark ved Roskilde, og som i sin Tid var skænket Museet af Baron von Plessen, Lindholm.

Gaarden var ved Udskiftningen 1787—88 flyttet ud fra Gevninge By (vest for Roskilde). Den fik paa Udstillingen en iøjnefaldende Plads paa et højtliggende Terræn over imod Frederikssundsvejen, i Nærheden af Udstillingens Vartegn. Den genopførtes efter Museumsinspektør, Arkitekt *Zangenbergs* Tegninger og Anvisninger. Medvirkende ved Genopførelsen var Frilandsmuseets Kustode *G. Teglbjærg*, der for ca. 10 Aar siden havde forestaaet Nedbrydningen af Gaarden, samt Muremester *Georg Jensen*, Lyngby, Malermester *Halfdan Sandøe*, Lyngby, og Tækkemand *H. O. Hansen*, Lillerød.

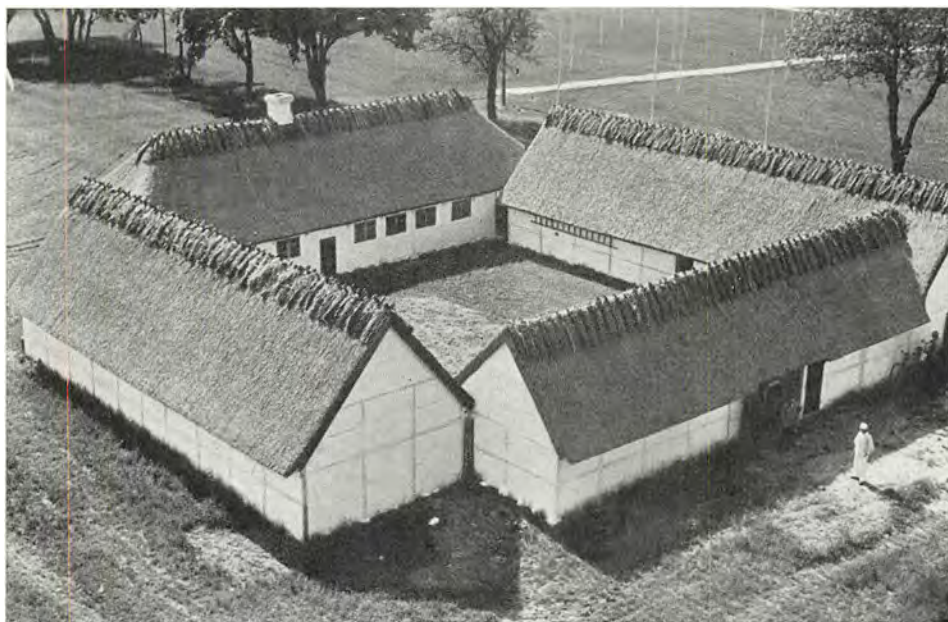
Gaarden bestod af fire Længer, hvoraf dog kun de to var helt sammenbyggede. Om Gaarden kan i det hele henvises til Arkitekt *Zangenbergs* Omtale af den i hans Afhandling: »Gamle Bøndergaarde og Huse i Københavns Amt« i Aarbog, udgivet af Historisk Samfund for Københavns Amt 1928. Byggemaaden var den ældre sjællandske: Bindingsværk med lerklinede Felter og Straatag; Tømmeret var efter sjællandsk Skik overhvidtet.

Lader, Loer og Kostald fandtes i Sidelængerne; i den smalle og uanselige Portlænge lige overfor Stuehuset fandtes Hestestald, Tørvehus m. m. Stuehuset havde afvalmede Gavle og indeholdt Bryggers, Skorstensfag med Køkken og Forstue (med Bagerovn skydende frem udenfor Husvæggen), Stue og Øverstestue. Stuelængen synes oprindelig at have haft Bislag, der dog ikke var blevet genopført ved Udflytningen. At der ikke var indskudt noget Mellemkammer mellem Stue og Øverstestue, som det ofte var Tilfældet i gamle sjællandske Gaarde, kunde tyde paa forholdsvis smaa og fattige Forhold. Stuelængen var noget ombygget i Aarene 1866—68; fra denne Tid stammede Stuens Paneler, og til Øverstestuen var samtidig lagt et Fag. Bryggerset havde Dør baade til Gaarden og til Haven; Forstuen vendte ud mod Gaarden, og Øverstestuen havde i Gavlen Dør ud mod Haven.

Gaarden var udstyret med gammelt Indbo. Landbrugsredskaber til Udlængerne var hovedsagelig udlaant fra Dansk Landbrugsmuseum. Indboet i Stuerne stammede overvejende dels fra Gaarden selv, dels fra den nærmeste Omegn. Dagligstuens Indbo var — bortset fra Langbordet — blevet fornyet 1857. Stueindretningen var den sædvanlige sjællandske med vægfast Bænk, Stolpeskab i Hjørnet ved Bordenden, Langbord og to Himmelsenge, samt et Par Stole. I Øverstestuen fandtes malede Klædekister og Dragkister samt en Skabsseng.

Gaarden vakte ualmindelig stor Interesse hos de Besøgende, der ofte maatte staa i lange Rækker og vente paa at komme ind i dens smaa Rum, der gav et levende Anskuelsesbillede af de simple Livsvilkaar, hvorunder den danske Bonde levede og arbejdede for 150 Aar siden.

Efter Udstillingens Afslutning blev Gaarden atter magasineret paa Frilandsmuseet, hvor den antagelig senere vil blive genopført.

Skoleudstillingen *Ved Lærer K. A. Kristensen, Karise*

Skolen var paa Jubilæumsudstillingen repræsenteret ved en gammel Landsbyskole, Ungdomsskolernes Telt og Bellahøjskolen. —

En uafbrudt Strøm af Mennesker gik i alle Udstillingsdagene gennem den gamle Skole fra St. Taarøje, bygget af Prins Karl, Vemmetofte 1719. Skolens beskedne Størrelse, 5 smaa Fag ialt, og dens Udstyr, til hvilket mange af de ældre nikkede genkendende, vakte stor Interesse. Skolen ligger den Dag i Dag i Taarøje i Stevns, og Stevns Museum og forskellige Stevnsboere havde derfor velvilligst laant Udstillingen de nødvendige gamle Ting til Montringen. Gennem en lille Forstue, der tillige tjente som Køkken og derfor var forsynet med et Ildsted i en aaben Skorsten, gammelt Kobbertøj, Trefod, Gryder, Pander, en mægtig Ildklemme, Trævægt, Lygte m. m., kom man ind i Skolestuen, kun to smaa Fag, men som alligevel skulde rumme 40 Elever. Skolens gamle Kateder, paa hvilket fandtes godt og ondt, en gammel Bibel, Jesper Brochmanns Huspostil og en Tamp, satte straks de besøgende 150 Aar tilbage i Tiden. Balles og Pontoppidans Lærebøger og Cramers Regnebog, alle fornemme Lærebøger i gamle Dage, fandtes derinde. Trægevæerne med paasatte Bajonetter vakte berettiget Munterhed. Gennem det sparsomt, men rigtigt udstyrede Spisekammer kom man ind i Skolemesterens eneste Stue, Vaanstuen. Denne var udstyret med Himmelseng, Bilæggerovn, Bord, Bænke, Rok og hvad der iøvrigt hørte til i et gammelt Skolemesterhjem.

Den gamle Skole var Danmarks Lærerforenings Bidrag til Jubilæumsudstillingen.

Da Københavns nyeste Kommuneskole er bygget paa Bellahøj, var det naturligt, at denne Skole indgik som Led i Planen for Jubilæet. Den blev velvilligt stillet til Disposi-

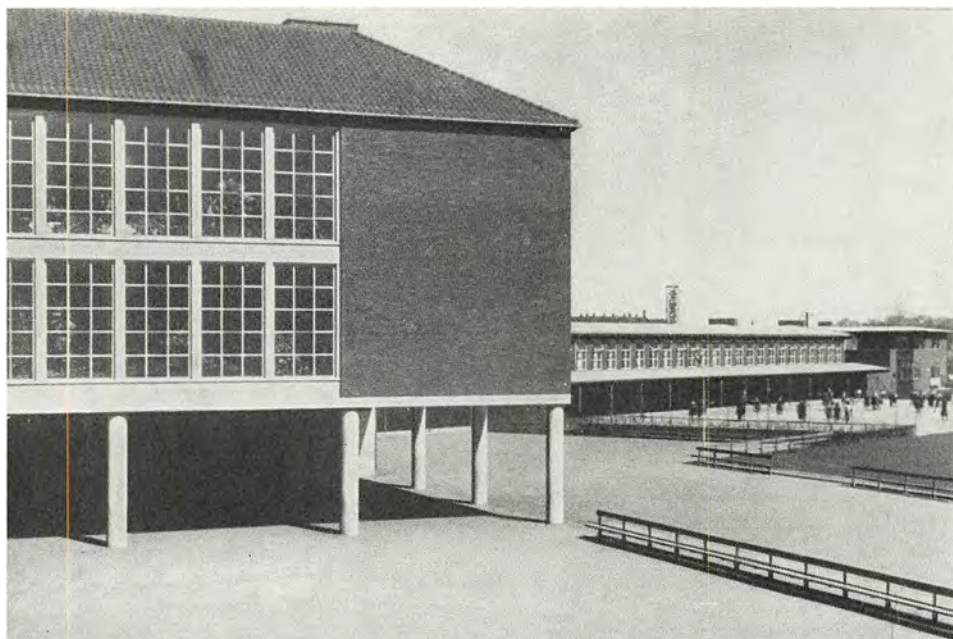

Den gamle Skole
fra St. Taarøje.

Interiør fra den gamle Skole.

Den ny Bellahøj Skole.

tion af Københavns Kommune, og den blev stærkt besøgt. Den meget smukke Skole danner en fortrinlig Ramme for et Skolearbejde i en Storby. Aulaen, Særlokalerne, de hygiejniske Foranstaltninger, Samlingerne, Stjernekammeret o. m. m. vakte udelte Beundring. Lysbilleder blev hele Dagen forevist, mange Firmaer havde udstillet Skolemateriel, saa de forskellige Skoleautoriteter havde rig Lejlighed til at se de Ting, der endnu savnes i de fleste Landsbyskoler, og som er af saa stor Værdi for Undervisningen. Der var sagkyndig Vejledning overalt. Fra Kunstakademiet havde unge Arkitekter udstillet fine Tegninger, der var af stor Værdi for de mange, som i disse Aar overvejer Forbedring af Skolevæsenet paa Landet. —

Paa Skoleudstillingen søgte man at vise, hvorledes Skolen var, hvorledes den er, og hvorledes den bør være for paa tilfredsstillende Maade fremdeles at kunne yde danske Børn og dansk Ungdom den Støtte, de med Rette kræver af den. —

De frie Ungdomsskolars Telt *Ved Forstander Ernst J. Borup*

Et særligt Skoleudvalg fik af Landbrugsudstillingen overdraget den Opgave at understrege Skolens og Oplysningsarbejdets Betydning for Bondestanden gennem de forløbne 150 Aar. Dette skete dels gennem en omfattende Udstilling for Folkeskolen paa Bellahøj-skolen, og dels gennem en særlig Udstilling, som omfattede de frie Ungdomsskoler: *Folkehøjskoler, Landbrugs- og Husholdningsskoler, samt Efterskoler og delvis Børneskolen.*

Da det ifølge Sagens Natur er vanskeligt direkte at udstille et Arbejde af aandelig Art, valgte man at belyse Ungdomsskolernes Virksomhed, dels gennem Billeder og dels gennem Foredrag om disse Skolars Særpræg og Betydning.

Paa Udstillingen rejstes et stort Telt (25×10 m) med hessianbeklædte Bræddevægge, udstyret som en Foredragssal paa en Højskole. Maleren *Troels Trier* smykkede Salen med et stort Maleri paa Endevæggen, symboliserende Højskolens Gerning, og med en Frise paa 14 Malerier, der skildrede Episoder af Bondestandens Udvikling fra Oldtiden til vore Dage. Under denne Frise var Salens Vægge beklædt med en tredobbelte Række af store, smukke Fotografier af saa godt som alle danske Højskoler, Landbrugsskoler og Husholdningsskoler, samt nogle Billeder fra Livet paa disse Skoler og fra Børneskoler, Efterskoler og Landbohøjskolen og desuden med et Par store Portrætter af Grundtvig og Kold. Hele denne enestaaende Samling Fotografier, ialt over 200, var optaget til Udstillingen af Fotograferne Holt og Madsen, København.

Om denne Udsmykning skrev »Højskolebladet«: Højskolesalen er festlig ved sit lette, hvide Loft, sine lyse Bænke og fremfor alt sine billedprydende Vægge. Ovenover de udmærkede Fotografier fra alle Ungdomsskolerne møder man Troels Triers smukke »Bondelandskab i Landskaber«, hvor det kulturelle Midtpunkt stadig skifter: Kæmpehøjen, Hjulploven, Fællesskabstidens Landsby, Gaardene efter Udskiftningen, Kornskuden, der sejler sin farlige Kurs mellem Englands Flag og Napoleons Skygge; saa Marken, der grundforbedres, den rige Kornvang, Heden, der brydes op, Mælkevognen paa Vej fra Mejeriet, en Husmandsrejse, Mælken kontrolleres, nye Smaabrug rejses, Selvbinderen kører, og tilsidst Genforeningen, Billedet af Kongeaen. Enkelt og stærkt taler det store Lærred

med Fremstillingen af Thors Kamp mod Midgaardsormen om den ærlige Aandens Kraft mod Fladpandetheden, der sætter sin Lid til Styrken i sin bugtede, uendelige Ormekrop. Et Motiv for alle Tider.»

Disse Billeder gjorde ikke blot Salen smuk og hyggelig, men udtrykte symbolsk, at bag Bondens almindelige Udviklingshistorie, som fremstilledes i Malerierne, gaar som en bred Understrøm det Skole- og Oplysningsarbejde, som Fotografierne skildrede. — I Salens Forrum fandtes en Række Portrætter af førende Mænd og Kvinder fra de forskellige Skoleformer, et Kort over Skolernes Beliggenhed, samt statistiske og billedmæssige Fremstillinger af Elevbesøget, oplysende Pjecer m. m.

Men dette Telt dannede ikke blot en smuk udstillingsmæssig Ramme. Det blev under Udstillingen fyldt med et tilsvarende Liv. En tusindtallig Skare af Udstillingsgæster gled hver Dag som en uafbrudt Strøm gennem Lokalet og fik gennem Billederne et Indtryk af Højskolebevægelsens Omfang og Betydning. To Gange daglig holdtes der Foredrag i Salen, hvor der blev givet en Række Oplysninger om Skolernes Historie, Arbejdsmaade og tillige et Indtryk af Aanden og Livet paa Skolerne.

Der var god Tilslutning til de fleste af Foredragene og flere Gange stopfuldt Hus. Møderne i Teltet lededes af Forstander *Ernst J. Borup*, Grundtvigs Hus, og Sangen, der paa højskolevis indledede og sluttede alle Foredragene, lededes af Forstander *Tormod Jørgensen*, København.

Skoleudvalgets Formand, Førstelærer *K. A. Kristensen*, Karise, havde særlig overladt Udvalgsmedlemmerne, Forstander *N. Bredkjær*, Tune, Forstanderinde Fru *Magdalene Lauridsen*, »Ankerthus«, Forstander *Tormod Jørgensen* og Forstander *Ernst J. Borup*.

København, at ordne denne Udstilling. Sidstnævnte havde forestaaet det egentlige Arrangement.

Udstillingens Budget var paa ca. 10.000 Kr. Fotografierne betaltes delvis af de paa-gældende Skoler, og desuden ydede Foreningen for Folkehøjskoler og Landbrugsskoler og Husholdningsskolernes Forening Tilskud. Der var almindelig Enighed om, at denne Særudstilling indgik som et smukt Led i Landbrugsudstillingen 1938.

Foredragene i De frie Ungdomsskolars Telt paa Landbrugsudstillingen

Lørdag den 18. Juni.

- Kl. 15. Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*: Ungdommens Dygtiggørelse.
- Kl. 17. Højskoleforstander *Hans Lund*, Rødding: Højskolen og Bondekulturen.

Søndag den 19. Juni.

- Kl. 11. Skoleinspektør *Hans Kyrre*, København: Folkeskolens Historie.
- Kl. 17. Højskoleforstander *Lars Bækhoj*, Ollerup: Folkehøjskolen og Genrejsningen efter 1864.

Tirsdag den 21. Juni.

- Kl. 11. Forstanderinde Frk. *E. Vestergaard*, Sorø: Hvad vi stræber efter at naa gennem Husholdningsskolernes Undervisning.
- Kl. 17. Friskolelærer *Jes Jessen*, Trunderup: Den danske Friskole.

Onsdag den 22. Juni.

- Kl. 11. Højskoleforstander *J. Th. Arnfred*, Askov: Højskolen og Bondestandens praktiske Fremskridt.
- Kl. 17. Landbrugsskoleforstander *J. K. Jensen*, Haslev: Landbrugsskolen i Dag.

Torsdag den 23. Juni.

- Kl. 11. Konsulent, Landbrugslærer *Johns. Dons Christensen*, Ladelund: Nutidens faglige Landbrugsoplysning udover Landbrugsskolen.
- Kl. 17. Højskoleforstander *Uffe Grosen*, Vallekilde: Højskolen og den folkelige Frihed.

Fredag den 24. Juni.

- Kl. 11. Førstelærer *K. A. Kristensen*, Karise: Landsbyskolen i Dag.
- Kl. 17. Forstander *A. Thyregaard*, Jebjerg: De frie Efterskoler.

Lørdag den 25. Juni.

- Kl. 11. Amtsskolekonsulent, Førstelærer *O. Hessilt*, Nr. Alslev: Aftenskolens Betydning for Landboudommens Dygtiggørelse.
- Kl. 17. Forstanderinde Frk. *Margrethe Pedersen*, Hadsten: Husholdningsskolernes Historie.

Søndag den 26. Juni.

- Kl. 11. Skoleinspektør *Oluf Egerod*, Bellahøjskolen, København: Folkeskolens sociale Opgaver.
 Kl. 17. Landbrugsskoleforstander *N. Bredkjær*, Tune: Landbrugsskolen i Forhold til Folkehøjskolen og Landbohøjskolen.

Bogudvalget *Ved Redaktør, cand. polit. A. Axelsen Drejer*

Ligesom en væsentlig Side ved »Landbrugsudstillingen 1938« i Almindelighed var at give Anledning til et Tilbageblik over Tiden siden 1788, saaledes maatte dette ganske naturligt give sig Udslag i, at der som ved andre lignende Lejligheder blev tilvejebragt og udgivet skriftlige Arbejder til Belysning af Emner med særlig Tilknytning til de Begivenheder og den Udvikling, som man fejrede Mindet om. Uanset allerede foreliggende værdifulde Arbejder specielt paa det landbrugs-historiske Omraade maatte man nære Ønsket om, at ogsaa vor Tids Synspunkter, bl. a. under Hensyn til Begivenheder og Resultater indtil Nutiden, nedfældedes i en Litteratur omkring Jubilæumsaaret 1938.

Betragtninger af denne Art medførte, at der indenfor det af Landbrugsudstillingen nedsatte Historisk-økonomiske Udvalg i Sommeren 1937 nedsattes et særligt Bogudvalg med det Formaal at varetage Udarbejdelse og Udgivelse af Bøger og Skrifter med Tilknytning til Landbruget og dets Udvikling siden Landboreformerne. Udvalget bestod af følgende: Redaktør *A. Axelsen Drejer* (Formand), Redaktør *N. Jørgensen*, »Dansk Landbrug«, Førstelærer *K. A. Kristensen*, Karise, Forstander *Hans Lund*, Rødding, og Professor *Albert Olsen*, København.

Varetagelse af den Udvalget givne Opgave, der samlede sig dels om en Paavisning af selve den historiske Udvikling og dels en Belysning af forskellige faglige Spørgsmaal og foreliggende Resultater i Nutidens Landbrug, resulterede i Udgivelsen af følgende Bøger, hvis Emner og Indhold kortelig kan resumeres som her:

Fridlev Skrubbeltrang: Den danske Bonde: Der gives heri et Rids af Bondestandens Historie — Gaardmænds, Husmænds og Landarbejderes Forhold — fra Stavnsbaandstiden til vore Dage. De første Afsnit har Tilknytning til Studier, som Forfatteren har foretaget gennem en Aarrække, og indeholder en Del nye Resultater, medens Tiden efter de store Landboreformer er skildret overvejende paa Grundlag af trykte Kilder. Hovedpersonen er selve Bondestanden, og den sociale Udviklingslinie er fremhævet mest. Hvad der findes af Navne og Data tjener i første Række til at belyse Standens Udvikling og ikke til særlig at fremhæve Enkeltpersoners Indsats — en Synsmaade, som Forfatteren med Rette har ment at være i god Overensstemmelse med danske Bønders Indstilling, ikke mindst i ældre Tid.

Axel Garde: Fra Fællesskab til Fællesskab. — Som det i Almindelighed var Formaalet ved denne Lejlighed bl. a. at paapege Udviklingslinien indenfor Landbefolkningen og Landbruget siden Slutningen af det 18. Aarhundrede, saaledes knytter sig ogsaa hertil naturligt en Belysning af mere almene, kulturelle Sider ved den danske Bondes Tilværelse og Karakter, som Forfatteren af denne Bog særlig har gjort til Genstand for

sit Arbejde. Bl. a. benyttes som Grundlag for en Belysning af denne Art en Gennemgang og Fremdragelse af forskellige foreliggende litterære Skildringer.

A. M. Sørensen: Fra Trællekaar til Friheds Gry. I denne Bog fortælles nogle Indtryk fra Strejftog i Litteraturen i og om det 18. Aarhundrede (Historie, Memoirer, Ordsprog og Digtning). Forfatteren har tegnet et Billede af Datidens Bonde og fulgt de Strømninger, hvis Endemaal var en Forbedring af Bondens Kaar. Tidens Tone er søgt fastholdt ved videst muligt at lade Tidens Mænd selv tale — for Letlæselighedens Skyld paa Nutidssprog. Ogsaa gennem disse Træk bidrages der paa en livlig og forstaaende Maade til Fremdragelse af Datidens Billede af Bonden.

Landbruget og dets Økonomi, som omfatter følgende Afhandlinger: *K. Raunkjær:* Landbruget og hans Bosted. — *N. Bredkjær:* Oplysning og Vejledning. *A. Axelsen Drejer:* Andelsbevægelsen indenfor dansk Landbrug. — *Per Algot Moltesen:* Landbrugets Ind- og Udførsel. — *Ivar Dokken:* Landbrugets Prisforhold. — *O. H. Larsen:* Landbrugets Driftsresultat.

Planteavlen i Danmark, som omfatter følgende Afhandlinger: *H. K. Olsen:* Arealets Benyttelse og Høstudbyttet. — *Karsten Iversen:* Jordens Grundforbedring og Gødskning. — *Axel Pedersen:* Landbrugets Planteavl. — *H. N. Frandsen:* Forædling, Fremavl og Forsøg med Sorter og Stammer med Landbrugsplanter. — *Niels Basse:* Landvinding. — *L. P. M. Larsen:* Offentlige Foranstaltninger til Planteavlens Fremme.

Husdyrbruget i Danmark, som omfatter følgende Afhandlinger: *J. C. Overgaard:* Husdyrproduktionens almindelige Udvikling, Forudsætning og Betydning i dansk Landbrug. — *L. Hansen Larsen:* Kvægavl og Kvægracer. — *L. P. Frederiksen:* Det danske Mejeribrug. — *K. M. Jensen, Johs. Jespersen og H. Ærsøe:* Svineavl og Flæskeproduktion. — *Johs. Jespersen:* Hesteavl og Hestehold i Danmark. — *W. A. Kock:* Fjerkræavl og Ægproduktionen i Danmark. — *V. Steensberg:* Landøkonomisk Forsøgs-laboratorium og Husdyrbrugsforsøgsvirksomheden i Danmark. — *H. Wenzel Eskedal:* Danmarks Kontrolforeninger.

Landbrugets Organisationer, som er udarbejdet af Fuldmægtig *A. F. Knudsen* og Landbrugskandidat, cand. polit. *M. Gormsen*, omfatter de forskellige Grene af Organisationsarbejdet og disses Tilblivelse og Udvikling i Tiden siden Landboreformerne.

De saaledes udgivne Bøger forelaa forud for selve Landbrugsudstillingen og var Genstand for Salg i dennes specielle Boghandel, ligesom et Salg samtidig organiseredes gennem Boghandlerne, idet Bogen blev overgivet i Kommission til Forlaget *Levin & Munksgaard*, København. Udover det Salg, som saaledes har fundet Sted og søges fortsat, er det Hensigten med disse Bøgers Udgivelse, at man i videst muligt Omfang vil søge dem afsat ved Partisalg gennem Foreninger, Skoler o. l. i Forbindelse med det almindelige faglige Oplysningsarbejde.

Billeder fra
Stavnsbaandsfilmen
„Kongen bød“ —

Filmsudvalget *Ved Forstander J. Petersen-Dalum*

Ved Filmsudvalgets første Møde i Marts Maaned 1937 blev forelagt et af *Th. P. Hejle* og *Bernhard Jensen* udarbejdet Manuskript til en historisk Film. Der var indenfor Udvalget Enighed om at anbefale Optagelse af denne Film, og det blev besluttet at søge Filmsoptagelsen afsluttet saa tidligt, at Filmen kunde faa Premiere i Marts Maaned 1938 og blive vist i Biografteatrene Landet over forud for selve Landbrugsudstillingen. Paa Ansøgning fra Institutionen »Dansk Kulturfilm« og Landbrugsraadet gav Finansministeriet paa Forhaand Tilsagn om, at Filmen vilde blive fritaget for Afgift til det offentlige. Et eventuelt Overskud ved Filmens Fremvisning tænktes anvendt til andre Kulturfilm i Overensstemmelse med »Dansk Kulturfilm«s Love.

Filmsselskabet »Nordisk Films Kompagni«, der i Samarbejde med »Dansk Kulturfilm« forestod Optagelserne, paatog sig at finansiere Fremstillingen af Filmen paa Grundlag af det udarbejdede Manuskript.

Th. P. Hejle beskriver i korte Træk Filmens Indhold saaledes:

Filmen begynder i en sjællandsk Landsby, fordi det som bekendt var paa Sjælland, Stavnsbaandets Virkninger mærkedes haardest.

Det skildres, hvorledes Bønderne hensynsløst jages fra deres Arbejde for at passe Herremandens Bedrift. Det er midt i Høstens Tid, og de maa tage Nattetimerne til Hjælp for at faa deres eget Korn bjerget. Dette giver Anledning til en Konflikt mellem en ung Bondekarl og Ridefogden. Og vi oplever et Gran af den Raahed, Bønderne saaledes kunde komme ud for, og ser, hvorledes Ungdommen nødvendigvis maatte gaa til Grunde under de haabløse Trællekaar, hvor Militærordningens Stavnsbaand kvalte enhver Spire til personligt Initiativ og Fremdrift, mens det, der ikke blev knægtet, uvægerligt gik i Bløde i Fællesskabets Sump.

Et Kærlighedsforhold mellem den unge Bondekarl og Naboens Datter bidrager til at skabe det personlige Perspektiv.

Paa Baggrund af disse Landsbyskildringer fremtræder da det berømte Møde mellem Kronprins Frederik og Grev Reventlow, som slutter med, at Kronprinsen giver Ordre til Landbokommissionens Nedsættelse. Man ser Landbokommissionen i Arbejde ved Forhandlingsbordet, afbrudt af Billeder ude fra Landsbyen, hvor en haard Vinter er ved helt at tage Modet fra de fattige Bønder, der nu dobbelt maa lide under, at de ikke fik Lov til at passe Jord og Avling, mens Tid var.

Man ser den sindssyge Konge underskrive Forordningen om Stavnsbaandets Ophevelse og dens Oplæsning i Landsbykirken, hvor kun de færreste forstaar, hvad det hele betyder.

Endvidere faar man et Indblik i Udskiftningens Forhold, oplever Uviljen mod at bryde det gamle Bysamfund, parret med Angsten for at rykke ud i Udmarkens Øde, og endelig Overgangen fra Fæster til Selvejer og herunder den nyoprettede

Kreditkasses Virkninger. Filmen slutter med, at den unge Bonde, som vi har fulgt fra første Færd, som fri Mand og Selvejer tilsaar sin Jord, mens Napoleonskrigene omspænder den øvrige Verden. Snart skulde Uvejret ogsaa drage ind over Danmark, men forinden dette sker, har Filmen sluttet sin Skildring.

Filmen, hvis Titel blev »Kongen bød —«, fik Premiere i Paladsteatret i København den 16. Marts 1938. Dagen før vistest Filmen, som omtalt Side 135, i samme Biografteater ved en Præsentationsforestilling for en særlig indbudt Forsamling.

Filmen „Træk af dansk Landbrug“

Landbrugsudstillingen modtog efter Ansøgning en Bevilling paa Kr. 5.000 fra Laurits Andersens Fond til Fremstilling af en Film, visende det danske Landbrugs Samarbejde og Samhørighed med de øvrige Erhverv.

Filmsudvalget lod fremstille en Smalfilm efter følgende Hovedretningslinje:

Indledning:

Indledende Ord om Landbruget som ældste Erhverv, understøttet af et meget forskelligartet Billedmateriale, der viser Scener fra Landbrugsvirksomheder Aaret rundt.

1. Landbrugets nuværende Alsidighed belyses i Tekst og Billeder, idet der for de enkelte Produkters Vedkommende tages Udgangspunkt fra Arbejdet i det praktiske Landbrug (Jordbearbejdning, Saaning, Afgrødernes Behandling, Høstning o. s. v.). Herfra føres Linien videre i to Forgreninger: Planteavlsprodukternes Anvendelse i a) Husdyrbrugsproduktionen og b) Industrien.

I Tilslutning til Skildringen af det praktiske Arbejde i Landbruget vises Importen af Raastoffer til Landbruget og de industrielle Virksomheder, der leverer Produktionsmidler til Landbruget:

Import af Kul, Jern, Olier m. m.

Foderstofimport.

Import af Gødningstoffer.

Fremstilling af Landbrugets Redskaber og Maskiner.

2. Benyttelsen af hjemmeavlet Foder til Produktion af Kød, Smør, Flæsk og Æg vises, ligesom Landbrugets Eksport af disse Varer belyses ved grafiske Fremstillinger og Billeder.
3. Ved at følge de enkelte Planteavlsprodukter gennem forskellige Industrivirksomheder anskueliggøres Landbrugets og Industriens Samarbejde paa følgende Omraader:

Korn — Møllerivirksomhed — Bageri — Brødfabrik.

Korn — Ølindustrien.

Kartofler — Kartoffelindustrien.

Kartofler — Spritfabrikationen.

Sukkerroer — Sukkerfabrikationen.

4. Transport og Udskibning af Landbrugsvarer og levende Dyr.

5. Statistiske Oplysninger om Landbrugets Eksport med samtidig grafisk Angivelse af Varernes Mængde og Værdi. Oplysninger om Eksportens arbejdsskabende Betydning.

Slutning.

Billeder til Belysning af Anvendelsen af Landbrugets Eksportoverskud til Import af Raastoffer og Færdigvarer. En Understregning af Landbrugserhvervets Betydning for hele Landet.

Filmen er fremstillet som 16 mm Stum-Smalfilm — ca. 300 m lang. Til Filmen er benyttet nedkopieret Materiale fra en omfattende Række forhaandenværende Film, suppleret med en Del Nyoptagelser, især fra Landbrugsmaskinindustrien.

I Dagene 17.—26. Juni 1938 blev Filmen vist 64 Gange paa Landbrugsudstillingen 1938.

Filmsfremvisning i Udstillingsdagene

I Bellahøjsskolen blev i Udstillingstiden indrettet 3 Lokaler til Fremvisning af Smalfilm. Foruden forannævnte Film »Træk af dansk Landbrug«, vistes her 20 andre korte Smalfilm i en kontinuerlig Forestilling daglig fra Kl. 14—18.

Radioudvalget *Ved Forstander N. Bredkjær*

Den store Mindefest og Jubilæumsudstilling blev ikke alene præget af Forbindelsen med de historiske Begivenheder tilbage i Tiden, men ligesaa stærkt netop af den Maade, Nutiden evnede at anskueliggøre dette paa.

Derfor benyttedes ogsaa Radioen, vor Tids særprægede Oplysnings- og Meddelelsesmiddel, baade forud og under Udstillingen og Mindefesterne. — Allerede efter Nytaar 1938 indledede Statsradiofonien Udsendelsen af en Serie historiske Foredrag og Hørspil med Emner fra Stavnsbaands- og Reformtiden i forrige Aarhundrede.

Ved Samarbejde mellem Statsradiofonien, Pressens Radioavis, Udstillingens Radioudvalg og Udstillingens Pressesekretariat udsendtes fra 1. Maj indtil Udstillingens Aabning korte Foredrag af eller Interviews med nogle af Udstillingens ledende Personligheder, hvorved Offentligheden forberedtes paa, hvad den store Udstilling og de festlige Tildragelser vilde omfatte. En Liste over Udsendelserne findes Side 171.

I selve Udstillingstiden sendtes daglige Transmissioner eller Reportager, saaledes af Aabningshøjtideligheden med Dyrenes stolte Parade; fra de store Fester den 20. Juni i Københavns Raadhus, ved Frihedsstøtten og paa selve Udstillingspladsen — fra St. Hans Aftens Baalet, Friluftsskuespillet, Udstillingens Afslutning, samt iøvrigt, naar Lejlighed var til det, fra Specialudstillingerne og andre af de mangeartede Festtildragelser og Optrin.

Gennem Radioen droges hele det danske Folk med ind i Festrytmen om det store 150 Aars Minde.

Udvalget for Biblioteksvæsen *Ved Bibliotekar Max Lobedanz*

Udvalget fremsatte fra først af den Tanke at opføre en saakaldt Sognegaard paa Udstillingen, hvad der medførte Bygningen af den Skole- og Ungdomsgaard, hvor Biblioteksudstillingen fik sit Lokale. Da dette imidlertid ikke var stort nok til at rumme den oprindeligt planlagte Udstilling, maatte man nøjes med her at indrette et arbejdende Sognebibliotek, medens en Udstilling af ældre Bøger fik Plads indenfor den historiske Udstillings Rammer.

Chefen for Københavns Kommunebiblioteker, Stadsbibliotekar *J. Aarsbo*, paatog sig Indretningen af dette Sognebibliotek. Lokalet, der var til Raadighed, og som var ca. 45 m² stort, var godt placeret i Bygningen, stort og lyst med rigelig Vægplads. Inventaret var naturfarvet, cellulosebehandlet Egetræ. Det omfattede 10 Reoler, hver paa 6 Hylder foruden en særlig Reol til Tidsskrifter, 3 Borde med 12 Siddepladser og et Skrivebord til Bibliotekaren. Den udstillede Bogsamling var paa 825 Bind. Heraf var de ca. 225 Haandbøger, ca. 250 Skønlitteratur og Resten Faglitteratur, især Landbrugslitteratur. Hertil hørte et Kartotek-Katalog med faglig Inddeling og komplet Forfatterfortegnelse tilligemed Emnekort og Titelkort. Paa en Kardekstavle var der Fortegnelse over Tidsskrifterne (landbrugsfaglige og blandede), ialt 12, og de fremlagte Aviser (Hovedstadsbladene og et Par Provinsaviser). Endelig var der fremstillet et Par Klassebogsæt og i Skolelæsestuen desuden 300 Bind Børnebøger.

Man kan regne med, at mindst 50.000 Udstillingsgæster har besøgt Biblioteket, deriblandt adskillige Udlændinge og mange Sogneraadsmlemmer, Lærere og Medlemmer af det lokale Biblioteks Bestyrelse, der ønskede udførlig Besked om Inventarets og Bøgernes Priser, Biblioteksvæsenets Organisation o. s. v. Der er ingen Tvivl om, at dette Mønster-Sognebibliotek faldt i alles Smag, og at det har været en meget virksom Propaganda i Kampen mod de saakaldte biblioteksløse Sogne, hvis Tal jo er dalende, men endnu alt for store.

En anden vigtig Opgave for Udvalget var Fremstillingen af et Standardkatalog over Landbrugets litterære Hjælpemidler. Man valgte her at udgive den paa Udstillingen fremlagte Bog »Dansk Landbrugslitteratur i Udvalg«. Arbejdet hermed paatog Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Bibliotek sig, og den blev udarbejdet af Bibliotekarerne ved dette Bibliotek, *Max Lobedanz* og *Aksel Milthers*, efter følgende Retningslinier: Bogen skulde rumme den danske Litteratur, der er Brug for i praktisk dagligt Arbejde. I det væsentlige er kun Bøger fra den sidste halve Snes Aar taget med og af Tidsskrifter kun de, der stadig udkommer. Paa historiske Omraader og paa Omraader, hvor nyere Arbejder ikke foreligger, er man dog gaaet længere tilbage i Tiden. For den endnu ældre Tids Vedkommende har Aksel Milthers udarbejdet en Oversigt, der giver Hovedtrækkene i den ældre Litteraturs Historie. Ved den systematiske Inddeling af Stoffet har man i det væsentlige holdt sig til den ved Folkebibliotekerne brugte Decimalklassedeling med enkelte selvstændige Underdelinger. Kataloget er paa 90 Sider og omfatter ca. 1200 Titler paa Bøger og Tidsskrifter, Bogen er blevet hilst Velkommen især i Bibliotekskredse, hvor den udfylder et længe næret Savn, og hvorfra der er udtrykt Ønske om, at den maa blive ført up to date og udgivet paany med 3—4 Aars Mellemrum.

Med disse to Resultater af Udvalgets Virksomhed maa der siges at være gjort et værdifuldt Arbejde til Fremme af Bogbenyttelsen i Landbostanden og hos dens faglige Medarbejdere.

Friluftsscenen paa Bellahøj *Ved Direktør Thomas P. Hejle*

I Traad med Udviklingen, der i de senere Aar har givet Friluftsskuespillet en frem-skudt Plads inden for den til Ungskuerne knyttede Underholdning, fik ogsaa Landbrugsudstillingen 1938 sine Friluftsspil. Udstillingens Varighed og den Tilstrømning, det hele storstilede Arrangement var lagt an paa, gjorde det nødvendigt at skabe anderledes faste Rammer om disse, end man ellers plejer. Der maatte bygges et komplet Friluftsteater med Plads til ca. 5.000 Mennesker og med fuldstændig Sceneindretning, saaledes at man i enhver Henseende kunde betjene Publikum paa bedste Maade og for en Entrépris, alle kunde overkomme.

Til at varetage denne Underholdning nedsattes et Udvalg, bestaaende af følgende Medlemmer: Direktør *Thomas P. Hejle*, Formand, Forstander *Hans Lund*, Næstformand, Landbrugslærer *P. N. Gaardmand*, Sekretær *J. K. Haugaard*, Husmand *P. Langeland*, Statsskovrider *Poul Lorenzen*, Skuespiller ved Det kongelige Teater *Svend Methling*, Forstander *Johs. Petersen-Dalum* og mag. scient. *Jens Rosenkjær*. Det fik Navnet »Hjem-

Niels Bukh Gymnasternes
Fane, under hvilken
Dansk Gymnastik har
høstet Hæder og Ære.

stavnssudvalget», hvormed der allerede var sagt, at man ikke blot skulde tilstræbe en god Underholdning, som kunde danne en festlig Afslutning paa et Besøg paa Udstillingen, men at den ogsaa i intimere Forstand skulde være paa Linie med Udstillingens bærende Idé og give Udtryk for det Folkesind, der igennem de 150 Aar havde været Grundlaget for den Indsats, som har skabt det danske Landbrugs høje Standard, saaledes som det udtryktes igennem hver enkelt Detaille i den mægtige Udstilling.

»Mennesket er kun sig selv, naar det leger«, har en stor Digter sagt. Naar Dagens Slid er forbi, og man hengiver sig til Dansen, Sangen og Musikken eller anden befriende Idræt, da kastes alle Hemninger bort, og Sindet aander befriet ud i Glæden ved at være til og bæres af de dybe Kræfter, som binder Menneskene sammen. Her er det, nogle af de blivende Værdier skabes, som giver hver enkelt Egn sit Præg. Her er en af de Kilder, hvor Ung og Gammel igennem Aarhundreder har hentet Fornøjelse og Kraft til at bøje Nakken eller sprænge Aaget — Inspiration til at løfte i Flok, til i Fællesskab at arbejde mod Maalet, som den enkelte blot kunde drømme om.

Programmet for Friluftsspillene kom derefter til at bestaa af to Hovedafdelinger: et Skuespil, som skulde skildre den historiske Udvikling fra Tiden omkring de store Bonde-reformer og nær op til vore Dage — og saa Hjemstavnsoptrin: Folkedans, Gymnastik og folkelig Musik fra forskellige Egne af Landet.

Skuespillet tilvejebragtes gennem en Konkurrence, hvortil der udsattes 2 Præmier paa henholdsvis Kr. 3.000 og Kr. 2.000. Førstepræmien tilfaldt *Fredrik Nygaard* for Skuespillet »*Ske Bonden hans Ret*«, medens Andenpræmien deltes mellem Forfatterne Lektor, Dr. phil. Henrik Ussing, Sorø, og Førstelærer C. J. Andersen, Vester Sottrup, for Skuespillene »Paa Trolleborg« og »Gry«.

»*Ske Bonden hans Ret*«, hvis Titel er en Verslinie af Jens Baggesens Digt, som frem-siges i Stykket, er en Række hastige Sketches af Hovedbegivenheder og førende Skikkelser fra de store Bondereformers Tid, sammenkædet ved en enkel Handling, hvori et ungt Par, Niels og Elsebet, er Hovedpersonerne, og Stykket slutter med en Opmarch af historiske Personer og symbolske Skikkelser, der drager over Scenen som et Mindernes Tog fra de 150 Aar, som Forfatteren havde sat sig til Opgave at skildre.

Forestillingen blev vel modtaget, hvad der ikke mindst fremgaar deraf, at Frilufts-teatret i de 9 Aftener og 10 Eftermiddage, Vejret gjorde det muligt at spille, blev besøgt af ca. 50.000 Mennesker, og det maa her erindres, at alle Aftenerne, med Undtagelse af et Par, var ublide, naar det gjaldt at sidde stille i fri Luft og se paa Komedie.

Det gode Resultat skyldtes ikke blot Forfatteren og Skuespillerne, som var rekrut-teret fra de forskellige københavnske Teatre, men i ganske særlig Grad Sceneinstruktøren,

Svend Methling fra Det kongelige Teater, som havde forstaaet at stemme Optrinene smukt sammen med de skønne Naturomgivelser til en ægte dansk Stemning.

Programmets anden Del, Hjemstavnsoptrinene, bestod dels af en ganske kort Overture til Skuespillet og dels af selvstændige Forestillinger i Eftermiddagstimerne fra Kl. 16.

Indledningen gaves af »*De fynske Musikanter*«, som opførte Kompositioner af Haydn, Bee-hoven, Kuhlau, Grieg, Johan Svendsen og Carl Nielsen. »*De fynske Musikanter*« indtog saaledes en Særstilling inden for Programmet ved ikke i egentlig Forstand at give Udtryk for den primitive Kunst, men Orkestret er et straalende Eksempel paa, hvilken Rigdom der kan komme ud af, at Musikelskere af alle Fag og Samfundslag sætter en alvorlig Stræben ind paa at dyrke Musikken i de Timer, deres daglige Arbejde levner dem, og »*De fynske Musikanter*« var saaledes trods Undtagelsen selvskrevne til at indlede Hjemstavnsoptrinene.

Den næste Dag gav 200 *sønderjydske Piger* et henrivende Udtryk for den frie Gymnastik, saaledes som Ungdommen rundt omkring i vort Land af egen Drift dyrker den, et værdigt Sideestykke til de *Niels Bukh'ske* Gymnasters verdensberømte Mønstergymnastik, som ved en senere Lejlighed henrykte det mægtige Publikum, der havde fyldt Teatret til sidste Plads.

Folkedansene indledes af »*Foreningen til Folkedansens Fremme*«, som ikke blot er vor ældste Folkedanserforening, men desuden ved sine Indsamlinger og Publikationer af de gamle Danses Musik og Beskrivelse har vakt Interesse langt ud over Landets Grænser.

De efterfulgtes af »*Præstø Amts Folkedansere*«, et af de smukkeste Udtryk for dansk

Folkedansen paa
Friluftsscenen.

Almuekultur, skabt af Præstøegnens Ungdom under Ledelse af de to Søstre, Fru Elisabeth Andersen og Fru Elva Jørgensen.

København gav sit Bidrag gennem »Københavns Højskoleforenings Folkedansere«, som har gjort og stadig gør en stor Indsats for at samle Københavns Ungdom om disse gamle Kulturværdier.

Det mere specielle Udtryk for Folkedansen gav »Menuetdanserne fra Bjerregrav«, som har bevaret en af vore ældste Folkedanse, Almumenuetten, ren og uforfalsket op i vore Dage. Det var lutter ældre Mennesker fra Bjerregrav, der dansede til Bjerregravsspilleren Kræn Lassens Violin, og havde man paa Forhaand kunnet nære sine Tvivl om, hvordan det vilde gaa med en saa lille spinkel Repræsentation for Dans og Musik i det mægtige Friluftsteater, saa gjorde Bjerregravdanserne enhver Frygt til Skamme. Det viste sig her som altid, at det virkelig ægte og levende har en uimodstaaelig Magt til at gribe Mennesker af den mest forskelligartede Indstilling. De gjorde stormende Lykke.

Det samme var Tilfældet, da *Sønderhoningerne* dansede de gamle Fanødanse: Sønderhoningdansen og Brudedansen, iført de skønne, originale Dragter.

Færingedansen, den ældste Dans i Europa, den eneste, som kan føres direkte tilbage til Middelalderen og saaledes er et tro Billede af Folkevisetiden, opførtes af et halvt Hundrede Børn og Unge fra Færøerne. Desværre blev deres Optræden i høj Grad generet af Regnbyger, saaledes at ikke nær nok fik Lejlighed til at se dem.

Sidst paa Programmet stod *Grønlænderne*, der under Ledelse af Chr. Balle sang og dansede i deres skønne Dragter og naturligvis havde samlet et mægtigt Publikum. Folke-musik i samme Forstand som de andre, vi har nævnt, har Grønlænderne jo ikke, da

deres eneste oprindelige Musikinstrument var Trommen, men det var derfor ikke mindre interessant at se, hvorledes andre Landes folkelige Toner klinger igen fra Grønland med den ejendommelige Klang, det i Virkeligheden musikalske Folk har givet dem af sit eget. Især interesserede den grønlandske Komponist Jonathan Petersens og Digteren Henrik Lunds Sang, »Nunarput« (Vort Land), som Grønlænderne regner for deres Nationalsang.

Folkemusikken repræsenteredes af »*De Fredericia Spillemænd*« og *Jens Frederiksen og hans Sønner*. »*De Fredericia Spillemænd*« lededes af Telegrafbestyrer *Svend Jørgensen*, som ubestridt er Folkemusikens første Mand. Som udøvende Musiker har han afluret de gamle Landsbyspillemænd saa mange af deres Ejendommeligheder og Finesser, at ogsaa hans Gengivelse af den gamle Musik er mestergyldig.

Jens Frederiksen har spillet til Legestue og Bryllup hele sit Liv og er med sine 84 Aar rodfæstet i den ældgamle Spillemandstradition, som han har givet i Arv til sine 8 Sønner, der med ham udgør Orkestret. De spillede Bryllupsmarch, Vals, Halvfemtetur og Rundt Firtur. Rytmen, Melodien, Danseglæden kom rigtig til deres Ret i deres gamle, himmerlandske Danse.

Det lykkedes virkelig i disse Hjemstavnsoptrin at skabe værdige Udtryk for de rige, folkelige Kulturværdier, som gennem Aarhundreder har udviklet sig og stadig lever rundt omkring i vort Land, og dette skyldtes først og fremmest, at en af vore betydeligste Eksperter paa dette Omraade, Statsskovrider *Poul Lorenzen*, havde paataget sig Ledelsen. Han forstod at meddele Publikum, selv dem, der paa Forhaand var ganske fremmede over for det hele, noget af den glødende Interesse, hvormed han igennem en Menneskealder har dyrket Hjemstavnskunsten. Takket være hans ildnende Introduktioner og Forklaringer til Dansene var der adskillige, der blev inspirerede til at starte eller genrejse lignende kulturelle Bestræbelser i Egne, hvor de er sygnet hen.

Opvisningerne i Forevisningsringen Ved Generalsekretær Marks-Jørgensen

Fra første Færd blev det fastslaaet, at Bellahøj skulde være en *Udstilling*, at alt, hvad der kunde falde ind under Betegnelsen »Gøgl«, derfor skulde være bandlyst, og at alle Opvisninger, selv af letteste Art, skulde være præget af Udstillingens Aand og virke i dens Tjeneste. Hermed var al Underholdning begrænset til at skulle finde Sted paa Fri-luftsscenen og i Ringen og alle egentlige Opvisninger og Præsentationer i Ringen.

Ja — Landbrugsudstilling eller Dyrskue; det er og bliver dog RINGEN, der er det centrale Punkt, udenom hvilket alle Specialudstillingerne grupperes. Her, paa det store, ovale Grønsvær, foregaar Aabningshøjtideligheden; her samles man til de Festligheder, der er knyttet til Udstillingen; her foregaar de Masseopvisninger, der giver det titusindtallige Publikum de store og afgørende Indtryk af Udstillingens Totalitet, og her siges endelig, paa Udstillingens sidste Dag, Afskedens og Takkens Ord til Medarbejdere og Gæster.

Hvem vil nogensinde glemme den 18. Juni, da Hans Majestæt Kongen aabnede Udstillingen og egenhændigt uddelte sine Ærespræmier i Overværelse af Corps Diplomatique, Regerings- og Rigsdagsmedlemmer, Repræsentanter for alle Erhvervsgrene og talrige Gæster fra alle europæiske Lande, medens Folkets spontane Jubel slog ham imøde? Hvem

vil nogensinde glemme Gymnastikstævnerne den 22. og 24. Juni, hvor 2.300 Børn paa een Gang var i Ringen? Hvem vil nogensinde glemme den ganske vist kølige, men alligevel saa herlige Midsommerfest, da Lurerne gjaldede, og Faklerne blafrede, da de Titusinder af Stemmer hævede sig i brusende Kor, og da Frigørelsessymbolet hævede sig op over de glødende Æmmer, hvori Slavesymbolets sidste Rester fortæredes? Og hvem vil nogensinde glemme den milde, blaanende Sommeraften den 26. Juni, da Udstillingens Formand i varme og hjertelige Ord tolkede sin og Præsidiets Tak til Publikum, til Udstillerne og til den Stab af Medarbejdere, der under Generalsekretær *Høgibro Holms* Kommando havde ført Udstillingen programmæssigt igennem og gjort den til en saa stor Sukces?

Disse Ringens Hovedbegivenheder arrangeredes dog ikke af det egentlige Ringudvalg. Dettes Opgave var at forme og gennemføre de daglige Opvisninger og Præsentationer udenom disse Hovedbegivenheder, og da i første Række Massefremsstillingerne af de udstillede Dyr. Dette særlige Arrangement forestodes af to Specialister indenfor Udvalget, og man har Lov til at sige, at Arrangementet var fortrinligt. Den sindrige Sløjfeformation, som bevirkede, at baade Ind- og Udmarche gik glat for sig, og hvert eneste af Dyrene kom til sin Ret, bør afgjort være Mønsteret for fremtidige Opvisninger af denne Art.

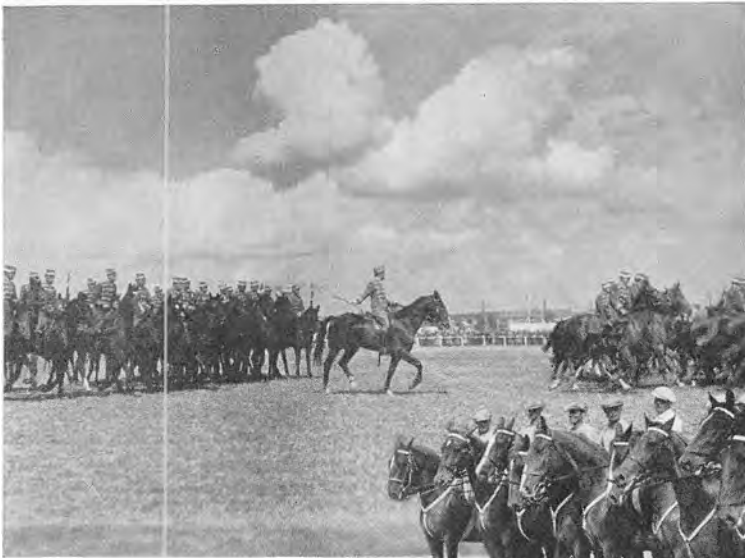
Men ogsaa paa anden Maade vistes de udstillede Dyr i Ringen. I Forstaaelse af, hvor vigtigt det er at kunne mønstre og præsentere en Hest korrekt, havde Hesteudvalget ladet udsætte Mønstringspræmier til de bedste Vogtere, og som et Led i Ringopvisningerne indgik derfor en Række instruktive Mønstringsdemonstrationer, hvor de præmierede Vogtere maatte vise deres Færdighed.

I det hele taget var det naturligvis Hestene, der i Ordets bogstavelige Forstand bar og trak de daglige Opvisninger, og paa en eneste Undtagelse nær var der vel ikke den Arbejdsfunktion, der ikke blev demonstreret. Undtagelsen var Væddeløb som saadanne, idet Udvalget fra først af var paa det rene med, at Hestevæddeløb udenfor regulære Væddeløbsbaner er en afgjort Uting. Særlig interessant — omend næppe for det store Publikum — var de tre Dages Maximal-Trækkraftprøver med den fra Tyskland velvilligst udlaante Dynamometervogn. Man tilsigtede her at give Stødet til en mere rationel Udformning af Dyrskue-Kraftprøverne, og Hensigten blev opnaaet; thi kan man end diskutere den her anvendte Metodes Brugbarhed, saa er Spørgsmaalet nu blevet rejst, og mange Kræfter er i Arbejde for at naa et Resultat.

En virkelig Kolossal demonstration af, hvorledes Hesten endnu udfylder en betydningsfuld Plads i Nærtrafiken, fik man paa de to Søndage, hvor 70 Arbejdskøretøjer, fra den firspændige Flyttevogn til Grønthandlerens Enspænder, rullede ind i Ringen og imponerede ved sin brogede Mangfoldighed. Mere stilfuld var paa sin Vis naturligvis Præsentationskørslerne med Luksusvogne; det var en Nydelse at se de smukke Køretøjer og de vel sammenparrede Spand; men Opvisningerne var nu alligevel Vidnesbyrd om, at paa dette Punkt er Personbilerne blevet de eneherkende.

Som Demonstrationer af Hestenes Anvendelighed i Militæret gaves to Opvisninger af 4. Artilleriafdeling og en Opvisning af Gardehusarregimentet; en planlagt Andenopvisning den 25. Juni maatte aflyses paa Grund af Regnvejr. Til disse overordentlig populære

Gardehusarregimentets Opvisning.

Deltagere i Ringridning.

Fra det historiske Vognoptog.

Opvisning med Politihunde.

Opvisninger knyttedes den 22. Juni en Springkonkurrence for Befalingsmænd af de beredne Vaaben.

Man er hermed ovre i Rideopvisningerne. Disse, der forestodes af de to Rideklubber i København, udfyldte en meget stor Del af Programmerne og var en Dokumentation af, hvor populær Ridesporten efterhaanden er blevet og — ikke mindst — hvor mangfoldig Sporten er. Kvadrilleridning, Ridebanespringning, Hippodromspringning, Sløjfekamp, Voltigering, Jagtspringning, Kvadrillespringning, Barrièrespringning og Lydighedsspringning gik Slag i Slag under Publikums levende Deltagelse, og et Bevis paa, hvorledes Ridesporten ogsaa er trængt igennem udenfor Byerne, saa man de to sidste Udstillingsdage, hvor to landlige Rideforeninger fra Nordsjælland konkurrerede i Kugleridning, Gymkhana, Ringridning etc. og vakte livligt Bifald. Her bør tillige fremhæves, at samtlige Deltagere i disse Konkurrencer red paa *danskopdrættede* Heste (Frederiksborgere).

I Forbindelse med disse Sportsopvisninger skal nævnes den stilfulde Travkvadrille, der kørte den 21. og 24. Juni. Der deltog 8 Damer og 8 Herrer, som i Væddeløbsdress og i Sulkies præsenterede 16 Fuldblodstravere i en lang Række Evolutioner. Det var første Gang, man saa en Travkvadrille af saa stort Format, og tillige første Gang, man saa Damer som Travkuske.

Højdepunktet af Køre- og Rideopvisningerne var dog de egentlige Dressurnumre, Romerkørslen og Trojkaridningen. Der gik et Sus gennem Publikum, naar de romerske Stridsvogne tordnede gennem Ringen i vanvittigt Tempo, hver forspændt fire fnysende, vildt galopperende Heste, og med en Spænding, der kunde stige til Angstfuldhed, stirrede man betaget paa Trojkarytterne, naar de, selv staaende paa to Heste, dirigerede deres Firspand fra jævnt Tempo op til vild Karrière.

»Herrerne maa ikke glemme vort mest trofaste Husdyr ved denne Lejlighed,« ytrede Udstillingens Generalsekretær i et af Udvalgsmøderne, og denne Ytring blev Aarsagen til to vellykkede og populære Opvisninger af Politihunde den 19. og 23. Juni.

Ringens historisk-etnografiske Opvisninger bestod i et historisk Vognoptog den 19., 24. og 26. Juni og et Rytteroptog, »Fra alle Riger og Lande«, den 23. og 25. Juni. Til Vognoptoget havde man, ved Imødekommenhed fra Museer og andre Institutioner samt fra en Række Private rundt om i Landet, erhvervet ca. 20 Køretøjer, Arbejdsvogne, Postvogne, Kareter o. s. v., o. s. v., de ældste af dem flere Hundrede Aar gamle, og med deres Forspand i originalt Seletøj og med Passagererne i Tidsalderens Dragter gav de et interessant og instruktivt historisk Billede fra svundne Tider. Rytteroptoget, hvor Deltagerne var iklædt Dragter fra alle Tider og alle Nationer, dannede et lige saa interessant etnografisk Billede af Tider og Skikke.

Naar det lykkedes Ringudvalget at gennemføre de ni Dages Kæmpeprogram saa nogenlunde tilfredsstillende, da skyldes det i første Række den Forstaaelse og Interesse, det mødte, hvor det saa henvendte sig. Udvalget bringer derfor alle de Institutioner og Personer, der ved Tilskud, Præmier, Udlaan og personlig Deltagelse og Arbejde stod det bi, sin hjerteligste Tak. En speciel Tak henvender det til Ringens populæreste Mand, Redaktør *Aksel Dablerup*, der som Ringens Speaker var aktiv Deltager i samtlige Opvisninger og ved sin kendte Kvikhed og Slagfærdighed til Fuldkommenhed forstod at overvinde de ellers uundgaelige Dødpunkter.

Landsbyskolens Idrætsstævne *Ved Viceskoleinspektør H. Mønsted*

Ca. 1 Aar før Udstillingens Afholdelse hørte Gymnastikinspektør *Langkilde* om Forhandlinger desangaaende mellem Landbrugsraadet og Københavns Kommune. Han foreslog da »Dansk Gymnastiklærerforening«, at den skulde tilbyde Præsidiet at tilrettelægge et Landsskoleidrætsstævne som et Led i Udstillingen.

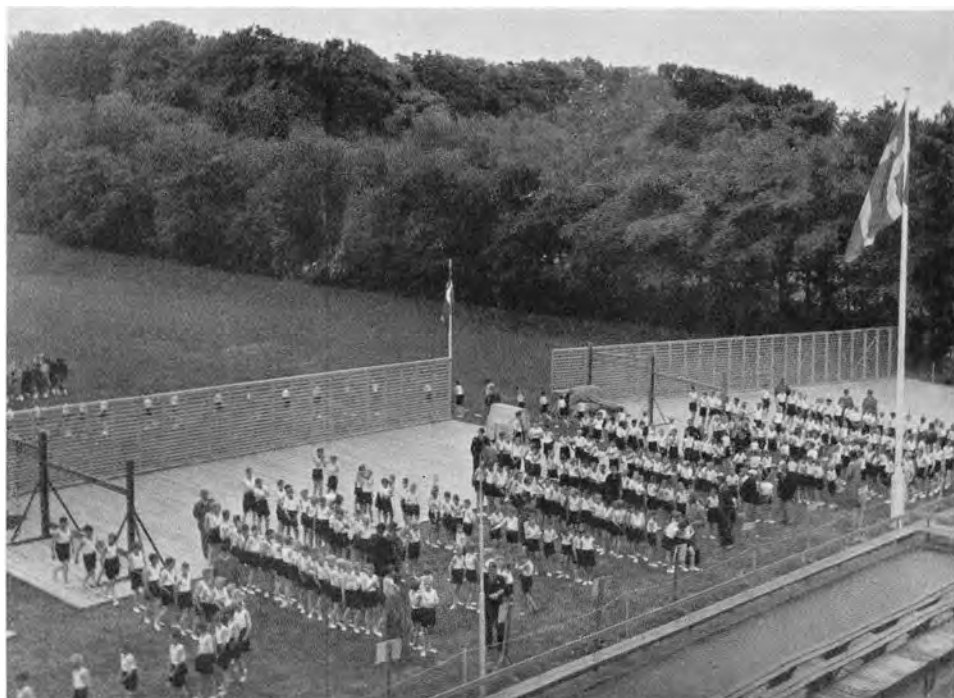
Bestyrelsen tog med Glæde denne Opgave op ud fra den Betragtning, at det maatte have mindst lige saa stor Interesse at se *Bondens Søn og Datter af 1938* som hans Hest og Ko. Med andre Ord: Man fandt, at skulde der tegnes et Billede af Kulturudviklingen i de 150 Aar, saa maatte Skolens Indsats med, og her vilde man faa en god Illustration ved at samle 100 Landsbyskolebørn fra hvert af de 23 Amter til et Idrætsstævne.

Præsidiet tog med Velvilje imod Tilbudet og afsatte 10.000 Kr. til Sagens Gennemførelse.

Udgifterne ved et 3 Dages Stævne vilde imidlertid beløbe sig til det 4- eller 5-dobbelte.

Den første Hjælp kom nu fra Undervisningsministeriet, der bevilgede fri Rejse paa Statsbanerne. Derpaa traadte Københavns Kommune til og bevilgede 30.000 Kr. til Børnenes og Lærernes Ophold; de blev nu at betragte som Københavns Gæster. Endelig bevilgede Frederiksberg Kommune Tjenestefrihed i 2 Maaneder for Komiteens Formand samt beværtede Børnene, da de kom paa Besøg i Svømmehallen, i Zoologisk Have m. m.

Hovedstadens Gæstfrihed overfor disse 2.317 Børn skulde opfattes som en Tak for de mange Hovedstadsbørns Ferieophold i Landbohjem.

Nu var Økonomien sikret; de 10.000 Kr. kunde anvendes til Stævnets almindelige Udgifter (Instruktionsrejser for de store Holds Ledere, Seminarielærer Christensen, Skaarup, og Kommunalærerinde Frøken Helga Petersen, Viborg, og deres Hjælpere, Gymnastikinspektør Traps' Assisterter; endvidere til 3 Gymnastikgulve med Redskaber, Afmærkning, Tilsyn, Tryksager m. m. samt til 4 Sporvognsture for Børnene). Børnene fik altsaa alt vederlagsfrit.

Indbydelsen udgik fra Præsidiet til Amtsskoledirektionerne. Den var ledsaget af en Redegørelse fra Komiteen (d. v. s. Dansk Gymnastiklærerforenings Bestyrelse + Sekretæren, Kommunalærer Einar Nielsen, Frederiksberg), og en Plan for Stævnet.

Ca. 25 Piger pr. Amt skulde samles i et stort Hold, som skulde give Opvisning i »Ringene« den 24. Juni. De andre ca. 25 Piger pr. Amt skulde give selvstændig Klasseopvisning i Gymnastik (og eventuelt tillige i Sanglege, Folkedans samt kæmpe Boldkampe). Og ganske tilsvarende for Drengenes Vedkommende. Komiteen anmodede om, at Amtsskolekonsulenterne og Gymnastiktilsynets Assisterter vilde bistaa under Forberedelserne.

Deltagerne ankom den 22. Juni og blev af Magistratens Indkvarteringsudvalg (d. v. s. Kontorchef Thorsen og Gymnastikinspektørerne Langkilde, Frøken Else Thomsen og Frøken Else Johannesen — bistaaet af en Række Lærere og Lærerinder med Frøken Helga Lehmann i Spidsen) indkvarteret og bospist i Brønshøj, Bispebjerg, Grøndalsvænge, Hillerødgade, Frederikssundsvej og Katrinedal Kommuneskoler. De fik 4 Maaltider om Dagen. Tæpper, Madrasser, Lagener var lejet fra Hærens Depot.

Den 23. Juni Kl. 10 rykkede Børnene og deres 193 Lærere amtsvis ind i »Ringene«

Børn fra
Færøerne.

med Hylleholt Skoleorkester i Spidsen. Paa Brystet bar de Stævnets Emblem, skænket af Hovedstadens Lærerorganisationer. Grøndalskirkens Sognepræst, J. Th. Thomsen, ledede Morgenandagten, hvorefter Præsidiets Repræsentant, Gaardejer *Jac. Tvedegaard* bød Børnene Velkommen. Derpaa talte Undervisningsminister *Jørg. Jørgensen* om Skoleidrættens Værdi og aabnede Stævnet. Lidt improviseret Folkedans, deriblandt Færødans, afsluttede Højtideligheden.

I Løbet af Onsdag, Torsdag og Fredag blev der nu afholdt 51 Klasseopvisninger i Gymnastik, Leg m. m., foruden alle Boldkampene. Atletikken maatte udgaa af Mangel paa Tid.

Ind imellem Opvisningerne var der 4 store Udflugter: Frederiksberg Svømmehal, Zoologisk Have, Christiansborg Slot, Sejltur med Havnevæsenets og »Øresunds« Baade i Havnen, Raadhuset, Tivoli, Carlsberg, Illum m. m. Borgmester Kaper talte til Børnene i »Københavns Forsamlingshus«, og Lærer Skov, Haarlev, takkede paa Gæsternes Vegne.

Skolefolk, Skolebetjente, Sporvognsfolk, D. S. B.'s Folk o. s. v. kappedes om at vise Børnene Hjælpssomhed.

Torsdag Aften deltog Børnene sammen med 15—1700 københavnske Børn i »Mid-sommerfesten«. De løftede deres Bøgegrene og sang under Sangkonsulent Hans I. Larsens Ledelse »Byens Sang«, »Vi elsker vort Land« m. fl. og jublede, da Frihedsstøtten skød lysende op af Jorden.

Den 24. Juni afsluttedes Stævnet med, at de 1200 Drenge og Piger gav Opvisninger i »Ringene«, Gymnastikinspektør *Trap* talte, og Dansk Gymnastiklærerforenings Formand afsluttede Stævnet med Tak til alle, der havde bidraget til dets Afholdelse.

Om Aftenen samledes Lærerne som Indkvarteringsudvalgets Gæster paa Bellahøjskolen hos Inspektør *Egerod*, der sammen med sit Personale havde ydet Stævnet stor Hjælp. Her blev der udtalt megen Glæde over Stævnet. Og en af Veteranerne blandt Landsbylærerne, *Karl Skov*, Haarlev, modtog under Jubel fra sine Kammerater Meddelelse om, at Kongen havde udnævnt ham til Ridder af Dannebrog.

Børnene rejste hjem Lørdag Morgen. Stævnet var det første rene Landsbyskolestævne i Danmark.

En Landsbylærer skrev kort efter i »Folkeskolen« bl. a.:

»Jeg tror, at vi Lærere fattede den Beslutning, at vi herefter vil medvirke til, at der kommer endnu flere Københavnerbørn paa Landet i Ferien« og

»— — — vi oplevede Ting, som gav os nyt Arbejdsmod, og vi drog hjem hver til sit med Vilje til at bidrage vort til, at vor Folkeskole stadig maa være i Udvikling til Gavn for den opvoksende Slægt.«

Ved Udstillingens Slutning udtalte Generalsekretær *Høgsbro Holm* bl. a.: »— — — og det lykkedes uforglemmelig smukt at faa den opvoksende Ungdom og Landets Børn med i vort Fremmøde.«

Landsbyens Skole- og Ungdomsgaard Af F. C. Kaalund-Jørgensen

Statskonsulent for Undervisningsministeriet i Sager vedrørende Folkeskolen og Seminarierne

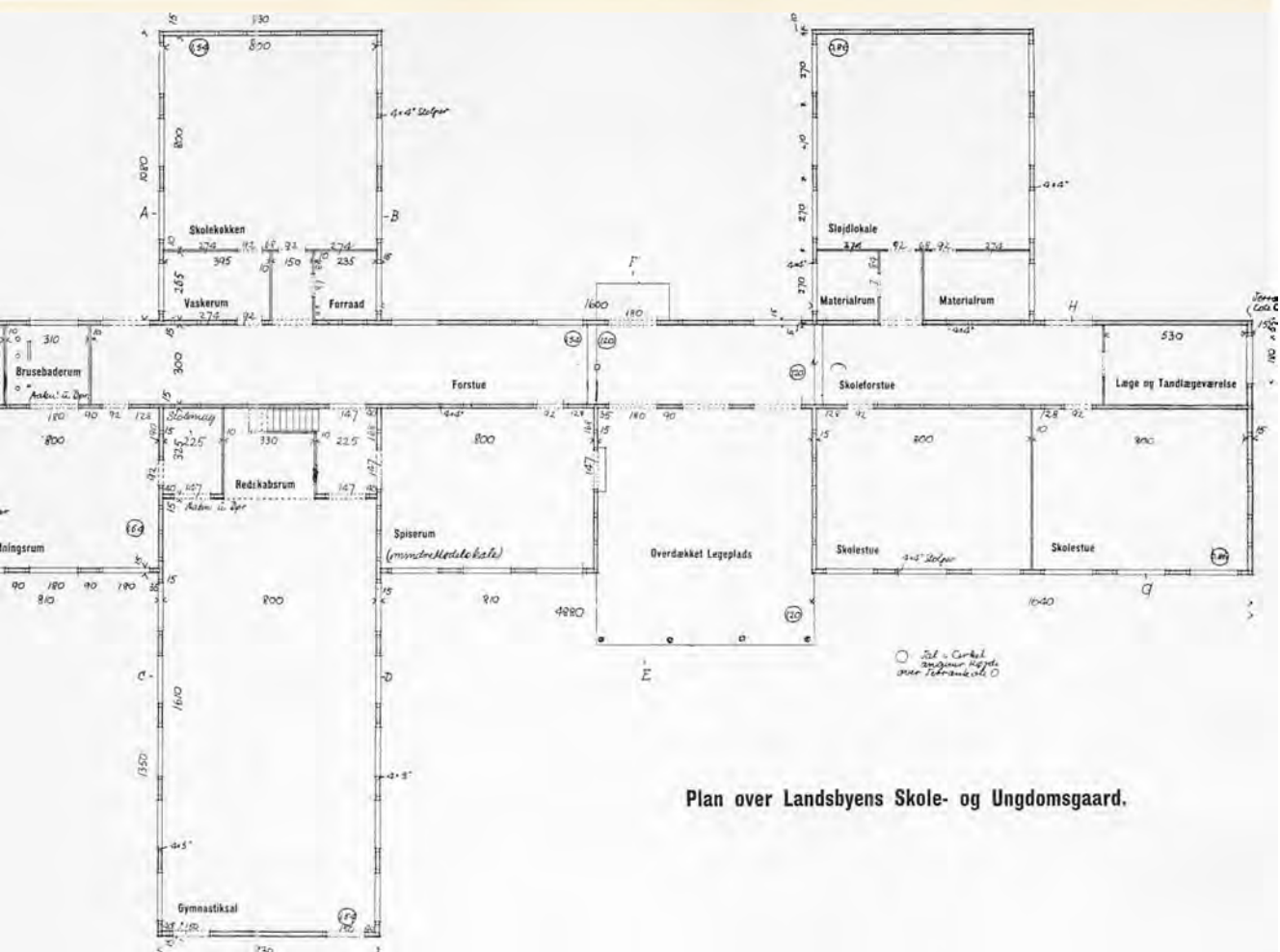
Den Reformlovgivning, der for 150 Aar siden bragte os Bondestandens Frigørelse, gav os ogsaa de Skolelove, der sikrede Danmark en Plads i første Række paa Skoleudviklingens Omraade. Det var Frederik den Sjettes *Skoleanordning af 1814*: en for Landkommunerne, en for Købstæderne og en for København. Siden da har et veludviklet Folkeskolevæsen hørt med til det danske Samfund.

Den frie Ungdomsskole og Folkeoplysning i Grundtvigs Aand er ogsaa dybt rod-fæstet i dansk Tradition, i første Række varetaget af de frie Ungdomsskoler, Efterskolerne, Højskolerne, Aftenskolerne og af en udbredt Foredragsvirksomhed i Forsamlingshuse Landet over.

Begge Grene af dette folkelige Kulturarbejde har skudt friske Skud i den Reformperiode, vi oplever i indeværende Tiaar: *Folkeskolen* gennem en udvidet Læreruddannelse fra 1930, en Tilsynslov af 1933, der bl. a. i Amtsskolekonsulenterne gav Landsbyskolen et pædagogisk vejledende Tilsyn, og en ny Skolelov af 1937, der aabner helt ny Muligheder for Folkeskolen og dens Elever, — *Folkeoplysningsarbejdet* gennem nye Ungdoms- og Aftenskolelove fra 1930 og 1935 og en ny Bibliotekslov fra de samme Aar, og sidst, men ikke mindst, gennem den nye Lov om *landbrugsfaglige* Ungdomsskoler, der har til Formaal at give unge Mennesker paa Landet Adgang til en teoretisk Landbrugsundervisning, der kan gaa Haand i Haand med deres praktiske Arbejde ved Landbruget.

Som i den store Reformtid for 150 Aar siden er kulturelle Fremskridt saaledes fulgt efter sociale og politiske Reforme, og den folkelige Linje, der blev paabegyndt i *Bernstorffs* og *Reventlowernes* Tid, er siden bleven fulgt i de Skolelove, der er gennemført af F. J. *Borgbjerg* og Jørg. *Jørgensen*.

Danmark har dermed, nøje bestemt af Traditionen, søgt for sit Vedkommende at løse det pædagogiske Spørgsmaal, der Verden over er paa Programmet i disse Aar, hvad enten det gælder nye eller gamle Stater og Samfundssystemer, nemlig: hvorledes der kan sikres Landbefolkningen Del i Oplysningsarbejdet og de kulturelle Fremskridt. Det er Spørgsmaalet om *Rural Education* ved Siden af *Urban Education*, Landsbyernes Kulturarbejde paa Linje med Købstædernes og Hovedstadens, der er til Debat.

Hver Skolekongres, international og national, giver Diskussionerne herom en fremtrædende Plads paa Dagsordenen.

Til Gennemførelsen af Programmet hører imidlertid en Forøgelse af de tekniske Hjælpemidler, først og fremmest nye Bygninger. I Købstæderne har Skolens bygningsmæssige Udstyr gennem Tiderne været fremragende. Den stærke Koncentration, der her var mulig, har kunnet give Lokalerne og de tekniske Hjælpemidler en meget effektiv Udnyttelse, der i høj Grad har støttet den Udvikling henimod Fuldkommenhed, der har ført til det sidste Aartis Soltempler og tekniske Vidundere, som Hovedstaden og snart hver Købstad har Typer paa. I Landsbyerne har Bygningsspørgsmaalet og det tekniske Apparat altid hørt til de tungeste Opgaver; thi den Spredning rundt i de enkelte Bebyggelser, som var nødvendig navnlig tidligere, da Færdselsmidlerne var mindre udviklede, har tynget uforholdsmæssigt paa Skolens Budget og ofte været en Hindring for Opnaaelsen af tilstrækkelige, pædagogiske Hjælpemidler.

Hver Reformperiode har imidlertid givet os en Fornyelse af Skolebygningen ogsaa paa Landet. Paa Landbrugsudstillingen blev fremvist en af de ældste Typer paa Landsby-skoler, en Kopi af den Skole, som Prins Carl, Søn af Christian V og Ejer af Jægerspris og Vemmetofte, i 1719 lod opføre i Store Thorøje, Smerup Sogn, Præstø Amt. Dens Opførelse i sin Tid var et Udslag af Pietismens Interesse for Folkeoplysningen. Prins Carl og hans Søster, Prinsesse Sofie Hedevig, der holdt Hus for ham, var med i den pietistiske Bevægelse, der i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede gik ind over

Landet, og foruden Store Thorøje byggede de fem andre Landsbyskoler paa deres Godser. De havde forgæves gjort Forsøg paa at hjælpe Bønderne til bedre Kaar. Deres Bestræbelser mislykkedes, og de gav »Bøndernes Vankundighed og deraf følgende andre Daarligheder« Skylden, hvorfor de satte ind med et Oplysningsarbejde for den opvoksende Slægt.

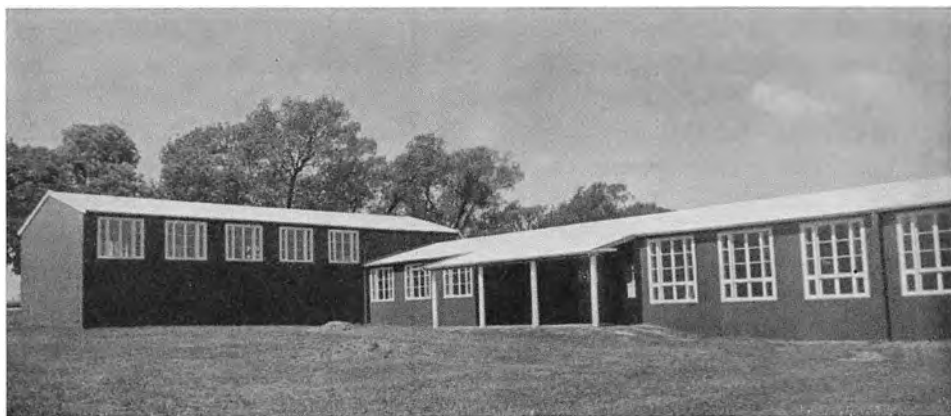
Det var den samme Bestræbelse, der laa til Grund for Prins Carls kongelige Broder, *Frederik IV's* storslaaede Skolebyggeri. I 1721 fyldte Kongen 50 Aar, og denne Begivenhed blev bl. a. fejret ved, at der skulde bygges 240 Skoler til Folkets Børn paa Kronens Godser. *Rytterskoler* blev de kaldt. Det kongelige Rytteri fik Føde og Ophold paa de samme Godser. Eftersom de nye Skolehuse rejstes, vakte de Forundring overalt. I en Beretning fra en samtidig Landsbydegn kommer denne Stemning til Orde:

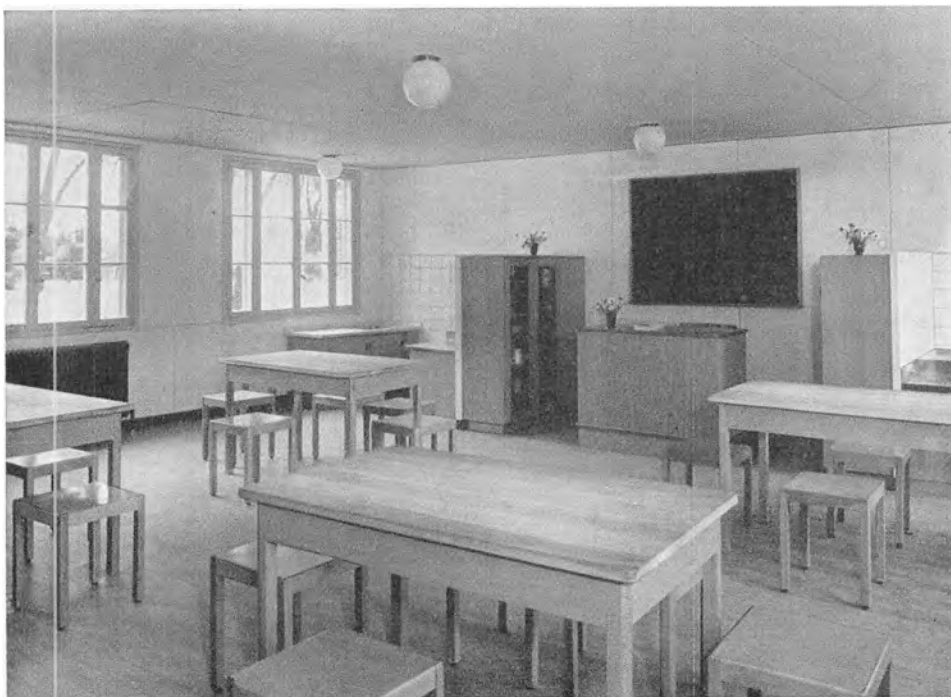
»Overalt rager de murede Huse op, tækkede med Teglsten, saare skønt indrettede i Værelser. De har i alt 16 Vinduer, hver med 24 Ruder«. — Bygninger af denne Art saa man ellers ikke dengang. En ny monumental Bygningstype var indført i Landsbyen, grundmuret og med Vinduesflader af en hidtil ukendt Størrelse samt en Marmorplade over Døren, der fortalte om Skolernes Formaal:

»Halvtredsindstyve Aar, Gud, har Du mig opholdet,
at Sygdom, Krig og Pest mig intet ondt har voldet;
thi yder jeg Dig Tak og breder ud Dit Navn,
og bygger Skoler op, de fattige til Gavn.

Gud, lad i dette Værk Din Naades Fylde kiende.
Lad denne min Fundats bestaa til Verdens Ende.
Lad altid paa min Stol een findes af min Æt,
som mener Dig, min Gud, og disse Skoler ret.«

Man læser i disse Vers, der udtrykker Kongens Ønsker, en stærk Længsel efter at hjælpe Landbostanden frem, Spirene til den Reformtrang, der et Par Menneskealdre senere kom til Gennembrud i de store Landbrugsreformer efter det politiske Systemskifte i 1784.

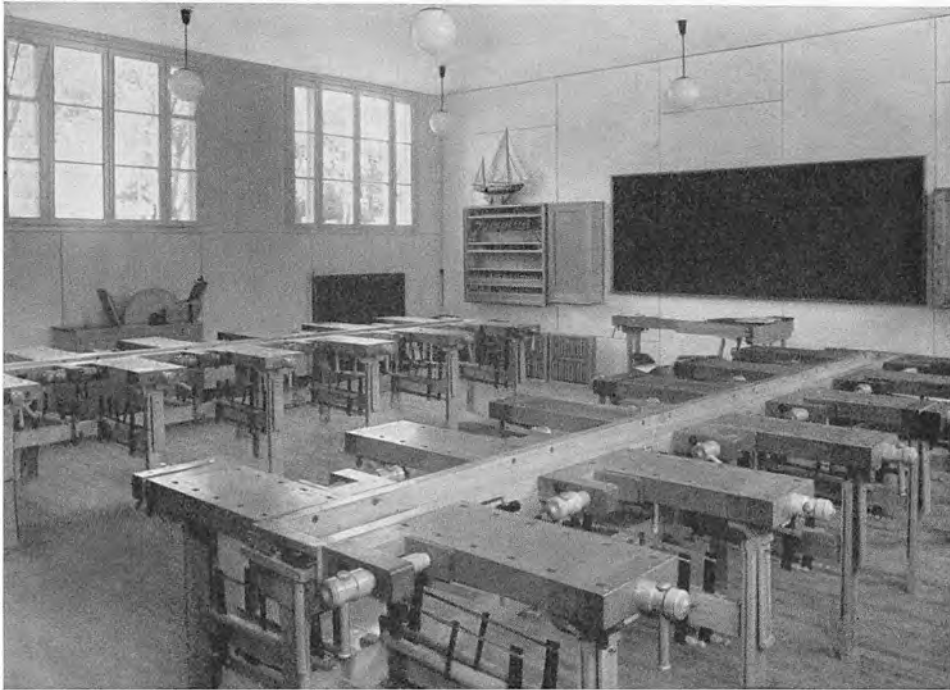

Klasseværelse.

Lige til vore Dage har nogle af disse Landsbyskoler været i Brug. Deres Soliditet var stor, og de kunde holde, længe efter at Udviklingen havde gjort dem utids-svarende, lavloftede, galt vendte med Hensyn til Solen, som de ofte var, og klemte inde under en Kirkegaardsmur eller mellem Gader og Veje med høje skyggende Træer. Efterhaanden som de er bleven afløst, er Marmorpladerne ført med over i nye Bygninger, hvor de nu ofte findes indmurede over Portalerne.

Efter Skolelovene af 1814 blev der sat et nyt og endnu større Landsbyskolebyggeri i Gang. Den økonomiske Krise, især Landbrugskrisen fra 1818—1828, lagde vel en Dæmper paa Arbejdet, og mange Kommuner kunde ikke opfylde de Krav, som Skoleloven stillede, men maatte hjælpe sig med midlertidige Lokaler i gamle Bygninger. Adskillige Steder skød nye Landsbyskoler dog frem, især da det i Trediveerne og Fyrreerne gik mod bedre Tider. Skolehusene blev præget af Tiden; de var mindre solide end de Rytterskoler, der blev bygget 100 Aar tidligere. Mest Gang kom der i Byggeriet, da de gode Tider satte ind i Halvtredserne. Tiden mellem de to sønderjyske Krige gav os en Mængde Landsbyskoler, hvoraf mange staar endnu. Det var Hustyper af samme Art som Stuehusene i de udflyttede Bøndergaarde, lange grundmurede, straaetækte Længer med Bolig i den ene Ende og Skolestue i den anden. De var tilfredsstillende for deres Tid, i Overensstemmelse med de Krav, der da stilledes. Nu staar de tilbage som en Rest af en Skoleordning, der for længst er forladt. Endelig fik vi en ny Grøde i Skolebyggeriet omkring Aaret 1900, forarsaget af Loven om Forskoler fra 1892 og Skoleloven af 1899. De toklassede Skoler blev nu gjort til fireklassede, idet Smaabørnsundervisningen samledes i Forskolen med en

Sløjdsalen.

særlig Forskolelærerinde. Henimod en Trediedel af vore Landsbyskoler blev indrettet efter dette System, og en Række nye Skolebygninger med to Klasseværelser og to Boliger skød op i Landsbyerne, massive Rødstensbygninger, uhyre solide, som om de var beregnede til at staa i 3—400 Aar.

Vort Tiaars Skolereformer kræver igen en Fornyelse af Landsbyskolens ydre Apparat. Det er ikke monumentale Skolebygninger, der trænges til, — tekniske Vidundere med Aulaer og arkitektoniske Finesser; — det er jævne, enkle, praktiske og solfyldte Skolestuer, der skal være Rammen om den fornyede Landsbyskole, et sundhedsfremmende og tillokkende Arbejdssted for Børn og Lærere. Og det behøver ikke at være stensatte »Evighedshuse«; saadanne vil kun binde Udviklingen for Fremtiden. Skolebygningerne skal være »kortfristede«. Reformen stiller Arkitekterne overfor den Opgave at konstruere en let og billig Type, der opfylder Pædagogikkens og Sundhedens Krav og kan gøre Fyldest et Par Menneskealdrer igennem. En Levetid paa 70 Aar er nok for en Skolebygning; thi intet er sikrere, end at Tiden løber fra den, og at der efter to Slægtleds Udvikling stilles helt andre Krav, befolkningsmæssige og pædagogiske, til den Skolebygning, der skal opfylde Tidens Krav. Ved Skolebygningernes Konstruktion maa denne kortfristede Anvendelse derfor tages i Betragtning, og den Besparelse i Soliditet, der opnaas herved, maa komme det pædagogiske Udstyr tilgode. Med andre Ord: Stenmasserne maa vige for Pædagogikken.

Til sine ældste Klasser skal Skolen have en hygiejnisk *Gymnastiksal* med Omklædningsværelse og Bad, — en veludstyret *Sløjdsal*, der ikke ligger i en fugtig Kælder, men er draget frem i Lyset som en indbydende og sund Virkeplads for Haandens

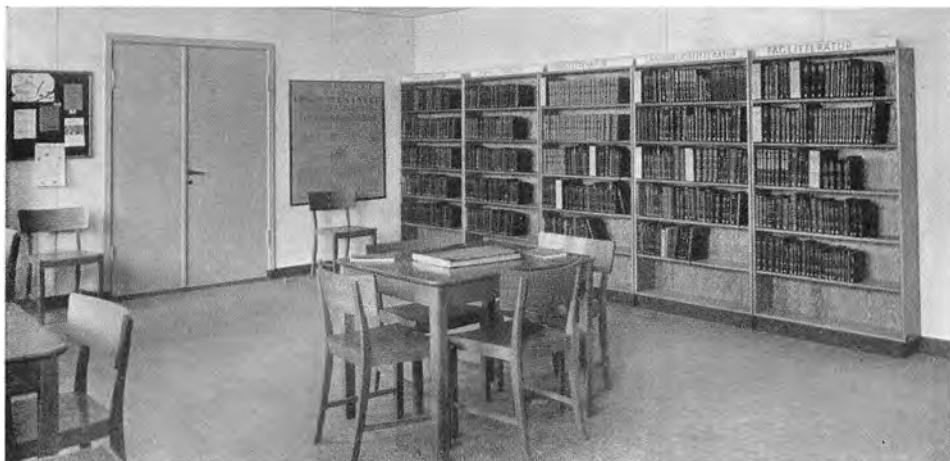
Arbejde, — et hensigtsmæssigt *Skolekøkken*, hvor Pigerne kan øve sig i hygiejnisk og økonomisk Husgerning, — og sidst, men ikke mindst, et Antal *Klasseværelser*, beregnet efter Skolens Klasser, hvoraf i hvert Fald det ene maa være udstyret som en *Skolelæsestue* eller Bibliotek med Væggene dækket af Reoler med Bogsæt af faglige og litterære Læsebøger til Brug i de ældste Klasser, hvor man mere og mere gaar bort fra Lærebogen og Lektierne og over til Brugen af Læsestuemetoden ved Kundskabs-tilegnelsen. Endelig skal Skolen være udstyret med et *Materialrum* til Opbevaring af Vægtkort, Plancher, Billeder, Præparater, fysiske Apparater og en naturhistorisk Samling, der kan hentes ind i Skolestuerne, naar Undervisningen kræver det.

Det samme Udstyr kræver Ungdomsoplysningsarbejdet. Ungdommens idrætslige og gymnastiske Opdragelse har Brug for *Gymnastiksal* med *Bad* og *Omkleedningsrum*. Husflidsforeninger og Husmoderforeninger skal bruge henholdsvis *Sløjdsal* og *Skolekøkken* til Undervisning af den opvoksende Ungdom i Landsbyen. Aftenskolerne, den landbrugsfaglige og andre, skal til deres Undervisning eller Studiekredsarbejde have *Læsestuer* med Bibliotek, og Egnens Beboere skal have et Sted at anbringe *Sognebiblioteket*, centralt beliggende i Kommunens Skole og under Lærernes Ledelse.

Det er da naturligt, at de to Grene af Oplysningsværket, Skolens og Ungdommens, bruger de samme Lokaler og Undervisningsmidler. Det tekniske Udstyr kommer da til at gøre dobbelt Nytte og faar den effektive Udnyttelse, der berettiger Tilvejebringelsen af det moderne Apparat. Skolen bliver en »Skole- og Ungdomsgaard«, et Samlingssted for Børnene om Formiddagen og de første Eftermiddagstimer og for Ungdommen om Aftenen, — et Centrum for Sognets eller Kommunens aandelige Liv og et Forraadskammer for Litteratur til Læsning i Hjemmene. Ogsaa det folkelige Oplysningsarbejde i videre Forstand kan i Skole- og Ungdomsgaarden faa en ny, betydningsfuld Faktor. Gymnastiksalen i Forbindelse med Læsestuen og Biblioteket kan blive Byens Centrum for Foredrags- og Studiekredsvirksomhed, *Forsamlingshuset* i ny Skikkelse. Endelig kan Skolens Porte aabnes for Ungdommens festlige Sammenkomster, i hvert Fald for de Kredse, der er med i Oplysningsarbejdet eller den idrætslige Opdragelse. Det er en sund Tanke at gøre Skolen til Ungdommens fortsatte Samlingssted baade til Arbejde og Fæst.

Folkeskolearbejdet har naturligvis Førsteretten til Lokalerne og Udstyret. Først naar dette er endt, kan Ungdommen rykke ind, og Skolens Leder maa i eet og alt have Overtilsynet med Bygningens Anvendelse, ligesom han giver Tilladelse til og fører Kontrol med dens Brug til festlige Sammenkomster.

Det var en Prøve paa en saadan fornyet Landsbyskole, der blev vist paa Landbrugsudstillingen 1938, en Nydannelse blandt Landkommunernes kulturelle Institutioner, der paa alle Punkter opfyldte de Krav, de nye Skole- og Ungdomslove stiller. Af de almindelige Klasseværelser, der alle vendte mod Syd, var det ene udstyret som Læsestue, beregnet til ældste Klasse i Skolen og til Ungdommens Aftenskole. Desuden var Skolen forsynet med alle de ovennævnte Faglokaler til det praktiske Arbejde, et Sognebibliotek og en Gymnastiksal med det krævede hygiejniske Udstyr, herunder Haandvaske til hver Klasseværelse, en overdækket Legeplads og Spiselokale til Børnene, samt et kombineret Læge- og Tandlægeværelse, der imødesaa Lægetilsynet og Skoletandplejens Ud-

Skolelæsestue.

videlse til alle Skoler. Bygningen var opført af Træ som en *Attrap*, men i Stedet for Trævæggene kunde man tænke sig lette Murstensvægge eller Betonflader. I hele Stilen og Anlægget var der vist Vej til en lettere og billigere Byggemaade end den, der almindeligvis er brugt ved Skolebyggeriet, især det, der fulgte efter Skolereformerne i 90'erne. Man søgte at vise, hvorledes Hygiejne, Hensigtsmæssighed og Økonomi kan forenes med fornøden Isolation og Holdbarhed for den Tid, de 70 Aar, en Skolebygning skal vare.

Opførelsen leledes af Ministeriets raadgivende Arkitekt *Thomas Havning*, der havde tegnet Bygningen og bestemt dens Stil og Materiale. Arbejdet udførtes af Ingeniørfirmaet *Wright, Thomsen & Kier*, der havde Bygningen i Entreprise og modtog 35.000 Kr. i Tilskud fra Staten samt 5000 Kr. fra det classenske Fideikommis. Et af Landbrugsudstillingen nedsat Udvalg bestaaende af Arkitekt *Havning*, Professorerne ved Kunstakademiet *Edvard Thomsen* og *Iver Bentsen*, Gymnastikinspektør *P. M. Trap*, Skoleinspektør *G. J. Arvin*, Folketingsmand *N. P. Andreassen* og Statskonsulent *F. C. Kaalund-Jørgensen* (Formand), planlagde Opførelsen, godkendte Tegningen og ledede Skolens Fremvisning og Drift under Udstillingen, bistaaet for Ungdomsundervisningen af Mejeriejer *Vald. Hansen*, Osted. Udstyret blev velvilligt stillet til Raadighed dels af Københavns Skolevæsen, dels af forskellige Firmaer, og Statens pædagogiske Studiesamling forsynede Skolen med Materiel under Ledelse af Inspektør *Poul Müller*.

Besøget i Skolen var overvældende. Klasseværelserne og Korridoren var i Reglen tætpakkede af Tilhørere i de 3 Formiddagstimer og 2 Eftermiddagstimer, da der blev givet Prøver paa henholdsvis Børne- og Ungdomsundervisning, og Dagen igennem gik der en Strøm af Udstillingsgæster igennem Bygningen, herunder en talrig Repræsentation for de kommunale Myndigheder Landet over. Den nye Skoletype, der var anbragt i Nærheden af Store Thorøjes mere end 200-aarige Landsbyskole, gav et anskueligt Billede af den kulturelle Udvikling, der er gaaet jævnsides med den økonomiske og sociale, som Landbrugsudstillingen gav saa straalende et Billede af, og de kommunale Skolemyndigheder fik Lejlighed til at hente Ideer og Vejledning til det Skolebyggeri, som 30'ernes Reformer stiller Kommunerne overfor.

Det danske Hedeselskab *Ved Sekretær Har. Skodshøj*

Efter Opfordring deltog *Det danske Hedeselskab* i Bellahøj-Udstillingen med den mest omfattende Udstilling, som Selskabet nogensinde har arrangeret, svarende til, at Hedeselskabets Deltagelse i Udstillingen i 1888 havde været den første store Udstilling, hvor Hedeselskabet havde manifesteret sin Virksomhed og sit Arbejdes Resultater.

Det var Landbrugsraadets Henvendelse til Staten, der skaffede det Statstilskud paa 25.000 Kr., som muliggjorde Hedeselskabets Deltagelse. For egne Midler havde det slet ikke været Selskabet muligt at lade sig repræsentere paa tilfredsstillende Maade.

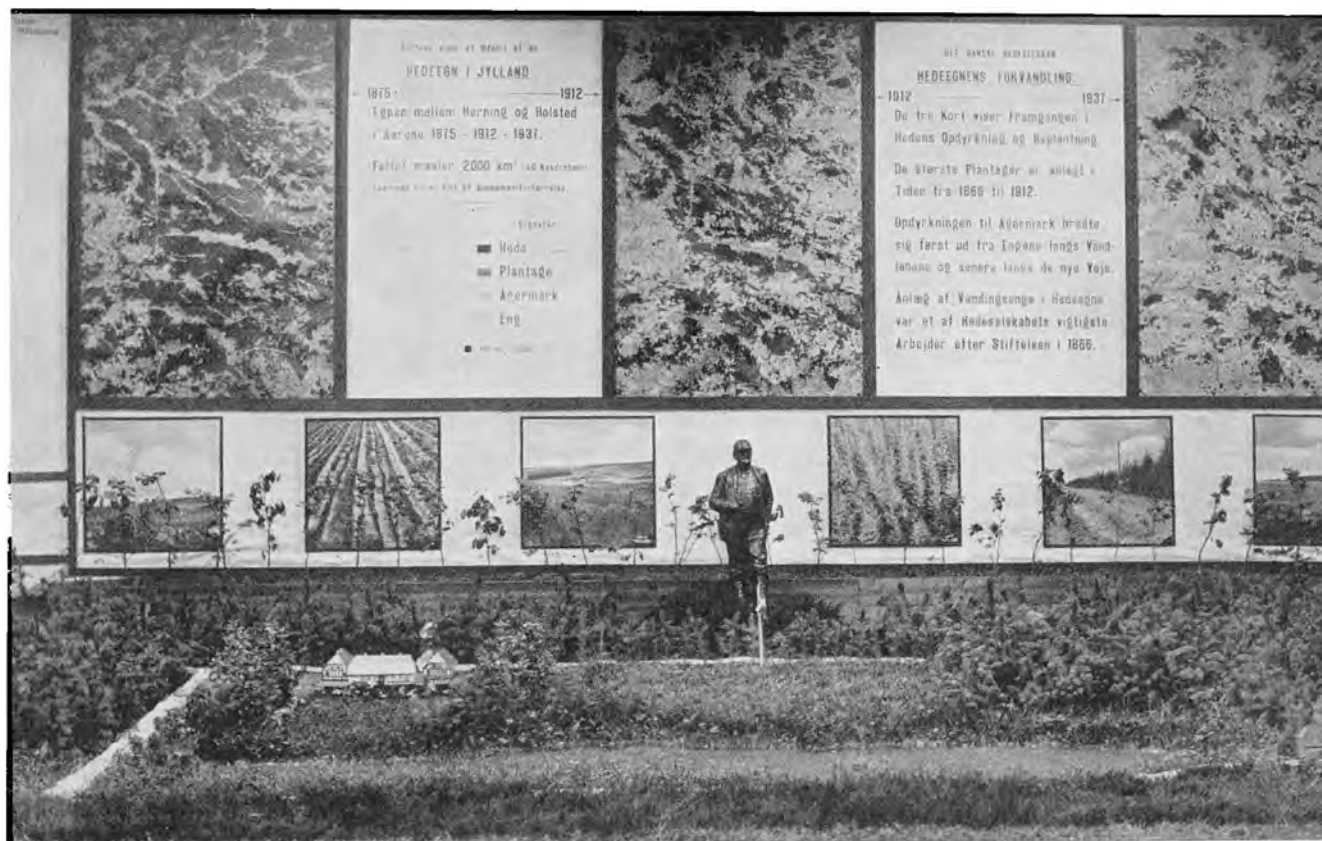
Hedeselskabets Indsats i det danske Erhvervsliv er siden Selskabets Stiftelse i 1866 blevet af et meget betydeligt Omfang og griber ind paa saa mange Felter — særlig for Landbrugets Vedkommende — at en samlet Udstilling og Repræsentation af dets Udvikling og de gennem Aarene frembragte Resultater maatte blive et Tværsnit af vort Lands og naturligvis i Særdeleshed Jyllands Udvikling, hvorved Selskabets Udstilling i mange Henseender nødvendigvis vilde komme til at beskæftige sig med Forhold, der ogsaa belystes i andre Afdelinger af Bellahøj-Udstillingen. Dette gjaldt f. Eks. Skovplantningen og Grundforbedringsvirksomheden. Hovedmotivet i Hedeselskabets Udstilling maa da ses under Synsvinklen, at man ønskede at vise i hvor høj Grad den Gerning, som *E. M. Dalgas* tog op ved Selskabets Stiftelse, har fulgt sit Formaals at blive til Gavn og Udvikling for Land og Folk.

Hedeselskabets Udstilling var placeret i den Del af Udstillingsterrænet, der — lidt afsides fra det øvrige — gik ned mod Godthaabsvej. Grænserne dannedes af Bellahøjvej og Rødkildevej, medens Udstillingsnaboerne var Jagtforeningens Pavillon og Dansk Skovforenings Udstilling til den ene Side og Klitvæsenet og Landbrugets Bierhverv til den anden Side.

Det dominerende — det, der først fangede Opmærksomheden, var en Samling af Granstammer, rejst i et Kvadrat paa 20 Gange 20 Meter. De største Stammer, indtil 26 Meter høje, stod i Midten, og udadtil samledes Stammerne derefter i Tæthed og Antal, men aftagende i Højde og Tykkelse, saaledes at den yderste Række kun var 3 Meter høje. Formaålet med denne Samling var kort og klart at fortælle de jyske Hedeplantagers Historie og Udvikling. De ældste Stammer var plantet omkring Hedeselskabets Stiftelse og alle de øvrige senere hen, helt op til for ganske faa Aar siden. Den største af Stammerne rummede godt 1 Kubikmeter Træ, rankt og slankt som et 1. Klasses Mastetræ strakte det sig med sin rødlige Stamme mod Solen — et fuldgyldigt Bevis for, at der i de jyske Hedeplantager kan produceres Tømmer, der kan staa til alle Krav.

Umiddelbart ved Siden af Pyramiden af Stammer var lagt forskellige Stammer paa indtil 20 Meters Længde. Paa Endefladen af den største kunde man tælle Aarringene og se, hvorledes de første 20—30 Aar har været magre og trange Aar, men derefter blev Aarringene tykke og kraftige og tager til Aar for Aar. Tørkeaaet 1921 var markeret ved en ganske tynd Aarring.

Hedebearbejdningsredskaber indtog Pladsen mellem Pyramiden af Stammer og Bellahøjvej.

Der var her opstillet forskellige gamle Plove, bl. a. en gammel Hjulplov, væsentlig af Træ, der for ca. 100 Aar siden har været benyttet til Hedepløjning paa Ølgodeggen — antagelig med Stedeforspand. Desuden den gamle Reolplov med den svære Muldplade, — Hannoveraneren, der i sin Tid betød en Revolution i Hedeplantningen, — Undergrundsplovene og Ahlplovene, der nu trækkes af Traktorer, i de forskellige Former.

Man saa hele »Batteriet« opstillet: Traktorerne med Ahlploven bagefter.

Øverst paa Arealet var der til den ene Side anlagt en Læhegnsplantning, et flerrækket Løvtræshegn og nedenfor den igen en Planteskole med Frøbede med alle de forskellige Naaletræsarter og en tilsvarende Række Priklebede med de udpriklede Planter.

Smukt og pynteligt præsenterede sig i den ene Side et Sommerhus opført af T.P.-Plader, de moderne Plader af Cement og Træuld fra Hedeplantagerne.

Tæt op til laa et andet Sommerhus opført i Byggeflader af halvrunde Stammer paa Guldborgland Savværk.

I Nærheden af disse Huse fandtes en Opstilling af forskellige Savværksprodukter, lige fra Siloer, Stakryttere til Stærekasser, Kartoffelspirekasser o. s. v.

Hedeselskabets Hovedbygning var tegnet af Arkitekt Fr. Jensen, Viborg. Den laa ret lavt paa Terrænet med Facade mod Bellahøjvej og præsenterede sig meget smukt, opført som den var helt af halvrunde, tjærede Stammer notede ind i hinanden. Bygningen var 9 × 24 Meter og havde kun Ovenlys, dog suppleret med Lyset fra to store Dobbeldtøre, der paa den ene Længdeside førte ind i Bygningen. Bygningen var paa de tre Sider omgivet af en bred Terrasse, og Taget sprang paa en dekorativ Maade godt en Meter frem over Terrassen. I dette Tagfremspring var der samtidig paa en meget fiks Maade lavet Ventilation hele Bygningen rundt, saaledes at man undgik den kvælende Varme, der ellers i Sommermaanederne kan opstaa i et Hus som dette.

Husets Indre var indrettet omtrent som ved Hedeselskabets Udstilling i 1936 i Grindsted, men denne Gang var Vægfladerne hele Vejen rundt udnyttet, idet der som nævnt ingen Vinduer fandtes i Væggene.

Alle Hedeselskabets Virksomhedsgrene var her fremstillet i Tavler, Eksempler og Statistik, der var søgt gjort saa enkelt, oplysende og interessant som muligt. Tavle- og Statistikmaterialet var suppleret med en Samling af kvadratmeterstore Fotografier, der var placeret paa Blindvægge mellem de store Indgangsdøre.

Plantningsvirksomheden og det forstlige Arbejde var repræsenteret til venstre, naar man kom ind i Bygningen. Midt for den ene Gavl stod en meterhøj Broncestatue af E. M. Dalgas. Baggrunden for ham var 3 saare illustrerende Kort, der forestillede et Udsnit af Jylland paa 40 Kvadratmile, Egnen mellem Holsted og Herning. Kortene illustrerede Forholdene henholdsvis 1866, 1912 og 1937, idet sort markerede Hede, rødt Plantage, grønt Enge, og gult markerede dyrket Jord. I 1866 var alt kun næsten sort, og der var næsten intet rødt — i 1937 er den sorte Hede næsten forsvunden, i hvert Fald kun tilbage i relative Smaastykker, medens der er talrige og store røde Pletter, Plantagerne, dukket op.

Til hver Side for disse Kort fortaltes om Læplantningsvirksomheden, om Jyllands Skovprocent før og nu, i 1860 og 1935 henholdsvis 2,5 og ca. 9,0 ligesom der droges Sammenligning med Skovprocenten for det øvrige Land.

Der fandtes et Kort, der udelukkende viste de 2704 Plantager med 89.398 ha (heraf tilplantet 67.711 ha), som Hedeselskabet har anlagt til Udgangen af 1937.

De nyeste Undersøgelser vedrørende Læhegnenes Virkning var medtaget i en Tavle, der i stort Format viste Kurverne for et forsømt, aabent, gammelt Hvidgranhegn, et vel-formet, rigtigt Tjørnehegn og et for tæt Tjørnehogns Lævirkning, idet man samtidig saa store Fotografier af saadanne Hegnstyper.

I Plantegning, underbygget af 3 Fotografier, vistes hvorledes et himmerlandsk Gaardbrug var typisk og godt forsynet med Læhegn.

Jyllands Dyrkning vistes i et meget instruktivt Kort, der statistisk, men i Farver viste Ændringen af Arealudnyttelsen fra 1866 til 1937.

De systematiske Undersøgelser med Kortlægning af Sogne o. s. v. vistes, ligesom der fremdroges Eksempler paa, hvorledes Hedeselskabet foretager Kalktrangsundersøgelser og udarbejder Kort over de undersøgte Ejendomme. En Tavle fortæller, at Hedeselskabets Laboratorium alene i 1937 foretog 35.000 Kalktrangsbestemmelser, 300 Bestemmelser af Kalkbehov og 25.000 Undersøgelser af Mergel- og Kalkforekomster.

Et Kort over Mosearealer fortalte om de foretagne Undersøgelser og Kortlægninger af Mosearealet i 6 jydske Amter.

Midt for Længdevæggen modsat Indgangen dominerede 2 store Kort over Hedeundersøgelser i Ribe Amt. Kortene, der var farvelagte Atlasblade, viste Hedearealernes Udstrækning i Ribe Amt i 1875, og paa samme Maade Ribe Amt 1937, men her var Oplysningerne om de tilbageværende Hedearealer suppleret med en interessant Klassificering af Hederne.

For Ribe Amt var det lyngklædte Omraade omkring 1910 61.464 ha. I 1937 er dette tidligere Hedeareal undersøgt af Hedeselskabet og fordeler sig da paa følgende Maade:

En Del af Hedeselskabets Udstillingsareal. I Forgrunden de 2 store Cirkler, der viser Jyllands Arealudnyttelse i 1866 og 1937.

3.574 ha Højmose, 4.790 ha Hedekær, 13.474 ha let Hede, Klit og Skrænter, 7.142 ha god, brugbar Hede, 27.491 ha opdyrket Agermark og 4.993 ha beplantet til Skov.

Et Kort viste, hvor tæt Nettet af Mergelbaner og Mergelselskaber har været spredt over Jylland. Et andet Kort over Danmark markerede de undersøgte Mergelforekomster, og et tredje Kort omtalte Transporten af Mergel.

Dræningen omtaltes i nogle Eksempler, bl. a. de store samlede Dræningsarbejder ved Udstykningen af Tyrrestrup.

En historisk Udvikling skildredes i de 3 Eksempler paa Konstruktionsplaner for Pumpeanlæg: Den gamle hollandske Mølle, den almindelige Vindmotor og endelig den moderne elektriske Pumpe.

Paa den sidste Gavflade dominerede 2 Kæmpekort over Sønderjylland. Det var Maalebordsblade, Kortene var sammensat af, og paa det ene var indlagt alle sønderjydske Dræningsarbejder siden 1920, og paa det andet Kort alle Vandløbsreguleringer, Inddigningsarbejder og Dræningsplaner. Det var Kort, der mere end noget andet fortæller om det intensive Arbejde, der af Hedeselskabet udrettes paa disse Omraader i Sønderjylland.

Derefter fulgte en Tavle med Oversigt over de kulturtekniske Arbejder fra 1866—1937, omhandlende ialt 20.900 Planer med 346.268 ha interesseret Areal og til en samlet Overslagssum af 73,1 Million Kr.

Til Slut viste nogle Planer, hvorledes der spredt ud over Landet findes et stort Antal hydrometriske Maalestationer, der er anlagt af og passes af Hedeselskabet, saaledes at man derigennem kan fastslaa Afstrømningsforholdene gennem de forskellige Aaløb og Bække.

Forsøgsresultaterne for Engvanding, saaledes som de foreligger fra Hesselvig Enggaard afsluttede Tavlerækken.

Foran begge Gavlflader var der lavet interessante Modeller.

I den ene Ende af Bygningen var paa et Bordareal, ca. $3,5 \times 8$ Meter, fremstillet i Miniaturer Hede- og Plantagearealer, Skovridergaard, Savværk og Vandmølle og i den anden Ende af Bygningen en tilsvarende Model af et gammelt og et nyt Hedebrug med Bygninger, Dyrkningsmetoder o. s. v., samt Vandingsenge og dræned Arealer, hvor man saa Vandet strømme af Sted gennem Kanalerne og Aaløbet.

Langs hele Længdesiden var paa et lavt Bord opstillet forskellige Eksempler paa Jordtyper i Hederne, saaledes at man saa de forskellige Jordlag, Overfladebevoksninger, og yderligere var der taget forskellige Udsnit, saaledes at der i naturlig Model var fremstillet de forskellige Jordbehandlingsmetoder, dels for Mosekultivering og dels for Hedeopdyrkning.

Under de fleste af Vægfladernes Kort og Tavler var anbragt Serier af Tegninger, saaledes at disse i Forbindelse med nogle smaa Rim fortalte om de forskellige Arbejder.

Foran Hovedbygningen var placeret 2 store Cirkler, hver ca. 7,5 Meter i Diameter, der skildrede Jyllands Arealudnyttelse i 1866 og i 1937, og imellem disse og den store Samling af Træstammer var placeret 3 Modeller af Hedebrug, der viste Udviklingen fra Bedsøfaderens fattige Hjem uden et Træ af nogen Art til Sønnens mere moderne, og endelig det sidste: Sønnesønnens fuldt moderne Brug med Læhegsplantning, Haveanlæg o. s. v. i den skønneste Orden.

En Samling Brændeovne var opstillet i et Halvtag til venstre for Hovedbygningen. De fortalte, hvorledes Agitationen for Anvendelse af Brænde efterhaanden har medført, at der paany er opstaaet en dansk Industri, der fremstiller Brændeovne, oven i Købet i et meget betydeligt aarligt Antal.

Tørveindustrien var repræsenteret ved en meget fyldig Udstilling af Tørvemosernes Produkter, ligesaa Skæretørv til den fineste maskinæltede Tørv. Der var udstillet Tørvemel i Baller, et Udsnit af en veritabel Tørvemose, de gamle Lyngtørv o. m. m. Desuden var Arbejdet i Tørvemoserne vist i store Fotografier.

En Trækulsovn demonstrerede denne ikke helt ubetydelige Industri.

Bagved Hovedbygningen var i Samarbejde med Cementfabrikantforeningen og Foreningen af Teglværker vist en Samling af ældre og nyere Former for Cementrør og Drænrør.

Omfanget af de Dræningsarbejder, Hedeselskabet aarligt planlægger og bringer til Afslutning, illustreredes her af et 3 Meter højt udskaaret Danmarkskort, hvorpaa Hedeselskabets Grundforbedringskontorer var markerede. En Samling Drænrør var lagt i 6 Cirkler udenom hele Danmarkskortet, idet det faktiske Forhold er, at det Antal Drænrør, der blot i 1937 anvendtes til Dræning af de 13.000 ha, som Hedeselskabet planlagde Dræning for og bragte til Afslutning, lagt i Forlængelse af hinanden, vilde kunne gaa hele Danmark rundt godt 6 Gange. Ved Dræningen af de 13.000 ha var anvendt 400.000 Arbejdsdage, og til Fremstilling af Drænrørene er der medgaaet 200.000 Arbejdsdage. Disse to Grupper af beskæftigede var fremstillet ved en Række Figurer foran Kortet, hvor hver Figur repræsenterede 10.000 Arbejdsdage.

Fotografier fra
Hedeselskabets
Virksomheder.

Særskilt udstillede A/S Hotaco to forskellige Rensningsanlæg for derved at slaa til Lyd for, at man overalt bør være opmærksom paa, at man kun bør føre *renset* Spildevand til vore Aaer og Bække, hvis man vil bevare vore ferske Vande fri for Urenheder.

Hedeselskabets Udstilling var en Vandring paa Kryds og Tværs gennem næsten alle Erhvervsmuligheder i vort Land, først og fremmest Landbruget og Skovbruget, men derefter fulgte Afskygningerne indenfor Cement, Teglværk, Jernindustri, Bygningsindustri m. m. — altsammen vil — hvor lidt eller hvor meget det har været og er til de forskellige Tider — vise, hvor naturligt og fast Hedeselskabet er forankret til Kærnen i vort Lands Struktur og Udvikling, at det er en frugtbar og virksom Medarbejder i vort Lands fælles Husholdning.

Hedeselskabet havde kun Grund til Tilfredshed med Udstillingen og dens Forløb. Økonomisk blev der en mindre Overskridelse af det bevilgede Beløb, men til Gengæld blev Udstillingen set af et større Antal Mennesker, end det vel var ventet.

Hedeselskabets Udstillingsdetaljer var udarbejdet af Botaniker N. C. Nielsen og Sekretær Har. Skodshøj, Hedeselskabet, til hvem Ledelsen af Opstilling og det daglige Udstillingsarbejde var overladt. Foreningen af Tørvefabrikanter, Foreningen af Teglværker, Foreningen af Cementvarefabrikker, A/S Fordson, A/S Hotaco, Foreningen af Ovnstøberier, A/S Danapin, A/S Træbeton-Centralen, Herning Museum og Paludans Planteskole har alle ydet værdifuld Hjælp paa forskellig Maade.

Skovbruget paa Bellahøjudstillingen Ved P. A. Hanberg

Skovbruget fejrede sammen med Landbruget Jubilæum paa Bellahøjudstillingen. Festligheden var endog dobbelt, idet Skovbruget, foruden at fejre *Chr. Ditlev Frederik Reventlow*, som næsten kan siges at være dansk Skovbrugs Fader, endvidere kunde fejre Dansk Skovforenings 50-Aars Jubilæum.

Reventlows Betydning for det danske Skovbrug er større end almindelig bekendt, og det synes naturligt ved denne Lejlighed kort at skildre denne.

Reventlow nærede hele sit Liv en overordentlig Interesse for og Kærlighed til dansk Skovbrug og havde som ingen anden i sin Tid en dyb Forstaaelse af Skovbrugets Økonomi og Naturforhold. I 1775 arvede Reventlow 27 Aar gammel Pederstrup, Christianssæde. Skjelstofte og Lungholm efter sin Fader og begyndte i 1793 at udføre interessante Undersøgelser over Træernes Vækst. Sine Erfaringer lod han andre faa Del i dels ved Foredrag, dels ved Skrifter, hvoraf det bekendteste »Forslag til en forbedret Skovdrift« først blev trykt i 1879 ca. 50 Aar efter hans Død. — Det var unægtelig ogsaa stærkt paakrævet, at Skovbruget fik en indflydelsesrig Forkæmper, thi Skovene var i stadig stigende Grad blevet forhuggede, og Jordspekulanter købte Skove og huggede ned for Fode for hurtigt at faa den udlagte Kapital hjem. Saaledes var Situationen, da vi fik Fredskovsforordningen af 27. September 1805, som gennemførte Skovenes endelige Udskiftning af Fællesskabet og Afløsning af Bøndernes Græsningsret; denne Lov kan Skovbruget takke Reventlow for. Fredskovsforordningen var oprindelig tænkt som noget

foreløbigt, allerede i 1813 var der udarbejdet Forslag til en »Forordning angaaende nogle Tillæg til og nøjere Bestemmelser i Forordningen af 27. September 1805«; dette Forslag blev dog aldrig vedtaget. Lige indtil den nuværende Lov om Skove den 11. Maj 1935 fik kongelig Stadfæstelse, vedblev Fredskovsforordningen af 1805 at være gældende Lov.

Inden for alle Grene af Skovbruget skabte Reventlow Grøde og Udvikling i de Aar, han stod for Landets Styrelse. Allerede 1778 ser man en stigende Interesse for Skovbruget, idet dette, som tidligere sammen med Jagten blev ledet af en Overjægmester, fik sin egen Overforstmester. En Lov af 1799 om Bortskydning af Vildt i Kronens Skove viser, at man er begyndt at tillægge Skovbruget større Betydning end Jagten. — Adskillige Plantageanlæg paabegyndtes, Alheden, Bromme, Tisvilde, Vesterhavsklitterne, Sonnerup Skov, Almindingen, Randbøl, Søgaard og Palsgaard stammer alle fra denne Tid. Endvidere erhvervede Staten en Del Skov ved Køb; i 1791 købtes Westensborg, Hvededal og Vaalse, 1797 Jægerspris, 1799 Petersgaard og 1801 Baadesgaard. — I 1785 paabegyndtes en Skovbrugsundervisning i Helsingør og Kiel; Undervisningen ved Helsingør blev dog kort Tid efter ophævet, hvorimod den i Kiel vedblev at bestaa indtil 1832. I Aaret 1799 blev der forelæst i Botanik paa Universitetet, og Aaret efter blev der afholdt Skovbrugseksamen samme Sted. — Foruden dette kom der i denne Periode en hel Række Love og Forordninger af forskellig Art, deriblandt Skatteloven af 1804, hvor Skovbruget blev meget mildt behandlet.

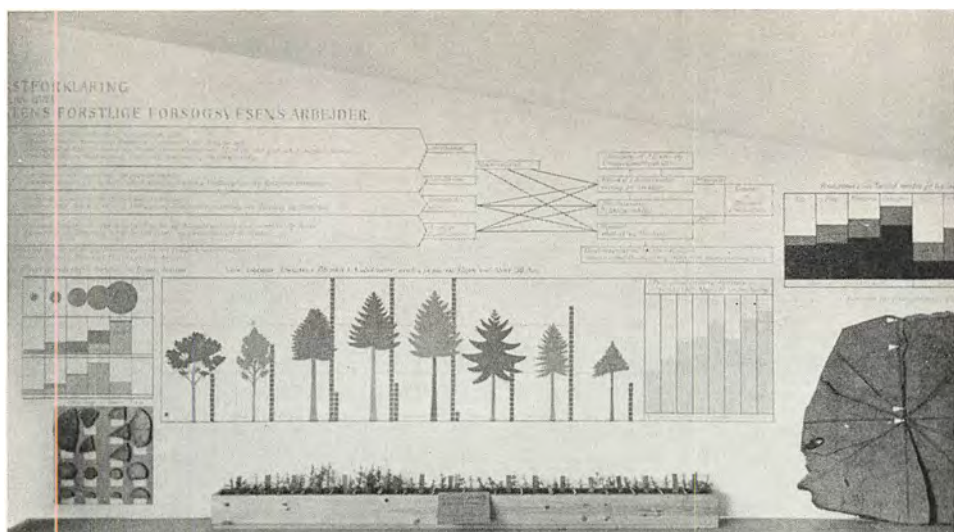
Som det ses, er der næppe det Omraade indenfor Skovbruget, hvor Reventlows Indflydelse ikke har gjort sig gældende; uden Reventlow vilde dansk Skovbrug i Dag ikke kunne regne sig mellem de bedste i Verden.

Skovbruget i Danmark har gennemgaaet en rivende Udvikling siden *Reventlow's* Tid; medens Skovarealet er blevet fordoblet (fra ca. 4 % til 8,1 % af Landets Totalareal), er Produktionen mere end femdoblet.

Denne store Produktionsforøgelse har kun kunnet gaa for sig ved at indføre gennemgribende Forbedringer indenfor alle Dele af Skovbruget. Kulturen anlægges med de bedste og mest ydedygtige Racer af indenlandske og udenlandske Træarter, hvorefter Bevoksningen følges, indtil Bevoksningens endelige Afdrift, med en rationel Hugst, der fjerner daarligere Træer for at forbedre Vækstvilkaarene for de bedste Træer med rette Stammer og stort Gavntræindhold. Endvidere tilsigter Skovens Behandling i høj Grad at vanskeliggøre Forholdene for Svampe og Skadedyr; disse bekæmpes dog ogsaa mere aktivt, f. Eks. ved at udlægge Gift for visse Skadeinsekter. — En rationel Opbygning af Skoven forhindrer i nogen Grad Stormskade.

Foruden forbedret Produktion og større Gavntræprocent er der sket en stor Udvikling m. H. t. Træets Sortering og Udnyttelse; dette maa sættes i Forbindelse med Transportforholdenes Forbedring saavel som Træindustriens store Udvikling i Løbet af de sidste 50 Aar. Som en vigtig Faktor i Arbejdet med den handelsmæssige Udvikling inden for Skovbruget har Dansk Skovforening med stort Held taget Initiativet til at knytte en Række Forbindelser og slutte Aftaler mellem Skovbrugets og Industriens Folk. Alle disse Forhold og mange andre var gennem Billeder og Præparater anskueliggjort paa Udstillingen.

Skovbruget var godt tilfreds med Placeringen paa Bellahøjudstillingen. Terrænet laa

som en smal Tange lige op til en af Hovedtrafikaarerne, Bellahøjvej, og da der ikke var Udstillingsterræn overfor paa den anden Side af Vejen, førtes Strømmen af Mennesker af sig selv forbi Skovbrugsudstillingen; hvis Skovbruget havde faaet tildelt Plads inde paa det store Hovedterræn, var det uvægerlig druknet.

Udstillingen var arrangeret af Dansk Skovforening og Statsskovbruget.

Indgangen til Skovbrugets Sektion paa Udstillingen markeredes af en af Dyrehavens røde Porte. Indenfor denne havde man et klart Overblik over Udstillingsterrænet. Over Pladsen førte en Allé bestaaende af Pæle af Danmarks 20 almindeligste Træarter; bag hver af disse var anlagt et Bed med Planter af paagældende Træart. I Alleens Midte laa en vældig Ædelgranstamme, ca. 160 Aar gammel, dens Længde var ca. 42 m, dens Indhold ca. 18 m³. Paa Udstillingspladsen forevistes forskellige Jorddyrkningsredskaber, Kævevogne, mekaniske Save, Kævlere og Sortering af Træ, endvidere en Spejderlejr, der viste, hvorledes en saadan skal anlægges i en Skov.

Alléen førte til Skovbrugets Pavillon flankeret af 2 Fløje, hvor Videnskaben var repræsenteret. Det forstlige Forsøgsvæsen viste Arbejde og Resultater. Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole anskueliggjorde paa udmærket Maade Skovenes Historie, Økonomi, Zoologi og Plantepatologi.

Pavillonen indeholdt den største samlede Række Stands. Skovbrugets Redskabsudvalg viste Skovværktøj af ældre og nyere Oprindelse, Statsskovvæsenet udstillede en smuk Samling Skovbilleder fra hele Landet, og Landbohøjskolens Arboret viste »Forædling af Skovtræer«. Smaaskovforeningerne viste en Fremstilling af deres Udbredelse i Landet, og endvidere var der paa populært-illustrerende Maade fremstillet Skovenes samfundsmæssige Nyttevirkninger. Endelig var en Række Stands udlejet til Træindustriens forskellige Virksomheder.

Skovbrugets store Dag var, foruden Aabningsdagen, Onsdag den 22. Juni, hvor alle Deltagerne i Dansk Skovforenings Jubilæum, deriblandt 7 udenlandske Gæster, aflagde Udstillingen et Besøg.

Gennemgaar man Pressens Udtalelser vedrørende Skovbrugsudstillingen, møder man kun venlige og rosende Udtalelser som: »— en af Bellahøjs allermest interessante og særprægede Udstillinger er Skovbrugets —«, og »— Skovbrugets meget smukke Udstilling —«. I det hele taget viste Pressen Skovbrugsudstillingen en elskværdig Interesse, der var større, end man havde turdet vente i Forhold til Skovbrugets forholdsvis begrænsede Andel i Udstillingen.

Jagtudstillingen Ved Redaktør C. C. Andersen

Allerede i April 1937 gav de to store Jagtorganisationer, Dansk Jagtforening og Landsjagttforeningen af 1923, ved et Møde paa Landbrugsraadets Kontor Tilsagn om at arrangere en Jagtudstilling i Forbindelse med Landbrugsudstillingen paa Bellahøj. Derefter blev der holdt en Række Møder om Sagen, og de to Jagtforeninger nedsatte et Fællesudvalg til at ordne Udstillingen. Dette Udvalg kom til at bestaa af de to Foreningers Udstillingsudvalg, nemlig for Dansk Jagtforening: Formanden, Hofjægermester *Honnens de Lichtenberg*, Bidstrup pr. Laurbjerg, Næstformanden, Landsretssagfører *K. Schack*, Rude, og Grosserer *C. Helander*, Slagelse. For Landsjagttforeningen af 1923 Formanden, Redaktør *C. C. Andersen*, København, Næstformanden, Strandjagtskonsulent *Valdemar Olsen*, Nykøbing F., og Hovedkasserer *A. Madsen*, København, der var Fællesudvalgets Kasserer. Udvalgets Formand var Redaktør *C. C. Andersen*.

Tegningerne til Jagtudstillingens Bygning — en firelænget, særpræget Bygning i Blokskudstil — blev udarbejdet af Kunstmaler, Konservator *Henning Scheel*, Klampenborg, i Samarbejde med Landbrugsudstillingens Arkitekt *Tyge Hvass*. Hr. Scheel blev tillige Udstillingens Hovedarrangør, dog blev Udstillingen af Opsatser og Geviret ordnet af *Greve Gregers Ahlefeldt-Bille*, Fjellebro pr. Rudme.

Selve Udstillingsbygningen, der blev opført af Tømrermester *E. Phil Mortensen*, Amagerbrogade 24, København, var særdeles praktisk indrettet. Jagtudstillingen var arrangeret i Bygningens overdækkede Sidepartier, medens det aabne Midterparti var tilplantet og arrangeret som en Vildtremise. I den ene Halvdel var der en Stamme Fasaner

og et Par Harer og i den anden tre Stykker Raavildt. Disse Remiser med deres levende Dyr var Genstand for stor Opmærksomhed hos de mange Udstillingsgæster og bidrog i høj Grad til at gøre Udstillingen levende for de Besøgende. Man fik ligesom et lille Førstehaandskendskab til den vilde Fauna.

I Virkeligheden viste Jagtudstillingen alt, hvad der vedrører dansk Jagt. Langs den ene Endevæg fandtes en alsidig og meget fremragende Udstilling af Gevire og Opsatser fra Landets forskellige Egne, ordnet og ophængt med stor Kyndighed af Grev Ahlefeldt, der er Ekspert paa dette Omraade. Ophængningen var saa snildt ordnet, at man meget let kunde se Forskellen paa Vildtet fra de gode Egne, og det fra de magre eller mindre gode. Her var virkelig noget at lære, og Samlingen blev da ogsaa meget grundig studeret. Foruden de almindelige Samlinger var der Pragtsamlinger fra Svenstrup og Hverringe. Ligeledes var der en righoldig Samling af abnorme Gevire, som var af stor Interesse især for Jægere, som ikke saa ofte har Lejlighed til at studere disse Luner fra Naturens Haand.

En righoldig og kostbar Vaabensamling, kyndigt ordnet af Kolonibestyrer *Thron*, Ordrup, viste Jagtvaabenets Udvikling gennem Tiderne, fra Buen til den moderne Hamnerless. Der var mange smukke og sjældne Vaaben fra gamle Dage, og hele Vaabensamlingen var Genstand for megen Opmærksomhed fra de mange Udstillingsgæster.

Paa samme Langvæg fandtes en Række Kort, der viste Fuglenes Trækveje og gav en Del Oplysninger om disse Forhold, som ikke var almindelig kendt, før de her blev illustreret paa anskuelig Maade. Desuden var der plastiske Fremstillinger af Vildtets Spor, en lærerig Fremstilling især for den unge Jæger, som her fik en bekvem Adgang til at kunne læse i Naturens store Billedbog. Endelig var der en Del oplysende Billeder af Remiser, saa man fik Kendskab til, hvorledes disse for Vildtets Trivsel saa nyttige Ting skal indrettes. En Samling gode Hundebilleder fortalte om de forskellige Jagthunderacer og var et godt Surrogat for den Jagthundeudstilling, som der ikke var Plads til.

Endelig maa ikke glemmes de to Jagtforeningers store Fuglesamling, der var særdeles praktisk ordnet og opstillet, saaledes at man fik et godt Overblik over Jagttiderne. Fuglesamlingen er meget fremragende og samlede en Mængde Tilskuere i alle Udstillingsdage. Her var for en Gangs Skyld en Samling langt ud over det sædvanlige, og mange Jægere benyttede Lejligheden til at opfriske deres ornitologiske Kundskaber.

Paa den modsatte Langvæg saa man det store Gevir, der baade i Ord og Tal gav Underretning om det store mangeartede Arbejde, der er udført og udføres af Jagtraadet. Paa en anskuelig Maade fik man ligeledes Besked om den nyttige Anvendelse, der gøres af Jagtfondens Midler, der tilvejebringes gennem Jagttegnspengene. Man vil i denne Forbindelse huske, at det var Jægerne selv, der bad om at maatte beholde Jagttegnet paa Betingelse af, at Provenuet af Jagttegnsafgiften kom Jagt og Fauna tilgode. Her saa man, hvilken stor Nytte disse Penge havde udrettet i denne Henseende.

Et stort Danmarkskort viste de forskellige Vildtarters Udbredelse her i Landet, medens et andet Danmarkskort gav Besked om, at de lokale Jagtforeninger nu dækker saa godt som hele Landet.

En Række Tavler gav Oplysninger om Vildtets Sygdomme og de Fødemidler, der fortrinsvis er Vildtets. Her var meget at lære, og disse Tavler blev meget grundigt studeret. Der savnedes heller ikke en Udstilling af Vildtskind.

I et Hjørne af den aabne Plads var der arrangeret en Strandjagtsgruppe, der viste Strandjægerens Grejer.

I Anledning af Udstillingen havde de to Jagtforeninger ladet udarbejde en Pjece »Jagt og Vildt 1788—1938«, der blev trykt i 25.000 Eksemplarer og uddeltes gratis. Den fortæller om Jagtens Udvikling her i Landet fra Stavnsbaandets Løsning til vore Dage. Efter en historisk Indledning om Tilstanden før 1788, gives en Oversigt over Jagtlovgivningen i 1788 og i Aarene derefter, indtil den nugældende Jagtlov af 1931 traadte i Kraft. Om Jagtforeningernes og Jagtraadets Arbejde, der paa alle Omraader blev banebrydende, fortælles udførligt. Endelig nævnes en Række interessante Tal fra gamle Dage og berettes om Vildtarter og Fredningstider i de sidste 150 Aar. Til sidst fortælles om Jagtens nuværende Organisation i Danmark, og en instruktiv Artikel giver Oplysninger om Hønsehunden før og nu.

Ogsaa om Fremtiden siges et Par Ord, der sammenfattes i følgende: Af Danmarks henvend 80.000 Jægere er kun godt Halvdelen Medlemmer af en af de to store Jagtorganisationer. Maalet maa være at faa dem med i Arbejdet allesammen. Det Arbejde, der nu er saa godt begyndt, skal ikke alene fortsættes, men det skal ogsaa *vedligeholdes*. Arbejdet for Jagt og Fauna er noget, man aldrig bliver færdig med. Derfor er Enighed, Sammenhold og Samarbejde blandt Jægerne absolut nødvendigt ogsaa i Fremtiden.

Til sidst skal nævnes, at ligesom selve Bellahøjudstillingen blev ogsaa Jagtudstillingen en stor Succes, idet den var besøgt af ca. 400.000 Gæster. Den fik en udmærket anerkendende Omtale i hele Dagspressen og illustrerede paa den mest virkningsfulde Maade det store Arbejde, de organiserede Jægere har iværksat for Jagt og Fauna.

Bygningsudstillingen *Ved Arkitekt Tyge Hvass*

Ved Tilrettelæggelsen af Landbrugsudstillingen blev Spørgsmaalet om en Bygningsafdeling ofte drøftet, men Vanskelighederne med at skaffe de nødvendige Penge syntes saa store, at Sagen paa et vist Tidspunkt næsten saa ud til at maatte opgives. Man var kommet helt hen i selve Udstillingsaaret uden at faa klaret Spørgsmaalet, men efter en indirekte Opfordring fra Generalsekretær *Høgsbro Holm* ansøgte Akademisk Arkitektforening den 27. Januar — altsaa godt 4 Maaneder før selve Udstillingens Aabning — Ny Carlsbergfondet om 6.000 Kr. til Hjælp til Dækning af Udgiften ved Afholdelsen af en Arkitektkonkurrence om Forslag til Landbrugsbygninger.

Takket være Ny Carlsbergfondet, der omgaaende beredvilligt stillede hele det ansøgte Beløb til Raadighed for Formaalet, lykkedes det trods det sene Tidspunkt at faa gennemført Konkurrencen og derved faa indrettet en Bygningsafdeling, idet Landbrugsudstillingen stillede et ca. 6.000 m² stort Areal til Raadighed herfor, saaledes at Dele af dette Areal kunde lejes ud til Bygningsfirmaer og de derfor indkomne Penge bruges til Dækning af de Udgifter, der var forbundet med Indretning af halvaabne Bygninger til Udstilling af de indkomne Projekter og Fremskaffelse af Fotografier m. m.

De jyske Landboforeninger havde imidlertid, uden at Udstillingskomiteen vidste det, ogsaa ladet udskrive en Arkitektkonkurrence, der var en Fortsættelse af en Konkurrence, Foreningen havde ladet afholde i Aaret 1934. Dette bevirkede, at det var nødvendigt at faa et Samarbejde i Gang mellem *Akademisk Arkitektforening* og *Foreningen af jyske Landboforeningers* Bygningsudvalg for ikke, at to samtidig løbende Konkurrencer skulde komme til at virke forstyrrende paa hinanden. De jyske Landboforeningers Program omhandlede nærmest Detailløsningen af Bygningskonstruktioner og enkelte Bygningsdele i Fortsættelse af den omtalte Konkurrence, hvorimod Arkitektforeningen vilde udskrive en Plan- eller Idékonkurrence, der omfattede hele Bygningsanlæg uden særlig Fordring om gennemarbejdede Detailplaner.

Efter mange modstridende Opfattelser lykkedes det ved et Møde den 26. Februar mellem de to Foreninger at faa fastslaaet de nærmere Retningslinier for et Samarbejde.

Midt i Marts udsendtes Programmet for Arkitektforeningens Konkurrence, der omhandlede Løsningen af Bygninger til Landbrug i tre forskellige Størrelser.

Den 9. Maj indkom 52 Løsninger, hvoraf 9 Projekter belønnedes med Præmier. Dommerkomiteen var valgt af Repræsentanter fra *Landbrugsraadet*, *Foreningen af jyske Landboforeninger*, *Akademisk Arkitektforening* og *Dansk Arkitektforening*.

Til de jyske Landboforeningers Konkurrence indkom 34 Forslag.

De valgte Dommere fortsatte derefter som Udvalg ved Tilrettelæggelsen af Bygningsafdelingen med Arkitekt *Poul Gøtzsche* som fungerende Sekretær og udøvende Arkitekt for Bygningsafdelingen.

25 Projekter fra begge Konkurrencer blev udstillet i dertil opførte Halvtagsbygninger og i Forbindelse med et Udvalg af store Fotografier, der var særligt optaget til dette Brug, af ældre og nyere Landbrugsbygninger.

En Del af Landets førende Firmaer for Bygningsmaterialer deltog i Bygningsafdelingen med store Udstillinger.

Afdelingen vakte betydelig Interesse. Landmænd og Fagfolk samledes her til Drøftelse af en Række Problemer, der sikkert vil komme til at præge Fremtidens Byggeri paa Landet.

Meget af det Materiale, der var samlet, vil blive Grundlag for en videre Udvikling af de mange tekniske Spørgsmaal, som Landmænd ofte staar overfor ved Udvidelser eller Ombygninger af deres Gaarde.

Den moderne Bygningsform søger at koncentrere de forskellige Brugsrum for at opnaa den størst mulige Arbejdsøkonomi. Nutidens Landbrug drives ud fra andre Forudsætninger og fordrer derfor en anden Bygningsplacering, end det tidligere har været Tilfældet.

De mange moderne Materialer stiller nye Krav til Bygningens Udformning og konstruktive Opbygning og giver derved Landbrugsbygningerne et andet Præg, end man er vant til at se, og ofte et noget ubehjælpsomt Udseende, fordi man endnu ikke har det selvfølgelig Kendskab til Brugen.

Det indsamlede Materiale vil sikkert ogsaa her opfordre til et fortsat Arbejde med en videre Uddybning af den kunstneriske Udformning af de moderne Konstruktioner og deraf følgende Bygningsformer.

Konkurrence om Landbrugsbygninger *Ved Arkitekt Poul Götzsche*

Paa de følgende Sider gives et Udvalg af de Projekter, som fremkom ved den Konkurrence, der med direkte Anledning i Landbrugsudstillingen paa Bellahøj, blev udskrevet af Akademisk Arkitektforening.

Konkurrencen er endvidere omtalt i Tidsskriftet »Arkitekten« Nr. 4, 1938 og i en Beretning »Tegninger til Landbrugsbygninger«, der er udsendt af Foreningen af jyske Landboforeninger.

Projekterne gives her med korte orienterende Bemærkninger, der i de første Linier giver Dommerudvalgets Udtalelser under Konkurrencen og derefter et Uddrag af den nævnte Beretning udgivet af Foreningen af jyske Landboforeninger.

Bygninger til et Landbrug m. ca. 20 Malkekøer. *Arkitekterne Otto Jensen og Kjeld Klitgaard Andersen*

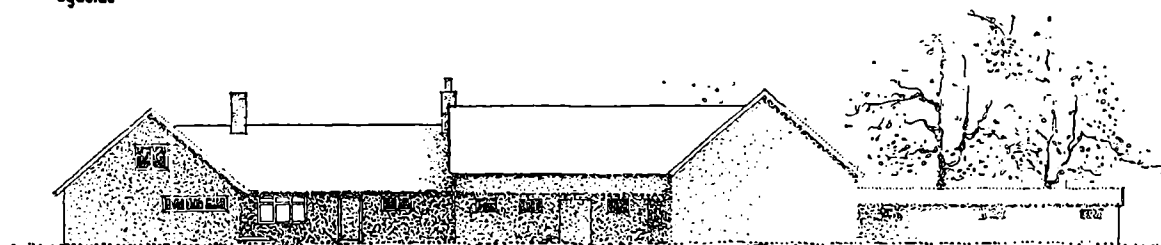
Tegningerne er gengivet Side 446 og 447

»Forslaget blev af saavel Landmænd som Arkitekter anset for det bedste indenfor sin Gruppe. Det er Typen med Centralfodringsrum og Staldene i Korsform. Der er gode Arbejdsforhold og gode indendørs Forbindelser. De enkelte Staldrum har gode Udvidelsesmuligheder.

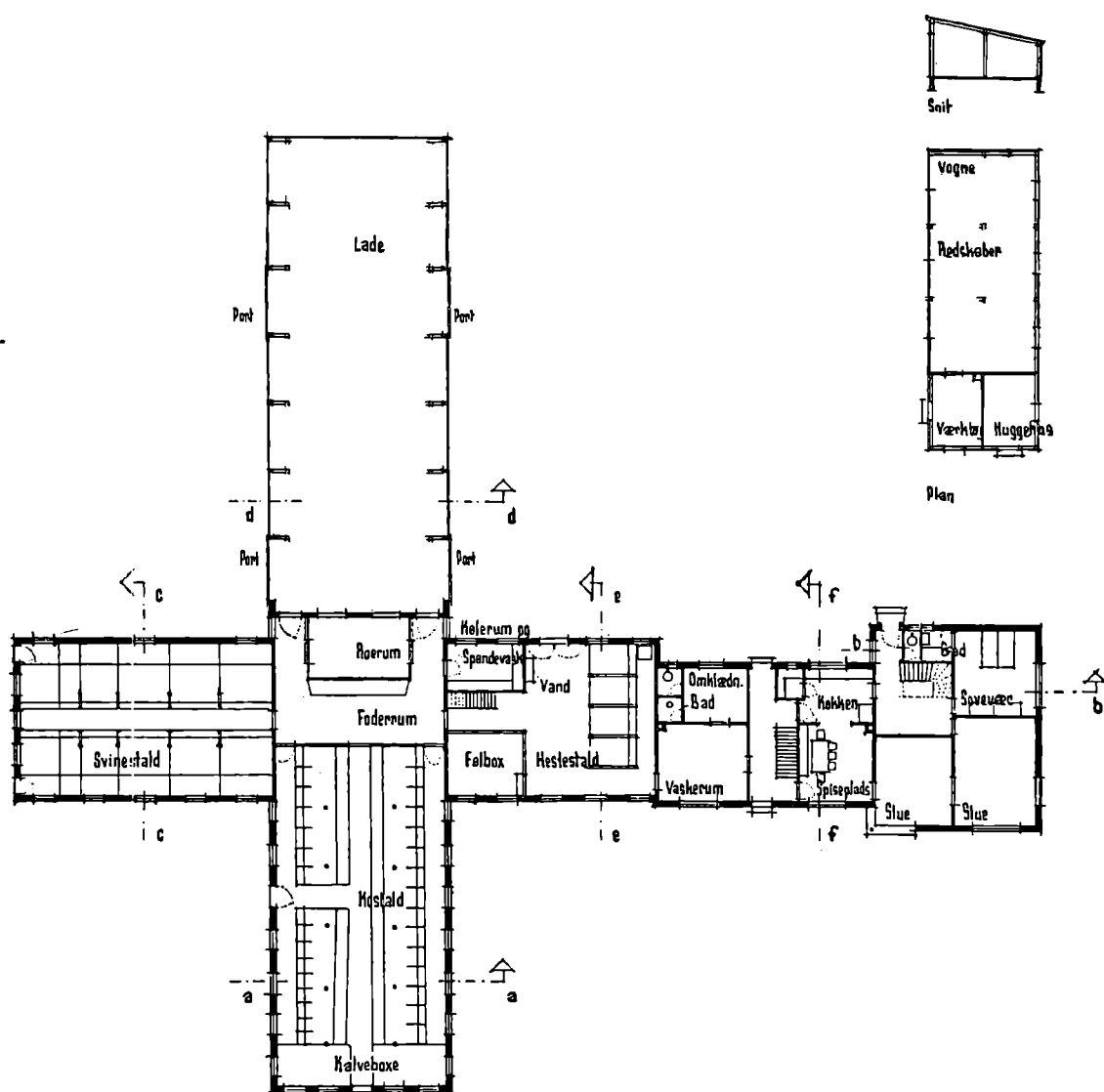
Stuehuset er sammenbygget med Staldbygningerne, hvilket er mindre almindeligt ved en Gaard af denne Størrelse, men med den viste Placering anses det for særdeles godt.«

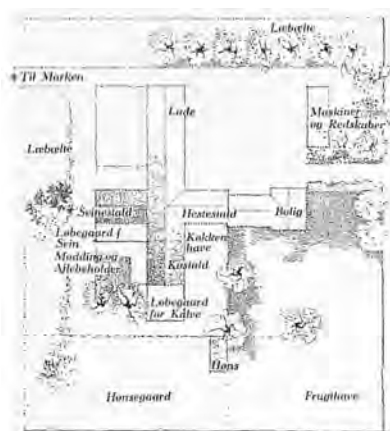
Sydside

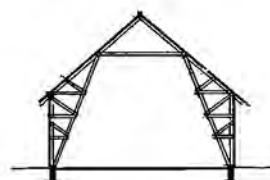
Nordside

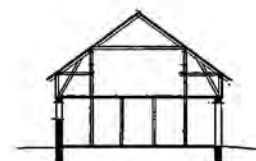
Arkitekterne Otto Jønsen og Kjeld Klitgaard Andersen,
Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Malkekøer. Mål 1:400.

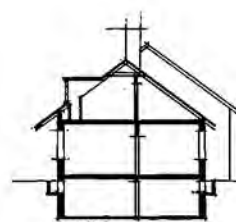
Snit e-e

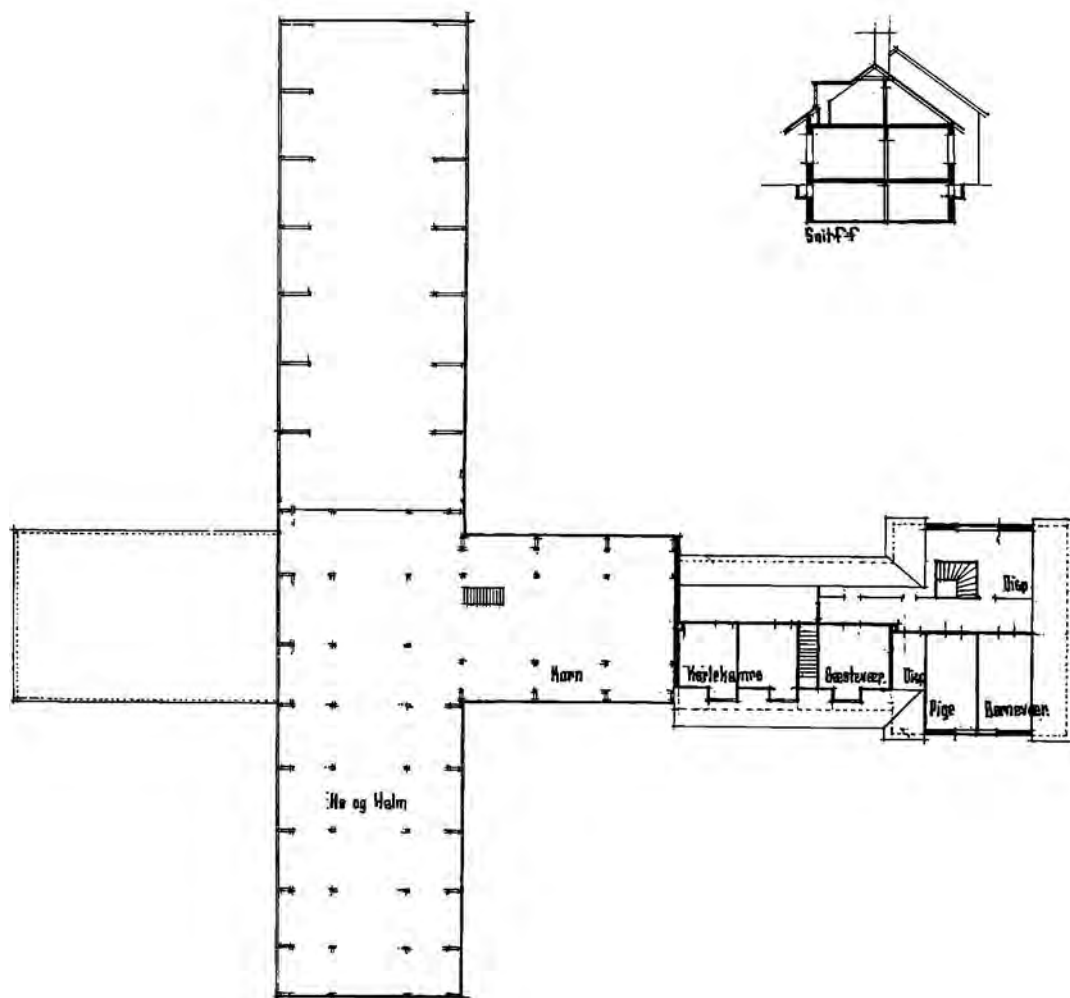
Snit d-d

Snit e-e

Snit f-f

Arkitekterne Otto Jensen og Kjeld Klitgaard Andersen,
Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Malkekøer. Mål 1:400

Naar Dommerudvalget har udpeget dette Projekt som det bedste indenfor sin Gruppe, er det ikke, fordi det paa afgørende Maade er forskelligt fra en Række andre Projekter, der er udformede over den samme Idé, den korsformede Gaard med et centralt beliggende Fodringsrum i Midten; men Typen har i dette Projekt naaet en klar og letoverskuelig Form, der viser alle dens Fordele — gode Forbindelser imellem de forskellige Rum, korte Afstande, gode Lysforhold og gode Udvidelsesmuligheder for hver Staldgruppe for sig.

Vanskeligheden med at skaffe Lys ind i det centrale Rum er klaret paa en pæn Maade, og Tilkørslen til Roerummet igennem Laden giver et godt beskyttet Roerum, men kan maaske give Anledning til noget Svineri i Laden.

Forslaget er gennemført med forholdsvis smalle Bygninger, det giver de bedste Lysforhold; men økonomiske Undersøgelser viser, at noget bredere Staldrum i Reglen bliver billigere.

Forslagsstillerne mener, at den viste Lade ved Tværkørsel er at foretrække. Det er jo et af de Spørgsmaal, hvorom Landmændene ikke er helt enige, i hvert Fald paa Sjælland er man sikkert enig med Forslagsstillerne; men Jyderne holder stadig paa Langloen. Det kan være af Interesse at paapege, at en populær Drøftelse af et saadant Spørgsmaal under en eller anden Form vil være af stor Værdi for de Arkitekter, der beskæftiger sig med Landbrugsbygninger. Landmændene, der bruger Bygningerne i det daglige Arbejde, maa tage Del i Diskussionen om saadanne Spørgsmaal, derved vil vi langt hurtigere naa frem ad den rigtige Vej.

Som det fremgaar af Tegningerne, er Stuehuset sammenbygget med Udlængerne, men ved at indskyde en Mellembygning er der alligevel opnaaet en vis »Afstand«. Man kan vel ogsaa sige, at Staldene er placeret »efter Lugt«, Hestestalden, der generer mindst, nærmest, Svinestalden længst borte fra Beboelseshuset.

Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Køer. *Arkitekt Niels Hegelund*

Tegningerne er gengivet Side 449

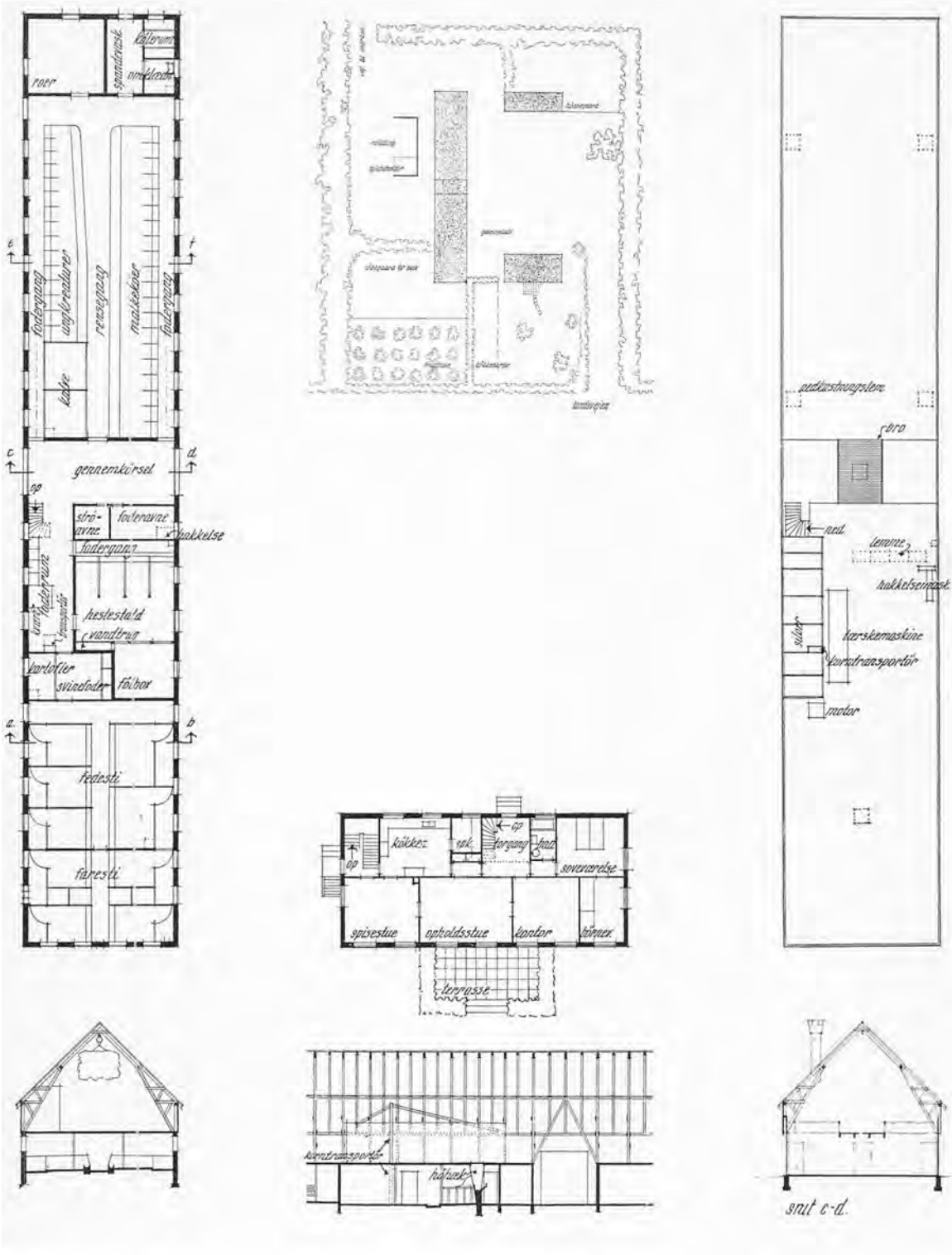
»Man anser den i Beskrivelsen gengivne Hoveddisposition og den Maade, den er gennemført paa, for meget tiltalende.

Koncentreringen af den tunge Kørsel til en enkelt Linie vil virke lettende i det daglige Arbejde og skabe Orden.

De rolige Arealer Syd for Bygningerne med den beskyttende Have og Indblik saavel fra Have som Hus til de permanente Folde vil skabe en god Ramme om Familiens daglige Liv.

Af mindre Indvendinger kan nævnes, at det anses for uheldigt at give en saa dyb Kostald Nord- og Sydlys. Hvis en Stald orienteres paa denne Maade, anser Landmændene det for heldigst, at Malkekøerne placeres nærmest Sydsiden.«

Det her gengivne Projekt er interessant, idet det med stærk Hensyntagen til de praktiske Arbejdsforhold søger at finde en ny Form for Rammen om Landmandens daglige Arbejde.

Arkitekt Niels Daugbjerg
Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Malkekeer. Maal 1 : 400

Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Malkekøer. *Arkitekt Niels Daugbjerg*

Tegningerne er gengivet Side 450

»Projektet er baseret paa gennemført Anvendelse af mekaniske Hjælpemidler i det daglige Arbejde, og den valgte Form med alle Staldrum i een Længe og et meget stort Tagrum vil sikkert begunstige dette.

De samme Fordele vilde sikkert i endnu højere Grad være opnaaet ved at gøre Huset bredere og kortere. Svinestalden bør ikke ligge nærmest ved Stuehuset.«

Spørgsmaalet om, i hvor vid Udstrækning Landmanden med Fordel kan tage tekniske Hjælpemidler i Brug i det daglige Arbejde, er ofte drøftet, og man er tilbøjelig til at mene, at det i hvert Fald kun i det store Landbrug kan betale sig at installere »Teknik« i højere Grad. Man maa imidlertid huske, at de tekniske Hjælpemidler altid har til Formaal at lette det menneskelige Arbejde, og det er jo ikke mindst paa en almindelig Bondegaard, at Bestræbelser i denne Retning vil være af stor Værdi.

Det foreliggende Projekt viser en Bondegaard med et velordnet teknisk Udstyr og vil være et godt Grundlag for Drøftelser af hele dette Spørgsmaal. Alle Staldrum er placeret i en Længe, og Laden er placeret ovenpaa i Form af en Tagetage med høj Trimpel. Transportanlægget, der er anbragt øverst i Taget, kan paa denne Maade anvendes til en Række Formaal. Al Transport foregaar paa langs af Bygningen.

I Staldene er der kun regnet med to Rækker, altsaa et forholdsvis smalt Hus, og hele Bygningen bliver paa den Maade noget langstrakt. Et bredere Hus vilde ogsaa give et bedre Tagrum.

Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Malkekøer. *Arkitekt Eske Kristensen*

Tegningerne er gengivet Side 452

»Smukt afsluttet Gaardanlæg med vel gennemarbejdet og velindrettede Stalde.

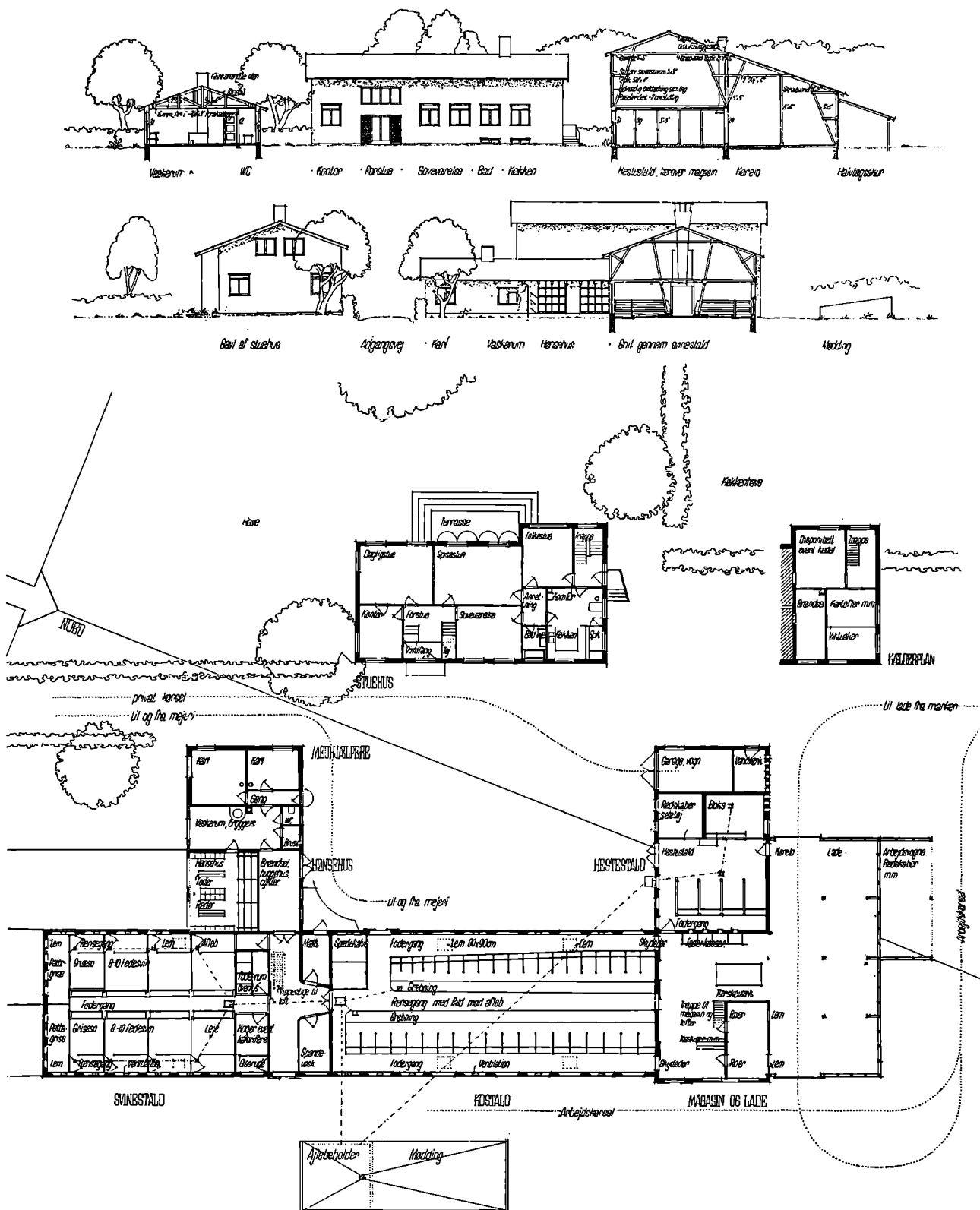
Planen i Stuehuset er særdeles god.

Placeringen af Roehuset anses for uheldig — vanskelig Transport. Søndre Sidefløj skygger lidt for Kostalden i de korteste Vintermaaneder.

En selvstændig Bygning til Hønsesus vilde være at foretrække.«

I Modsætning til de to foregaaende Projekter, der hver for sig har vist helt nye Tanker, der kan give Anledning til Drøftelser for og imod, er dette Projekt udformet mere i Overensstemmelse med de almindelige anvendte Bygningsformer, i hvert Fald hvad Planen angaar.

Ko- og Svinestalden er med to Rækker og Vinduer mod Øst og Vest, og Sidefløjen med Hønsesus, Vaskerum m. m. er gjort lav for ikke at skygge over Kostaldens Vinduer. Laden mod Nord er af en mere ualmindelig Form, men i Forbindelse med Rummet over Hestestalden, der skal anvendes til Magasin, og Rummet over Tærskepladsen, der staar i Forbindelse med Tagrummet over Ko- og Svinestalden, vil der være god Plads til den indhøstede Sæd.

Arkitekt Eske Kristensen

Bygninger til et Landbrug med ca. 20 Malkekoer. Maal 1 : 400

Bygninger til et Landbrug med 8 Malkekøer. Arkitekt Eske Kristensen

Tegningerne er gengivet Side 453

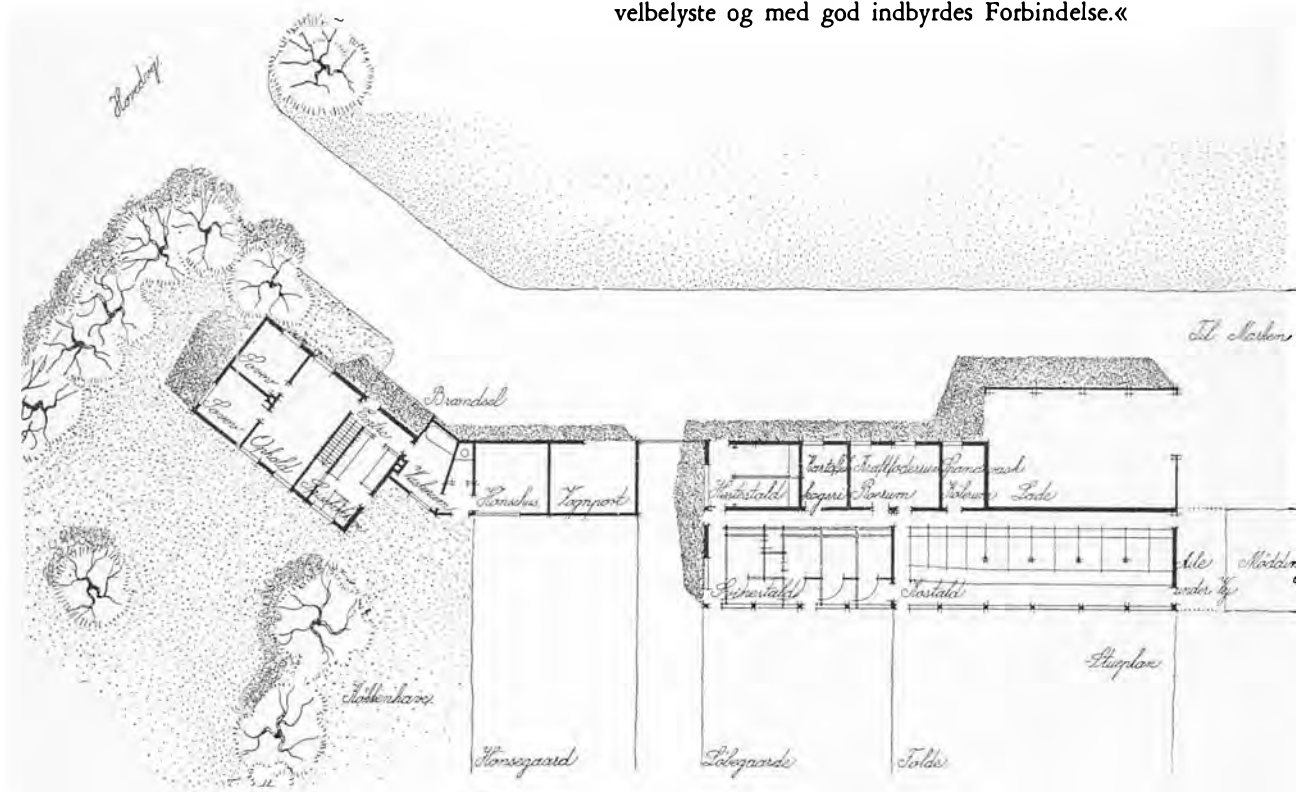
»Forfatteren til dette Forslag fremhæver i Beskrivelsen, at da Placeringen af et Husmandshus er afhængigt af saa mange forskelligartede Hensyn, er det vigtigt, at Planens Udformning er saa elastisk, at den uden alt for store Ændringer kan indordnes under forskellige Forhold.

Forslaget er præmieret paa Grund af Planens praktiske Anvendelighed. De enkelte Staldrum ligger godt for hinanden og for Forbindelsen til Stuehuset. Det lidt store bebyggede Areal ophæves ved de velgennemtænkte Udvidelsesmuligheder for saavel Ko- som Svinestald. Stuehusets Indretning anses for særdeles god.»

En af Vanskelighederne ved Bygninger til det lille Brug er at placere de mange forskelligartede Rum, saaledes at der bliver de lettest mulige indbyrdes Forbindelser samtidig med, at der bliver Mulighed for at udvide den ene eller den anden Afdeling — alt efter den Retning, Brugeren vil give sin Produktion. I dette Projekt er der baade for Svine- og Kostalden skabt gode Udvidelsesmuligheder, uden at der derved gribes forstyrrende ind i Arbejdsgangen. Paa de tre skematiske Planer er der vist forskellige Ændringer i Stuehusets Placering. Disse Planer kan have Betydning, naar man skal tilpasse Bygningen efter de stedlige Forhold, Veje, Læ, Verdenshjørner og lignende.

Bygninger til et Landbrug med 8 Malkekøer. Arkitekterne Einar Graae og Ida Krøger

»Beliggenhedsplanen med Stuehuset drejet i Forhold til Staldbygningen anses for god. Planen i Staldbygningen er overordentlig økonomisk, de enkelte Staldrum er velbelyste og med god indbyrdes Forbindelse.«

Arkitekterne Ejnar Graae og Ida Krøger
Bygninger til et Landbrug med 8 Malkekøer

Maal 1 : 403

De danske Statsbaner *Ved Statsbanernes Reklamekontor*

Sammen med Postvæsenet og D. F. D. S. deltog De danske Statsbaner som særlig Udstiller i det saakaldte Trafiktelt. Den grundlæggende Tanke var, at disse tre Institutioner havde bestridt den danske Transport gennem Tiderne, dels til Lands og dels til Vands.

Man stillede sig som Opgave at anskueliggøre Statsbanernes Betydning for det transportmæssige Samkvem mellem Land og By. Selve Udstillingen blev udført af Tegneren *Poul Sæbye* i Samarbejde med afdøde Malermester *Olaf Arngrimsen*, og de Herrer havde skabt noget ganske nyt paa Udstillingsteknikkens Omraade. Smaa stilistisk udførte Landskaber illuderede udmærket det danske Land, den danske Provinsby og den danske Eksporthavn. De smaa, ligeledes stilistisk udførte Jernbanetog var i hele Udstillingstiden saa at sige i uafbrudt Trafik »mellem Land og By« og »mellem By og Land«. Man viste her ved Hjælp af Paamaling paa de smaa Jernbanevogne, hvad Statsbanerne transporterer fra Byen ud til Landbruget: Kunstgødning, Landbrugsmaskiner o. s. v., og blandt de Produkter, som Statsbanerne transporterer ind til Byen eller til Eksporthavnen, læste man paa Jernbanevognene: Heste, Køer, Svin, Æg, Smør, Mælk o. s. v. Som Kuriosum kan anføres, at disse smaa Jernbanetog i Udstillingstiden løb ikke mindre end 468.000 m. Udstillingsstanden var stadig betjent af Personale, ikke alene fra De danske Statsbaner, men ogsaa fra danske Privatbaner, og uden for Trafikteltet vajede Statsbanernes Splitflag sammen med Postvæsenets Splitflag og D. F. D. S.'s blaa Kontorflag. Da Flaget den 26. Juni blev strøget, havde over 100.000 Mennesker besøgt De danske Statsbaners Stand.

Det forenede Dampskibs-Selskab A/s

Ved Det forenede Dampskibs-Selskab A/S Passagerafdeling

Ved Landbrugsudstillingen paa Bellahøj i Juni Maaned 1938 præciserede Det forenede Dampskibs-Selskab sin Stilling som Landbrugets Trafikled mellem Danmark og England.

I Trafikteltet viste Selskabets 10 m lange Stand en Række plastiske og mekaniserede Panoramaer som Illustration til Landbrugsprodukternes Gang fra den danske Producent til Detailforretningen i England. Fra den plastiske Bondegård, som var realistisk gengivet med Brønd, Kreaturer og hele Udstyr, gled en stadig Strøm af Svin ind i et Slagteri. I Panoramaets Fortsættelse saa man Landbrugsprodukter blive indladet i et D. F. D. S. Motorskib i Esbjerg Havn. Mellem Panoramaet fra Esbjerg og over til et Kajpanorama fra Harwich var Nordsøen gengivet ved Hjælp af rigtig Vand, hvori naturtro Kopier af D. F. D. S.'s Motorskibe sejlede frem og tilbage mellem England og Danmark. Naar Belysningen skiftede fra Dag til Nat standsede Indladningen i Esbjerg, og et Skib stak til Søs paa Vej mod England samtidig med, at et andet Eksportskib afgik fra Harwich med Kurs mod Esbjerg. I Panoramaet fra Kajen i England saa man mekaniserede Modeller af de store Kraner losse Landbrugsprodukter over i Jernbanevogne, og som en Afslutning paa den smukke Serie Panoramaer vistes et typisk engelsk Gadehjørne med en »Provision store«, fra hvis Vinduer danske Landbrugsprodukter som Bacon, Smør, Æg, Mælk etc. fristede de engelske Husmødre.

Det kunstneriske og mekaniske Udstyr skyldtes Herr Arkitekt *Hjarne*. Den smukke Stand vakte ligefra Udstillingens første Dag stor Opmærksomhed hos de Besøgende i Trafikteltet. Dagen igennem stod Tilskuerne i tætte Rækker og betragtede de arbejdende Panoramaer, og da Udstillingen sluttede, havde Selskabet distribueret ialt 150,000 Brochurer fra Standen.

Udsnit af det mekaniske Panorama paa D. F. D. S.'s Stand.

De seks Post-
ryttere paa
Bellahøj.

Post- og Telegrafvæsenet og Landbrugsudstillingen

Ved Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet

Post- og Telegrafvæsenets Deltagelse i Landbrugsudstillingen paa Bellahøj falder i to Dele. Først og fremmest det moderne Post- og Telegrafkontor, der indgik som et arbejdende Led i Udstillingen. Dernæst Deltagelsen i Trafikudstillingen med et gammelt Postkontor fra før Midten af forrige Aarhundrede, Kørslen med en Diligence og endelig Postrytterne, hvorved man søgte at genoplive karakteristiske Billeder af Trafiklivet, saaledes som det formede sig i det første halve Hundrede Aar efter Stavnbaandets Løsning.

Det arbejdende Post- og Telegrafkontor var indrettet i Udstillingens Administrationsbygning. Postkontoret rummede 8 Skrivepladser for Publikum og var forsynet med elektrisk Brevstemplingsmaskine og direkte Telegrafjernskriveforbindelse til Hovedtelegrafkontoret. Publikum benyttede i stort Omfang Postkontoret. Der var saaledes i de 10 Dage ca. 50.000 Besøgende og ca. 70.000 afgaaende Forsendelser.

I Trafikudstillingen deltog Post- og Telegrafvæsenet som nævnt med et gammelt Postkontor fra før Midten af forrige Aarhundrede, nemlig et Interiør bestaaende af to Stuer, selve Postkontoret med Publikumsskranken og Postmesterens Privatkontor. Gennem Vinduerne i Stuerne Baggrund var der Udsigt over et Torv i en Provinsby, med Diligencer, ridende Bude og Publikum. Stuerne var møbleret med originale Møbler og befolkede med Mannequiner, en Postillon, en Skriver og en Postmester, den sidste i den Tids røde Gallauniform. Tidsbilledet fuldstændiggjordes af Bilæggerov, Tællelys, Gaasefjer og Spytebakke paa Gulvet. Som Vagt ved det gamle Postkontor gjorde en af Postrytterne Tjeneste i fuld Mundering.

I Forbindelse med Landbrugsudstillingen havde Post- og Telegrafvæsenet endelig i nært Samarbejde med Landbrugsraadet arrangeret Postridt til København fra Aalborg, Struer og Tønder. Ridtene udførtes af 6 Postryttere, udstyret som de Postryttere, der i Tiden efter Stavnbaandets Løsning befordrede Brevposten, og ligesom disse medtog de 6 Postryttere Breve fra Befolkningen og befordrede dem i deres Felleisen til København. Postrytterne ankom til Bellahøj paa Landbrugsudstillingens Aabningsdag paa Slaget 12,

da Udstillingen aabnedes for Publikum. De havde paa Turen indsamlet ca. 100.000 Breve og Brevkort, som derefter blev stemplet med Udstillingspostkontorets Stempel og afsendt som en Hilsen fra Udstillingens Aabningsdag.

Ogsaa et andet historisk Postbefordringsmiddel havde Post- og Telegrafvæsenet genoplivet for Tilfældet: Diligencen. Man havde bygget en tro Kopi af en paa Post- og Telegrafmuseet opstillet Diligence, Typen paa det Befordringsmiddel, der afløste Postryttere og Kuglepostvogn paa vore Landeveje. Diligencen kørte daglig mellem Postkontoret paa Udstillingen og Postgaarden paa Købmagergade. Den befordrede ialt ca. 40.000 Breve og Brevkort.

Til Lejligheden havde Post- og Telegrafvæsenet udsendt et nyt Frimærke, Stavnsbaandsfrimærket (15 Øre), og ladet fremstille illustrerede Postkort med historisk postale Motiver (Dansk ridende Post, Diligence ved Vesterport og Diligenceheste skiftes uden for en Landevejskro).

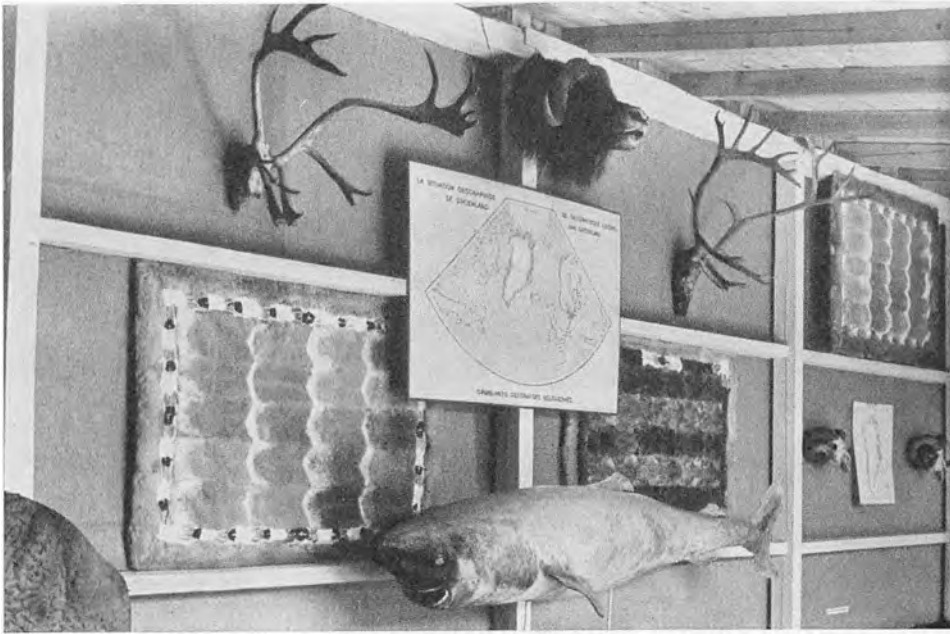
Grønlands-Udstillingen *Ved Ingeniør Jul. Galster*

Det grønlandske Landbrug er selvsagt ganske minimalt sammenlignet med det danske, og det var derfor ogsaa under stærk Tvivl, at man tiltraadte Landbrugsraadets Henstilling om at deltage i Udstillingen paa Bellahøj. Man var straks paa det rene med, at man — hvis Grønland skulde repræsenteres — i Udstillingen maatte medtage Landets Hovederhverv: Fiskeri, Fangst og Minedrift.

Hovedinteressen ved den grønlandske Udstilling samlede sig vistnok alligevel om de grønlandske Husdyr: Køer, Geder og Faar, som var hjembragt med Aarets første Grønlandsskib efter en stormfuld og besværlig Overrejse. Et elskværdigt Toldvæsen saa igennem Fingre med, at de paa Skibspapirerne opførte 10 Faar paa Vejen var blevet forøget

Grønlandske
Faar og Geder
paa Bellahøj.

Væggen overfor
Indgangen.
Forneden
udstoppet grøn-
landsk Haj.

med 7 Lam, og lod dem uden Vanskelighed fortsætte ud paa Statens Karantænestation sammen med en Ko, en Kvie og en Kalv samt 2 Geder med Kid.

Faareavlen paa Grønland paabegyndtes i 1915 med ca. 200 Faar hovedsagelig indført fra Island. I 1921 var Bestanden af Moderfaar vokset til 1000 Stk., og i 1937 var 10.000 Tallet passeret. Faareavlen drives kun i de sydlige Distrikter, Julianehaab, Frederikshaab og Godthaab, og Staten har Avlsstationer i Julianehaab og Godthaab, hvor Grønlænderne oplæres i Husdyrhold for senere at gaa ud i Distrikterne som Faareholdere. Ved deres Start ydes der dem et kontant Laan til Bygninger, ligesom der udleveres dem et vist Antal Faar fra Forsøgsstationen, der til sin Tid modtager det samme Antal retur. Det har iøvrigt vist sig, at de grønlandske Faar trives særdeles godt, og at Fjeldgræsset er saa nærende, at Vægten af de slagtede Dyr er højere end de fleste andre Steder. Paa Udstillingen fremvistes endvidere forskellige grønlandske Uldsorter og Prøver paa Foderstoffer, saasom grønlandsk Fjeldhø, grønlandsk Pil til Brug ved Vinterfodringen samt smaa tørrede Fisk: Angmagssætter, der ligeledes anvendes til Foder.

Koholdet paa Grønland er meget lille, næppe mere end ialt et godt Halvthundrede Stykker. Køerne er smaa og giver kun ringe Mælk; de kan vist i det store og hele sammenlignes med de Køer, man havde her i Landet paa den Tid, da Stavnsbaandet løstes. Saavel Faar som Køer var jo iøvrigt Husdyr hos de gamle Nordboer, der levede i Landet for snart 1000 Aar siden. Men den grønlandske Befolkning har, som det Jægerfolk den er, først sent taget denne Næringsgren op.

Inde i selve Udstillingsbygningen saas en Del Fotografier, dels fra Udgravningen af de gamle Nordboeruin, hvoraf fremgik, hvorledes Nordboerne indrettede deres Stalde og Gaarde, dels Billeder fra det beskedne grønlandske Landbrug af i Dag. Man saa, hvorledes Marken ved Vintertid ryddes for Sten, Grus og andet Materiale bringes paa

Fra Faareavls-
stationenJuliane-
haab ved For-
aarstid.
Lammene
slikker Solskin.

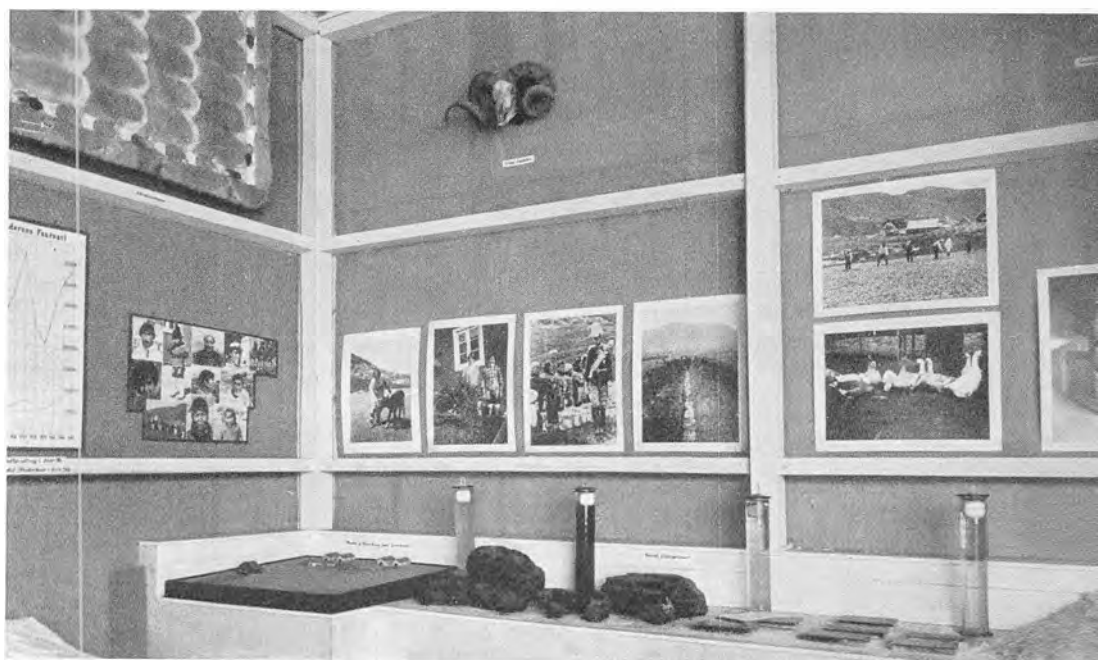
Plads ved Hjælp af Heste af islandsk Afstamning, der ligeledes anvendes ved Pløjningen. Andre Billeder viste Høhøsten og Slaaning af Blandingssæd, Udtørringsarbejde ved en Mose samt den paafølgende Bearbejdning af Marken ved en Jordfræser. Desuden forefandtes en Model af en grønlandsk Faareavlslers Jorder og Bygninger samt Billeder af grønlandske Faareflokke ved Sommer- og Vintertid. I Montrer fandtes forskellige Husflidsarbejder fremstillet af grønlandsk Uld, forarbejdet af Grønlændere.

Det grønlandske Fiskeri og den grønlandske Fangst, Landets vigtigste Næringsveje, var repræsenteret dels ved en Udstilling af grønlandske Rejer i Daaser og tillige ved Billeder fra Torskfangsten og Konserverfabrikationen. Torskfiskeriet er af forholdsvis ny Dato. Produktionen var i 1921 ca. 400 Tons levende Vægt (svarende til ca. 150 Tons Saltfisk) for i 1930 at kulminere med ca. 8000 Tons. Herefter er der indtruffet en mindre Nedgang til ca. 6000 Tons i 1937.

Midt for Indgangen var udstillet en stor, udstoppet grønlandsk Haj, hvis Lever er et værdifuldt Materiale i Oliefabrikationen, og hvis Skind nu bliver garvet og forarbejdet. Iøvrigt anvendes Kødet ofte i tørret Tilstand som Hundefoder.

Fra Hvalfangsten saas en Samling Billeder, og fra Hvalrosfangsten var udstillet en Hvalroshud af 20—30 mm Tykkelse samt en færdig Drivrem af samme Materiale. — Yderligere var der udstillet Prøver af Fjer, og paa Væggene saas de smukke grønlandske Edderdunstæpper foruden en Del Landskabs- og Kolonibilleder fra Grønland samt karakteristiske Hundebilleder, desuden nogle store Rensdyrgevire, et udstoppet Moskusoksehoved og flere Vædderhoveder med mægtige, snoede Horn.

Hjørne af
Udstillingen.
I Midten et
Fotografi fra
Kongens Besøg
i Grønland
Sommeren 1921.

Fra Minedriften saa man Prøver paa det grønlandske Kul, Klæbersten, Marmor og Kryolith, ligesom forskellige Billeder viste, hvorledes Arbejdet foregik ved de respektive Anlæg. Desuden forskellige Husflidsarbejder i grønlandsk Marmor, fremstillet af grønlandske Billedskærere som et første Forsøg med dette Materiale.

Paa Bygningens aabne Midterplads var udstillet forskellige Billedhuggerarbejder udført i grønlandsk Materiale af Billedhuggerne Niels Hansen, Eigil Knuth og Svend Rathsack. Disse Arbejder var flankeret af en gammel grønlandsk Skindkajak og en moderne Kajaktype, beklædt med malet Sejldug, saaledes som den nu ofte anvendes i det sydligste Grønland.

Udenfor paa Pladsen var udstillet et grønlandsk Telt, saaledes som det endnu bruges af de grønlandske Fangere paa deres Jagtture, navnlig i Nordgrønland.

Paa Bellahøj-udstillingens Filmsteater blev der forevist forskellige Billeder fra Faareavl, Fiskeriet og Livet i Grønland.

Prøvetællinger foretaget paa forskellige Tider af Døgnet gav til Resultat, at man skønsmæssigt kunde sætte Antallet af Grønlands-Udstillingens Besøgende til 150—200.000 ialt, et Besøg, som langt oversteg, hvad man havde ventet, og som vidner om, at der ogsaa i Landbefolkningen er meget stor Interesse for Grønland og de grønlandske Forhold.

Et lille moderløst Lam
med „laant“ Pels.

Den færøske Udstilling *Ved Landbrugskonsulent H. Winther Lützen, Thorshavn*

I Henhold til de Forhandlinger, der blev ført forud for, at Bestemmelse blev taget om Færøernes Deltagelse i Landbrugsudstillingen paa Bellahøj, blev det bestemt, at den færøske Afdeling skulde omfatte baade Landbrug og Fiskeri. I Medfør af denne Bestemmelse blev der paa Foranledning af Amtmanden over Færøerne dannet et stedligt Udvalg bestaaende af Repræsentanter for Landbrugs- og Fiskeriorganisationer af forskellig Art samt for Færøernes Lagting og Færøernes Museum og visse sagkyndige med Amtmanden som Formand.

De nødvendige Midler til Bestridelse af Omkostningerne ved Udstillingen blev skaffet til Veje ved Bidrag fra *Færøernes Lagting*, *Andelssammenslutningen Færøernes Fiskeeksport*, *Thorshavn Byraad*, *Færø Amts Sparekasse*, *Føroya Bank's Erhvervsfond*, *Det Forenede Dampskibsselskab*, *Skipafelagið Føroyar*, *Færøernes Rederiforening*, *Færøernes Fiskerforening*, *Færøernes Landboforening* og *Forsøgsvirksomheden*.

Den færøske Afdeling paa Udstillingen blev installeret i et Telt med 10 × 10 Meters Grundflade og 4 Meter høje Vægge. I Teltet blev lagt Gulv og opstillet Borde langs Væggene med et dobbeltbredt Bord midt i Teltet; dette Bord var ved en med Hessian beklædt Tremmevæg paa en Meters Højde delt i to Dele. Døraabninger blev anbragt i den nordlige og sydlige Endevæg ved Teltets vestlige Side med Indgang mod Nord og Udgang mod Syd.

Ved venlig Imødekommenhed fra det færøske Museum blev der fra dette udlaant en Del gamle Redskaber, der har været benyttet i Landbruget paa Færøerne til uden- og indendørs Arbejder. Disse Redskaber, suppleret med andre indkøbte Redskaber, omfattede Redskaber til Jordens Bearbejdning og til Indhøstning, til Malning af Korn, til Mælkens Behandling og til Uldens Forarbejdning m. m. og repræsenterede de gamle Redskaber, der for en stor Del er ved at gaa ud af Brug. Til Sammenligning var der paa Pladsen udenfor Teltet udstillet en Samling Markredskaber for Hestekraft af Typer, som nu i voksende Udstrækning anvendes i det færøske Landbrug, nemlig Plove, Harver, Saa-maskiner, Slaamaskiner, Høvendere, River m. m. Her mødtes de gamle færøske Redskaber for Haandkraft med moderne Redskaber for Hestekraft, et lille Tidsbillede.

For at illustrere Fuglefangsten var der paa begge Sider af en stor Vægdekoration forestillende et Fuglefjeld, opstillet udstoppede Fugle af de Arter, der er Genstand for Fangst, hvorhos der i Tilslutning hertil var ophængt Eksemplarer af de almindelige Redskaber, der gennem lange Tider har været brugt til denne Fangst, der endnu drives i betydeligt Omfang paa samme Maade, som den har været drevet i Aarhundreder.

Ved den sydlige Gavlæg og Midterbordets østlige Side var udstillet vævede og strikkede færøske Uldvarer i forskellige Kvaliteter, der er Genstand for Eksport. Den færøske Uldtilvirkning er af meget gammel Dato, og færøske Uldvarer, særlig de grove Kvaliteter har gennem lange Tider været en af Færøernes vigtigste Eksportvarer. I en Aarrække under Fiskeriets Udvikling har dette Hjemmearbejde været i Tilbagegang. I de senere Aar er der udført et foreløbig vellykket Arbejde for Uldtilvirkningens Fornyelse paa et

delvis nyt Grundlag, idet der nu arbejdes baade med fine og grove Kvaliteter i Uldvarer. Det var Produkter af dette nye Fremstød, der var udstillet, og det kan ventes, at man her staar overfor et Fremstød, der vil have meget stor Betydning i Befolkningens daglige Erhvervsvirksomhed. I Tilslutning til Uldvarerne var udstillet Arbejder i Horn og forskellige indlagte Arbejder, der synes at kunne faa Afsætning baade paa Færøerne og udenfor disse, det er Arbejder, der er af meget nyere Dato paa Øerne end Uldtilvirkningen.

Den vestlige Side af Midterbordet optoges af statistiske Fremstillinger af Arealets Benyttelse, Planteproduktionen, Husdyrproduktionen og Resultater fra Forsøgsvirksomheden. Kartoffelhøsten er i de sidste 15 Aar mere end fordoblet og Mælkeudbyttet pr. Ko er øget med ca. 80 %. Forsøgsvirksomhedens Tal viser, at der kan høstes indtil 450 hkg Kartoffler og 30 hkg Byg pr. ha.

Ved den vestlige Langvæg havde Fiskeriet og Grindehvalfangsten udstillet. Medens Grindehvalfangsten endnu drives paa samme Maade, som den i umindelige Tider har været drevet, dog med en vis Forbedring af de til den anvendte Redskaber, har Fiskeriet haft en meget betydelig Udvikling i de sidste 50 Aar, og det har i de bedste Aar givet Øerne en Indtægt af 8 Millioner Kroner ved Eksport og drives nu med motordrevne Fartøjer indtil 250 Tons Drægtighed mest med Haandline, dog at der i de allerseneste Aar ogsaa anvendes dampdrevne Trawlere.

Medens Fiskeriet har haft denne store Udvikling, har Landbrugets Udvikling ligget stille. Meget tyder paa, at vi nu er ved et Vendepunkt, og at Landbruget i Fremtiden vil indtage en betydeligere Stilling i færøsk Erhvervsliv, end det har gjort i de sidste 50 Aar.

Det danske Redningsvæsen *Ved Bestyrer for Redningsvæsenet C.V. Fabricius*

Indtil henimod Midten af forrige Aarhundrede udøvedes Redningsvirksomhed ved de danske Kyster af Kystbeboerne under tilfældig Form. I 1846 og nærmest følgende Aar blev der dels ved privat Virksomhed og dels fra Regeringens Side iværksat forskellige Foranstaltninger tilsigtede at fremme Skibbrudnes Redning.

Den udstillede
Roredningsbaad.

Den udstillede Redningsstol til Brug ved Redning med Raketapparat.

Herved lagdes Grunden til et organiseret Redningsvæsen, der ved Lov af 26. Marts 1852 fik faste Former.

Den Redningsbaad, der var udstillet paa Bellahøj i 1938, tilhører en Type Roredningsbaade, af hvilke der endnu er et stort Antal i Brug ved vore Stationer. En saadan Baad er 9,5 m lang og 2,5 m bred og betjenes af 12 Mand. Den er gjort selvlænsende ved Hjælp af et System af Lænseventiler, og synkefri som Følge af Anbringelse af et stort Antal Luftkasser. Disse Kasser er forfærdiget af fortinnet Kobberplade.

Siden 1914 er der ved Havne og dertil egnede Steder ved aaben Kyst stationeret 22 Motorredningsbaade, nemlig 5 større Motorredningsbaade og 17 saakaldte Kystmotorredningsbaade.

Ved 49 Redningsstationer er anbragt Raketapparater, hvoraf der var udstillet et Sæt.

Af Redningsraketter findes 3 Typer, nemlig enkelte Raketter med en Rækkeevne af ca. 300 m, dobbelte, der rækker ca. 360 m, og tredobbelte, der rækker ca. 500 m.

Siden Oprettelsen og indtil 31. Marts 1938 er der af »Det Danske Redningsvæsen« reddet 11.468 Skibbrudne, heraf 7.297 med Redningsbaad, 4.008 med Raketapparater og 163 med begge Dele i Forening.

Statens Klitvæsen *Ved Klitinspektør Vilhelm Pinholt*

I Modsætning til de øvrige Specialudstillinger havde Klitvæsenet valgt at gøre sin Udstillingsbygning til Udstillingens Hovedgenstand; den var opført udelukkende af Træ fra en Klitplantage og havde til Hensigt at vise, hvilke Dimensioner og Kvalitet af Træ, der kan leveres fra Klitplantagerne. Lige indenfor Indgangen oplyste et stort Skilt, at »Huset er bygget af Træ af Sitkagran, der er plantet 1907 i Vilsbøl Klit-

plantage, Thisted Amt, og hugget og oparbejdet paa Plantagens Savværk i 1938«. For at man uhindret kunde se Tømmeret i Tagkonstruktionen, var Bygningen ikke forsynet med Loft. De største Bjælker havde Dimensionen 8×8 Tommer.

Huset var af Ydre en nøjagtig Kopi af et gammelt ca. 150-aarigt Stuehus til en vestjydsk Gaard i Lønne og tækket med Hjelme. Den lange, lave, straatækte og meget smukke Bygning tiltrak sig i høj Grad Publikums Opmærksomhed, og Besøget var stort. Inde i Huset var udstillet ca. 80 Fotografier i Størrelsen 30×40 cm, dels af Sandflugtsdæmpning, dels af Klitplantagerne samt et Kort over disses Beliggenhed og Tavler med statistiske Oplysninger. Udenfor Huset var udstillet Brændeeffekter og Gavntræ fra Klitplantagerne, bl. a. nogle store Stammer af *Abies grandis* og Sitka-gran, der viste den hurtige Vækst paa Plantagernes bedre Jordbund.

Det lykkedes ved Udstillingen at oplyse en stor Del af det besøgende Publikum om Klitvæsenets forskellige Arbejder paa Plantningens og Sanddæmpningens Omraade, om Klitternes Udstrækning og den store Skade, Sandflugten tidligere havde foraarsaget, og det vakte ofte Forbavselse og Interesse, at der i Klitterne kunde vokse en Skov af saa store Træer, som maatte til for at give det Tømmer, Huset var opført af. Billederne med forklarende Tekst blev af mange nøje gennemgaaet, men en stor Del af de Besøgende vilde maaske have faaet mere ud af Besøget, hvis Miniaturfremstillinger af Sandflugtsdæmpning, Terrænforhold m. v. havde været anvendt, men af Hensyn til Udgiften herved havde man opgivet dette.

Klitvæsenets 35 Plantagers Areal udgør 37.278 ha, hvoraf beplantet ialt 28.000 ha.

Klitvæsenets
Hus bygget af
Gran fra Vilsbøl
Klitplantage.

Kolonihaverne paa Bellahøj

Ved Forretningsfører C. Nielsen, Kolonihaveforbundet for Danmark

S:raks efter at det var blevet vedtaget, at Stavnsbaands-Udstillingen skulde afholdes i København, fik »Kolonihaveforbundet for Danmark« Anmodning fra Landbrugsraadet om at deltage i denne Udstilling, eventuelt ved Anlæg af et Par Kolonihaver, som skulde illustrere Fortid og Nutid og vise, hvor stor Fremgang der havde været paa dette Omraade.

Da man indenfor Kolonihaveforbundet mente, at Tiden var for kort til, at man kunde anlægge Haver paa selve Udstillingsarealet, og da man havde hele to smukke Kolonier liggende paa Bellahøjarealet, enedes man om at indlemme disse i Udstillingen.

Disse to Foreninger, »Mønsterkolonien« og »Tjørnely«, gjorde sig derefter store Anstrengelser for at faa deres Kolonier i saa pæn en Orden som muligt, for netop overfor det store Publikum at bevise, hvor langt frem man er naaet indenfor Kolonihavearbejdet.

Efter det Besøg, der var i Haverne i Udstillingsdagene, og efter de Udtalelser at dømme, som faldt fra de Besøgende, tror vi, det i fuldeste Maal er lykkedes os.

De største Fremskridt indenfor denne Bevægelse er sket i de sidste 25 Aar, siden Kolonihaveforbundet fik Arbejdet organiseret.

Ved Anlæg af Mønsterkolonier og Forevisningshaver lykkedes det at faa andre Foreninger til at anvende samme System med brede Gange, Hækplantning langs alle Hovedgange, bedre Planer for Inddelingen baade af de enkelte Haver og af Kolonien, smukke og mere stilfulde Lysthuse, Laager og Portpartier m. m.

Ved Tilskud fra Stat og Kommuner har vi kunnet ansætte mange Konsulenter som Vejledere i Havebrug, og som afholder Foredrag, Kursus o. l. Der er udsendt ca. 150.000 Pjecer med belærende Indhold. Et Haveblad udsendes hver Maaned til alle Medlemmer, Udstillinger afholdes, og der uddeles for mange Tusinde Kroner Præmier aarlig til de flittigste og dygtigste Havebrugere.

Alt dette har bevirket, at man i Danmark er naaet længere frem paa dette Omraade end i noget andet Land i Verden, og en Mængde Lande har taget Eksemplet op efter Danmark.

Venstrepressens Bellahøjpavillon

Af Redaktør H. Hansen, Venstres Pressebureau

Formaalet med Venstrepressens Bellahøjpavillon var, dels at forsyne den Del af Venstrepressens faste Læsere, som aflagde Udstillingen Besøg, med deres Hjemegns Blade, dels overfor en større Offentlighed at gøre opmærksom paa Venstrepressens Stilling og Betydning. Begge Maal blev naaet, og fra de deltagende 30 Blade er der kun udtalt Tilfredshed med Deltagelsen i Udstillingen.

Pavillonen blev opført efter Tegninger af Arkitekt M. L. Stephensen, og Beliggenheden var den bedst tænkelige lige overfor Tombolaen paa Hjørnet af Hovedalleen og Vejen til Forevisningsringen. Fra Pavillonen og ved uniformerede Avisdrengene rundt om paa Terrænet solgtes der i Udstillingsperioden noget over 7.000 Blade,

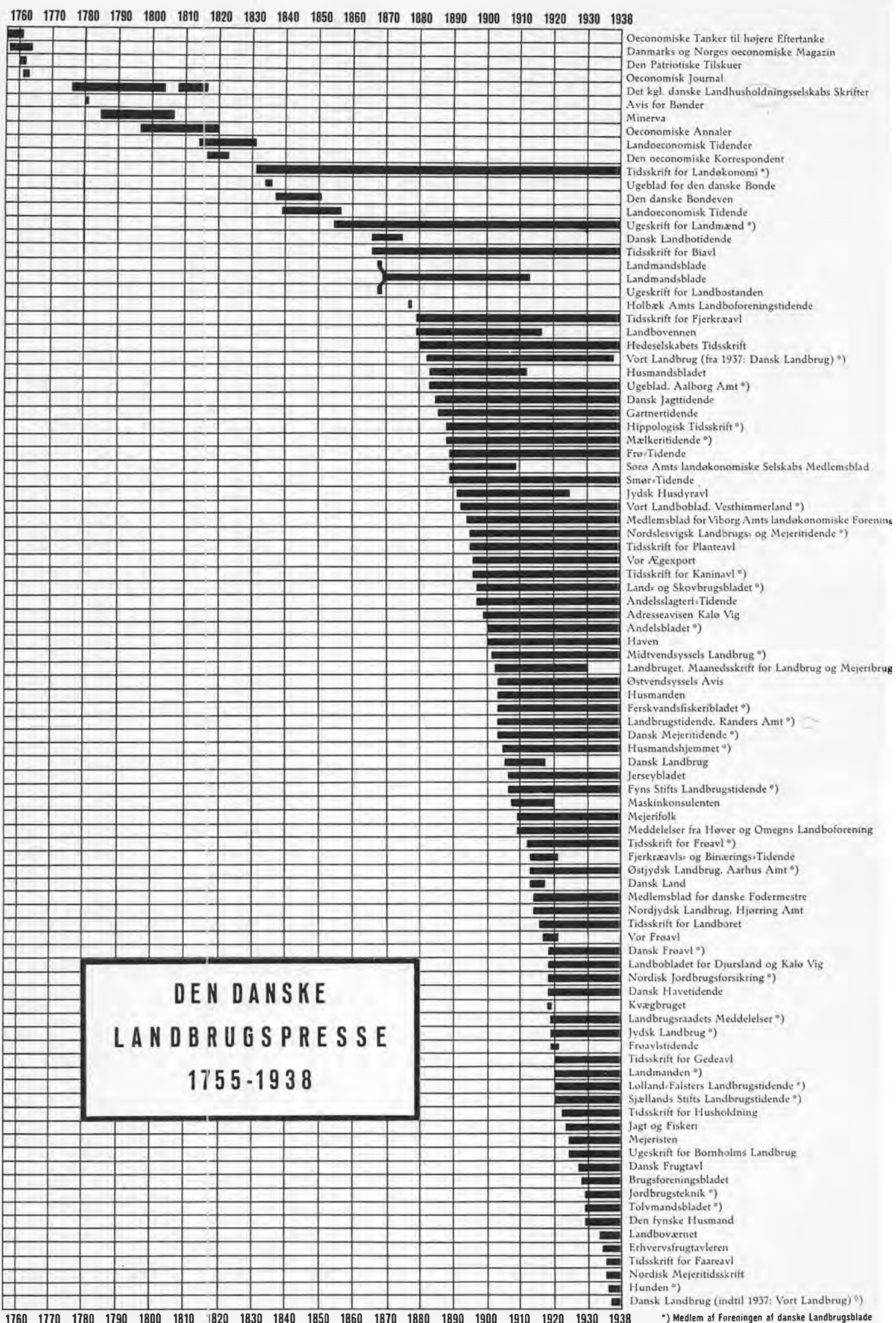

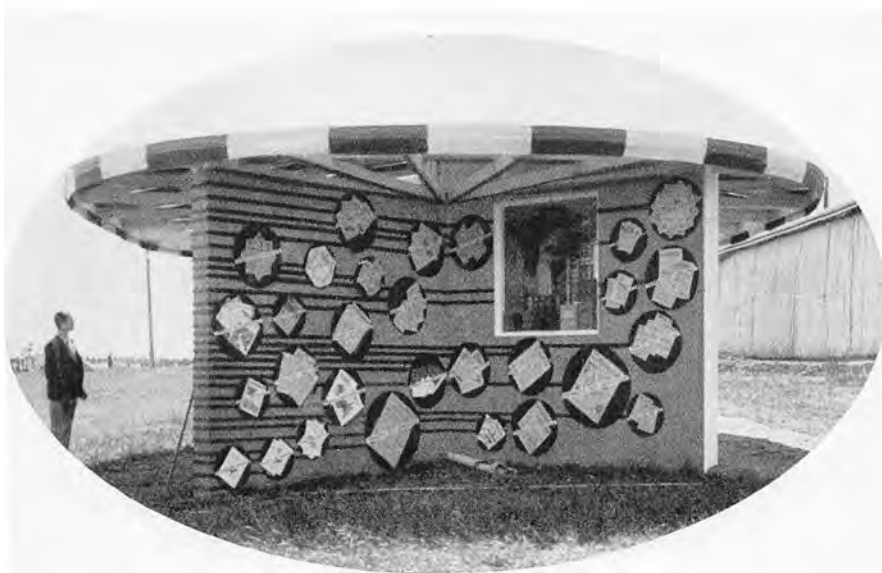
Det indre af
Venstrepressens
Pavillon.

ligesom der fra Pavillonen selv uddeltes et meget betydeligt Antal Emblemer og Brochurer med en kort Redegørelse for Venstrepressens Historie og nuværende Stilling, i hvilken Forbindelse det oplystes, at den samlede Venstrepresses 45 Blade nu har 320.000 Abonnenter, svarende til skønsmæssigt 1,6 Million Læsere.

Størst Betydning tillagde man fra de udstillende Blades Side den oplysende og hvervende Virksomhed, der udøvedes fra Pavillonen selv. Det viste sig meget hurtigt, at det var nødvendigt at have Betjening ogsaa i de senere Aftentimer, i hvilke det bl. a. takket være Ekspresfremsendelse af Aftenblade fra samme Dag, tildels som Luftpost, lykkedes at oparbejde en efter Forholdene betydelig Omsætning. Fra mange Sider, ikke mindst fra Provinsianere, der var indvandret til København, vistest der Pavillonen stor Interesse og Opmærksomhed. Mange halvt forglemte Baand til Barnedommens og den første Ungdoms Egn og Landsdel blev fornyet og fæstnet, og Betjeningen i Pavillonen oplevede Eksempler paa, at disse Baand binder ogsaa for anden Generation. Ogsaa en Del Udlændinge fandt Vej til Pavillonen og blev vejledet.

Alt i alt tør det siges, at Pavillonen opfyldte de Forventninger, der blev stillet til den, og at Samarbejdet med de Organisationer og Institutioner, der her kom i Betragtning, var harmonisk og smukt. Dette gælder ikke alene Udstillingens egne Organer og Landbrugsraadet som saadant, der stillede sig overordentlig imødekommande, men ogsaa Postvæsenet, der ydede os en forbilledlig Service og Hjælp. Vi bringer dem herved vor Tak.

Landbrugspressens Udstilling *Ved Redaktør Niels Jørgensen*

Hovedopgaven for Landbrugspressen har stedse været det landbrugsfaglige og landbo-kulturelle Oplysningsarbejde, ved Siden af — for de egentlige Landbrugs-Ugeblades Vedkommende — i stigende Omfang ogsaa at bringe fyldige Efterretninger om Markedsforholdene i Ind- og Udland, samt at beskæftige sig med aktuelle erhvervsøkonomiske og handelspolitiske Spørgsmaal.

I Traad hermed var det ganske naturligt, at Landbrugspressen ogsaa ydede sit Bidrag til den store Landbrugsudstilling.

Efter modtagen Indbydelse til at deltage i Udstillingen, og Tilsagn om en godt egnet Plads for Landbrugsbladenes Udstilling, nedsatte *Foreningen af danske Landbrugsblade* et særligt Udstillingsudvalg, bestaaende af Foreningens Formand, Redaktør *Niels Jørgensen*, »Dansk Landbrug«, Redaktør, Direktør *E. Lunding*, »Nordisk Jordbrugsforskning«, Redaktør *P. Petersen-Dalum*, »Fyns Stifts Landbrugstidende«, samt Kontorchef *K. Skovgaard*, Statens Planteavlskontor.

Dette Udvalg arrangerede i en centralt beliggende Pavillon og under Medvirkning af Arkitekt *Ib Lunding*, en Udstilling, omfattende to Afdelinger:

1. *En kollektiv historisk Fremstilling*, givende en Oversigt over Landbrugspressens Udvikling lige fra Fremkomsten af »Danmarks og Norges oekonomiske Magazin« i 1757 til Stillingen nu.
2. *En kollektiv Udstilling med »Ansigter«* af samtlige de Fagblade, der for Tiden staar som Medlemmer af »Foreningen af danske Landbrugsblade«.

Paa anskuelig og fiks Maade viste Udstillingen hvert enkelt Blads Navn, Fremkomst og Alder.

Kontrol- og Vagttjenesten paa Landbrugsudstillingen 1938

Ved Sekretær S. Poulsgaard Truelsen

Allerede Maaneder før Udstillingens Aabning havde dette vigtige Led i Udstillingens sindrige Maskineri, den egentlige Opsamler af den største Indtægtspost, der figurerer paa Udstillingens Budget, været gjort til Genstand for store Overvejelser. Sekretariatet for Udstillingen havde haft Lejlighed til at iagttage de Kontrolsystemer, der blev benyttet ved større Udstillinger i Tyskland, efter hvilke Billetsalget foregaar fra Billetkiosker, der er placeret et godt Stykke fra Udstillingens Indgangsporte.

Fordelen ved dette System skulde bl. a. være, at man undgik Sammenstimlen af Folk umiddelbart foran Udstillingens Indgangsporte. Sekretariatet var imidlertid af den Formening, at Systemet rummede store Fejl, naar det drejede sig om en saa kort Udstilling, der selvsagt maatte faa en noget eksplosiv Karakter. Det ovenomtalte System havde bl. a. de Fejl at være for langsomt, for bekosteligt paa Grund af det store Ekstrapersonale og Billetmateriale, der erfaringsmæssigt maatte anskaffes, og for vanskeligt at gennemføre paa de travle Dage, da Kontrollørerne ved Indgangsportene nødvendigvis maatte klippe Billetterne for at hindre Misbrug.

Efter den Modtagelse, Offentligheden havde givet Udstillingen allerede Maaneder før Aabningen, stod det Udstillingens Ledelse klart, at man paa denne Udstilling antagelig kom til at staa overfor et Besøgstal, der langt vilde overskride, hvad man tidligere havde været udsat for under Udstillinger herhjemme. Man turde derfor ikke benytte de noget langsommere Systemer, men besluttede at benytte sig af mekaniske Tælleapparater. Det var Udstillingens Ledelse bekendt, at dette System ikke byder den dobbelte Kontrol, der er til Stede ved Systemer, hvor Billetten købes ved Billetkiosk og derefter afleveres til en Kontrollør ved Indgangen, men Tælleapparatsystemet byder imidlertid Fordele, der ubetinget gør det egnet til Brug for en Udstilling af denne Karakter. Det er bl. a. af stor Betydning, at de Besøgende kan gaa direkte til Indgangene, uden først at have erhvervet sig en Billet ved en afsides liggende Kiosk, og at man ved dette System paa kort Tid kan lukke et stort Antal Besøgende ind paa Udstillingsarealet (ca. 2.000 Personer pr. Apparat pr. Time). Tælleapparaterne var konstrueret med Antalstæller, direkte paamonteret Vingekslen.

Arealets Afspærring, samt Ordningen med Arbejdskort før og efter Udstillingen

Det havde mange Gange været paa Tale under Udstillingens Opbygning at afspærre Arealet, men først en god Maaned inden Aabningen ansaa Udstillingens Ledelse det for paakrævet at lægge en Spærring langs Bellahøjvej, hvilket i Forbindelse med det øvrige Hegn fuldstændigt vilde lukke Arealet.

Denne totale Afspærring af Udstillingsarealet var navnlig dikteret af den betydelige Brandfare, der var ved de halvfærdige Bygninger, og ud fra den Betragtning, at Udstil-

lingen let blev »gammel« for de Mennesker, der hver Søndag efter Behag kunde betragte de opførte Bygninger og halvfærdige Udstillinger, samt sluttelig, at Bellahøj efter Børnenes Opfattelse var skabt for dem og Materialerne til Disposition for deres Forgodtbefindende. Paa Grund af den totale Afspærring var det nødvendigt at indføre »Arbejdskort« til Brug for alle Haandværkere og Vognmænd, der var beskæftiget ved Udstillingen. Disse Kort blev kun udstedt efter Rekvisition fra de respektive Firmaer. Kortene var forsynet med Ihændehaberens Underskrift, hvis Rigtighed Kontrolløren kunde forlange dokumenteret. Paa samme Maade var der etableret Kontrol efter Udstillingens Afslutning, blot skulde der, for at opnaa Tilladelse til at forlade Udstillingens Areal med Tømmer, Varer eller andre Genstande, fremvises særlige Rekvisitioner paa vedkommende Varer. Man haabede ved denne Ordning at forskaane de udstillende Firmaer samt Entreprenørerne for groft Tyveri. Kontrollørstaben bestod den sidste Maaned inden Udstillingens Aabning af 4 Mand, og under Udstillingens Afvikling af 8 Mand + 2 Overkontrollører.

Ansættelse af Personale til Kontrol- og Vagttjenesten

Til Leder af Kontrolltjenesten udvalgte Udstillingens Ledelse blandt Ansøgerne til Stillingen Hr. Ingeniør *Aug. Thomsen*, hvis Erfaring til dette specielle Arbejde var Udstillingens Ledelse bekendt. Der blev den 25. Februar 1938 afsluttet en Kontrakt med Hr. Thomsen, ifølge hvilken Kontrollørerne skulde antages fra »Films- og Forlystelsesfunktionærernes Forbund« til en Timeløn af 1,75 Kr. I Kontrakten var endvidere opstillet Regler for Kontrollørerne, Størrelse af Opholdsrum samt Regler for Afviklingen af enhver faglig Strid. Lønudbetalingen skulde foregaa hver Fredag og udbetales efter en udfærdiget Lønseddel. Kontrollørerne var kun ansat for 1 Dag ad Gangen. Hver Kontrollør skulde daglig ved Arbejdets Ophør forsynes med en Tilsigelsesblanket, paa hvilken var opført næste Dags Mødetid. Ialt blev der antaget en Kontrollørstab paa 150 Mand incl. 4 Overkontrollører. Til Indgangene, Friluftsteatret og Forevisningsringen blev der ialt benyttet 45 Tælleapparater. Alle Kontrollører var ens paaklædt med sorte Benklæder, hvid Uniformsjakke og guldtresset Kasket.

Afregningssystemet for de indkomne Penge

De Kontrollører, der var posteret ved Tælleapparaterne, fik ved hver Vagts Paabegyndelse udleveret en Aflæsningsseddel, hvorpaa var anført, hvilket Nummer Antalstælleren paa vedkommende Tælleapparat udviste.

Ved Vagts Afslutning paaførte Kontrolløren Antalstællerens Nummer, og paa Grundlag heraf blev Antallet af Besøgende udregnet. Kontrolløren talte derefter selv sine Penge i et særligt indrettet Værelse og afleverede derpaa det indkomne Beløb sammen med en Indbetalingsseddel til Eftertællingskontoret, i hvilket var ansat et Personale paa 14 Mand, hvoraf en Del var Bankfolk. Disse eftertalte Pengene og afleverede dem sammen med en Opgørelse bilagt Kontrollørernes Indbetalingssedler til *Andelsbankens* Afdelingskontor paa Udstillingspladsen.

Ledelsens Kontrol med de indkomne Indtægter

Da Entreen til Udstillingspladsen var sat til 2 Kr. indtil Kl. 16 og 1 Kr. efter Kl. 16, var det nødvendigt for Udstillingens Ledelse at lade foretage Aflæsninger af Tælleapparaterne umiddelbart inden Kl. 16, samt hver Aften efter Udstillingens Lukning Kl. 22,30. Enhver Kontrolaflæsning blev indført i en Kontrolaflæsningsbog med Gennemslag og blev foretaget af et Aflæsningshold, bestaaende af Repræsentanter fra Andelsbanken, Repræsentanter fra Revisionen samt 2 Overkontrollører. Denne Aflæsning viste sig let at foretage, da Folk som Regel den sidste halve Time inden Kl. 16 afventede den billige Entré. Det var endvidere aftalt med Overkontrolløren og Ingeniør Thomsen, at enhver Ændring af Tælleapparaterne først skulde meddeles Andelsbanken. Aflæsningsbogen har været benyttet som Ledelsens Kontrol af de Indtægter, der hidrører fra Tælleapparaterne. Der blev endvidere gentagne Gange under Udstillingen uanmeldt foretaget Kontrolaflæsning og herved kontrolleret, at Aflæsningen foregik paa en betryggende Maade. Ved Udstillingens Slutning den 26. Juni foretoges en generel Aflæsning af alle Tælleapparater, der havde været benyttet ved Landbrugsudstillingen 1938.

Fastsættelsen af Entreens Størrelse

Under Udstillingens Forberedelse blev der behandlet flere Forslag angaaende Entreens Størrelse. Stærke Røster var fremme for at faa fastsat en Entrépris paa 3,50 Kr. inden Kl. 16 og 2,00 Kr. efter Kl. 16, idet man ikke af Hensyn til Økonomien paa en saa kostbar Udstilling turde sætte Entreen væsentlig lavere end her nævnt. Da det er Kutyne, at Entreen til Udstillinger her i København ikke sættes højere end 1 Kr. for hele Dagen, blev ogsaa dette Forslag taget i Betragtning, men det hævdedes fra flere Sider, at Landbrugsudstillingen i saa Fald vilde skabe Præcedens for en billig Entré til alle andre Dyrskuer i Danmark.

Sekretariatet gjorde imidlertid gældende, at Prisen burde sættes til 2 Kr. inden Kl. 16 og 1 Kr. efter Kl. 16. Det synes rimeligt, at de, der ønskede at besøge Udstillingens mange og interessante Specialudstillinger, Opvisninger i Ringen samt Dyrefremvisningerne, maatte betale mere, end de, der kun havde Lejlighed til et Aftenbesøg, netop dette Tidspunkt, hvor Menneskemyldret hindrede et roligt Studie af Specialudstillingerne, og hvor Hensynet til Dyrenes Ro krævede, at der ikke paa dette Tidspunkt blev afholdt Fremvisninger. Mange Faktorer spiller ind, naar man ønsker at sikre en Succes, men mere end noget andet gælder, at Entré-Prisen maa være populær, da den i modsat Fald ikke vil kunne danne Basis for Propagandaen. Udstillingens Præsidium fastsatte derefter Entreen for Hverdage til 2 Kr. inden Kl. 16 og 1 Kr. efter Kl. 16, for Søndage til 1 Kr. hele Dagen, samt for Børn og Soldater til 50 Øre.

Salg af Foreningsbilletter

Foranlediget af de lave Entrépriser ansaa Udstillingens Ledelse det ikke for tilraadeligt af Hensyn til Udstillingens Økonomi at give nogen større Rabat paa Foreningsbilletter, og det blev derfor vedtaget i Præsidiet, at der kunde gives en Rabat svarende til 10 % af Billetprisen paa Betingelse af, at Foreningens Deltagerantal var 40 Personer eller derover og var tilmeldt Sekretariatet senest 2 Dage inden Besøget paa Udstillingen. Det havde oprin-

delig været Meningen, at Foreningerne paa Mødedagen skulde henvende sig paa Landbrugsudstillingens Kontor, og der dokumentere, at de havde Ret til at erholde den stipulerede Rabat. Efter Bestemmelserne skulde Sekretariatet udstede en samlet Billet for alle Foreningens Medlemmer. Til dette Brug var trykt et Oplag af Kuponbøger med fastsiddende Tallon og afrikelig Billet. Det viste sig imidlertid hurtigt, at der indenfor de forskellige Foreninger var stor Interesse for Udstillingen, og da denne Interesse samtidig blev suppleret med Foreningsledernes fortrinlige Aktivitet, udeblev Resultatet heller ikke. Allerede paa Udstillingens første Dag mødte Foreningerne og de forskellige Blades Rejseselskaber med et Deltagerantal paa 2—300, ja, for enkeltes Vedkommende endog paa 1100. Den enorme Tilstrømning umuliggjorde en samlet Ankomst til Udstillingspladsen og sprængte dermed den ovenfor omtalte Ordning med Hensyn til Foreningsbilletter, og kun ganske faa af Kuponbøgerne blev benyttet. Sekretariatet udleverede i Stedet Billetblokke mod behørig Kvittering af Formanden for Foreningen, der derpaa fordelte Billetterne til Medlemmerne ved Ankomsten til Udstillingen.

Erfaringsmæssigt maa det anses for formaalstjenligt, trods Faren for de saakaldte »Billetgrossister«, at udsende Billetterne forlods til Foreningerne efter Rekvisition, hvorefter de tiloversblevne, fortløbende nummererede Billetter tilbagesendes Udstillingens Sekretariat sammen med Afregningen for de solgte Billetter, saaledes at Distribueringen af Billetter til Medlemmerne er foretaget inden Afrejsen til Udstillingen.

Salg af Billetter gennem Arbejdernes Fællesorganisation

I Lighed med øvrige store Udstillinger i København afsluttede Udstillingens Ledelse en Overenskomst med Arbejdernes Fællesorganisation om Salg af Billetter til Landbrugsudstillingen til en nedsat Pris. Fællesorganisationens sædvanlige Betingelser for en saadan Distribuering af Billetter er en Rabat for Medlemmerne paa 50 % af den almindelige Billetpris. Da Billetten skulde gælde for Tidsrummet fra Kl. 9 til 22,30, blev Prisen sat til 75 Øre, hvilket er 50 % af Middeltallet mellem 2- og 1-Kr.'s Prisen. Der blev ikke givet nogen Moderation i Prisen for Børn. Der har fra flere Sider været anket over denne Reduktion i Prisen paa Billetter til Fagforeningerne, men naar det tages i Betragtning, at der gennem denne Organisation uden Administrationsudgifter for Udstillingen blev solgt 305.942 røde Billetter til et Beløb af Kr. 229.457, og da langt den overvejende Del af disse Billetter blev benyttet om Aftenen eller om Søndagen, hvor Billetprisen som tidligere omtalt kun var 1 Kr., vil det i Realiteten sige, at Rabatten kun andrager 25 %. Da mange Tusinde af disse Fagforeningsbilletter allerede var solgt og afregnet flere Dage inden Udstillingens Aabning, skabte denne Ordning saaledes et Ækvivalent for den Regnvejsforsikring, det efter adskillige Forhandlinger og Overvejelser havde vist sig for kostbart at tegne. Naar det ovenfor nævnte tages i Betragtning, maa denne Ordning siges at være særdeles formaalstjenlig for Udstillingens Økonomi.

Salg af Partoutkort

Af praktiske Grunde blev der kun udfærdiget én Formular til Partoutkort, uanset om Partoutkortene blev solgt til Anvendelse i forskellige Tidskombinationer. Partoutkortene var fra Trykkeren fortløbende nummereret, og i Randen af Formularen var de forskellige Udstillingsdage angivet.

Kontrolløren ved den særlige Indgang for Partoutkort gennemhullede den Dato, paa hvilken Kortet blev benyttet. Da man ikke havde Erfaring for, hvilke Tidskombinationer, der vilde blive mest efterspurgt, blev det gjort muligt for Sekretariatet ved at benytte denne Standardformular og ved Hjælp af et særligt Datostempel at udfærdige Oplagene paa Grundlag af Efterspørgslen, hvorved man undgik unødvendige og uanvendelige Oplag af de forskellige Typer af Partoutkort. Salget af Partoutkort foregik fra Kioskerne ved Hovedindgangen, og de Damer, der forestod Salget, udfærdigede ligesom Kontrollørerne Indberetninger om Dagens Salg til Udstillingens Ledelse.

Priserne for Partoutkort var følgende:

Partoutkort gyldig i 10 Dage	Kr. 10,00
— — - 4 —	- 6,00
— — - 3 —	- 5,00
— — - 2 —	- 4,00
— — - 1 —	- 3,00

Der blev ialt solgt 16.595 Stkr. Partoutkort, hvilket knapt udgør 2 % af det samlede Besøgstal. Udover dette Antal havde Udstillingens Ledelse paa Forhaand reserveret 2.500 Stkr. til gratis Udlevering bl. a. til de Personer, der havde været medvirkende ved Udstillingens Opbygning.

Salget af Partoutkort opløser sig i følgende Kategorier:

10 Dages Partoutkort	900 Stkr.
4 — —	645 —
3 — —	2.537 —
2 — —	7.122 —
1 — —	5.391 —

Tildeling af Funktionærkort

Til Brug for det Personale, der var beskæftiget i de forskellige Udstillinger samt for Restaurationspersonalet udstedte Udstillingens Sekretariat et »Funktionærkort«, der lød paa Navn og ligesom Arbejdskortene var forsynet med Underskrift, for hvilken der kunde kræves Dokumentation. Da Randen af Formularen var forsynet med de forskellige Udstillingsdage, kunde Kontrolløren klippe Kortet, hver Gang det blev benyttet, og saaledes kontrollere, om Kortet blev benyttet mere end de tilladte 4 Gange om Dagen. Kortene blev for Firmaudstillernes Vedkommende tildelt efter Arealets Størrelse i Henhold til følgende Regler:

Indtil 20 m ² Udstillingplads	ialt 2 Kort.
Fra 20—50 m ² Udstillingsplads	- 3 —
Derefter 1 Kort for hver følgende 50 m ² indtil et Maksimum af	10 —

Sekretariatet er af den Formening, at denne Ordning fungerede paa en tilfredsstillende Maade, og til Trods for adskillige Udstilleres Harmen over, at Kortene kun kunde benyttes 4 Gange daglig, er Sekretariatet overbevist om, at denne Bestemmelse var yderst hensigtsmæssig, og at den vanskeliggjorde de ellers saa udbredte Kortudvekslings-Systemer.

Nattevagten

Da store Værdier var investeret paa Landbrugsudstillingens Areal saavel før, under, som efter Udstillingen, var en effektiv Nattevagt strengt nødvendig. Man benyttede til dette Formaal Kontrollørpatruljer samt Patruljer af Politi med Hunde. Det var saaledes organiseret, at hver Patrulje var udstyret med et Vagtur. Paa særlig brandfarlige Steder var ophængt Nøgler, der af Kontrollørerne indførtes i Uret, hvorved der fremkom et Mærke paa en indbygget Papirstrimmel. Denne Foranstaltning gjorde det muligt for Udstillingens Ledelse, efter Vagtens Afslutning at kontrollere, om den nødvendige Brand- og Nattevagt var udført.

Kontrolforanstaltninger ved Forevisningsringen

Tilstrømningen til denne Afdeling af Udstillingen antog saadanne Dimensioner og til Tider en saa faretruende Karakter, at Udstillingens Ledelse med spændt Forventning iagttog de opstillede Kontrolforanstaltninger. Afspærringerne holdt paa en Undtagelse nær, hvor et Sæt Ledebomme blev fejet væk. Til Kontrol ved Tribunen blev der benyttet 4 Tælleapparater i Forbindelse med en Stab af Kontrollører.

Kontrolforanstaltninger ved Friluftsteatret

Allerede inden den første Pæl til Friluftsteatret var sat i Jorden diskuterede man, om der skulde opkræves Entre til Friluftsteatret, eller man blot skulde lade Publikum gaa frit ud og ind paa Teatret for dermed at pointere, at Friluftsteatret var ligestillet med de øvrige oplysende Led i Udstillingen, for hvilke der ikke blev opkrævet nogen Sær-Entre. Sekretariatet fremkom med visse praktiske Argumenter for Opkrævning af Sær-Entre, idet man fastslog, at al Kontrol og Ro paa Teatret under Forestillingen vilde være umuliggjort, saafremt man ikke fra Udstillingens Ledelse var i Stand til at regulere Tilstrømningen. Det vilde være umuligt at overse de Konsekvenser, der kunde opstaa, naar 10.000 Mennesker, hver for sig og paa samme Tid ønskede at besætte de bedste Siddepladser. Det vilde kort og godt være et Spørgsmaal om, hvorvidt man kunde forsvare en saadan Ordning overfor Publikum selv. Beslutningen blev derfor en Entreafgift paa 75 Øre for Siddepladser og 25 Øre for Staaplader. Da et Billetsystem og nummererede Siddepladser var for langsomt og krævede for stor Administration, blev dette Forslag forkastet. Kontrollen blev derefter tilrettelagt i Lighed med de tidligere omtalte Systemer. Der blev ialt benyttet 10 Tælleapparater ved Friluftsteatret.

Der var fra flere Sider rettet Henvendelser til Udstillingens Ledelse om Salg af Billetter fra de sædvanlige Udsalgssteder i Byen, men da dette vilde kræve en Nummerering af Pladserne, blev det af tidligere omtalte Grunde forkastet. Udstillingens Sekretariat lod trykke et Oplag af Regnvejsbilletter, der blev udleveret til Kontrollørerne ved Udgangene fra Friluftsteatret. Skulde Regnbyger indtræffe efter Forestillingens Begyndelse og man af denne Grund saa sig foranlediget til at aflyse Forestillingen mod en Tilbagebetaling af den erlagte Entre, kunde man blive udsat for, at Uvekkommende uretmæssigt fik tilbagebetalt Entrepengene. Ved Udlevering af Regnvejsbilletter gav man vedkommende en Dokumentation for at have Ret til en Tilbagebetaling, og samtidig fik Udstillingens Sekretariat en Kvittering for de udbetalte Beløb. Denne Mod-Foranstaltning kom dog ikke til Anvendelse. Det viste sig, at de tilrettede Systemer ved Friluftsteatret virkede paa tilfredsstillende Maade.

Med de heromtalte Systemer mente Udstillingens Ledelse sig forvisset om, at der udførtes en betryggende Kontrol med alle Entre-Indtægter og samtidig en Kontrol, der ikke umuliggjorde den Elasticitet i Systemet, det vil være nødvendigt at udvise, saafremt man vil undgaa Sprængning af de tilrettede Kontrolforanstaltninger.

Lægetjenesten under Landbrugsudstillingen paa Bellahøj 1938 *Ved Udstillingens Læge E. A. Tryde*

I Udstillingsdagene oprettedes der fast Lægevagt og fast Samaritervagt paa Udstillingsterrænet. Saavel Lægevagten som Samariterhovedstationen havde til Huse i en Sidebygning paa Zoneredningskorpsets Stand.

A) *Lægevagten.*

Skadestuen var udstyret med Trægulv og Væggene beklædt med Træfinerplader. Som Operationslampe fungerede en stor Accumulatorlampe, medens Zoneredningskorpsets elektriske Belysningsanlæg benyttedes om Aftenen. Kogningen af Instrumenter foretoges paa et Petroleum-Gasapparat.

Lægeudstyret, bestaaende af Undersøgelsesleje, Instrumentbord, Instrumentskab, Af-faldsspand og Taburetter samt de fornødne Instrumenter var stillet til Raadighed af A/S Nyrup & Maag. Den største Del af de benyttede Medicamina blev foræret af henholdsvis Firmaet Danigefa og Løvens kemiske Fabrik, medens Forbindsstoffer leveredes af Zoneredningskorpset.

Bag Skadestuen var indrettet Soverum for vagthavende Læge.

Som Læger fungerede Dr. E. A. Tryde, assisteret af Dr. Børge Pedersen.

Af Hensyn til Vogterbyens ca. 1.000 Mand sov assisterende Læge i Vagten hver Nat.

Der førtes Protokol over samtlige Behandlinger paa Skadestuen.

De behandlede Tilfælde — ialt 294 — fordeler sig som følger:

	Vogtere	Funktionærer	Gæster	Total
Besvimelser	0	3	21	24
Buldné Fingre	5	2	0	7
Bylder	0	3	4	7
Contusioner	6	10	20	36
Diarrhoe	9	0	0	9
Febertilfælde	6	2	1	9
Forbrændinger	0	6	2	8
Forstuvninger	0	3	12	15
Fremmedlegemer i Øjet	0	7	19	26
Snitsaar	3	9	18	30
Splinter	0	4	2	6
Vabler, Insektstik o. lign.	1	3	8	12
Forbindsskiftninger	24	38	6	68
Diverse	0	10	27	37
	54	100	140	294

Af de behandlede kørtes 8 til Hjemmet efter Behandlingen, medens 14 indlagdes paa forskellige Hospitaler. Der gaves 3 Injektioner mod Stivkræmpe.

Af særlig Interesse skal fremhæves de anførte Tilfælde af Diarrhoe, der optraadte paa een Dag i Vogterbyen. I Realiteten dækker det angivne Tal ikke Antallet af foreliggende Tilfælde, da alle var milde uden Temperaturforhøjelse, hvorfor talrige Vogtere undlod at melde sig til Læge. Man kan jugere ca. 50—75 Tilfælde. Der blev straks foretaget Undersøgelser for at konstatere Aarsagen, som antagelig var en Tarmforgiftning gennem Føde (Kalvekød + Persille). SerumInstitutets Undersøgelse viste, at der ikke var Tale om Infektion. Tilfældene standsedes paa medicinsk Behandling i Løbet af et Døgn.

Under »Diverse« skal fremhæves 2 Tilfælde af Epilepsi og 2 Hjertetilfælde.

B) Samaritervagten.

I Forbindelse med omtalte Skadestue var indrettet Modtagelsesrum for Patienter med lettere Tilfælde, ledet af Dansk Røde Kors under Opsyn af den vagthavende Læge. Tillige var der rundt omkring paa Terrænet opstillet 6 af Zoneredningskorpsets Samaritertelte, hver udstyret med en Baare og en Forbindskasse. Ved hvert Telt var Dagen igennem fast udstationeret 2 Samariter, og tillige patrouillerede der Samaritervagter rundt paa hele Udstillingsterrænet, ialt beskæftigedes ca. 100 Samariter om Dagen.

Medens alle alvorligere Tilfælde ved Tilkaldelse af Ambulance straks bragtes til Behandling paa Skadestuen, blev de lettere Tilfælde (Smaabesvimelser, overfladiske Saar, Støv i Øjnene etc.) behandlet i Samariterteltene.

Ialt ydede Samariterne 1.558 Personer Hjælp og bidrog derved ganske betydeligt til Aflastning af Skadestuen.

Røde Kors Samaritervagt

1 580 Ulykkes- eller lettere Sygdomstilfælde behandledes, ca. 300 bortkomne Børn anbragtes i Røde Kors Vagttelt, 1.064 Samariter assisterede ved Vagterne i 7.955½ Vagttime.

Af ovennævnte 1.580 Tilfælde var:

Ildebefindende	777
Læsioner af Fingre, Hænder, Arme, Fødder, Tæer	177
Snitsaar, Rifter, Splinter	158
Hudafskrabninger o. l.	113
Smerter i Øren, Øjne, Tænder eller Mave	65
Brandsaar, Solforbrænding	50
Fremmedlegemer i Øjet	40
Besvimelser, Hedeslag o. l.	29
Næseblod	21
Forstuvning eller Forvridning	19
Diverse	131
Ialt	1580

Det danske Meteorologiske Institut *Ved Direktør D. B. la Cour*

Instituttet havde paa Landbrugsudstillingen paa Bellahøj — paa Pladsen foran Planteavl-udstillingens Bygning — opstillet en Regnmaaler og en Termometerhytte, indeholdende et Psykrometer samt et Maksimums- og et Minimumstermometer.

Endvidere var paa Udstillingsgrunden ophængt 3 Opslagstavler til Vejrkort; Instituttets Morgenvejrberetning blev daglig, saa snart den var færdigtrykt, i 3 Eksemplarer pr. Bud bragt ud til Udstillingen.

De opstillede Apparater og Opslagene af Vejrkort var tilgængelige for Publikum.

Om Vejret i København i Tiden fra den 17. til den 26. Juni kan oplyses følgende:

Vindretningen var i hele det anførte Tidsrum vestlig eller sydvestlig og Vindstyrken hyppigst flov til frisk Vind; kun den 20. og 26. naaede Vindstyrken op til Blæst. Vejret var som Regel tørt; den 19. faldt der dog en lille Regnbyge omkring Kl. 21, den 20. mindre Regnbyger Formiddag og Eftermiddag og den 23. en lille Regnbyge om Morgenen ved 6—7 Tiden; Natten til den 25. fra Kl. ca. 2—4 og den 25. om Eftermiddagen fra Kl. ca. 15—19 faldt der en vedvarende Regn.

Dægene fra den 17.—20. havde alle mellem 9½ og 14 Timers Solskin og de øvrige Dage ca. 6—8½ Times Solskin; dog maa undtages den 25., da Himlen hele Dagen var fuldstændig overtrukket, og Solen overhovedet ikke kom til Syne.

Temperaturen var i Regelen noget lavere end den for Tidsrummet normale — den 20., 23., 24. og 26. blev mellem 2° og 2½° koldere end normalt — og kun den

19. naaede Døgnet's Gennemsnitstemperatur 1° over Normalen. Ved Landbohøjskolen naaede Dagens Maksimumstemperatur kun den 18., 19. og 22. op over 20° , højest den 19. med $22,7^{\circ}$; Nattens Minimumstemperatur sank den 17., 21. og 24. ned under 10° , lavest den 17. med $8,0^{\circ}$.

Beretning fra Udstillingens Damekomité

I Slutningen af Maj Maaned nedsatte Udstillingens Ledelse en Damekomité, bestaaende af følgende Medlemmer: Fru Landstingsmand *Hauch*, Fru Minister *Mohr*, Fru Direktør *Helsted* og Fru Generalsekretær *Høgsbro Holm*. Sekretær for Udvalget var Frøken *Henni Würtzen*.

Komitéens Opgave skulde først og fremmest være at tage sig af de Damer, som eventuelt kom her til Landet sammen med de til Udstillingen indbudte Udlændinge, navnlig ved saadanne Lejligheder, hvor de officielle Udstillingsfester fandt Sted. I denne Forbindelse skulde Komitéen arrangere Sammenkomster og Udflugter eller lignende, hvortil de øvrige Udvalgsmedlemmers Damer ogsaa skulde indbydes.

Da det først paa et meget sent Tidspunkt var muligt at faa Klarhed over, hvor mange af de fra Udlandet indbudte, der vilde være ledsaget af Damer under deres Ophold i Danmark, kunde Komitéen først i sidste Øjeblik lægge sit Program.

Komitéeen arrangerede følgende to Sammenkomster:

1. Lørdag den 18. Juni, hvor Udstillingen aabnedes officielt, og hvor den store, officielle Udstillingsmiddag fandt Sted om Aftenen, foretoges en Sejltur til Helsingør med Besøg paa Kronborg. Komitéen havde lejet en af Øresundsbaadene, »Den lille Havfrue«, og skønt Turen var saaledes planlagt, at man først ankom til Kronborg efter normal Lukketid, fik Deltagerne dog ved venlig Imødekommenhed fra Slotsforvalteren, Oberstløjtnant *F. Johansens* Side Lejlighed til at se Slottet. Oberstløjtnanten var selv Fører for Selskabet.

2. Tirsdag Eftermiddag den 21. Juni aflagdes, efter Indbydelse fra Direktør *Einar Dessau*, Besøg paa Tuborg. Selskabet fik forevist Bryggeriet, og derefter samledes man om et Bord med Forfriskninger, for at smage paa de forskellige Bryg.

Begge Sammenkomster forløb paa bedste Maade og efter alt at dømme til Deltagerne store Tilfredshed.

Bellahøjlotteriet og Tombolaen Ved Sekretær *Olaf Hauch*

Erfaringen fra tidligere Udstillinger og Dyrskuer viser, at der gennem Tombola og Bortlodning ofte kan tilvejebringes ret betydelige Indtægter. Ved de provinsielle Dyrskuer er Virkeomraadet for en Bortlodning indskrænket til en enkelt Landsdel eller eventuelt kun bestemte Amter; men da Landbrugsudstillingen omfattede hele Landet, vilde Udstillingens Ledelse tilstræbe en landsomfattende Bortlodning. I Erkendelse heraf anmodede Udstillingens Ledelse en sagkyndig Repræsentant for Jylland og en fra København om at tiltræde et Tombolaudvalg.

Udvalget indstillede til Udstillingen at ansøge Justitsministeriet om Afholdelse af: Et Landslotteri og en Tombola.

Lotteriet blev anslaaet til at omfatte 150.000 Lodder à 1 Kr., inddelt i Serier paa 15.000 Lodder. Gevinsterne skulde udtrækkes af Notarius publicus, efterhaanden som hver Serie blev udsolgt, og Resultatet bekendtgøres paa Udstillingen. Det eventuelle Overskud skulde udelukkende anvendes til Bestridelse af de med Udstillingen forbundne Udgifter. Det foresloges at ansøge Ministeriet om Tilladelse til ca. 4 Maa- neder før Udstillingens Aabning at sælge Lodsedler over hele Landet.

Paa selve Udstillingsarealet blev oprettet en Tombola, omfattende 150.000 Numre à 1 Kr.

I Overensstemmelse med disse Forslag indsendte Landbrugsraadet den 25. Oktober 1937 en Ansøgning til Justitsministeriet. Ansøgningen blev den 13. December 1937 bevilget af Ministeriet.

Lotteriet

Lotteriets Inddeling blev senere paa Skattevæsenets Forlangende ændret til 5 Serier af 30.000 Lodder.

Da Salget af Lodsedler forløb over Forventning, viste det sig hensigtsmæssigt inden Udstillingens Afslutning at supplere Lotteriet med endnu 3 Serier à 30.000 Lodder, og Ministeriet gav sin Tilslutning hertil.

Af Hensyn til andre Bortlodninger, bl. a. Skuespillerforbundets, der afholdtes i Foraaret 1938, og for ikke at skade Børnehjælpsdagen den 3. Maj 1938, besluttede Udvalget — til Trods for den givne Tilladelse til at begynde Lotteriet den 15. Februar 1938 — at udsætte Bellahøjlotteriets Start til den 5. Maj 1938.

I hver af Lotteriets Serier blev bortloddet 2 Hovedgevinster og ca. 20 mindre Gevinster. Den ene af de 2 Hovedgevinster var i alle Serier et »Opel« Automobil. Den anden Hovedgevinst var i første Serie ogsaa et Automobil, men i de øvrige Serier

enten et møbleret Sommerhus, en Motorbaad eller en Rejse til Middelhavet og retur med fuld Forplejning. De øvrige Gevinster omfattede bl. a. Radiogrammofoner, Gram-mofoner, Symaskiner, Støvsugere, Spisestel, Rejsegrammofoner, Cykler, Ferierejser i Danmark og specielt fremstillede Sølvskeer (150-Aaret for Stavnbaandets Løsning).

Salget af Lodsedler før Udstillingen skete fra Automobilerne rundt om i hele Landet. I hver Landsdel gennemkørte et Automobil en i Forvejen nøje fastlagt Rute med Angivelse af Tidsrum for Kørsel i Byerne og paa Landet. I en Maaned før Udstillingen sejlede Motorbaaden rundt til alle Havnebyer. Fra Baaden solgtes Lod-sedler og uddeltes Propagandabrochurer om Udstillingen. Faa Dage før Udstillingens Aabning og i hele Udstillingstiden foranstaltedes Salg af Lodsedler fra et af Lotteriets Sommerhuse, der midlertidigt var opført paa Raadhuspladsen i København. I selve Udstillingsdagene kørte til Stadighed 4—5 af Lotteriets Biler rundt i København og nærmeste Omegn samt paa Udstillingspladsen. Paa Udstillingens sidste Dag samledes samtlige Biler paa Pladsen, og Lotteriet afsluttedes Kl. 19. Resultatet af Lodtrækningen blev samme Aften bekendtgjort paa Udstillingspladsen.

Tombolaen

Midt paa det store Udstillingsareal opførtes Tombolaens Hus, en vinkelformet Bygning med Facader mod de to største Svelleveje. Gevinsterne i Tombolaen var af meget forskellig Karakter, idet der var taget Hensyn baade til Landbefolkningen og Bybefolkningen. Tombolanumrene kostede 1 Kr. pr. Stk., men for at befordre Salget blev der ved Tombolaen solgt Kuponer for 5 Kr. pr. Stk., der gav Adgang til at trække 6 Numre. Samtlige Nitter i Tombolaen deltog i en Lodtrækning om 6 store Nittegevinster.

Indkvarteringsudvalget *Ved Direktør P. Jeppesen-Drusebjerg*

Landbrugsudstillingen 1938, der skulde være landsomfattende og alligevel skulde presses ind i en saa kort Periode som Tiden 17.—26. Juni, maatte naturligvis afføde Spørgsmaalet om Løsning af Indkvarteringsforholdene for de Skarer af Landboere, som indenfor den korte Tid vilde besøge Udstillingen; det var derfor naturligt, at Landbrugsraadet selv tog denne Sag i sin Haand for at sikre sig, at Udstillings-gæsterne paa dette Omraade blev saaledes betjent, at de dels i god Tid før Udstil-lingen var sikre paa Natlogi, og dels at Udgifterne hertil blev holdt indenfor saa-danne Rammer, at denne Side af de med et Udstillingsbesøg forbundne Udgifter ikke i væsentlig Grad kunde virke afskrækkende, men tværtimod opmuntrende til Besøg paa Udstillingen.

Det af Landbrugsraadet nedsatte Indkvarterings-Udvalg, bestaaende af: Direktør *P. V. Jeppesen-Drusebjerg* (Formand), Kontorchef i Københavns Magistrats 1. Af-deling *Sigurd Thorsen*, Gymnastikinspektør, Frøken *Else Thomsen*, Gymnastikinspek-tør, Oberstløjtnant *H. P. Langkilde*, Hotelejer *Villads Olsen*, Overretssagfører *Peter Paulsen* og Direktør *H. Muxoll* (Sekretær), trak allerede i et Møde den 27. August 1937 Hovedlinierne op for Tilrettelæggningen af Indkvarteringen efter de af Forman-

den angivne Retningslinier, som omfattede Indkvartering paa Skoler, paa Hoteller og eventuelt hos private.

Tilrettelægningen af Skoleindkvarteringen overlodes til de kommunale Udvalgsmedlemmer og Sekretæren, medens Hotel- og Privatindkvarteringen overlodes til Hotelværfereforeningens Udvalgsmedlemmer.

Det skulde dog vise sig, at Grænserne mellem de to Indkvarteringsomraader ikke kunde holdes skarpt adskilte, idet Hotelværfereforeningen ikke omfattede Missionshotellerne, hvis Prisniveau, Drikkepengeforhold m. v. gennemgaaende passer de jævne Landboere bedst, ligesom en Indkvartering i hele Udstillingsperioden hos private i Nærheden af Udstillingsterrænet for Udstillere af Dyr ogsaa faldt udenfor Hotelværfereforeningens Interesseomraade. Det under Formandens Opsyn og Sekretærens Ledelse oprettede Indkvarteringsbureau, Rosenørnsallé 1, blev derfor stillet overfor følgende 3 Opgaver:

1. i Samraad med de kommunale Udvalgsmedlemmer at ordne Skoleindkvarteringen,
2. at ordne Indkvartering paa Missionshoteller og lignende Hoteller med relativt billige Priser,
3. at ordne Indkvartering hos private.

Prisen for Skoleindkvarteringen fastsattes til Kr. 1,00 pr. Nat, for hvilken Pris der yledes et Sengested, bestaaende af 1 Madras, 1 Hovedpølle, 2 Lagner og 2 Tæpper.

Umiddelbart efter det første Udvalgsmøde udsendtes Meddelelse til Pressen om Udvalgets Nedsættelse, Sammensætning og Opgaver, og først paa Aaret 1938 udsendtes gennem Udstillingens Pressebureau Opfordring til Udstillingsgæsterne om inden den 15. Maj at melde sig til Indkvarteringsbureauet, forsaavidt man ønskede at indkvarteres paa en af de foran nævnte Maader.

I den kommende Tid strømmede det ind med Anmodninger om Indkvartering, ligesom der fra private indgik Tilbud om Udlejning af Værelser.

Indkvarteringsarbejdet blev yderligere udvidet derved, at Statsbanerne i Forbindelse med Provinspressen arrangerede ca. 23 Særtogsbefordringer til Udstillingen i Tiden 17.—24. Juni, hvorfor man saa sig nødsaget til at udsætte Fristen for Anmeldelse til 20. Maj. En Radiosamtale den 11. Juni mellem Redaktør Carstensen og Sekretæren satte yderligere Fart i Antallet af Tilmeldelser, saaledes at det skriftlige Indkvarteringsarbejde praktisk talt varede ind i Udstillingsperioden.

Fremgangsmaaden ved Indkvartering paa Skoler

Der var i Perioden 17.—20. Juni tildelt Bureauet 6 Skoler med en Belægningskapacitet paa ca. 1.500 Sovepladser. Disse kunde ikke rent antalsmæssigt udnyttes, idet man maatte oprette særlige Mands- og Kvindeskoler.

Paa et Møde med Skolebetjentene i de respektive Skoler fastsattes dels Forretningsgangen og dels Skolebetjentenes Aflønning.

Endvidere arrangerede Bureauet sig med Københavnske Kvinders Kaffevogne, saaledes at der om Morgenens i Tiden Kl. 7,30 til Kl. 8,30 blev udskænket Kaffe og leveret 2 Stkr. Wienerbrød for en samlet Pris af 50 Øre. Antallet af Indkvarterede paa de respektive Skoler meddeltes Københavnske Kvinders Kaffevogne hver Aften.

Skoleindkvarteringen var fuldt forberedt i Tiden 17.—20. Juni; i disse 3 Nætter var der i 6 Skoler tilsammen indkvarteret 2.391 Mænd og 1.029 Kvinder. Natten mellem den 18. og 19. Juni alene 1.036 Mænd og 470 Kvinder, hvilket Antal overskred de lovede 1.506 Sovesteder, men saavel Myndighederne som Skolebetjentene viste sig yderst imødekommende overfor Bureauets Henvendelser, saaledes at man fik flere Skoler, og yderligere ca. 1.200 indkvarteredes.

De nævnte 6 Skoler skulde være ryddet i Løbet af den 20. Juni for at give Plads for ca. 2.300 Skolebørn, og Magistraten kunde i Tiden 20.—27. Juni kun stille 535 Sovesteder til Raadighed pr. Nat og endda kun under Forudsætning af, at Inkvarteringsmateriel kunde fremskaffes. Lagner kunde der ikke blive Tale om.

Da Efterspørgslen efter Indkvartering saa langt overskred de 535 Sovesteder, var Situationen tit vanskelig, men atter viste de kommunale Udvalgsmedlemmer sig forstaaende overfor Bureauets Henvendelse og fremskaffede noget Materiel dels fra Hærens jyske Depot og dels fra Marinen. Da dette Materiel ikke var tilstrækkeligt, lykkedes det Bureauet ved Henvendelse til Sundholm to Overgange at erhverve Materiel til ca. 300 Sovesteder, ligesom man fra Sundby Hospital erhvervede ca. 50 Sovesteder, endvidere traf man suksessivt Arrangementer med flere Skoler og dissers Skolebetjente, saaledes at man kunde flytte Materiel fra det ene Sted til det andet fra Morgen til Aften.

Bureauets Sekretær inspicerede Skolerne hver Aften i Tiden 23,30 til 1,30 og hørte intetsteds Klager hverken fra de Indkvarterede eller Skolebetjentenes Side.

Pr. 31. Maj, altsaa 11 Dage efter Anmeldelsesfristens Udløb var der anmeldt 5.240 Skole-Indkvarteringer. Men derudover maatte man indkvartere ca. 2.400 paa Skoler.

Ialt indkvarteredes 71 Rejseselskaber, hvoraf 21 anmeldt af Provinspressen, 4 svenske Rejseselskaber, 1 polsk Rejseselskab, 1 færøsk Rejseselskab og 44 danske Landbo- og Husmandsforeninger.

Hvad Indkvarteringen hos Private, hvorfra der var 365 Tilbud, angik, blev der anvist 972 Sovesteder. Anvisningen skete dels skriftligt forud og dels ved personlig Henvendelse paa Bureauet paa Udstillingen, der derfor holdtes aabent fra Kl. 8—24 i Udstillingsdagene. Et Kartotek over saavel Værelser som Gæster viste flere Gange sin Nyttederved, at Gæster som havde mistet Navn og Adresse paa Værterne ved Henvendelse paa Bureauet straks kunde faa Adresserne opgivet.

Indkvarteringsarbejdet maa i det hele og store siges at være forløbet godt — ingen Kvartersøgende blev afvist og ingen Klage blev fremsat fra de Indkvarterede, men Bureauets Personale ydede ogsaa et Arbejde og udviste en Interesse i Sagen, som er al Paaskønnelse værd.

Bureauet for landøkonomiske Ekskursioner

Ved Fuldmægtig A. F. Knudsen

Ledelsen af Landbrugsudstillingen 1938 havde under Udstillingstiden oprettet et Bureau for landøkonomiske Ekskursioner. Formaalet hermed var at være Besøgende paa Landbrugsudstillingen, hovedsagelig Udlændinge, behjælpelig saavel under Besøget paa Udstillingen som ved Planlægelse af Ekskursioner til Besigtigelse af dansk Land-

brugs forskellige Sider. Kontoret lededes af Fuldmægtig *A. F. Knudsen* med Bistand af Landbrugskandidat *Sv. R. Jensen*.

Følgende sprogkyndige landbrugsfaglige Førere var under Udstillingen knyttet til Bureauet: Landbrugskandidat, Dr. *Mogens Plum*, Landbrugskandidat, Assistent *Helge Larsen*, Landbrugskandidat *E. B. Winther*, cand. mag. *Ottar Jensen*, Landbrugsstuderende *Krag-Jacobsen* og Forpagter *H. Kroll-Jensen*. Samtlige Førere har været optaget hver Dag under hele Udstillingstiden enten ved at vise Raadets officielle Gæster rundt paa Udstillingen eller som Førere for Landbrugsekskursioner.

De mange udenlandske Gæster besøgte under Udstillingstiden flittigt Bureauet for at indhente Oplysninger af enhver Art, saavel Udstillingen vedrørende som angaaende dansk Landbrug i Almindelighed. Efter Ønske fik de udenlandske Gæster under Besøget Vejledning af sprogkyndige Førere ved Besigtigelse af de specielle Afdelinger paa Udstillingen, som de var særlig interesserede i. Desuden kunde Gæsterne indtegne sig til forskellige forud planlagte Ekskursioner mod et forholdsvis lille Beløb, der medgik til Betaling af Turistbiler og Førere.

For en Række af Raadets officielle Gæster gennemførtes desuden særlige Ekskursioner. Enkelte længere Ekskursioner, som omfattede hele Landet og varede flere Dage, gennemførtes saavel før som efter Udstillingstiden.

Den 13.—15. Juni gennemførtes en Ekskursion til Jylland for 20 unge finske Industriagronomer, som besøgte Udstillingen under Ledelse af Sekretær *Forsell*. Ekskursionen, for hvilken Dr. *Plum* var Fører, gennemførtes med Besøg i Odense og ved Lillebæltsbroen den første Dag. Om Tirsdagen besøgte man Clasonsborg og Svineforsøgsstationen paa Gravballegaard ved Silkeborg; om Eftermiddagen besaa man Frijsdal ved Hammel og forskellige Seværdigheder i Aarhus. Onsdag blev der aflagt Besøg hos Gaardejer *Theodor Nielsen*, Hadbjerg (Hesteopdræt), ligesom der senere blev aflagt Besøg hos Amdraadsmedlem, Gaardejer *P. M. Pedersen*, Skørtinge, (Kvægopdræt), og Gaardejer *Rs. Jensen Rasmussen*, Lemme, hvor særlig Besætningen blev beset. Om Eftermiddagen afrejstes med Grenaa—Hundested Færge fra Grenaa, og Selskabet ankom til København om Aftenen.

Den 15. og 16. Juni gennemførtes en Ekskursion for 60 finske Landbrugskandidater under Ledelse af Konsulent Frøken *Margareta Thesleff*. Ekskursionen gik til Borupgaard ved Snekkersten, Frederiksborg Slot, Statens Forsøgsgaard ved Hillerød og Korskøjgaard. Den anden Dag besøgte man Tune Landboskole og Landboforeningernes og Brugsforeningernes Forsøgs- og Forædlingsgaard, Øtoftegaard ved Taastrup. Efter Frokosten i Roskilde aflagdes Besøg i Domkirken, og om Eftermiddagen gik Turen til Kollekolle og Statens Forsøgsstation, Virumgaard i Lyngby, ligesom man aflagde Besøg paa Statens Planteavlslaboratorium.

Søndag den 19. Juni arrangeredes en særlig Ekskursion for 20 Deltagere fra Norges Boncelag under Ledelse af Sekretær *Alf Killingmoe*. Turen gik til Nordsjælland med Besøg ved forskellige turistmæssige og landøkonomiske Attraktioner, bl. a. Statens Forsøgsmejeri i Hillerød, Frederiksborg Slot, Kollekolle og Lautrupgaard.

Søndag den 19. Juni var der Ekskursion for 40 Estlændere med *Helge Larsen* som Fører. De besøgte Ballerup Andelsmejeri, Lautrupgaard, Gaardejer *Sv. Andersen*, Kors-

højgaard, Gaardejer *Karl Jensen*, Bækkegaarden, Frederiksborg Slot og Forpagter *Hagerup*, Snekkersten.

Mandag den 27. Juni: Ekskursion for 38 polske Landbrugsstuderende med Forpagter *Kroll-Jensen* som Fører. Man aflagde Besøg paa Langager Andelsmejeri, hos Gaardejer *Karl Jensen*, Bækkegaarden, Parcellist *J. P. Mortensen*, Ølstykke, paa Frederiksborg Slot og hos Godsejer, Dr. med. *K. A. Hasselbalch*, Borupgaard, Snekkersten.

Mandag den 27. Juni: Ekskursion for 42 polske Landmænd med Besøg paa Andelsmejeriet Trifolium og Andels-Svineslagteriet i Haslev samt Folkehøjskolen, Landbrugsskolen og Ungdomsskolerne i Haslev. Efter Frokosten besaa man Bregentved Avlsgaard og Svineforsøgsstationen ved Bregentved. Særlig Opmærksomhed vakte Husmandskolonien i Spanager.

Tirsdag den 28. Juni afholdtes den samme Ekskursion som ovenfor omtalt for 38 polske Landbrugsstuderende, og endelig afholdtes samme Dag en Ekskursion for 42 polske Landmænd, hvor man besaa Tune Landboskole, Østoftegaard, Andelsmejeriet »Hedelykke«, Frederikssund Andels-Svineslagteri og aflagde Besøg hos Gaardejer *Sv. Jensen*, Søndervang, Frederikssund, og Parcellist *J. P. Mortensen*, Udlejre, Ølstykke.

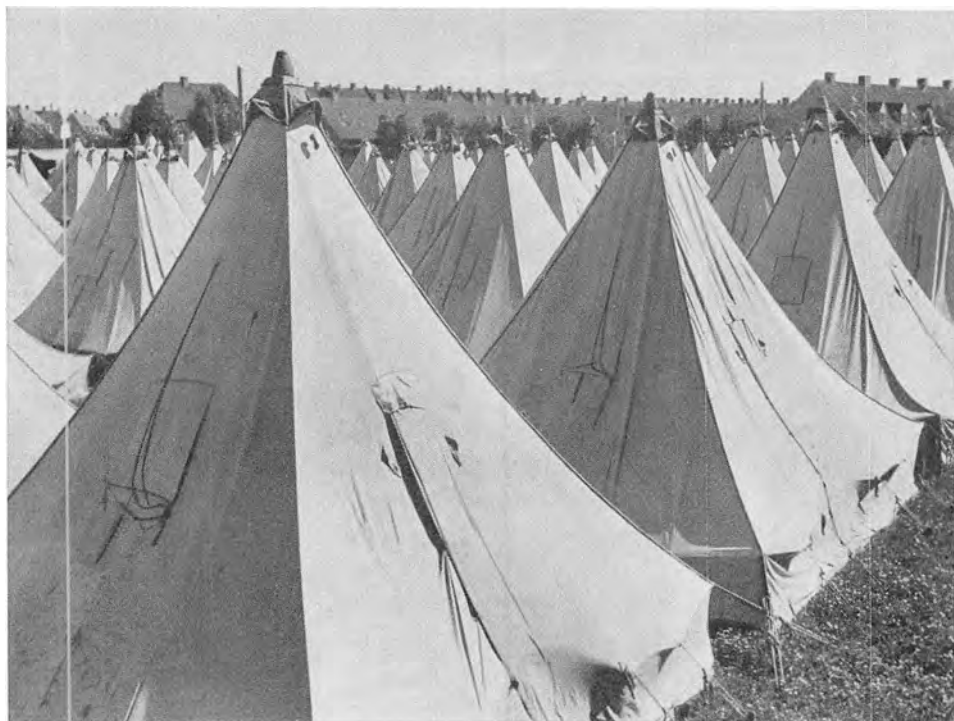
Foruden disse særlige Ekskursioner gennemførtes en Række forud planlagte officielle landøkonomiske Ekskursioner Mandag, Tirsdag og Onsdag den 20., 21. og 22. Juni 1938 under sagkyndig Vejledning. Under disse Ture, hvortil havde indtegnet sig mange særlig udenlandske Udstillingsgæster, aflagdes Besøg paa forskellige sjællandske Landbrug, samt paa en lang Række Landbrugs- og Folkehøjskoler.

Desuden var af de forskellige landbrugsministerielle Eksportudvalg arrangeret specielle landøkonomiske Ekskursioner for Udvalgenes og Udstillingens Gæster.

Vogterbyen *Ved Sekretær S. Poulsgaard Truelsen*

En Teltby paa 131 Telte, fordelt paa et Areal af 6600 m², tjente i de 10 Udstillingsdage som Bolig for 1000 af de 1700 Vogtere, der paa Bellahøj udgjorde Elitedyrenes »Tjenerstab«. Tanken til denne By blev udformet af Sekretariatet ud fra den Betragtning, at det vilde være nødvendigt for Udstillingens Ledelse ved et saa stort Arrangement at have Vogterne i umiddelbar Nærhed af Dyrene, saafremt noget uforudset skulde indtræffe. Ønskede man ikke at etablere en saadan Lejr, vilde man være tvunget til at indkvartere Vogterne paa forskellige Skoler rundt om i Byen, hvorved den nøjere Kontakt gik tabt. Endelig var man af den Formening, at der i en saadan Lejr mellem Landbo ungdom fra alle Landets Egne kunde sluttes Venskaber, der kunde faa Betydning for den enkelte, ogsaa ud i Fremtiden. Forslaget til denne Vogterby blev forelagt Dyrskuets Ordningssudvalg, der gik ind for Tanken, hvorpaa Sekretariatet tog fat paa den praktiske Udformning af Sagen.

Under Overvejelserne om den mest hensigtsmæssige Telttype til Brug for Vogterne stod Sekretariatet overfor Valget mellem enten at gøre Brug af store 50 Personers Telte, hvilket vilde lette Organisationen af Vogterbyen ganske betydeligt, eller af de militære Pyramidetelte, beregnet til 8 Personer. Dels paa Grund af Hærens venlige

Indstilling med Hensyn til Udlaan af dette Lejrmateriel, og dels af Hensyn til de økonomiske Fordele, disse Pyramidetelte frembød, faldt Valget paa disse, der blev udlejet af Hæren til en Pris af 2,80 Kr. pr. Dag pr. Telt incl. Gulve. Udstillingens Ledelse havde først besluttet, at Vogterbyen skulde give Plads til 800 Vogtere, men da Ideen faldt i god Jord hos Udstillerne, maatte den udvides til at rumme ca. 1000 Mand. Der blev lejet 125 Telte til Bolig for Vogterne, 4 Magasintelte og 2 Leder-telte, ialt 131 Pyramidetelte.

De 131 Telte blev opstillet i Blokke à 12 Telte, hver Blok forsynet med Bogstav, og hvert Telt forsynet med Nummer. Det blev saaledes muligt inden Mødedagen at tilsende Vogterne en nøjagtig Plan over Teltenes Placering paa Arealet med Angivelse af saavel Blokbogstav som Teltnummer. I Teltene var Madrasser og Hovedpøller udlagt allerede inden Vogternes Møde, og hver enkelt Madras var forsynet med Nummer, saaledes at en Forveksling af Blokgade, Teltnummer, samt Plads i Teltet maatte synes umulig. I Vogterbyen fandtes endvidere gratis Garderobe, Toiletter, Telefon, Vaskepladser, samt et Marketenderi. Til Lettelse af Forbindelsen med Vogterne blev der installeret et Højtaleranlæg, der kunde betjenes fra Lederteltet til Brug for Oplysninger angaaende Mønstringer, Breve fra Familien eller ved indtrufne uforudsete Hændelser med Dyrene.

En Indkvartering af 1000 Mand under saa interimistiske Forhold kræver for det første, at man ved Udlevering af Brugsgenstande samt ved Placering i Teltene benytter Nummer for hver Vogter i Stedet for Navn. I Relation hertil udsendte Sekretariatet

en Maaned før Udstillingens Aabning et Vogtertegn af Metal med Vogterens Nummer, et Vogterkort samt et Reglement for Opholdet i Vogterbyen, der i præcise Vendinger oplyste Vogterne om, hvorledes hver enkelt skulde forholde sig paa Mødedagen, i hvilket Magasintelt han i Henhold til sit Nummer skulde have udleveret sine Tæpper, Lagner og Haandklæde, samt hvordan Kvitteringssystemet var tilrettelagt. Af Reglementet fremgik endvidere de forskellige Ordensregler, saasom at Besøg var forbudt i Vogterbyen, at der ikke maatte nydes Spiritus i Teltene, og at Tobaksrygning paa det strengeste var forbudt. Reglementet oplyste endvidere om Teltordenen, hvilket Nummer der var Teltformand og som saadan ansvarlig for Ordenens Opretholdelse i vedkommende Telt. Til Slut indeholdt Reglementet en Appel til hver enkelt Vogter om at gøre sit yderste, for at Opholdet i Vogterbyen kunde forme sig saa smukt og værdigt som muligt. Fra Sekretariatets Side var der truffet Aftale med Andelsbanken om Udlevering af Bankbøger til de Vogtere, der eventuelt ønskede det.

Endvidere var der foranstaltet Morgengymnastik under Ledelse af Herr *Alfred Rye* paa den nyopførte Bellahøjsskole. Denne Morgengymnastik sluttede med en Opvisning i Ringen af de bedste Gymnaster blandt Vogterne. Om Eftermiddagen var der for de Vogtere, der ikke var beskæftiget med Mønstringer, arrangeret gratis Udflugter for under kyndig Vejledning at give dem et lille Indtryk af Københavns forskellige Seværdigheder.

Ledelsen af Vogterbyen i de 10 Udstillingsdage var overdraget Overofficiant *Hønnerup* og Officiant *Rasmussen*, hvis Ledelse i Forbindelse med Vogternes samvittighedsfulde Indstilling var medvirkende til, at det hele fik saa udmærket et Forløb.

Andelsbankens Afdeling paa Landbrugsudstillingen 1938

Ved Fuldmægtig E. Krogh, Andelsbanken

Andelsbankens Afdeling paa Udstillingen blev benyttet i stort Omfang af Udstillingens Administration, Udstillere, Restauratører, Vogtere og af det besøgende Publikum.

Afdelingens Totalomsætning var ca. 3.400.000 Kr. Heraf blev 75.000 Kr. indbetalt paa Vogternes Konti, 700.000 paa Landbrugsudstillingens Konto, 875.000 Kr. paa Foliokonti. Omsætningen af udenlandsk Valuta udgjorde 20.000 Kr.

Der var beskæftiget 7 Funktionærer Dagen igennem. Da det var upraktisk at foretage Afløsninger, var Personalet beskæftiget 18 Timer i Døgnet. Trods den noget interimistiske Indretning af Banklokalet, blev der udført alle Arter af Bankforretninger, og der blev foretaget en meget stor Mængde Ekspeditioner. Banken havde saaledes stor Sukces med Arrangementet af Vogternes Konti. Før Udstillingens Begyndelse udsendte Banken en Skrivelse til alle Udstillerne af Dyr, hvor der blev gjort opmærksom paa, at Banken gratis paatog sig Opbevaring af Vogternes Penge. Ved Indbetaling afgav Kunden en Underskriftprøve, der blev paaklæbet Kontoen i Bankens Bøger, og ved Hævning af Penge blev Underskrifterne nøje sammenholdt. Paa disse Konti havde Afdelingen mindst 200 Ekspeditioner daglig, da Vogterne kun hævdede Penge til en Dags Forbrug. Der var indført et særligt System, for at Ekspeditionerne kunde gaa saa hurtigt fra Haanden som muligt.

Andelsbankens
Kontor paa
Udstillingen.

Paa Landbrugsudstillingens Konto indbetaltes Dagens Entréindtægt, Afgifter af Toileter, Telefoner o. s. v., og disse Indbetalinger var altid Dagens eller rettere sagt Døgnet's allersidste. Naar de første svage Tegn paa Morgenens Komme viste sig paa Himlen, indfandt Overkontrolløren sig, eskorteret af 3 Mænd slæbende paa en stor Rejsekuffert samt diverse Pengesække med Dagens Indtægt.

Men Udstillingen foretog ogsaa gennem Banken alle de mange Udbetalinger, der i Udstillingsperioden var nødvendige, og af disse skal nævnes de to største, nemlig Udbetalingen af Rejsegodtgørelse til de ca. 300 Udvalgsmedlemmer og Udbetaling af Gager til de 144 Skuespillere og andre Medvirkende ved Friluftsteatret.

Man havde været forberedt paa, at der vilde blive stor Efterspørgsel efter Byttepenge, og selv om der fra Hovedkontoret blev udsendt 30.000 Kr. i de første 3 Dage af Udstillingen, maatte man mange Gange melde udsolgt. Det var navnlig 5-Ørerne det var galt med.

Mod Udstillingens Slutning kom Smaapengene igen tilbage til Banken i saa store Mængder, at Pengeskabet var ved at gaa gennem Gulvet paa Grund af den uhyre Vægt. Der havde været saa megen Skillemønt i Omløb paa Udstillingen, at Nationalbanken anmodede Andelsbankens Hovedkontor om at fremskynde Smaapengenes Tilbagelevering, da man i høj Grad havde mærket Udstillingen paa Møntbeholdningerne.

Ialt havde Banken ca. 150 Sække i Skillemønt, og disse blev transporteret til Nationalbanken i en stor lukket Lastvogn.

Det paahvilede ligeledes Andelsbankens Afdeling at udøve Kontrol med Tælleapparaternes Aflæsning. Der var ialt 40 Tælleapparater, og af disse skulde de 30 ved Indgangene om Hverdagen aflæses 3 Gange daglig, og om Søndagen 2 Gange, medens Apparaterne ved Friluftsscenen og ved Forevisningsringen skulde aflæses før og efter hver Forestilling. Der blev ialt foretaget 1150 Aflæsninger.

Banken var aaben for Ekspedition i ialt 192 Timer, og der foretoges mellem 4- og 5000 Ekspeditioner.

Jernbanernes Medvirkning ved Landbrugsudstillingen paa Bellahøj

Ved De danske Statsbaners 1. Distrikt

Efter at der i Begyndelsen af Aaret 1937 var taget endelig Bestemmelse om Afholdelse af en stor Landbrugsudstilling paa Bellahøj i København det følgende Aar, traadte Landbrugsraadet og D. S. B. i Forbindelse med hinanden for at tilrettelægge de store Befordringer, som maatte blive en Følge heraf.

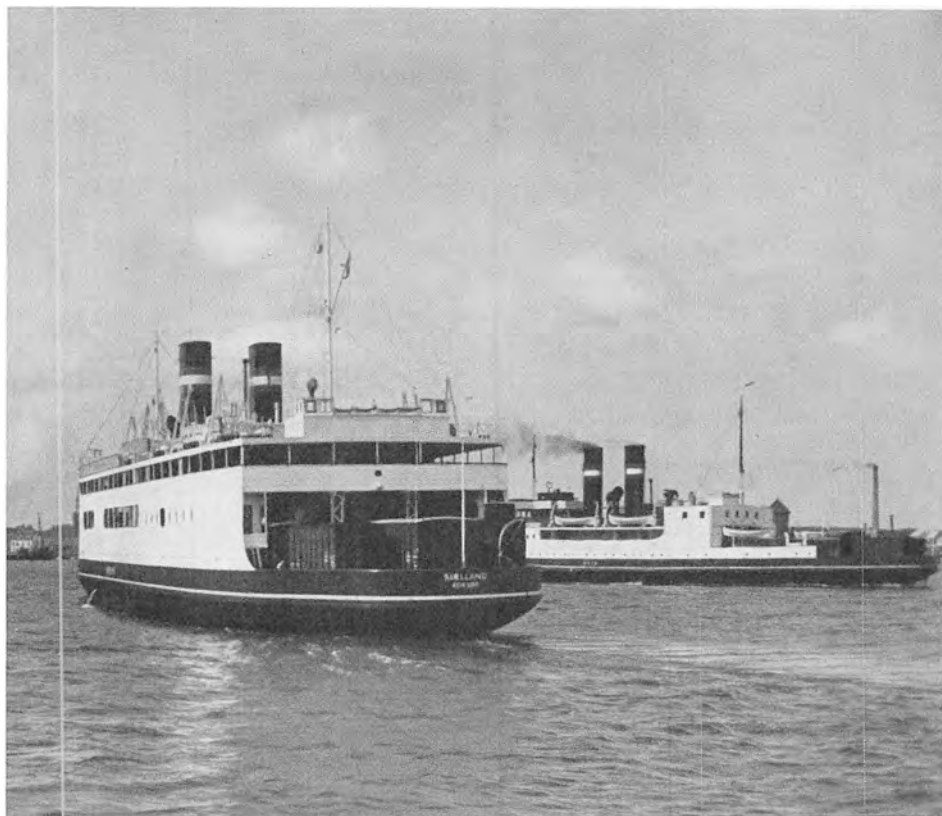
Det gjaldt først om at vælge den Jernbanestation i København, der egnede sig bedst for Ud- og Indlæsning af mange Dyr og Maskiner og tillige havde den fordelagtigste Beliggenhed. Valget faldt paa *Nørrebro Godsstation*, der med sine store Sporanlæg og Læsseveje samt nære Beliggenhed ved Bellahøj, viste sig at løse den stillede Opgave fuldt tilfredsstillende.

Til Brug ved Udarbejdelsen af Planer for *Dyrenes Befordring* til og fra Nørrebro Station ydede Landbrugsraadet Statsbanerne en meget værdifuld Støtte med en udførlig Fortegnelse over Udstillerne, hvilken Jernbanestation ude i Landet hver enkelt ønskede at benytte, og hvilke Dyr han agtede at udstille.

Da saavel Landbrugsraadet som Udstillerne ønskede, at Dyrene blev anbragt paa Udstillingspladsen i Løbet af den 16. Juni og da der maatte regnes med ca. 235 Jernbanevogne fra Jylland og Fyn, blev 5 Særtog med Dyr planlagt saaledes, at Overførslen over Storebælt foregik fra Nyborg i Tiden fra Kl. 23,15 den 15. Juni til Kl. 12,30 den 16. Juni og med Ankomst til Nørrebro Godsstation henholdsvis Kl. 4,19, 7,11, 11,51, 15,34 og 18,18. Da Hjemtransporten af Dyrene til Fyn og Jylland krævede 243 Jernbanevogne, maatte disse fordeles paa 6 Særtog med Afgang fra Nørrebro den 27. Juni Kl. 0,29, 3,38, 6,30, 11,12, 14,33 og 16,24 og med Overførsel over Storebælt fra Korsør i Tiden fra Kl. 4,00 til Kl. 18,15. Alle de planlagte Særtog og Særfærger blev gennemført aldeles rettidigt og uden mindste Uheld. Fra og til Stationer Øst for Storebælt befordredes kun 10 Jernbanevogne med Dyr, idet alle de øvrige Udstillere benyttede Kreaturlastbiler direkte mellem Gaard og Bellahøj.

Udlæsningen af Dyrene fra Jernbanevogn og den efterfølgende Befordring til Udstillingspladsen skulde foregaa hurtigst muligt efter Ankomsten til Nørrebro, hvorfor 25 transportable Ramper med en Læsemandsstyrke paa henimod en Snes Mand stod parat. 3 Dyrlæger med Hjælpere synede Dyrene umiddelbart efter Udlæsningen, og en Række Kreaturlastbiler holdt klar til at køre med Kvæg, Svin og Faar, medens Hestene blev trukket til Bellahøj af deres Vogtere. Endvidere var der sørget for Lastbiler til Befordring af Vogternes Bagage.

I Samraad med Udstillingen udarbejdedes ogsaa Planer for Befordringen fra Bellahøj og den efterfølgende Indlæsning i Jernbanevogn. Dette Arrangement medvirkede i høj Grad til, at alt forløb uden Forsinkelse eller Uheld. Til særlig vanskelige Heste — der viste sig at være 6 saadanne — fandt Indlæsningen paa Nørrebro Sted fra Enderampe.

Lige ved Udstillingens Hovedindgang havde D. S. B. et Oplysningskontor, der kom til at løse utallige Jernbanespørgsmaal for Udstillingen, Udstillere og de tilrejsende.

Det kunde forudses, at *Personbefordringen* paa Statsbanerne vilde blive meget stor, navnlig fra Jylland og Fyn, og at der særlig paa Søndagene vilde komme mange fra nær og fjern paa Udstillingen. For at de tilrejsende kunde faa bedst muligt Udbytte af deres Besøg paa Udstillingen, og for at Banernes Materiel (Lokomotiver, Vogne, Færger m. m.) kunde gøre bedst mulig Fyldest, blev der ved Samarbejde med en Række Dagblade ude i Landet og med Landboforeninger, Husmandsforeninger og Landbrugsraadet tilrettelagt en Række Særtog til samlede Rejser saaledes, at disse Fællesture var fordelt over Udstillingens Hverdage. Bl. a. paa denne Maade og ved at sætte alt forhaandenværende Materiel ind i Søndagstrafikken lykkedes det Stats- og Privatbanerne at løse den store Befordringsopgave tilfredsstillende.

I Dagene fra den 17. til den 26. Juni befordres normalt til og fra København ca. 400.000 rejsende (S-Togs Trafikken undtaget), og der overføres over Storebælt ca. 7.500 Automobiles.

Disse Tal steg i Udstillingsdagene til henholdsvis ca. 600.000 og 12.500 eller med 50—65 % og krævede en Række Særtog og Særfærger samt Forstærkning af Plantogenes Størrelse.

Landbrugsudstillingens Budget og Regnskab

Ved Sekretær O. Hauch

Ved det andetsteds i Beretningen omtalte Møde d. 15. April 1936, hvor en udvidet Repræsentation for Landboforeninger, Husmandsforeninger, Andelsforeninger og enkelte andre landøkonomiske Kredse var til Stede, var der Enighed om Hovedtrækkene for Udstillingen. Paa dette Tidspunkt var der allerede indenfor de i Landbrugsraadet deltagende Organisationer tegnet en betydelig Del af den nødvendige Garantikapital. I umiddelbar Fortsættelse af Mødet modtog Landbrugsraadet fra en Række Landbruget nærtstående Organisationer og Institutioner Tilsagn om Garantibeløb, saaledes at der ialt blev tilvejebragt en Garantikapital paa Kr. 948.500. Angaaende de enkelte Garantibeløb henvises til Redegørelsen for Økonomiudvalgets Sammensætning, Side 187.

En særlig Garantikapital paa Kr. 110.000 var stillet til Raadighed af følgende industrielle Virksomheder, der oparbejder Raaprodukter fra Landbruget: Bryggeriforeningen, Bryggeriet »Stjernen« A/S, De danske Spritfabrikker A/S og De danske Sukkerfabrikker A/S. Denne Garantikapital skulde træde i Kraft før den forannævnte af de landøkonomiske Organisationer og Institutioner stillede Garantikapital, saafremt Udstillingen maatte vise Underskud.

Paa Side 500 ff. gengives det fuldstændige Regnskab for Udstillingen. Det fremgaar heraf, at Udstillingen balancerer med Kr. 1.678.883,23. Det blev saaledes ikke nødvendigt at gøre Brug af de til Raadighed stillede Garantibeløb.

Københavns Kommune, der havde stillet Udstillingsarealet til Raadighed, bekostede Arealets Istandsættelse, Indhegning, Kloakering m. m. Til dette Formaal bevilgede Kommunen et Beløb paa indtil 400.000 Kr. Udover dette Beløb stillede Københavns Kommune 30.000 Kr. til Raadighed for Indkvartering af de tilrejsende Skolebørn, der deltog i det landsomfattende Skoleidrætsstævne. Begge disse Beløb er ikke indeholdt i Udstillingens Regnskab.

Paa Regnskabets Indtægtsside er opført en Række Tilskud til enkelte Specialudstillinger fra Organisationer og Institutioner, der har Tilknytning til de paagældende Grene af Landbrugsvirksomheden, Tilskud til Præmieringen i Henhold til Husdyrloven samt Landbrugsministeriets ekstraordinære Bevillinger til de i Udstillingen deltagende Statsinstitutioner. Disse Tilskud udgør sammen med Landbrugsraadets Tilskud til forskellige Afdelinger og til Kontorhold ialt 296.878,71 Kr. I Indtægt ved Tombola og Lotteri, Afgift af Restauranter, Boder, Garderober, Toiletter samt et mindre Overskud ved Forevisningsringen er indgaaet ialt 340.888,98 Kr. Langt den største Indtægt er Entreindtægten, der udgør 857.840,49 Kr.

Udgiftsbudget

I Løbet af Foraaret 1937 blev paa Grundlag af de fra Specialudvalgene indkomne Forslag til Udstillinger lagt et foreløbigt Budget, hvis Udgiftsside beløb sig til ca. 1,1 Mill. Kr. Dette Udgiftsbudget blev paa daværende Tidspunkt opvejet af den da tegnede Garantikapital, sammenlagt med de ca. 200.000 Kr., som udgjorde dels Tilskud til

Præmiering i Henhold til Husdyrloven, dels Landbrugsministeriets ekstraordinære Bevilling til de i Udstillingen deltagende Statsinstitutioner. Paa den anførte Maade skulde der altsaa forud for Udstillingen være Dækning for de budgetterede Udgifter, men saa var der heller ikke regnet med nogen Indtægt, hvilket vil sige, at der for hver Gang der skaffedes Indtægt blev frigjort noget af Garantikapitalen. Det var selvsagt umuligt saa længe forud for Udstillingen at fastlægge et endeligt Budget, men paa Grundlag af de fra Udvalgene indkomne Overslag over Udgifterne til Specialudstillingerne og for de øvrige Udgifters Vedkommende paa Grundlag af Erfaringer fra tidligere Udstillinger og Dyrskuer kunde Økonomiudvalget dog efter et Møde den 2. Juli 1937 meddele de enkelte Udvalgs Formænd, indenfor hvilke økonomiske Rammer Udvalget maatte gaa i Gang med Tilrettelægningen af Udstillingen.

Efterhaanden som Forarbejderne med de enkelte Afdelinger skred frem, og nye Specialudstillinger kom til, maatte Budgettet ændres, og omkring 1. Januar 1938 kunde endeligt fastsættes et Budget, hvis Udgiftsside beløb sig til ca. 1,56 Mill. Kr.

Foruden de af Ledelsen nedsatte Udvalg havde Udstillingen Samarbejde med en lang Række Institutioner, hvis Arbejde har nær Tilknytning til Landbrugserhvervene. Udgifterne til disse sidstnævnte Udstillinger er i flere Tilfælde ikke medtaget i Landbrugsudstillingens Regnskab, da Forholdet mellem Udstillingen og Institutionerne var dette, at Udstillingen stillede det nødvendige Areal til Raadighed, hvorimod Institutionerne selv afholdt Udgifterne til Arrangementet af Udstillingerne.

I det følgende gives en kort Omtale af de enkelte Afdelingers Økonomi.

Udstillinger vedrørende Landbrugets Binæringer

For denne Udstilling, der omfattede: Afdelinger for Husflid, Biavl, Kaninavl, Piledyrkning og Hørdyrkning, var under Landbrugsraadets Ledelse nedsat et særligt Udvalg med Repræsentanter fra de interesserede Organisationer; det var oprindeligt Hensigten, at der i denne Udstilling skulde medtages en Afdeling for Pelsdyravl, men paa Grund af det for denne Produktionsgren uheldige Tidspunkt (Juni Maaned) ønskede Pelsdyravlerforeningen sig ikke repræsenteret i Udstillingen. Dansk Husflidsselskab fik gratis overladt den nødvendige Plads i Udstillingsteltet, men afholdt iøvrigt selv alle Udgifter ved Udstillingens Tilrettelægning. Det samme var Tilfælde for Danmarks Biavlerforenings Vedkommende. Derimod ydede Udstillingen direkte Tilskud til Danmarks Kaninavlerforening og Dansk Piledyrkerforening paa henholdsvis 1500 Kr. og ca. 500 Kr., foruden at Udstillingsarealet stilledes gratis til Raadighed. Til at repræsentere Hørdyrkingen blev til denne Udstilling indbudt Hørfabrikken Tommerup, som under Hensyn til den Propaganda denne Virksomhed kunde opnaa ved Deltagelsen i Udstillingen, betalte en Staaefgift paa 300 Kr.

Dyrskuets

I den andetsteds i Beretningen gengivne udførlige Beretning om Dyrskuets er anført et Udgiftsbudget, som Dyrskuets Ordningsudvalg fastlagde forud for Udstillingen. Det endelige Regnskab over Udgifterne til Dyrskuets vil vise, at det har været muligt at

reducere Udgifterne betydeligt i Forhold til dette Budget. Det samlede Beløb, der er kommet Udstillerne til gode, udgør 264.132,66 Kr.; foruden de udbetalte Mødepræmier til Dyrene har Udstillingen nemlig afholdt Udgifter til Fragt af Dyrene til og fra Udstillingen, til Foder og Strøelse i Udstillingstiden, til Medaljer, ligesom Udstillingen har godtgjort Udstillerne Rejseudgifterne for Vogterne.

Nettoudgiften til Dyrskuets Stalde har andraget 144.748,32 Kr., idet der ved Salg af Staldene til de provinsielle landøkonomiske Organisationer er opnaaet en Indtægt paa 42.800 Kr., Udstillingens Aftale med den Tømrmester, der opførte Staldene, gik ud paa, at disse fremstilledes paa en saadan Maade, at de forholdsvis let kan nedtages og opføres senere ved et kommende Dyrskue. Dette forøgede naturligvis Udgiften ved Staldenes Bygning, men da Materialet i modsat Fald kun vilde have haft ringe Værdi efter Udstillingen, og da de landøkonomiske Foreninger var særdeles interesseret i paa en billig Maade at erhverve sig Staldmateriale til kommende Udstillinger, blev Aftalen med Tømrmesteren truffet paa en saadan Maade, at Udstillingen selv overtog alle Staldene.

Udgiften ved Udtagelsen af Dyrene — 17.920,62 Kr. — blev anvendt til Rejser for Udtagelsesudvalgene indenfor de enkelte Avlsretninger. En saadan Forhaandsbedømmelse var anset for ganske nødvendig, da Dyrskuets Ordningsudvalg ønskede at have Indseende med hvilke Dyr, der kom til at deltage i Elitedyrskuet.

Fedekvægsudstillingen

Som det fremgaar af Regnskabet ydede Landbrugsraadet til denne Afdeling et Tilskud paa 4.000 Kr. Dette Beløb blev anvendt til Opførelsen af de nødvendige Stalde samt til Fragt af Dyrene og til Foder i Udstillingsdagene. Alle øvrige Udgifter i Forbindelse med denne Afdeling afholdtes af De samvirkende danske Andels-Kreatur-eksportforeninger.

Fjerkræudstillingen

Til denne Udstilling var fra forskellige i Fjerkrævlen interesserede Foreninger og Institutioner ydet Tilskud, der sammen med de indbetalte Indmeldelsespenge nogenlunde dækkede Udgifterne til Udstillingen af levende Fjerkræ (herunder Præmiebeløb) samt en Udstilling i Hus; Udgifterne til det nødvendige Udstillingstelt, der afholdtes af Landbrugsudstillingen, findes opført andetsteds i Regnskabet sammen med de øvrige Udstillingstelte.

Havebrugsudstillingen

Denne Udstilling omfattede 2 Afdelinger: Havebrugsforsøgsvirksomheden og Juni-haven. Statens Havebrugsforsøgsvirksomhed havde gennem Landbrugsministeriet modtaget et Tilskud paa 5.000 Kr., hvilket Beløb næsten dækkede Udgifterne ved Udstillingen.

Den virkelige Udgift ved Anlæggelse af Juni-haven har været ca. $\frac{1}{2}$ Gang større end Regnskabet udviser, idet Udstillingen traf Aftale med Planteskoleejer Svend Poulsen

og Anlægsgartner Niels Svenningsen om Arrangementet af denne Afdeling paa en saadan Maade, at Udstillingen skulde yde et bestemt Beløb mod at de 2 Firmaer stillede Plantemateriale til en bestemt Værdi til Raadighed.

Den historisk-driftsøkonomiske Udstilling

Udgifterne til selve den historiske Udstilling, som var arrangeret i et Telt, beløb sig til 28.291,05 Kr. foruden Udgiften til Teltet. Landbrugsmuseet, som deltog i denne Udstilling, modtog fra Landbrugsministeriet et Tilskud paa 12.000 Kr. væsentlig til Fremskaffelse af Billedmateriale, der efter Udstillingen er indgaaet i Landbrugsmuseets Samling.

Den gamle Gaard, der opførtes paa Udstillingens Areal, fandtes forud for Udstillingen opmagasineret paa Frilandsmuseet i Lyngby. Den anførte Udgift 14.764,31 Kr. er anvendt til Gaardens Istandsættelse og Opførelse paa Udstillingens Terræn samt Nedtægning og Opmagasineringspaany i Frilandsmuseet efter Udstillingen.

Skoleudstillingen

omfatter de to selvstændige Afdelinger: 1) Udstillingen for Folkeskolen. 2) Ungdomsskolernes Telt.

Foruden Folkeskolens Udstilling i Bellahøj Kommuneskole havde Danmarks Lærereforening stillet de nødvendige Midler til Raadighed for Opførelsen af Danmarks ældste Landsbyskole. I Forbindelse med Folkeskolens Udstilling var der i Bellahøj-Skolen arrangeret en Salgsudstilling for de Firmaer, som handler med Skolemateriale og Skolebøger, hvorved der tilvejebragtes en mindre Indtægt.

Til Udstillingen: »Ungdomsskolernes Telt«, blev ydet et samlet Tilskud fra de paagældende Skoleforeninger paa ialt 4.500 Kr. De i denne Afdeling udstillede Billeder fra alle Landets Skoler blev tilvejebragt uden Udgift for Udstillingen, idet de paagældende Skoler selv overtog Billederne til Fremstillingsprisen.

Udgifterne til Biblioteks-Udstillingen, der havde til Huse i Skole og Ungdomsgaarden, blev anvendt til Udgivelse af en Pjece »Dansk Landbrugslitteratur« i Udvalg.

Den driftsøkonomiske Udstilling

Foruden Udgiften til Udstillingsteltet udgjorde Udgiften til Udstillingsmaterialet — væsentlig Tavlemateriale — 13.889,65 Kr., hvilket Beløb blev afholdt direkte af Udstillingen.

Film

Paa Ansøgning havde Landbrugsudstillingen modtaget en Bevilling fra *Lauritz Andersens Fond* paa 5.000 Kr. til Fremstilling af en Film, der skulde vise Arbejdet i Landbruget samt Forholdet mellem Landbrugserhvervet og de industrielle Virksomheder, der leverer Redskaber og Maskiner til Landbruget. Udgiften til denne Films Fremstilling udgjorde sammen med Udgiften til Filmfremvisning i Udstillingstiden 8.137,30 Kr.

Bogfremstillingen

De af Udvalget til Bogfremstillingen udgivne Bøger omtales andetsteds i Beretningen, og Opmærksomheden skal her kun henledes paa, at det i Regnskabet opførte Tilskud paa 9.819,86 Kr. fra Landbrugsraadet udgøres af Indtægter ved Salg af den i Forbindelse med Verdensudstillingen i Bryssel 1935 udgivne Bog om dansk Landbrug.

Hjemstavnsudvalget

Dette Udvalg beskæftigede sig med al Underholdning paa Friluftsscenen. Nettoudgiften til selve Friluftsteatret beløb sig til 26.644,45 Kr., idet Københavns Kommune overtog Teatret efter Udstillingen til Nedrivningsværdien 2.000 Kr.

Udgiften til det af Udvalget præmierede Skuespils Opførelse samt anden Underholdning, væsentlig Musik, har andraget 61.060,65 Kr. Af Hensyn til Begrænsning af Tilstrømningen til Forestillingerne paa Friluftsteatret, blev fastsat en Enhedsentré paa 0,75 Kr.; den samlede Entréindtægt i alle 10 Udstillingsdage har, med Undtagelse af Entréen til Gymnastikopvisningerne, udgjort 25.237,04 Kr. Den i Regnskabet opførte Udgift til Gymnastikopvisningerne fordeler sig med 6.000 Kr. til Niels Bukhs Gymnaster og ca. 10.000 Kr., som er Udstillingens Tilskud til det i Forbindelse med Landbrugsudstillingen afholdte Skoleidrætsstævne med Deltagelse af Skolebørn fra hele Landet.

Husdyrbrugsudstillingen

Den samlede Udgift til denne Udstillings forskellige Afdelinger har udgjort 36.546,52 Kr. Forsøgslaboratoriet, som deltog i denne Udstilling, modtog gennem Landbrugsministeriet et Tilskud paa 15.000 Kr. til delvis Afholdelse af Udgifter ved Fremstilling af Udstillingsmateriale, som efter Udstillingen overgaar til de respektive Afdelinger med Undtagelse af det til den ernæringsfysiologiske Afdeling fremstillede Respirationsapparat for Svin, som ved Salg til Norge har indbragt Udstillingen en Indtægt paa 2.500 Kr. Udgiften til Afdelingen vedrørende Husdyrsygdomme blev afholdt af Fonden til Kvægtuberkulosens Bekæmpelse med 6.000 Kr. Udgiften til Udstillingsteltet er opført andetsteds i Regnskabet.

Jagtudstillingen og Skovbrugsudstillingen

Disse 2 Udstillinger, der blev arrangeret af de interesserede Organisationer, modtog fra Landbrugsudstillingens Ledelse hver et direkte Tilskud paa 5.000 Kr. Udstillingen havde givet Tilsagn om gratis Areal og Udstillingstelt for disse Afdelinger, men da begge Organisationer ønskede at opføre særlige Træbygninger, besluttede Udstillingen at yde et direkte Tilskud. Alle øvrige Udgifter til de 2 Afdelinger er afholdt af Dansk Jagtforening og Landsjagtforeningen af 1923 samt af Dansk Skovforening.

Landbokvindernes Udstilling

Naar det har været muligt at begrænse Udgiften til denne Afdeling til 10.390,67 Kr. foruden Udgiften til Teltet, skyldes det, at Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger stillede sig særdeles imødekommende overfor Udstillingsudvalget med Hensyn til gratis Udlaan af Udstillingsmateriale.

Landøkonomisk Ungdomsarbejde

Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde tilrettelagde ved Hjælp af Organisationens egne Medlemmer en udendørs Demonstration, hvortil Udgiften af Udstillingen kun har andraget 392,00 Kr., den øvrige Udgift til denne Udstilling er anvendt til Fremskaffelse af Illustrationsmateriale til Udstillingen i Telt.

Maskinudstillingen

I Stadeafgift for Firmaudstillingens 2 Afdelinger er ialt indgaaet 52.951,00 Kr. Naar der under denne Afdeling er opført en Udgift paa 856,52 Kr. til Udsmykningen, som i det væsentlige blev betalt af de deltagende Udstillere, skyldes det, at det paa Forhaand var umuligt nøjagtigt at fastsætte den samlede Udgift til Udsmykningen. I Maskinudstillingens oplysende Afdeling har Udstillingen betalt Udgiften til Materialets Fremstilling samt til Opførelsen af Smedierne, hvorimod Smedemesterorganisationerne har bekostet Tilvejebringelse af Inventar til de 2 Smedier samt bekostet Smediernes Betjening i Udstillingstiden.

Den opførte Udgift paa 1.041,00 Kr. til et Maskinhus er Nettoudgift, idet Tømrermesteren i sit Tilbud havde regnet med Tilbagebetaling af Maskinhuset efter Udstillingen.

Som det fremgaar af Regnskabet, har de i en Elektricitetsudstilling interesserede Organisationer og Institutioner ydet et Tilskud hertil paa ialt 10.000 Kr., og selve Udstillingens Omkostninger ved denne Afdeling har foruden Udgift til Udstillingsteltet andraget 4.346,13 Kr.

Planteavlsudstillingen

I denne Udstilling deltog bl. a. Statens Planteavlslaboratorium, Statens plantepatologiske Forsøg og Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Afdeling for Plantedyrkning. Disse Institutioner modtog fra Landbrugsministeriet som Tilskud til deres Deltagelse i Udstillingen 30.000 Kr., det fremstillede Udstillingsmateriale er efter Udstillingen overgaaet til disse Institutioner. Desuden blev der fra en Række Gødningsfirmaer ydet et direkte Tilskud til Landbrugsudstillingen 1938 med særligt Henblik paa Anvendelse til Planteavlsudstillingen. I Regnskabet udviser den samlede Planteavlsudstilling et mindre Overskud, men det maa i denne Forbindelse erindres, at den betydelige Udgift til Udstillingsteltet og til Opstilling af Vægge, Borde m. m. er opført andetsteds i Regnskabet.

Udstillingen vedrørende Stambogsføring

De nødvendige Midler til Udstillingsmateriale i denne Afdeling blev forud for Udstillingen tilvejebragt dels ved Tilskud fra Landbrugsraadet, dels ved Tilskud fra De samvirkende danske Landboforeninger.

Bygningsudstillingen

Udgifterne til denne Udstilling ca. 9.000 Kr. er i det væsentlige anvendt til Opførelse af Udstillingsbygninger, hvori var ophængt de præmierede Tegninger af Landbrugsbygninger fra en Konkurrence, som var arrangeret af Foreningen af jydsk Landboforeninger i Samarbejde med Akademisk Arkitektforening. Omkring denne Udstilling blev til Firmaer, der er interesserede i Salg af Bygningsartikler, udlejet Stadelpladser, hvilket gav Udstillingen en Indtægt paa ca. 5.000 Kr.

Ring-Udvalget

Dette Udvalg forestod Opførelsen af Forevisningsringen med Tribune. Det var forud for Udstillingen en Forudsætning, at Udgifterne hertil i det væsentlige skulde dækkes ved en Entréindtægt til Opvisningerne. Af Hensyn til Tilstrømningen til Tribunen var det iøvrigt ogsaa nødvendigt at tage Entré. Som det fremgaar af Regnskabet udviser Ringudvalgets Regnskab et mindre Overskud.

Arrangement af Specialudstillingerne

hvorved fortaas Opstilling af Vægge, Borde, Stole m. m., har kostet ialt 69.553,67 Kr. For disse Arbejders Vedkommende har Udstillingen i hvert enkelt Tilfælde afsluttet Kontrakter med de paagældende Tømrermestre gaaende ud paa, at disse efter Udstillingen skulde overtage Materialet.

Udstillingsteltene

Til de fleste Specialudstillinger havde Udstillingens Ledelse lejet Udstillingstelte i Tyskland. Lejeafgiften udgjorde i Gennemsnit 2,60 Reichsmark pr. m² Grundflade. Opstillingen og Nedtagningen blev foretaget af danske Tømrerfirmaer, og den samlede Udgift for Udstillingsteltene androg ca. 10,00 Kr. pr. m² Grundflade.

Vogterbyen

Selve Tilrettelæggelsen af Vogterbyen er omtalt andetsteds i Beretningen; det i Regnskabet anførte Beløb paa ca. 16.000 Kr. er anvendt til Leje af Teltmateriale fra Hæren, Opsætning og Nedtagning af Teltene samt Leje af Madrasser, Haandklæder m. v.

Indkvartering

Indkvarteringen af de tilrejsende Udstillingsgæster skete gennem et særligt Udvalg, der foruden at anvise Hotelværelser og Værelser i Pensionater, tilrettelagde en omfattende Indkvartering i en Del af Københavns Kommuneskoler. Selve Udvalgsvirksomheden har kostet ca. 2.600 Kr., men det maa i denne Forbindelse erindres, at Københavns Kommune som omtalt foran i denne Redegørelse havde bevilget 30.000 Kr. til Indkvartering af de i Skoleidrætstævnet deltagende Skolebørn, dette Beløb er ikke medtaget i Udstillingens Regnskab.

Tombola og Lotteri

Overskuddet ved Tombola og Lotteri har udgjort ialt 183.166,18 Kr., som en særlig Post i Regnskabet er opført Udgiften til Tombolapavillonen paa Udstillingspladsen med 9.021,25 Kr.

Afgifter af Restaurationer, Boder, Garderober, Toiletter etc.

Angaaende denne Indtægtspost henvises til et særligt Afsnit i Beretningen »Den økonomiske Udnyttelse af Udstillingsarealet«, Side 506.

Udstillingens Omkostningskonto

der omfatter Poster, som i større eller mindre Grad er fælles for samtlige Udstillingens Afdelinger, udviser en samlet Udgift paa 589.092,53 Kr. samt en Indtægt paa 23.198,85 Kr., hvilket sidste Beløb paa et tidligt Tidspunkt blev overført fra Landbrugsraadet til Afholdelse af Kontorholdsudgifter.

Under Omkostningskontoen er opført den budgetterede Udgift til Trykning af Beretningen om Udstillingen med 25.000 Kr. Udstillingen har opnaaet en Indtægt paa 23.799,62 Kr. ved Salg til Landbrugsraadet af den tiloversblevne Beholdning af de af Bogudvalget udgivne Bøger og Pjecer samt af en Del Billedmateriale fra Skoleudstillingen.

Landbrugsudstillingen stillede gratis Areal til Raadighed for en Række Organisationer og Institutioner, som iøvrigt selv afholdt Udgifterne til deres Udstillinger, det drejer sig om følgende Afdelinger:

Hedeselskabets Udstilling, der blev arrangeret og bekostet af Det danske Hedeselskab, Viborg.

Den grønlandske Udstilling, der blev arrangeret og bekostet af Grønlands Styrelse. *Klithuset*, der blev opført og bekostet af Statens Klitvæsen.

Den færøiske Udstilling, der blev arrangeret og bekostet af et paa Færøerne nedsat Udvalg.

Den udstillede Redningsbaad med Redningsmaterialer, hvis Opstilling blev bekostet af Det danske Redningsvæsen.

Husmandsbruget, der blev opført under Ledelse af et af Statens Jordlovsudvalg nedsat Udvalg. Statens Jordlovsudvalg bekostede denne Afdeling.

Skole- og Ungdomsgaarden, der blev opført under Ledelse af et af Undervisningsministeriet nedsat Udvalg. Udgifterne til denne Afdeling afholdtes af Staten gennem Undervisningsministeriet.

Landbrugsudstillingen stillede gratis Areal og Udstillingstelt til Raadighed for *Andelsudstillingen* og *Trafikudstillingen*. Selve Opbygningen af Andelsudstillingen blev iøvrigt bekostet af de i Udstillingen deltagende Andelsvirksomheder.

I Trafikudstillingen deltog De danske Statsbaner, Det Forenede Dampskibsselskab og Post- og Telegrafvæsenet. Hver af disse Institutioner afholdt Udgifterne til deres Afdelinger.

Entréindtægten blev 857.840 Kroner

Regnskab for Landbrugsudstillingen 1938

	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.
Landbrugets Binæringer:				
Stadeafgift fra Hørfabrikken Tommerup		300,00		
Biavlsudstilling	25,00			
Kaninavl	1.500,00			
Piledyrkning	491,60			
Arrangement	620,00		2.636,60	300,00
Dyrskuets:				
Tilskud til Præmiering i Henhold til Husdyrloven		121.500,00		
Indmeldelsespenge		24.505,00		
Mødepræmier	Kr. 145.765,00			
Fragtgodtgørelse til Udstillerne „ 65.947,56				
Foder og Strøelse	„ 32.259,10			
Medaljer	„ 7.993,50			
Rejsegodtgørelse til Vogterne „ 12.167,50		264.132,66		
Stalde { Køb:	Kr. 187.548,32			
Salg:	„ 42.800,00	144.748,32		
Dyrlæge	1.454,70			
Udgifter ved Udtagelse af Dyrene	17.920,62			
Andre Udgifter	9.652,35		437.908,65	146.005,00
Fedekvægsudstillingen:				
Tilskud af Midler indgaaet fra Landbrugsraadet		4.000,00		
Stalde, Fragt og Foder	4.649,89		4.649,89	4.000,00
Fjerkræudstillingen:				
Tilskud fra Ægafgiften		2.000,00		
„ „ Danmarks Fjerkræavlerforening ..		1.200,00		
„ „ Landbrugsministeriets Fjerkræeks- portudvalg		1.000,00		
Tilskud fra Fællesudvalget for Fjerkræ		1.000,00		
Salg af Udstillingsmateriale til Statens Ægudvalg		1.200,00		
Indmeldelsespenge		1.890,08		
Udstilling af levende Fjerkræ	2.732,41			
Udstilling i Hal	5.657,49		8.389,90	8.290,08
Havebrugsudstillingen:				
<i>Statens Havebrugsvirksomhed:</i>				
Landbrugsministeriets Tilskud til Statsinstitu- tioners Deltagelse		5.000,00		
Udstilling	6.178,36			
<i>Junihaven</i>	13.377,23		19.555,59	5.000,00
Transport:			473.140,63	163.595,08

	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.
Transport:			473.140,63	163.595,08
Historisk-driftsøkonomisk Udstilling:				
<i>Historisk Udstilling:</i>				
Landbrugsministeriets Tilskud til Statsinstitutioners Deltagelse		12.000,00		
Tilskud af Midler indgaaet fra Landbrugsraadet Udstilling	28.291,05	15.000,00		
<i>Den gamle Gaard</i>	14.764,31			
<i>Skoleudstillingen:</i>				
Tilskud fra Foren. af Folkehøjskoler og Landbrugsskoler		3.000,00		
„ „ Foren. af danske Landbrugslærere		1.100,00		
„ „ Husholdningsskoler		400,00		
Udstilling	8.428,70			
<i>Biblioteksudstilling</i>	2.345,00			
<i>Driftsøkonomisk Udstilling</i>	13.889,65			
<i>Film:</i>				
Tilskud fra Laur. Andersens Fond		5.000,00		
Filmsoptagelse og Fremvisning	8.157,30			
<i>Bogfremstilling:</i>				
Tilskud af Midler indgaaet fra Landbrugsraadet		9.819,86		
Forfatterhonorar og Fremstilling af Bøger ..	21.891,85		97.747,86	46.319,86
Hjemstavnsudvalget:				
<i>Skuespil og Underholdning:</i>				
Friluftscenen: Entré		25.327,04		
„ Skuespil og anden Underholdning	61.060,65			
<i>Folkedans</i>	4.115,95			
<i>Gymnastik:</i>				
Entré		6.779,50		
Opvisning	16.068,86			
<i>Friluftsteatrets Bygning:</i> { Køb: .. Kr. 28.644,45				
{ Salg: .. „ 2.000,00	26.644,45		107.889,91	32.106,54
Jagt- og Skovbrugsudstilling:				
Landbrugsudstillingens Tilsk. t. Jagtudstillingen	5.000,00			
Landbrugsudstillingens Tilskud til Skovbrugsudstillingen	5.000,00		10.000,00	
Landbokvindernes Udstilling	10.390,67		10.390,67	
Transport:			699.169,07	242.021,48

	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.
Husdyrbrugsudstillingen:				
Transport			699.169,07	242.021,48
Landbrugsministeriets Tilskud til Statsinstitutioners Deltagelse		15.000,00		
<i>Ernæringsfysiologi:</i>				
Udstilling	Kr. 13.318,81			
Salg af Respirationsapparat ... „ 2.500,00	10.818,81			
<i>Kemisk Laboratorium</i>	2.185,81			
<i>Svineforsøg</i>	7.199,08			
<i>Kvægforsøg</i>	10.735,44			
<i>Husdyrsygdomme:</i>				
Tilskud fra Fonden til Kvægtuberkulosens Bekæmpelse		6.000,00		
Udstilling	5.281,11			
<i>Fluebekæmpelse</i>	326,27		36.546,52	21.000,00
Landøkonomisk Ungdomsarbejde:				
Udendørs Demonstration	392,00			
Indendørs „	4.452,84		4.844,84	
Maskinudstillingen:				
<i>Firmaudstillingen:</i>				
Stadeafgift:				
Maskinudstillingen		39.951,00		
Udstilling i Hal		13.000,00		
Udsmykning	866,52			
<i>Oplysende Afdeling:</i>				
Maskinudstillingen „Før og Nu“	2.745,52			
<i>Smedier:</i>				
Tilskud af Midler indg. fra Landbrugsraadet		1.200,00		
Udstilling	5.882,16			
<i>Maskinhus</i>	1.041,00			
<i>Elektricitet:</i>				
Tilskud fra Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber		3.000,00		
„ „ Danske Elektricitetsværkers Forening		3.000,00		
„ „ Nordsjællands Elektricitets- & Sporvejs Aktieselskab		2.000,00		
„ „ Sydøstsjælland Elektricitets A/S		1.000,00		
„ „ Nordvestsjælland Elektricitets A/S		1.000,00		
Udstilling	14.346,13			
<i>Statens Redskabsprøver</i>	1.714,30		26.595,63	64.151,00
Transport			767.156,06	327.172,48

	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.
Transport:			767.156,06	327.172,48
Planteavlsudstillingen:				
Landbrugsministeriets Tilskud til Statsinstitutioners Deltagelse		30.000,00		
Tilskud fra Det danske Gødnings-Kompagni ..		10.000,00		
Tilskud fra Kali Importen		5.000,00		
„ „ Chilesalpeter-Kontoret		5.000,00		
„ „ I. G. Farben & Norsk Hydro		5.000,00		
„ „ Kartoffelmelscentralen		500,00		
Frilandsdemonstration	6.846,08			
Udstilling i Hal	41.477,08		48.323,16	55.500,00
Udstilling vedrørende Stambogsføring:				
Tilskud af Midler indgaaet fra Landbrugsraadet		3.000,00		
„ fra de samvirkende danske Landboforeninger		1.000,00		
Udstilling	3.018,45		3.018,45	4.000,00
Bygningsudstillingen:				
Stadeafgift		5.150,00		
Udstilling	9.228,66		9.228,66	5.150,00
Ringudvalget:				
Tribune, Ring og Indgangsparti	31.394,00			
<i>Opvisninger:</i>				
Entré		43.682,66		
Opvisning	10.576,86		41.970,86	43.682,66
Arrangement af Specialudstillingerne:				
Opstilling af Vægge, Borde, Stole etc.	69.553,67		69.553,67	
Udstillingstelte:				
Leje	39.137,95			
Opstilling	14.429,19			
Nedtagning	8.610,86		62.178,00	
Vogterbyen	16.635,57		16.635,57	
Indkvartering	2.694,42		2.694,42	
Tombola og Lotteri:				
Overskud af Tombola og Lotteri		183.166,18		
Pavillonen	9.021,25		9.021,25	183.166,18
Afgift af Restauranter, Boder, Garderober, Toiletter etc.		165.032,25		165.032,25
Transport:			1.029.780,10	783.703,57

	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.
Transport			1.029.780,10	783.703,57
Renter		14.180,32		14.180,32
Entréindtægt		857.840,49		857.840,49
Assistance under Udstillingen:				
Dyrskuet	4.452,10			
Specialudstillingerne	12.440,42			
Vogterbyen	1.088,25			
Højttalerne	1.100,00		19.080,77	
Udvalgsmedlemmernes Rejsegodtgørelse og Dagpenge:				
Landbrugets Binæringer	465,65			
Dyrskuet	10.058,14			
Fjerkræudstillingen	453,20			
Havebrugsudstillingen	986,65			
Historisk-driftsøkonomisk Udstilling	4.108,20			
Hjemstavnsudvalget	736,50			
Husdyrbrugsudstillingen	521,80			
Indkvarteringsudvalget	217,00			
Landøkonomisk Ungdomsarbejde	753,15			
Maskinudstillingen	2.804,20			
Landbokvindernes Udstilling	3.220,45			
Planteavlsudstillingen	4.530,95			
Jagt- og Skovbrugsudstillingen	526,35			
Udstyknings Udvalget	243,75			
Ringudvalget	2.579,90			
Anlægs- og Trafikudvalget	300,60			
Administrationsudvalget	2.212,20			
Tombola- og Lotteriudvalget	479,45			
Udvalgsmedlemmernes Rejse til Udstillingen ..	3.334,51			
Økonomiudvalget	1.196,80		39.729,45	
Omkostnings Konto:				
<i>Kontorhold:</i>				
Tilskud af Midler indgaaet fra Landbrugsraadet		23.158,85		
Porto	Kr. 7.358,92			
Telefon og Telegrammer	„ 8.526,11			
Kontorrekvisitter	„ 21.400,26			
Leje af Kontorlokale	„ 3.773,54			
Kontorlønninger	„ 52.201,90	93.260,73		
Transport:	93.260,73	23.158,85	1.088.590,32	1.655.724,38

	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.	UDGIFT KR.	INDTÆGT KR.
Transport	93.260,73	23.158,85	1.088.590,32	1.655.724,38
Revision og Sagførerhonorar	8.760,00			
Festligheder og Repræsentation	62.253,22			
Midsommerfesten	7.752,53			
Pressetjeneste og Propaganda	93.919,77			
Arealets Istandsættelse før og efter Udstillingen	22.875,53			
Arkitekt, Ingeniør og Medhjælp	48.105,00			
Tegninger og Lystryk	4.023,37			
Indgangsportaler	Kr. 55.366,60			
Københavns Kommunes Andel i				
Indgangsportaler	„ 20.000,00	35.366,60		
Elektriske Installationer og Strømforbrug	24.217,61			
Skilte	6.012,29			
Malerarbejde	3.384,25			
Musik og Musiktribune	10.850,00			
Højttalere	5.313,70			
Udsmykning af Udstillingen	35.406,58			
Rengøring af Udstillingsarealet	8.302,12			
Kontrol og Billetter	61.012,72			
Kørsel	7.427,60			
Lægevagt og Redningstjeneste	6.189,98			
Forsikringer	7.407,75			
Kataloger og { Indkøb:	Kr. 92.694,00			
Præmielister { Salg:	„ 91.562,12	1.131,88		
Andre Udgifter	36.119,30		589.092,53	23.158,85
Udarbejdelse og Trykning af Be-				
retning om Udstillingen	Kr. 25.000,00			
Salg til Landbrugsraadet af Pub-				
likationer og Billedmateriale ..	„ 23.799,62	1.200,38	1.200,38	
			1.678.883,23	1.678.883,23

København, den 9. Maj 1939.

WOLSTRUP-PETERSEN
Hovedkasserer

E. KROGH

København, den 10. Maj 1939.

Økonomiudvalgets Forretningsudvalg:

S. OVERGAARD M. BYRIEL V. HELSTED HØGSBRO HOLM WOLSTRUP-PETERSEN
FormandVi har revideret foranstaaende Regnskab,
som vi har fundet i Overensstemmelse med Udstillingens Bogføring.

København, den 25. Maj 1939.

Revisions- og Forvaltnings-Instituttet:

H. E. ANDERSEN
Statsaut. RevisorO. BLICHFELDT
Statsaut. Revisor

For Landbrugsudstillingen 1938:

H. HAUCH
PræsidentHØGSBRO HOLM
Generalsekretær

Den økonomiske Udnyttelse af Udstillingsarealet

Ved Sekretær S. Poulsgaard Truelsen

Et Udstillingsareals Kapacitet som Indtægtskilde er stærkt afhængigt af Propagandaens Effektivitet, Egnetheden til en forretningsmæssig Udnyttelse samt Kontrakt- og Kontrolsystemets Holdbarhed. Det blev saaledes først, efter at Propagandaen var sat i Gang, at der kom Liv i Forespørgslerne om Forretningsmuligheder paa Bellahøj.

Udstillingens Præsidium havde før Udstillingens Aabning overfor Sekretariatet givet Direktiv om, at man ikke ønskede nogen Form for Gøgl, og at Handelen skulde holdes indenfor værdige Rammer.

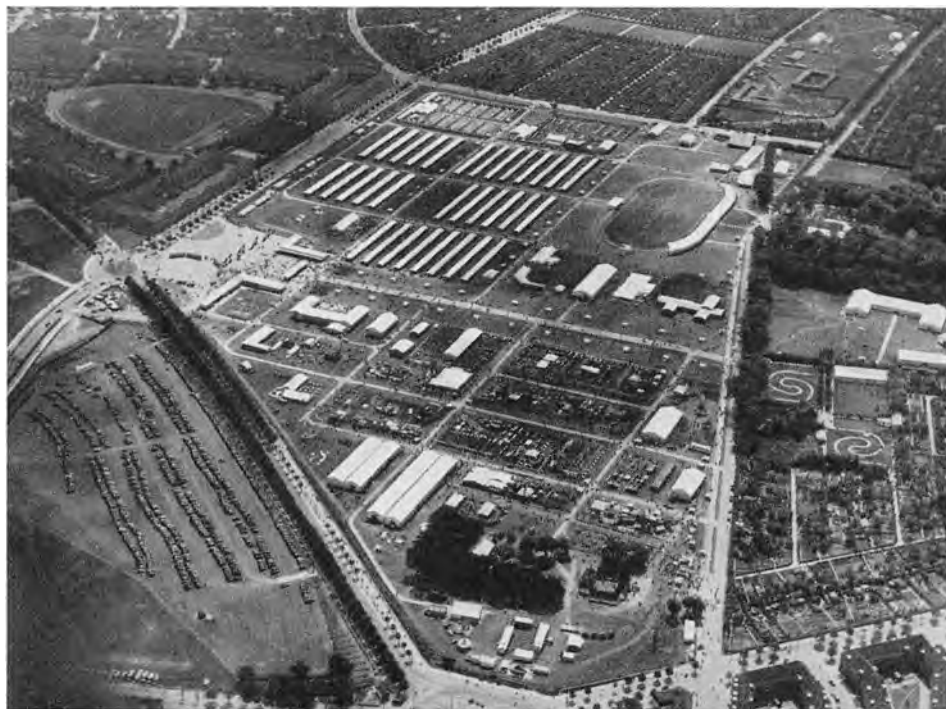
Fra Paabegyndelsen af den økonomiske Udnyttelse af Udstillingsarealet har Sekretariatet fulgt det Princip at lægge selv den mindste Forretningsaftale ind i en Kontrakt, der bestemte udtrykte de Genstande, der maatte handles med, Kontrolsystemet med Indtægten, og saafremt det var en Aftale baseret paa Procenter, da Størrelsen af det Minimumsbeløb der skulde indbetales ved Kontraktens Underskrift, idet Sekretariatet altid ved Forretningsaftaler paa Procentbasis krævede denne Minimumsafgift indbetalt forud, som Sikkerhed for Kontraktens Overholdelse og som en Støtte for Udstillingens Ledelse ved de foreløbige Kalkulationer over Udstillingens Økonomi. De Kontrakter, der blev indgaaet, var iøvrigt dels baseret paa procentvis Afgift, dels paa fast Afgift eller à meta Forretninger, hvilket rettede sig efter Muligheden for Kontrol af Indtægterne ved de forskellige Handelsmetoder.

For at mildne de juridiske Forpligtelser indledte Udstillingens Sekretariat, inden der blev kontraheret med nogen, adskillige Forhandlinger med de ledende Politimyndigheder, Københavns Magistrat, Handelsministeriet samt med den juridiske Konsulent for Fællesorganisationen for Københavns Handelsforeninger om Dispensationer fra Lukkelov, Næringslov etc., idet det ofte forekom, at en af de Handlende lejede flere Boder paa et Borgerskab til Handel med Varer, for hvilke Borgerskabet ikke gav Tilladelse.

Ved ovennævnte Myndigheders og Organisationers Imødekommenhed blev de ønskede Dispensationer opnaaet.

I det følgende skal der kort gøres rede for Udnyttelsen af de Fortjenstmuligheder, Landbrugsudstillingen frembød, og Maaden hvorpaa det blev tilrettelagt.

Den største Indtægtskilde ved denne Afdeling af Udstillingen blev Udstillingens 13 Restaurationer. Længe før Udstillingens Aabning havde ca. 70 Restauratører fra hele Landet søgt om Tilladelse til at drive Restauration paa Udstillingsarealet. Til Hjælp ved Udtagningen af Ansøgere samt til Ordning af de faglige Spørgsmaal, der kunde opstaa under Udstillingen, førte Sekretariatet Forhandlinger med Centralforeningen af Hotelvært- og Restauratørforeninger i Danmark samt med Korporationen af Restauratører i København og Omegn. Da Bryggerierne her i København var delagtige i den stillede

Luftfoto af Udstillingsarealet.

Præference-Garantikapital deltog ogsaa Repræsentanter fra disse i Forhandlingerne, saaledes at de Restauratører, der fik Restaurationerne paa Bellahøj, ved Udskænkning af Fadøl repræsenterede henholdsvis Bryggerierne Carlsberg, Tuborg og Stjernen. Udstillingens Kontrakter med Restauratørerne fastslog en Afgift til Udstillingen paa 15 % af Brutto-Omsætningen samt et Beløb paa 5.000 Kr. indbetalt ved Kontraktens Underskrift i Depositum som Sikkerhed for Kontraktens Overholdelse og for ethvert Krav, Udstillingens Ledelse maatte faa paa Restauratøren. Da Afgiften var procentvis, fastslog Kontrakten endvidere, at al Omsætning skulde foregaa over Kasseapparater, der af Firmaet »National Kasseapparater« paa Udstillingens Foranledning var stillet til Raadighed for Restauratørerne. Disse Kasseapparater var indrettet saaledes, at man ved Fjernelse af Indstillingskruen til Bilagstælleren kunde gennemføre et meget simpelt Afregningssystem, idet Restauratøren hver Morgen kun behøvede at aflevere Salgsstrimlen til Kontrol i Sekretariatet. Saafremt et Kasseapparat skulde svinge, havde Udstillingen 2 Mekanikere parat, der var i Stand til at udbedre Skaden. I de 12 Restaurationer ekscl. Mælkerestaurationen blev der i de 10 Udstillingsdage ialt solgt for 688.407,63 Kr. med en Afgift til Landbrugsudstillingen paa 96.252,67 Kr. I de 13 Restaurationer var ialt beskæftiget 854 Mand. For at give et Indtryk af den Travlhed, der herskede i Restaurationerne i Udstillingsdagene, skal der i det følgende gives enkelte Omsætningstal for samtlige Restauranter. Der solgtes 458.952 Flasker Øl og Sodavand, 91.120 Stk. Smørrebrød, 218.215 Stk. Wienerbrød, 8.874 kg Jordbær, 283.738 Kopper Kaffe og 52.842 varme Retter.

Indenfor Sekretariatet var man klar over, at Salget af varme Pølser paa Udstillings-

arealer vilde blive en god Indtægtskilde; man havde derimod ingen Erfaring for, hvor meget der kunde forlanges for Salgstilladelsen. Der kunde imidlertid kun, hvis man skulde udnytte Forretningsmulighederne fuldt ud, være Tale om at sælge Eneretten, fordi der heri laa saa store Reklamemuligheder for vedkommende Firma. Der blev afsluttet Kontrakt med Firmaet Wiedemann, Rabeshave, der gik ud paa en Afgift til Udstillingen paa 35 % af Bruttoomsætningen med et garanteret Minimum paa 10.500 Kr. Pølsesalget paa Bellahøj blev dog saa stort, at det garanterede Minimum blev overskredet med næsten 100 %, idet der blev solgt 199.000 Pølser og 150.000 Rundstykker med en Afgift til Udstillingen paa 20.645,00 Kr.

Issalget var efter Anmodning fra De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, Aarhus, sat i Forbindelse med denne Organisations Propagandarestaurant paa Udstillingen. Salget blev organiseret af de tre store Bymejerier: Andelsselskabet Trifolium, Solbjerg Mejeri samt A/S Mælkeriet Enigheden, der efter Forhandling med Sekretariatet enedes om Fremstillingen og Salget af al Is paa Bellahøj under Forudsætning af, at Isen var indpakket i en neutral Pakning saaledes, at al Reklame for det enkelte Mejeris Produkter var udelukket. Afgiften af Mælkerestauranten var 10 % og af Isboderne 15 %, hvilket indbragte 11.817,30 Kr.

Udstillingens Ledelse havde til Nordisk Udstillings Bureau A/S, Vesterport, udlejet et 2.600 m² stort Areal til Opførelse af 2 Udstillingshaller til Udstilling af forskellige Industriprodukter. Dette Areal indbragte en Indtægt til Udstillingen paa 13.000 Kr. med 120 udstillende Firmaer. De 13.000 Kr. var indbetalt ved Kontraktens Underskrift.

Salget af Emblemer og Flag blev i Lighed med Salget af Pølser givet i Eneforhandling bl. a. ud fra den Forudsætning, at man af vedkommende Kontrahent kunde forlange en bestemt Paaklædning for Sælgerne og et af Udstillingen godkendt Emblem. Det blev ved denne Ordning gjort noget lettere at udelukke alle øvrige Forsøg paa Salg af Effekter, der ikke var indtægtsgivende for Udstillingen. Kontrakten udtrykte en Afgift til Udstillingen paa 15 % af Bruttosalg med et Minimum paa 4.000 Kr., indbetalt ved Kontraktens Underskrift. Salget indbragte ialt 4.107,32 Kr.

Ved Salget af Chokolade viste der sig den Vanskelighed, at den største Indtægtskilde for disse Boder, nemlig Issalget, var dem frataget. Det blev saaledes ogsaa her Enerets-systemet med Reklamemuligheder for det enkelte Firma, der gjorde sig gældende. De største Chokoladefabriker Landet over blev derfor forespurgt, om de havde Interesse i en Eneforhandling paa Udstillingen. Toms Fabriker A/S fik Kontrakt paa Eneret mod en Afgift til Udstillingen af 20 % og et forudbetalt Minimum paa 4.500 Kr. For yderligere at anirere Salget blev der paa Sekretariatets Foranledning sluttet en Overenskomst mellem Frugtkioskerne og Toms Fabriker, saaledes at ogsaa Frugtkioskerne fik Tilladelse til Salg af Chokolade fra denne Fabrik, hvilket naturligvis forøgede Omsætningen og dermed Udstillingens Indtægt. Nettoindtægten for Udstillingen blev ialt 4.953,11 Kr.

I den 11. Time inden Udstillingens Aabning blev der sluttet Kontrakt med Filmselskabet »Minerva« A/S om Oprettelse af en FriluftsbioGRAF, der hver Aften bragte Reportagefilm af de Begivenheder, der i Løbet af Dagen havde fundet Sted samt Reklamer for Firmaer dels ved Films dels ved Lysbilleder. Ved Tegningen af Reklamerne skulde Udstillingen erholde 50 % af Bruttoindtægten, men uden Deltagelse i nogle af

Omkostningerne. Udstillingens Indtægt ved denne Biograf blev Kr. 3.320,10, for hvilket Beløb Udstillingens Ledelse lod fremstille en Reportagefilm, der skulde vise Udstillingens Mangfoldighed. Filmen har senere gaaet i Foreninger Landet over.

Princippet i Udlejningen af Salgsboder var en fast Afgift uden Procenter, dels fordi det er en Umulighed at kontrollere det Beløb, der skal danne Grundlag for en Procent-afgift og dels, fordi den faste Afgift viser sig at være større uden Procenter end med Procenter. Afgiften af de enkelte Boder rettede sig efter Avancen paa de Varer, der forhandlede, saaledes at Afgiften for Boderne varierede fra 400 Kr. til 790 Kr. pr. Bod. Disse Priser var dog incl. Leje af selve Boden, som Udstillingen havde ladet fremstille for Ensartethedens Skyld. Der var ialt opstillet 79 Boder, der efter Salgseffekter fordelte sig i følgende Grupper: 8 Souvenirs-Boder, 10 Chokolade-Boder, 16 Frugt-Boder, 8 Tobaks-Boder, 2 Boghandler-Kiosker, 1 Bod til Salg af Vimpler, 1 til Salg af Beklædningsgenstande til Brug for Vogterne, 2 Vaffelbagerier, 2 Legetøjsboder, 2 Fotograf-Boder, 10 Pølse-Boder, 1 Æblemost-Bod, 15 Is-Boder, samt 1 Frisør-Bod ved Vogterbyen. Disse Boder indbragte ialt 60.386,18 Kr.

Endvidere havde Udstillingen Indtægter fra Kanonfotografer paa 1.500 Kr., Vægt-automater 205 Kr. samt for Salg af Balloner 600 Kr.

Alle faste Afgifter samt de stipulerede Minimumsbeløb var indbetalt til Udstillingen inden Udstillingens Aabning.

Ud over de her nævnte Overenskomster havde Sekretariatet sluttet en Kontrakt med »A/S Københavns Sommertivoli«, der gik ud paa, at Udstillingen skulde have en Afgift for hver Person, der gik ind i Tivoli, udover Gennemsnitsbesøget i de sidste 3 Aar i Perioden 17.—26. Juni. Denne Kontrakt indbragte Udstillingen 7.261,50 Kr. Denne Overenskomst skulde i Princippet opfattes som en Betaling for den Fordel, Tivoli havde af Udstillingens Lukning Kl. 22,30 hver Aften og for det store Antal Besøgende, Udstillingen paa Bellahøj vilde trække til København fra Provinsen, samt som en Godtgørelse for de Henvisninger, Udstillingens Annoncer og Program indeholdt om Begivenhederne i Tivoli.

Toiletterne og Garderoberne paa Bellahøj var ikke givet i Entreprise, saaledes at Udstillingen tog hele Indtægten, der udgjorde 18.869,21 Kr. Det var ordnet saaledes, at Personalekort gav Betalingsfrihed til disse to Afdelinger.

Selvom den største Indtægt, der figurerede paa Udstillingens Budget, var Entreindtægten, er det dog sikkert af afgjort Betydning, at alle Indtægtsmuligheder ved en saadan Udstilling udnyttes, dels fordi de repræsenterer Beløb, der for en stor Parts Vedkommende er indbetalt inden Udstillingens Aabning, og som saadan ikke afhængige af Vejr eller Succes, og dels fordi disse Muligheder kan bringes op paa en Ydelse, der andrager et ikke ringe Beløb i Forhold til Entreindtægten; i dette Tilfælde ca. en Femtedel.

Sikkerheden for disse Indtægters Fremkomst, Udstillingens 116 større Kontrakter, opfyldte alle deres Formaal, at klargøre de indbyrdes Aftaler og saaledes hindre Tvistemaal. Udstillingen undgik saavel før, under som efter Udstillingen at blive udsat for Retssager.

Efter Udstillingens Budget var de ovenomtalte Indtægter ansat til et Beløb paa 75.000 Kr. Da man var færdig, viste denne Post en Indtægt paa 165.032,25 Kr.

Det afsluttende Møde – LANDBRUGSUDSTILLINGEN

Garanterne faar Meddelelse om, at Garantikapitalen ikke bliver rørt

Det afsluttende Møde om Landbrugsudstillingen 1938 blev afholdt paa Skydebanen den 26. Maj 1939. I Havesalen samledes et Selskab paa ca. 150 Personer. Landbrugsraadet var Værter, og der var indbudt følgende: Udstillingens Økonomiudvalg, Garanter og Repræsentanter for de Institutioner, der havde ydet Udstillingen direkte Tilskud, Repræsentanter for de Selskaber eller Institutioner, som stod bag ved de store Specialudstillinger, Repræsentanter for Regeringen og for Københavns Bystyre, Udstillingens Arkitekter, de Journalister og Redaktører ved Dagbladene og Bureauerne i København, som Udstillingens Pressesekretariat havde samarbejdet med samt Landbrugsraadets Personale.

Sammenkomsten blev en værdig og smuk Afslutning paa Udstillingen.

Udstillingens Præsident, Landstingsmand *H. Hauch*, indledede efter at have budt Velkommen med følgende Oversigt:

— I min Egenskab af ledende Præsident for Landbrugsraadet og som Præsident for Landbrugsudstillingen 1938 har jeg den Ære at byde Velkommen til dette afsluttende Møde for Bellahøj-Udstillingen, hvor det nu færdige Regnskab forelægges.

Da Retningslinierne for Bellahøj-Udstillingen ved et forberedende Arbejde i sin Tid var lagt, indkaldte Landbrugsraadet en udvidet Repræsentation for Landboforeninger,

1938

Udstillingens Præsident,
Landstingsmand H. Hauch
paa Talerstolen.

Husmandsforeninger, Andelsforeninger og enkelte andre landøkonomiske Sammenslutninger til et Møde, der afholdtes i Studenterforeningens Bygning den 15. April 1936. Ved dette Møde var der Enighed om Hovedretningslinierne for den Maade, hvorpaa man havde tænkt sig at fejre 150-Aaret for Stavnsbaandets Løsning og Landboreformernes Gennemførelse ved en landsomfattende Landbrugsudstilling. Ved Mødet den 15. April 1936 kunde der allerede gives Meddelelse om, at der indenfor de i Landbrugsraadet deltagende Organisationer var tegnet en betydelig Del af den til Formaalet nødvendige Garantikapital, og i den nærmeste Tid efter Mødets Afholdelse modtog Landbrugsraadet fra en Række Landbruget nær staaende Organisationer og Institutioner Tilsagn om Garantikapital, saaledes at der paa denne Maade ialt blev tilvejebragt en Garantikapital paa Kr. 948.500,00. Til at forestaa Landbrugsudstillingens Økonomi nedsatte Landbrugsudstillingens Ledelse et Økonomiudvalg. Dette, for hvilket Andelsudvalgets Formand, Proprietær S. Overgaard, Højbygaard, blev Formand, bestod iøvrigt af Repræsentanter for alle de Organisationer, der havde stillet Garantikapital til Disposition, og saaledes at de blev repræsenteret i Økonomiudvalget med et Medlem for hvert paabegyndt 100.000 Kr. tegnet Kapital. Økonomiudvalget suppleredes yderligere med samtlige Medlemmer af Landbrugsraadet, og Direktør Wolstrup-Petersen, Andelsbanken, paatog sig paa vor Henvendelse at fungere som Landbrugsudstillingens Hovedkasserer, og Andelsbanken tilrettelagde Kasserer-, Bogholderi- og Revisionsvirksomheden for Landbrugsudstillingen. Økonomiudvalget nedsatte et Forretningsudvalg paa 5 Medlemmer, der til Stadighed fulgte Udstillingens Økonomi. En særlig Garantikapital paa

Kr. 110.000,00 udover det førnævnte Beløb paa Kr. 948.500,00 blev stillet til Raadighed for Landbrugsudstillingens Gennemførelse af følgende industrielle Virksomheder, der oparbejder Landbrugsraavarer: *Bryggerforeningen*, *Bryggeriet »Stjernen«*, *De danske Spritfabrikker* og *De danske Sukkerfabrikker*. Denne sidstnævnte Garantikapital var stillet til Raadighed saaledes, at den kunde træde i Kraft, før den førstnævnte Garantikapital, der var stillet til Disposition af de landøkonomiske Organisationer og Institutioner, saafremt Udstillingen maatte vise Underskud.

Under Udstillingens Opbygning blev der til Udstillingens enkelte Afdelinger givet en Række direkte Tilskud fra Organisationer og Institutioner, der havde nær Tilknytning til de paagældende Grene af Landbrugsvirksomheden, som demonstreredes i de enkelte Specialudstillinger, og fra Landbrugsministeriet blev der dels ydet Tilskud til Præmieringen paa det til Udstillingen knyttede Dyrskue i Henhold til Husdyrloven, dels tilvejebragt ekstraordinære Bevillinger til de i Udstillingen deltagende Statsinstitutioner. Københavns Kommune, der stillede det udmærkede Udstillingsareal til Raadighed, bekostede Arealets Istandsættelse, Indhegning, Kloakering m. m. Til dette Formaal bevilgede Kommunen et Beløb paa indtil 400.000 Kr., og desuden stillede Københavns Kommune et Beløb paa Kr. 30.000 til Raadighed til Indkvartering af de til Landbrugsudstillingen tilrejsende Skolebørn, som deltog i Skoleidrætsstævnet. Disse Beløb er imidlertid ikke passeret Udstillingens Økonomiudvalg, og indeholdes derfor ikke i Udstillingens Regnskab.

Til Mødet her i Dag er indbudt Udstillingens Økonomiudvalg, Udstillingens Garanter og Repræsentanter for de forskellige Institutioner, der har ydet Udstillingen direkte Tilskud eller bidraget til at gøre Udstillingen paa Bellahøj til den landsomfattende Begivenhed den blev, derved at den omfattede Repræsentation ikke blot for det egentlige Landbrug, men for adskillige Virksomhedsgrene, der grænser op til Landbruget. Jeg tænker her paa, at vi har indbudt Repræsentanter for de Institutioner, der stod bagved f. Eks. Udstillingerne for Hedeselskabet, Skovbrug, Jagt, Grønlands Styrelse, Trafikvæsenet o. l. og bragte betydelige økonomiske Ofre for disse. Ligeledes for Pressen, med hvem vi havde et fortrinligt Samarbejde, har vi indbudt Repræsentanter. Desuden har vi indbudt Repræsentanter for Københavns Bystyre og Repræsentanter for Regeringen.

Den paa Pladserne omdelte Regnskabsoversigt for Landbrugsudstillingen 1938 er udarbejdet af Økonomiudvalgets Forretningsudvalg, revideret af Revisions- og Forvaltnings-Institutet og derefter forelagt for Landbrugsudstillingens øverste Ledelse, som har tiltraadt og godkendt Regnskabet.

Jeg henviser til den omdelte Regnskabsoversigt, der, som det vil fremgaa, viser Balance for Udstillingen.

Da jeg ved Mødet den 15. April 1936 i Studenterforeningen omtalte Nødvendigheden af at skabe en Garantikapital, udtalte jeg, at vi vilde stræbe efter at bruge saa lidt af Garantikapitalen som muligt, men derefter tilføjede jeg: »men naar man gaar ind i en Tegning af Garantikapital, som den, der her er Tale om, maa man være forberedt paa, at Maksimumstilsagnet kan blive udnyttet til sidste Øre. Jeg tror det dog ikke, og jeg haaber det ikke, men det skal ikke være usagt her ved det første Møde i en større Kreds til Drøftelse af disse Ting.«

Da det her i Dag foreliggende Regnskab udviser Balance, har Udstillingsledelsen kunnet tilskrive alle vore Garanter, at det har været muligt at gennemføre Udstillingen uden at gøre Brug af den til Raadighed stillede Garantikapital.

Paa Landbrugsudstillingens og paa Landbrugsraadets Vegne benytter jeg derfor denne Lejlighed til paany at bringe alle, der tegnede sig for Andel i den førømtalte Garantikapital, vor varmeste Tak for den Interesse og Hjælp, De ydede, og denne Tak bliver ikke mindre, fordi vi er i den Situation at kunne meddele, at den tegnede Garantikapital kan forblive urørt.

Iøvrigt henviser jeg til et nærmere Studium af den omtalte Regnskabsoversigt, idet jeg bemærker, at i den Beretning om Landbrugsudstillingen, der i nær Fremtid vil blive udgivet, men som ikke foreligger her i Dag, fordi vi ønskede en Omtale af dette Møde og Regnskabsaflæggelsen med, vil der blive publiceret et omfattende Regnskab for Udstillingen. Det vil staa alle de tilstedeværende klart, at en saadan Udstillings Regnskab nødvendigvis maa være meget kompliceret, men det forekommer mig, at Økonomiudvalgets Forretningsudvalg har haft en lykkelig Haand til paa en overskuelig Maade i den foreliggende Regnskabsoversigt at give et Indtryk af Økonomien i Udstillingens mangfoldige, forskellige Afdelinger.

Paa Regnskabs Indtægtsside er opført de før nævnte Tilskud til de enkelte Specialudstillinger fra Organisationer og Institutioner, der har haft nær Tilknytning til de paagældende Grene af Landbrugsvirksomheden, Tilskud til Præmieringen i Henhold til Husdyrloven samt Landbrugsministeriets ekstraordinære Bevillinger til de deltagende Statsinstitutioner. Disse Tilskud udgør sammen med Landbrugsraadets Tilskud til forskellige Afdelinger og til Administration ialt Kr. 296.878,71 i Indtægter.

Til alle, der har stillet direkte Tilskud til Raadighed for Udstillingen, bringer jeg her ved Regnskabsafslutningen Udstillingens og Landbrugsraadets varmeste Tak. Vi er fuldkommen klar over, at der fra mange Sider er stillet Arbejdskraft og Penge til Raadighed for at gøre Udstillingen lærerig og smuk, hvilket man ikke direkte vil kunne bemærke ved at gennemse Regnskabet, men ogsaa til disse retter vi her vor bedste Tak.

Ved Tombola og Lotteri har Udstillingen, hvad jeg her ønsker at udtale vor ærbødige Tak for, mødt stor Imødekommenhed fra Finansministeriets Side.

I Indtægter ved Afgifter fra Tombola, Lotteri, Forevisningsring, Restauranter, Boder, Garderobes og Toiletter, er der indgaaet ialt Kr. 340.888,98, men Indtægtssiden vil vise, at langt den største Indtægt for Landbrugsudstillingen blev Entreindtægten, der udgør Kr. 857.840,49.

Man havde regnet med et Besøg paa ca. 650.000, men Besøget blev paa Bellahøj 965.876. Naar Udstillingen, til Trods for dette meget store Besøg, ikke har givet Overskud, maa dette ses i Forbindelse med, at man havde kalkuleret saaledes, at der kun vilde have været Mulighed for Balance paa Udstillingsregnskabet ved et Besøg af 650.000 Mennesker, hvis en Del af Garantikapitalen brugtes. Det store Besøg paa Bellahøj medførte altsaa ikke Overskud paa Regnskabet, men blev den udslagsgivende Faktor for, at den tegnede Garantikapital forblev urørt.

I de sidste Udstillingsdage ventede man spændt paa, om Besøget paa Landbrugsudstillingen paa Bellahøj vilde naa Millionen. Det før angivne Besøgstal paa 965.876 er

Tilfredse
Garanter.

ikke Millionen, og den blev altsaa ikke naaet paa Bellahøj, men samtidig med Landbrugsudstillingen afholdtes Mejeriudstillingen i Forum, og denne var besøgt af 62.000, og derfor kan det alligevel med Rette siges, at der var over 1 Million Besøgende.

Vedrørende Regnskabets Udgiftsside vil det bemærkes, at det i mange Tilfælde ikke er Småbeløb, det har kostet at gennemføre dette Arrangement. Et af Hovedproblemerne for Udstillingens Økonomi bestod i, at Udstillingen af mange Grunde kun kunde gennemføres i en Periode paa 10 Dage. Tilvejebringelsen af Bygninger til de enkelte Specialudstillinger var et andet stort Problem, som fandt sin lykkelige Løsning ved de Teltbygninger, der rejstes derude, og som det lykkedes Udstillingens udmærkede Arkitekt, Herr *Tyge Hvass*, at faa placeret paa en saadan Maade, at de sammen med Udstillingens Udsmykning tegnede sig lette og lyse i de typiske Sommerdage.

Mæn havde maaske nok ventet sig nogen Indtægt af Salget af Katalog, Program og Præmelister. Regnskabet vil vise, at dette Salg nærmest balancerer, men Indtægt blev der ikke. Nederst paa Udgiftssiden er anført, at Udarbejdelsen og Trykningen af Beretningen om Udstillingen paa Bellahøj koster 25.000 Kr. Landbrugsraadet har overtaget en Del af det Billedmateriale, der var tilbage fra Udstillingens Udsmykning, og ligeledes hele det ikke ubetydelige Lager af Bøger og Publikationer, udgivet i Anledning af Landbrugsudstillingen, samt Beretningen. Dette er vurderet til Kr. 23.799,62, for hvilket Beløb Landbrugsraadet altsaa modtager de nævnte Aktiver, som Raadet derefter kan disponere over.

Regnskabet balancerer med et Beløb af Kr. 1.678.883,23.

Som før nævnt er de særlige Udgifter, som Københavns Kommune har haft ved Arealts Istandsættelse o. s. v. ikke medtaget i Regnskabet.

Udstillingens Ledelse og Landbrugsraadet er Københavns Bystyre meget taknemmelig for den smukke Plads, der blev stillet til Raadighed for Udstillingen og for den udmærkede Maade, hvorpaa Københavns Kommune bidrog til Udstillingens heldige Gennemførelse. Vi beder Københavns Kommune modtage Udstillingens hjerteligste Tak for det fortrinlige Værtskab ved det store Stævne paa Bellahøj. Jeg kan tilføje, at det er Landbrugsraadets Agt at give Københavns Kommune et synligt Bevis for denne vor Taknemmelighed, idet Landbrugsraadet i Løbet af kort Tid vil skænke Københavns Bystyre i Byens skønne Raadhus en Erindringsgave i Form af en Gengivelse af Mindestøtten for Bondens Frigørelse — Frihedsstøtten — udført i Elfenben og Sølv.

Jeg vender mig herefter til Økonomiudvalget og dettes Forretningsudvalg, idet jeg paa Udstillingens Ledelses Vegne bringer *Økonomiudvalget*, Udstillingens Hovedkasserer, Herr Direktør *Wolstrup-Petersen*, Andelsbanken, og *Revisions- og Forvaltnings-Institutet*, Udstillingens allervarmeste Tak for det store Arbejde, der herfra blev udført til Gavn for en heldig Løsning af Sagen.

Regnskabet for Landbrugsudstillingen 1938 er hermed forelagt. Beretningen om Udstillingen paa Bellahøj, der vil blive en smuk Erindring om de uforglemmelige og begivenhedsrige Dage, hvor dansk Landbrug sammen med hele Danmark og med Danmarks Konge og Kronprins i Spidsen, fejrede 150-Aars Mindet om Stavnsbaandets Løsning og Landboreformernes Gennemførelse, vil foreligge i Løbet af kort Tid.

Landbrugsraadet haaber hermed paa en lykkelig og værdig Maade at have løst de Opgaver, som Landbrugets Organisationer henstillede til Raadet at tage op, for derved at vise den nulevende danske Bondes Forstaaelse af og Respekt for Landboreformernes Gennemførelse og for Reformtidens ledende Personligheders uegennyttige Indsats til Folkets Gavn.

Præsidentens Redegørelse blev hilst med stærkt Bifald. Overborgmester *Viggo Christensen* takkede paa Københavns Vegne for udmærket Samarbejde, og komplementerede Ledelsen for Udstillingens smukke Forløb. Besøgstallet viste, at ikke blot Landet, men ogsaa Københavns Borgere havde været meget interesseret i den store Udstilling. Han takkede for den Gave, som Udstillingen vilde skænke Byen og fremsatte sluttelig et Ønske om, at det nære Samarbejde mellem Land og By, som Bellahøj blev Udtryk for, maatte yderligere udvikles.

Ved den paafølgende Frokost bragte Udstillingens Præsident, Landstingsmand *H. Hauch*, Landbrugets Tak til Udstillingens Generalsekretær, *Høgsbro Holm*. — Han havde været den Drivfjeder, som satte Værket i Gang, og han havde under Forberedelserne og Gennemførelsen af Udstillingen samlet alle Traadene i sine Hænder. Gennem Landbrugsudstillingen paa Bellahøj havde han sat sig et smukt og varigt Minde.

Præsidentens Tak blev hilst med Bifald fra alle Sider i Forsamlingen.

Indhold

Forord	5	Den udenlandske Presse og Bellahøj	157
Indledning	7	Midler, Metoder og Materiale i Propagan-	
Arkitektens Hovedplan over Udstillings-		daen	167
arealet	8	Bellahøj-Humor	174
Udnyttelsen af Terrænet	10	Oversigt over Landbrugsudstillingens Øko-	
Den første Dag paa Bellahøj	14	nomi	178
Udstillingen samler sine Medarbejdere til			
Fest i K. B.-Hallén	18	<i>Landbrugsudstillingens Organisation og</i>	
Aabningshøjtideligheden blev en straa-		<i>Specialudstillingerne:</i>	
lende og festlig Oplevelse	24	Udstillingsudvalgenes Sammensætning	
Kongen aabner Udstillingen	32	og Opgaver	185
Premieren paa „Ske Bonden hans Ret“ ...	39	Dyrskuet	204
Udstillingens officielle Banket	40	Rød Dansk Malkerace	218
167.000 paa Bellahøj om Søndagen	44	Malkekvæg af jydsk Race	223
Kommunalbestyrelsens Banket paa Raad-		Udstillingen af Korthornskvæg	226
huset	47	Malkekvæg af hollandsk Race	228
Dagen for Stavnsbaandets Løsning	49	Jersey	229
Kronprinsens djærve og mandige Ord til		De svære Heste	230
de danske Landmænd	54	Den lettere Hesteavl	236
Udstillingens Præsidium	56	Svinene	244
Folkemødet paa Bellahøj	57	Udstillingen af Faar	250
Stort Besøg trods Regnen	80	Geder	252
76.000 Besøgende paa en almindelig		Fjerkræudstillingen	254
Hverdag	80	Kort over Udstillingen	258
Landsbyskoleidrætsstævnet begynder	82	Maskinudstillingen	259
Ingen Forlængelse af Udstillingen	86	Den gamle og den nye Smedie	266
„Den største og smukkeste Sct. Hansfest		Elektricitetsafdelingen	267
i Danmarks Historie“	88	Landsmejeri-Udstillingen 1938	269
Landsbyskolebørnenes imponerende Opvis-		Ernæringsfysiologisk Afdeling	285
ning	97	Husdyrsygdomme	287
Regnvejr ødelagde Lørdagsbesøget	99	Udstillingen af Huder og Skind	288
Københavns Kommunes Fest for Udstil-		Forsøgslaboratoriets kemiske Afdelings	
lingen	101	og Statens Foderstofkontrols Udstil-	
Rekordbesøg paa Udstillingens sidste Dag	102	ling paa Bellahøj	289
Afslutningen paa de lyse, festlige Dage...	105	Typekostalden og Forsøgslaboratoriets	
Hvordan Udstillingen blev til	110	Kvægforsøg paa Landbrugsudstillin-	
Organisationsapparatets Opbygning	118	gen 1938	291
Landbrugsudstillingens Tidsordning og		Forsøgslaboratoriets Afdeling for Svine-	
Program	120	fodringsforsøg	294
Arbejdet i Pressesekretariatet	132	Udstillingen for Kvægavlsforanstaltning	
Fra Pressesekretariatets Scrapbog	143	ger	297

Svineavlsudstillingen	300	Udvalget for Biblioteksvæsen	412
Udstillingen vedrørende Stambogsføring		Friluftsscenen paa Bellahøj	413
for Heste	303	Opvisningerne i Forevisningsringen ...	418
Heste af jydsk Race	304	Landsbyskolens Idrætsstævne	422
Uddrag af Slægtstavle for Nutidens		Landsbyens Skole- og Ungdomsgaard...	425
jydske Hest	305	Det danske Hedeselskab	432
Heste af jydsk Race	308	Skovbruget paa Bellahøjudstillingen ...	438
Oversigt over Hoppestamme Nr. 38		Jagtudstillingen	441
(jydsk Race)	309	Bygningsudstillingen	444
Heste af belgisk Race	312	Konkurrence om Landbrugsbygninger	445
Oversigt over Jupiter-Linien	313	De danske Statsbaner	455
Heste af Frederiksborg Race (Zarif-		Det forenede Dampskibs-Selskab A/S...	456
Juvel Linien)	316	Post- og Telegrafvæsenet og Landbrugs-	
Oversigt over Zarif-Linien	317	udstillingen	457
Heste af Frederiksborg Race (Regu-		Grønlands-Udstillingen	458
lus-Aladdin Linien og Pegasus		Den færøske Udstilling	462
Linien)	320	Det danske Redningsvæsen	463
Oversigt over Regulus-Linien	321	Statens Klitvæsen	464
Planteavlsudstillingen	322	Kolonihaverne paa Bellahøj	466
Frilandsdemonstrationen	340	Venstrepressens Bellahøj pavillon	466
Den driftsøkonomiske Udstilling	343	Landbrugspressens Udstilling	468
Andelsudstillingen	355	Kontrol- og Vagttjenesten paa Land-	
Udstillings-Husmandbrug, bygget af Sta-		brugsudstillingen 1938	470
tens Jordlovsudvalg	362	Lægetjenesten under Landbrugsudstil-	
Det landøkonomiske Ungdomsarbejde .	366	lingen paa Bellahøj 1938	476
Landbokvindernes Udstilling	371	Det danske Meteorologiske Institut ...	478
Junihaven paa Bellahøj	377	Beretning fra Udstillingens Damekomite	479
Afdelingen vedrørende Havebrugsforsøg	378	Bellahøjlotteriet og Tombolaen	479
Dansk Husflidsselskab	380	Indkvarteringsudvalget	481
„Danmarks Biavlerforening“'s Udstilling		Bureauet for landøkonomiske Ekskur-	
paa Bellahøj	382	sioner	483
Kaninskuet	383	Vogterbyen	485
Udstillingen vedrørende Piledyrkning ...	385	Andelsbankens Afdeling paa Land-	
Hørfabrikationen	385	brugsudstillingen 1938	487
Fedekvægudstillingen	386	Jernbanernes Medvirkning ved Land-	
De samvirkende danske Landboforenin-		brugsudstillingen paa Bellahøj	489
gers erhvervsøkonomiske Udstilling .	388	Landbrugsudstillingens Budget og Regn-	
Den historiske Landboudstilling	392	skab	491
Den gamle Gaard fra Gevninge	399	Regnskab for Landbrugsudstillingen	
Skoleudstillingen	401	1938	500
De frie Ungdomsskolars Telt	403	Den økonomiske Udnyttelse af Ud-	
Bogudvalget	406	stillingsarealet	506
Filmsudvalget	409	Det afsluttende Møde. Landbrugsudstil-	
Radioudvalget	411	lingen 1938	510

STAVLE FOR LANDBRUGETS UDVIKLING I DANMARK

Stavnsbaandet	Dræning	Mergling	Sædskifter	De vigtigste Landbrugsplanter ' s Dyrkningshistorie i Danmark		Husdyrarternes Anvendelse i Danmark		Hjulplov Svingplov	Landbrugets Organisationer	Landbrugets Undervisning og Skoler	Landøkonomisk Konsulentvirksomhed	Forsøgsvirksomhed for Jorddyrkning og Plantekultur	Forsøgsvirksomhed for Husdyrbrug og Mejeribrug	Landbrugets Skatteforhold			
			I Oldtiden var <i>Al-sædsbruget</i> det alm. Sædskifte i Danmark. Det erstattedes dog mange Steder i Jyl- land af <i>Græsmarksbruget</i> .	De lodrette Liniers øverste Punkt angiver Dyrkningens Begyndelse Hvede ca. 3000 f. Chr. Byg ca. 3000 f. Chr. Havre ca. 1000 f. Chr. Bælg-sæd ca. 1000 f. Chr. Rug ca. Chr. Fødsels Tid Hør ca. 400 f. Chr.	De lodrette Liniers øverste Punkt angiver Anvendelsens Begyndelse Kvæget Svinet Faaret ca. 3000 f. Chr. Hesten ca. 1500—1000 f. Chr. Høns ca. Chr. Fødsels Tid	Omkring 1500 f. Chr. begyn- der <i>Krogen</i> eller <i>Arden</i> at afløse Hakke, Spade og lign. Haandredskaber som Jordbearbejdningsredskaber i Danmark. Krogen anvendtes endnu i det 19. Aarh. undta- gelsesvis til Brakmarkens Be- handling og Nedkrøining af Byg. Fra omkring 500 f. Chr. kommer <i>Hjulploven</i> i Brug i Danmark. I Løbet af nogle Aarhundreder bliver den det altovervejende Jordbearbejd- ningsredskab her i Landet.							Omkring Aar 1000 er den dyr- kede Jords Værdi udtrykt i Bolinddelingen, allerede Grundlaget for den jordbru- gende Stands offentlige <i>Ydel- ser</i> . Disse bestaar fortrinsvis i en personlig <i>Ledingspligt</i> , der kun ydes ved særlige Anled- ninger.	OLDTID			
			Omkring Aar 1000 afløstes Alsædsbruget paa Øerne af <i>Tre- vangsbruget</i> , medens <i>Græsmarksbruget</i> ef- terhaanden blev det vigtigste Sædskifte i Jylland.		Boghvede det 15. Aarh.									Revision af Skattegrundlaget finder Sted ved <i>Skyldtaksati- onen</i> paa Valdemar Seirs Tid, samtidig med at Ydelserne bliver faste og regelmæssige. Skattegrundlaget systematisere- res ved Udarbejdelsen af <i>Dan- marks første Matrikel</i> fra 1661 til 1664.	MIDDEL- ALDER		
			I Slutningen af det 17. Aarhundrede be- gyndte det <i>holstenske Koppelbrug</i> at vinde Indpas paa større Gaarde i Jylland.		Blindsæd									Skattegrundlaget rationaliser- es ved Udarbejdelsen af <i>Danmarks anden Matrikel</i> (Gammelmatriklen) fra 1681 til 1688.	1700		
															25		
															50		
															75		
															1800		
Stavnsbaandet indføres i 1733															25		
Det værdi sættes kun i 55 Aar.															50		
		Mergling har været anvendt her og der i Danmark længe før Stavnsbaandsløsningens Tid, især i Jyl- land.					De første Eksemp. af Hjulplovens Aføser <i>Svingploven</i> indførtes paa Landhushold- ningsselskabets Foranstaltning her til Landet fra Norge i 1770. Landhusholdningsselskabet arbejdede ved Plov	Det kgl. danske Landhushold- ningsselskab 1769.	1759 begyndte <i>Professor G. T. Holm</i> Forelæsninger i Landøkonomi ved det til Københavns Universitet knyttede Naturkabinet paa Charlottenborg. 1773 oprettes <i>Veterinærskolen</i> paa Kristianshavn.					1800			
		Udskiftningen efter Stavnsbaandets Løs- ning medførte forøget Anvendelse af Merg- ling.	I Slutningen af det 18. Aarh. begyndte Koppelbruget ogsaa at vinde Indgang paa Bøndergaardene.		Raps Roer		prøver og gratis Uddeling af Svingplove i de følgen- de 50 Aar energisk for Hjulplovens Erstatning med Svingploven; men denne grundlæggende Reform vandt kun langsomt frem før de		Professor <i>G. O. B. Begtrup</i> holder ved Københavns Universitet Forelæsninger over Landbrugsspørgsmaal fra 1799—1841. <i>Den Classenske Agerbrugsskole</i> paa Næsgaard oprettes 1799, men kommer foreløbig ikke i Virksomhed.					25			
		Først efter Land- brugs krisen i 1820'erne begynder Mergling dog at vinde mere alm. Udbredelse.					store Landboreformers Tid. Udbredelsen af Svingploven fremmes ved Udskiftningen; men indtil omkring 1830 an- vendes den dog væsentlig kun paa Herregaardene samt paa et mindre Antal Bøndergaarde	Danmarks første Landbofor- ening 1805. („Efterslægtsselskabet paa Bornholm“).	Landvæsen sinstitut paa Møerupgaard 1830—38.				<i>Jordtaksationen af 1802.</i> Skattegrundlaget føres à jour ved Danmarks <i>trede</i> og <i>sid- ste Matrikel</i> , som udarbejdes fra 1802 til 1844.	50			
	Brændte Lerrør som Dræningsmateriale anvendtes i Danmark for første Gang af Etatsraad Valentiner paa Geddesdal ved Taastrup i 1848.	Omkring 1845 an- vendtes Mergling paa næsten alle Landets større Gaarde samt paa mange Bønder- gaarde paa Øerne og i Østjylland.	I 1840'erne var Kob- belbruget forskellige Former blevet det alm. Sædskifte paa Øernes Bøndergaarde og paa mange Bøndergaarde i Jylland.				paa Øerne. Lettere Svingplov- former som den allerede 1820 fra Amerika indførte <i>Free- bornske Plov</i> kommer efter- haanden i Brug baade paa Herregaardene og Bønder- gaardene fra 1830—50.		<i>Karupske Landbrugsskoler</i> i Jylland 1837—74. Teoretisk Landvæsen sinstitut paa Hof- mangsgave 1843—53. Landøkonomiske Forelæsninger paa <i>Veterinærskolen</i> i 1840'erne.				De adelige Hovedgaarde mi- ster deres Skattefrihed ved <i>Egaliserings-Loven af 1850.</i>	75			
	Dræningen bredte sig i Begyndelsen lang- somt og anvendtes kun af de store Gaarde. Det dræned Areal i % af det samlede A.	I Perioden fra 1850 til 1880 naar Merg- ling sit største Om- fang og bidrager kendeligt til Høst- udbyttet ' s Stigning.					Omkring 1850 har Svingplo- ven afløst Hjulploven baade paa Herregaardene og Bøndergaardene saa godt som overalt i Danmark.	De to første Kreditforeninger 1851 Danmarks første Brugsforening 1866 Den første Andelsforening til Indkøb af Kunstgødning organiseres 1869 Danmarks første Fjerkræavl forening 1875 Danmarks første Kvægsavl forening 1881 Danmarks første Andelsmejeri 1882 Danmarks første Andelsforening til Indkøb af Foderstoffer 1885 Danmarks første Hesteavl forening 1887 Danmarks første Andelslagteri 1887 Den første Tølmandsforening 1890 Den første Mejeri forening 1891 Danmarks første Svineavl forening 1894 Dansk Andels Æggekøbs forening 1895 De første Andels Smørkøbs forening 1895 Danmarks og Verdens første Kontrol forening 1895 Danmarks første egentlige Husmands forening 1896 Fællesforeningen for Danmarks Brugs foreninger 1896 De første Kreaturkøbs foreninger 1897 Dansk Andels Gødning forretning 1901 Den første Andels forening til Indkøb af Maskiner 1901 Dansk Bacon og Eksporthandels forening 1907 Den danske Andelsbank 1909 De første Foreninger til Salg af Avls kvæg 1913 Dansk Andels Kul forretning 1913 Landbrugsraadet 1919 Dansk Andels og Folkebank 1925 Landbrugernes Sammenslutning 1930 De første Andels foreninger til Salg af Fjerkræ 1931 Erhvervsudvalget 1932	Landøkonomisk Kursus 1849—59 paa <i>Den Polytekniske Lærestalt.</i> <i>Den Classenske Agerbrugsskole</i> paa Næsgaard træder i Funktion 1849. <i>Det Teoretiske Landvæsen sinstitut</i> i Odense 1855.	<i>Landhusholdn. selsk.</i> ansætter 1860 Danm. første Landbr. konsulent i Mejeri brug <i>Th. R. Segelcke.</i> <i>Maribo Amts øko- nom. Selskab</i> ansætter 1875 <i>Mas- thias Dall</i> som Danmarks første lokale Landbrugskonsulent.	<i>Dansk</i> Forsøgsvirksomhed i Plantekul- tur grundlægges af <i>P. Nielsen, Tystofte</i> , først i 1870'erne. <i>Foreningen til Kulturplanternes Forbed- ring</i> stiftes i 1876. <i>Landhusholdningsselskabets Forsøg</i> med Hvedesorter beg. 1882 og med Byg sorter 1883. <i>Årskov</i> Forsøgstation oprettes 1885. <i>Tystofte</i> Forsøgstation oprettes 1886. <i>Ambulante Rodfrugtforsøg</i> 1886. <i>Lyngby</i> Forsøgstation oprettes 1890. <i>Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur</i> begynder 1893. <i>Tystrup</i> Forsøgstation oprettes 1894. Landbolæringernes lokale Markforsøg i 90'erne. <i>Tidskrift for Planteavl</i> begynder at ud- komme 1895. <i>Statens Planteavlslaboratorium</i> 1898. <i>Årskov</i> Planteavlslaboratorium 1903. <i>Statens Planteavls og Forsøg</i> 1905. <i>Årskov</i> Forsøgstation 1905. Forsøgsskole ved Snedgaard 1906. Forsøgsskole ved Borris tages i Brug 1907. <i>Spangsbjerg</i> Forsøgstation 1908. <i>Statens Planteavlslaboratorium</i> 1909. Blangsted Forsøgstation 1915. Hornum Forsøgstation 1916. Forsøg paa <i>Statens Gaard</i> i Jullerup begynder 1916. <i>Højvig (v. Thorshavn)</i> Forsøgstation 1920. <i>Statens Markforsøg</i> 1923.	<i>Antal Landbrugskonsulenter:</i> ansatte af Staten Landøkon. For. 1860 1 1875 2 1880 (6) 1890 12	1900 17 30 1911 18 70 1912 22 209 1936 13 352 1938 12 363	<i>Dansk</i> Forsøgsvirksomhed i Plantekul- tur grundlægges af <i>P. Nielsen, Tystofte</i> , først i 1870'erne. <i>Foreningen til Kulturplanternes Forbed- ring</i> stiftes i 1876. <i>Landhusholdningsselskabets Forsøg</i> med Hvedesorter beg. 1882 og med Byg sorter 1883. <i>Årskov</i> Forsøgstation oprettes 1885. <i>Tystofte</i> Forsøgstation oprettes 1886. <i>Ambulante Rodfrugtforsøg</i> 1886. <i>Lyngby</i> Forsøgstation oprettes 1890. <i>Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur</i> begynder 1893. <i>Tystrup</i> Forsøgstation oprettes 1894. Landbolæringernes lokale Markforsøg i 90'erne. <i>Tidskrift for Planteavl</i> begynder at ud- komme 1895. <i>Statens Planteavlslaboratorium</i> 1898. <i>Årskov</i> Planteavlslaboratorium 1903. <i>Statens Planteavls og Forsøg</i> 1905. <i>Årskov</i> Forsøgstation 1905. Forsøgsskole ved Snedgaard 1906. Forsøgsskole ved Borris tages i Brug 1907. <i>Spangsbjerg</i> Forsøgstation 1908. <i>Statens Planteavlslaboratorium</i> 1909. Blangsted Forsøgstation 1915. Hornum Forsøgstation 1916. Forsøg paa <i>Statens Gaard</i> i Jullerup begynder 1916. <i>Højvig (v. Thorshavn)</i> Forsøgstation 1920. <i>Statens Markforsøg</i> 1923.	<i>Forsøgsvirksomheden indenfor Husdyr- bruget</i> i Danmark grundlægges af Do- cent <i>N. J. Fjord</i> først i 1870'erne gennem Forsøg med Opbevaringsmetoder for Is og Sene til Brug for Mejerierne. Fra 1875—76 finansierer <i>Staten</i> Ejord ' s fortsatte Forsøgsvirksomhed i 1883 grundlægges <i>Statens Forsøgslaboratorium</i> . <i>Begyndelsestidspunktet for Forsøgslabo- ratoriets forskellige Grupper af Forsøg:</i> Mejeriteknik, før 1883 (overgaa til <i>Statens Forsøgsmejeri</i> 1882) Ambulante Fodringsforsøg 1883. (Kvæg, Svin, Heste, Høns) Landbrugskemi 1883. Veterinær bakteriologi 1885 (overgaa til <i>Statens veterinære Serumlaboratorium</i> 1888) Dyrefysiologiske Forsøg 1893. Husdyravlsforsøg 1899 (Kvæg, Svin, Høns) Fodringsforsøg med Kvæg, Svin og He- ste samt Avls- og Fodringsforsøg med Høns paa <i>Statens Gaarde</i> ved Hille- rød 1920. Statens Forsøgsmejeri oprettes 1923. Staldventilation 1930.	<i>Hartkornsskat</i> ten afløses 1903 af <i>Ejendomsskyld</i> samt af <i>Formue- og Indkomstskat</i> . For Kommuneskat ' tenes Ved- kommende sker Overgangen dog successivt gennem Perio- den indtil 1925. Ejendomsskylden suppleres i 1922 med <i>Grundskyld til Sta- ten</i> og i 1926 med <i>Grundskyld til Kommunen</i> . Grundværdi- stigningsskat til Stat og Kom- mune 1933.	1900
	Dræningen i Dan- mark i det 20. Aarh. har for en Del bestaaet i Omdræning af tidligere dræned Arealer.	I vore Dage kan ca. 65% af Danmarks Landbrugsareal reg- nes at være merglet.	der nu er den mest typiske Form for Sædskifte i Danmark.						Hammerum Landbrugsskole 1938.						25		
															38		

Gengivelse af „Tidstavle for Landbrugets Udvikling i Danmark“ fra den historiske Udstilling

	Hoveddata fra Danmarks alm. Historie	Hoveddata fra det danske Landbrugs Historie	Landbrugsbefolkning Øvrige Befolkning	Dyrket Areal Øvrige Areal	Landejendommenes Størrelsesfordeling	Jordfællesskab Udskiftning	Fæste Selveje	Hoveri	Tiende	Vornedskabet	Stavnsba
OLDTID	De første Vidnesbyrd om Menneskets Virksomhed i Danmark 9000 Aar f. Chr. Broncealderen afløser Stenalderen omkring 1500 Aar f. Chr. Jernalderen afløser Broncealderen omkring 500 Aar f. Chr. Vikingetiden begynder omkring Aar 800. Ansgar kommer til Danmark Aar 826.	Landbruget i Danmark begynder omkring 3000 f. Chr. baade i Form af Jorddyrkning og Husdyrhold. Danmarks ældste Landsbyer i Form af samlet Bebyggelse eksisterede allerede omkring 500 f. Chr. og var maaske allerede tilstede længe før.	Landbrugsbefolkning Øvrige Befolkning	Kun en mindre Del af Landets Areal var opdyrket.		Jordfællesskabet stammer sandsynligvis fra Oldtiden. Jordfællesskabet reguleredes ved et Forskifte ved Indførelsen; ved et Bolskifte mellem 500 og 1000;	Fæstevæsenet stammer sandsynligvis fra Oldtiden. Endnu ved Aar 1000 var dog langt de fleste Bønder Selvejere.	Hoveriet stammer sandsynligvis fra Oldtidens Slutning.			
MIDDEL- ALDER	Svend Tveskæg erobrer England 1013. Jydske Lov 1241. „Den sorte Død“ 1350. Kalmarunionen 1397. Københavns Universitet grundlægges 1471. Afslutningen af „Grevens Fejde“ og Reformationen 1536.	Opdyrkning af ny Jord medfører Dannelse af mange nye Landsbyer i den første Del af Middelalderen. Studedefærd bliver Privilegium for de store Gaarde 1523. Sædegaardene faar Tiendefrihed 1527. Herremændene faar Hals- og Haandsret over deres Bønder omkring 1530.		Omkring 1250 var ca. $\frac{2}{3}$ af Jorden opdyrket i Landets bedste Egne, men meget mindre i de ringere. Under Svenskekrigene 1658—60 kom en stor Del af det dyrkede Areal ud af Dyrkning for længere Tid.		ved et Solskifte i det 13. Aarhundrede;	Omkring 1200 var ca. $\frac{1}{3}$ af Danmarks Bønder blevet Fæstere. Livsfæstet lovfæstes i 1523 som den eneste tilladte Form for Bondestandens Fæsteforhold. Ved Reformationen 1536 var 80—85% af Bønderne blevet Fæstere.	Hoveriet bredte sig især i det 16. Aarh. efterhaanden til de fleste Selvejere.	Tienden stammer fra det 11. og 12. Aarh. og ydedes oprindeligt af alle Indtægter men især af Korn og Kvægprodukter. Efter Reformationen i 1536 ydedes Tienden i tre lige store Dele: Kongetiende, Kirketiende, Præstetiende.	Vornedskabet begyndte formentlig omkring 1400. Det naaede aldrig udenfor den sjællandske og jølland fælsterske Øgruppe, det omfattede kun Bondestandens Mænd ikke Kvinderne.	
1700	Svenskekrigene 1657—60. Enevælden indføres 1661. Danske Lov 1685.	Frederik II 1559—88 grundlægger det Frederiksborgske Stutteri.			Antal Herregaarde over 12 Td. Hartk. Antal Bøndergaarde 1-12 Td. Hartk. Antal Huse 1 Fdk. 1 Td. Hartk.	samt ved lokale Rebninger i nyere Tid til	1688 var kun nogle faa Procent af Danmarks Bønder fortsat Selvejere.				
25	Landmilitsen oprettes 1701. Den store nordiske Krig 1709—20.			Kornprisernes Fald i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede bragte en Mængde Gaarde ud af Driit igen, „Ødegaarde“.		helt ind i det 18. Aarh.				Vornedskabet ophævedes 1702. Det varede saaledes i ca. 300 Aar.	
50		De store Kvægpestepidemier i Danmark begynder 1745.		Fra omkring 1750 kom „Ødegaardene“ atter under Drift. Samtidig begyndte Opdyrkningen af Overdrevene.		Jordfællesskabets Ophævelse begyndte efter Midten af det 18. Aarhundrede gennem			I 1746 afløstes Kvægtienden af en bestemt Pengeafgift.		Stavnsba indføres i
75	Struenses Regimente 1770—72 Guldbergs Regimente 1772—84	Regeringen hæver 1755 Censuren og opfordrer Borgerne til at udarbejde økonomiske Afhandlinger vedrørende Landbruget (A. G. Moltke) Den første Landbokommission nedsættes 1757. (Udskiftning). Den anden Landbokommission nedsættes 1767 (Reverdil). Den tredje Landbokommission nedsættes 1769 (Oeder).				Udskiftning af Herregaarde og Overdrev. Udskiftning af Bøndergaarde begyndte i 1760'erne.					Det varede saaledes i
1800	Kronprins Frederik og den nye Retnings Mænd erobrer Regeringsmagten 1784. Merkantilismen forlades med Toldloven af 1797.	Kvægpesten har udraset 1784. Den lille Landbokommission nedsættes 1784. Den store Landbokommission nedsættes 1786.		Omkring 1780 udgjorde det dyrkede Areal ca. 50% af Landets hele Areal. Fra 1790 til 1810 opdyrkedes den største Del af de tilbageværende Overdrev.		I 1792 var ca. 10% af Bøndergaardene udskiftede.		Naturalhoverti ydedes i 1788 af 200.000 Td. Hartkorn.			Stavnsba løstes i
25	Slaget paa Reden 1801. Københavns Bombardement 1807. Statsbankerot 1813. Fred i Kiel, Norge skilles fra Danmark 1814.	Danmarks første Dyrskue afholdes i Randers 1810. Tidsskrift for Landøkonomi begynder at udkomme 1814. Den store Landbokommission opløses 1816.				Omkring 1800 var ca. 50% af alle Bøndergaarde udskiftede.		1807 af 80.000 Td. H.			
50	Forordning om Stænderforsamlinger 1831. Jernbane fra København til Roskilde 1847. Almindelig Værnepligt 1848. Grundloven 1849. Trearskrigen 1848—50.	Markfred sikres ved Plakat af 1837. Jagtretten bindes til Grundretten 1840. Landbostandens Ydelse af offentligt Vejarbejde begrænses 1841. Ydelsen af Frikørsel indskrænkes 1844. Landbostandens Forsamlingsfrihed begrænses ved Bondedekret af 1845. Danmarks første Landmandsforsamling afholdtes i Randers 1845.		De sidste ubetydelige Rester af Overdrev opdyrkedes omkring 1850.		I 1837 var 99% af alt Jordfællesskab ophævet ved Udskiftning.		1834 af 78.000 Td. H. 1849 af 24.000 Td. H.	Omkring 1830 var ca. $\frac{2}{3}$ af Kornetienden og saa blevet afløst mod en fast Afgift. I 1850 var 90% blevet afløst af fast Afgift.		
75	Næringsloven og Øresundstoldens Afløsning 1857. Krig med Prejsen og Østrig. Sønderjylland tabes 1864. Grundloven revideres 1866. Guldmonfoden indføres 1873.	Den første Husdyrlov kommer 1852. Ugeskrift for Landmænd begynder at udkomme 1855. Hedeselskabet stiftes 1866. Frøkontrollen begynder sin Virksomhed 1871.						1861 af 11.000 Td. H.	I 1863 afløstes den sidste Rest af Kornetienden ydet som „Korn i Kjerven“.		
1900	Provisorietiden slutter 1894.							1881 af 3.000 Td. H. 1888 af 2.300 Td. H.			
25	Systemskifte 1901. Grundlovsændring 1915. Nordslesvig forenes med Moderlandet 1920.	Et særligt Landbrugsministerium oprettes 1896. Danmarks sidste Landmandsforsamling afholdes i Odense 1900.						Først omkring 1900 forsvandt de sidste Rester af Naturalhoverti i Danmark.	Ved Lov af 1903 afløstes endelig al Tiendeydelse i Danmark mod en Kapitalerstatning, som afdrages i Løbet af 55 Aar.		
38	Kronen forlader Guldet 1931.					Ubetydelige Rester af Jordfællesskabet er endnu tilbage f. Eks. paa Fanø.	I 1919 gennemførtes ved Lov en Tvangsafløsning af Fæsteforholdet for alle tilbageværende danske Fæstegaarde. For de knap 2000 tilbageværende Fæstehuse afløstes Fæsteforholdet ikke, men det reguleres ved indgaende Lovbestemmelser.		Senest i 1973 vil de sidste Rester af den kapitaliserede Tiende blive udbetalt Tiendejerne.		

